

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

ქართული ლიტერატურა

ნანა უგრეხელიძე

მოკლე კითხვა-მიგებითი თხზულებები ძველ ქართულ საეკლესიო
მწერლობაში

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის
დოქტორის (Ph.D.) აკადემიური ხარისხის მოსაპოვებლად წარდგენილი

დისერტაცია

სამეცნიერო ხელმძღვანელები: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორები ს. მახარაშვილი
და ე. კალანდარიშვილი

თბილისის
უნივერსიტეტის
განმაცემლობა

2009

შესავალი

ჩვენი კვლევის საგანი, ზოგადად, არის მოკლე კითხვა-მიგებითი თხზულებები ძველ ქართულ საეკლესიო მწერლობაში.

საერთოდ, საეკლესიო ლიტერატურაში მეტად საინტერესო შემთხვევაა კითხვა-მიგებათა უანრი. იგი, ზოგადად, ეგზეგეტიკას განეკუთვნება, შინაარსობრივად ძალიან მრავალფეროვანია და თავისთავში შეიძლება ერთდროულად აერთიანებდეს სხვადასხვა დარგს ამავე მწერლობისას. მაგალითისათვის, ერთსა და იმავე ამ ტიპის თხზულებაში ხშირად განხილულია ფილოსოფია, დოგმატიკა, კანონიკა, ასკეტიკა, ზნეობრივ-მორალური საკითხები და ყოფითი ქცევის წესებიც კი. მართალია, თავისი კომპოზიციითა და თემატურობით შეკრული და კომპაქტური არ არის, მაგრამ სწორედ ესაა მისი უპირატესობა პრაგმატულობისა და პრობლემათა მრავალმხრივობის თვალსაზრისით.

ჩვენი მიზანია, გადმოვიწეროთ ყველა ასეთი ტიპის თხზულება ძველი ქართული ხელნაწერებიდან, დავადგინოთ ტექსტი და განვიხილოთ ძველქართულ ენობრივსა და ლიტერატურულ არეალში, ასევე თავის ძველბერძნულ ორიგინალთან მიმართებაში, მით უფრო, თუ იგი გამოქვეყნებული საერთოდ არ არის.

ამჯერად, ჩვენ შევეცდებით, ასე გავარჩიოთ ხუთი თხზულება სამი წმ. ანასტასი ანტიოქიელისა(აქედან მესამე წმ. კირილე ალექსანდრიელთან ერთად არის წარმოდგენილი), ერთი წმ. ტიმოთე ალექსანდრიელისა, რომელიც უკვე გამოქვეყნებულია(დიდი სჯულის კანონი, თბ, 1975), ოღონდ მხოლოდ ქართული ტექსტი, ძველბერძნული დედნის გარეშე, იგი 15 კითხვა მიგებას მოიცავს. ასევე გამოქვეყნებულია ათანასე ალექსანდრიელის სიმბოლოც(მრავალთავი, XVIII, 1999: 153), რომელშიც ძირითადად თეოლოგიური ასპექტებია წინ წამოწეული, მაგრამ ჩვენ ეს თხზულება უფრო ენობრივი, თარგმანისა და ტერმინოლოგიის თვალსაზრისით გვინტერესებს. იგი თითქოს ნაკლებად შეესაბამება ჩვენი თემის სათაურს, მაგრამ არსებობს ბევრი ხელნაწერი, რომელნიც სწორედ ამ თხზულებით იწყება, და რახან გადამწერმა ჩათვალა საჭიროდ, ტექსტი კითხვა-მიგებით თხზულებებში მოექცია, ჩვენც გადავწყვიტეთ, ამით დავინტერესებულიყავით.

პირველი ხელნაწერი ეგზეგეტიკური ხასიათისაა და შედგება 16 კითხვა-მიგებისგან, რომლებიც ეხება ქრისტიანული სწავლების ბევრ პრაქტიკულ საკითხს და თანამედროვე ადამიანისთვისაც ძალიან საინტერესოა. იგი ჯერჯერობით გამოქვეყნებული არ არის, და ძალიან მნიშვნელოვნად გვეჩვენება მისი პირველწყაროსთან, ანუ ძველბერძნულ დედანთან მიმართების საკითხი, მისი ენობრივი თავისებურებები და მისი ადგილი ძველქართულ ლიტერატურულ, კერძოდ, ჰაგიოგრაფიულ კონტექსტში. ასევე საინტერესოა მოცემული ტექსტის ტერმინოლოგიის დადგენა. ჩვენ შევეცადეთ ეს გაგვეკეთებინა.

თარგმანი არის გამოკრებული და შემოკლებული, ანუ, ქართული და ბერძნული ტექსტები ერთმანეთს ემთხვევა ნაწილობრივ და ფრაგმენტულად, გვხვდება განსხვავებული ტექსტი, რომლებიც ნაშრომის, ასე ვთქვათ, არგადატვირთვის მიზნით, ცალკე გრაფად არ გავიტანეთ. მაგალითისათვის, V პასუხის I ნახევრისა და VI პასუხის II ნახევრის ბერძნული დედნისეული მონაკვეთები არ არის(ან ჩვენს ხელთ არ არის), ხოლო XVI კითხვის იდენტური არის, მაგრამ პასუხად სრულიად განსხვავებული ტექსტი ფიქსირდება. ქართულის XI კითხვაზე მოტანილია ბერძნულის XIII კითხვის პასუხი (კითხვა-პასუხების ქართული და ბერძნული ნომრები ერთმანეთს არ ემთხვევა).

გამოყვავით ის ადგილები, სადაც ერთნაირი ტექსტები ვლინდება ორსავე ენაზე, ასევე მატება, კლება და პერიფრაზი. ეს ძირითადად, რადგან დაყოფა მეტნაკლებად პირობითია შესადარებელ მონაკვეთებში ერთდროულად შეიძლება იყოს ყველა ამ მოვლენის მაგალითები. ცალკეა რამდენიმე შემთხვევა, როცა ეს მკვეთრად შესამჩნევია.

ეს ტექსტი გვხვდება აგრეთვე XV საუკუნის ხელნაწერ A-67-ში ასეთი სათაურით: „წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა მაქსიმე აღმსარებელისა მიერ მიწერილთა მამისათა ილასეს კითხვა-მიგებათაგან გამიღებულნი რჩევით მცირენი კითხვა-მიგებანი თავნი“, მაგრამ თხზულება, მინის (Migne,t 89, 329-344) გამოცემის მიხედვით, ნამდვილად ანასტასი ანტიოქიელს ეკუთვნის. წმ. მაქსიმე აღმსარებლისადმი მიწერილი თხზულება შედგება 9 კითხვა-მიგებისაგან, აქედან ემთხვევა, ისიც შემოკლებით, ჩვენი საკვლევი ტექსტის კითხვა-მიგებების I, III, IV, V,VI, VIII და XIV, ხოლო მე-8 და მე-9 სულ სხვა კითხვა-მიგებებია, მასში აშკარად შესამჩნევია საშუალო ქართულისათვის დამახასიათებელი ენობრივი არასტაბილურობა.

არც მესამე და მეოთხე ტექსტებია ჯერჯერობით გამოქვეყნებული, ისინი XVIII საუკუნის ხელნაწერებია და, რა თქმა უნდა, საშუალო ქართულისათვის დამახასიათებელ ენობრივ მოვლენებს ბევრად უფრო მკვეთრად გამოავლენენ, ვიდრე წინა ორი. მათ, სამწუხაროდ, არ მოეპოვებათ თავიანთი ბერძნული დედნები, თუმცა ძალიან კონკრეტულად შეიძლება თქმა, და ეს სრულიად ლოგიკურია, რომ თარგმანები კალკირებულნი არიან ძველი ბერძნული ენიდან, და არა მარტო ენიდან, არამედ ლიტერატურიდანაც.

ხელნაწერის აღწერილობა: A-128, XII-XIII სს-ის კრებული, 457ფ., 32,5X24,
ქაღალდი, რესტავრირებული,
ლიდერინგადაკრული მუყაოს ყდა, თავ-
ბოლონაკლული, ნუსხური, ქარაგმებით, შავი
მელანი, სათაურები სინგურით.

კრებული შეადგინეს და მოამზადეს: თ. ბრეგაძემ, ც. კახაბრიშვილმა,
თ. მაგლობლიშვილმა, მ. ქაეთარიაშვილმა, ლ. ქუთათელაძემ, ც. ჯღამაიამ,
ელ. მეტრეველის რედაქციით.

ყოფილი საეკლესიო მუზეუმის A კოლექციისა, ტ.12, მეცნიერება, თბ, 1976.

კითხვა - მიგებად ვიეთმე მართლმორწმუნეთა კაცთა მიმართ, რომელთა
ჰკითხეს ქუემოწერილთა სიტყუათათუს

(827r)1.კითხვა: რად არს სასწაული ჭეშმარიტი ქრისტეანისად?

მიგებად: 1. სარწმუნოებად მართალი და საქმენი კეთილნი, ვითარცა სხუამან ღირსმან მამამან თქუა, რამეთუ ქრისტეანე არს ჭეშმარიტი ტაძარი, ქრისტეს აღსარებითა მართლითა და მუშაკობითა სათნოებათადათა აღშენებული. 2. აწ უკუე, სარწმუნოებად თვნიერ საქმეთა მკუდარ არს, ვითარცა იგი საქმენი კეთილნი თვნიერ სარწმუნოებისა ამო და უხმარ არიან. ამისთუს ჯერ არს ყოვლითა ძალითა შეკრძალვად სულთა ჩუენთად ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა, რადთა არა ჩუენთუსცა ითქუას, ვითარმედ, ღმრთის მეცნიერებას აღასრულებენ, ხოლო საქმით უვარ-ჰყოფენ. 3. ამისთუს იტყუს უფალი: რომელსა უყუარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხნეს და მამამან ჩემმან შეიყუაროს იგი და მოვიდეთ მისა და სავანე მის თანა ვყოთ. გუსწავიეს უკუე, ვითარმედ სარწმუნოებაითა მართლითა და საქმითა კეთილითა აღეშენების სახლი სულისა ჩუენისად და ესრეთ დაემკუდრების ღმერთი შორის ჩუენსა, 4. ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ, დავემკუდრო და ვიქცეოდი მის შორის, ვითარცა მოციქული იტყუს, ანუ არა გიცნობიესა თავით თუსით, რამეთუ ქრისტე თქუენ შორის არს, გარნა თუ გამოუცდელ ხართ 5. ხოლო ეშმაკმან არა უწყის, თუ შინაგან გონებასა კაცისასა არს ქრისტე, არამედ იხილოს რად კაცი ანუ უჯეროდ მრისხანე, ანუ მაგინებელი, ანუ ცუდმოფიცავ, ანუ ანგაჰარ, ანუ ხენეშთა სიტყუათა მეტყუელ, ანუ ძმისმოძულე, ანუ ამჰარტავან და თავკედ, ანუ მოცინარ და განმცხრომელ, ანუ (827v) უდებ ლოცვისა, ანუ ბილწთა საქმეთა მოქმედ და სიკუდილსა არა მომკსენე, 6. სცნობს მათ სახეთაგან, ვითარმედ არა არს მის სულსა შინა მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი. მაშინ, ვითარცა მჰარავი, შევიდის უკეთური იგი და განკრების სახლი იგი სულისად მის და იქმნის უკანადსკნელი მისი უძურეს პირველისა.

2.კითხვა: ვინ არიან ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი, რომელნი სულითა ჭეშმარიტებისადათა თაყუანისცემენ ღმერთსა?

მიგებად: 1. ამისცა საქმისა ძალი სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა გამოგიცხადო, რამეთუ იტყუს, ვითარმედ: მოვიდა კაცი ვინმე მონაზონისა ვისმე დაყუდებულისა და ფრიად განშორებულისასა და ჰრქუა მას: 2. მიკურს, მამო,

ვითარ ჰზი აქა, განშორებული ეკლესიისაგან და წესთა და განგებათა საეკლესიოთა. 3. მიუგო ბერმან მან და ჰრქუა მას: ყოველნი დღესასწაულნი და წესნი და განგებანი საეკლესიონი ამისთვის არიან, ძმაო, რადთა განწმინდეს კაცი ცოდვათაგან და დაემკუდროს ღმერთი მის თანა, ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: დაემკუდრო და ვიქცეოდი მის შორის. 4. და სახარებასა შინა იტყვს: მე და მამად ჩემი მოვიდეთ და სავანე მის თანა ვყოთ, ხოლო ვინადგან კაცი ტადარ სულიერ ღმრთისა იქმნას, 5. მაშინ განეშორების ღმერთშემოსილი იგი სული ყოველისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულთაგან და დღესასწაულთა, რომელთა კაცნი აღასრულებენ, 6. რამეთუ აქუს შინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად მამად ყოველისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მდღელთმოდღუარი იგი დიდი, რომელმან განვლნა ცანი, ვითარცა იტყვს მოციქული, და სული იგი ჭეშმარიტებისად. 7. შინაგან აქუნ ჭეშმარიტი მსხუერ(828r)ლი - გული წმიდად და სული მდაბალი, და საკურთხეველი შესაწირავისად, მიმტვევებელი ცოდვათად, სულიერი იგი ცრემლი, შინაგან აქუნ სასუფეველი ცათად, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ, სასუფეველი ცათად შინაგან თქუენსა არს. 8. მიერთგან სულიერი იგი კაცი სულიერითა თუალითა ხედავენ ყოველსა და სულიერთა შესაწირავთა შესწირავნ, რამეთუ სული არს ღმერთი და თაყუანისმცემელთა მისთა სულითა ჭეშმარიტებისათა ჯერ არს თაყუანისცემად. 9. ამას რად წესსა მოიწიოს ღმერთშემოსილი იგი კაცი, მიერთგან არნ გულსა შინა მისსა, რად იგი თუალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა არა მოუჭდა, 10. რომელი იგი განუმზადა და გამოუცხადა ღმერთმან მოყუარეთა თუსთა და რომელი ღირს იქმნას ამას საზომსა მიწევნად, და დაემკუდროს ღმერთი მის შორის, მარადის ხედავენ და თაყუანისცემნ მას და შესწირავნ მსხუერპლსა ქებისასა, 11. რამეთუ ხედავენ გუამსა თუსსა ტადარსა საყოფელ უხილავისა ღმრთისა, ხოლო ჟამითიჟამად, ოდესცა უფალმან გაუმარჯოს, ღირსებით ეზიაროს წმიდასა მას და პატიოსანსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესასა და უმეტესი მადლი და განათლება მიეფინოს სულსა მისსა, 12. ხოლო სხუათა მათ წესთა გალობითა და განგებითა და დღესასწაულთა საეკლესიოთა დაკლება არა არს სავნებელ ესევითარისა მის, რამეთუ ყოველნივე იგი სახენი ესევითართა განგებათანი სულსა შინი მისსა არიან და მის თანამკუდრ არს მშუდობად სამებისა წმიდისა.

13. აჰა, ესერა სიტყუათა მათგან ღმერთშემოსილისა გამოცხადნა, თუ ვინ არიან ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი, რომელნი სულითა და ჭეშმარიტებითა თაყუანისცემენ ღმერთსა. 14. ესევეთარი დაყუდებად მშობელი (828v) არს ყოველთა სათნოებათა და მიზეზი მრავალთა კეთილთა. ამისთვისცა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე ესევეთარისა სახისა დაყუდებასა გუასწავებს და იტყვს: 15. შევედ საუნჯესა შენსა და დაჰკაშ კარი შენი და ილოცე მამისა შენისა მიმართ ფარულად და მამად შენი, რომელი ხედავს დაფარულთა, მოგაგოს შენ ცხადად, 16. და ესაიადს მიერ იტყვს: ვის მივხედნე, გარნა მდაბალსა და მყუდროსა და რომელი ძრწოდის სიტყუათაგან ჩემთა.

3. კითხვა: უკეთუ ვინმე ცოდოს და შეინანოს, და კუალად შევარდეს ცოდვასა მას შინა, ცუდ იქმნებისა სინანული იგი და შრომად, რომელი აჩუენა უფროისად, უკუეთუ ცოდვასა მას შინა მოკუდეს.

მიგება: 1. ამის პირისათვის იტყვს ეზეკიელ წინაწარმეტყუელი: უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისაგან თვისისა და ქმნეს ბოროტი ყოველისა მისებრ უსჯულოებისა, რომელ ქმნა უსჯულომან, ყოველნი სიმართლენი მისნი, რომელ ქმნა, არა მოვიცენო შეცოდებითა მისითა, რომელ ქმნა ცოდვათა შინა მისთა, რომელ ცოდა, უკუეთუ მას შინა მოკუდეს. 2. აწ ისმინეთ, სახლო ისრაელისაო, უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისაგან თვისისა და ქმნეს ცოდვად და მოკუდეს ცოდვასა მას შინა თუსა, რომელ ქმნა, მას შინაცა მოკუდეს. 3. უკეთუ მიაქციოს უსჯულომან უსჯულოებისაგან თვისისა, რომელ ქმნა და იქმოდის სიმართლესა და განკითხვასა, ამან სული თუსი დაიმარხა და მოიქცა ყოველთაგან უღმრთოებათა თუსთა, რომელ ქმნა, [ცხორებით ცხონდეს], სადა არა მოკუდეს. 4. და კუალად იტყვს: სიმართლემან მართლისამან არა გამოიკვნას იგი, უკეთუ მიაქციოს ცოდვად უსჯულომან, თუ მიაქციოს ყოველთაგან უსჯულოებათა მისთა, რომელ ქმნა და მერ(829r)მე დაიმარხნეს ყოველნი მცნებანი ჩემნი, რადთა ქმნას სიმართლე და მოწყალებად, ცხორებით ცხონდეს და არა მოკუდეს და ყოველნი ცოდვანი მისნი არა მოვიცენნე, სიმართლითა მისითა, რომელ ქმნა, მით ცხონდეს. 5. არა ნებითა ვინებო სიკუდილი ცოდვილისად, იტყვს უფალი ღმერთი, არამედ მოქცევა მისი გზისა მისგან ბოროტისა და ცხორება მისი. 6. და დავითცა წამებს: რომელთა გარდააქციონ გულარძნილებად, მოიყვანნეს ივინი უფალმან მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა, 7. ხოლო თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე

ბრძანებს: არავინ დასდვის ჰელი ერქუანსა და მართლუკუნ ხედავს და წარემართის იგი სასუფეველსა ცათასა.

4. კითხვად: უკუეთუ ვინმე იყოს ბერ და უძღურ და სულმოკლე და ვერ ეძღოს მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად, ვითარ ეძღოს სინანული ცოდვათა თვისთად?

მიგებად: 1. ამის პირისათვის თქუა მამათაგან მან ვინმე ღმრთივსრულმან, ვითარმედ უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე ბრძანებს, ვითარმედ: უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვრთი ჩემი მცირე. 2. აწ, უკუეთუ ვინმე ბერ იყოს და უძღურ, უკუეთუ ხოლო ენებოს, არარად არს დამაყენებელ დამარხვად მცნებათა მისთა, რამეთუ, ვითარცა წერილ არს, წრფელ არს სიტყუად უფლისად, ყოველნი საქმენი მისნი სიმართლით არიან, უყუარს წყალობად და სამართალი უფალსა. 3. წყალობითა უფლისადთა სავსე არს ქუეყანად, წრფელ არიან გზანი უფლისანი და მართალნი ვიდოდენ მათ შინა, ხოლო უსჯულონი მოუძღურდენ, 4. რამეთუ სახიერმან და მრავალმოწყალემან უფალმან არა თქუა განჩინებით, რადთა ყოველთა ქალწულებად და უქორწინებლობად დაიმარხონ, არცა განშორებად სოფლისაგან განჩინებით განაწესა, არამედ კაცადკაცადისა ბუნებისა მიუშუა ამათ საქმეთათვის. 5. არამედ ბრძანებითა განჩინებით (829v) გუამცნო სიყუარული ღმრთისად და მოყუასისად, სიმდაბლე და მოწყალება, სიმშუდე და მშუდობად, ძვრუსენებლობად, ჭეშმარიტებად, ღმობიერებად, ლოცვად, მოთმინებად. 6. ამათ მცნებთა აღსრულებად არცა სიბერე აყენებს და არცა უძღურებად. 7. ჭეშმარიტად ტკბილ არს უღელი უფლისად და ტვრთი მისი სუბუქ და მცირე, თუ ვინმე გულსმოდგინებად აჩუენოს, არარად არს დამაყენებელ მისა სათნოყოფად უფლისა. 8. აწ უკუე, რომელსა ვერ ეძღოს მონაზონებად, განშორებად, მარხვად, ფრიადი ზედგომად დამე ყოველ, მუკლმოდრეკით გალობად და სხუანი იგი საჭირონი მოღუწებანი, ზემოწერილნი იგი მცნებანი აღასრულენ და არა შორს იყოს სასუფეველისაგან. 9. ვითარცა იტყვს ნეტარი მოციქული პავლე, ვითარმედ: გლოცავ თქუენ, რადთა ღირსად ხუდოდეთ ჩინებასა მას, რომელსაცა ჩინებულ ხართ, ყოველითა სიმდაბლითა, სიმშუდითა და სულგრძელებითა თავს-იდებლით ურთიერთას. 10. სიყუარულით ისწრაფდით დამარხვად ერთობასა მას სულისასა სიმტკიცითა მშუდობისადთა, განიშორეთ ტყუილი, იტყოდით ჭეშმარიტსა კაცადკაცადი მოყუსისა თანა, რამეთუ ვართ ურთიერთარს [ასოებ. გული გიწყრებოდენ და ნუ სცოდავთ] 11. მზე ნუ დაგასწრობს განრისხებასა თქუენსა, ნუ სცემდით ადგილსა ეშმაკსა, მპარავი ნუ იპარავს,

არამედ უფროდღა შურებოდინ და იქმოდენ ჳელითა თვისითა კეთილსა, რადთა აქუნდეს ვის იგი უნდეს მიცემად ყოველი. 12. სიტყუად უშუერი პირით თქუენით ნუ გამოვალნ, არამედ იგი იყოს კეთილი აღსაშენებელად საჳმრისა მის, რადთა მისცეს მადლი მსმენელთა მათ და ნუ შეაწუხებთ სულსა წმიდასა ღმრთისასა, რომლითა აღიბეჭდენით დღედ გამოჳსნისა.

5. კითხვად: კეთილ არს აღსარებაჲ ცოდვათაჲ (8320r) ... წინაშე, ანუ იქმნების თუნიერ აღსარებისა სინანული და მიტეგებაჲ ცოდვათაჲ?

მიგებაჲ: 1. აღსარებაჲ ცოდვათაჲ პირველითგანვე განწესებულ არს, რამეთუ იოანე ნათლისმცემელი მოვიდა რად ნათლისცემად, განვიდეს მისა და ნათელ იღებდეს და აღუვარებდეს ცოდვათა მათთა, და 2. ეგრეთვე წმიდათა მიციქულთა განაწესეს ბრძანებითა უფლისაჲთა, რამეთუ ყოველივე მოქმედი ცოდვისაჲ თანამდებ არს საუკუნესა მას სირცხულსა, რომელ იგი უძურეს არს ყოველთაჲვე სატანჯველთა. 3. ამისთვის სახიერმან და მრავალმოწყალემან ღმერთმან განაწესა რად აქავე მცირედი სირცხვილი თავს იღვას კაცმან, ერთსა წინაშე მსგავსისა თვისისა განაქიქოს მის წინაშე ცოდვაჲ თვისი. 4. და მცირედითა ამით დიდსა მას და საშინელსა სირცხულსა წინაშე ანგელოზთა და კაცთა განქიქებასა განერეს. 5. ხოლო კაცთა არს უკუე აღსარებაჲ სარგებელ ფრიად, გარნა არა ჯერ არს უმეცართა და გამოუცდელთა თანა აღსარებაჲ, 6. რადთა არა უგუნურთა აღსუბუქებითა კანონისაჲთა შეურაცხებაჲ და სიმცირე ცოდვისაჲ ასწაონ, ანუ უზომოდთა დამძიმებითა სასოებაჲ წარუკუეთონ. 7. ხოლო ჳპოო თუ კაცი სულიერი, გამოცდილი და შემძლებელი კურნებად, აღუვარე მას ყოველი ბრალი შენი ურცხუენელად და სარწმუნოებით, არა ვითარცა კაცსა, არამედ ვითარცა წინაშე ღმრთისა იტყოდე. 8. რამეთუ წერილ არს, სულისა შენისაჲ ნუ გრცხუენის, რამეთუ არს სირცხული მომატყუებელი ცოდვისაჲ და არს სირცხული დიდებაჲ და მადლი სულისაჲ, ნუ თუალ აღებ სულსა ზედა შენსა და ნუ გრცხუენიან აღსარებაჲ ცოდვათა შენთა. 9. რამეთუ წმიდაჲ იოანე მახარებელი და ღმრთისმეტყუელი იტყვს, უკუეთუ აღუვა(830v)რნეთ ცოდვანი ჩუენნი, სარწმუნო არს ღმერთი და მართალ, რადთა მოგვეტევენს ცოდვანი ჩუენნი და განგუწმიდნეს ჩუენ ყოველისაგან სიცრუვისა.

6. კითხვად: ზიარებაჲ ქრისტეს საიდუმლოთაჲ ზედადსზედა ჯერ არსა თუ ჟამითიჟამად.

მიგება: 1. წმიდა მოციქული პავლე იტყვს: გამოიცადენ კაცადკაცადმან თავი თვისი და ესრეთ პურისა მისგანი ჭამე და სასუმელისა მისგანი სუნ, 2. რამეთუ რომელი არადირსად ჭამდეს და სუმიდეს, დასასჯელად თავისა თვისისა ჭამს და სუამს, რამეთუ ვერ გამოიკითხნა ჳორცნი უფლისანი. ამისთვის ფრიად არიან თქვენ შორის უძღურ და სნეულ და ჳრულის მრავალთა.

3. უკუეთუმცა თავთა თვისთაგან ვიკითხევდით, არამცა განვიკითხენით, ხოლო გან-
თუ-ვიკითხვით ქრისტეს მიერ, განვისწავლებით, რადთა არა სოფლისა თანა
დავისაჯნეთ. 4. ამათ სიტყუათაგან საცნაურ არს, ვითარმედ ჳერ არს წინაფთვე
განწმედათ თავისა თვისისადა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და ჳორცთადა და
ესრეთ მიახლებად წმიდათა მათ საიდუმლოთა, რადთა არა დასასჯელ სულისა და
ჳორცთა გუექმნას. 5. ხოლო რად არს სიტყუად იგი მოციქულისადა, რომელ თქუა,
ვითარმედ, ამისთვის ფრიად არიან თქვენ შორის უძღურ და ჳრულის მრავალთა, 6.
ამას მოასწავებს, ვითარმედ უღირსად ჳიარებადა არა ხოლო თუ სულისა დასასჯელ
ექმნების, არამედ ჳორციელთა სენტა მოაწევს და უჳამოთა სიკუდილთა. 7. აწ
უკუე, არათუ ჳამი და დღე საძიებელ არს ჳიარებისათვის, არამედ ღირსებადა და
სიწმიდე. რომელი ღირსებით ეზიარებოდის, ოდესცა ეზიაროს, განათლდების სული
მისი და ჳორცნიცა, 8. ხოლო რომელი არა ღირს იყოს, განეყენენ, ვიდრემდის
ცრემლ(831r)ითა და აღსარებითა და სინანულითა ღირსებადა მიიღოს და მერმელა
მიიღენ წმიდათა იგი საიდუმლოთა. 9. რამეთუ ესრეთ იტყვს წმიდათა იოვანე ოქროპირი,
ვითარმედ მრავალნი წმიდათა მას მსხუერპლსა ერთგზის წელიწადსა შინა
ეზიარებიან, და სხუანი ორგზის, და სხუანი - მრავალგზის. 10. აწ უკუე, ჩემი
სიტყუად წმიდათა მიმართ არს, არა აქა ხოლო მყოფთა, არამედ მათთა შინა და
უდაბნოთა მსხდომარეთა, რომელნი იგი ერთგზის წელიწადსა შინა და ოდესმე
ორსა წელიწადსა შინა ეზიარებიან. 11. აწ უკუე, რომელნი საქებელ არიან,
რომელნი წელიწადსა შინა ერთგზის ეზიარებიან, ანუ რომელნი ორგზის, ანუ
რომელნი მრავალგზის. 12. არცა იგინი საქებელ არიან და არცა იგინი, არამედ
რომელნი ღირსებითა და გონებითა წმიდითა ეზიარებოდინ, რომელნი შემკობილ
არიან სათნოებითა და საქმითა კეთილითა. 13. ესევეთარნი მარადის ეზიარებოდინ
განსაწმედელად სულთა და ჳორცთა, ხოლო რომელნი უღირს იყვნენ და
შებდალულ ცოდუათაგან, იგინი ნუცა ერთგზის იკადრებენ მიახლებად საშინელსა
მას საიდუმლოსა, რათა არა ექმნას დასასჯელად. 14. რამეთუ ვითარცა საზრდელი
რად მიიღის სტომაქმან ხაშმმან და უძღურმან, უფროდსად სავენებელ იქმნას

არაძლებსა მისგან სტომაქისა. ეგრეთვე სულსა ცოდვილსა და ვნებითა განფრდილსა შევიდის რად ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთაჲ, შეიწუების და დაისჯების ცოდვილი სული. 15. აწ უკუე, რომელსა ენებოს წმიდათა საიდუმლოთა ზიარებად, პირველად განიწმიდენ თავი თვისი აღსარებითა და სინანულითა და ცრემლითა მკურვალითა ყოველთაგან ცოდვათა და სხუთა ყოვლი(831v)თა სათნოებითა შეამკვენ თავი თვისი და ეგრეთ მოუკედინ დიდებულსა მას ტრაპეზსა, 16. და მიერთგან კეთილად დაიცვიენ თავი თვისი ყოვლისაგან ცოდვისა, რადთა არა კუალად წაერიოს ბოროტთა საქმეთა.

7. კითხვაჲ: რაგდენისა პირისაგან იქმნებიან კაცთა ზედა ბრძოლანი სიძვისანი და ძილსა შინა დინებანი?

მიგებაჲ: 1. ვითარცა თქუეს წმიდათა მამათა, ოთხთა პირთაგან იქმნების: სიმკურვალისაგან ბუნებითისა, რომელი აღეტყინების ჭამისაგან და სუმისა, ძილისა და უქმობისაგან, ანუ ზუაობისაგან ანუ განკითხვისაგან მოყუსისა, ანუ შურისაგან ეშმაკთაჲსა, ოდეს გუხილნენ წარმართებასა შინა საღმრთოსა. 2. და შეემთხუევის კაცსა უძღურებისაგანცა და დაჰკვნის ძილსა უცნებაჲ იგი დინებისაჲ ძილსა შინა და კუალად ფრიადისაცა ჩუეულებისაგან ბოროტისა ჳორცთაჲსა მოიწევის, რამეთუ ორნი დინებანი [ა]რიან კაცსა თანა არსებითნი: 3. ერთი იგი შემაგინებელი და ერთი იგი განმწმედელი დინებაჲ იგი თესლისაჲ და დინებაჲ იგი ცრემლთაჲ. და ვითარცა ყოველი ცოდვაჲ, რომელი ცოდოს კაცმან, გარეშე ჳორცთაჲსა არს, ხოლო რომელი ისიძვიდეს, ჳორცთაგან თვისთა მისცემს რეცა შესაწირავად თესლსა მას. 4. ეგრეთ[ვე] ყოველი საქმე კეთილი, რადცა ქმნას კაცმან, გარეშე ჳორცთა არს, ხოლო ცრემლნი არსებისაგან გუამისა ჩუენისა შეიწირვიან ღმრთისა, ვითარცა იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთაჲ შეიწირა. 5. ამისთვის, ჳერ არს ყოველად სინანულისა [და] ცრემლთა დათხევისა დაცვაჲ თავთა ჩუენთაჲ ცოდვათაგან, რადთა არა კუალად შევაგინეთ სულნი და ჳორცნი ჩუენნი, 6. რამეთუ ძნელ არს, უკუეთუ ვინმე დაეჩუვოს განრცხად სამოსელისა მის სული(832r)სასა, რომელ არიან ჳორცნი, და კუალად შებღალვად. 7. რამეთუ მრავალგზის განრცხად და კუალად შებღალვად განცუეთილ ძუელ - ჳყოფს მას და მერმე, ოდეს დაძუელდის და დაბერდის, განრცხადცა ვერარა ეძლოს. 8. რამეთუ ვიხილენ კაცნი მოხუცებულნი და ასწლად მიახლებულნი და ვერშემძლებელნი განყენებად ჳორციელთ ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა, რამეთუ ესრეთ ყოველთავე ვნებათა არს უძურეს ბოროტი ჩუეულებაჲ.

8. კითხვა: რაოდენნი სახენი არიან ღმრთისგან მიშუებისა და დატევებისანი, რომლისაგან მივეცემით განსაცდელთა სულიერთა, გინა ჳორციელთა, ანუ ცოდვასა შთავეარდით, ანუ სნეულებანი და უძღურებანი შეგუემთხუნიან და ვითარ ვცნათ, თუ რომელი არს ღმრთისა მიერ საწურთელად ჩუენდა მოვლინებული, ანუ რომელი არს ეშმაკისაგან მოწვენული განსაცდელი.

მიგება: 1. მრავალსახე არიან და მრავალფერად იქმნების მიშუებად და დატევებად ღმრთისა მიერ, ხოლო უმეტესი ორსახე არს: მიშუებითა ღმრთისადათა მიზეზი, ანუ მოსაქცევებად ჩუენდა ცოდვათაგან და სასწავლებლად, ვითარცა იტყვს: ნეტარ არს კაცი, რომელი განსწავლო შენ, უფალო, რამეთუ ვითარცა წურთინ მამად შვილსა, 2. ანუ გარემიქცევითა პირისა მისისადათა და რისხვითა, ვითარცა ჳრისხავნ მეფე მტერთა, ვითარ იგი იყო იუდაისი უკანადასკნელ, რამეთუ ოდეს უკურნებელ იპოვა ბოროტი იგი გონებად მისი, დაუტევა იგი ქრისტემან. 3. იყო მიშუებად ღაზარე გლახაკისადაცა, კუაღად განრღუეულისად მის მისატევებელად ცოდვათა, ვითარცა ჳრქუა: აჰა ესერა, განიკურნე, ნუღარა სცოდავ, და 4. მიეცა პავლეცა განსაცდელთა და ტანჯვათა, არამედ სიმრავლისათუს სათნოებათა (832V) მისთადას, ვითარცა გარდარეულითა მით გამოცხადებითა. ამისთუს, რადათა არა ავიმადლო, მომეცა მე საწურტელი ჳორცთად, ჳირნი იგი და განსაცდელნი იყვნეს საწურტელ. 5. განისწავლა არამედ ამისთუს, რადათა უმეტესდა მართალ და წმიდა იპოოს, ვითარცა იგი ჳრქუა მას ღმერთმან: ანუ ჳგონება, თუ სხუად რადმე გამოიცადე, არამედ რადათა გამოსჩნდე მართლად. 6. და მიეცნეს წინაწარმეტყუელნიცა ტყუეობად წესად და სარგებელად ერისა მის. 7. და სხუანიცა მრავალნი სახენი არიან მიშუებისა ღმრთისანი ჩუენ მიერ უცნაურნი, ვითარცა მან მხოლომან უწყნის მიუწდომელითა განკითხვითა თუსითა, ხოლო ოდეს მოიწიოს კაცსა ზედა მიშუებითა ღმრთისადათა განსაცდელი, უკმს გამოძიებად თავსა შორის თუსა მიზეზსა მას მიშუებისასა და განმართლებად. 8. რამეთუ უკუეთუ არა ეცეს ჩუენ მიერ მიზეზი, არა მოიწევს ჩუენ ზედა მიშუებად შთავრდომისა განსაცდელად გინა თუ სულიერად, გინა თუ ჳორციელად. 9. რამეთუ ანუ ამპარტავანებისაგან და ზუაობისა, ანუ განკითხვისაგან სხუათადასა, ანუ ძურისკსენებისაგან, ანუ ბრალობისაგან მოყუსისა და არა თავთა თუსთა, ანუ პირველქმნილთა ცოდვათ ჩუენთათუს მოიწევინ ჩუენ ზედა განსაცდელნი მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა, ანუ ვნებათა სულიერთა შთავრდომად ანუ ჳორციელთა. 10. ვითარცა იტყვს მოციქული: უკუეთუცა თავთა ჩუენთა განვიკითხვიდით, არამცა განვიკითხენით, ხოლო გან-თუ-

ვიკითხვით, ღმრთისა მიერ განვისწავლებით, რაფთა არა სოფლისა თანა დავისაჯნეთ. 11. რამეთუ მრავალგზის ცოდავნი რაფთა კაცი და არა ინანის, მოუვლინნის ღმერთმან განსაცდელნი და ჭირნი და გან(833r)საცდელისა მის მიერ მოვიდის მეცნიერებად, ვითარცა შეემთხვა ნაბუქოდონოსორს და მანასეს, ვითარცა წერილ არს: ჭიმიტა და აღვრიტა ქცევად ღაწუნი მათნი, რომელნი შენ არა მოგეახლნენ. 12. ესე უკუე საცნაურ არს, ვითარმედ ღმრთისა მიერ მოწვევული კაცსა ზედა სწავლა და განსაცდელი უმჯობესისათვის არაოდე წარუკუეთს სულისაგან კეთილსა მას სასოებასა, ვითარცა იყო იობ, რომელი ყოველთა მათ მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებასა მას კეთილსა არა წარჰკუეთდა, ვითარცა აჩუენე შენ თვთოსახედ სხუთა მისთა გონიერად მადლობანი. 13. ხოლო რომელი მიშუებითა ღმრთისაფთა ეშმაკისა მიერ მოვიდეს განსაცდელი, რისხვითა და მწუხარებითა და უსასოებითა აღავსებს სულსა კაცისასა.

9. კითხვად: ვხედავთ ვიეთმე მორწმუნეთა, რომელნი იქმან კორციელთა ცოდვათა და საქმენი საწუთროსანი განემარჯუებიან და განსაცდელთაგან გამოიგნის ღმერთი. ვითარ არს საქმე ესე?

მიგებად: 1. სამართალნი და განკითხვანი ღმრთისანი მიუწდომელ არიან და გამოუთქუმელ. ამისთვის არა ჯერ არს განკითხვად კაცისად, ვიდრე მუნ დღედმდე. 2. რამეთუ უფალმან უწყის კაცადკაცადისა დაფარული, რამეთუ მრავალნი ჩანან მოქმედად რათმე, ხოლო ფარულად აქუნდის მრავალი კეთილი წინაშე ღმრთისა. 3. სხუანი კუალად ლოცვითა მშობელთა მათთაფთ განმარჯუებულ არიან და შეწყალებულ, ვითარცა სოლომონ დავისთვს, ვითარცა ჰრქუა მას ღმერთმან. 4. ვინაფთგან არა დაიმარხენ მცნებანი ჩემნი და ბრძანებანი, რომელი გამცენ შენ, განიხეთქოს მეფობა შენი კელთაგან შენთა და მივსცე მონასა შენსა, გარნა დღეთა შენთა არა ვყო ესე დავითისათვის, მამისა შენისა. 5. კუალად იყვნიან აწ უკეთურ, ხოლო ეგულებინ უკანაფსკენელ ჭეშმარიტისა სინანულისა კელყოფად და ამისთვის (833v) უწყის ესე უფალმან, დაჰფარავს მათ, ვითარ იგი ქმნა ნეტარისა პავლეს ზე. სხუათა კუალად განუმარჯუებს ღმერთი, რაფთა მისცეს მათ მიზეზი სინანულისად. 6. ხოლო უგულისკმო და გუღფიცხელ თუ იპონენ, უძვრესად იტანჯნენ, ვითარცა შეემთხვა მდიდარსა მას, რომელ ლაზარეს სწუნობდა, ვითარცა იტყვს მოციქული: ვითარ ვერ გიცნობიეს, რამეთუ სულგრძელებად ღმრთისად სინანულად მიგიყვანებს. 7. ხოლო შენ, სიფიცხლითა შენითა და შეუნანებელითა გულითა, იუნჯებ თავისა შენისა რისხვასა დღესა მას რისხვისასა

და გამოჩინებასა სიმართლისა სჯულისა ღმრთისასა, რომელმან მიაგოს კაცადკაცადსა საქმეთა მათთაებრ. 8. და დავით იტყვს: ნუ გშურნ მათი, რომელთანი წარმართებულ არიან გზანი მათნი კაცისა თანა, რომელი იქმოდის უსჯულოებასა, რამეთუ, აჰა ესერა, ცოდვილნი წარწყმდენ, ხოლო მტერნი უფლისანი დიდებასა ოდენ მათსა და ამადლებასა მოაკლდენ, და ვითარცა კუამლი განქარდენ. 9. არამედ ნუ გეშინინ, რაჟამს განმდიდრდეს კაცი ცოდვილი და განმრავლდეს დიდებაჲ სახლისა მისისაჲ, რამეთუ ვითარცა თიგაჲ მსთუად განკმეს, და ვითარცა მხალი მწუანვილისაჲ აღრე წარკდეს. 10. ამათ ყოველთა ზემოკსენებულთა მრავალფერთა მიზეზთაგან რომელნიმე განმარჯუებულ და წარმართებულ არიან სოფელსა ამას, და რომელნიმე ჭირვეულ გამოუთქუმელითა განკითხვითა უფლისაჲთა. 11. ვითარცა იტყვს ნეტარი იოანე ოქროპირი, ვითარმედ: რადესტუს აბრაჰამ მდიდარ იყო და იაკობ ნაკლულევანი, არა იგიცა მართალ იყო, ვითარ უკუე იგი მდიდარ იყო და ესე გლახაკ უფროდს. 12. არამედ ესე გულისკმა-ჰყავ, ვითარ ესავ ბილწ იყო და სიმდიდრე ფრიად აქუნდა, ხოლო იაკობ შრომით (834r) და რუდუნებით ცხონდებოდა კეთილად, ვითარ ისაკ ფლობით გარდაიკადნა დღენი თუსნი და ფართობით, ხოლო იაკობ ჭირვეულად და იწროებით, 13. ვითარცა იტყოდა, ვითარმედ: მცირე და ბოროტ არიან დღენი ცხორებისა ჩემისანი. რადესატუს დავით ყოველი ცხორებაჲ თუსი შრომით და ძნელუვანად აღასრულა მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა, ხოლო ძემან მისმან სოლომონ ორმეოცი წელი უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა და დიდებითა გარდაიკადა. 14. და ვითარ წინაწარმეტყუელთა შორის რომელთამე უმეტესნი და რომელთამე უმცირესნი ჭირნი შეემთხვნეს და ეგრეთვე სხუათა ყოველთა წმიდათა ძუელისა და ახლისა სჯულისათა. 15. ვინ უწყის ამის ყოველისა საიდუმლოდ სხუამან, გარეშე შენსა, ძეო და სიტყუაო ღმრთისაო. ამისტუს ყოველსა ზედა ჯერ არს დადადებაჲ სიმართლენი შენნი, ვითარცა მ...ნი..., ღმერთო, [გან]კითხვანი შენნი, ვითარცა უფსკრულნი მრავალნი.

10. კითხვაჲ: იტყვს ღმერთი წინაწარმეტყუელისა ანგიაჲს მიერ: ჩემი არს ოქროჲ და ვეცხლი და ვითარცა მენებოს, მივსცე იგი. აწ უკუე, ყოველსა კაცსა მდიდარსა ღმრთისა მიერ აქუსა სიმდიდრე.

მიგებაჲ: 1. კუალად უკუე, ვითარ ისაკ ფლობით გარდაიკადა დღენი მისნი, ხოლო იაკობ ჭირით. ესე სხუად: ჩემი არს ოქროჲ და ვეცხლი, არს წერილთა შინა. 2. ხოლო ესე, თუ ვისიცა მენებოს, მივსცე იგი, არა წერილ არს, არამედ უგუნურთა

და ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ არს, რომელთა ჰნებაჲს მოტაცებაჲ სხუათაგან. 3. რამეთუ ბრძოლითა და სისხლთა დათხევითა, და პარვითა, ცრუ ფიცითა, ტაცებითა და ქრთამის აღებითა, და ყოველითა უსამართლოებითა სიმდიდრე მოუგია, ვერ ჰველეწიფების თქუმაჲდ, თუ ღმრთისა მიერ გან(834v)..., [ეშ] მაკისა მიერ და ცოდვისა [თუ]სისა. 4. არამედ იგინი ხოლო, რომელნი შეიკრებენ სიმართლისა გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან, შემძლებელ არიან თქუმაჲდ იობს თანა: უფალმან მომცა და უფალმანცა მიმიღო, 5. ვითარცა უფალსა უნდა, ეგრეცა იქმნა, ხოლო... ღართა და მტაცებელთა ნუმცა აცთუნებს გონებაჲდ, თუ ღმრთისგან არს სიმდიდრე მათი. 6. ვითარცა იტყვს წმიდაჲ იოვანე ოქრიპირი, ვითარმედ იტყვან, [ვითარმედ] თუ, ვინაჲ არს სიმდიდრე მდიდართაჲდ, რამეთუ წერილ არსო, სიმდიდრე და სიგლახაკე ღმრთისა მიერ არსო. 7. ვჰკითხო უკუე ესევეითარისა სიტყვსა მეტყუელთა: ყოველი სიმდიდრე და სიგლახაკე ღმრთისა მიერ არსა. ნუ იყოფინ, ვინმცა თქუა გონიერმან ესე სიტყუაჲ. 8. რამეთუ ვხედავთ მრავალთა ტაცებითა და პარვითა, და სამარეთა მკრეხელობითა, გრძნებითა და სხუთა ესევეითარისა ბოროტისა მიზეზითა განმდიდრებულთა, რომელნი იგი არა ღირს არიან ყოვლადვე ცოცხალყოფად. 9. აწ, ესევეითარი იგი სიმდიდრე ღმრთისაგან მოცემულად ვთქუათა, ნუ იყოფინ, გარნა ცოდვისა და ურწულეობისაგან, რამეთუ მეძაენიცა ბოროტითა მით საქმითა მრავალგზის განმდიდრდიან, ვითარ უკუე ვინ იკადროს თქუმაჲდ, თუ ღმრთისაგან არს სიმდიდრე იგი. 10. რამეთუ ამას სოფელსა კაცი თვთმფლობელ არს და ვითარცა ენებოს, მოქალაქობს. რომელთა შეიწყნარეს ცოდვაჲდ, ცოდვისა მისგან გინათუ განმდიდრდენ, გინათუ დაგლახაკდენ, არაჲდ არს ღმრთისაგან საქმე მათი. 11. ვითარცა წერილ არს, რამეთუ შენ ღმერთი არა ეგრე ხარ, ვითარმცა გინდა უსჯულოებაჲდ. ხოლო ღმრთისამიერი მოცემული სიმდიდრე არს, ვითარ იყო აბრაჰამისი, ისაკისი და ... იობისი და (835r) სხუათა ესევეითართაჲდ, რომელნი ღმრთი[ს]მოშიშებით და სიმართლით მოიგებენ და სათნოდ ღმრთისა წ[ა]რაგებენ.

11. კითხვაჲ: რაჲ არს მონაჲ იგი სიცრუვისაჲ?

მიგებაჲ: 1. უსჯულონი იგ წარმართნი ძეთა და ასულთა თუსთა დაუკლვიდეს შესაწირავად ეშმაკთა. აწ უკუე, ჩუენმცა რაჲ მიზეზი გუაქუნდა საფასეთა და მონაგებთა შეწირვისათუს, 2. რამეთუ უკუეთუ თაენიცა ჩუენნი შევწირნეთ ღმრთისა, არცა მაშინ ღირსად აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ ვიქმთ რას, რომელნი სახიერსა მას მოუნიჭებიან ჩუენდა.

12. კითხვა: რომელსა ესუას ცოლი და შვილნი, და საქმეთა სოფლისათა ზრუნვიდეს, ვითარ შეუძლოს მან სათნოყოფად ღმრთისა, დამარხვად მცნებათა მისთა?

მიგება: 1. უკუეთუმცა არა მრავალნი სათნოყოფილ იყვნეს ღმრთისა სოფელსა შინა სიმდიდრესა და ქორწინებასა მყოფნი, აქუნდამცა სიტყუად ესევეითარისა მის მიზეზისა მეტყუელთა. 2. ხოლო, აწ ესერა, ვხედავთ წმიდათა შინა წერილთა მოყუარეთა ღმრთისათა, რომელნი იყვნეს სოფელსა შინა მეუღლეთა და შვილთა თანა და სიმდიდრესა შინა სათნო ეყვნეს ღმერთსა. 3. ვითარ იგი იყო აბრაჰამ, ისაკ, იაკობ, დავით და მსგავსნი მათნი, რომელნი ვერ დააბრკოლნა სიმდიდრემან მონაგებთამან და შვილთა სათნოყოფად ღმრთისა, რამეთუ არათუ სიმდიდრე არს ბოროტ, არამედ ბოროტად კმარებად არს წარმწყმედ[ელ]. 4. რომელმან კეთილად იკმაროს და მცნებანი ქრისტესნი დაიმარხნეს, მიემთხვოს ცხორებასა საუკუნესა.

13. კითხვა: სადა ჯერ არს და უმჯობეს მიცემა საფასეთად ეკლესიათა ანუ გლახაკთად?

მიგება: 1. ვითარცა სახარებასა შინა წერილ არს, კურთხევასა მას მარჯუენით მდგომარეთასა, ოდეს ჰრქუა: მოვედით კურთხეულნი მამისა ჩემისანო. ა[რარ]ას სხუასა ავსენებს, გარნა გლა(835v)ხაკთა, უცხოთა და შიშველთა, უძლურთა და პყრობილთა. 2. მათ ზედა ქმნილი ქველისსაქმე თუსად შეჰრაცხა უფალმან. გარნა არიან ეკლესიანიცა ნაკლ[ულ]ევანნი, რომელთა არა აქუს სათანადოდ სახმარი ეკლესიისად და კეთილ არს მათცა მოღუაწებად, ხოლო მდიდართა ეკლესიათა რომელი შესწირვიდეს საფასეთა, არა უწყის, რად ყოფად არს მუნ შეკრებული იგი. 3. რამეთუ მრავალთა ეკლესიათა შეიკრიბეს ფრიადი საფასე და დიდძალი ჭურჭელი, და ვერ კეთილად განგებთა ანუ განირყუნა სიძველითა, ანუ მპარავთაგან და წარმართთა განიკრება. 4. საცნაურ არს, ვითარმედ გლახაკთა მოწყალებად უადრეს არს, რამეთუ ყოველი, რომელი გლახაკთა მიეცეს კვლითა შენითა, ღმრთისა თანა დამარხულ არნ. 5. ამისთვის იტყვს იოანე ოქროპირი, ვითარმედ: ეკლესიათა არა შემკობისათუს არავინ სადა ბრალეულ იქმნა ღმრთისაგან, ხოლო გლახაკთა არა წყალობისათუს გეჰქენიად განმზადებულ არს, ცეცხლი უშრეტი და დასჯად ეშმაკთა თანა.

14. კითხვა: ძრვანი და ტყუეობანი და რაოდენი ძური შეემთხუევის კაცთა წარმართთა მიერ, ბრძანებითა ღმრთისადათა იქმნებისა.

მიგება: 1. კაცთმოყუარე და მართლმსაჯული ღმერთი, რაჟამს გუხედვიდეს ცოდვათა და უსჯულოებათა შინა, მოაწევს განსაცდელთა, რათა ვიწუართნეთ და მოვიქცეთ მისა. 2. ამისთვის სხუათა თანა განსაცდელთა მოიწევს წარმართთა მიერცა წურთად ჩუენი, არა წარწყმედად, არამედ რაჟთა განვისწავლნეთ, ვითარცა ეტყოდა იერუსალიმსა იერემიადს მიერ: 3. ერო ჩემო, მიეყიდენით წარმართთა, არა წარსაწყმედელად, არამედ რამეთუ განარის(836r)ხეთ უფალი ღმერთი თქუენი და მიეცენით მტერთა 4. ხოლო მტერთა მიეცეს რად კელმწიფებად, არა კმა ყვიან ზომითი წურთად, არამედ მორჩილებითა თვისითა უკეთურებისადთა ქმნიან ტყუეთა მათ ზედა მრავალი ბოროტი, რად იგი არა სთნავს ღმერთსა, რომლისათვის თანამდებ არიან იგინი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა. 5. ხოლო ჩუენ, ესევითარი ოდეს რადმე შეგუემთხვოს, უწყითმცა, რამეთუ ცოდვათა ჩუენთათვის მივეცემით კელთა მტერთა ჩუენთასა სამართლითა მით სასჯელითა ღმრთისადთა, 6. რამეთუ ურჩულოებანი ჩუენნი მოაწევნ ჩუენ ზედა განსაცდელთა, ვითარცა იტყვს ესაია იერუსალიმელთათვის: 7. ვინ მისცა იავარისყოფად და წარწყმედად იაკობი კელთა მტერთა მისთასა, არათუ ღმერთმან, რომელსაცა შესცოდა და არ[ა] ინება სლვად გზათა მისთასა. 8. ეგრეთვე ეზეკიელის მიერ იტყვს იერუსალიმელთათვის: ცანთ ყოველთა წარმართთა, რამეთუ ცოდვათა მათთვის ტყუე იქმნა სახლი ისრაელისად, რამეთუ შეურაცხ-მყვეს მე და ქმნეს წინაშე ჩემსა ბოროტი, რად იგი არა მენება, გამოირჩიეს, 9. და გარემივაქციე პირი ჩემი მათგან და მივსცენ იგინი კელთა მტერთა მათთასა, და დაეცნეს მახვლითა, არაწმიდებათა დაუსჯულოებათა მათთაებრ შეემთხვა. 10. საცნაურ არს, რამეთუ რადენი ძური შეემთხვოს მტერთაგან, მართლმსაჯულებითა ღმრთისადთა შეემთხუევის ცოდვათა ჩუენთათვის, რამეთუ თვთმფლობელ გუყვნა ღმერთმან და კელმწიფებად გუაქუს ცხორებისა ჩუენისად და წარწყმედისად... 11. ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: ღმერთმან დაჰბადა კაცი და დაუტევა იგი კელთა შინა ზრახვისა მისისათა და წინაშე კაცისა არს ცხორებად და სიკუდილი, და რომელიცა სათნო-იყოს, იგიცა მოეცემის მას.

15. კითხვა: რად არს ბედი ანუ ჯუარსა ქრისტეანეთაგან აღსა(836v)რებად ბედისად?

მიგება: 1. ბედი წარმართთა მიერ თქუმულ არს, რომელთა იგი არა ჰრწამს ცხოველი ღმერთი, არამედ ჰმსახურებენ კერპთა და ვარსკულაფთა თაყუანის-სცემენ. 2. ხოლო ქრისტეანენი ღმერთსა აღვიარებთ დამბადებელსა და განმანათლებელსა სოფლისასა. 3. ხოლო რომელი ირწმუნებდეს ბედსა, დაკლებულ არს იგი წესისაგან

და სარწმუნოებისა ქრისტიანეთაჲსა მსგავსად წარმართთაჲსა, რომელნი იგი, რადცა შეემთხვოს კაცთა, ბედსა და ვარსკულაეთა მიაჩემებენ უგუნურებით. 4. გულსავე უკუე იყავნ ყოველი კაცი, ვითარმედ არს ბედი, არამედ განგებითა ღმრთისაჲთა მიუთხრობელითა მით და მიუწდომელითა განკითხვითა მისითა განუწესებეს ყოველივე. 5. ხოლო ესე საქმენი ზმნად ბედისად და დღესა შობისასა ვარსკულავთმრიცხუელობად, და ყოველნი მისნობანი და ზმნანი, ძუელსა და ახალსა სჯულსა შინა უსჯულოებად შერაცხილ არიან, 6. და ყოველთა წმიდათა მიერ განგდებულ არს და ძაგებულ საქმე ესე, და არარად ესევეთარი ჯერ არს შეწყნარებად, არამედ ღმრთისა მიმართ მიგდებად თანა-გუაც და ვედრებად მისი, რად შეწევნად მისი მოაგლინოს ჩუენ ზედა, და უმჯობესი ჩუენი განაგოს სახიერებითა თვისითა.

16. კითხვაჲ: რომელნი ცოდვანი შეენდობვიან მიცვალებულთა ჟამისწირვითა ... და ლოცვითა და მოწყალებითა, რომელნი აღესრულებიან მათთვის მეგობართა და თუსთა მათთაგან.

მიგებაჲ: 1. საქმე ესე შესუენებულთა კსენებისად, და უსისხლოდსა მსხუერპლისად მათთვის შეწირვად, და ქველისსაქმისა მათთვის ქმნად, და ლოცვად ღმრთისა მიმართ და ვედრებად, პირველითგანვე განწესებულ არს. 2. წმიდათა მოცი(837r)ქულთა მიერ მადლითა და სულისა წმიდისაჲთა სარწმუნო არს და ჭეშმარიტ, და სარგებელი დიდი მიცვალებულთა მათ სულთად. 3. უკუეთუ არა, ვითარმედ რადმე ტვრთმძიმე იყოს ვინ, ვითარცა იტყვს წმიდაჲ დიონისიოს, და ბოროტთა და ძნელუვანთა ცოდვათა შინა განფრდილ იყოს ცხორებად მისი და არარად მიზეზი წყალობისა მიეცეს ღმრთისადა. 4. ხოლო რომელნი ღირს არიან წყალობასა, დაღაცათუ ბრძოლათაგან ეშმაკისათა და უძღურებისაგან ბუნებისა მისისა შთავრდომილ არს ცთომათა და უმეცრებათა შინა, 5. აღადგენს ღმერთი შემდგომად სიკუდილისა მისისა თუსთა და მეგობართა მისთა ლოცვითა და წმიდისა ჟამისწირვისა მადლითა და მოწყალებითა გლახაკთაჲთა ითხოვენ მისთვის წყალობასა. 6. ხოლო სახიერი და ჯერმჩინებელი წყალობისად ღმერთი, რომელი იგი მზა არს შეწყალებად დაბადებულთა თუსთა, შეიწირნის ვედრებანი იგი მვედრებელთა მისთანი და ყვის წყალობად მიცვალებულთა ზედა. 7. ანუ სრულიად განათავისუფლნის პერობილობისაგან ჯოჯოხეთისა, ანუ ლხინებად ყვის სატანჯველთა მათგან და ნუგეშინისცემაჲ დიდი მიანიჭის. 8. ვითარცა იტყვს წმიდაჲ დიონისიოს, ვითარმედ ლოცვანი და ვედრებანი წმიდათანი დიდად სარგებელ ექმნებიან არა ხოლო

ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა, რომელნი ღირს იყვნენ წყალობასა ღმრთისასა, 9. რამეთუ საღმრთოდ იგი მღვდელთმოდუარი ქადაგი არს სიმართლისა და მოწყალებისა ღმრთისად, და მეცნიერ არს, რამეთუ სარწმუნოებით და ღმრთისმსახურებით აღსრულებულთა მიენიჭების მისაგებელი კეთილი შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა და 10. შეენდობვიან ლოცვითა მათითა და ვედრებითა ბრალნი იგი, რომელნი უძღურებისაგან კაცობრივისა მის ბუნებისა შეხუდეს, რამთუ, ვითარცა წერილ არს: არავინ (837v) არს წმიდა ყოვლისავე ბიწისაგან, დაღაცათუ ერთ დღე იყოს სოფელსა შინა. 11. ამისთვის შესწირავს წმიდად იგი მღვდელთმოდუარი დიდებულსა მას მსხუერპლსა და ითხოვს ლხინებასა და წყალობასა და შენდობასა ცოდვათასა ღმრთისმსახურებით აღსრულებულთათვის, რამეთუ უწყნის აღთქუმანი სახიერისა მის მეუფისანი ესევეითართა მათთვის. 12. ხოლო უსჯულოთათვის და ბილწთა არა იკადრებს თხოვად, რად იგი მეუფესა არა სთნდეს, ხოლო რომელთათვის მეცნიერ არს, ვითარმედ ჯერ-უჩნს სახიერსა მას წყალობად მათი, მათთვის შესწირავს ვედრებასა და მიემთხუევის თხოვასა მისისა აღსრულებისასა, ესე ესრე გურწამს და ვქადაგეთ. 13. თუნიერ ჯერ არს და სამართალ, რადთა კაცადკაცადმან, ვიდრეღა ვართ სოფელსა ამას შინა, არაქმნილ არს განყოფად სულისად ჳორცთაგან, განვიწმიდნეთ თაენი ჩუენნი ცოდვათაგან აღსარებითა და ცრემლითა და სინანულითა, ვიდრეღა კვლეგუეწიფების სინანული. 14. რამეთუ ესე უეჭუელ არს და ცხად თავით თვისით სინანული, ვიდრეღა ცოცხალ ვიყვნეთ, ხოლო თუ ამიერ თუ ტვრთმძიმენი განვიდეთ და აქა მყოფთა ვპოთ ლხინებად და წყალობად, დაღაცათუ ჳეშმარიტ არს წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებული. 15. გარნა არა ჯერ არს ამის საქმისა მინდობითა უდებებით და უნანელად გარდაჭდად ცხორებისა ჩუენისად და უხილავისა საქმისა სასოებითა ცხადისა მის და დასტურისა უდებყოფად, 16. რამეთუ ვინ უწყის, თუ შემდგომად სიკუდილისა ჩუენისა იპოს ვინ მოწილედ და ღმობიერად მოურნე სულისა ჩუენისად, ანუ კადნიერად მეოხი უფლისა მიმართ, და რად მოკლედ ვთქუა, ესე სარწმუნო არს და ჳეშმარიტ. 17. რომელ ლოცვად და ჟამისწირვად და ქველისსა(838r)ქმე სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ღმრთისმსახურთა დიდად სარგებელ ექმნების, ხოლო ურწმუნოთა და მწვალებელთა არა ერგების, 18. დაღაცათუ ყოვლისა სოფლისა საფასენი ვინ მისცნეს მათთვის, რამეთუ რომელნი იგი ცხორებასა მათსა მტერ იყვნეს ღმრთისა და სძაგდეს იგინი უფალსა, იგინი

შემდგომად სიკუდილისაცასადაგელ არიან უფლისა. 19. არამედ რომელთა ღმრთისმსახურებით და მართლმადიდებლობით აღასრულნეს დღენი თვისნი და აქუნდა მათცა მოწყალება და სახიერება, მათ მიეცემის წყალობად ღმრთისა მიერ. 20. ლოცვითა და ჟამისწირვითა და ქველისსაქმითა გარნა უმჯობეს არს და უეჭუელ, რადთა კაცადკაცადმან თვთ იღუაწოს სული თვისი, ვიდრედა არს სოფელსა ამას შინა, 21. და ვიდრედა სავაჭროდ დგას და სასყიდელი სინანულისად და კეთილთა საქმეთად უეჭუელად მიეცემის მიეცემის ვიდრე ორთა წულილთამდე, ვითარცა ქურივისა მის და ვიდრე სასუმელისა ერთისა გრილისა წყლისამდე, რომლისა სასყიდელი არა წარწყმდეს ბრძანებისაებრ უფლისა. 22. ნეტარ არს უკუე კაცი იგი, რომელმან ამასვე ცხორებასა განაბნოს ყოველი ტურთი ცოდვათა თვისთად და განიწმიდოს თავი თვისი ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთადასა, და მოიგოს საგზალი კეთილი, საუკუნოდსა გზისათვის განემზადოს და არა შეძრწუნდეს. 23. ნეტარ არს, რომელმან გან-თუ-იძარცოს სამოსელი ესე კორცთად ამათ მოკუდავთად, ვითარცა იტყვს წმიდად მოციქული, არავე შიშეულ იპოს, არამედ შეიმოსოს სამკაული იგი ცხორებისად. 24. რამეთუ ესერა აწ არს დღე შეწყნარებისად, და რამეთუ ესერა, აწ არს ჟამი ცხორებისად. 25. წარუდგ(838v)ინნეთ თავნი თვისნი, ვითარცა ღმრთისმსახურთა, მოთმინებითა მრავალითა ჭირთა შინა და იწროებათა, შრომათა და მღუძარებითა, მარხვითა და სიწმიდითა, მეცნიერებითა, სულგრძელებითა, სიტკბოებითა და სულითა წმიდითა, სიყუარულითა შეუორგულელებითა და სიტყვთა ჭეშმარიტებისადთა და ძალითა ღმრთისადთა, 26. რომელსა ჰნებავს ყოველთა კაცთა ცხორებად და მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მოსლვად, რამეთუ სახიერ არს და მრავალმოწყალე, და კურთხეულ არს სახელი მისი უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

ენობრივი ანალიზი

თხზულების ქართული თარგმანი დათარიღებულია XII-XIII საუკუნეებით. მისი ენობრივი ანალიზისას გასათვალისწინებელია ის, რომ ეს არის პერიოდი ქართული ენის ისტორიისა, რომელიც მეცნიერთა მიერ სახელდებულია საშუალ ქართულ ენად. იგი ხასიათდება იმით, რომ მთელი რიგი გრაფემებისა, ფონემებისა,

მორფემებისა, სინტაქსური და ლექსიკური ერთეულებისა, რომლებიც გამოიყენებოდა ძველ ქართულ ძეგლებში, ამ დროისათვის უკვე აღარ იხმარება, და თუკი იხმარება, ხშირად—არაშესაბამისად. ზოგადად რომ ითქვას, წარმოდგენილი ტექსტი ძირითადად ეყრდნობა ძველქართულ გრამატიკულ ნორმებს, მასში არც ისე ხშირია წესიდან გადახვევის შემთხვევები.

ფონეტიკური პროცესები თითქმის არ გვხვდება:

დისიმილაცია: ჭურჭელი 13.3; ურჩულოებანი 10.9; 14.5.

რედუქცია: უქორწინებლობა 4.1; საკმრისა 4.12; მართლად 8.5; ახლისა 9.14; ყოვლისა 9.15; ღმრთისაგან 10.9.

ბგერის დაკარგვა: იპოს 16.14; 16.23; ჰპოო 5.6; გან-თუ-იძარცოს 16.25.

დაკარგულია წ: ძე 2.6.

დაკარგულია დ: საწუთროსანი IX; წინაწარმეტყუელთა 9.14.

ზედმეტია რ: ურთიერთარს 4.10.

მოშლილია წრფელობითი ბრუნვა შედგენილ შემასმენელში: მშობელი არს 2.14; არს მომატყუებელი 5.8; არს მოვლინებული VIII; არს ... განწესებული 16.14.

არაწესისამებრ იხმარება წ: უკუწ 1.2; 1.3...; მეტყუელ 1.5; მსხუშრპლ 2.6; 2.10. აჩუწნოს 4.7; უშუწრი 2.12; წარუკუწთონ 5.6; ურცხუწნელად 5.7; მომატყუებელი 5.8; გრცხუწნიან 5.8; გუწქმნას 6.4; თქუწს 7.1; შეემთხუწვის 7.2; ჩუწლებისაგან 7.2; განცუწთილ ძუწლ—ჰყოფს 7.7; ჩუწულებისა 7.8; ჩუწულება 7.8; მიშუწბისა VIII; 8.1; შეგუწმთხუწვიან VIII; განრღუწულისა 8.3; ტყუწობად 8.6; უკუწთუ 8.8; 16.3; უკუწთუმცა 8.10; აჩუწნე 8.12; განმარჯუწბულ 9.3; შუწბითა 9.13; წინაწარმეტყუწლთა 9.14; ძუწლსა 9.14; მეტყუწლთა 10.6; შესუწნებულთაცა 16.8; მიემთხუწვის 16.2; უეწუწლად 16.21.

ეს მოვლენა ყველაზე თვალსაჩინოა საშუალო ქართულისათვის დამახასიათებელი ამ ტექსტში.

S2 O3-ის ნიშნებისათვის:

ა) ზედმეტია: უვარ-ჰყოფენ 1.2; სცნობს 1.6; დაჰფარავს 9.5; სწუნობდა 9.6; შეჰრაცხა 13.2; დაჰბადა 14.9.

ბ) აკლია: ცოდოს III; ცოდა 3.1; ცოდოს 7.3; ცოდავენ 8.11.

ჯერ კიდევ შენარჩუნებულია ნ სუფიქსი დონიან ვნებითებში (განწმიდნეს 2.3; გამოცხადნა 2.13), მაგრამ არის ახალი ფორმაც (განმდიდრდეს; განმრავლდეს 9.9),

ასევე პირდაპირი ობიექტის მრავლობითის ნიშანი (დაიმარხნეს 1.3; 3.4; აღუარნეთ 5.9; გამოიკითხნა 6.2; ქმნა 3.1; მოვიკსენნე 3.4; მოუვლინნის 8.11; გარდაიკადნა 10.1; დააბრკოლნა 11.3; განათავისუფლნის 16.7; მისცნეს 16.18; წარუდგინნეთ 16.25 და ა.შ.), სუბიექტის ნარიანი მრავლობითის ნიშანი ვნებით გვარში: მოგვეტევენეს 5.9; განვიკითხენით 6.3; 6.3; დავისაჯნეთ 6.3; 8.10; ვიწუართნეთ 14.1; განვისწავლნეთ 14.2; მიეყიდენით 14.3; მიეცენით 14.3.

წყვეტილის მწკრივში გახენილია ახალი სუფიქსი: მოგეახლნენ 8.12.

ინკლუზივ-ექსკლუზივი: შევედ 2.15; გუამცნო 4.5; გუასწავებს 2.14; გუექმნას 6.4; მოვედით 13.1; გუხედვიდეს 14.11; შეგუემთხვოს 14.5; გუაქუს 14.10; გუყენა 14.10; გურწამს 16.12.; კელგუეწიფების 16.3.

იკარგვის ემფატიკური ა: ცხორებით ცხონდეს 3.4; ღმრთის მეცნიერებასა 1.2; ვის მიხედნე 2.16; ღმრთისგან VIII; დავითისთვის 9.3.

მოშლილია ზმნისწინი: გაუმარჯოს 2.11; ავიმადლო 8.4.

უ-ს ენაცვლება ვ: ცოდვა 3.1...; ღოცვა 4.9...; შიშველ 13.11; 16.23.

ო-ს ენაცვლება ვ: რავდენისა VII.

ჩნდება ახალი, პირიანი ზმნური ფორმა შედლება ზმნასთან დაკავშირებით: შეუძლოს XII; ეძლოს IV.

შინაარსი უპირატესად გადმოცემულია შედგენილი შემასმენლებით, ძირითადად აღწერილობითი ფორმებით, რომელნიც შედგებიან მეშველი ზმნებისაგან „ყოფა“ და „ქმნა“, და სახელზმნებისაგან, ასევე სახელებისაგან (რაც უთუოდ ბერძნული ენის გავლენის შედეგია).

მკუდარ არს 1.2; ამო და უკმარ არიან 1.2; ჯერ არს 1.2; გამოუცდელ ხართ 2.4; სავანე ... ვყოთ 2.4; ტაძარ ქმნა 2.5; ღირს ქმნა 2.10; არს სავნებელ 2.12; თანამკუდარ არს 2.11; მშობელი არს 2.14; ქმნეს ბოროტი 3.1; ეძლოს... აღსრულებად IV; არს დამაყენებელ 4.2; წერილ არს 4.2; წრფელ არს 4.2; კეთილ არს 13.2; თანამდებ არს 5.2; უძურეს არს 5.2; არს ...სარგებელ 5.5; არს მომატყუებელი 5.8; სარწმუნო არს 5.9; საცნაურ არს 6.4; დასასჯელ ... გუექმნას 6.4; არს სიტყუად 6.5; დასასჯელ ექმნების 6.6; ღირს იყოს 6.8; საქებელ არიან 6.11; შემკობილ არიან 6.12; უღირს იყვნენ 6.13; იქმნებიან ბრძოლანი VII; ძუელ-ჰყოფს 7.7; არს უძურეს 7.8; არს მოვლინებული VIII; მოსლვა მეცნიერებად 8.11; მიუწდომელ არიან და გამოუთქუმელ 9.11; განმარჯუებულ არიან და შეწყალებულ 9.3; იყენიან უკეთურ 9.5; განმარჯუებულ და წარმართებულ არიან 9.9; მდიდარ იყო 9.11; ბილწ იყო 9.12; მცირე და ბოროტ

არიან 9.13; შემძლებელ არიან 10.4; თვთმფლობელ არს 10.11; სათნო ეყვნეს 12.2; კმა ეყიან 14.4; თანამდებ არიან 14.4; ტყუე იქმნა 14.8; ქმნეს... ბოროტი 14.8; თვთმფლობელ გუყვნა 14.10; თქუმულ არს 15.1; დაკლებულ აარს 15.3; გულსაგსე იყავნ 15.4; შერაცხილ არიან 15.5; ქველისსაქმისა ქმნად 16.1; განწესებულ არს 16.1; სარწმუნო არს და ჭეშმარიტ 16.2; ტვრთმძიმე იყოს ვინ 16.3; შთავრდომილ არს 16.4; მზა არს 16.6; ლხინებად ევის 16.7; სარგებელ ექმნებიან 16.8; ქადაგი არს 16.9; მტერ იყვნეს 16.18.; არს წმიდა 16.10; ჯერ უჩნს 16.12; უმჯობეს არს და უეჭუელ 16.20; უეჭუელ არს და ცხად 16.14; საძაგელ არიან 16.18.

ძირითადად სახელადი ნაწილი წრფელობით ბრუნვაში დგას, იგი და მეშველი ზმნა ერთმანეთისაგან გათიშულია წინადადების სხვა წევრებით.

მსაზღვრელ-საზღვრულის ურთიერთმიმართება პოსტპოზიციურიც არის და პრეპოზიციურიც. ხანდახან ისინი განცალკევებულნი არიან ერთმანეთისგან ართრონიოთ (ესეც ბერძნული ენის გავლენის კიდევ ერთი ნიშანია), არის თანდებულიანი ფორმებიც, არის ორმაგი ბრუნებაც, საზღვრული ხშიად წრფელობით ბრუნვაში დგას. ის გვხვდება შეთანხმებულიც, მართულიც, მართულ-შეთანხმებულიც, მირთულიც.

აპოსტროფიციური წყობა:

სარწმუნოებად მართალი1.1; საქმენი კეთილნი 1.1; უდებ ლოცვისა 1.5; საქმეთა ბოროტთა 1.2; მცნებანი ჩემნი 1.3; მამამან ჩემმან 1.3; სარწმუნოებითა მართლითა 1.3; სახლი სულისა ჩუენისა 1.3; სახლი იგი სულისა 1.6; სულითა ჭეშმარიტებისა 1.6; მონაზონისა ვისმე დაყუდებულისა 2.1; ტადარ სულიერ ღმრთისა 1.4; მღღელთმოდუარი იგი დიდი 1.6; სული იგი ჭეშმარიტებისა 1.6; გული წმიდა 1.6; სული მდაბალი 1.7; საკურთხეველი ჭეშმარიტებისა 1.7; სასუფეველი ცათა 1.7; სულითა ჭეშმარიტისათა 1.8; მოყუარეთა თვსთა 1.8; მამისა შენისა 2.14; მამად შენი 2.14; სახლო ისრაელისა 3.1; უღმრთობათა თვსთა 3.3; შეცოდებითა მისითა 3.1; გზისა მისგან ბოროტისა 3.5; მოქმედთა თანა უსჯულოებისა 3.6; სასუფეველსა ცათასა 3.7; უღელი ჩემი 4.1; ტვრთი ჩემი 4.1; მცნებათა მისთა 4.1; სიტყუად უფლისა 4.2; გზანი უფლისანი ; სიყუარული ღმრთისა და მოყუსისა 4.5; უღელი უფლისა 4.7; სიმტკიცითა მშუღობისა 4.10; ბრძანებითა უფლისა 5.2; მსგავსისა თ სისა 5.3; სიმცირე ცოდვისა 5.5; კაცი სულიერი 5.7; მომატყუებელი ცოდვისა 5.8; მადლი სულისა 5.8; ცოდვანი ჩუენნი 5.8; კორცნი უფლისანი 6.2; გონებითა წმიდითა 6.12; სტომაქმან ხაშმმან და უძღურმან 6.14; სულსა ცოდვილსა 6.14; ცეცხლი იგი

წმიდათა საიდუმლოთაჲ 6.14; ცრემლითა მჭურვალთა 6.15; ბრძოლანი სიძვისანი VII; სიმჭურვალისაგან ბუნებითისა 7.1; განკითხვისაგან მოყუსისა 7.1; შურისაგან ეშმაკთასა 7.1; ჩუეულებისაგან ბოროტისა კორცთაჲსა 7.1; სულნი და კორცნი ჩუენნი 7.5; სამოსლისა სულისასა 7.6; კაცნი მოხუცებულნი 7.8; განსაცდელთა სულიერთა VIII; მიშუებითა ღმრთისაჲთა 8.1; სიმრავლისათჳს სათნოებათა მისთაჲსა 8.4; საწერტელი კორცთაჲ 8.4; მიზეზსა მას მიშუებისასა 8.7; მიშუებაჲ შტავრდომისა 8.8; განკითხვისაგან სხუათაჲსა 8.9; ბრალობიაგან მოყუსისა 8.9; საქმენი საწუთროსანი IX; სამართალნი და განკითხვანი ღმრთისანი 9.1; განკითხვაჲ კაცისაჲ 9.1; მეფობაჲ შენი 9.4; მიზეზი სინანულისაჲ 9.5; სულგრძელებაჲ ღმრთისაჲ 9.6; გამოჩინებასა სიმართლისა სჯულისა ღმრთისასა 9.7; გზანი მათნი 9.8; მტერნი უფლისანი 9.8; კაცი ცოდვილი 9.9; მხალი მწუანვილისაჲ 9.9; დღენი თ სნი 9.12; დღენი ცხორებისა ჩემისანი 9.13; სიმართლენი შენნი 9.15; უფსკრულნი მრავალნი 9.15; დღენი მისნი 10.1; თავნიცა ჩუენნი XI; მსგავსნი მათნი 12.3; სიმდიდრემან მონაგებთამან 12.3; მცნებანი ქრისტესნი 12.4; მიცემაჲ საფასეთაჲ XIII; ეკლესიანიცა ნაკლულევანნი 13.2; ჴელითა შენითა 13.3; ცეცხლი უშრეტი 13.5; ბრძანებითა ღმრთისაჲთა XIV; წურთაჲ ჩუენი 14.2; უფალი ღმერთი თქუენი 14.2; ცოდვათა ჩუენთათჳს 14.5; მტერთა ჩუენთასა 14.5; ურჩულოებანი ჩუენნი 14.6; მტერთა მისთასა 14.7; სჯული მისი 14.7; ჳრახვისა მისისატა 14.11; აღსარებაჲ ბედისაჲ XV; სარწმუნოებისა ქრისტიანეთაჲსა 15.3; განგებითა ღმრთისაჲთა 15.4; ჳმნაჲ ბედისაჲ 15.5; დღესა შობისასა 15.5; სახიერებითა თ სითა 15.6; სარგებელი იდი 16.2; ბრძოლათაგან ეშმაკისათა 16.4; სიკუდილისა მისისა 16.5; მოწყალებითა გლახაკთაჲთა 16.5; ვედრებანი იგი მავედრებელთა მისთანი 16.6; პერობილოობისაგან ჯოჯოხეთისა 16.7; ნუგეშინისცემაჲ დიდი 16.7; ვედრებანი წმიდათანი 16.8; წყალობისა ღმრთისასა 16.8; მოწყალებაჲ ღმრთისაჲ 16.9; მისაგებელი კეთილი 16.9; მოქალაქობისა მათისა 16.9; შენდობასა ცოდვათასა 16.11; განყოფაჲ სულისაჲ 16.13; გარდაჴდაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ 16.14; სასყიდელი სინანულისაჲ 16.21; საგზალი კეთილი 16.22; სამოსელი ესე კორცთაჲ ამათ მოკუდავთაჲ 16.23; სამკაული იგი ცხორებისაჲ 16.23; დღე შეწყნარებისაჲ 16.23; ჟამი ცხორებისაჲ 16.24; სიტყუთა ჴეშმარიტებისაჲთა 16.25; ძალითა ღმრთისაჲთა 16.25; ერთობასა მას სულისასა 4.10.

ბ) პრეპოზიციური წყობა:

ღირსმან მამამან 1.1; ხენეშთა სიტყუათა მეტყუელ 1.5; ჴეშმარიტი ტაძარი 1.1; ბილწთა საქმეთა მოქმედ 1.5; მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი 1.5;

ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი II; საქმისა ზალი 2.1; ყოველნი დღესასწაულნი 1.3; ღმერთსემოსილი იგი სული 1.5; ჭეშმარიტი მსხუერპლი 1.7; სულიერი იგი ცრემლი 1.7; სულიერი იგი კაცი 1.8; სულიერთა თუალითა 1.8; სულიერთა შესაწირავთა 1.8; საყოველ უხილავისა ღმრთისა 2.11; უმეტესი მადლი და განათლებაჲ 2.11; ესევეთარი დაყუდებაჲ 2.14; მრავალთა კეთილთაჲ 2.14; ესევეთარისა სახისა დაყუდებასა 2.14; სახიერმან და მრავალმოწყალებან უფალმან 4.4; ზემოწერილნი იგი მცნებანი 4.8; სხუად უშუერი 4.12; წმიდათა მოციქულთა 5.2; ყოველივე მოქმედი ცოდვისაჲ 5.2; მცირედი სირცხული 5.3; ანგელოზთა და კაცთა განქიქებასა 5.4; უზომოთა დამძიმებითა 5.6; ყოვლისაგან სიცრუვისა 5.9; კორციელთა სენტა 6.6; უჟამოთა სიკუდილთა 6.6; წმიდაჲ იგი საიდუმლოჲ 6.15; ცოდვილი სული 6.14; წმიდათა საიდუმლოთა 6.15; დიდებულსა მას ტრაპეზსა 6.15; ბოროტთა საქმეთა 6.15; ოთხთა პირთაგან 7.1; ორნი დინებანი 7.2; ერთი იგი შემაგინებელი და ერთი იგი განმწმედელი 7.3; ყოველი ცოდვაჲ 7.3; რაოდენი სახენი VIII; მოწვეწული განსაცდელი VIII; მრავალნი სახენი 8.7; მოიუწდომელითა მით განკითხვითა 8.7; მიუთხრობელთა ჭირთა 8.12; კაცადკაცადისა დაფარული ; მრავალი კეთილი 9.2; ჭეშმარიტისა სინანულისა 9.5; შეუნანებელითა გულითა 9.7; ზემოცხენებულთა მრავალფერთა მიზეზთაგან 9.10; მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა 9.13; უმცირესნი ჭირნი 9.14; ყოველთა წმიდათა 9.14; ყოვლისა საიდუმლოჲ 9.15; უგუნურთა და ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან 10.1; ქრთამის აღებითა 10.3; ყოვლითა უსამართლოებითა 10.3; სიმართლისა გზათაგან 10.4; უცოდველთა საქმეთაგან 10.4; ესევეთარისა სიტყუსა მეტყუელთა 10.7; ყოველი სიმდიდრე და სიგლახაკე 10.7; ესევეთარისა ბოროტისა მიზეზითა 10.8; ესევეთარი იგი სიმდიდრე 10.9; ღმრთისამიერი მოცემული სიმდიდრე 9.10; სხუათა ესევეთართაჲ 9.10; აურაცხელთა მათ კეთილთა XI; ესევეთარისა მის მიზეზისა 12.1; სათანადოდ სახმარი 13.2; მდიდართა ეკლესიათა 13.2; მრავალთა ეკლესიათა 13.3; ფრიადი საფასე 13.3; დიდძალი ჭურჭელი 13.3; გლახაკთა მოწყალებაჲ 13.3; რაოდენი ძური XIV; მართლმსაჯული ღმერთი IV; ზომითი წურთაჲ 14.2; მრავალი ბოროტი 14.4; საუკუნეთა მათ სატანჯველთა 14.4; ყოველთა წარმართთა 14.8; ცხოველი ღმერთი 15.1; ყოველი კაცი 15.4; ყოველნი მისნობანი და ზმნანი 15.5; ძუელსა და ახალსა სჯულსა 15.5; ყოველთა წმიდათა 15.6; რომელნი ცოდვანი XIV; უსისხლოსა მსხუერპლისაჲ 16.1; ბოროტთა და ძნელუვანთა ცოდვათა 16.3; უამისწირვისა მადლითა 16.5; საღმრთოდ იგი მდღელთმოდღუარი 16.9; ერთ დღე 16.10;

წმიდა იგი მღვდელთმოდუარი 16.11; დიდებულსა მას მსხუერპლსა 16.11; ამის საქმისა მინდობითა 16.15; უხილავისა საქმისა სასოებითა 16.15; ყოვლისა სოფლისა საფასენი 16.18; საუკუნოდსა გზისათჳს 16.22; მრავალთა ჭირთა 16.25; ყოველთა კაცთა ცხორებად 16.25.

კ) შერეული წყობა:

ქრისტეს აღსარებითა მართლითა 1.1; ყოველი ბრალი შენი 5.7; ზიარებად ქრისტეს საიდუმლოთად VI; ყოველნი ცოდვანი მისნი 3.4; ყოველნი საქმენი მისნი 4.1; მიუწდომელითა მით განკითხვითა თუსითა 8.7; პირველქმნილთა ცოდვათა ჩუენთათჳს 9.8; გამოუთქუმელითა განკითხვითა უფლისადათა 9.10; ყოველი ცხორებად თუსი 9.13; ყოველთა წმიდათა ძუელისა და ახლისა სჯულისათა 9.14; ყოველსა კაცსა მდიდარსა X; მორჩილებითა თუსითა უკეთურებისადათა 14.4; საქმე ესე უსისხლოდსა მსხუერპლისადა 16.1; მიუწდომელითა განკითხვითა მისითა 15.4; მოურნე სულისა ჩუენისადა 16.17.

მართვა: ღმრთისმსახურებით აღსრულებულთა 16.9; ღმრთისმსახურებით აღსრულებულთათჳს 16.11; თავით თუსით სინანული 16.4.

მირთვა:

ღმრთისა მიერ მოწევნული 8.12; წმიდათა მოციქულთა ... მიერ განჩინებული 16.14

როგორც ვხედავთ, თარგმანი, მართალია, მიეკუთვნება ქართული ენის ისტორიის გარდამავალ პერიოდს, მაგრამ საკმაოდ კონსერვატიულია ძველქართული ენობრივი ნორმების მიმართ.

საშუალო ქართულისათვის დამახასიათებელი, არცთუ ისე ბევრი მოვლენა ფიქსირდება მასში: არ არის თვისობრივი ფონეტიკური მოვლენები; რამდენიმე ადგილას მოშლილია ემფატიკური ა და ზმნისწინი, ასევე წრფელობითი ბრუნვა შედგენილ შემასმენელში; ყველაზე მეტად შესამჩნევი არის ც-ს არაშესაბამისი ხმარება; გვხვდება წყვეტილის ფორმისა და დონიანი ვნებითის ახალი წარმოება; მსაზღვრელ საზღვრულის ურთიერთმიმართება, პრეპოზიციურიცა და პოსტპოზიციურიც, თანაბრად აღინიშნება; უმნიშვნელო დარღვევაა III ირიბობიექტური და II სუბიექტური პირების გამოყენების მხრივ.

მთარგმნელი უფრო მეტად ძველი ქართული ენის წესებს იცავს, წესის დარღვევის შემთხვევები თხზულებაში ბევრი არ არის.

ბერძნული ენის გავლენის შედეგია მიმდებარე (ინფინიტივი) კონსტრუქციები:

მრისხანე, მაგინებელი ცუდმოფიცავ 1.5; მეტყუელ, ძმისმოძულე 1.5; მოცინარ, განცხრომილ 1.5; მოქმედ 1.5; 5.2; მომკსენე 1.5; მცველ და განმანათლებლ 1.5; განშორებული 2.1; მიმტვევებელი 2.7; დამაყენებელ 4.2; დამაბრკოლებელ 4.7; აღსაშენებელად 4.12; განწესებულ 5.1; ნათლისცემად 5.1; თანამდებ 5.2;14.4; შემძლებელ 5.7; მომატყუებელი 5.8; განსაწმედელად 6.13; დასასჯელად 6.13; შემაგინებელი 7.3; განმწმედელი 7.3; შესაწირავად 7.3; საწურთელად VIII; მოსაქცევად 8.1; უკურნებელ 8.2; განრღუეულისაჲ 8.3; მისატყეებელად 8.3; სარგებელად 8.6; განმართლებად 8.7; მიუწლომელ და გამოუთქუმელ 8.1; განმართლებულ და შეწყალებულ 9.3; წარმართებულ 9.8; განმარჯუებულ და წარმარტებულ 9.10; ჭირვეულ 9.10; ჭირვეულად 9.12; შერთოლ 10.8; შემძლებელ 10.4; მოცემულად 10.9; განმზადებულ 13.5; თვთმფლობელ 10.10; კურთხეულნო 13.1; ქმნილი 13.2; განმზადებულ 13.5; დამზადებელსა და განმანათლებელსა 15.2; დაკლებულ 15.3; განგდებულ 15.6; ძაგებულ 15.6; განფრდილ 16.3; ჯერმჩინებელი 16.6; შემსგავსებულად 16.9; აღსრულებულთათჳს 16.11; ქმნილ 16.2; მყოფთა 16.4; განწესებული 16.4; უნანელად 16.15; კურთხეულ 16.26.

წინდებულები და უკუდებულები:

ღმერთი შორის ჩუენსა 1.3; შინაგან გონებასა 1.5; სულსა შინა 1.6; მის თანა 1.4; შინაგან თავსა შორის თ სა 1.6; სულსა შინა მისსა 2.12; მამისა შენისა მიმართ 2.15; ცოდვასა მას შინა III; მათ შინა 6.10; ერთისა წინაშე 5.3; წინაშე ღმრთისა 5.7; სულსა ზედა შენსა 5.8; სოფლისა თანა 6.3; მათა შინა 6.10; წელიწადსა შინა 6 11; ძილსა შინა 7.2; კაცსა თანა 7.2; გარშე კორცთაჲსა 7.3; ღმრთისა მიერ 8.1; 8.7... ; თავსა შორის თჳსა 8.7; ჩუენ მიერ 8.8; ჩუენ ზედა 8.8; განსაცდელისა მის მიერ 8.11; კაცსა ზზედა 8.7;8.12; ჭირთა შინა 8.12; კაცისა თანა 9.8; წინაწარმეტყუელთა შორის 9.14; იობს თანა 10.4; წმიდათა შინა წერილთა 12.2; სოფელსა შინა 12.2; შვილთა თანა 12.2; სახარებასა სინა 13.1; გარნა გლახაკთა 13.1; მათ ზედა 13.2; ღმრთისა თანა 13.4; ეშმაკთა თანა 13.4; წარმართთა მიერ XIV; უსჯულოებათა შინა 14.1; სჯულსა შინა 15.5; ღმრთისა მიმართ 15.6; მოციქულთა მიერ 16.1; ცოდვათა შინა 16.3; უმეცრებათა შინა 16.4; სოფელსა ამას შინა 16.13; უფლისა მიმართ 16.14; მის თანა 1.3; შინაგან თქუენსა 2.7.

პირის, კუთვნილებითი და უკუქცევითი ნაცვალსახელების ჭარბი ხმარება:

სულთა ჩუენთად 1.2; ჩუენთუსცა ითქუას 1.2; მცნებანი ჩემნი 1.3; მამამან ჩემმან 1.3; სულისა ჩუენისა 1.3; უყუარდე მე 1.3; გიცნობიეს თავით თუსით 1.4; თქუენ შორის 1.4; მის სულსა 1.6; განმანათლებელი მისი 1.6; მე და მამად ჩემი 2.4; შინაგან თავსა შორის თუსა 2.6; ძე მისი 2.6; შინაგან თქუენსა 2.7; გულსა სინა მისსა 2.9; კარი შენი 2.14; მამისა შენისა 2.15; მამად შენი 2.14; მოგაგოს შენ 2.15; სიტყუათაგან ჩემთა 2.16; შეცოდებითა მისითა 3.1; ცოდვასა მას შინა თუსა 3.2; მას შინაცა 3.2; უსჯულოებისაგან თუსისა 3.3; უღმრთობათა თუსთა 3.3; უსჯულობათა მისთა 3.4; სული თუსი 3.3; ცოდვანი მისნი 3.4; სიმართლითა მისითა 3.4; მეუფე ჩუენი 3.7; წარემართის იგი 3.7; ცოდვათა თუსთად IV; უფალი ჩუენი 4.1; უღელი ჩემი 4.1; ტვრთი ჩემი 4.1; მცნებათა მისთა 4.2; საქმენი მისნი 4.2; დამაბრკოლებელ მისა 4.7; კვლითა თ სიტა 4.11; განვიდეს მისა 5.1; აღუვარე მას 5.7; სულისა შენისა 5.7; ცოდვათა შენთა 5.8; განგუწმიდნეს ჩუენ 5.9; გამოიცადენ ... თავი თუსი 6.1; დასასჯელად თავისა თუსისა 6.2; თავთა ჩუენთაგან ვიკითხევდით 6.3; განწმედათ თავისა თუსისა 5.4; სული მისი 6.7; რომელნი იკადრებენ 6.12; განიწმიდენ თავი თ სი 6.15; შეამკვენ თავნი თუსნი 6.15; დაიცვიენ თავი თ სი 6.16; გუამისა ჩუენისა 7.4; დაცვათ თავთა ჩუენთად 7.5; ჳორცნი ჩუენნი 7.5; გამოძიებათ თავსა შორის თუსა 8.7; თავთა ჩუენთა განვიკითხვიდით 8.10; შენ ... მიგეახლნენ 8.11; აჩუენე შენ 8.12; მცნებანი ჩემნი 9.4; გამცენ შენ 9.4; მეფობათ შენი 9.4; კვლთაგან შენთა 9.4; მონასა შენსა 9.4; დღეთა შენთა 9.4; დაჳფარავს მათ 9.5; სიფიცხლითა მაგით შენითა 9.7; თავისა შენისა რისხვასა 9.7; დიდებასა ოდენ მათსა 9.8; დიდებათ სახლისა მისისა 9.9; ცხორებათ თუსი 9.13; ძემან მისმან 9.13; გარეშე შენსა 9.14; დღენი მისნი 10.1; სიმდიდრე მათი 10.5; საქმე მათი 10.10; შენ ღმერთი 10.11; თავნიცა ჩუენნი 14.5; გზათა მისთა 14.7; სჯული მისი 14.3 პირი მისი 14.7; მტერთა მისთასა 14.6; ცხორებისა ჩუენისა 14.10; სიკუდილისა მისისა 16.5; თავნი ჩუენნი 16.13; სიკუდილისა ჩუენისა 16.6; სულისა ჩუენისა 16.6; ცხორებასა მათსა 16.18; სული თუსი 16.20; წარემართის იგი 3.7.

ეს სიტყარბე განსაკუთრებულად თვალსაჩინოა ჳმნასთან მიმართებაში, რადგან ქართული ჳმნა თავისთავად უკვე გამოხატავს პირს.

არტიკლი სრულიად უცხოა ქართული ენისათვის, ჩვენებითი ნაცვალსახელების ამ ფუნქციით გამოყენება ბერძნული ენიდან გადმოღებულია.

იგი საქმენი 1.2; მათ სახეთაგან 1.6; იგი თაყუანისმცემელნი II; ამისცა საქმისა 2.1; კაცი ვინმე 2.1; იგი სული 2.5; მათ... წესთა 2.5; მღღელთმოდუარი იგი 2.5; სული

იგი 2.6; იგი ცრემლი 2.7; იგი კაცი 2.8; ამათ საქმეთა 2.9; იგი სახენი 2.12; სინანული იგი და შრომაჲ III; მამათაგან მან 4.1; ამათ საქმეთათჳს 4.4; იგი ... მოღუწებანი 4.8; იგი მცნებანი 4.8; ერთობასა მას 4.10; საკმრისა მის 4.12; მას სირცხულსა 5.2; რომელ იგი 5.2; მცირედითა ამით 5.4; ამათ სიტყუათაგან 6.4; მათ საიდუმლოთა 6.4; იგი საიდუმლოდ 6.8; მას მსხუერპლსა 6.9; ცეცხლი იგი 6.14; მას ტრაპეზსა 6.15; უცნებაჲ იგი 7.2; ერთი იგი 7.3; იგი სისხლი 7.4; ჭირნი იგი 8.4; მას სასოებასა 8.12; მათ... ჭირთა 8.12; სიფიცხლითა მაგით 9.7; დღესა მას 9.7; სოფელსა ამას 9.10; რომელნი იგი 10.8; 16. 18; იგი სიმდიდრე 10.9; მით საქმითა 10.9; სიმდიდრე იგი 10.9; მონაჲ იგი XI; უსჯულონი იგი 11.1; მათ კეთილთა 11.1; მის მიზეზსა 12.1; მათ სატანჯველთა 14.4; მით სასჯელითა 14.5; გზათა მისტა 14.7; მით... განკითხვითა 16.2; მათ სულთაჲ 16.2; ვედრებანი იგი 16.6; იგი მღდელთმოდღუარი 16.9; ბრალნი იგი 16.10; მის ბუნებისა 16.10; სახიერისა მის 16.11; სახიერსა მას 16.2; ცხადისა მის და დასტურისა 16.15; სულთა მათ 16.17; ამთ მოკუდავთაჲ 16.23.

ბერძნული ენიდან შემოტანილი ფრაზეოლოგიური გამოთქმები:

ამის პირისათჳს 3.1;4.1; რავდენისა პირისაგან VII; ოთხთა პირთაგან 7.1; გარემიქცევითა პირისა მისისაჲთა 8.2; მივეცემით ჳელთა მტერთა ჩუენტასა 14.5; ჳელთა მტერთა მისთასა 14.7; გარემივაქციე პირი ჩემი 14.9; ჳელთა მტერთა მათთასა 14.9; ჳელთა შინა ზრახვასა მისთასა 14.11.

პარონომაზიები:

სიმართლემან მართლისამან 3.4; მართალმან სიმართლისაგან თჳსისა 3.1; ნებითა ვინებო 3.5; უსჯულომან უსჯულოებისაგან 3.3; ცხორებით ცხონდეს 3.4.

კომპოზიციები: ღმერთშემოსილი 2.5; თუთმფლობელ 10.10; 14.10

აღწერილობითი ფორმები და პასიური კონსტრუქციები:

აღეშენების 1.3; დაემკვდრების 1.3; იქმნის უკანადასკნელი 1.6; განწმიდნეს 2.3; იქმნას 2.4; განეშორების 2.5; ტაძარ... იქმნას 2.4; ღირს იქმნას 2.10; საენებელ იქმნას 2.14; იქმნებისა სინანული III; იყოს აღსაშენებელად 4.12; ექმნას დასასჯელად 4.13; იქმნების ... სინანული V; დასასჯელ ექმნების 6.6; განათლდების 6.7; მოიწვევის 7.1; დაძუელდის და დაბერდის 7.7; განიკურნე 8.3; მოიწიოს 8.8; განვისწავლებით 8.10; მიეცა 8.4; იქმნებიან ... ბრძოლანი VII; სათნო ეყენეს 12.2; ბრალეულ იქმნა 13.5; ტყუე იქმნა 14.8; განფრდილ იყოს 16.3; სარგებელ ექმნებიან 16.8; ღირს იყენენ 16.8; სარგებელ ექმნების 16.17.

ენობრივი თვალსაზრისით, თარგმანი მკვეთრ გავლენას განიცდის ბერძნული ენისას, რაც უპირატესად გამოიხატება სინტაქსურ კალკებში - ინფინიტიურ და, განსაკუთრებულად, მიმდებარე, წინდებულიან, პასიურ კონსტრუქციებსა და აღწერილობით ფორმებში, ასევე არტიკლისა და პირის ნაცვალსახელების ჭარბ ხმარებაში.

დეფექტური ადგილები იშვიათად, მაგრამ მაინც არის:

თვნიე 1.2; ვართ ურთიერთარს ასოება გულისწყრომასა 4.10 (ვართ ურთიერთარს ასოებ. გული გიწყობოდენ, და ნუ სცოდავთ ასეთი სახე აქვს ამ ფრაზას სახარებაში(პავლე, ეფეს., 4.25-26)); უცუდეგელთა 10.4; ჩნანან 9.2; მსუთუად 9.9; იპოს 8.5—ეს უკანასკნელი კონტექსტის მიხედვით ვნებითი გვარის ზმნად აღიქმება; განისწავლა არამედ ამისთვის, რადთა უმეტესადლა მართალ და წმიდა იპოს...”, მაგრამ ბერძნულ ვარიანტში იგი ძველი აღთქმის იობს გულისხმობს: „*Ἐπαιδέσθε ἰσῶβ, ἵνα δικαιότερος γένηται.*

ტმესი იშვიათია: გან-თუ-ვიკითხვით 6.3; გან-თუ-იძარცოს 16.23.

სახელთა საძიებელი:

აბრაჰამ *Ἀβραάμ* 9.11; 12.3

დავითი *Δαβὶδ* 9.13 *Δαυιδ* 12.3

დიონისე 16.3; 16.8

ეზეკიელ წინაწარმეტყუელი *ὁ Θεὸς Ἰεζεκιήλ* 3.1 14.8

ესაია 2.16; 14.6

ესავი *Ἡσαΐ* 9.12

იაკობ *Ἰακωβ* 9.11 9.12 14.7

იერემია 14.2

იოანე მახარებელი 5.9

იოანე ნათლისმცემელი 5.1

იოანე ოქროპირი 6.9; 9.11; 10.6; 13.5; 16.6

იობი 10.4; 10.11

იუდა *Ἰουδα* 8.2

ისაკ *Ἰσαάκ* 9.12 10.1
ლაზარე 8.3
მანასე *ὁ Μανασσῆς* 8.11
ნაბუქოდონოსორ *ὁ Ναβουχοδονόσορ* 8.11
პავლე *ὁ Παῦλος* 4.9; 6.1; 8.4
სოლომონ 9.4
ქრისტე 1.5; 2.14; 3.7; 4.1

მინაწერები:

მე-10 კითხვა-მიგების ბოლოს წერია: სულსა შიოსა შეიწყალენ ღმერთმან ამინ, უფალო.

მე-16 კითხვის აშიაზე: აქ რად სიტყუად აქუსთ ფრანგებს, ვითარცა მათი დაბნელება.

ლექსიკური, ფრაზეოლოგიური, სახეობრივი და შინაარსობრივი
მსგავსებები ძველ ქართულ ჰაგიოგრაფიულ თხზულებებთან

ტექსტი ყველანაირი ნიშნით იმეორებს იმ თავისებურებებს, რომლებიც ძველი ქართული მწერლობისათვის არის დამახასიათებელი. მთარგმნელი კარგად განსწავლული ყოფილა ქართულ სიტყვიერებაში. მას ნაყოფიერად გამოუყენებია ყველა ის ფრაზა, გამოთქმა, ლექსიკური თუ სტილისტური, შინაარსობრივი

ტენდენცია, რომლებიც ქართულმა ლიტერატურამ საუკუნეთა განმავლობაში შეიმუშავა.

ამ შემთხვევაში, ჩვენი მიზანი მხოლოდ ის არის, რომ ვაჩვენოთ წარმოდგენილი თხზულების იდეურ-მხატვრული სახე ძველქართულ ლიტერატურულ კონტექსტში, და საამისოდ ყველაზე შესაფერი ამოვიჩიეთ საეკლესიო მწერლობის უანრებს შორის ჰაგიოგრაფია. შევეცადეთ შეგვედარებინა თხზულება ქართული ჰაგიოგრაფიული ნაწარმოებებისთვის, და ეს ფრიად მოკრძალებული მცდელობაა.

სავანე მის თანა ვყოთ 1.2 — სავანე განუმზადეთ (ქართული პროზა 1982: 119); სავანე ყავ ჩუენ თანა (ქართული პროზა 1982: 369); სავანე ვყოთ სახლსა მისსა (27, 341); არაოდეს უდებ ჰყოთ ვანისმყოფთა ამათთვის ქართული პროზა 1982: 256).

ღმრთის მეცნიერებასა აღასრულებენ 1.2 - ღმერთსა ვერ შეგამეცნიერნა (ქართული პროზა: 175); ვიდრე უმეცრებასა შინა ვიყავ (ქართული პროზა 1982: 133); მოვაკლდი მეცნიერებისაგან (ქართული პროზა 1982: 117); უფალი მეცნიერ ყოფდა მას (ქართული პროზა 1982: 127); მეცნიერებასა ღმრთისასა მიგაწია (ქართული პროზა 1982: 95); მეცნიერ იყო იგი ყოველსავე განგებულებასა ქრისტესსა (ქართული პროზა 1982: 189); მეცნიერებად ღმრთეებისა მისისა (ქართული პროზა 1982: 198); ნათელი თვისისა მეცნიერებისად (ქართული პროზა 1982: 211).

ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი II - თაყუანის ეც ღმერთსა (ქართული პროზა 1982: 199); თაყუანისცემად ღმრთისა (ქართული პროზა 1982: 194); სული წმიდად იხარებნ შორის მათსა თაყუანისცემულნი (ქართული პროზა 1982: 121).

შინაგან გონებასა კაცისასა არს ქრისტე 1.5 — გონებად ჩემი ქრისტეს თანა არს (ქართული პროზა 1982: 138); აღმწერელი მათი გონებითა მოაქვდა (ქართული პროზა 1982: 350); ოდესმე წმიდათა ანგელოზთა გონებად პოვის ჩუენ შორის და ოდესმე--ეშმაკთა (ქართული პროზა 1982: 227).

აღვშენების სახლი სულისა ჩუენისად 1.2 — ფრიად აღვშენდი ამათითა ხილვითა (ქართული პროზა 1982: 522); ფრიად აღშენებულ იქმნა ხილვითა... მისითა (ქართული პროზა 1982: 488); სულიერად და ხორციელად აღაშენნეს(ქართული პროზა 1982: 387).

დამკვდრების ღმერთი შორის ჩუენსა 1.2 — უფალსა ჰნებავს დამკვდრებად ასოთა შინა თქვენთა (ქართული პროზა 1982: 119); იგივე თავადი უფალი მკვდრ არს შენ თანა (ქართული პროზა 1982: 223).

ტაძარ სულიერ ღმრთისა იქმნას 2.4 — ტაძარმან მან ქალწულებისამან (ქართული პროზა 1982: 425); განწმიდა თავი თვისი და ტაძარი ღმრთისა ცხოველისად ყო იგი (ქართული პროზა 1982: 156).

ნუ შეაწუხებთ სულსა წმიდასა ღმრთისასა, რომლითა აღიბეჭდენით დღედ გამოცხნისა 4.12 — აღბეჭდულ ვართ სულითა წმიდითა (ქართული პროზა 1982: 165).

საქმენი საწუთროსანი IX—საქმე საწუთროსად (ქართული პროზა 1982: 81); განაგებდა საქმეთა საწუთროსათა (ქართული პროზა 1982: 68).

ცოდვათა შინა განფრდილ იყოს ცხორებად მისი 16.3 — ცოდვათა შინა განფრდილისა სულისა ჩემისა (ქართული პროზა 1982: 388); ცოდვასა ზედა დადგრომილმან (ქართული პროზა 1982: 59).

სამართალნი და განკითხვანი უფლისანი მიუწდომელ არნ 9.1 განაწესებს მიუწდომელითა სახიერებითა თვისითა (ქართული პროზა 1982: 370); მიუწდომელ არს დაბადებულთაგან მეცნიერებად მისი (ქართული პროზა 1982: 8).

სარწმუნოებად მართალი 1.1 — მართალი სარწმუნოებად ქრისტესი (ქართული პროზა 1982: 211); სარწმუნოებად ჭეშმარიტი (ქართული პროზა 1982: 211); სარწმუნოებისათვის მართლისა (ქართული პროზა 1982: 460); სარწმუნოებად მართალი და ჭეშმარიტი (ქართული პროზა 1982: 83).

წესნი და განგებანი საეკლესიონი 2.1 — წესნი და განგებანი დაესხნეს (ქართული პროზა 1982: 396); განგებად და წესი (ქართული პროზა 1982: 387); ყოველნი წესნი და კანონნი და განწესებანი (ქართული პროზა 1982: 445); წესნი და კანონნი საეკლესიონი (ქართული პროზა 1982: 351).

მიშეებითა ღმრთისადთა მიზეზი 8.1 — მიშეებითა ღმრთისადთა სამხილებელად (ქართული პროზა 1982: 170); მიშეებითა ღმრთისადთა გამოიღო და ტყვე ყო (ქართული პროზა 1982: 480); მიშეებისათვის ცოდვათა ჩვენთადსა (ქართული პროზა 1982: 469); მიშეებითა ღმრთისადთა აღუძრა მეფე სარკინოზი (ქართული პროზა 1982: 159); რად-იგი შემთხვევად იყო მისა მიშეებითა ღმრთისადთა (ქართული პროზა 1982: 104); მიშეებითა აურაცხელად სულგრძელისა ღმრთისადთა (ქართული პროზა 1982: 616).

ბრძანებითა ღმრთისადათა XIV – ბრძანებითა ღმრთისადათა განილაშქრა სპარსთა ზედა (ქართული პროზა 1982: 169); განგებითა ღმრთისადათა (ქართული პროზა 1982: 89); ნებითა ღმრთისადათა (ქართული პროზა 1982: 250).

მივსცენ იგინი კვლთა მტერთა მათასა 14.9 — მივცე შენ ხელთა მტერთა შენთასა (ქართული პროზა 1982: 65).

განიხეთქოს მეფობაჲ შენი კვლთაგან შენთა 9.4 — ღმერთს განეხეთქა მეფობაჲ იგი მისი (ქართული პროზა 1982: 160).

შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა 16.10 — მოქალაქობაჲ ნეტარისა მის (ქართული პროზა 1982: 157); სათნოდთა მოქალაქობითა წარმართებულთა (აბიბოს ნეკრესელის წამება, გვ.250, ქართ. მწერლობა).

გან-თუ-იძარცოს სამოსელი ესე ჳორცთაჲ ამათ მოკუდავთაჲ 16.23 — განიძარცვნა უკვე ტყავისა იგი სამოსელნი (ქართული პროზა 1982: 140); რადთა განვიძარცო შიში ხორცთა ამათ ჩემთაჲ, რომელნი სამოსელ არიან სულისა ჩემისა (ქართული პროზა 1982: 135).

ვიდრელა ვართ სოფელსა ამას 16.3; ტვრთმძიმენი განვიდეთ 16.4 — ეს გამოთქმები შინაარსობლივად იგივეა, რაც: განვალ ცხორებისაგან (ქართული პროზა 1982: 211); ხორცთა შინა მყოფი (ქართული პროზა 1982: 198); მცირედლა ყოფად არს ჩემი ხორცთა შინა ყოფად (ქართული პროზა 1982: 225); ხორცთა შინა ყოფასა მისსა (ქართული პროზა 1982: 630); მიახლებულ ხორცთაგან განსვლად (ქართული პროზა 1982: 538); ხორცთა საპყრობილით განვალ (ქართული პროზა 1982: 318); დაღაცათუ ხორცთაგან განვიდეს იგი (ქართული პროზა 1982: 293); დაუტევა კრეტსაბმელი იგი ხორცთა თუსთაჲ (ქართული პროზა 1982: 500); დატევებაჲ უბადრუკთა ამათ ჳორცთა ჩემთაჲ (ქართული პროზა 1982: 22); მას დღესა განვალს წმიდაჲ იგი ხორცთა ამათგან (ქართული პროზა 1982: 23); ხორცთაღა შინა იყო (ქართული პროზა 1982: 21); განსლვაჲ არს ჩემი ხორცთაგან (ქართული პროზა 1982: 460); ამიერ სოფლით მიცვალებად (ქართული პროზა 1982: 468)...

აღსაშენებულად საჳმრისა მის 4.12 — საჳმრისა მიცემაჲ (ქართული პროზა 1982: 409).

სულიერითა თვალითა 2.8 — თვალნი სულისანი (ქართული პროზა 1982: 442).

ღმერთშემოსილი იგი კაცი 2.9 — კაცი იყო იგი წმიდაჲ და ღმერთშემოსილი (27, 108); კაცნი ღმერთშემოსილნი (ქართული პროზა 1982: 71).

რად იგი თუალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა ამათსაქმეთა გამოუცდელისათა არა მოუჭდა 2.9 — თუალთ მიერ განცდითა და ყურთა სმენითა (ქართული პროზა 1982: 426); რომელი თუალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა კაცისასა არა მოუხდა (ქართული პროზა 1982: 45).

გარემივაქციე პირი ჩემი 14.9 — პირი ღმრთისად იტყვს (ქართული პროზა 1982: 63); მრცხვენის პირისაგან მამისა შენისა (ქართული პროზა 1982: 99); თანა მაც სივლტოლად პირისაგან მამისა შენისა (ქართული პროზა 1982: 99).

ამის პირისათვის იტყვს ეზეგიელ წინაწარმეტყუელი 3.1 — ბრალეულ ვიქმნე ამის პირისათვის (ქართული პროზა 1982: 371); ესე პირი მოეწერა (ქართული პროზა 1982: 376); ნუ მაიძულეებთ ამის პირისათვის (ქართული პროზა 1982: 377); მწუხარე ვიყავ ამის პირისათვის (ქართული პროზა 1982: 390).

საუკუნოდსა გზისთვის განემზადოს 16.22; წრფელ არიან გზანი უფლისანი 4.3; წარმართებულ არიან გზანი მათნი 9.8 — წარემართა საღმრთოსა მას გზასა (ქართული პროზა 1982: 236); გარდადრიკენს გზისგან სიმართლისა (ქართული პროზა 1982: 190); მისწრაფებით ვიწროდ და საჭირველი გზად (ქართული პროზა 1982: 327).

გარნა გლახაკთა, უცხოთა და შიშველთა, უძღურთა და პყრობილთა 13.1 — მოღუწებანი უცხოთა და გლახაკთა (ქართული პროზა 1982: 330); სწყალობდენ გლახაკთა და უღონოთა (ქართული პროზა 1982: 473); მამად არს ობოლთად და მსაჯული ქურივთად (ქართული პროზა 1982: 141); შეიყვარნა ესრეთ გლახაკნი და უცხონი (ქართული პროზა 1982: 510); მისცემს იღუმალ გლახაკთა, უცხოთად უღონოთა, მშიერთა, შიშველთა (ქართული პროზა 1982: 67).

ღმერთსა აღვიარებთ დამბადებელსა და განმანათლებელსა სოფლისასა 15.2 — მსახურებად ღმრთისა მხოლოისად, რომელმან დაჰბადნა ყოველნი დაბადებულნი (ქართული პროზა 1982: 70); ღმერთი მხოლოდ იცანთ, რომლისა მიერ დაებადა ყოველი აბიბოს ნეკრესელის წამება, გვ.249, ქართ. მწერლობა).

ამისთვის იტყვს იოანე ოქროპირი, ვითარმედ ეკლესიათა არა შემკობისთვის არავინ სადა ბრალეულ იქმნა ღმრთისაგან, ხოლო გლახაკთა არა წყალობისთვის გეჰენიად განმზადებულ არს ცეცხლი უშრეტი და დასჯად ეშმაკთა თანა 13.5 — რამეთუ არათუ ამას გეტყვის ღმერთი, ვითარმედ ეკლესიანი არა შეამკევენითო, არამედ, რამეთუ: მშიოდა და არა მეცით მე ჭამადი, ვითარცა იტყვს იოანე ოქროპირი (ქართული პროზა 1982: 476).

ისაკ ფლობით გარდაიცვანა დღენი მისნი 10.1 — იქმნა ფლობად თქუენი ჩუენ ზედა (ქართული პროზა 1982: 173).

ამა სიტყუსა ძალი სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა გამოგიცხადო 2.1 ძალმან სიტყუსამან გამოგიცხადოს (ქართული პროზა 1982: 476).

ვითარცა კუამლი განქარდენ 9.7—ვითარცა კუამლი განქარდების (ქართული პროზა 1982: 50).

ვითარცა თიგად მსუთუად განკმეს, და ვითარცა მხალი მწუანვილისად, ადრე წარკდეს 9.9 ესე ყოველი ცხორებად ვითარცა ყვავილი ველთად, წარმავალ არს და დაუდგრომელ (ქართული პროზა 1982: 24).

უკეთუ ვინმე ბერ იყოს და უძღურ IV—ბერნი და უძღურნი იყვნენ (ქართული პროზა 1982: 397).

რად მოკლედ ვთქუა 16.16—პირველსავე სიტყუასა მივიდეთ (ქართული პროზა 1982: 430); სარბიელსავე სიტყუათა ჩენთასა ვიდოდი (ქართული პროზა 1982: 432); კვალად აღვედინ სიტყუად ჩუენი პირველდაწყებულთა სიტყუათა შემდგომითი შემდგომად (ქართული პროზა 1982: 359).

ვხედავთ ვიეთმე მორწმუნეთ, რომელნი იქმან ვორციელთა ცოდვათა და საქმენი საწუთროსანი განემარჯუებიან და განსაცდელთაგან გამოიჯსნის ღმერთი IX— ვხედავთ მრავალთა ურჩთა შვებითა, ხოლო მორჩილთა ვხედავთ, რამეთუ ჭირითა და მწუხარებითა განვლენ სოფლისა ამისგან (ქართული პროზა 1982: 79).

იქედან გამომდინარე, რომ თეოლოგი ავტორისათვის შემოქმედებითი სიახლე ნაკლებად საგულისხმოა, სრულიად ბუნებრივია ასეთი სახის მსგავსებები წინამდებარე თხზულებასა და ქართულ ორიგინალურ ნაწარმოებებს შორის. მაგრამ საინტერესო ის არის, რომ უმეტესობას ამ თხზულების აქ წარმოდგენილი ფრაზებიდან, მოეპოვება თავისი ზედმიწევნითი ბერძნული დედნისეული შესატყვისი, და ჩვენ ვასკვნით, რომ ქართული ჰაგიოგრაფია ლექსიკური, სტილისტური თუ სახეობრივი თვალსაზრისით განიცდის ბერძნული ლიტერატურის ძლიერ გავლენას.

სახისმეტყველება

ცნობილია, რომ თეოლოგიური ხასიათის თხზულებები არ გამოირჩევიან სახე სიმბოლოების ორიგინალობისა და ნოვატორობის თვალსაზრისით. უფრო მეტიც, არათუ არ გამოირჩევიან, არამედ წესიდან გადახრადაც კი ითვლება ახალი ფორმის

შემოტანა, ყოველ შემთხვევაში, ავტორი ამას ყოველთვის თავს არიდებს, რადგან ამ დროს ის შეიძლება არც ისე შორს აღმოჩნდეს ერესისაგან. ეს თხზულებები, თანამედროვე ტერმინს თუ ვიხმართ, სრულიად ინტერტექსტუალური არიან სადღოთ წერილიდან. აქ მეტაფორები, შედარებანი სიმბოლოები ცალსახაა და ერთმნიშვნელოვანი, ისინი მხატვრული პარადიგმებია, განსხვავებით თანამედროვე ლიტერატურისაგან, სადაც მხატვრული სახე მარგინალურია და ათასგვარ ტრანსფორმაციას განიცდის. მაგალითისათვის, ჩვენ შეგვიძლია დიდხანს ვიმსჯელოთ იმის შესახებ, თუ რას ნიშნავს ვარდის სახე უახლეს პროზასა თუ პოეზიაში, მაგრამ ყველამ ძალიან კონკრეტულად ვიცით, რას გულისხმობს ავტორი, როცა აბო ტფილელს მიმართავს: „ვარდი ეკალთაგან გამოგარჩია“(ქართული პროზა 1982: 116). ვხედავთ, თუ რა მეტამორფოზას გადის შინაარსი ფორმამდე, როცა შეურაცხ და დამცირებულ მდგომარეობაში მყოფ წმინდანს მშვენიერების ნიშნით წარმოვიდგენს, ანდა, რატომ არის წინდა შუშანიკი, „დამშრშალი და დაბუშებული ტირილითა“(ქართული პროზა 1982: 19), „შუენიერი“ სძალი ქრისტესი.

თეოლოგი ავტორისთვის გამოგონილი, ზოგადი რეალობა არ არსებობს, მისთვის თავისთავადი, თვითკმარი ღირებულებისაა თავად ფაქტი. „ჩვენ თვით თვისით არარად აღგვიწერიან“(ქართული პროზა 1982: 371) - ამბობს გიორგი მთაწმინდელი და ეს კონიუნქტურაა. აქ სიტყვა არის არა „სარკე და სახე“(ქართული პროზა 1982: 501), არამედ -- ემპირიული სინამდვილე. თუკი, თანამედროვე ლიტმცოდნეობის მიხედვით, „სიმბოლო მთლიანად დამოკიდებულია ინტერპრეტატორზე და ინტერპრეტაციის გარეშე, როგორც ნიშანი, დანიშნულებას კარგავს“(სემიოტიკა 2007: 203), თეოლოგიური თხზულებების ყოველი სიტყვის ინტერპრეტაცია უკვე ძველი აღთქმის წიგნებშივეა მკაცრად დადგენილი და განსაზღვრული.

ყოველივე ზემოთქმულიდან გამომდინარე, სიმბოლოს მიმართებით ძველი ქართული ლიტერატურის ძეგლებზე ლაპარაკი ნაკლებად საგულისხმოდ მიგვაჩნია. ჩვენთვის უფრო საინტერესოა ის, თუ რა სემანტიკურ-სტრუქტურულ სახეცვლილებას განიცდის აზრი ერთი ენიდან მეორე ენაზე გადასვლისას და შევეცდებით ქართული ნათარგმნი ტექსტის სახისმეტყველება წარმოვიდგინოთ თავის ძველ ბერძნულ დედანთან მიმართებაში.

თხზულება ეგზეგეტიკურია და ვერ იქნება გამორჩეული სახე სიმბოლოების მრავალფეროვნებით, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ისინი უაღრესი ემოციურობითა და აზრის სიახლით აღიქმებიან, შინაარსობრივად მეტად მეტყველნი და ესთეტიკურად სრულყოფილნი არიან. აქ სიმბოლოა არა მარტო სიტყვა, არამედ მთელი შესიტყვება. აღსანიშნავია და აღმნიშვნელს შორის კავშირი მეტად მჭიდროა, რეალობა და სიტყვა აბსოლუტურად მოიცავს ერთმანეთს, ისე, რომ ხანდახან სიმბოლოს დადგენაც კი ჭირს. ისინი ძირითადად ადამიანის შინაგან სამყაროს წარმოაჩენენ და ღმერთთან მიმართებაში განიხილავენ მას. ჩვენ ისღა დაგვრჩენია, პარალელური ფაქტები აღვნიშნოთ და ვნახოთ, როგორ ეთანადება ერთმანეთს ორი ავტორის სამყაროსეული აღქმა:

ამისთვის იტყვს უფალი: რომელსა უყუარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხნეს და მამამან ჩემმან შეიყუაროს იგი და მივიდეთ მისა და სავანე მის თანა ვყოთ. 1.3

Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τοὺς λόγους μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλευσόμεθα, καὶ μονήν παρ’ αὐτῷ ποιησόμεθα.

ბერძნულში არ არის ქართულის განმაზოგადებელი პირველი წინადადება. დედნის მომავალი დროის ფორმებს თარგმანში II კავშირებითის ფორმები შეესაბამება(τηρήσει-დაიმარხნეს; ἀγαπήσει-შეიყუაროს; ἔλευσόμεθα-მივიდეთ; ποιησόμεθα-ვყოთ),ბოლო ორ შემთხვევაში გვარი ვნებითად იცვლება. ბერძნულში პირდაპირი ობიექტის ფარდი, როგორც წესი, ქართულის სახელობითი ბრუნვაა(τοὺς λόγους-მცნებანი; αὐτόν-იგი; μονήν- სავანე). დინამიკა გამოხატულია ბრალდებითი ბრუნვის წინდებულებით(πρὸς αὐτόν-მისა), ხოლო სტატიკა მიცემითი ბრუნვის წინდებულებით(παρ’ αὐτῷ-მის თანა), რომელიც კალკირებულია.

შდრ.:(იოანე 14.2).

ადეშენების სახლი სულისა ჩუენისაჲ და ესრეთ დაემკვდრების ღმერთი შორის ჩუენსა. 1.3

Οικοδομείται ὁ οἶκος τῆς ψυχῆς, καὶ οὕτως οἰκεῖ ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν.

პასიური ფორმა *οικοδομείται* ქართულ თარგმანში ასევეა გადმოსული ადეშენების შინაარსობრივი თვალსაზრისით, მთარგმნელისათვის დამკვდრება და დასახლება სინონიმებია(*οἰκεῖ* - დაემკვდრების). კალკირებულია წინდებუდიანი კონსტრუქციაც: *ἐν ἡμῖν* - შორის ჩუენსა. ზუსტადაა გადმოტანილი დედნისეული მხატვრული სახე - სახლი სულისა ჩუენისაჲ - *ὁ οἶκος τῆς ψυχῆς*.

სახლი ღმერთია (უძღები შვილის შინდაბრუნების იგავი, ლუკა,15.), მსგავსება (შექმნა ღმერთმან კაცი ხატად და მსგავსად თუსა, დაბადება, 1.26), მზაობა (ათი ქალწულის იგავი, მათე, 25.1).

ქრისტეანე არს ჭეშმარიტი ტაძარი, ქრისტეს აღსარებითა მართლითა და მუშაკობითა სათნოებათაჲთა აღშენებული. 1.1

Χριστιανὸς γὰρ ἐστὶν ἀληθινὸς οἶκος Χριστοῦ, δι' ἔργων ἀγαθῶν καὶ δογμάτων εὐσεβῶν συνιστάμενος.

სპარსული სიტყვა ტაძარი სახლს ნიშნავდა ჯერ კიდევ V საუკუნეში: დაუტევა ტაძარი თუსი და ღმრთის მოშიშებით ეკლესიად შევიდა“(„მუშანიკის წამება“, ქართული პროზა, გვ.8, თბ, 1982). მისი ფარდი ორიგინალში არის *οἶκος Χριστοῦ*, რაც პირდაპირ ითარგმნება, როგორც „ქრისტეს სახლი“. თარგმანი ზედმიწევნითია.

ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: დავემკვდრო და ვიქცეოდი მათ შორის, ... , ანუ არა გიცნობიეს თავით თუსით, რამეთუ ქრისტე თქუნ შორის არს. 1.4

Ἐνοικῆσα γὰρ, φησὶ, καὶ ἐμπεριπατήσω. Εἰ οὐκ ἐγινώσκετε, ὅτι ὁ Χριστὸς οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.

საღმრთო წერილის სიტყვები ორიგინალში მოცემულია ერთი სიტყვით *φησὶ*, და ეს ბერძნული ტექსტის ტენდენციას, ისევე როგორც ქართულის „ვითარცა წერილ არს“, თუმცა ესეც ბერძნული ენის კალკია - *γεγραπται*. ქართულში არ არის განმარცობი სიტყვა *δελῶν* (ცხადი, მნიშვნელოვანი). ძველი ბერძნულის დასახლება, დამკვიდრება ზმნა თარგმანში აღიქმება როგორც მყოფობა, ყოფნა - *ὁ Χριστὸς οἰκεῖ ἐν ὑμῖν*-ქრისტე თქუნ შორის არს. პირველი წინადადების პირველი ზმნა ქართულში I სერიის II კავშირებითით არის გადმოცემული, ხოლო ბერძნულში მომავალი დროით(დავემკვდრო-*ἐνοικῆσα*), ხოლო მეორე ზმნა უწვევტლის ხოლმეობითთა და ასევე მომავალი დროით(ვიქცეოდი-*ἐμπεριπατήσω*).რაც შეეხება ბოლო ზმნას, I თურმეობითს ახლანდელი დრო შეეფარდება(გიცნობიეს-*ἐγινώσκετε*).

შდრ.: (პავლე, 2 კორინთ., 13,5 და 6.16)

შინაგან გონებასა კაცისასა არს ქრისტე. 1.5

Πότερον ἔσω ἐστὶν ἐν τῇ διανοίᾳ σου ὁ οἰκοδεσπότης Χριστός.

ქართულში გამოყენებულია III პირისადმი მიმართება(კაცისასა), ბერძნულში მეორისადმი(σου). ბერძნული სიტყვა *οἰκοδεσπότης*, თავისი ვიწრო მნიშვნელობით, სახლის მმართველს, განმგებელს ნიშნავს, მაგრამ ცხადია, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში იგი ყოვლისმპყრობელის მნიშვნელობით იხმარება.

შდრ.: (პავლე, 2 კორინთ. 13.5)

მის სულსა შინა მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი. 1.6

Ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ σου ὁ φυλάσσων σε καὶ φρονιζῶν θεός.

ბერძნული ენისათვის ასე დამახასიათებელი მიმღეობები ქართულშიც მიმღეობებად წარმოგვიდგება(მცველ - *φυλάσσων*, განმანათლებელი - *φρονιζῶν*). ქართულის ეს მონაკვეთი გავრცობილია(მათ სახეთაგან) და ნახმარია მესამე პირის ნაცვალსახელი (მის სულსა შინა, მისი) ბერძნულის მეორე პირის სანაცვლოდ (*ἐν τῇ ψυχῇ σου,σε*), და ესეც ერთი ტენდენციაა წარმოდგენილი თხზულებისა. ქართულში არ არის დროის ზმნიზება *τότε*. ბერძნულის წინდებუდიანი კონსტრუქცია ქართულში კალკირებულია უკუდებულთ (*ἐν τῇ ψυχῇ* - სულსა შინა).

ასევე კალკირებულია ორი მიმღეობა(მცველ და განმანათლებელი - *φυλάσσων καὶ φρονιζῶν*).

ვითარცა მპარავი, შევიდის უკეთური იგი და განკრეხის სახლი იგი სულისაჲ მის. 1.6

Καὶ οὕτω λοιπὸν καθάπερ κλέπτῃς εἰσελθὼν ὁ πονηρὸς, ... ,σὺλᾶ τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου.

ზუსტად არის თარგმნილი სახლი სულისაჲ - *τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου*, აქ ბერძნული ვარიანტი პირდაპირი დამატების ბრუნვით არის გადმოცემული, ასევე ქართულიც, მოგეხსენებათ, ქართულში იგი ორია. უწყვეტლის ხოლმეობითის ზმნა ქართულისა დედანში მიმღეობაა(შევიდის-*εἰσελθὼν*).

შდრ.: (ლუკა 12.33; მათე 6.20)

ღმერთშემოსილი კაცი. 2.1

Τίς ἱερός.

აქ, ცხადია, სამოსელის სახე ფიგურირებს. იგი კალკირებული კომპოზიცია ბერძნული სიტყვისა *θεοφόρος*, რომელიც, თავის მხრივ, თავისთავში ღმრთისა და ტარება ზმნის(*φορεῖ*) შინაარსს მოიცავს.

დაემკვდროს ღმერთი მის თანა. 2.3

οἰκίση ἐν αὐτῷ ὁ Θεός.

I აორისტის ფორმა კავშირებითი კილოთი თარგმანში II კავშირებითი მწკრივითაა გამოხატული(*οἰκίση*-დაემკვდროს), ხოლო შეცვლილია წინდებულებიანი კონსტრუქციის შინაარსი - *ἐν αὐτῷ* უფრო ნიშნავს მასში, და არა მის თანა.

თარგმანი ისევ ზედმიწევნითია.

კაცი ტაძარ სულიერ ღმრთისა იქმნას. 2.4

Ὁ ἄνθρωπος ναὸς ἔμψοχος γενήσεται τοῦ Θεοῦ.

თარგმანი ზმნის დროშიც კი ემთხვევა ორიგინალს. სიტყვა ტაძრის სახელი უკვე აქ არის *ναὸς*, რაც მისი საკუთრივი დასახელებაა. აღწერილობითი ფორმა მომავლის დროისა *γενήσεται*, ისევ II კავშირებითითაა წარმოდგენილი ქართულში იქმნას. მ მწკრივის ხშირი გამოყენება ტექსტში თხზულების ეგზეგეტიკურ ხასიათს უნდა უკავშირდებოდეს.

შდრ.:(იოანე, 14,23)

აქუს შინაგან თავსა შორის თვსა მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მღვდელთმოდღუარი იგი დიდი, რომელმან განგლნა ცანი, ვითარცა იტყვს მოციქული, და სული იგი ჭეშმარიტებისა. 2.6

Ἐνδον γὰρ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν ἀρχιερέα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἀληθινὸν πῦρ

ქართულის თავსა შორის თვსას შეესაბამება ბერძნული უკუქცევითი ნაცვალსახელი მიცემით ბრუნვაში წინდებულებით - *ἐν ἑαυτῷ*, და იგი ბერძნული ენის კალკია. თარგმანი გავრცობილია(რომელმან განგლნა ცანი, ვითარცა იტყვს მოციქული), მაგრამ არ გვხვდება ბერძნული სიტყვა *πῦρ*, რაც ქართულად ცეცხლს ნიშნავს.

შინაგან აქუნ ჭეშმარიტი მსხუერპლი გული წმიდა და სული მდაბალი და საკურთხეველი ჭეშმარიტებისა, მიმტევებელი ცოდვათა, სულიერი იგი ცრემლი. 2.7

Ἐνδον τὴν ἀληθὴν θυσίαν τῷ Θεῷ, πνεῦμα συντετριμμένον, ἔνδον τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸ ἴλασθήριον ἁμαρτιῶν τὸ πνευματικὸν δάκρυον.

უმნიშვნელო განსხვავებების მიუხედავად მონაკვეთები იგივეობრივნი არიან. მდაბალს ბერძნულ ვარიანტში გამოხატავს მიმღეობა *συντετριμμένον*(*συντριβω*), რაც ტანჯვას, დანგრევას, გატეხვას, განგმირვას გულისხმობს, ანუ, სინანულისაგან

დატანჯულ სულს უნდა აღნიშნავდეს. გული წმიდა ძველბერძნულ დედანში არ არის.

შინაგან აქუნ სასუფეველი ცათაჲ. 2.7

Ἐνδον τῆν ἀνω βασιλείαν, καὶ Ἱερουσαλήμ.

ქართულში არ არის ნახსენები ღერუსალიმი. წინდებული წინდებულადვე არის გადმოტანილი თარგმანში: *ἐντὸς ἰμῶν* - შინაგან თქუნესა.

მიერთიგან სულიერი იგი კაცი სულიერთა თუალითა ხედავს ყოველსა და სულიერთა შესაწირათა შესწირავს. 2.8

Καὶ λοιπὸν, ὡς πνευματικὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς πνευματικὰς θυσίας προσάγει.

ქართულში ჩამატებულია კაცი ... ხედავს ყოველსა, ხოლო სიტყვა შესწირავს უფრო საკრალურია და მას დედანში შეესაბამება სიტყვა *προσάγει* (*προσάγω*), რაც ბუკვალურად მიტანას, მიძღვნას ნიშნავს. ზმნები ქართულში აწმყოს ხოლმეობითი გადმოიცემა (ხედავს, შესწირავს).

ხედავს გუამსა თვისსა ტაძარსა საყოფელ უხილავისა ღმრთისა. 2.11

Ὁρῶν αὐτοῦ τὸν ναὸν, τὸν τοῦ σώματος θυσιαστήριον Θεοῦ ὑπάρχοντα.

წინადადების მეორე ნაწილში განსხვავებული ტექსტია: საყოფელ უხილავისა ღმრთისა - *τοῦ σώματος θυσιαστήριον θεοῦ ὑπάρχοντα*. ბერძნული ტექსტი სხეულის ღმრთის სამსხვერპლოზე მიტანას გულისხმობს, რა თქმა უნდა, მისტიკური თვალსაზრისით. სიტყვა გუამი ძველ ქართულში პიროვნებას, პიპოსტასს, პირს აღნიშნავდა, მაგრამ ამ შემთხვევაში ვვარაუდობთ, რომ იგი სხეულს უნდა ნიშნავდეს. ბერძნულ წინადადებას მიმდებარე მართავს შესაბამისი პირდაპირი ობიექტის ბრალდებითი ბრუნვითა (*τὸν ναὸν, τὸν... ὑπάρχοντα*) და მისი განსაზღვრებითი ნათესაობითი ბრუნვით (*τοῦ σώματος θυσιαστήριον Θεοῦ*), ხოლო ქართულში პირიანი ზმნა მართავს წინადადებას ირიბი ობიექტის მიცემითი ბრუნვითა და მისი განსაზღვრებითი ნათესაობითი ბრუნვით.

შდრ.: (პავლე, კორინთელთა მიმართ, I, 3-4)

არავინ დასდვის ხელი ერქუანსა და მართლუკუნ ხედავს და წარემართის იგი სასუფეველსა ცათასა. 3.7

Οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄρτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθეტὸς ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ორიგინალის ზმნა მიმდებარეობს არის მიცემული, ხოლო პირდაპირი ობიექტი, შესაბამისად, ბრალდებითი ბრუნვით (*βαλὼν τὴν χεῖρα* - დასდვის ჳელი). წარემართის

ამ სიტყვას თავისი პირდაპირი შესატყვისი არ აქვს, იგი მთარგმნელის მოძებნილი შესაბამისია - *εὐθετός ἐστιν* და უფრო ითარგმნება, თუ ძველი ქართულის ტერმინით ვიტყვით, როგორც შემძლებელყოფა. ქართულში უგულვებელყოფილია ბერძნულის წინდებულის კონსტრუქციები.

შდრ.: (ლუკა, 9,62)

უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვრთი ჩემი მცირე. 4.1

Ὁ ζυγός μου χρεστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

წყალობითა უფლისაჲთა სავესე არს ქუეყანაჲ, წრფელ არიან გზანი უფლისანი და მართალნი ვიდოდენ მას შინა, ხოლო უსჯულონი მოუძღურდენ. 4.3

Εὐθεῖαι ὁδοὶ Κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύονται ἐν αὐταῖς.

ქართულ მონაკვეთში აღინიშნება ტექსტის მატება.

ნუ შეაწუხებთ სულსა წმიდისა ღმრთისასა, რომლითა აღიბეჭდენით დღედ გამოკსნისა. 4.12

Μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέρον ἀπολυτρώσεως.

ბერძნულის წინდებული ქართულში მოქმ. ბრ.-ით არის გადმოცემული (რომლითა - *ἐν ᾧ*).

I აორისტის ვნებითი გვარის *ἐσφραγίσθητε* შესაბამისი ვნებითი გვარის წყვეტილით არის გადმოსული ქართულში აღიბეჭდენით.

შდრ.: (პავლე, ეფეს., 4,29-30)

სათნოებითა შეამკვენ თავი თვისი და ეგრეთ მოუკვდინ დიდებულსა მას ტრაპეზსა. 6.15

რამეთუ ძნელ არს, უკუეთუ ვინმე დაეჩვიოს განრცხად სამოსლისა სულისასა, რომელ არნ კორცნი, და კუალად შებღალვად, 7.6

რამეთუ მრავალგზის განრცხად და კუალად შებღალვად განცუეთილ ძუელ-ჰყოფს მას და მერმე, ოდეს დაძუელდის და დაბერდის, განრცხადცა ველარა ეძლოს. 7.7.

Χαλεπὸν γὰρ τὸ συνεθῆσαι πλύνειν τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματος, καὶ πάλιν μολύνειν αὐτό. Τὸ γὰρ πολλάκις πλυνόμενον καὶ κατατριβόμενον, σαθρὸν καὶ ἀχρηστον γίνεται, καὶ λοιπὸν γηράσαν καὶ παλαιωθῆν, οὐδὲ πλυσθῆναι δύναται.

თარგმანში არის სამოსელი სულისა, ორიგინალში კი - სამოსელი ჯორცისა(τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματος). ბერძნული ენის ინფინიტივი *συνεθίσαι* ქართულში დამოკიდებული წინადადების ზმნით არის მოწოდებული(დაეჩვოს) და შემდეგ მოსდევს მას ისევ ინფინიტივი *πλύνειν*, რაც საწყისია ქართულშიც, ვითარებითის ბრუნვის ფორმით განრცხად, ასევეა საწყისი *μολύνειν* - შებლაღვად.

მეორე მონაკვეთში ბერძნულის ბრალდებითი ბრუნვის მიმდებარე ქართულში საწყისია(*πλυσόμενοι* -განრცხად). კალკირებულია განრცხადცა ვეღარა ეძლოს - *οὐδὲ πλυσθῆναι δύναται*. ქართულ მონაკვეთში ლექსიკური ერთეულების სინტაქსური ფუნქცია შეცვლილია.

შდრ.:(ფსალმ., 4,9)

ნეტარ არს კაცი, რომელი განსწავლო შენ, უფალო, რამეთუ ვითარცა წურთინ მამად შვილსა. 8.1

ანუ გარემიქცევითა პირისა მისისადათა და რისხვითა, ვითარცა ჰრისხავნ მეფე მტერთა. 8.2

ἢ κατὰ ἀποστροφῆν, ὡς βασιλεὺς πρὸς ἐχθρόν.

თარგმანში ისევ აღინიშნება ტექსტის მატება. ბერძნული ენისათვის დამახასიათებელი უზმნო წინადადებები ქართულში, ბუნებრივია, ზმნებითაა გადმოსული. სხვადასხვაა წინადადებების სინტაქსური აგებულება ორივე ენის ვარიანტში.

განსაცდელისა მის მიერ მოვიდის მეცნიერებად, ვითარცა შეემთხვა ნაბუქოდონოსორს და მანასეს, ვითარცა წერილ არს: ჭიმითა და აღვრითა ქცევად დაწუნი მათნი, რომელნი შენ არა მოგეახლნენ. . 8.11

Καὶ διὰ τῶν πειρασμῶν ἔρχεται εἰς ἐπίγνωσιν, ὡς περ ἔπαθεν ὁ Ναβουχοδονόσορ καὶ ὁ Μανασῆς. Ἐν κημῶ, φησὶ, καὶ χαλιμῶ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἀγξαις τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ.

ისევ უგულებელყოფილია წინდებულებიანი ფორმა (*εἰς ἐπίγνωσιν*-მეცნიერებად, *ἐν κημῶ, καὶ χαλιμῶ* - ჭიმითა და აღვრითა), არც მიმდებარე კონსტრუქციასა შენარჩუნებული(*ἐγγιζόντων*-მოგეახლნენ).

შდრ.: ფსალმუნი(4.9).

განიხეთქოს მეფობად შენი კველთაგან შენთა და მივსცე მონასა შენსა. 9.4

Διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου.

ბერძნულში ჯანიკეთქოს ორმაგი აღნიშვნაა - *διάρρησων διάρρηξω*. ქართულში იგი ვნებითი გვარისაა, ხოლო ბერძნულში მოცემულია მიმღეობითა და მოქმედებითი გვარის მომავალი დროის I პირით. *ἐντετελάμι (εντελλω)* დაგალებას, ბრძანებას ნიშნავს, ქართულში კი გადმოცემულია ზმნით გამცენ. მთელი მონაკვეთი კალკირებულია.

შდრ.: (მესამე მეფეთა, 11.11-12)

იუნჯებ თავისა შენისა რისხვასა დღესა მას რისხვისასა. 9.7

Θεσαυρίζεις σεαυτῶ ὀργήν ἐν ἡμέρα ὀργῆς.

ἀμαρτανόητον ქართულში გადმოტანილია, როგორც შეუნანებელი. სიფიცხლე, ბერძნულში *σκληρότητα (σκληρυσω)*, უფრო უღმობელობას, სისასტიკეს ნიშნავს, ზუსტი შინაარსობრივი და გრამტიკული თარგმანია იუნჯებ - *θησαυρίζεις*, და შეგროვებას გულისხმობს, ასევე ზუსტია მიაგოს შესაბამისად *ἀποδώσει*, და მიცემას ნიშნავს.

შდრ.: პავლე, რომ., 2,5-6.

ვითარცა თივაჲ მსთუად განკმეს, და ვითარცა მხალი მწუნავილისაჲ ადრე წარკდეს. 9.9

Ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηραθήσονται.

თარგმანი კვლავ გაგრცობილია.

შდრ.: (მათე, 6.30); ფსალმ.(36,2)

რომელი გლახაკთა მიეცეს კელითა შენითა, ღმრთისა თანა დამარხულ არს. 9.13.

უწყითმცა, ცოდვათა ჩუენთათუს მივეცემით კელთა მტერთა ჩუენთასა სამართლითა მით სასჯელითა ღმრთისათა. 14.5

διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν παραδιδόμεθα πολλάκις, ὡς εἴρεται, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμων, κατὰ δικαίαν κρίσιν Θεοῦ.

საშუალ-ვნებითი გვარის *παραδιδόμεθα*, ამავე გვართვე არის გადმოსული ქართულში მივეცემით. *πολλάκις* სიტყვა, რაც ნიშნავს ხშირად, თარგმანში არ არის. ცოდნა(უწყითმცა) ზმნის ფარდი დედანში არის *ὡς εἴρεται*, და ითარგმნება როგორც ითქვა, გულისხმობს საღვთო წერილს. თარგმანი ზუსტია.

გარემივაქციე პირი ჩემი მათგან და მივსცენ იგინი კელთა მტერთა მათთასა. 14.9

Ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν.

თარგმანი იგივეობრივია. I აორისტის მხოლოდითი რიცხვის I პირი წყვეტილითვეა გადმოცემული ქართულშიც(ἀπείσπρα - გარემივაქციე). ἐν μαχαίρα ბუკვალურად ნიშნავს მახვილში, მაგრამ, რა თქმა უნდა, მთარგმნელი ქართულისათვის ლოგიკურ ფორმას არჩევს და იგი მოწოდებულია უბრალო დამატებად მოქმედებით ბრუნვაში.

კელთა შინა ზრახვისა მისისათა. 14.11

Ἐν χειρὶ διαβόλου αὐτοῦ.

თარგმანი იდენტურია ორიგინალისა. იგი ბერძნულის ქართული ფრაზეოლოგიური კალკია.

შთავრდომილ არს ცთომათა და უმეცრებათა შინა. 16.4

ეს შესიტყვება, მთლიანად, ბერძნული ენის კალკია.

ტვრთმძიმენი განვიდეთ. 16.14

უადრესად მეტყველი სიმბოლოა და ცოდვილი სულის სხვა განზომილებაში გადასვლაზე გველაპარაკება.

ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთაჲ, შეიწუების და დაისჯების ცოდვილი სული.

16.14

ვიდრედა სავაჭროდ დგას და სასყიდელი სინანულისაჲ და კეთილთა საქმეთაჲ უეჭუელად მიეცემის ვიდრე ორთა მწუილილთაჲმდე, ვითარცა ქურივისა მის და ვიდრე სასუმელისა ერთისა გრილისა წყლამდე, რომლისა სასყიდელი არა წარწყმდეს. 16.2

ამ მონაკვეთის არქექტიპი სახარებისეული ორი იგავია ქურივისა, რომელმაც გულით შესწირა ორი მწუილილი(ლუკა, 2.21) და ლაზარესა და მდიდრის(ლუკა, 19-31) იგავი.

ამასვე სოფელსა განაბნოს ყოველი ტვრთი ცოდვათა თუსთაჲ, და განიწმიდოს თავი თუსი ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთაჲსა, და მოიგოს საგზალი კეთილი, საუკუნოჲსა გზისათუს განემზადოს და არა შეძრწუნდეს. 16.22

ამ რამდენიმე სტრიქონში რამდენიმე მეტად ღრმა სიმბოლოა ტვრთი ცოდვათაჲ, თავისი თავის განწმედა, საგზალი კეთილი, საუკუნო გზა.

გან-თუ-იძარცოს სამოსელი ესე კორცთაჲ ამათ მოკუდავთაჲ, ... , არავე შიშველ იპოს, არამედ შეიმოსოს სამკაული იგი ცხორებისაჲ. 16.23

ეს ნაწილი თხზულებისა პირდაპირ უკავშირდება სახარებისეულ უძღვებში შვილის შინდაბრუნების იგავს: გამოიღეთ სამოსელი იგი პირველი და შეჰმოსეთ მას.(ლუკა, 15.22) შეიმოსოს სამკაული იგი ცხორებისად. გარდა ამისა, იგი შეიძლება იყოს აღუზია „აბო ტფილელის წამებიდან“: „განვიძარცო შიში ხორცთა ამათ ჩემთად, რომელნი სამოსელ არიან სულისა ჩემისა“(ქართული პროზა, გვ.136, თბ, 1982).

მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მოსლვად. 16.26

ასევე სიტყვა მოსლვად ბერძნული კალკი უნდა იყოს.

როგორც ვხედავთ, თხზულების სახისმეტყველება ეგზეგეტიკური თხზულებისათვის დამახასიათებლად სტანდარტულია. ეს არის საღვთო წერილიდან პირდაპირ ციტირებული და პერიფრაზირებული სახეები, რომლებიც ხშირად მთელ ფრაზასაც მოიცავენ და ახალი ემოციით იკითხებიან.

რაც შეეხება თარგმნის სპეციფიკას, ვხედავთ, რომ თარგმანი იდენტურია დედნისა, და ამის თქმა მთელ თხზულებასთან მიმართებაში უფრო დაბეჯითებით შეიძლება. მთარგმნელი ცდილობს ბერძნული ენისათვის დამახასიათებელი მიმდებარე და ინფინიტივური, ასევე წინდებულებიანი კონსტრუქციები ასევე გადმოიტანოს, რამდენადაც კი ამის შესაძლებლობას ქართული ენის თავისებურებები აძლევს, მაგრამ თითქმის ყოველთვის ბერძნულის უზმნო წინადადება ქართულში ზმნის პირიანი ფორმით არის გადმოცემული. თხზულება არის სინთეზი დედანსა და მხატვრულ თარგმანს შორის ეკვივალენტურობის ორი, ფორმალურ-სტრუქტურული და დინამიკური, მოდულაციურ-ადაპტური ტიპისა. მართალია, გვხვდება ბევრი მონაკვეთი თარგმანისა, რომლის ბერძნული დედანი არ არის(ან ჩვენს ხელთ არ არის), მაგრამ რაც არის, იმის მიხედვით ჩვენ ვასკვნით, რომ მთარგმნელი ეფრემ მცირის ელინოფილური სკოლის ტრადიციების გამგრძელებელი უნდა იყოს.

ქართული თარგმანი ეთანხმება ორიგინალის ჩვენებას:

რად არს სასწაული ჭეშმარიტი ქრისტიანისა?1.1

τί ἐστὶ τὸ σεμνιον τοῦ τελείου Χριστιανοῦ

აქ ჭეშმარიტის შესაბამისად მოტანილია სიტყვა *τελείος*, რაც ბუკვალურად სრულს, დასრულებულს ნიშნავს, ხოლო ზუსტია სიტყვის *τὸ σεμνιον* შინაარსი ქართულში სასწაული.

სარწმუნოებად მართალი და საქმენი კეთილნი, ვითარცა სხუამან ღირსმან მამამან თქუა. 1.1

Οὐ μὲν φασι, ὅτι πίστις ὀρθή, καὶ ἔργα εὐσεβῆ.

დამოწმება ქართულ ვარიანტში კონკრეტულია, რაც ბერძნულში ზოგადად, მრავლობითი რიცხვით არის გადმოცემული (*οὐ μὲν φασι*), ხოლო სიტყვა კეთილი გადმოცემულია სიტყვით *εὐσεβῆ*, და უფრო საკრალური შინაარსისაა.

რამეთუ ქრისტიანე არს ჭეშმარიტი ტაძარი, ქრისტეს აღსარებითა მართლითა და მუშაკობითა სათნოებათაჲთა აღშენებული.1.1

Χριστιανὸς γὰρ ἐστὶν ἀλεθινὸς οἶκος Χριστοῦ, δι' ἔργων ἀγαθῶν καὶ δογμάτων εὐσεβῶν συνιστάμενος.

ვიციოთ, რომ სპარსული სიტყვა ტაძარი, ჯერ კიდევ V საუკუნეში საცხოვრებელი სახლის შინაარსის ფუნქციას ატარებდა. ამ შემთხვევაში, ბერძნულ დედანში მისი საკრალური და მისტიკური მნიშვნელობა ღმერთის სახელით არის გამკვეთრებული და ხაზგასმული: *οἶκος Χριστοῦ* - იგი ბუკვალურად ითარგმნება, როგორც სახლი ქრისტესი. ზუსტადაა გადმოტანილი ბერძნულის საშუალ-მოქმედებითის მიმღეობა *συνιστάμενος* - აღშენებული, ხოლო წინდებულის კონსტრუქციას ნათესაობითი ბრუნვისას ქართულის მოქმედებითი ბრუნვა ენაცვლება: *δι' ἔργων ἀγαθῶν καὶ δογμάτων εὐσεβῶν* - აღსარებითა მართლითა და მუშაკობითა სათნოებათაჲთა.

ვითარმედ ღმრთის მეცნიერებას აღასრულებენ, ხოლო საქმით უვარ-ჰყოფენ. 1.2

Οὐδὲν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι. τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται.

ძმნას აღასრულებენ შეესაბამება საწყისს *εἰδέναι*, რაც თავისთავად გულისხმობს ჩვენებას, წარმოდგენას, მიმსგავსებას. მეორე ზმნა კი ქართულში მოქმედებითი გვარისა, ბერძნულში ვნებითი გვართაა წარმოდგენილი იმავე შინაარსით (უვარ-ჰყოფენ - *ἀρνοῦνται*).

ამისთვის ჯერ არს ყოველითა ძალითა შეკრძალება სულთა ჩუენთა ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა, რათა არა ჩუენთვისცა ითქუას. 12

Διὸ χρὴ πάση δυνάμει ἀσφαλῶς τερεῖν ἑαυτοὺς καθαρὸς ἀπὸ ῥυπαρῶν ἔργων, ἵνα μὴ καὶ περὶ ἡμῶν λεχθῆ.

ზუსტი თარგმანია დასაწყისი აღწერილობითი ფორმით(διὸ χρὴ-ამისთვის ჯერ არს), ხოლო შემდეგ თარგმანის ასევე ზუსტ შიონაარსობრივ ექვივალენტს მოქმედებითი ბრუნვისას, დედანში მიცემითი ბრუნვა შეესაბამება(ყოველითა ძალითა-πάση δυνάμει). ἀσφαλῶς τερεῖν(უსაფრთხოდ დაცვა) ამ ფრაზის შინაარსი ქართულში, ასე ვთქვათ, ერთ სიტყვაში დაეცია და იგი საწყისითვეა გადმოცემული შეკრძალება. უკუქცევითი ნაცვალსახელი ἑαυτοὺς, რომელსაც განავრცობს განსაზღვრება შესაბამის ბრუნვაში(καθαρὸς-სუფთა, წმინდა), პიროვნებას აღნიშნავს, ქართულში იგი უფრო კონკრეტულად არის გამოხატული სულთა ჩუენთა. საინტერესოა, რომ დედანში ინფინიტივი ზმნის პრიმატით გვევლინება და სახელს პირდაპირი ობიექტის ბრალდებითი ბრუნვით მართავს, ხოლო თარგმანში მას ზედსართავი სახელის ფუნქცია უფრო აკისრია და სახელს ნათესაობით ბრუნვაში წარმოადგენს. წინდებულებიანი ფორმა მრავლობითი რიცხვის ნათესაობითი ბრუნვით(ἀπὸ ῥυπαρῶν ἔργων), იმავე ბრუნვითა და რიცხვით, ოღონდ უკუდებულებითა და თან გავრცობილი სახითაა გადმოსული(ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა). პასიური ფორმა ასევეა გადმოცემული თარგმანშიც, კავშირებითის შინაარსით: ითქუას - λεχθῆ.

აწ უკუვე, სარწმუნოებად თვნიერ საქმეთა მკუდარ არს, ვითარცა იგი საქმენი კეთილნი თვნიერ სარწმუნოებისა ამო და უხმარ არიან 12

Ἡ οὖν ἀληθὴς πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστίν, ὡς ἔργα δίχα πίστεως.

ბერძნულში არ არის განსაზღვრება კეთილნი, არც - ამო და უხმარ. ზუსტი გრამატიკული წარმოებით არის გადმოტანილი თვნიერ საქმეთა - χωρὶς τῶν ἔργων, ასევე შედგენილი შემასმენელიც - νεκρά ἐστίν, და საერთოდ, მთელი ფრაზა.

შდრ.: ... სარწმუნოებად თვნიერ საქმეთასა მკუდარ არს.(იაკობ მოციქული 2,26)
ამისთვის იტყვს უფალი: რომელსა უყუარდე მე, მცნებანი ჩემნი დაიმარხნეს და მამამან ჩემმან შეიყუაროს იგი და მივიდეთ მისა და სავანე მის თანა ვყოთ. 13

ὁ θεὸς φησὶν ὁ Κύριος· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τοὺς λόγους μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα.

დედნისეული მომავალი დრო მოქმედებითი გვარისა(Τηρήσει, ἀγαπήσει) თარგმანში II კავშირებითია(დაიმარხნეს, შეიყუაროს). საშუალო გვარის მომავალი დროის ფორმებია ἐλευσόμεθα ποιησόμεθα, რომლებიც ასევე II კავშირებითია წარმოდგენილი თარგმანში (მივიდეთ, ვყოთ). შენარჩუნებულია წინდებუდიანი კონსტრუქციები: πρὸς αὐτὸν(მისა) παρ' αὐτῶ(მის თანა). თარგმანი ზედმიწევნით იდენტურია.

შდრ.: ... უკუეთუ ვისმე უყუარდე მე, სიტყუანი ჩემნი დაიმარხნეს, და მამამანცა ჩემმან შეიყუაროს იგი, და მოვიდეთ მისა და მის თანა დავადგრეთ(იოანე 14,23).

გვსწავიეს უკუე, ვითარმედ სარწმუნოებითა მართლითა და საქმითა კეთილითა აღეშენების სახლი სულისა ჩუენისაჲ და ესრეთ დაემკვდრების ღმერთი შორის ჩუენსა. 13

Οὐκοῦν διὰ τούτων μαυθαίνομεν, ὅτι διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν καλῶν ἔργων οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος τῆς ψυχῆς, καὶ οὕτως οἰκεῖ ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν.

წარსული დრო(III სერიის I თურმეობითი) გამოყენებული თარგმანში ორიგინალის ახლანდელი დროის შესაბამისად(გვსწავიეს - μαυθαίνομεν), ხოლო წინდებული საერთოდ უგულვებელყოფილია. პასიური ფორმა οἰκοδομεῖται ქართულ თარგმანში ასევეა გადმოსული აღეშენების, II ხოლმებითით. იგივე მწკრივია შენარჩუნებული დედნის ახლანდელი დროის ზმნის ფარდად: დაემკვდრების - οἰκεῖ. შინაარსობრივი თვალსაზრისით, მთარგმნელისათვის დამკვდრება და დასახლება სინონიმებია(οἰκεῖ - დაემკვდრების). კალკირებულია წინდებუდიანი კონსტრუქცია: ἐν ἡμῖν - შორის ჩუენსა. ზუსტადაა გადმოტანილი დედნისეული მხატვრული სახე - სახლი სულისა ჩუენისაჲ - ὁ οἶκος τῆς ψυχῆς.

ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ, დავემკვდრო და ვიქცეოდი მათ შორის, ვითარცა მოციქული იტყვს, ანუ არა გიცნობიეს თავით თვსით, რამეთუ ქრისტე თქვენ შორის არს, გარნა თუ გამოუცდელ ხართ. 14

Ἐνοικῆσα γὰρ, φησὶ, καὶ ἐμπεριπατήσω.Καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Ἀπόστολος ἔλεγεν·Εἰ οὐκ ἔγινώσκετε, ὅτι ὁ Χριστὸς οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ τι ἄρα ἀδόκιμοί ἔστε.

საღმრთო წერილის სიტყვები ორიგინალში მოცემულია ერთი სიტყვით φησὶ, და ეს ბერძნული ტექსტის ტენდენციაა, ისევე როგორც ქართულის „ვითარცა წერილ არს“, თუმცა ესეც ბერძნული ენის კალკია - γεγραπται. ქართულში არ არის განმვრცობი სიტყვა δελῶν (ცხადი, მნიშვნელოვანი). ძველი ბერძნულის დასახლება, დამკვიდრება ზმნა თარგმანში აღიქმება როგორც მყოფობა, ყოფნა -

ὁ Χριστὸς οἰκεῖ ἐν ὑμῖν-ქრისტე თქვენ შორის არს. პირველი წინადადების ზმნები ქართულში I სერიის II კავშირებით არის გადმოცემული, ხოლო ბერძნულში მომავალი დროით.

შდრ.: „ანუ არა უწყნითა თავნი თვისნი, რამეთუ ქრისტე თქვენ შორის არს, გარნა თუ რადმე გამოუცდელ ხართ“. (პავლე, 2 კორინთ., 13.5); „ვითარცა თქუა ღმერთმან: დავემკვდრო და ვიქცეოდი მათ შორის“. (პავლე, 2 კორინთ., 6.16)

არამედ იხილოს რაჲ კაცი უჯეროდ მრისხანე, ანუ მაგინებელი, ანუ ცუდმოფიცავ, ანუ ანგაჰარ, ანუ ამპარტავან და თავკვედ, ანუ მოცინარ და განცხრომილ, ანუ უღებ ლოცვისა, ანუ ბილწთა საქმეთა მოქმედ და სიკუდილსა არა მომგსენე. 1.5

ὅταν δὲ ἴδῃ σε ὀργιζόμενον, ἢ κραυγάζοντα, ἢ ὀμνύοντα, ἢ αἰσχρολογοῦντα, ἢ φέγοντα, ἢ ὀνειδίζοντα, ἢ μεμφόμενον, ἢ λοδοροῦντα, ἢ κατακρίνοντα, ἢ μισοῦντα, ἢ ἀδικοῦντά τινας, ἢ ὑπερηφανευόμενον, ἢ ἀλαζονευόμενον, ἢ γελῶντα πολλὰ καὶ μετewριζόμενον, ἢ οὐ συνεχῶς προσευχόμενον, καὶ τοῦ θανάτου μνημονεύοντα.

ბერძნულ ნაწილში მრავლად არის მოხმობილი სინონიმები, ვიდრე ქართულში. კარგად ფიქსირდება ბერძნული ენის ერთი ძირითადი თვისება მიმღეობური კონსტრუქციების სიჭარბე, და მთარგმნელიც ერთგულად ცდილობს ბერძნული ტექსტის ენობრივად ზუსტად გადმოტანას. მან პირველი განსაზღვრების შინაარსი ვითარების გარემოებით გაამკვეთრა(ὀργιζόμενοι -უჯეროდ მრისხანე), ხოლო დანარჩენი მიმღეობა-განსაზღვრებები მეტნაკლები სემანტიკური ვარირებით იმეორებენ დედანს. ზმნა ორივე შემთხვევაში კავშირებითი კილოთია გამოხატული(ἴδῃ-იხილოს), და შესაძლებლის შინაარსით მოქმედების გამოხატვა, გამომდინარე თხზულების განმარტებითი ხასიათიდან, ნიშანდობლივია ამ ტექსტისათვის ორივე ენაზე.

ქართულში მხოლოდითი რიცხვის III პირი ფიქსირდება პირდაპირი ობიექტის აღმნიშვნელად, ხოლო ბერძნულში II პირი, რაც, შესაბამისად, ბრალდებითი ბრუნვით არის გამოხატული ნაცვალსახელშიც(σε) და მის მომდევნო მიმღეობებშიც, რომლებიც, ზოგნი მოქმედებითი გვარისანი არიან, ზოგნიც ვნებითისა.

საინტერესოა, რომ უარყოფის ნაწილაკი οὐ არ ვრცელდება ბოლო წინადადებაზე დედნისა, რაც თარგმანში ასე მკვეთრადაა ხაზგასმული. მაგრამ, ამ წინადადებაში იგი იგულისხმება მხოლოდ იმიტომ, რომ არის მის წინა წინადადებაში.

ხოლო ეშმაკმან არა უწყის, თუ შინაგან გონებასა კაცისასა არს ქრისტე. 15

Οὐκ οἶδε τοῖσιν ὁ διάβολος, πότερον ἔσω ἔστιν ἐν τῇ διανοίᾳ σου ὁ οἰκοδεσπότης Χριστός, ἢ οὐ.

ქართულში გამოყენებულია III პირისადმი მიმართება(კაცისასა), ბერძნულში მეორისადმი(σου). ბერძნული სიტყვა *οἰκοδεσπότης*, თავისი ვიწრო მნიშვნელობით, სახლის მმართველს, განმგებელს ნიშნავს, მაგრამ, ცხადია, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში იგი ყოველისმპყრობელის მნიშვნელობით იხმარება.

შდრ.: ... რამეთუ იესუ ქრისტე თქუენ შორის არს?(პავლე, 2 კორინთ. 13.5)

სცნობს მათ სახეთაგან, ვითარმედ არა არს მის სულსა შინა მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი. 16

τότε νοεῖ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ σου ὁ φυλάσσων σε καὶ φρονιζῶν θεός.

ქართულის ეს მონაკვეთი გაგრცობილია(მათ სახეთაგან) და ნახმარია მესამე პირის ნაცვალსახელი (მის სულსა შინა, მისი) ბერძნულის მეორე პირის სანაცვლოდ (*ἐν τῇ ψυχῇ σου,σε*), და ესეც ერთი ტენდენციაა წარმოდგენილი თხზულებისა. ქართულში არ არის დროის ზმნიზედა *τότε*. ბერძნულის წინდებულებიანი კონსტრუქცია ქართულში კალკირებულია უკუდებულებით (*ἐν τῇ ψυχῇ* - სულსა შინა).

ასევე კალკირებულია ორი მიმღეობა(მცველ და განმანათლებელი - *φυλάσσων καὶ φρονιζῶν*).

ვინ არიან ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი, რომელნი სულითა ჭეშმარიტებისაჲთა თაყუანის-ცემენ ღმერთსა? II

Τίνες εἰσὶν οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταί, οἱ ἐν πνεύματι καὶ ἀλεθείᾳ προσκυνοῦντες τῷ Πατρὶ

მთარგმნელი, მიუხედავად იმისა, რომ ცდილობს სიტყვასიტყვით და ზუსტად გადმოიტანოს დედნის შინაარსი, გვერდს ვერ აუვლის ქართული ენის ბუნებას და ბერძნული მიმღეობა (*προσκυνοῦντες*) ზმნით გადმოაქვს (თაყუანის-ცემენ). ასევე არ იყენებს წინდებულებიან კონსტრუქციას და მოქმედებითი ბრუნვითაა გადმოცემული უბრალო დამატება - სულითა ჭეშმარიტებისაჲთა, რაც დედანში ადგილის გარემოებაა(*ἐν πνεύματι καὶ ἀλεθείᾳ*).

შდრ.: ჭეშმარიტნი თაყუანის-მცემელნი თაყუანის-სცემდენ მამასა სულითა და ჭეშმარიტებითა... იოვანე,4.23.

მოვიდა კაცი ვინმე მონაზონისა ვისმე დაყუდებულისა და ფრიად განშორებულისასა და პრქუა მას: 2.1

Παραγεϊόμενος γάρ τις ποτε πρὸς ἄνδρα ἀναχωρητὴν ἡσυχά ζῶντα, φησὶ πρὸς αὐτόν.

მთარგმნელი უბადლო ოსტატობით ართმევს თავს ქართულ-ბერძნული ენების განსხვავებულობას, ენობრივ სცილასა და ქარიბდას შორის უაღრესი გამომხატველობით აფიქსირებს აზრს, დედნის თანამიმდევრული გადმომცემიც არის და მშობლიური ენის ბუნების გამთვალისწინებელიც. მიმღეობა ისევე ზმნით არის გადმოსული(*παραγεϊόμενος* - მოვიდა), მაგრამ შემდეგ მას ორი მიმღეობა მოსდევს: დაყუდებულისა და განშორებულისა. ბერძნულის წინდებულისანი ფორმა ბრალდებითი ბრუნვით(*πρὸς ἄνδρα*) ქართულში ნათესაობითი ბრუნვით არის გამოსატული(მონაზონისა). ბერძნულში არ არის ვითარების გარემოება ფრიად, არც ქართულშია ცხოვრება ზმნის მიმღეობა *ζῶντα*. შინაარსობრივად, შესიტყვების, ფრიად განშორებულის ფარდი დედანში არის *ἡσυχά ζῶντα* და ბუკვალურად მშვიდად ცხოვრებას გულისხმობს.

მიკვრს, მამაო, ვითარ ჰზი აქა განშორებული ეკლესიისაგან და წესთა და განგებათა საეკლესიოთა? 2.2

Θαυμάζω, Πάτερ, πῶς οὕτω διακαρτερεῖς κεχωρισμένος τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ ἀπεχόμενος τῶν ἁγίων συνάξεων.

ერთი და იმავე ცნების გადმოსაცემად ბერძნული ტექსტი პარალელურ ფორმებსა და განმარტებებს არ იშურებს (ქვემოთ, ბერი - *ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ*), რის გამოც იგი უფრო განვრცობილი ჩანს, მაგრამ ქართული ტექსტი გამოირჩევა ლაკონურობითა და კომპაქტურობით. აქ არ არის მიმღეობა განშორებულის პარალელური აღნიშვნა, განსხვავებით ბერძნულისაგან(*κεχωρισμένος* და *ἀπεχόμενος*), საერთოდ არ არის ნათესაობითი ბრუნვის მიმღეობის შესტყვისი (*τῶν ἁγίων συνάξεων*), რაც, თავისი შინაარსით, შეკრებულობას ნიშნავს, მის ნაცვლად ჩასმულია არსებითი სახელები იმავე ბრუნვითა და რიცხვით(წესთა და განგებათა საეკლესიოთა). საინტერესოა, რომ ჰზი ზმნა ბერძნულში, შინაარსობრივად, დაახლოებით, თავის შეკავებად არის მოცემული(*διακαρτερέω*).

მიუგო ბერმან მან და ჰრქუა მას: ყოველნი დღესასწაულნი და წესნი და განგებანი საეკლესიონი ამისთვის არიან, ძმაო, რათა განწმიდნეს კაცი ცოდვათაგან და დაემკვდროს ღმერთი მის თანა, ვითარცა წერილ არს: დავემკვდრო და ვიქცეოდი მათ შორის. 2.3

Πρὸς ὃν ἀπεκρίθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶπε· Πᾶσαι αἱ συνάξεις, καὶ λειτουργίαι, καὶ ἔορται διὰ τοῦτο γίνονται, ὡς ἄνθρωπε, ὅπως καθαρῆς ὁ ἄνθρωπος τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ οἴκησιν ἐν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ὡς γέγραπται, ὅτι „Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω.

ქართული თითქმის იმეორებს ბერძნულს ერთი მცირე განსხვავებით - ძმაღს ფარდად ნახმარია სიტყვა ὡς ἄνθρωπε. სიტყვა ბერძნულში შინაარსი ბერძნულში გავრცობილია - ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, და ღმრთის მონას ნიშნავს. წინდებულებიანი ფორმა *πρὸς ὃν* ჩვენებითი ნაცვალსახელია(მას). აღწერილობითი *γίνονται* თარგმანში იმავე ფორმითაა(არია), იქვეა კალკირებული პასიური ფორმა(*καθαρῆς* - განწმინდეს), დაკლებულია კუთვნილებითი ნაცვალსახელი ნათესაობით ბრუნვაში(*αὐτοῦ*).

I აორისტის კავშირებითი კილო II კავშირებითის მწკრივითვეა თარგმანში(*οἰκίση* -დაემკვდროს), კავშირებითითვეა მომავალი დროის ზმნა *ἐνοικήσω*-დაემკვდრო, მაგრამ ასევე მომავალი დროის *ἐμπεριπατήσω* უკვე II ხოლმეობითის ფორმით გვევლინება ვიქციოდი. შენარჩუნებულია წინდებულებიანი კონსტრუქციები(*ἐν αὐτῷ*-მის თანა, *ἐν αὐτοῖς*-მათ შორის).

მე და მამა ჩემი მოვიდეთ და სავანე მის თანა ვყოთ, ხოლო, ვინაფთვან კაცი ტაძარ სულიერ ღმრთისა იქმნას. 2.4

Ἐλευσόμεθα, ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ, καὶ μονήν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. Ἐπ' αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἂν εἴη ὁ Θεὸς γεινησεται τοῦ Θεοῦ.

ბერძნული სინტაქსის ტენდენცია, ზმნის წინადადების თავში მოქცევისა ქართულში, ამ შემთხვევაში, დარღვეულია. სიტყვა ტაძრის სახელი უკვე აქ არის *νὰ ἂν*, რაც მისი საკუთრივი დასახელებაა. აღწერილობითი ფორმა მომავლის დროისა *γεινησεται*, ამავე დროითაა წარმოდგენილი ქართულში იქმნას. ქართულში, აქაც, ზმნები კავშირებითის მწკრივის ფორმით წარმოგვიდგება.

შდრ.: ...ტაძარნი ღმრთისა ცხოველისანი ხართ... პავლე, 2 კორინთ., 6.16

მაშინ განეშორების ღმერთშემოსილი იგი სული ყოველისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულთაგან და დღესასწაულთა, რომელთა კაცნი აღასრულებენ. 2.5

ἀφίσταται ἢ Θεοφόρος ψυχὴ ἀπὸ παντὸς πόθου Ἐκκλησιῶν αἰσθητῶν, καὶ συνάξων, καὶ ἔορτῶν ἀθρησιῶν.

ქართულის ბოლო წინადადებას ბერძნულში მხოლოდ ერთი სიტყვა

წარმოადგენს კუთვნილებითი ფორმით მრ. რიცხვში - *ἀπορραπισίαν*. სურვილი გადმოცემულია სიტყვით *πόθος*, ხოლო ხილული მთარგმნელისეული დაკონკრეტებაა. ღმერთშემოსილი(*θειοφόρος*) ბერძნულიდან კალკირებული კომპოზიცია და მისი ლექსიკური კომპონენტებიდან პირველი ნაწილი იდენტურია ორივე ენაში, ხოლო მეორე ნაწილი სამოსელის სემანტიკას უნდა უკავშირდებოდეს ქართულში, *φορεω* ზმნა კი ტარებას ნიშნავს ძველ ბერძნულში. ვნებითი გვარის შინაარსი შენარჩუნებულია თარგმანშიც(განეშორების -*ἀφίσταται*).

შინაგან აქუნ ჭეშმარიტი მსხვერპლი გული წმიდაა და სული მდაბალი და საკუთხეველი შესაწირავისაჲ, მიმტევებელი ცოდვათაჲ, სულიერი იგი ცრემლი 2.7 *ἔνδον τὴν ἀληθῆ θυσίαν τῷ Θεῷ, πνεῦμα συντετριμμένον, ἔνδον τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸ ἐλ αστήριον ἄμαρτιῶν τὸ πνευματικὸν δάκρυον.*

უმნიშვნელო განსხვავებების მიუხედავად მონაკვეთები იგივეობრივნი არიან. მდაბალს ბერძნულ ვარიანტში გამოხატავს მიმდგომა *συντετριμμένον*(*συντριβω*), რაც ტანჯვას, დანგრევას, გატეხვას, განგმირვას გულისხმობს, ანუ, სინანულისაგან დატანჯულ სულს უნდა აღნიშნავდეს. გული წმიდაა ძველბერძნულ დედანში არ არის.

შინაგან აქუნ სასუფეველი ცათაჲ, ვითარცა იტყვს, ვითარმედ, სასუფეველი ცათაჲ შინაგან თქუენსა არს. 2.7

ἔνδον τὴν ἀνω βασιλείαν, καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἡ βασιλεία γὰρ, φησὶ, τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ὑμῶν ἐστὶ.

ქართულში არ არის ნახსენები ღერუსალიმი. წინდებული წინდებულადვე არის გადმოტანილი თარგმანში: *ἐντὸς ὑμῶν* - შინაგან თქუენსა.

მიერთგან სულიერი იგი კაცი სულიერთა თუალითა ხედავს ყოველსა და სულიერთა შესაწირავთა შესწირავნ. 2.8

Καὶ λοιπὸν, ὡς πνευματικὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς πνευματικὰς θυσίας προσάγει.

ქართულში ჩამატებულია კაცი ... ხედავს ყოველსა, ხოლო შესიტყვებას შესაწირავთა შესწირავნ დედანში შეესაბამება ასევე ორი სიტყვა *θυσίας προσάγει*, რაც, ბუკვალურად, მსხვერპლად მიტანას, მიძღვნას ნიშნავს. ბოლო ზმნის აწმყოს მწკრივი(*προσάγει*) აქ აწმყოს ხოლმეობითია(შესწირავნ).

რამეთუ სული არს ღმერთი და თაყუანისმცემელთა მისთა სულითა ჭეშმარიტებისათა ჯერ არს თაყუანისცემაჲ. 2.8

Πνεῦμα γὰρ ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνῶντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

კალკირებულია მოდალური კონსტრუქციაც: ჯერ არს თაყუანისცემაჲ - *δεῖ προσκυνεῖν* - მოქმედება საწყისითა და დამხმარე ზმნით არის გადმოცემული. ბერძნულის ბრალდებითი ბრუნვა მრ. რიცხვისა ქართულში მიცემით ბრუნვაში დგას ამავე რიცხვით(*τοὺς προσκυνῶντας* - თაყუანისმცემელთა), ხოლო დედნისეული ადგილის გარემოება თარგმანში უბრალო დამატებაა(*ἐν πνεύματι* - სულით).

შდრ.: სულ არს ღმერთი, და თაყუანისმცემელთა მისთა სულითა და ჭეშმარიტებითა თანა-აც თაყუანისცემაჲ(იოანე 4,24).

შევედ საუნჯესა შენსა და დაჰკაშ კარი შენი და ილოცე მამისა შენისა მიმართ ფარულად. 2.15

Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τὸ ταμείον σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευζαι τῷ Πατρὶ σου, τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ.

ქართულში არ არის განმაზოგადებელი პირველი წინადადება. დედნისეული მიცემითი ბრუნვა თარგმანში ნათესაობითის თანდებულებით არის ჩანაცვლებული(*τῷ Πατρὶ σου*-მამისა შენისა მიმართ). პირველი და მესამე გარდაუვალი ზმნები ბერძნულშიც საშუალ-მოქმედებითი გვართაა(*εἰσελθε*-შევედ, *πρόσευζαι*-ილოცე), ხოლო მეორე გარდამავალი ზმნა მოქმედებითი გვარის აორისტიოთ(*κλείσας*-დაჰკაშ). პირი და რიცხვი სამივე შემთხვევაში მეორეა და მხოლოდითი. ბერძნულის წინდებულებიანი კონსტრუქცია ქართულში ვითარებითი ბრუნვით არის მოცემული: *ἐν τῷ κρυπτῷ* - ფარულად. საინტერესოა, რომ წინა წინადადების ართრონი *τῷ* ბოლო წინადადებაშიცაა. საინტერესოა, რომ ქართულში ფიქსირდება წინდებულებიანი ფორმა, ხოლო ბერძნულში არა(მამისა შენისა მიმართ-*τῷ Πατρὶ σου*).

შდრ.: ... შევედ საუნჯესა შენსა და დაჰკაშ კარი შენი და ილოცე მამისა შენისა მიმართ ფარულად(მათე 6.6).

და მამაჲ შენი, რომელი ხედავს დაფარულთა, მოგაგოს შენ ცხადად. 2.15

Καὶ ὁ Πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

მოარგმნელს ამჯერადაც ზმნით გადმოაქვს ბერძნულის მიმღეობა(*βλέπων* - ხედავს), უგულვებელყოფილია აგრეთვე ბერძნული წინდებულებიანი კონსტრუქცია და ორიგინალის ადგილის გარემოება. პირველ შემთხვევაში, თარგმანში პირდაპირი დამატებაა (*ἐν τῷ κρυπτῷ* - დაფარულთა),

ხოლო მეორე შემთხვევაში - ვითარების გარემოება(ἐν τῷ φαιερώ - ცხადად). მომავლის შინაარსი დედანში საკუთრივ ამ დროის მხოლოდითი რიცხვის III პირის ფორმით არის გამოსატული ἀποδώσει(αποδομι), თარგმანში II სერიის II კავშირებითის იმავე პირითა და რიცხვით(მოგაგოს).

შდრ.: და მამად შენი, რომელი ხედავს დაფარულთა, მოგაგოს შენ ცხადად(მათე 6.6)

და ესაიას მიერ იტყვს: ვის მივხედნე, გარნა მდაბალსა და მყუდროსა, და რომელი ძრწოდის სიტყუათაგან ჩემთა. 2.16

ὄθειν καὶ διὰ Ἡσαΐου φησὶν· Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν, καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους.

აქ ქართული ტექსტი თითქმის იგივეობრივია ბერძნულისა. ბერძნულის მიმღეობა(ბრალდებითი ბრუნვით) ისევ დამოკიდებული წინადადების ზმნით(ხოლმეობითის ფორმით) არის ნაჩვენები თარგმანში(τρέμοντά - ძრწოდის). რიცხვი შესაბამისია.

უკეთუ ვინმე ცოდოს და შეინანოს, და კუალად შევარდეს ცოდვასა მას შინა, ცუდ იქმნებისა სინანული იგი და შრომაჲ, რომელი აჩუენა, უფროჲსად, უკუეთუ ცოდვასა მას შინა მოკუდეს? III

Ἐάν τις ἀμαρτήσας μετανοήσῃ, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀμαρτίαν πέσῃ, ἄρα ἡ μετάνοια καὶ οἱ κ ὅποι ἐκεῖνοι ἀπώλονται,καὶ μάλιστα εἰ μετὰ τὴν ἀμαρτίαν ἀπέθανεν.

ბერძნულ მონაკვეთში არ არის მხოლოდ რომელი აჩუენა. I აორისტის მიმღეობის ფარდი ქართულში ზმნაა(ἀμαρτήσας - ცოდოს), ხოლო ბერძნულის შინაარსობრივი კალკია შევარდეს ცოდვასა მას შინა - *εἰς τὴν ἀμαρτίαν πέσῃ*. ართრონისა და წინდებულისანი ფორმის სინთეზი ცოდვასა მას შინა, დედანში არის *μετὰ τὴν ἀμαρτίαν* - შეცოდების შემდეგ. ამაოების, არაფრობის აზრი ქართულში გადმოცემულია ფრაზით ცუდ იქმნების, ხოლო ბერძნულში მას დაღუპვის, განადგურების, დანგრევის შინაარსი აქვს(ἀπώλονται), ზმნები II კავშირებითის ფორმით არის მოწვდილი ქართულში, ხოლო ბერძნულში - I აორისტის კავშირებითი კილოთი პირველ ორ შემთხვევაში(μετανοήσῃ,πέσῃ), იმპერფექტის საშუალ-ვნებითი გვარის მრავლობითით (მესამე შემთხვევაში(ἀπώλονται)) და მოქმედებითი გვარის იმავე დროის მხოლოდითით(მეოთხე შემთხვევაში(ἀπέθανεν)). პირი ყველა შემთხვევაში მესამეა.

ამის პირისათვის იტყვს ეზეკიელ წინაწარმეტყველი: უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმათლისაგან თვისისა და ქმნეს ბოროტი ყოვლისა მისებრ უსჯულოებისა, რომელ ქმნა უსჯულომან, ყოველი სამართალნი მისნი, რომელ ქმნა, არა მოვიწსენო შეცოდებითა მისითა, რომელ ქმნა, ცოდვათა შინა მისთა, რომელ ცოდა, უკუეთუ მას შინა მოკუდეს. 3.1

Περὶ τῶν τοιούτων φησὶν ὁ Θεὸς Ἰεζεκιήλ· Ἐν τῷ ἀποστρέφεισθαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν, κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας, ἃς ἐποίησεν ὁ ἀνομος, πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ, ἃς ἐποίησεν, οὐ μὴ μνησθῶσιν, ἀλλ' ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ, ᾧ παρέπεσε, καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ, αἷς ἤμαρτεν, ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται.

თარგმანში წინასწარმეტყველის ატრიბუცია იტვირთებს სიტყვა *Θεὸς* შინაარსს, რაც, დაახლოებით, ღმრთის რჩეულს, წარმოგზავნილს, მისგან ხელდასხმულს ნიშნავს. ამჯერად ზმნით ბერძნულის ინფინიტივია გადმოცემული თარგმანში (*ἀποστρέφεισθαι* – მიაქციოს, *ποιῆσαι* - ქმნეს). პირდაპირი კალკია: *ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ* - ცოდვასა მას შინა, *ἐν αὐταῖς* - მას შინა. მაგრამ აქვე, ქართულისათვის უფრო ბუნებრივი მოქმედებითი ბრუნვითაა გამოხატული ძველი ბერძნულის წინდებულებიანი ფორმა: *ἐν τῷ παραπτώματι* - შეცოდებითა მისითა. საინტერესოა, რომ ზმნა ბერძნულში კავშირებითი კილოს ვნებითი გვარის აორისტის III პირის მრავლობითი რიცხვის ფორმითაა მოცემული (*μνησθῶσιν*), ქართულში II კავშირებითის I პირის მხოლოდობითი რიცხვის ფორმით, თანაც მოქმედებითი გვარის ზმნაა. თარგმანი, შეიძლება ითქვას, სიტყვასიტყვითია.

შდრ.: (ეზეკიელი, 3,20)

არავინ დასდვის ჳელი ერქუანსა და მართლუკუნ ხედაგნ და წარემართის იგი სასუფეველსა ცათასა. 3.7

οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄρτρον, καὶ στραφεῖς εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθეტὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ორიგინალის ზმნა მიმღებობით არის მიცემული, ხოლო პირდაპირი ობიექტი, შესაბამისად, ბრალდებითი ბრუნვით (*βαλὼν τὴν χεῖρα* - დასდვის ჳელი). წარემართის

ამ სიტყვას თავისი პირდაპირი შესატყვისი აქ არ აქვს, იგი მთარგმნელის მოძებნილი შესაბამისია - *εὐθეტὸς ἐστὶν* და უფრო ითარგმნება, თუ ძველი ქართულის ტერმინით ვიტყვით, როგორც შემძლებელყოფა. მთლიანად

უზულგებელიყოფილია

წინდებულებანი

ფორმები(ἐπ' ἀρτρον-ერქუანსა, εἰς τὴν βασιλείαν- სასუფეველსა).

შდრ.: ... არავინ დასდვის ჳელი საჳნველსა და ხედავენ იგი გარეუკუნ და წარმართებულ არნ სასუფეველსა ღმრთისასა(ლუკა 9,62).

უკუეთუ ვინმე ბერ იყოს და უძღურ და სულმოკლე და ვერ ეძღოს მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად, ვითარ უძღოს სინანული ცოდვათა თვსთა? IV
Ἐὰν τις ἐστὶ γέρω, ἢ ἀδύνατος καὶ ὀλιγόψυχος, καὶ οὐ δύναται μονάσαι, ἢ τὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι, πῶς οὗτος δυνήσεται μετανοῆσαι, καὶ σωθῆναι.

სულმოკლე(ὀλιγόψυχος) ბერძნულის შინაარსობრივი კალკია. თარგმანი განვრცობილია (მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად - τὰ τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι), ვხედავთ, საწყისი საწყისითევა გადმოცემული, ვითარებითი ბრუნვით. ბერძნულის მომავლის მოდალურ ფორმას თარგმანში შეესაბამება II კავშირებითის იმავე შინაარსის ფორმა(δυνήσεται-ეძღოს), და არ არის საწყისი *σωθῆναι* - ხსნა.

უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე ბრძანებს, ვითარმედ: „უღელი ჩემი ტკბილ არს და ტვრთი ჩემი მცირე“. 4.1

Τοῦ Κυρίου λέγοντος ὅτι „Ὁ ζυγὸς μου χρεστὸς, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

უფლის სახელი თარგმანში უფრო კონკრეტულად და განვრცობილადა წარმოდგენილი, ვიდრე ორიგინალში. ეს ერთი მახასიათებელია ამ ტექსტების ურთიერთმიმართებისათვის. ბერძნულის ნათესაობითი ბრუნვის სახელისა და მიმღეობის კონსტრუქციის ფარდი ქართულში სახელობითი ბრუნვის ქვემდებარისა და ზმნის კონსტრუქციაა(τοῦ Κυρίου λέγοντος-უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე ბრძანებს).

შდრ.: რამეთუ უღელი ჩემი ტკბილ არს, და ტვრთი ჩემი სუბუქ არს. მათე, 11.30
განიშორეთ ტყუილი, იტყოდეთ ჳეშმარიტსა კაცადკაცადი მოყუსისა თანა, რამეთუ ვართ ურთიერთას ასოებ 4.10

Ἀποθემένοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.

მიმღეობა *med-pass*-ისა (*ἀποθემένοι*) ისევ და ისევ ზმნით არის გადმოცემული, განუსაზღვრელობითი ნაცვალსახელი *ἕκαστος*(ყოველი) ასევე ზოგადი ნაცვალსახელით - კაცადკაცადით.

„ამისთვის განიშორეთ ტყუილი, იტყოდეთ ჳეშმარიტსა კაცადკაცადი მოყუსისა თვისისა თანა, რამეთუ ვართ ურთიერთარს ასოებ“. (პავლე, ეფესელთა მიმართ, 4,25)

მზე ნუ დაგასწრობს განრისხებასა თქვენსა, ნუ სცემდით ადგილსა ეშმაკსა, მპარავი ნუ იპარავნ, არამედ უფროდსა შურებოდენ და იქმოდენ კეთილთა თვისთა კეთილსა, რადთა აქუნდეს ვის იგი უნდეს მიცემად ყოველი. 4.11

ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδύετω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. Μὴ δὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ· ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσίν, ἵνα ἔχῃ μὲταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.

დაგასწრობს გადმოცემულია ბრძანებითის ფორმით *ἐπιδύετω*(*epidyw*) და ნიშნავს მზის ჩასვლას. პავლეს ეპისტოლეში გამოყენებულია სიტყვა „დაჰვალნ“(ებრ., 4,25-30); სცემდით-διδოτε(*didote*) მიცემას ნიშნავს. ინფინიტივი ასევეა ქართულშიც, ვითარებით ბრუნვაში(*μεταδιδόναι* - მიცემად). ბერძნულში არ არის ვის იგი უნდეს, ხოლო ქართულში მიმღეობა ნათესაობითი ბრუნვისა(*τῷ χρείαν ἔχοντι*). დედნიეული ზმნები იმპერატივის ფორმით ასევეა თარგმანშიც(*κλεπτέτω-იპარავნ, κοπιᾶτω-შურებოდენ*). როგორც ხშირად ხდება, ბერძნულის მიმღეობა ზმნაა ქართულში(*ἐργαζόμενος-იქმოდენ*).

შდრ.: „გული გიწყრებოდენ და ნუ სცოდავთ: მზე ნუ დაჰვალნ განრისხებასა თქვენსა. ნუ სცემთ ადგილ ეშმაკსა. მპარავი ნულარა იპარავნ, არამედ უფროდსა შურებოდენ და იქმოდენ კეთილსა თვისთა კეთილთა, რადთა აქუნდეს მიცემად, ვის იგი უკმდეს“. (პავლე, ეფესელთა მიმართ, 4.26-28)

სიტყუა უშუერი პირით თქუენით ნუ გამოვალნ, არამედ იგი იყოს კეთილი აღსაშენებელად საკმრისა მის, რადთა მისცეს მადლი მსმენელთა მათ და ნუ შეაწუხებთ სულსა წმიდასა ღმრთისასა, რომლითა აღიბეჭდენით დღედ გამოკსნისა. 4.12

Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέτω, ἀλλ' εἰ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούοις. Μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέρον ἀπολυτρώσεως.

ბერძნულის წინდებული ქართულში მოქმ. ბრ.-ით არის გადმოცემული (რომლითა - *ἐν ᾧ*), ბერძნულის ბრძანებითის ფორმა ქართულში აწმყოს ხოლმეობითით გადმოიცემა(*ἐκπορευέτω* - გამოვალნ)

„ყოველი სიტყუა უშუერი პირით თქუენით ნუ გამოვალნ, არამედ რად-იგი იყოს კეთილი აღსაშენებელად საკმრისა მის, რადთა მისცეს მადლი მსმენელთა მათ. და ნუ შეაწუხებთ სულსა წმიდისა ღმრთისასა, რომლითაცა-იგი აღიბეჭდენით დღედ გამოკსნისა“. (პავლე, ეფესელთა მიმართ, 4.29-30)

ხოლო კაცთა არს უკუე აღსარებაჲ სარგებელ ფრიად, გარნა არა ჯერ არს უმეცართა და გამოუცდელთა თანა აღსარებაჲ 5.5

*Τοῦτο καλόν ἐστι λίαν, καὶ πάντα ὠφέλιμον. ἀλλὰ μὴ τοῖς ἀπίρως, καὶ ἰδιωτικῶς περὶ τὰ τ
οιαῦτα διακειμένοις*

სიტყვა κაცთა ბერძნულ დედანში არ არის.

ხოლო ჰჰოთ თუ კაცი სულიერი, გამოცდილი და შემძლებელი კურნებად, აღუვარე მას ყოველი ბრალი შენი ურცხუნენლად და სარწმუნოებით, არა ვითარცა კაცსა, არამედ ვითარცა წინაშე ღმრთისა იტყოდე. 5.7

Ἐὰν οὖν εὐρησῇ ἀνδρα πνευματικόν, ἔμπειρον, δυνάμειον σε ἰατρῆσαι, ἀνεπαισχύντως, καὶ μετὰ πίστεως ἐξομολόγησαι αὐτῷ, ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀθρώπῳ.

პირველი ზმნა ორივე ენაში კავშირებითის შინაარსითაა(εὐρησ-ჰჰოთ). დამატებულია: ყოველი ბრალი შენი, ხოლო ზმნა ინფინიტივით არის გამოხატული(აღუვარე - ἐξομολογησαι), ასევე წინდებული წინაშე და შესაბამისად, სახელი ნათესაობითი ბრუნვით გვევლინება, ნაცვლად დედნისეული ირიბი დამატების მიცემითი ბრუნვისა, შინაარსი გამკვეთებულია აზრობრივი გამეორებით(იტყოდე). მიმღეობისა და ინფინიტივის კონსტრუქცია ასევე გვევლინება თარგმანშიც(δυνάμειον σε ἰατρῆσαι - შემძლებელი კურნებად), ოღონდ ბრალდებითი ბრუნვის კუთვნილებითი ნაცვალსახელის გარეშე. საინტერესოა, რომ წინდებულიანი კონსტრუქცია არ ფიქსირდება ბერძნულ ვარიანტში, და ქართულში არის(ὡς τῷ Κυρίῳ-ვითარცა წინაშე ღმრთისა). ეს მხოლოდდამხოლოდ ქართულ ენაზე ძველი ბერძნული ენის დიდ გავლენას მიანიშნებს.

ზიარებაჲ ქრისტეს საიდუმლოთაჲ ზედადსხედა ჯერ არსა, ანუ უამითიჟამად. VI

Καλόν ἐστιν ἄρα τὸ κοινωνεῖν συνεχῶς, ἢ ἐκ διαλείμματος

წმიდაჲ მოციქული პავლე იტყვს: გამოიცადენ კაცადკაცადმან თავი თვისი და ესრეთ პურისა მისგანი ჭამე და სასუმელისა მისგანი სუნ. 6.1

Τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· Δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω.

მოციქულის სახელი ორიგინალში ნახსენები არ არის. ნათესაობითი ბრუნვის აწმყოს მიმღეობას ქართულში ზმნა შეესაბამება ამავე დროით(λέγοντος - იტყვს). ზმნები ორსავე ტექსტში ბრძანებითის ფორმით გადმოიცემა, ჩვენი აზრით, ზმნა ჭამას აკლია ბრძანებითის ნიშანი ნ.

პავლე მოციქულის სიტყვების ციტირება აქაც ზუსტია: გამო-ღა-იცადენ კაცმან თავი თვისი და ესრეთ პურისა მისგან ჭამენ და სასუმელისა მისგან სუნ. (I კორინთ. 11.28)

რამეთუ რომელი არადირსად ჭამდეს და სუმიდეს, დასასჯელად თავისა თვისისა ჭამს და სუამს, რამეთუ ვერ გამოიკითხნა ჯორცნი უფლისანი. ამისთვის ფრიად არიან თქვენ შორის უძღურ და ჰრულის მრავალთა. 6.2

Ὁ γὰρ ἀναζῶας ἐσθίωσιν, καὶ πίνωσιν, κρῖμα ἕαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνωσιν τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου. Καὶ διὰ τούτων ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἀρρώστοι, καὶ κοιμῶνται ἰκανοί.

ბერძნულში ორი სინონიმია ქართული უძღურის შესაბამისი (*ἀσθενεῖς, καὶ ἀρρώστοι*), ხოლო მიძღვობები დამოკიდებული წინადადებით არის გადმოცემული (*ἐσθίωσιν, καὶ πίνωσιν* - რომელი ... ჭამდეს და სუმიდეს), ეს ერთი, ასე ვთქვათ, სტაბილური ნიშანია ამ ორი ტექსტის, და შესაბამისად, ამ ორი ენის ურთიერთმიმართებისათვის.

შდრ.: „ხოლო რომელი არადირსად ჭამდეს და სუმიდეს, დასასჯელად თავისა თვისისა ჭამს და სუამს, რამეთუ ვერ გამოიკითხნა ჯორცნი უფლისანი. ამისთვის მრავალ არიან თქვენ შორის უძღურ და სნეულ და წვანან მრავალნი.“ (პავლე, I კორინთ., 11,29-30).

შინაარსობრივი განსხვავება მხოლოდ ერთ სიტყვაშია ხელნაწერის ჰრულის სანაცვლოდ, სახარებაში გვხვდება წვანან სიტყვა.

უკუეთუმცა თავთა თვისთაგან ვიკითხევდით, არამცა განვიკითხენით, ხოლო გან-თუ-ვიკითხვით ქრისტეს მიერ, განვისწავლებით, რადთა არა სოფლისა თანა დავისაჯნეთ. 6.3

Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινώμεθα. Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδευσόμεθα, ἵνα μὴ ἡ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

პირველი წინადადება ორივე მონაკვეთში ვნებითი გვარის ზმნებით გადმოიცემა, ისინი, შეიძლება ითქვას, ზედმიწევნით იგივეობრივნი არიან. საგულისხმოა, რომ ზმნის გრამატიკული ფორმა, მხედველობაში გვაქვს გვარი, პირი და რიცხვი, ერთი და იგივეა ორსავე ვარიანტში (*κατακριθῶμεν* - დავისაჯნეთ). პრდაპირი თარგმანია - სოფლისა თანა (*σὺν τῷ κόσμῳ*), თუმცა დედნის წინდებულებიან ფორმას მიცემითი ბრუნვით თარგმანში თანდებულებიანი რედუქციული ფორმა ნათესაობითი ბრუნვით წარმოადგენს. უფლად ხელნაწერში ქრისტეს სახელია.

შდრ.: „რამეთუ უკუეთუმცა თავთა თვსთა განვიკითხევდით, არამცა განვიკითხენით, ხოლო გან-თუ-ვიკითხვით, უფლისა მიერ განვისწავლებით, რათა არა სოფლისა თანა დავისაჯნეთ“. (პავლე, I კორინთ. 11,31-32)

ამათ სიტყუათაგან საცნაურ არს, ვითარმედ ჯერ არს წინათვე განწმედათ თავისა თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთაჲსა და ესრეთ მიახლებად წმიდათა მათ საიდუმლოთა, რათა არა დასასჯელად სულისა და კორცთა გუეკმნას. 6.4

εὐδελον. ὅτι χρὴ προαγίνξειν, καὶ προκαθαίρειν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἐναντίας πράξεως, καὶ οὕτως προσιέναι τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ, ἵνα μὴ εἰς ὄλεθρον ψυχῆς, καὶ σώματος γένηται.

ქართულის პირველი შესავალი წინადადება ბერძნულში ერთი სიტყვაა: *εὐδελον* - ცხადია. აზრობრივი და გრამატიკული თვალსაზრისით, ზუსტად არის თარგმნილი მთელი მონაკვეთი, თუმცა დედანში არ არის სულისა და კორცთაჲსა, ბილწება ქართულში გადმოტანილია როგორც სამტრო, საწინააღმდეგო(*ἐναντίας*), ხოლო საერთოდ არ ჩანს ნათესაობითის ფორმა *πράξεως*(*η* *πραξίς*-საქმე), დასჯის შინაარსს ეთანადება დაღუპვის, დაკარგვის, განადგურების, უბედურების შინაარსი(*ὄλεθρον*) დამხმარე ზმნასთან ერთად გუეკმნას(*ὄλεθρον γένηται*).

რავდენისა პირისაგან იქმნებიან კაცთა ზედა ბრძოლანი სიძვისანი და ძილსა შინა დინებანი? VII

Ἐκ πόσων τρόπων ἡ πορνεία, καὶ οἱ ἐνοπιασμοὶ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γίνονται

პირდაპირი თარგმანია რავდენისა პირისაგან(*ἐκ πόσων τρόπων*) და ნიშნავს თვისებას, სახეს, ჩვეულებას, ხასიათს, იქმნებიან - *γίνονται* და კაცთა ზედა - *ἐν τῷ ἀνθρώπῳ*, ბერძნული ენის გრამატიკული კალკებია. თარგმანი გავერცობილია ბერძნულის ერთი სიტყვის გადმოსაცემად ქართულში მთელი ფრაზებია გამოყენებული - ბრძოლანი სიძვისანი(*ἡ πορνεία*), ძილსა შინა დინებანი(*οἱ ἐνοπιασμοὶ*).

ვითარცა თქუეს წმიდათა მამათა, ოთხთა პირთაგან იქმნების: სიმჭურვალისაგან ბუნებითისა, რომელი აღეტყინების ჭამისაგან და სუმისა, ძილისა და ზუაობისაგან, ანუ განკითხვისაგან მოყუისა, ანუ შურისაგან ეშმაკთასა, ოდეს გიხილნენ წარმართებასა შინა საღმრთოსა. 7.1

Καθὼς οἱ Πατέρες φασὶν, ἐκ τεσσάρων· ἐκ ψυσικῆς πυρώσεως ἐξαπτομένης, ἐκ πολυφαγίας καὶ πολυποσίας, καὶ πολυπνίας καὶ ἀργίας. ἢ ἐξ ὑψηλοφροσύνης, ἢ ἐκ τοῦ κρίνειν ἑτέρουσ ἀμαρτάνοντας, ἢ ἐκ φθόνου δαιμόνων, ὅταν ἴδοσιν ἡμᾶς κατὰ Θεὸν προκόπτοντας.

ქართულში არ არის გადმოტანილი ბერძნული med-pass-ის ნათესაობითი ბრუნვის მიმღეობა *ἐξαπτομένης* (დაკავშირებული), ასევე არ არის მიმღეობა *ἀμαρτάνιοντας* (მცოდნეული), მაგრამ არის სიტყვა მოყუასი. არ არის *ημας* - I პირის ნაცვალსახელი ბრალდებით ბრუნვაში, ასევე გამოტოვებულია სიტყვა *εκ...ἀργίας* - რისხვისაგან. ობიექტური წყობის ზმნა კავშირებითის შინაარსით უნდა იყოს მეორე პირისადმი მიმართებით(გიხილნენ), ამავე შინაარსითაა მეორე ზმნაც, ოღონდ I პირისადმი მიმართებით(*ἴδοσιν ἡμᾶς*). ბერძნულის წინდებულის კონსტრუქციაა გამოყენებული ქართულში, მაგრამ არა თავისი პირდაპირი თარგმანით(წარმართებასა შინა საღმრთოსა - *κατὰ Θεὸν προκόπτοιτας*).

ერთი იგი შემაგინებელი და ერთი იგი განმწმედელი დინებაა იგი თესლისა და დინებაა იგი ცრემლთაა. და ვითარცა ყოველი ცოდვამ, რომელი ცოდოს კაცმან, გარეშე ვორცთაჲს არს, ხოლო რომელი ისიძვიდეს, ვორცთაგან თუსთა მისცემს მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას. 7.3

μία πολλάκις μολύνουσα, και μία ἀγιάζουσα, τούτέστιν, ἡ σπορά, και τὸ δάκρουν. Καὶ ὡσπερ πάντα ἀμαρτία, ἦν ἂν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστιν. ὁ δὲ πορνεύων ἄσται εἰ κ τῆς ἰδίας σαρκὸς προσάγει θυσίαν τῷ πονηρῷ τῆν ἑαυτοῦ σποράν.

ქართულ ტექსტში არ არის *πολλάκις*(ხშირად), *ἄσται*(ვითომც), *τούτέστιν* - დაკონკრეტება. დედნისეული მიმღეობები მიმღეობებადვე არის თარგმანშიც(*μολύνουσα*-შემაგინებელი, *ἀγιάζουσα*-განმწმედელი), ხოლო ბერძნული მიმღეობა *πορνεύων* დამოკიდებული წინადადებითაა გადმოცემული (რომელი ისიძვიდეს).

ეგრეთვე, ყოველი საქმე კეთილი, რაცა ქმნას კაცმან, გარეშე ვორცთა არს, ხოლო ცრემლნი არსებისაგან გუამისა ჩუენისა შეიწირვიან ღმრთისა, ვითარცა იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთაა შეიწირა. 7.4

οὕτω και ὅσα ἂν ἀγαθὰ ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστι. Τὸ δὲ δάκρουν ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας ἡμῶν προσάγεται τῷ Θεῷ, καθάπερ και τὸ τῶν μαρτύρων αἷμα.

ბერძნულის I აორისტის კავშირებითი კილოს III პირის ზმნა *ποιήσῃ* ქართულში II ხოლმეობითის III პირით არის გადმოტანილი(ქმნას). ეს შეიმჩნეოდა წინა მონაკვეთშიც, მაგრამ პერიფრაზით(*ποιήσῃ* - ცოდოს).

ახლანდელი დროის საშუალებებითი გვარის III პირის მხოლოდობითი რიცხვის ზმნა *προσάγεται*(*προσαγω*) ვნებითი გვართვე და იმავე დროითა და პირით, ოღონდ მრავლობითი რიცხვით გვევლინება თარგმანში(შეიწირვიან). უნდა ითქვას, რომ

ბერძნული ზმნის შინაარსში საკუთრივ შეწირვა არ დევს, იგი უფრო მიყვანას, მიტანას გულისხმობს. ქართულ ვარიანტში ემოცია გაძლიერებულია იმავე ზმნის გამეორებით(შეიწირა.)

შდრ.: „ყოველი ცოდვაჲ, რომელი ქმნეს კაცმან, გარეშე ჳორცთა არს“. (პავლე, I კორინთ., 6,18)

ამისთვის ჯერ არს ყოვლად სინანულისა და ცრემლთა დათხევისა, დაცვაჲ თავთა ჩუენთაჲ ცოდვათაგან, რადთა არა კუალად შევაგინეთ სულნი და ჳორცნი ჩუენნი.7.5

”Ὅθεν χρῆ, μετά τὴν μετάνοιαν, καὶ τὰ δάκρυα παραφυλάττεσθαι τῆς ἁμαρτίας, καὶ μὴ πάλιν μολύνειν τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα.

ბერძნულის საშუალ-ვნებითის საწყისი *παραφυλάττεσθαι* ქართულში ასევე საწყისითა და უკუქცევითი ნაცვალსახელით არის გადმოცემული. ნიშანდობლივია, რომ ბერძნული ზმნის მოქმედების საკუთარ თავზე განხორციელებულობის შინაარსი მთარგმნელმა არ დაკარგა.

რამეთუ ძნელ არს, უკუეთუ ვინმე დაეჩუვოს განრცხად სამოსლისა სულისასა, რომელ არიან ჳორცნი, და კუალად შებღალვაჲ. 7.6

χαλεπὸν γὰρ τὸ συνεθίσαι πλύνειν τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματος, καὶ πάλιν μολύνειν αὐτό.

თარგმანში არის სამოსელი სულისა, ორიგინალში კი - სამოსაელი ჳორცისა(τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματος). ბერძნული ენის ინფინიტივი *συνεθίσαι* ქართულში დამოკიდებული წინადადების ზმნით არის მოწოდებული და შემდეგ მოსდევს მას ისევე ინფინიტივი *πλύνειν*, რაც ასევეა ქართულშიც, ვითარებითის ბრუნვის ფორმით განრცხად.

რამეთუ მრავალგზის განრცხად და კუალად შებღალვაჲ განცუეთილ ძუელ-ჰყოფს და მერმე, ოდეს დაძუელდის და დაბერდის, განრცხადცა ვეღარა ეძლოს. 7.7

τὸ γὰρ πολλάκις πλυνόμενον καὶ κατατριβόμενον, σαθρὸν καὶ ἄχρεστον γίνεται, καὶ λοιπὸν γηράσαν καὶ παλαιωθέν, οὐδὲ πλυσθῆναι δύναται.

ქართულში უფრო გამკვეთრებულია მოვლენა(კუალად შებღალვაჲ). საინტერესოა, რომ საწყისებად გვევლინება თარგმანში ორიგინალისეული მიმდებობები(განრცხად-*πλυνόμενον*, შებღალვაჲ-*κατατριβόμενον*). ბერძნული კალკია განრცხადცა ვეღარა ეძლოს - *οὐδὲ πλυσθῆναι δύναται*, ასევე პერიფრაზირებული განცუეთილ ძუელ-ჰყოფს - *σαθρὸν καὶ ἄχρεστον γίνεται*.

იყო იგი მიშუებად ღაზარე გლახაკისა, აცადა კუალად განრღუეულისა მის მისატევებელად ცოდვათა, ვითარცა ჰრქუა: „აჰა, ესერა, განიკურნე, ნულარა ცოდავ“. 8.3

Ἐγκαταλείφθη Λάζαρος, καὶ ὁ παραλυτικὸς εἰς ἀφεσιν ἁμαρτιῶν. Φησὶ γάρ· Ἴδὲ ὑγιῆς γέγονας, μεκέτι ἁμαρτάνε

ἀφεσιν(*აფეუა*) დაწვას ნიშნავს, ქართულში იგი მისატევებელად სიტყვითაა გადმოსული, ხოლო პასიურ კონსტრუქციას *ὑγιῆς γέγονας* შეესაბამება ზმნა განიკურნე. მიტოვებულობის შინაარსი ერთ სიტყვაშია გადმოცემული ვნებითი გვართ ბერძნულში, ხოლო თარგმანში იგივე შინაარსი საწყისითა და დამხმარე ზმნით გადმოვიდა(*ἐγκαταλείφθη*-იყო იგი მიშუებად). ესეც კიდევ ერთი გამოვლინება ბერძნული ენის დიდი გავლენისა ქართულ ენაზე.

შდრ.: აჰა, ცოცხალ იყავ და ნულარა სცოდავ, რადთა არა უძვრესი რადმე გეყოს შენ. იოვანე, 5.15

Ἴδὲ ὑγιῆς γέγονας, μεκέτι ἁμαρτάνε ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται - ასეთი სახე აქვს მას ბერძნულ სახარებაში.

და მიეცნეს წინაწარმეტყუელნიცა ტყუეობად წესად და სარგებელად ერისა მის.

8.6

Παρεδόθησαν καὶ οἱ προφῆται εἰς αἰχμαλωσίαν πρὸς τύπον, καὶ ὠφέλειαν λαοῦ.

II კავშირებითის ვნებითი გვარის ზმნას დედანში I აორისტის ფორმა შეესაბამება ამავე გვართ(მიეცნეს-*παρεδόθησαν*). ისევე უგულვებელყოფილია წინდებულებიანი კონსტრუქცია და იგი ქართულისათვის სპეციფიკური ბრუნვით არის მოცემული(*εἰς αἰχμαλωσίαν πρὸς τύπον... -ტყუეობად წესად...*). სახელი არტიკლით გვევლინება ქართულ ვარიანტში(ერისა მის).

უხმს გამოძიება თავსა შორის თვსა მიზეზსა მის მიშუებისასა და განმართლებად.

8.7

Χρὴ τοῖνυν τὸν ἐγκαταλιμπανόμενον ἐρευνᾶν εἰς ἑαυτὸν τὴν αἰτίαν τῆς ἐγκαταλείψεως, καὶ διορθοῦσθαι ταύτην.

ბერძნული საწყისი *διορθοῦσθαι* ქართულშიც საწყისით არის გადმოცემული ვით. ბრ.-ში. ასევე ბერძნულის კალკია უკმს გამოძიებად, თუმცა ეს სიტყვა ორიგინალში საერთოდ არ ჩანს. ასევე კალკირებულია, როგორც ეს უმეტეს შემთხვევებში ხდება, წინდებულებიანი კონსტრუქცია(თავსა შორის თვსა-*εἰς ἑαυτὸν*).

ვითარცა იტყვს მოციქული: „უკუეთუმცა თავთა თვსთა ჩუენთა განვიკითხვიდით, არამცა განვიკითხენით, ხოლო გან-თუ-ვიკითხვით, ღმრთისა მიერ განვისწავლებით, რადთა არა სოფლისა თანა დავისაჯნეთ. 8.10

Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς, - φησὶν, - ἐκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα κρινόμενοι δὲ, ὑπὸ Κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

ეს ორი მონაკვეთი დროებშიც კი ემთხვევა ერთმანეთს.

რამეთუ მრავალგზის ცოდავენ რადთა კაცი და არა ინანის, მოუვლინის ღმერთმან განსაცდელნი და ჭირნი და განსაცდელისა მის მიერ მოვიდის მეცნიერებად, ვითარცა შეემთხვა ნაბუქოდონოსორს და მანასეს, ვითარცა წერილ არს: „ჭიმითა და აღვრითა ქცევად ღაწუნი მათნი, რომელნი შენ არა მოგეახლნენ. 8.11

πολλάκις γὰρ τὸν ἀμαρτάνοντα, καὶ μὴ μετανοῦντα, περιβάλλει ὁ Θεὸς εἰς πειρασμοὺς, καὶ Θλίψεις, καὶ διὰ τῶν πειρασμῶν ἔρχεται εἰς ἐπίγνωσιν, ὡσπερ ἔπαθεν ὁ Ναβυχοδοноόσορ καὶ ὁ Μανασσῆς. Ἐκ κημῶ, φησὶ. καὶ χαλιμῶ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἀγχαῖς τῶν μὴ ἐγγυζόντων πρὸς σέ.

ორივე მონაკვეთი იგივეობრივია ქართული და ბერძნული ენების თავისებურებების გათვალისწინებით. ხოლმეობითის შინაარსითაა ქართულში ზმნები, რომელთაც პირველ წინადადებაში დედნისეული ბრალდებითი ბრუნვის მიმღეობები შეესატყვისება(ცოდავენ-ἀμαρτάνοντα, μετανοῦντα-ინანის). წყვეტილის ფორმას(შემთხვა) შეესაბამება I აორისტის ἔπαθεν. საინტერესო შესიტყვებაა კალკი მოვიდის მეცნიერებად - ἔρχεται εἰς ἐπίγνωσιν.

შდრ.: ჭიმითა და აღვრითა უქცინე ღაწუნი მათნი, რომელნი შენ არა მოგეახლნეს(ფსალმ.,4.31)

ხოლო რომელი მიშუებითა ღმრთისადათა ეშმაკისა მიერ მოვიდეს განსაცდელი, რისხვითა და მწუხარებითა და უსასოებითა ადავსებს სულსა კაცისასა. 8.13

Ὁ δὲ ἐκ τοῦ διαβόλου, κατὰ συγχώρεσιν Θεοῦ, ἐπερχόμενος πειρασμὸς, ἀθυμίας, καὶ ὀργῆς, καὶ ἀνεμπιστίας πληροῖ τὴν ψυχὴν.

ზუსტი შინაარსობრივი თარგმანია პირველი წინადადება, მაგრამ საინტერესოა, რომ საწყისს მიშუებითა, დედანში აზრობრივად ეფარდება მიცემითის მიმღეობა *συγχώρεσιν συχωρεω* ზმნიდან და იგი გზის დათმობას ნიშნავს. ქართულის ზმნა ისევ მიმღეობაა ბერძნულში საშუალი გვარის იდენტობით (მოვიდეს - ἐπερχόμενος).

სამართალნი და განკითხვანი ღმრთისანი მიუწდომელ არიან და გამოუთქუმელ. ამისთვის არა ჯერ არს განკითხვაჲ კაცისაჲ, ვიდრე მუნ დღედმდე. 9.1

τὰ τοῦ Κυρίου κρίματα ἀκατάληπτά εἰσιν, καὶ ἀνερεύετα. καὶ διὰ τοῦτο οὐ χρὴ κατακρίνει ν ἄνθρωπον, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

ბერძნულში არ არის სიტყვა სამართლის შესაბამისი. *ἀνερεύετα* (გამოუკვლეველი), მისი ფარდია ქართულში გამოუთქუმელ. მსახდვრელ-სახდვრულის ურთიერთმიმართება დედანში პრეპოზიციურია, თარგმანში პოსტპოზიციური. ზუსტადაა გადმოსული სიტყვა მიუწდომელის სემანტიკა (*ἀκατάληπτά*). აღწერილობითი ფორმითაა გამოხატული მოქმედება ორსავე ტექსტში (არა ჯერ არს განკითხვაჲ - *οὐ χρὴ κατακρίνειν*). თარგმანი ზედმიწევნითია. ვინაფთჲან არა დაიმარხენ მცნებანი ჩემნი და ბრძანებანი, რომელ გამცენ შენ, განიხეთქოს მეფობაჲ შენი ჳელთაგან შენთა და მივსცე მონასა შენსა, გარნა დღეთა შენთა არა ვყო ესე დავითისათვის, მამისა შენისა. 9.4

Ἄνθ' ὧν οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ προστάγματα μου, ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. Πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσων τοῦτο, διὰ Δαβὶδ πατέρα σου.

წინადადება ქართულში იწყება მიზეზის ზმნიზედით ვინაფთჲან, ხოლო ბერძნულში ვითარების გარემოებით *ἀνθ' ὧν*, რომელიც ითარგმნება, როგორც ნაცვლად. დედნის მიმღეობა ორიგინალში ისევ და ისევ ზმნა, ოღონდ იგივე გრამატიკული დროით, წყვეტილით (დაიმარხენ-*ἐφύλαξας*). ბერძნულში განიჳეთქოს ორმაგი აღნიშვნაა - *διαρρήσων διαρρήξω*. ქართულში იგი ვნებითი გვარისაა, ხოლო ბერძნულში მოცემულია მიმღეობითა და მოქმედებითი გვარის მომავალი დროის I პირით. *ἐνετειλάμην* (*ειπελλω*) დავალებას, ბრძანებას ნიშნავს, ქართულში კი გადმოცემულია ზმნით გამცენ. წინდებული შენარჩუნებულია (*ἐκ χειρός σου* - ჳელთაგან შენთა).

შდრ.: (მესამე მეფეთა, 11.11-12)

ხოლო შენ, სიფიცხლითა მაგით შენითა და შეუნანებელითა გულითა, იუნჯებთავისა შენისა რისხვასა დღესა მას რისხვისასა და გამოჩინებასა სიმართლისა სჯულისა ღმრთისასა, რომელმან მიაგოს კაცადკაცადსა საქმეთა მათთაებრ. 9.7

κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου, καὶ ἀμαρτανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρα ὀργῆς, καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιοκρισίας Θεοῦ, ὅς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

ἀμαρτανόητοι ქართულში გადმოტანილია, როგორც შეუნანებელი. სიფიცხლე, ბერძნულში *σκληρότητα(σκληρυνω)*, უფრო უღმობელობას, სისასტიკეს ნიშნავს, ზუსტი შინაარსობრივი თარგმანია იუნჯებ - *θησαυρίζεις*, და შეგროვებას გულისხმობს, ასევე ზუსტია მიაგოს შესაბამისად *ἀποδώσει*, და იგი მიცემაა.

პავლე მოციქული აფრთხილებს რომაელებს: „ხოლო სიფიცხლითა მაგით შენითა და შეუნანებელითა გულითა იუნჯებ თავისა შენისა რისხვასა დღესა მას რისხვისა და გამოჩინებასა და მართლმსაჯულებისა ღმრთისასა. რომელმან მიაგოს კაცადკაცადსა საქმეთა მისთაებრ“. (პავლე, რომაელთა მიმართ, 2,5-6).

როგორც ვხედავთ, ციტირება ზუსტია.

იტყვს ღმერთი წინაწარმეტყუელისა ანგიადს მიერ: „ჩემი არს ოქროჲ და ვეცხლი და ვითარცა მენებოს, მივსცე იგი. აწ უკუჲ, ყოველსა კაცსა მდიდარსა ღმრთისა მიერ აქუსა სიმდიდრე. X

Τοῦ Θεοῦ λέγοντος διὰ τοῦ προφήτου Ἀγγίου· Ἐμὸν ἐστὶ τὸ ἀργῦριον, καὶ τὸ χρυσίον. καὶ ᾧ ἐὰν θέλω, δώσω αὐτῷ. Ἄρα λοιπὸν πᾶς ἄνθρωπος πλουτήσας, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐπλούτησεν.

ნათესაობითი ბრუნვისა და მიმღეობის განსაზღვრებით კონსტრუქციას ქართულში ქვემდებარისა და შემასმენლის კონსტრუქცია ანაცვლებს პირველ წინადადებაში(*τοῦ Θεοῦ λέγοντος*-იტყვს ღმერთი). შენარჩუნებულია წინდებული(*διὰ τοῦ προφήτου Ἀγγίου*-წინაწარმეტყუელისა ანგიადს მიერ). მომავალი დროის ფორმები(*θέλω, δώσω*) III და II კავშირებითის ფორმებითაა გადმოსული ქართულში(მენებოს, მივსცე). ნიშანდობლივია, რომ ქართულში გამოყენებულია პასიური კონსტრუქცია, ხოლო ბერძნულში არა(აქუსა სიმდიდრე - *ἐπλούτησεν*). მიმღეობაა სიტყვა მდიდარი(*πλουτήσας*).

რამეთუ ბრძოლითა და სისხლთა დათხევითა, და პარვითა, ცრუ ფიცითა, ტაცებითა და ქრთამის აღებითა, და ყოვლითა უსამართლოებითა სიმდიდრე მოუგია, ვერ ჰელ ეწიფების თქუმად, თუ ღმრთისა მიერ გან[მდიდრდა, არამედ ეშმაკისა და ცოდვისა. 10.3

Πλὴν οὐδεὶς ἀπὸ πολεμίων καὶ αἰχμαλώτων, καὶ κλοπῶν, καὶ ἐπιρκιῶν, καὶ ἀρπαγῶν, καὶ δωροδοκιῶν, καὶ ἀδικιῶν συνάξας πλοῦτον, δύναται εἶπειν, διὰ τοῦ Θεοῦ ἐπλούτησεν. ἀλλὰ, διὰ τοῦ πονεροῦ καὶ τῆς ἀμαρτίας.

მსგავსება ზედმიწევნითია. კავებში ჩასმული მონაკვეთები ბერძნული ტექსტის მეშვეობით დავადგინეთ. ისევ უგულვებელყოფილია ბერძნულის წინდებულიანი კონსტრუქცია და იგი ქართულში მოქმედებითი ბრუნვითაა

გადმოცემული(ἀπό πολέμων - ბრძოლითა). თარგმანში არ არის ტყვეობის (αἰχμαλώτων) აღმნიშვნელი სიტყვა, დედანში არ არის სისხლთა დათხვევითა, მოუგია ზმნას შეესაბამება მიმღეობა *συνάξας, συναγα* ზმნიდან და შეგროვებას, თავი მოყრას გულისხმობს, უმეტესწილად, ვიცით, რომ ბერძნულის მიმღეობა ქართულში დამოკიდებული წინადადებაა. ისევ ზუსტად კალკირებულია ჰელ ეწიფების თქუმად - *δύναται εἰπεῖν*. ვხედავთ, რომ ბერძნული ინფინიტივი ქართულში ხშირად ვითარებითი ბრუნვის ფორმით გვხვდება. ჰელ უარყოფითი ნაწილაკის შინაარსობრივი შესაბამისი დედანში პირველი წინადადების უარყოფითი ნაცვალსახელია(*οὐδείς*). ჩვენი აზრით, თარგმანში მიმართებითი ნაცვალსახელი აკლია.

არამედ იგინი ხოლო, რომელნი შეიკრებენ სიმართლისა გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან, შემძლებელ არიან თქუმად იობს თანა: „უფალმან მომცა და უფალმანცა მიმიღო. 10.4

Μόνοι δὲ οἱ ἀπὸ δικαίων καὶ ἀναμαρτήτων πόνων συνάξαντες δύναται μετὰ Ἰὼβ εἰπεῖν, ὅτι „Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο“

კალკირებულია წინდებული, მაგრამ ჩამატებულია სიტყვა გზის სემანტიკა(ἀπό δικαίων-სიმართლისა გზათაგან). ზმნა შეიკრებენ ისევ მიმღეობითაა მოცემული, მრავლობითი რიცხვის ფორმით(*συνάξαντες*), ხოლო ზუსტად არის გადმოტანილი შედგენილი შემასმენელი დედნისა(შემძლებელ არიან თქუმად - *δύναται... εἰπεῖν*), ოღონდ მრავლობითი რიცხვით, მხოლობითის სანაცვლოდ. წყვეტილითვე I აორისტი წარმოდგენილი(მომცა-*ἔδωκεν*).

უსჯულონი იგ წარმართნი ძეთა და ასულთა თვსთა დაუკლვიდეს შესაწირავად ეშმაკთა. აწ უკუე, ჩუენმცა რად მიზეზი გუაქუნდა საფასეთა და მონაგებთა შეწირვისათვს (11.1), რამეთუ უკუეთუ თავნიცა ჩუენნი შევწირნეთ ღმრთისა, არცა მაშინ ღირსად აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ ვიქმთ რას, რომელნი სახიერსა მას მოუნიჭებიან ჩუენდა. 11.2

Τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀνόμων τοὺς ἰδίους υἱοὺς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν, τοὺς θεοὺς αὐτῶν θυσάντων (μᾶλλον δὲ τοὺς δαιμονίους) ποίαν λοιπὸν ἡμεῖς εὐεργεσίαν ἔχομεν. Ὅταν γὰρ καὶ αὐτὴν ἡμῶν τὴν σάρκα προσενέγκωμεν τῷ Θεῷ, οὐδὲν ἀξιὸν τῶν δωρεῶν, ὧν ἐχαρίστο ἡμῖν, πεποιήκαμεν.

ქართულში *τοὺς θεοὺς*-ის შესაბამისად გვევლინება ეშმაკთა, მიმღეობა *θυσάντων*, რაც შინაარსობრივად მსხვერპლად შეწირვას ნიშნავს, გადმოსულია II

სერიის უწყვეტელით დაუკლვიდეს. თავნიცა ჩუენნი ბერძნულში სორცის, სხეულის მნიშვნელობით არის მოცემული *τῆν σάρκα(η σαρκωσις), τῶν δαρεῶν(η δαρεα)* სიტყვის შესაბამისი, რაც საჩუქარს მოიაზრებს, გავრცობილი თარგმანია - აურაცხელთა მათ კეთილთა. თარგმანის მეორე მონაკვეთი იდენტურია დედნისა ამ ორი ენის თავისებურებების მეტნაკლებობის გათვალისწინებით, მაგრამ საინტერესოა პირველი წინადადების სინტაქსი, იმიტომ რომ ქართულის სახელობითი ბრუნვისა და ზმნური კონსტრუქციის შესაბამისად დედანში წარმოდგენილია ნათესაობითი ბრუნვისა და მიმღეობის კონსტრუქცია, თანაც ნაკლებად იგრძნობა ემოციური რიტორიკაც.

რომელსა ესუას ცოლი და შვილნი, და საქმეთა სოფლისათა ზრუნვიდეს, ვითარ შეუძლოს მან სათნოყოფად ღმრთისა, დამარხვად მცნებათა მისთა? XII

Ἐάν τις γυναῖκα ἔχων, καὶ τέκνα, καὶ βιωτικῶν πραγμάτων φροντίζων, πῶς οὗτος δύναται εὐαρεστήσαι τῷ Θεῷ καὶ φυλάξαι τὰς ἐντολάς.

ახლანდელი დროის მიმღეობას *φροντίζων(φροντιζων)* თარგმანში I კავშირებითის III მსოფლობითი რიცხვის ზმნა(ზრუნვიდეს) ეთანადება. პირდაპირი კალკია ბერძნულიდან სათნოყოფად ღმრთისა - *εὐαρεστήσαι τῷ Θεῷ*, ასევე - დამარხვად მცნებათა მისთა(*φυλάξαι τὰς ἐντολάς*), აქვე შევნიშნავთ იმასაც, რომ ბერძნულის ინფინიტივი ზმნისებრ მართავს სახელს და იგი პირდაპირი ობიექტის ბრალდებით ბრუნვაში გვევლინება(*τὰς ἐντολάς*) მაშინ, როცა ქართულში საწყისი ვითარებით ბრუნვაში დგას და სახელიც განსაზღვრებად არის ქცეული ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით(დამარხვად მცნებათა მისთა). საინტერესო და იდენტური აზრობრივი ჩანაცვლებაა *ἔχων(ἔχω-ყოლა, ქონა, ფლობა* მიმღეობისა II კავშირებითის ფორმით ესუას.

ხოლო აწ ესერა ვხედავთ წმიდათა შინა წერილთა მოყუარეთა ღმრთისათა, რომელნი იყვნეს სოფელსა შინა მეუღლეთა და შვილთა თანა და სიმდიდრესა შინა სათნო-ეყვნეს ღმერთსა. 12.2

Νῦν δὲ ὁρῶμεν ἐν ταῖς Θείας Γραφαῖς, πάντας σχεδὸν τοὺς τῷ Θεῷ προσφιλεῖς ἐν κόσμῳ, καὶ πλούτῳ, καὶ τέκνοις τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαντας.

წმიდათა შინა წერილთა, სოფელსა შინა, სიმდიდრესა შინა ბერძნული კალკებია. საინტერესოა, რომ ბერძნული წინდებულის შინაარსი ქართულში შეცვლილია(*ει...τέκνοις* -შვილთა თანა), და გავრცობილია(მეუღლეთა). მრავლობითი

რიცხვის ზმნიტაა გადმოცემული ორიგინალისეული მრავლობითი რიცხვისავე მიმღეობა(სათნო-ეყენეს ღმერთსა - τῶ Θεῷ εὐαρεστήσαντας).

სადა ჯერ არს და უმჯობეს მიცემა საფასეთა, ეკლესიათა ანუ გლახაკთა? XIII

Ποῦ συμφέρει προσφέρειν τὰ χρήματα, ἐν ἐκκλησίας, ἢ εἰς πένητας.

თარგმანი, შეიძლება ითქვას, აბსოლუტურად იგივეობრივია, ოღონდ უმჯობეს სიტყვა დედანში არ გვხვდება.

ვითარცა სახარებასა შინა წერილ არს, კურთხევასა მას მარჯუენით მდგომარეთასა, ოდეს პრქუა: „მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო“. არარასა სხუასა აკსენებს, გარნა გლახაკთა, უცხოთა და შიშველთა, უძღურთა და პერობილთა. 13.1

Ὁ Κύριος ἐπαινῶν τοὺς ἐκ δεξιῶν, καὶ λέγων, „Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, οὐδ ἐνὸς ἄλλου ἐμνημόνευσεν, εἰ μὴ τῆς εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ ξένους, καὶ γυμνοὺς, καὶ ἐν φυλακῇ ἐλεημοσύνης.

მცირედი განსხვავება მხოლოდ დასაწყისშია: დედანში არ არის სახარებისეული დამოწმება, არც თარგმანშია უფლის სახელი ნახსენები, არ არის ახლანდელი დროის მიმღეობა *ἐπαινῶν(επαινω)* და იგი კეთილგანწყობას, მოწონებას ნიშნავს. ქართულში არ არის ასევე სიტყვა *ἐλεημοσύνης*, რაც მოწყალებას, სიბრალულს გულისხმობს. მიმღეობა *ἐπαινῶν* თარგმანში საწყისითაა გადმოსული (კურთხევასა), მისი სინონიმი ამ მონაკვეთში არის მრავლობითის მიმღეობა *εὐλογημένοι(ευλογεω)*. მეორე მიმღეობა(*λέγων*), თარგმანში ზმნაა(პრქუა). ქართულის მიმღეობა მდგომარეთასა, ბერძნულ დედანში საერთოდ არ არის(როგორც ვიცით, ზმნის გამოტოვება წინადადებაში ამ ენის ერთი მახასიათებელი ნიშანია). წყვეტილი ბერძნულისა ქართულში აწმყო დროითაა მოცემული(აკსენებს - *ἐμνημόνευσεν*). დედანში არ არის სიტყვა უძღურის შესაბამისი.

შდრ.: მაშინ პრქუას მეუფემან მარჯუენითთა მათ მისთა: მოვედით, კურთხეულნო მამისა ჩემისანო...(მათე 25,34).

რამეთუ მრავალთა ეკლესიათა შეიკრიბეს ფრიადი საფასე და დიდძალი ჭურჭელი, და ვერ კეთილად განგებითა, ანუ განირყუნა სიძუელითა, ანუ მპარავთაგან და წარმართთა განიკრესა. 13.3

Πολλοὶ γὰρ ἐκκλησίαι ἀπλήστως συνάξασαι, καὶ μὴ καλῶς αὐτὰ διοικήσασαι ὑστερον, ἢ διεφθάρησαν ἀμεληθέντα, ἢ ὑπὸ κλεπτῶν, ἢ βαρβάρων ἀφηρεθήσαν.

ბერძნული *ἀμεληθέντα*(მოუვლელი) ქართულში ჩანაცვლებულია სიტყვა სიძველით, ხოლო სიტყვა *ὑστερον*(ბოლოს) აქ საერთოდ არ არის. ბერძნული ენის ინფინიტივური კონსტრუქციები ქართულში ზმნებითაა გადმოცემული. ბერძნულის ვითარების ზმნიზებას *ἀπλήστως*, რაც გაუმაძღრობას, სიხარბეს ნიშნავს, მთარგმნელი ევფემიზმს უძებნის, თან გაერცობილად ფრიადი საფასე და დიდძალი ჭურჭელი, ყოველივე ამას ბერძნულში ერთი საწყისი გამოხატავს *συνάξασαι, συναγα* ზმნიდან და შეკრებას, მოგროვებას გულისხმობს. ზუსტად არის თარგმნილი მეორე წინადადება, ანუ, საწყისი ასევეა გადმოტანილი(ვერ კეთილად განგებითა - *μη καλῶς αὐτὰ διοικήσασαι*), ხოლო ქართულის ვნებითი გვარის ზმნებს(განირყუნა, განიკრება) დედანში I აორისტის III მრავლობითი შეესაბამება(*διεφθάρησαν, ἀφῆρέθησαν*).

ხოლო ჩუენ, ესევითარი ოდეს რადმე შეგუემთხვოს, უწყითმცა, რამეთუ ცოდვათა ჩუენტათვს მივეცემით ჳელთა მტერთა ჩუენტასა სამართლითა მით სასჯელითა ღმრთისაჲთა. 14.5

ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εἰδέναι, ὅτι διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν παραδιδόμεθα πολλάκις, ὡς εἴρηται, εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνθρώπων, κατὰ δικαίαν κρίσιν Θεοῦ.

ბერძნული მონაკვეთი უფრო იმპერატიულია(*ὀφείλομεν εἰδέναι*). აქ არ არის ოდეს რადმე შეგუემთხვოს. საშუალ-ვნებითი გვარის *παραδιδόμεθα*, ამავე გვართვე არის გადმოსული ქართულში მივეცემით. *πολλάκις* სიტყვა, რაც ნიშნავს ხშირად, თარგმანში არ არის. ცოდნა(უწყითმცა) ზმნის ფარდი დედანში არის *ὡς εἴρηται*, და ითარგმნება როგორც ითქვა, გულისხმობს საღვთო წერილს. თარგმანი მაინც ზედმიწევნითია.

და გარემივაქციე პირი ჩემი მათგან და მივსცენ იგინი ჳელთა მტერთა მათთასა, და დაეცნენ მახვილითა, არაწმიდებათა და უსჯულოებათა მათთაებრ შეემთხვა. 14.9

καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔπεσαν πάντες ἐν μαχαίρᾳ, καὶ κατὰ τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς.

I აორისტის მხოლობითი რიცხვის I პირი წყვეტილითვეა გადმოცემული ქართულშიც(*ἀπέστρεψα* - გარემივაქციე). *ἐν μαχαίρᾳ* ბუკვალურად ნიშნავს მახვილში, მაგრამ, რა თქმა უნდა, მთარგმნელი ქართულისათვის ლოგიკურ ფორმას არჩევს და იგი მოწოდებულია უბრალო დამატებად მოქმედებობ ბრუნვაში.

ვითარცა წერილ არს, ვითარმედ: ღმერთმან დაჰბადა კაცი და დაუტევა იგი ჭელთა შინა ზრახვისა მისისათა და წინაშე კაცისა არს ცხორებაჲ და სიკუდილი, და რომელსაცა სათნო-ეყოს, იგიცა მიეცემის მას. 14.11

ὡς γέγραπται, ὅτι Ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ. Καὶ Ἐναντι ἀνθρώπων ἢ ζῶῃ, καὶ ὁ θάνατος, καὶ ὃ ἐὰν εὐδόκησεν, δοθήσεται αὐτῷ.

ზუსტი ფორმულაა - ვითარცა წერილ არს ბერძნულის ამ კონსტრუქციისა - *ὡς γέγραπται*. მთარგმნელი ერთი სიტყვით ამბობს დაჰბადა, სანაცვლოდ ასეთი შესიტყვებისა - *ἐξ ἀρχῆς...ἐποίησεν*. ფრაზეოლოგიური კალკია ჭელთა შინა ზრახვისა მისისათა - *ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ*. თარგმანის სათნო-ეყოს შესაბამისი დედანში არის I აორისტის ზმნა *εὐδόκησεν(δοκεω)*, და უფრო დაფიქრებას, მიზანშეწონილად ჩათვლას, გადაწყვეტას გულისხმობს. ვნებითი გვართევა მოცემული ზმნა მიეცემის - *δοθήσεται*.

ხოლო ქრისტიანენი ღმერთსა აღვიარებთ დამბადებელსა და განმანათლებელსა სოფლისასა. 15.2

Ὁ δὲ Χριστιανὸς Θεὸν ὁμολογεῖ διοικοῦντα καὶ προνοοῦμενον ἅπαντα.

ქართულში მრ. რიცხვშია ქვემდებარე, ბერძნულში მხ. რიცხვში. ქართულში I პირია, ხოლო ბერძნულში III. ბერძნულის მიმღეობა *διοικοῦντα, διοικεω* ზმნიდან, უფრო განმგებელად ითარგმნება, ვიდრე დამბადებელად, არც მეორე მიმღეობა, *προνοοῦμενοι(προνοεω)* არის ზუსტი ექვივალენტი განმანათლებელ სიტყვისა, იგი წინასწარ განჭვრეტას, წინასწარ დანახვას მოიაზრებს თავისთავში. კიდევ უფრო პერიფრაზირებულია სიტყვა სოფლის შინაარსი ორიგინალთან მიმართებაში, მის ნაცვლად იქ არის *ἅπαντα*, და ყოველივეს ნიშნავს.

ხოლო რომელი ირწმუნებოდეს ბედსა, დაკლებულ არს იგი წესისაგან და სარწმუნოებისა ქრისტიანეთადსა მსგავსად წარმართთადსა, რომელნი იგი რაჲცა შეემთხვოს კაცთა, ბედსა და ვარსკულაგთა მიაჩემებენ უგუნურებით. 15.3

Εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ὁμολογήσει τύχην, ἐξέπεσε τοῦ τῶν Χριστιανῶν δόγματος καὶ φρονήματος, ὡς οἱ ματαιόφρονες Ἕλληνες, ἐκεῖνοι γὰρ πάντα τὰ συμβαίνοντα τοῖς ἀνθρώποις τύχην καὶ ἄστροις ἀνοήτως ἐπιγράφουσι.

საინტერესოა სიტყვის *ὁμολογήσει(ομολογεω)* აზობრივი ექვივალენტი თარგმანში ირწმუნებოდეს. დედნისეული ზმნა გულისხმობს უფრო შეთანხმებას, შეპირობებას, შესაბამისობას, მიღებას, დაშვებას, აღიარებას, თარგმანში კი, ამ

კონკრეტული შემთხვევისათვის, წინ წამოწეულია რწმენის შინაარსი. *ἐπιγράφουσι(επιγραφα)* ნიშნის დადების, აღნიშვნის, მიწერის(მიეწერება) სემანტიკა შესაშური იდენტურობით არის მიგნებული სიტყვაში მიანემებენ. გრამატიკული კატეგორიებიც კი შენარჩუნებულია.

ქართულში არ არის სიტყვა *ματαιόφροινες*, რაც განუსჯელობას ნიშნავს. მსგავსად ამ სიტყვის ფარდი ბერძნულში არის *ᾤσ*, ზუსტი თარგმანია *ἐξέπρεσε(εκπιπτω)* - დაკლებულ არს, ზმნა შეემთხვოს მიმღეობით არის წარმოდგენილი(*συμβαίνουσα*), და ასეთი შემთხვევა, როგორც ვიცით, ჩვეულებრივია არა მარტო ამ ორი ტექსტის ურთიერთმიმართებისათვის, არამედ ამ ორი ენის ურთიერთმიმართებისათვისაც.

თარგმანი გავრცობილია, ანუ შენიშნება ტექსტის მატება:

და სახარებასა შინა იტყვს. 2.4

καὶ ὅτι.

რამეთუ აქუს შინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად მამაჲ ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მდღელთმოდუარი იგი დიდი, რომელმან განვლნა ცანი, ვითარცა იტყვს მოციქული, და სული იგი ჭეშმარიტებისაჲ. 2.6

*ἔνδον γὰρ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν ἀρχιερέα, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἄληθινόν π
ῆρ.*

ტრადიციული კალკია შინაგან თავსა შორის თუსა - წინდებულისა და უკუქცევითი ნაცვალსახელის კომბინაცია - *ἐν ἑαυτῷ*, სიტყვა მკუდრად დედანში არ არის, არც ორიგინალშია სიტყვა ცეცხლი - *πῆρ*.

შდრ.: „მივის ჩუენ მღვდელთმოძღუარი დიდი, რომელმან განვლნა ცანი...“

(პავლე, ებრ., 4,14)

ამას რაჲ წესსა მოიწიოს ღმერთშემოსილი იგი კაცი, მიერთგან არნ გულსა შინა მისსა, რათა იგი თუალმან არა იხილა და ყურსა არა ესმა და გულსა ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა არა მოუჭდა. 2.9

ἐστι ... ἐν καρδίᾳ τοῦ θεοφόρου, ἡ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, τοῦ μὴ πειθαρχεύοντος.

ქართულში პერიფრაზია: გულსა ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა - *ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ... τοῦ μὴ πειθαρχεύοντος*, ეს უკანასკნელი უფრო დამორჩილებას გულისხმობს. ტრაფარეტული კალკია კომპოზიტი ღმერთშემოსილი(*θεοφόρος*),

შდრ.: „რომელი თუალმან არა იხილა, და ყურსა არა ესმა, და გულსა კაცისასა არა მოუჭდა...“ (პავლე, I კორინთ., 2,9)

რამეთუ ხედავენ გუამისა თუსისა ტაძარსა საყოფელ უხილავისა ღმრთისა, ხოლო ჟამითიჟამად, ოდესცა უფალმან გაუმარჯოს, ღირსებით ეზიაროს წმიდანსა მას და პატიოსანსა ჳორცსა და სისხლსა ქრისტესასა და უმეტესი მადლი და განათლებად მოეფინოს სულსა მისსა. 2.11

ὁρῶν αὐτοῦ τὸν ναὸν, τὸν τοῦ σώματος θυσιαστήριον θεοῦ ὑπάρχοντα, ... οὕτω τοίνυν πασῶ ν τῶν ἀρετῶν ἡ ἰσυχία μεγίστη καθέστηκεν.

როგორც წესი, ბერძნულის მიმღეობა ქართულში ზმნითაა გადმოცემული *ὁρῶν* - ხედავენ. იქ უკუქცევითი ნაცვალსახელია მიმღეობასთან ერთად - *ὁρῶν αὐτοῦ*. აქედან კალკირებული ამ სიტყვის ნათესაობითი ბრუნვა გუამისა თუსისა. ვიცით, რომ ძველ ქართულში ეს სიტყვა პიროვნებას, პირს, ჰიპოსტასს აღნიშნავდა, და ამ მნიშვნელობითაა ბერძნულშიც მოცემული(*αὐτοῦ*), მაგრამ ქართულში იგი სხეულს უნდა გულისხმობდეს.

ხოლო თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე ბრძანებს: 3.7

Καὶ ὁ Κύριος.

აწ, უკუეთუ ვინმე ბერ იყოს და უძღურ, უკუეთუ ხოლო ენებოს, არარაჲ არს დამაყენებელ დამარხვად მცნებათა თვისთა, რამეთუ, ვითარცა წერილ არს, და წრფელ არს სიტყუად უფლისაჲ, ყოველნი საქმენი სიმაართლით არიან, უყუარს წყალობაჲ და სამართალი უფალსა. 4.2 წყალობითა უფლისაჲთა საესე არს ქუეყანაჲ, წრფელ არიან გზანი უფლისანი და მართალნი ვიდოდენ მას შინა, ხოლო უსჯულთნი მოუძღურდენ. 4.3

εὐδελον, ὅτι καὶ ὁ γέρω, καὶ ὁ ἀδύνατος δύναται φυλάξαι τὸν νόμον αὐτοῦ. γέγραπται γάρ, ὅτι· Εὐθεῖαι ὁδοὶ Κυρίου, καὶ δίκαιοι πορεύσονται ἐν αὐταῖς·... καὶ ὅτι· Εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου, καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει.

4.2 და 4.3 ქართული მონაკვეთები გავაერთიანეთ, რათა არ დაგვერღვია ბერძნული შესაბამისი მონაკვეთის თანამიმდევრობა. *εὐδελον*(ცხადი) ამ სიტყვის ფარდი ქართულ ტექსტში უნდა იყოს აწ. თარგმანში დაკლებულია აღწერილობითი ფორმა *δύναται φυλάξαι τὸν νόμον αὐτοῦ*, სამაგიეროდ, იგივე შესიტყვება უკვე მთარგმნელისეულ აზრობრივ ტრანსფორმაციაში გამოიყენება - დამაყენებელ დამარხვად მცნებათა თვისთა, ამისდა შესაბამისად, ჩამატებულია უკუეთუ ხოლო ენებოს. არ ფიქსირდება კალკი, მაგალითად, ამ შემთხვევაში - *ἐν πίστει* - სიმაართლით.

რამეთუ სახიერმან და მრავალმოწყალებან უფალმან არა თქუა განჩინებით, რადთა ყოველთა ქალწულებად და უქორწინებლობად დაიმარხონ, არცა განშორება სოფლისაგან განჩინებით განაწესა, არამედ კაცადკაცადისა ბუნებისა მიუშუა ამათ საქმეთათჳს. 4.4

ὅπτε γὰρ ἀγαμίαν ἡμῖν ἄρισεν, ὅπτε τῶν πάντων, τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναχάρεσιν.

ἄρισεν(*ωραω*) (ხედვა, ჩათვლა, მიჩნევა) აორ. III პ. ქართულში ამავე დროით, წყვეტილითაა გადმოსული, ოღონდ უფრო იმპერატიულია და ახლავს ვით. ძმნიზედა თქუა განჩინებით, განჩინებით განაწესა. შეიძლება ითქვას, სხვა ტექსტია, ბერძნული მხოლოდ ანახორეტების უქორწინებლობას გულისხმობს, ქართული კი უფრო ზოგად შინაარსს გადმოსცემს.

არამედ ბრძანებითა განჩინებით გუამცნო სიყუარული ღმრთისაჲ და მოყუსისაჲ, სიმდაბლე და მოწყალებაჲ, სიმშუდე და მშუდობაჲ, ძვრუსხენებლობაჲ, ჭეშმარიტებაჲ, ღმობიერებაჲ, ღოცვაჲ, მოთმინებაჲ. 4.5

ἀλλὰ ἀγαπᾷν τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον, ταπεινοφροεῖν, συμπαθεῖν, προσεύχεσθαι, ὑπομένειν τὰς θλίψεις, πρᾶον εἶναι, εἰρηνικόν, μὴ μνησικακεῖν, μὴ κατακρίνειν, μὴ ψεῦδεσθαι.

ბერძნული ტექსტი სულ საწყისებითაა გაჯერებული. ზმნისა და ბრალდებითი ბრუნვის კონსტრუქცია ქართულში სახელითა და ნათესაობითი ბრუნვით გადმოვიდა ἀγαπᾷ τὸν Θεόν - სიყვარული ღმრთისად, თარგმანში არ არის სიტყვა ტყუილი, გამკვეთრებულია მშჯღობის შინაარსი. დედანში არ არის სიტყვები - ჭეშმარიტება, ღმობიერება, მოწყალება. საწყისი συμπαθεῖν უფრო თანაგრძობას, ხოლო ὑπομένειν τὰς θλίψεις მწუხარედ დარჩენას გულისხმობს.

კეთილ არს აღსარება ცოდვათა ... წინაშე, ანუ იქმნების თვნიერ აღსარებისა სინანული და მიტევება ცოდვათა. V

Καλόν ἐστὶν ἄρα τὸ ἐξομολογεῖσθαι τὰ ἀμαρτήματα ἡμῶν πνευματικοῖς ἀνδράσιν.

ძველი ბერძნული დედნის კლასიკური კალკია - კეთილ არს აღსარება(*Καλόν ἐστὶν ἄρα τὸ ἐξομολογεῖσθαι*), დამხმარე ზმნისა და, ამ შემთხვევისათვის, საწყისის ერთობლიობა.

რამეთუ წმიდად იოანე მახარებელი და ღმრთისმეტყველი იტყვს: უკუეთუ აღუვარნეთ ცოდვანი ჩუენნი, სარწმუნო არს ღმერთი და მართალ, რათა მოგვეტევენ ცოდვანი ჩუენნი და განგუწმიდნეს ჩუენ ყოვლისაგან სიცრუვისა. 5.9

Καὶ Ἰωάννης· Ἐὰν γὰρ, φησὶν, ὁμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ, καὶ δίκαιος ὁ Θεός, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας, καὶ καθάρισῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας.

ევანგელისტი აქ მხოლოდ სახელითაა ნახსენები. *ἀδικίας*, თავისთავად, უსამართლობას ნიშნავს, მაგრამ ქართულში გადმოტანილია, როგორც სიცრუე.

ხოლო არს სიტყუად იგი მოციქულისა, რომელ თქუა, ვითარმედ: ამისთვის ფრიად არიან თქუენ შორის უძღურ და სნეულ და ჰრულის მრავალთა 6.5. ამას მოასწავებს, ვითარმედ უღირსად ზიარება არა ხოლო თუ სულისა დასასჯელ იქმნების, არამედ ჯორციელთა სენთა მოაწევს და უჟამთა სიკუდილთა. 6.5; 6.6

Ἔνθεν γὰρ καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει πρὸς τοὺς ἀναξίως κοινωνοῦντας, ὡς εἴρεται· Ὅτι διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἀρρώστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί, τουτέστιν, ἀσθενοῦσι, καὶ τελευτῶσι.

ორიგინალის შესაბამისი ნაწილი იმდენად კომპაქტური და კომბინირებული იყო, გადავწყვიტეთ 6.5 და 6.6 გაგვეერთიანებინა. ხოლო კავშირის შესაბამისად დედანში გვევლინება *ἐνθεν*(ამიტომ, მაშინ). თარგმანში დაკლებულია *πρὸς τοὺς ἀναξίως κοινωνοῦντας*(რაც, დაახლოებით, ასე ითარგმნება: უღირსად მაზიარებელთა მიმართ).

რაოდენნი სახენი არიან ღმრთისაგან მიშუებისა და დატევებისანი, რომლისაგან მივეცემით განსაცდელთა სულიერთა გინა ვორციელთა, ანუ ცოდვასა შთავვარდით, ანუ სნეულებანი და უბლურებანი შეგუემთხვიან და ვითარ ვცნათ, თუ რომელი არს ეშმაკისაგან მოწვევული განსაცდელი. VIII

Πόσοι τρόποι ἐγκαταλείψεως εἰσιν, εἴτε εἰς θλίψεις, ἢ καὶ εἰς ἀσθειάς, ἢ καὶ εἰς ἀμαρτίας, καὶ πῶς γινώσκωμεν τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ παιδείαν, ἢ τὸν ἐκ διαβόλου πειρασμόν.

ორიგინალში ერთი სიტყვითაა გადმოცემული ქართულის მთელი შესიტყვება(ἐγκαταλείψεως-ღმრთისაგან მიშუებისა და დატევებისანი), გამოტოვებულია ზმნა და მის ფუნქციას წინდებულისანი კონსტრუქცია იტვირთებს(εἰς θλίψεις, ἢ καὶ εἰς ἀσθειάς), εἰς ἀμαρτίας უკვე იდენტურია ქართულის ცოდვასა შთავვარდით, თუ გავითვალისწინებთ იმავე ბერძნული ენისათვის მეტად ნიშანდობლივ ზმნის კლებას. მაგრამ, ეს შესიტყვება ისედაც შინაარსობრივი კალკია ბერძნული ენიდან (πεζευω ზმნიდან, რაც ბიჯებას, სვლას ნიშნავს) და ძველ ქართულ სიტყვიერებას იგი ორგანულად შეუთვისებია. თარგმანში არ ჩანს ღმრთისაგან განსწავლის შინაარსი (ἐκ τοῦ Θεοῦ παιδείαν), სამაგიეროდ, არც ბერძნულშია მიმღეობა მოწვევული. შენარჩუნებულია წინდებულისანი კონსტრუქცია(ეშმაკისაგან-ἐκ διαβόλου).

მრავალსახე არიან და მრავალფერად იქმნების მიშუება და დატევება ღმრთისა მიერ, ხოლო უმეტესი ორსახე არს: მიშუებითა ღმრთისაათა მიზეზი, ანუ მისაქცევებად ჩუენდა ცოდვათაგან და სასწავლად, ვითარცა იტყუს: ნეტარ არს კაცი, რომელი განსწავლო შენ, უფალთ, რამეთუ ვითარცა წურთინ მამა შვილსა.

8.1

Πολλοὶ μὲν καὶ διάφοροί εἰσιν ἐγκαταλείψεως τρόποι. Κατὰ δύο δὲ σκοποὺς τοῦ Θεοῦ, πάντα αἱ ἐγκαταλείψεις γίνονται, ἢ πρὸς ἐπιστροφήν κατὰ σωφροτισμόν, ὡς πατὴρ πρὸς υἱόν.

ისევ არ არის სიტყვა მიშუება, სახის ექვივალენტი დედანში არის ბრალდებითის ფორმით *σκοποῦς(ο σκοπος)*, და უფრო ნიშანს გულისხმობს. დედანში ისევ არ არის ზმნა, განსხვავებით თარგმანისაგან(ვითარცა წურთინ მამა შვილსა - ὡς πατὴρ πρὸς υἱόν). ეს სახე, რა თქმა უნდა, ფსალმუნის ციტირებაა.

ანუ გარემიქცევითა პირისა მისისაათა და რისხვითა, ვითარცა პრისხვან მეფე მტერთა, ვითარ იგი იყო იუდაისი უკანადასკნელ, რამეთუ ოდეს უკუბრუნებულ იპოვა ბორღტი იგი გონება მისი, დაუტევა იგი ქრისტემან. 8.2

ἢ κατὰ ἀποστροφὴν, ὡς βασιλεὺς πρὸς ἐχθρὸν, οἷα ἦν τοῦ Ἰούδα ὑπὸ Χριστοῦ ὑστερον ἔγκα τάλειψις.

ორიგინალში არ არის სიტყვა რისხვითა, არ არის ზმნა, რომელიც მეფის მტრისადმი დამოკიდებულებას გამოხატავს. ბერძნულში არტიკლსა და სახელს შორის მთელი წინადადებაა მოქცეული, რისი აზრიც ქართულში დამოკიდებული წინადადებებით ნაწევრდება.

მიეცა პავლეცა განსაცდელთა და ტანჯვათა, არამედ სიმრავლისათვის სათნობათა მისთაჲსა, ვითარცა გარდარეულითა მით გამოცხადებოთა. ამისთვის, რაჲთა არა ავიმაღლო, მომეცა მე საწერტელი კორცთაჲ, ჭირნი იგი და განსაცდელნი იყვნეს საწერტელ. 8.4

Ἐπαδέρθη ὁ Παῦλος δι' ὄγκον κατορθωμάτων, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμεν, φησί.

ბერძნულის ვნებითი გვარის ზმნა ამავე გვართაა გადმოსული ქართულშიც (Ἐπαδέρθη - მიეცა), მაგრამ παιδεύω ზმნა უფრო განსწავლას, დასჯასაც ნიშნავს. ქართული ზმნა მიეცა ასევე ბერძნულის შინაარსობრივი კალკია და კარგად ადაპტირებული ორიგინალურ ლიტერატურაშიც კი. ეს შესიტყვებები, ცხადია, პავლეს ეპისტოლეებიდან არის აღებული. ამაღლება ზმნა მრავლობითი რიცხვის ფორმითაა წარმოდგენილი(ὑπεραίρωμεν). შესიტყვებები, ცხადია, პავლეს ეპისტოლეებიდან არის აღებული.

შდრ.: ...რაჲთა არა აღვიმაღლო, მომეცა მე საწერტელი კორცთაჲ... პავლე, კორინთ., 12.7

რამეთუ ანუ ამპარტავენებისაგან და ზუაობისა, ანუ განკითხვისაგან სხუათაჲსა, ანუ ძვრისკსენებისაგან, ანუ ბრალობისაგან მოყუსისა და არა თავთა თვისთა, ანუ პირველქმნილთა ცოდვათა ჩუენთათვის მოიწვევიან ჩუენ ზედა განსაცდელნი მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა, ანუ ვნებითა სულიერთა შთავრდომაჲ, ანუ კორციელთა. 8.9

Πολλάκις γὰρ, ἢ ἐξ ὑπερφανείας, καὶ μεγαλαυχίας, ἢ ἐκ τοῦ κρίνειν ἄλλους, ἢ μνησικακεῖν, ἢ ἐκ τοῦ μὴ μέμφεσθαι ἑαυτοῦς καὶ κατακρίνειν, ἢ ἐκ προλαβόντων ἁμαρτημάτων παραδι δόμενα εἰς ψυχικὰ καὶ σωματικὰ πάθη.

მოყუსის ფარდი ორიგინალში არის ἄλλους(სხვა). საშუალ-ვნებითის ინფინიტივი და უკუქცევითი ნაცვალსახელი μὴ μέμφεσθαι ἑαυτοῦς საწყისი და ნაცვალსახელია ქართულშიც ბრალობისაგან... არა თავთა თვისთა, ხოლო ბრალობისაგან მოყუსისა, ამ გამოთქმას ცალკე სიტყვა აქვს დედანში - κατακρίνειν.

პერიფრაზირებულია წინდებულის კალკირებული სახით მოიწვევიან ჩუენ ზედა, ასევე კალკირებულია მთელი ჩამონათვალი(ἔξ ὑπερφανείας...-ამპარტავნებისაგან...). საწყისს შთავრდომად, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, თავისი პირდაპირი შესატყვისი არ მოეძებნება, მაგრამ იგი, თავისთავად, ბერძნული ენის კალკია.

ესე უკუე საცნაურ არს, ვითარმედ ღმრთისა მიერ მოწვევნილი კაცსა ზედა სწავლაჲ და განსაცდელი უმჯობესისათჳს, არაოდეს წარკუეთს სულისაგან კეთილსა მას სასოებასა, ვითარცა იყო იობ, რომელი ყოველთა მათ მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებასა მას კეთილსა არა წარკუეთდა, ვითარცა აჩუენე შენ თვთოსახედ სხუთა მისთა გონიერად მადლობანი. 8.12

Καὶ ἡ μὲν ἐκ Θεοῦ παιδεία, καὶ ὁ πειρασμὸς, πρὸς τὸ συμφέρον ἐπερχόμενοι τῷ ἀνθρώπῳ, οὐδέποτε τῆν ἀγαθὴν ἐλπίδα ἀποκόπτουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς, οἷος ἦν ὁ Ἰωβ.

დედანში მოკლედ მოწოდებული *ἐκ Θεοῦ παιδεία*, თარგმანში ბევრად უფრო ვრცლად არის წარმოდგენილი, წინადადების ბოლო ბერძნულისა, ქართულში შუა ტექსტშია ჩართული.

ვხედავთ ვიეთმე მორწმუნეთა, რომელნი იქმან ჳორციელთა ცოდვათა და საქმენი საწუთროსანი განემარჯუებიან და განსაცდელთაგან გამოიჯსნის ღმერთი. ვითარ არს საქმე ესე? IX

Πόθεν ὀρώμεν τινὰς πιστοὺς, σωματικὰ πταίσματα ποιοῦντας, ὑπὸ Θεοῦ δὲ εὐεργετούμενους, καὶ κινδύνων διασωζομένους.

ბერძნული ტექსტი მიმდებარებით არის გამართული. პირდაპირ დამატებასთან არის დაკავშირებული იქმან ჳმნის შესაბამისი მიმდებარე დედანში(*ποιοῦντας*), არა მარტო იგი, არამედ მთელი წინადადება ბრალდებითი ბრუნვით წარმოდგენილ განსაზღვრებებს გადმოსცემს. ქართულში იგივე შინაარსი პირიან ფორმებში ნაწილდება. თარგმანი, შეიძლება ითქვას, მნიშვნელოვანწილად პერიფრაზირებულია.

რამეთუ უწყის უფალმან კაცადკაცადისა დაფარული, რამეთუ მრავალნი ჩანან მოქმედად ბოროტთა რათმე, ხოლო ფარულად აქუნდის მრავალი კეთილი წინაშე ღმრთისა. 9.2

Τινὲς μὲν γὰρ θεωροῦνται ἰσως ἐλαττώματά τινα ἔχοντες, κρυπτῶς μεγάλα κατορθώματα πρὸς Θεὸν ἐργαζόμενοι.

საინტერესოა ჳმნათა შენაცვლება თარგმანსა და დედანს შორის. ჩანან ჳმნას ბერძნულში შეესაბამება *θεωροῦνται*(*θεωρεω*), და იგი დანახვას, დაკვირვებას,

განჭვრეტას, განსჯას, მოაზრებას გულისხმობს. *ἐλαττώματα* უფრო უსარგებლოს, ფუჭს ნიშნავს, ქართულში კი ბოროტის მოქმედად არის გადმოსული, დედანში ქონა ზმნა ბოროტის აზრობრივ კონტექსტს უკავშირდება, თარგმანში კი - კეთილის, ისევე როგორც მოქმედი ბერძნულში დაკავშირებულია კეთილთან, ხოლო თარგმანში - ბოროტთან. წინაშე ღმრთისა პირდაპირ არის გადმოთარგმნილი - *πρὸς Θεόν*.

არამედ ნუ გეშინინ, რაჟამს განმდიდრდეს კაცი ცოდვილი და განმრავლდეს დიდებამ სახლისა მისისაჲ, რამეთუ ვითარცა თივამ, მსთუად განჯმეს, და ვითარცა მხალი მწუანვილისაჲ, ადრე წარვდეს. 9.9

Διὸ· „Μὴ φοβοῦ, ὅταν πλουτήσῃ ἀνθρώπος, καὶ πληθυνθῇ ἡ δόξα αὐτοῦ. Ὅτι „ὥσει χόρτος ταχὺ ἀποξηραθήσονται.

I ბრძანებითის ფორმას გეშინინ, ბერძნულში ასევე med-pass -ის II imp-ის *φοβοῦ* ეთანადება. ვნებითი გვართოვება ვნებითი გვარის ზმნა გადმოტანილი(განმრავლდეს - *πληθυνθῇ*). *διο*-ს შესაბამისი, რაც ქართულად, დაახლოებით, აქედან გამომდინარე ითარგმნება, ჩანაცვლებულია არამედ კავშირით. ზუსტადაა გადმოსული მსწრაფლ განჯმეს - *ταχὺ ἀποξηραθήσονται*, დროც კი შესაბამისია.

შდრ.: რამეთუ ვითარცა თივამ მსთუად განჯმენ და ვითარცა მხალი მწუანვილისაჲ ადრე დამოცვენ(ფსალმ. 36,2).

და ვითარ წინაწარმეტყუელთა შორის რომელთამე უმეტესნი და რომელთამე უმცირესნი ჭირნი შეემთხვნეს და ვგრეთვე სხუათა ყოველთა წმიდათა ძუელისა და ახლისა სჯულისათა, 9.14

Τί δήποτε καὶ ἐν τοῖς προφήταις, ὁ μὲν μειζόνως, ὁ δὲ ἕλαττον θλίβεται.

δήποτε ც ნაწილაკის როლს უფრო ასრულებს ბერძნულ წინადადებაში. კალკად ვლინდება ამ კონკრეტულ მონაკვეთში წინაწარმეტყუელთა შორის - *ἐν τοῖς προφήταις*. სასუაღ-ვნებითი გვარის პირიანი ფორმა *θλίβεται*, თარგმანში შედგენილი შემასმენელია - ჭირნი შეემთხვნეს.

კუალად უკუე, ვითარ ისაკ ფლობით გარდაიჭადნა დღენი მისნი, ხოლო იაკობ ჭირით. ესე სხუაჲ თუ: ჩემი არს ოქროჲ და ვეცხლი, - არს წერილთა შინა. 10.1

Τὸ μὲν· „Ἐμὸν τὸ ἀργύριον, καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον, εἶρεται.

ბოლო წინადადება ბერძნულისა, რაც ერთი სიტყვაა(εἶρεται) εἶρεω ზმნიდან და თქმას, შეპირობებას ნიშნავს, ქართულში მთელი წინადადებაა, თუმცა კი ბერძნული ენის ფრაზეოლოგიური კალკი.

შდრ.:(დაბ.35.28-29); (ანგია წინასწარმ. 2.8)

ხოლო ესე თუ: ვისიცა მენებოს, მივსცე იგი, არა წერილ არს, არამედ უგუნურთა და ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ არს, რომელთა ჰნებავს მოტაცებად სხუათაგან. 10.2

τὸ δέ, Ὁ ἐὰν θέλω, δώσω αὐτῷ, οὐ γέγραπται. Τῆς γὰρ τῶν ἀφρόνων καὶ φιλαργύρων ἀνθρώπων προσθήκης ἐστὶ τοῦτο.

მატება უმნიშვნელოა. ისევ ქართული ფორმულა ბერძნულის ვნებითი გვარის, ასევე საღვთო წერილის აღმნიშვნელი სტანდარტული *γέγραπται*-ს ნაცვლად ვითარცა წერილ არს. ქართულში ფიქსირდება პირდაპირი დამატება იგი, ხოლო ბერძნულში - ირიბი (*αὐτῷ*). ბერძნულის შედგენილი შემასმენლის სახელად ნაწილად მთელი წინადადება ვლინდება - *Τῆς ... προσθήκης*, რაც, როგორც წესი, ქართულში დამოკიდებული წინადადებებით გამოიხატება.

მათ ზედა ქმნილი ქველისსაქმე მათ ზედა თუსად შეჰრაცხა უფალმან. გარნა არიან ეკლესიანიცა ნაკლულევანნი, რომელთა არა აქუს სათანადოდ საკმარი ეკლესიისა და კეთილ არს მათცა მოღუაწებად, ხოლო მდიდართა ეკლესიათა რომელი შესწირვიდეს საფასეთა, არა უწყის, რად ყოფად არს მუნ შეკრებული იგი. 13.2

Πλὴν εἰς καὶ ἐκκλησίαι λειπόμεναι σκευῶν τισῶν ἀναγκαίων, αἷς δεῖ προσφέρειν. Ἐπεὶ ὁ εἶς εὐπόρους ἐκκλησίας προσάγων, οὐκ οἶδε τί μετὰ ταῦτα γίνονται τὰ ἐκεῖσε συναγόμενα.

გარნა - მისი შესატყვისი დედანში უნდა იყოს *Πλὴν*(ამას გარდა, მაგრამ)მრავლობითი რიცხვის მიმღეობის *λειπόμεναι* ზუსტი აზრობრივი ექვივალენტია ნაკლულევანნი, იგი გავრცობილია დამოკიდებული წინადადებით ბერძნულის ნათესაობითი ბრუნვის ფორმის სამაგიეროდ (*σκευῶν τισῶν ἀναγκαίων*). ბერძნული ტექსტი უფრო კატეგორიული და იმპერატიულია - *αἷς δεῖ προσφέρειν*(დაახლოებით ასე ითარგმნება რომელთაც სჭირდებათ შესაწირავი), მისი აზრობრივი ადეკვატი უნდა იყოს - კეთილ არს მათცა მოღუაწებად. ისევ ბერძნულის მიმღეობითი კონსტრუქცია ქართულის დამოკიდებული წინადადებით არის მოწვდილი(III წინადადება ბერძნულისა) და ისევ აღწერილობითი ფორმაა კალკირებული თარგმანში(ბოლო წინადადება). აქ ერთდროულად აღინიშნება მატებაც და პერიფრაზიც.

ამისთვის იტყვს იოანე ოქროპირი, ვითარმედ ეკლესიათა არა შემკობისათვის არაგინ სადა ბრალეულ იქმნა ღმრთისაგან, ხოლო გლახაკთა არა წყალობისათვის გეჭვინაი განმზადებულ არს, ცეცხლი უშრეტი და დასჯაი ეშმაკთა თანა. 13.5

Ἵπὲρ μὲν γὰρ τοῦ μὴ ἐκκλησίας καλλωπίσαι, οὐδεὶς ἐνεκλήθη ποτέ. Ἵπὲρ δὲ τοῦ πένητας μὴ ἐλεῆσαι καὶ γέενα ἠπείληται, καὶ πῦρ ἀσβεστον, καὶ ἡ μετὰ δαιμόνων τιμορία.

ქართულში რამდენიმე ადგილას, ხოლო ბერძნულში საერთოდ არ არის დამოწმება იოანე ოქროპირის სახელით (ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ არ შეგვხვედრია). ესეც ერთი ნიშანია მოცემული ტექსტებისა. წინდებულებიანი ფორმა ზუსტად არის გადმოტანილი (შემკობისათვის- Ἵπὲρ... καλλωπίσαι), ἐνεκλήθη ვნებითი გვართ აღწერილობითი ფორმით გვევლინება თარგმანში - ბრალეულ იქმნა. ἐλεῆσαι, I აორისტის ინფინიტივი ελεεω ზმნიდან, თანაგრძობას, სიბრალულს გულისხმობს, რაც ქართულში წყალობად არის გადმოტანილი. ბოლო წინადადება ზუსტი თარგმანია.

კაცთმოყუარე და მართლმსაჯული ღმერთი, რაჟამს გუხედვიდეს ცოდვათა და უსჯულოებათა შინა, მოაწევს განსაცდელთა, რათა ვიწუართნეთ და მოვიქცეთ მისა. 14.1

Ὁ μὲν φιλόανθρωπος καὶ δίκαιος κριτῆς[ἀμαρτανόντων ἡμῶν] παραδίδωσιν ἡμᾶς πολλάκις τοῖς ὑπειναντίοις.

მოაწევს განსაცდელთა აქ პერიფრაზის სახითაა და ფარდია ბერძნულის მიგვცემს მტერთა - παραδίδωσιν ... τοῖς ὑπειναντίοις. ღმერთის სახელი ორიგინალში არ გვხვდება, ფრჩხილებშია ჩასმული ჩვენი ცოდვები მრავლობითი რიცხვის ნათესაობითი ბრუნვით.

ამისთვის სხუათა თანა განსაცდელთა მოიწევს წარმართთა მიერცა წურთაი ჩუენი, არა წარწყმედად, არამედ რათა განგისწავლნეთ, ვითარცა იტყოდა იერუსალიმსა იერემიამს მიერ. 14.2

οὐκ εἰς ἀπώλειαν, ἀλλ' εἰς παιδείαν, ὡς διὰ Ἱερემίου πρὸς τὸν Ἰσραὴλ φησι.

წინდებულებიანი ბრალდებითი ბრუნვის არსებითი სახელებით არის გადმოცემული ბერძნულში ის, რაც ქართულში გადმოსულია საწყისად ვითარებით ბრუნვაში და მიზნის გარემოებით დამოკიდებულ წინადადებად.

ხოლო მტერთა მიეცეს რაი ელმწიფებაი, არა კამა-ყვიან ზომითი წურთაი, არამედ მორჩილებითა თვისითა უკეთურებისაიდათა ქმნიან ტყუეთა ზედა მრავალი ბორცტი.

რად იგი არა სთნავს ღმერთსა, რომლისათვის თანამდებ არიან იგინი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა. 14.4

Οἱ δὲ ἔχθροὶ καὶ ἄνομοι, καὶ ἀσβεῖς, οἰκεία πονερίᾳ δουλεύοντες, τὰ δεινὰ ἡμῖν καὶ μὴ ἀρέσκοντα τῷ Θεῷ διαπράττουσιν· ὑπὲρ ὧν πάντως τὴν αἰώνιαν κόλασιν κομίσονται.

ქართულში დაკლებულია მტრის სინონიმები(ἀνομοι, ἀσβεῖς). მრავლობითი რიცხვის მიმდევობას(δουλεύοντες), თარგმანში ენაცვლება საწყისი მოქმედებითი ბრუნვით(მორჩილებითა), ხოლო οἰκεία დასახლებას, დამკვიდრებას ნიშნავს და ქართულში იგი არ არის. ტყუეთა ზედა პერიფრაზია ორიგინალის I პირისა(τὰ δεινὰ ἡμῖν), ხოლო თანამდებ არიან აღწერილობითი ფორმა დედანში ვნებითი გვარის ზმნაა κομίσονται, κομιζω ზმნიდან და მიგვრას, მიღებას, მიყვანას, მოპოვებას ნიშნავს. აქ ერთდროულად აღინიშნება პერიფრაზი და ტექსტის მატება.

რამეთუ ურჩულოებანი ჩუენნი მოაწევვენ ჩუენ ზედა განსაცდელთა, ვითარცა იტყვს ესაია იერუსალიმელთათვის. 14.6

Φεσὶ γὰρ Ἡσαΐας πάλιν περὶ τοῦ Ἰσραήλ.

ვინ მისცა იავარსყოფად და წარწყმედად იაკობი ველთა მტერთა მისთასა, არათუ ღმერთმან, რომელსაცა შესცოდა და არ[ა] ინება სლვად გზათა მისთა, არცა ისმინა სჯული მისი, ამისთვის გარემიაქცევა პირი მისი და მისცნა ველთა მტერთა მისთასა. 14.7

Τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν Ἰακώβ, καὶ Ἰσραὴλ τοῖς προνομεύσασιν αὐτόν· οὐχὶ ὁ Θεὸς, ᾧ ἡ μάρτοσαν αὐτῷ, καὶ οὐκ ἐβούλοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορευέσθαι, οὐδὲ ἀκούειν τοῦ νόμου αὐτοῦ.

საინტერესოა, რომ სახელი იაკობი მოცემულია არა წრფელობითი, არამედ სახელობითი ბრუნვით, რაც გარდამავალი პერიოდის ნიშანი უნდა იყოს. I აორისტის ἔδωκεν პირიანი ფორმა წყვეტილითვეა ქართულშიც(მისცა). მისი მნიშვნელობა, *δωκα* ზმნიდან, უფრო უახლოვდება განდევნის, გადაგდების, დევნის, დადანაშაულების შინაარსს. *η διαρπαγη* გაძარცვას ნიშნავს, ქართულში იგი განადგურებად, იავარყოფად გადმოვიდა, მრავლობითი რიცხვის მიცემით ბრუნვაში და *προνομεύσασιν* გამანადგურებელს გულისხმობს. წინდებულთურთ იგი უნდა იყოს პერიფრაზი შესიტყვებისა მისცნა ველთა მტერთა მისთასა, რომელიც, თავისთავად, უკვე ბერძნულის ფრაზეოლოგიური კალკია. ქართულში ისრაელი არ არის ნახსენები,

აქედან გამომდინარე, ზმნები მხოლოდით რიცხვშია, ნაცვლად ბერძნულის მრავლობითი რიცხვისა. ინება - *ἐβούλιτο(βουλεσα)* უფრო განსჯას, ფიქრს გულისხმობს. წინდებულიანი კონსტრუქცია ქართული ენის ბუნებისდა შესაბამისად შეცვლილია, მაგრამ შენარჩუნებულია საწყისი - *ἐν ταῖς ὁδοῖς πορεύεσθαι* - სლვად გზათა მისთა. იქვე უგულვებელყოფილია საწყისი და მოქმედება ზმნით გადმოიცემა *οὐδὲ ἀκούειν τοῦ νόμου αὐτοῦ* - არცა ისმინა სჯული მისი.

ქართულ თარგმანში აღინიშნება ტექსტის კლება:

მაშინ, ვითარცა მპარავი, შევიდის უკეთური იგი და განკრეხის სახლი სულისად მის და იქმნის უკანადსკნელი მისი უძვრეს პირველისა. 16

Καὶ οὕτω λοιπὸν καθάπερ κλέπτης εἰσελθὼν ὁ πονηρὸς, ὡς μὴ ὄντος θείου λύχνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου, σιγή τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατά σου χεῖρονα τῶν πρώτων.

უძვრეს გადმოცემულია ბერძნულში შედარებითი ხხარისხით *χειρονα*, რაც ნიშნავს იძულებითს, დამორჩილებულს. ზუსტად არის თარგმნილი სახლი სულისა = *τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου*, აქ ბერძნული ვარიანტი პირდაპირი დამატების ბრუნვით არის გადმოცემული, ასევე ქართულიც, მოგეხსენებათ, ქართულში იგი ორია. ბერძნულის საშუალ-მოქმედებითი III პირი *γίνεται*, ქართულში უწყვეტელის ხოლმეობითით გადმოდის იქმნის. დაკლებულის შინაარსი დაახლოებით ასეთია: როგორც კი არ იქნება ღმრთის ნათელი შენს გულში.

ამისცა საქმისა ძალი სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა გამოგიცხადო, რამეთუ იტყვს, ვითარმედ. 2.1

Ἐκ διαλέξεως ἀνδρὸς τινοῦ ἱεροῦ, ἀμυδρῶς πᾶς σαφῶς τὸ εἰρημένον ποιήσομαι.

ქართულში ჩამატებულია ამისცა საქმისა ძალი. *ἱερός* იგივეა, რაც *θεοφορος*, ღმერთშემოსილი ამჯერად საკუთრივი ლექსიკური ერთეულით არის გადმოცემული. *ἡ διαλέξις* საუბარს, განსჯას გულისხმობს, ქართულში იგი სიტყვა სიტყვით არის გადმოცემული. დაკლებული ადგილი, დაახლოებით ნიშნავს გაურკვევლის გარკვეულად თქმას, ცხადყოფას, ხოლო *εἰρημένον ποιήσομαι* - სიტყვიერად გადმოცემას I პირში.

ამისთვისცა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე ესევითარისა სახისა დაყუდებისა გუასწავებს და იტყვს. 2.14

Διὸ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος πάλιν τὸν τῆς ἡσυχίας τρόπον ἐκπαιδεύων, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς καρπὸν, τῷ ταύτῃ ἐραστῇ (ὑπεκφαίνων) λέγει·

ზუსტი თარგმანია *τὸν τῆς ἡσυχίας τρόπον* - ესევითარისა სახისა დაყუდებისა, *ἡσυχία*, თავისთავად სიმშვიდეს გულისხმობს, მიმდგობა ისევ და ისევ ზმნით გვევლინება თარგმანში (*ἐκπαιδεύων* - გუასწავებს), დაკლებული ადგილი, დაახლოებით, თავისი სიბრძნით სამწყსოს უწყებას გულისხმობს.

რამეთუ წერილ არს: სულისა შენისა ნუ გრცხუენის, რამეთუ არს სირცხვლი მომატყუებელი ცოდვისა და არს სირცხვლი დიდება და მადლი სულისა, ნუ თუალ-აღებ სულსა ზედა შენსა და ნუ გრცხუენიან აღსარება ცოდვათა შენთა. 5.8 *Φησὶ γὰρ ὁ Σοφὸς· Περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυσθῆς. Ἔστι γὰρ αἰσχύνη, ἣ ἐπάγει ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη, δόξα καὶ χάρις. Καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, καὶ μὴ ἐντραπῆς εἰς πᾶσιν σου. Καὶ μὴ αἰσχυσθῆς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίας σου.*

საინტერესოა დამოწმება: ქართულში სენტენციის წყაროდ საღვთო წერილი სახელდება, ხოლო ბერძნულში იგი უფრო ზოგადია - *ὁ Σοφός*(ბრძენი). მომატყუებელი ბერძნულში არის *ἐπάγει*, რაც მოყვანას ნიშნავს, ქართულში გავრცობილია მაღლი სულისა(*χάρις*), ხოლო თუალ-ლება ზმნის, რომელიც თავისთავად შეკრძაღვის, მორიდების, მიკერძოების შინაარსს ატარებს, იდენტური დედანში არის *λάβης πρόσωποι*, ამ შედგენილი შემასმენლის ზმნა აღებას ნიშნავს, ხოლო არსებითი სახელი - პიროვნებას. დაკლებული ადგილის აზრი, დაახლოებით, ასეთია: და ნუ მიიქცევი შენი დაცემისაკენ.

და შემთხვევის კაცსა უძლურებისგანცა და დაჰქსნის ძილსა უცნებაჲ იგი დინებისაჲ ძილსა შინა და კუალად ფრიადისაცა ჩუეულებისაგან ბოროტისა კორცთაჲსა მოიწვევის, რამეთუ ორნი დინებანი არიან კაცსა თანა არსებითნი. 7.2

Ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ χαυσότητος, καὶ ἀσθενούσας δυνάμεως ὑπομῆναι ἐνσπνσιασμόν καὶ ἔστι πάλιν ἐκ ποιητῆρας συνθεσίας τῆς σαρκός, συνθεΐσα εἰς μολυσμὸν καὶ πορνείαν. Δύο γὰρ εἰσι ῥύσεις ἐνσπύστατοι ἐκ τοῦ σώματος.

ქედმაღლობა(*χαυσότητος*), თარგმანში არ არის, შემთხვევის შესაბამისად ბერძნულში გვხვდება დამხმარე ზმნა არის(*ἔστι*) და *ἀπο*(გან) წინდებული, ხოლო საწყისი *ὑπομῆναι*(*υπομεινω* დარჩენას გულისხმობს) ქართულში არის ზმნა დაჰქსნის. კაცსა თანა არსებითნი პერიფრაზირებულია და მას დედანში შეესაბამება *ἐκ τοῦ σώματος* - სხეულებრივი, ხორციელი. დაკლებული ადგილი, დაახლოებით, სიბილწისა და ავხორცობის ერთობლიობას მოიაზრებს.

რამეთუ ვიხილენ კაცნი მოხუცებულნი და ასწელად მიახლებულნი და ვერშემძლებელნი განყენებად კორციელთა ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა, რამეთუ ესრეთ ყოველთავე ვნებათა არს უძერეს ბოროტი ჩუეულებაჲ. 7.8

Καὶ γὰρ ἑώρακα ἀνδρας εκατοντατεις ἀδυνατους, καὶ ὁλω σχεδὸν σωματι τρεμοντας, ἀποστηναι δὲ τῆς σωματικῆς ἀμαρτίας μὴ δυνήθεντας, δια τῆν χροιαὶν συνηθειαν(Οὕτω χαλεποτερὰ πάντων ἐστὶ τῶν παθῶν ἡ κακὴ συνηθεια).

კაცნი მოხუცებულნი - მისი ფარდი დედანში უნდა იყოს *ἀνδρας...ἀδυνατους*, მიმღეობა მიმღეობითვე არის გადმოტანილი მეორე ტექსტშიც ვერშემძლებელნი და *μὴ δυνήθεντας*, სიტყვა ფრიადი ენაცვლება სიტყვა ხანგრძლივს, დროსთან დაკავშირებულს - *δια τῆν χροιαὶν συνηθειαν*. ადეკვატური შინაარსია გადმოტანილი

სიტყვიდან სიტყვაში (ვნებათა - *παθω*). დაკლებული ადგილი, დაახლოებით, ასეთია: რომლებიც თითქმის კანკალებდნენ.

განისწავლა არამედ ამისთვის, რადთა უმეტესდა მართალ და წმიდა იპოს, ვითარცა იგი ჰრქუა მას ღმერთმან: ანუ ჰგონება, თუ სხუად რადმე გამოიცადე, არამედ რადთა გამოსწინდე მართლად. 8.5

Ἐπαδεύθη Ἰωβ, ἵνα δικαιότερος γένηται, ὡς φησιν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτὸν· Μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα, μὴ δὲ οἶσιν με ἄλλως σοι κεχρηματικέιναι, ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος.

ამ მონაკვეთში განსაკუთრებული გაუგებრობა იქნეს თავს: თარგმანში არ არის ორიგინალის *ἰωβ*, მის ნაცვლად ჩასმულია ზმნა II სერიის II კავშირებითისა იპოს. უგულვებელყოფილია წინდებულებიანი კალკი *φησιν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτὸν* - ჰრქუა მას ღმერთმან. საწყის *κεχρηματικέιναι* ფარდი ქართულში არის ვნებითი გვარის ზმნა გამოიცადე, და არის *χρᾶω* ზმნის perf.inf., და საჭიროებას ნიშნავს დაკლებული ადგილი, დაახლოებით, ასეთია: ნუ უკუაგდებ ჩემს განაჩენს.

და დავით იტყვს: ნუ გშურნ მათი, რომელთანი წარმართებულ არიან გზანი მათნი კაცისა თანა, რომელი იქმოდის უსჯულოებასა, რამეთუ, აჰა ესერა, ცოდვილნი წარწყმდენ, ხოლო მტერნი უფლისანი დიდებასა მათსა და ამაღლებასა მოაკლდენ, და ვითარცა კუამლი განქარდენ. 9.8

Καὶ τοῦτο εἰδὼς ὁ Θεὸς Δαβὶδ, παραινεῖ λέγων· Μὴ παραζήλου ἐν τῷ κατευδουμένῳ, ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ, ἐν ἀνθρώπῳ ποιοῦντι παρανομίαν. Καὶ· Ὅτι οἱ ἄμαρτοιοὶ ἀπολοῦνται, καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κυρίου, ἀμὰ τῷ δοξασθῆναι αὐτοὺς, καὶ ὑψωθῆναι, ἐκλείποντες ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπον.

εἰδὼς, საერთოდ, სახეს გულისხმობს, ხოლო *παραινεῖ*(*παραινεω*) - შეგონებას, *παραζήλου*(*παραζηλωω*) - უფრო გაღიზიანებას, ეჭვიანობას, *κατευδουμένῳ* (*κατευδω*) - უქმობას. ბერძნულის წინდებულები ქართულში უკუდებულებით არის გადმოტანილი, კაცისა თანა - *ἐν ἀνθρώπῳ*, ხოლო დედნისეული მიმღეობა თარგმანში განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადებაა(*ποιοῦντι παρανομίαν* -რომელი იქმოდის უსჯულოებასა).

შდრ.: ნუ გშურნ უკეთურთაჲ ნუცა გშურნ მათი, რომელნი იქმან უსჯულოებასა(ფსალმ., 36,1); რამეთუ ცოდვილნი წარწყმდენ, ხოლო მტერნი უფლისანი დიდებასა ოდენ მათსა და ამაღლებასა მოაკლდენ და ვითარცა კუამლი განქარდენ(ფსალმ., 36,20).

ვითარცა იტყოდა, ვითარმედ: მცირე და ბოროტ არიან დღენი ცხოვრებისა ჩემისანი, რადესათვის დავით ყოველი ცხოვრება თვისი შრომით და ძნელუვანად აღასრულა მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა, ხოლო ძემან მისმან სოლომონ, ორმეოცი წელი უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა და დიდებითა გარდაიჰადა. 9.13

διὸ ἔλεγεν· „Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μου μικραὶ καὶ ποιηραί. Διὰ τὸ μὲν Δαβὶδ, προφήτης ὦν, τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτοῦ ἐν κινδύνοις καὶ πόνοις ἔζησεν, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Σολομῶν, τεσσαράκοντα ἔτη, πάντων ἀνθρώπων ἀδεέστερος διήγεν εἰρήνης ἀπολαύων βαθείας, δόξης, τιμῆς, καὶ τρυφῆς ἅπαν εἶδος ἐπινοῶν.

ამავდროულად, არის ტექსტის მატებაც. ბერძნულ ნაწილში აკლია მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა. ცხოვრების შესაბამისი დედანში დროა (χρόνιοι), ძნელუვანის შესაბამისი კი - *ἐν κινδύνοις*, რაც ნიშნავს საფრთხეში. *ἔζησεν* - I aor. *ζαω* ზმნიდან და გულისხმობს ცხოვრებას, მისი ფარდი თარგმანში არის აღწერილობითი ცხოვრება... აღასრულნა, ხოლო ჭირითა და მწუხარებითა, ჩამატებულია. დაკლებული ადგილი, დაახლოებით, ასეთია: უსაფრთხოდ გემება მშვიდობისა, პატივისა და განცხრომისა.

უკუეთუმიცა არა მრავალნი სათნოყოფილ იყვნეს ღმრთისა სოფელსა შინა სიმდიდრესა და ქორწინებასა მყოფნი, აქუნდამცა სიტყუად ესევეთარისა მის მიზეზისა მეტყუელთა. 12.1

Εἰ μὲν μὴ ἐσηρέστησαν τῷ Θεῷ καθ' ἐκάστην γενεὰν τοιοῦτοι ἄνδρες, λέγω δὴ, ἐν κόσμῳ καὶ πλούτῳ, καὶ γάμῳ, καὶ ἐξουσίᾳ, καὶ ἀπολαύσει ὑπάρχοντες, τάχα ἂν εἶχον ἀπολογίαὺν τι νὰ οἱ τὰς τοιαύτας προφάσεις προφασίζόμενοι ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν.

ბერძნულის I აორისტის ზმნა *ἐσηρέστησαν* ქართულში აღწერილობითი ფორმაა - სათნოყოფილ იყვნეს, სიტყვას შეესაბამება *ἀπολογία*, რაც თავის მართლებას, საპასუხო სიტყვას ნიშნავს. მიზეზისა მეტყუელთა მისი ადეკვატია მრავლობითი რიცხვის *προφασίζόμενοι*. დაკლებული ადგილები, დაახლოებით, ბოლო წინადადებაში ნიშნავს: თავის ცოდვებში.

ერო ჩემო, მიეყიდენით წარმართთა არა წარსაწყმედელად, არამედ რამეთუ განარისხეთ უფალი ღმერთი თქუენი და მიეცენით მტერთა. 14.3

Θαρσεῖτε, λαὸς μου, μνημόσυνον Ἰσραήλ. ἐπράθητε τοῖς ἔθνεσιν, οὐκ εἰς ἀπώλειαν, διὰ δὲ τὸ παροργίσει ὑμᾶς τὸν Θεόν, παρεδόθητε τοῖς ὑπεναντίοις.

დაკლებული პირველი სიტყვა, *Θαρσεῖτε* (*θαρσεω*), გაბედვას, სიმამაცეს გულისხმობს, ხოლო მეორე, *μνημόσυνον* - ხსოვნას. ზუსტი თარგმანია სიტყვა

მიეყიდებით, იგი ნაცვალია დედნისეული სიტყვისა *ἐπράθητε, πιπρασκω* ზმნიდან და გაყიდვას, გაცემას, ასევე გაწირვას, დამონებას ნიშნავს. ორსავე ტექსტში სწორედ ამ ბოლო ორი ზმნის შინაარსი დევს.

საცნაურ არს, რამეთუ რაოდენი ძვრი შეემთხვოს მტერთაგან, მართლმსაჯულებითა ღმრთისაჲთა შეემთხუევის ცოდვათა ჩუენთათჳს, რამეთუ თვთმფლობელ გუყვნა ღმერთმან და კვლმწიფებაჲ გუაქუს ცხორებისა ჩუენისაჲ და წარწყმედისაჲ. 14.10

Οὐδὲν τοίνυν τῶν συμβαινόντων ἡμῖν σκυθραπῶν, ἀμαρτανόντων ἀδίκως ἐκέρχεται, ἀλλὰ πάντα κατὰ δίκαιαν κρίσιν Θεοῦ, καὶ αἱ ἀδικίαι ἡμῶν προξενῶσιν ἐφ' ἡμῶν τὰ κακά ... Ἀυτεξούσιοι γάρ ἐσμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ ἀπολείας.

ჩართულს, საცნაურ არს ბერძნულის *τοίνυν* უნდა შეესაბამებოდეს, დედნის მიმღეობა ისევ ზმნა თარგმანში - *συμβαινόντων* - შეემთხვოს. აღწერილობითი კვლმწიფებაჲ გუაქუს, დედანში სხვა ტიპის აღწერილობითი ფორმითაა გადმოცემული *Αυτεξούσιοι γάρ ἐσμεν*. დაკლებული ადგილი გულისხმობს, დაახლოებით, ამას: ჩვენი უსამართლოებანი მოგვეგვრის ჩვენ ბოროტს.

პერიფრაზი

მარადის ხედავნი და თაყუანისცემენ მას და შესწირავენ მსხუერპლსა ქებისასა.
λοιπον τον Θεον εν εαυτω προσκυνει, και λειτουργει.

აწ, ისმინეთ სახლო ისრაელისაო, უკეთუ მიაქციოს მართალმან სიმართლისაგან თვისისა და ქმნეს ცოდვად და მოკუდეს ცოდვასა მას შინა თვსა, რომელ ქმნა, მას შინაცა მოკუდეს. 3.2. უკუეთუ მიაქციოს უსჯულომან უსჯულოებისაგან თვისისა, რომელ ქმნა და იქმოდის სიმართლესა და განკითხვასა, ამან სული თვისი დამარხა და მოიქცა ყოველთაგან უღმრთოებათა თვსთა, რომელ ქმნა, [ცხორებით ცხონდეს], სადა არა მოკუდეს. 3.3. და კუალად იტყვს: სიმართლემან მართლისამან არა გამოიკსნას იგი, უკეთუ მიაქციოს ცოდვად უსჯულომან, თუ მიაქციოს ყოველთაგან უსჯულოებათა მისთა, რომელ ქმნა და მერმე დაიმარხნეს ყოველნი მცნებანი ჩემნი, რადთა ქმნას სიმართლე და მოწყალება, ცხორებით ცხონდეს და არა მოკუდეს და ყოველნი ცოდვანი არა მოვიკსენნე, სიმართლითა მისითა, რომელ ქმნა, მით ცხონდეს. 3.4. არა ნებითა ვინებო სიკუდილი ცოდვილისა, იტყვს უფალი ღმერთი, არამედ მოქცევად მისი გზისა მისგან ბოროტისა და ცხორებად მისი. 3.5.

Kai pálin· Dikaiosýnē dikáiou ós mē éxēleítai autón, én hēi an héméra plaiñthē. Kai ánoμία áσεβοῦς οὐ μὴ κακώσει αὐτόν. Ἐν hēi an héméra áποστραφῆ ἀπὸ τῆς áνομίας αὐτοῦ. Ἐκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς ὑμῶν, κρινῶ ὑμᾶς, οἶκος Ἰσραήλ.

მდრ.(ეზეკიელი, 3,20)

და დავითცა წამებს: რომელთა გარდააქციონ გულარძნილებად, მიიყვანნეს იგინი უფალმან მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა. 3.6

Τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγαλιὰς, ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν áνομίαν

მდრ.: ხოლო რომელთა გარდააქციონ გულარძნილებად, მიიყვანნეს იგინი უფალმან მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა(ფსალმ., 124,5).

რადთა არა უგუნურთა აღსუბუქებითა კანონსადათა შეურაცხებად და სიმცირე ცოდვისადა ასწაონ, ანუ უზომოდთა აღსუბუქებითა სასოებად წარუკუეთონ. 5.6

ἵνα μὴ διὰ τῆς ἀλόγου συμπαθείας, καὶ οἰκονμίας, ἢ διὰ τῆς ἀκαίρου, καὶ ἀνεπιστήμονος παραστάσεως τῶν ἐπιτιμίων καταφρονητὴν οἰκονομίας ἀνάλητον, ἢ ῥάθυμον, καὶ παρειμένον σε ἀπειργάσηται.

სხუანი კუალად, ღოცვითა მშობელთა მათთადათა განმარჯუებულ არიან და შეწყალებულ, ვითარცა სოლომონ დავითისათვს, ვითარცა ჰრქუა მას ღმერთმან. 9.3

Τινὲς δὲ ἐξ εὐχῶν προγονικῶν, ὡς Σωλομῶν διὰ τοῦ Δαβὶδ, φιλανθρωπίας ἀξιῶνται. Φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν.

ვითარცა იტყვის ნეტარი იოანე ოქროპირი, ვითარმედ: რაღსთვს ბრაჰამ მდიდარ იყო და იაკობ ნაკლულეგანი. არა იგიცა მართალ იყო, ვითარ უკუე იგი მდიდარ იყო და ესე გლახაკ უფროდს. 9.11

Τίνος ἔνεκεν Ἀβραὰμ ἐπλούτει, ὁ δὲ Ἰακώβ ἄρτου ἐδείτο· Οὐχὶ δίκαιος ἦν καὶ οὗτος.

აკ შეინიშნება ტექსტის მატებაც.

არამედ ესე გულისკმა-ყავ, ვითარ ესავ ბილწ იყო და სიმდიდრე ფრიად აქუნდა, ხოლო იაკობ შრომით და რუღუნებით ცხონდებოდა კეთილად, ვითარ ისაკ ფლობით გარდაიკადნა დღენი თვისნი და ფართოებით, ხოლო იაკობ ჭირვეულად და იწროებით. 9.12

μᾶλλον δὲ, ὅΥ μὲν Ἡσαῦ ἐπλούτει βέβηλος ὦν, ὁ δὲ Ἰακώβ ἐν δουλείᾳ ἦν τοσαύτη, Διὰ τί δ' ἐ πάλιν ὁ μὲν Ἰσαὰκ μετὰ ἀδείας ἔζησε τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὁ δὲ Ἰακώβ ἐν μόχθοις καὶ ταλαιπορίαις.

ვითარ იგი იყო ბრაჰამ, ისაკ, იაკობ, დავით და მსგავსნი მათნი, რომელნი ვერ დააბრკოლნა სიმდიდრემან და მონაგებთამან და შვილთა სათნოყოფად ღმრთისა, რამეთუ არათუ სიმდიდრე არს ბოროტ, არამედ ბოროტად კმარებაჲ არს წარმწყმედელ. 12.3

φημί δὲ τοὺς περὶ τὸν Ἀβραὰμ, καὶ ἰωβ, καὶ Δαυὶδ, καὶ τοὺς ὁμοίους, Ἀγαθὸ γὰρ, φησὶ, ὁ πλοῦτος, ὃ μὴ ἔστιν ἁμαρτία.

აკვე აღინიშნება ტექსტის მატებაც.

ძრვანი და ტყუეობანი, და რაოდენი ძვრი შეემთხუევს კაცთა წარმართთა მიერ, ბრძანებითა ღმრთისაჲთა იქმნებისა. XIV

Ἄρα πάντα τὰ κακὰ, ὅσα ποιοῦσιν ἡμῖν τὰ ἔθνη, κατὰ κέλευσιν θεοῦ ποιοῦσιν.

ქართულში მიმართება მესამე პირისაღმია (კაცთა), ბერძნულში პირველისაღმი (ჴმუნ). ეს, როგორც წესი, ამ ორი ვარიანტისათვის.

ეგრეთვე ეზეკიელის მიერ იტყვს იერუსალიმელთათვის: ცანთ ყოველთა წარმართთა, რამეთუ ცოდვათა მათთვის ტყუე-იქმნა სახლი ისრაელისაჲ, რამეთუ შეურაცხ მყვეს მე და ქმნეს წინაშე ჩემსა ბოროტი, რად იგი არა მენება, გამოირჩიეს. 14.8

Ὅμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐζέκιηλ ἐκ προσώπου Θεοῦ φησι... Καὶ γνώσονται πάντα ἔθνη, ὅτι διὰ τὰς ἀμαρτίας ἠχμαλωτίσθησαν οἴκοι Ἰσραὴλ ἀπὸ ἡμέτερον εἰς ἐμέ.

შდრ.:(ეზეკიელი, 5,6)

ეს მოვლენები იდენტურობა, მატება, კლება, მეტნაკლებად პირობითია, რადგან ერთსა და იმავე მონაკვეთში შეიძლება ფიქსირდებოდეს ეს სამივე შემთხვევა.

ე.წ. შერეული მონაკვეთები

რომელი იგი განუმზადა და გამოუცხადა ღმერთმან მოყუარეთა თვსთა და რომელი ღირს-იქმნას ამა საზომსა მიწევნად, და დაემკვდროს ღმერთი მის შორის. 2.10

τὰ τοιαῦτα, ἃ ἠτοίμασεν καὶ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ, τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

თარგმანში გამოყენებულია III პირი ირიბი ობიექტის აღსანიშნავად, დედანში II პირი(ἡμῖν). წყვეტილის ფორმები ქართულისა ბერძნულში, შესაბამისად, I აორისტი(ἠτοίμασεν καὶ ἀπεκάλυψεν-განუმზადა და გამოუცხადა), ხოლო II კავშირებითის დაემკვდროს ნათესაობითი ბრუნვის მიმღეობა *ἐνοικοῦντος*, რომელიც მიემართება წმინდა სამების ერთ-ერთ ჰიპოსტასს, სულიწმიდას. შეინიშნება შესაბამისობაც, მატებაც და პერიფრაზიც.

ხოლო სხუათა მათ წესთა გალობითა და განგებითა და დღესასწაულთა საეკლესიოთა არა არს საგნებელ ესევეთარისა მის, რამეთუ ყოველნი იგი სახენი ესევეთართა განგებულნი სულსა შინა მისსა არიან და თანამკვდრ არს მშვედობად სამებისა წმიდისა. 2.12

ἐν ᾧ οἱ ὅλῃ τὸ πλήρωμα τῆς Τριάδος κατοικοῦν.

ოქსირდება განსხვავებული ტექსტიც და პერიფრაზიც.

ჭეშმარიტად ტკბილ არს უღელი უფლისაჲ და ტვრთი მისი სუბუქ და მცირე, თუ ვინმე გულსმოდგინებაჲ აჩუენოს, არარაჲ არს დამაბრკოლებელ სათნოყოფად უფლისა. 4.7

ὁρᾶς, ὡς οὐδὲν φορτικόν, ἢ ἀδύνατον ἡμῖν ἐνομοθέται· εἰκότως οὖν ἔλεγεν ὁ Κύριος· Ὁ ζῆλος μου χρεστός, καὶ φορτίον μου ἔλαφπὸν ἐστίν.

არის განსხვავებული ტექსტიც და იგივეობრივიც.

ბედი წარმართთა მიერ თქუმულ არს, რომელთა იგი არა ჰრწამს ცხოველი ღმერთი, არამედ ჰმსახურებენ კერპთა და ვარსკულავთა თაყუანის-სცემენ. 15.1

Τύχη μὲν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐρρέθη, ἥτις ἐστὶν ἀπρονόητος τοῦ κόσμου διοίκησις.

ბერძნულის პასიური ფორმის ფარდად ქართულში აღწერილობითი ფორმაა(ἐρρέθη-თქუმულ არს), შენარჩუნებულია წინდებულიანი ფორმაც(παρὰ τοῖς Ἕλλησιν-წარმართთა მიერ) ხოლო დაკლებული ადგილი ნიშნავს სამყაროს შეუცნობლობას

აღდგენილი მონაკვეთები:

რად არს [მა]მონად იგი სიცრუვისად? XI

Τὴ ἐστὶν ὁ μαμωνᾶς τῆς ἀδικίας.

რად არს ბედი ანუ ჯუარსა ქრისტეანეთაგან აღსარებად ბედისად? XV

Τὴ ἐστὶ τύχη, καὶ εἰ ἔξῃστι Χριστιανὸν ὁμολογεῖν τύχην.

ამრიგად, უნდა ითქვას, რომ თარგმანი ყველა სემანტიკური და ლექსიკური მნიშვნელობებით მსგავსია დედნისა, რამდენადაც კი ეს შესაძლებელია ერთი ენიდან მეორე ენაზე შინაარსის გადატანისას. წინამდებარე თხზულება არ არის ფილოსოფიური- დოგმატური ხასიათისა, ამიტომ სიტყვის პოლისემატურობა აქ ნაკლებად საგულისხმოა.

მთარგმნელი გაურბის ორიგინალისაგან განსხვავებული ფორმის შემოტანას, მაგრამ როცა ეს საჭიროა ემოციური ხაზგასმისა ან ენობრივი ნორმების სხვაობების გამო, ამას აკეთებს ისე, სათქმელიც ზუსტად გადმოაქვს და ქართული ენის ბუნებასაც კარგად წარმოაჩენს. ინტენსიურად იყენებს ბერძნული ენისათვის დამახასიათებელ მიმღეობურ და ინფინიტივურ კონსტრუქციებს, აღწერილობით და წინდებულებიან ფორმებს, ართრონს. ჩვენ ვფიქრობთ, იგი ელინოფილური პრეციზიური მთარგმნელობითი პრაქტიკის მიმდევარი უნდა იყოს.

ავტორი

თხზულების ავტორი არის წმ. ანასტასი ანტიოქიელი, იგივე ანასტასი სინელი. VI-VII საუკუნეებისათვის სინას მთის მოღვაწეთა შორის დასახელებულია სამი ანასტასი ანასტასი I ანტიოქიის პატრიარქი, ანასტასი II, ასევე ანტიოქიის პატრიარქი და მესამე ღირსი ანასტასი, სინელი იღუმენი. ჩვენ ვფიქრობთ, წინამდებარე თხზულების ავტორი ეს უკანასკნელი უნდა იყოს.

იგი, სავარაუდოდ, VII საუკუნის დასაწყისში დაბადებულა. წარმოშობით კიპრელი იყო, ქალაქ ამაფუნტიდან. სინას მთაზე, წმ. ეკატერინეს მონასტერში მაშინ მისულა, როცა იქ წინამძღვარი იოანე კლემაქსი, კიბისაღმწერელი იყო. მის მონასტრულ მოღვაწეობას დაემთხვა მშფოთვარე მოვლენები VII საუკუნისა: სპარსთა და არაბთა შემოსევები, და ასევე დოგმატიკური უთანხმოებანი, რომელშიც წმ. ანასტასიც ინტენსიურად იღებდა მონაწილეობას, რაც, ძირითადად, მონოფიზიტობისა და მონოთელიტობის წინააღმდეგ ბრძოლაში გამოიხატებოდა. მან მართლმადიდებლური მოძღვრების ქადაგებით მოიარა ეგვიპტე, პალესტინა და არაბეთი. მის გარდაცვალებას ვარაუდობენ VII საუკუნის ბოლოს, ან VIII საუკუნის დასაწყისისათვის.

როგორც საეკლესიო მწერლის, მისი მოღვაწეობა მეტად ნაყოფიერი ყოფილა იგი არის ავტორი ცნობილი საღვთისმეტყველო დოგმატიკური თხზულებისა, რომელიც ქართულ ენაზე ცნობილია, როგორც „წინამძღვარი“ (თუმცა მკვლევარი კორნელი კეკელიძე არ მიიჩნევდა, რომ ეს თხზულება კონკრეტულად ამ ავტორს მიეკუთვნებოდა. კეკელიძე 1975: 12)

სულ სხვა ხასიათს ატარებს მისი მეორე თხზულება - „კითხვა-მიგებანი“, რომელიც მოცულობით უფრო მეტია, ვიდრე პირველი. იგი გამოქვეყნებულია პატროლოგიის 89-ე ტომში (312-824), მოიცავს 154 კითხვა-პასუხს და გამოყოფს ფართო სპექტრს პრობლემებისას: დოგმატურს, ეგზეგეტიკურს, ასკეტიკურს ... , მაგრამ ძირითადი აქცენტები ზნეობრივ-მორალურ მხარეზე კეთდება. ჩვენი თხზულება აქედან მხოლოდ 16 კითხვა-მიგებას წარმოადგენს.

წმ. ტიმოთე ალექსანდრიელის კითხვა-მიგებითი თხზულება

ენობრივი ანალიზი

თხზულება, მართალია, ნათარგმნია XI საუკუნეში, მაგრამ თითქმის არ ამჟღავნებს ამდროისათვის ნიშანდობლივ გრამატიკული ნორმებისადმი მერყეობას.

აქმოშლილია ემფატიკური სიკუდილის ჟამსა 2.2; წვალებისგან 9.2.

არასწორი ფორმა: დღესა შუისასა 8.1.

ამოვარდნილია ბგერა: იშუთ 12.2.

S2 O3-სათვის: ზედმეტია-- ვჰპოებ 15.2.

ასიმილაცია: უშჯულო 11.2; საშჯელსა 14.2.

ერთდროულად გვხვდება: ლოცვაჲ და ლოცუაჲ 9.1; კათაკმეველი 4.1 და კათაკუმეველი 1.1

პარონომაზია: გულს აქუნდეს გულისთქუმაჲ 12.2

მსაზღვრელ-საზღვრულის ურთიერთმიმართებისათვის:

პრეპოზიციური წყობა: კათაკმეველი ყრმაჲ 1.1; ეშმაკეული ვინმე 2.1; თუსთა მისთა 2.1; წმიდაჲ ნათლისღებაჲ 2.1; არაწმიდისა მისგან სულისა 2.2; წმიდისა ნათლისღებისა 2.2; სიკუდილის ჟამსა 2.2; განსრულებული მორწმუნე 3.1; წმიდათა საიდუმლოთაჲ 3.1; კათაკმეველი ვინმე 4.1; კათაკმეველმან დედაკაცმან 6.1; სსუათა მწვალებელთასა 9.1; საღუთოდსა შესაწირავისსა 9.2; წმიდაჲ აღესებაჲ 10.1 და ა.შ.

პოსტპოზიციური წყობა: წლისა შუდისა 1.1; კაცი სრული 1.1; ჟამ რაოდენმე 5.2; უთმინობითა თქუენითა 5.2; სახელი თუსი 6.1; წესსა დედათასა 7.1; ტვრთვაჲ საზრდელისაჲცა და სასუმელისაჲ 8.2; თავისუფალყოფაჲ მისი 10.1; მიღებაჲ ზეთისაჲ 10.2; დისა მისისა 11.1; დღეთა შუდუელისათა 13.2 უთმინობითა თქუენითა 13.2; დაცვაჲ თავისა თუსისაჲ 15.1 და ა.შ.

შერეული წყობა: დღესა ნათლისღებისა მისისა 6.1; ჩუეულებითი წესი დედათაჲ 6.1; ზიარებაჲ ცოდვათა უცხოთაჲ 11.2 და ა.შ.

ბერძნისებები:

ა) აღწერილობითი ფორმები: ჯერ არს ყოფად მისთვის 1.1--

τί όφείλει γίνεσθαι περι αυτῆς; ნათლისცემაჲ ჯერ არს 1.2-- *Φωτισθῆναι όφείλει*; ვერ ძალ-უც მიღებაჲ 2.2—*ού δυναται λαβείν*; ჳუებულ იქმნეს ცნობისაგან 4.1 -- *γένεται έκ φρονός*; ვერშემძლებელ იყოს აღსაარებაჲ 4.1 -- *μη δύνηται ... όμολογήσαι*; მოქენე იყენენ 4.1; ჯერ არს ნათლისღებაჲ 6.1 -- *όφείλει φωτισθῆναι*; ჯერ არსა ...

მარხვად და არა სუმაღ ღვინსად 8.1 *ὀφείλει νηστεῖσαι καὶ μὴ πινεῖν οἶνοι;* განკსნად უღირს 8.1; უკმს ჳუმევაად 8.2 -- *ὀφείλει καταλαβεῖν;* უკმს ლოცუაად 9.1 -- *ὀφείλει ... εὐχεσθαι;* აღსთქუმიდეს შენანებასა და სივლტოლასა წვალებისგან 9.2 *ἐπαγγέλλωνται μετανοεῖν καὶ ἐκφεύγειν τὴν αἵρεσιν;* თავისუფალყოფაად 10.1; ფლობილყოფაად 10.2; მიღებაად ... სამართალ არს 10.2; შეუღლვად ქორწილისა 11.1 - *τὸ ζεῖναι γάμοι;* ქმნად ჟამისწირვისა 11.1 - *ἡ προσφορὰν ποιῆσαι;* უკმს ... ზიარებაად 11.2 *ὀφείλει ... κοινωνεῖν* და ა.შ.

ცხადია, მეშველზმნებად ქართულში ძირითადად მოხმობილია ზმნები ჯერ არს, ენებოს, ძალ-უც, კმა არს, უღირს, უკმს, აქუნდეს, იქმნეს. ძველ ბერძნულში *οφειλει, χρη, δει, δυναται, ποιη.* სახელად ნაწილად გეხვედება სხვადასხვა ბრუნვაში დასმული სახელზმნები.

პასიური კონსტრუქციები: დაემთხოს 1.2; იგუემებოდის 3.1; 15.1; განემორებით 5.2; 13.2; განგცადნეს 5.2; განწმდეს 6.2; გამოხნდების 15.2 და ა.შ.

ბ) წინდებულიანი კონსტრუქციები: არაწმიდისა მისგან სულისა 2.2 - *ἀπὸ τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος;* ეშმაკისაგა იგუემებოდის 3.1; ჳუებულ იქმნეს ცნობისაგან 4.1 *γίνεται ἐκ φρονός;* არაწმიდისა სულისაგან 4.2 - *ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου ;* სიმდაბლესა შინა და უძღურებასა 8.2 *ἐν ταπεινώσει ἐστὶ καὶ ἀσθeneia;* ფრიადისაგან სნეულებისა 10.1 *ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀσθeneias;* ამის მიზეზისათვის 12.2 *διὰ τῆς προφάσεως ταύτης;* საშჯელსა შთავარდეს 14.2 *ὑπὸ κρῖμα πέση* და ა.შ.

გ) ართრონი: ვინმე კათაკმეველი 2.1; მისგან სულისა 2.2; საიდუმლოსა რასმე 3.2; სარწმუნობისა თვისა 4.1; სახელი თვისი 6.1; სამღდელთაგანსა ვისმე 9.1; უძღურსა მას 10.2; ქორწინებაად იგი 11.1; მის წირვისასა 14.2; საქმესა მაგას 15.2 და ა.შ.

კომპოზიციები: ვერშემძლებელ 4.1; თავისუფალყოფაად 10.1; ფლობილყოფაად 10.2; თანამიყოლაად 11.1; სულმოკლექმნილმან 14.2.

როგორც ვხედავთ, თხზულება, ენობრივი თვალსაზრისით, გამართულია ძველი ქართული ენის ნორმების მიხედვით, ხოლო თარგმანის თვალსაზრისით, იგი აბსოლუტურად კალკირებულია ძველი ბერძნულიდან.

ქართული ტექსტი მთლიანად იდენტურია ბერძნული ორიგინალისა:

უკუეთუ კათაკმეველი ყრმაჲ, ვითარ წლისა შუდისა, რომელ არს კაცი სრული, დაემთხვოს სადმე ჟამისწირვასა და ეზიაროს, რაჲ ჯერ არს ყოფად მისთვის. 1.1
Ἐὰν παῖδον κατηχούμενον, ὡς ἐτῶν ἑπτὰ, ἢ ἀνθρώπου τέλειος εὐκαιρήση που προσφορᾶς γινομένης, καὶ ἀγνοῶν μεταλάβῃ, τί ὀφείλει γίνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

სიტყვა კათაკმეველი გადმოცემულია მიმდევობით *κατηχούμενον*, ქართულ ტექსტში არ არის სიტყვა *ἀγνοῶν*, რაც ნიშნავს გაუცნობიერებლობას. ზმნები ქართულშიც და ბერძნულშიც კავშირებითის კილოთი არის გადმოცემული. ზუსტად კალკირებულია ბოლო წინადადება რაჲ ჯერ არს ყოფად მისთვის - *τί ὀφείλει γίνεσθαι περὶ αὐτοῦ*. ყოფა საწყისს შეესაბამება ასევე საწყისი საშუალებებითისა *γίνεσθαι*, რომელიც უნდა იყოს *γινωσκω* ზმნიდან და ამ კონტექსტში უნდა ნიშნავდეს გადაწყვეტას, განსაზღვრას.

ნათლისცემად ჯერ არს, რამეთუ ღმრთისა მიერ წოდებულ არს. 1.2
Φατισθῆναι ὀφείλει παρὰ Θεοῦ γὰρ κέκληται.

საწყისი ზუსტად არის გადმოტანილი საწყისითვე(ნათლისცემად - *Φατισθῆναι*), აწმყო დროის ზმნაც, ასევე (*ὀφείλει*(*οφειλω* ზმნიდან აუცილებლობას, საჭიროებას ნიშნავს) -ჯერ არს). აზრი, ქართულში(ბერძნულშიც) დამოკიდებული წინადადების მეშვეობით არის გადანაწილებული, თუმცა წინდებულებიანი ფორმისა და ვნებითი გვარის კომბინაცია შენარჩუნებულია. უფო მეტიც, ამ შემთხვევაში ბერძნულის პირიან ფორმას ანაცვლებს ზოგადად ბერძნული ენის კალკი აღწერილობითი ფორმა - *κέκληται* - წოდებულ არს.

უკუეთუ ეშმაკეული ვინმე კათაკმეველი იყოს და ენებოს მას, ანუ თვსთა მისთა, რადთა მიიღოს მან წმიდაჲ ნათლისღებაჲ, უკმსა მას მიღებაჲ, ანუ არა, უფროდსდა, უკუეთუ მიახდეს სიკუდილ? 2.1

Ἐὰν δαιμονιζόμενους κατεχούμενος ἦ, καὶ θελήσῃ αὐτὸς, ἢ οἱ ἴδιοι αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τὸ ἄγιον βάπτισμα ὀφείλει λαβεῖν ἢ οὐ, καὶ μάλιστα ἐὰν περὶ τὸν θάνατόν ἐστιν.

ზუსტად არის გადმოტანილი შინაარსი მიმდევობისა *δαιμονιζόμενους*(*δαιμονιαω* ზმნიდან, რაც შეპყრობილობას, მძვინვარებას ნიშნავს) ეშმაკეულით, დანარჩენი თარგმანიც ზედმიწევნით ზუსტია სიტყვათაწყობითაც კი. მაგრამ, როცა, ასე ვთქვათ, კოპირება შეუძლებელია,

მთარგმნელი უარს ამბობს სიტყვებისა და ფრაზების ზუსტ გადმოტანაზე. წინდებულიანი ფორმა *περί τὸν θάνατόν ἐστιν*, რაც სიკვდილის წინაშე ყოფნას, სიკვდილის დროს გულისხმობს, ოსტატურად არის გადმოთარგმნილი ფრაზით - მიახდეს სიკუდილ.

უკუეთუ ეშმაკეული არა განწმდეს არაწმიდისა მისგან სულისა, ვერ ძალ-უც მიღებად წმიდისა ნათლისღებისაჲ, ხოლო სიკუდილისა ჟამსა ნათელ-იცემის. 2.2

Ἐὰν ὁ δαιμονιζόμενος μὴ καθαρισθῆ ἀπὸ τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος, οὐ δύναται λαβεῖν τὸ ἅγιον βάπτισμα, περὶ δὲ τὴν ἔξοδον βαπτίζεται.

ენებითი გვარის ზმნა ამავე გვარით არის მოცემული დეედანშიც(განწმდეს - *καθαρισθῆ*, ზუსტად არის კალკირებული წინდებულიანი კონსტრუქცია(არაწმიდისა მისგან სულისა - *ἀπὸ τοῦ ἀκαθάρτου πνεύματος*), ასევე აღწერილობითი ფორმა დამხმარე ზმნითა და საწყისით(ვერ ძალ-უც მიღებად - *οὐ δύναται λαβεῖν*), პასიური ფორმა(ნათელ-იცემის - *βαπτίζεται*),

უკუეთუ ვინმე განსრულებული მორწმუნე ეშმაკისაგან იგუემებოდის, უცმსა ზიარებაჲ წმიდათა საიდუმლოთაჲ, ანუ არა? 3.1

Ἐὰν πιστός τις ἂν δαιμονίζεται, ὀφείλει μεταλαβεῖν τῶν ἁγίων μυστηρίων, ἢ οὐ.

განსრულებულის შესაბამისი ბერძნულ ვარიანტში არ გვხვდება. მთარგმნელს საინტერესოდ გადმოაქვს აზრი პასიური ფორმის ზმნიდან ხოლმეობითის ფორმით - *δαιμονίζεται* - ეშმაკისაგან იგუემებოდის, მეორე წინადადება ყველა გრამატიკული თუ შინაარსობრივი კატეგორიებით, ზედმიწევნით იდენტურია.

უკუეთუ არა აღიარებდეს საიდუმლოსა რასმე, არცრას სხუებრ ვითამე ჰგმობდეს ეზიარებოდედ, გარნა ნუ დღითიდღედ, რამეთუ კმა არს მისთვის კვრიაკითი კვრიაკედმდე. 3.2

Ἐὰν μὴ ἐξαγορεύῃ τὸ μυστήριον, μετε ἄλλως πως βλασφημῆ. μεταλαμβάνετω μὴ μέντοι καθ' ἑκάστην. Ἄρκει γὰρ αὐτῶν κατὰ καιροὺς μόνον.

ქართულ ვარიანტს ბერძნული ავსებს სიტყვით *βλασφημῆ*, რაც მკრეხელობას ნიშნავს. საგულისხმოა, რომ მთელი ტექსტი დედანში და, აქედან გამომდინარე, თარგმანშიც, გამართულია კავშირებითი კილოთი. *ἐξαγορεύῃ ἐξαγορευω* ზმნიდან უფრო განცხადებას, ცნობებას, გახმოვანებას გულისხმობს, მთარგმნელის მიერ იგი ჩანაცვლებულია აღიარების შინაარსით. ბერძნულის ბრძანებითი კილო ბრძანებითი კილოთივე არის მოცემული ქართულშიც, ოღონდ, რატომღაც, მრავლობითი

რიცხვის ფორმით(μεταλαμβάνεται -ეზიარებოდედ). დედანში არ არის სიტყვა დღითიდღედ, καθ' ἐκάστην უფრო ზოგადი შინაარსისაა და ნიშნავს ყოველთვის.

უკუეთუ კათაკმეველი ვინმე ჳუებულ იქმნეს ცნობისაგან და ვერშემძლებელ იყოს აღსაარებად სარწმუნოებისა თვისისა, და მოქენე იყვენ თვისნი მისნი, რაჲ მიეცეს მას წმიდაჲ ნათლისღებაჲ, ვიდრეღა ცოცხალ არს, რაჲ ჯერ არს ქმნად მისთვის? 4.1
Ἐάν τις κατεχούμενος, ἢ ἀσθεὴς, γίνεται ἐκ φρενός, καὶ μὴ δύναται ἑαυτὸς ὁμολογῆσαι τὴν πίστιν, καὶ παρακαλῶσιν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ, ἵνα λάβῃ τὸ ἄγιον βάπτισμα, ἕως ἄρτι . ὀφείλει λαβεῖν, ἢ οὐ.

ქართულში არ არის ἢ ἀσθεὴς. ასევე საინტერესო აზრობრივი ექვივალენტია აღწერილობითი ფორმა თარგმანისა ჳუებულ იქმნეს ცნობისაგან ბერძნულის აღწერილობითი ფორმისა *γίνεται ἐκ φρενός, γιγνομαι* ზმნა ამ შემთხვევაში გაცდენას, გადაცდენას, გასვლას უნდა ნიშნავდეს. მართალია, ბერძნულში, ამ შემთხვევისათვის, ზმნა პირიანი ფორმითაა გადმოცემული(δύναται), ქართულის ვერშემძლებელ იყოს მაინც ბერძნული ენიდან გადმოტანილი ფორმაა. იგივე ითქმის შემდეგი წინადადების ზმნებზეც(παρακαλῶσιν - მოქენე იყვენ). ქართულში ვნებითი გვართ წარმოდგენილი მიცემა ზმნის სანაცვლოდ ბერძნულში მოქმედებითი გვართს მიღება ზმნა(λάβη) ფიქსირდება. ისევე აღწერილობითი ფორმით გვეკვლინება თარგმანში დედნისეული ზმნა(ცოცხალ არს - ἄρτι), ხოლო შემდეგ განსხვავებული ტექსტი მოდის, ქართულში ასევე ზოგადად კალკირებული - ჯერ არს ქმნად.

მიღებაჲ ჯერ არს ნათლისღებისაჲ, არათუ იგუემებოდის იგი არაწმიდისა სულისაგან. 4.2

Ὄφείλει λαβεῖν, ἔαν μὴ ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου πειράζῃται.

მეორე წინადადება ზედმიწევნითი თარგმანია.

უკუეთუ საწოლთა ურთიერთას ზიარებად მოსრულ იყვენ ცოლ-ქმარნი ღამე, და იქმნეს ჟამისწირვაჲ, უღირსა ზიარებაჲ, ანუ არა. 5.1

Ἐάν γυνή συγγένηται μετὰ ἀνδρὸς αὐτῆς τὴν νύκτα, ἢ ἀνὴρ μετὰ γυναικός, καὶ γίνεται μὴ ἴξιν, ὀφείλουσι μεταλαβεῖν, ἢ οὐ.

პირველ წინადადებაში აღინიშნება მეტაფორაზი, რაც იშვიათი მოვლენაა ამ თარგმანისთვის. ფიქსირდება განსხვავებული ტექსტიც მეორე წინადადებაში ქართული თარგმანისა და მეოთხე წინადადებაში ბერძნული დედნისა, ხოლო ქართულის ბოლო წინადადებაში შედგენილი შემასმენლის ზმნურ ნაწილში

შეტანილია ეწვის, განსჯის აზრობრივი ნიუანსი - უღირსა ზიარებად. იგი ბერძნულ ვარიანტში მრავლობითი რიცხვითაა(ὀφείλουσι μεταλαβειν).

არა უღირს კელისკელ, ვინაფთვან ჳმობს მოციქული, ვითარმედ, ნუ განეშორებით ურთიერთას, გარნათუ შეთქუმით ჟამ რაოდენმე, რადთა მოიცალოთ ლოცვად და კუალად ურთიერთასვე იყვენით, რადთა არა განგცადნეს თქუენ უთმინობითა თქუენითა. 5.2

Οὐκ ὀφείλουσι, τοῦ Ἀποστόλου βοῶντος· Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφῶν ου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ. καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε, ἵνα μὴ πειράσῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν.

კელისკელ ძველბერძნულში ვარიანტში არ არის. ბერძნულის მიმდებობა ისევე ზმნაა თარგმანში(βοῶντος - ჳმობს).

პავლე მოციქული ასწავლის კორინთელებს: „ნუ განეშორებით ურთიერთას, გარნა თუ შეთქუმით რადმე, ჟამ რავდენმე, რადთა მოიცალოთ ლოცვად და მარხვად; და კუალად ურთიერთასვე იყვენით, რადთა არა განგცადნეს თქუენ ეშმაკმან უთმინობითა თქუენითა. (პავლე, I კორინთ.,7,5)

უკუეთუ კათაკმეველმან დედაკაცმან დაწეროს სახელი თვისი, ვითარმედ ნათელს-იღებს და დღესა ნათლისღებისა მისისა შეემთხვოს მას ჩუეულებითი წესი დედათად, ჯერ არსა მისდა ნათლისღებად მას დღესა შინა, ანუ დრო-ცემად, და თუ რაოდენ ჟამ საჯმარ არს დროებად? 6.1

Ἐὰν γυνὴ κατεχουμένη δέδωκε τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἵνα φωτισθῇ, καὶ περὶ τὴν ἡμέραν τοῦ βαπτίσματος γέγοιεν αὐτῇ τὸ κατ' ἔθος τῶν γυναικῶν. ὀφείλει φωτισθῆναι αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ὑπερθέσθαι, καὶ πόσον ὑπερθέσθαι.

მეტად გასაგებად და კონკრეტულად არის გადმოტანილი მთარგმნელის მიერ დროის აზრობრივი იდენტობა ὑπερθέσθαι (*υπερθεω* - გაცდენა, აცილება, აცდენა, გადავლა, გასვლა) ზმნასთან - დრო-ცემად, დროებად გადმოცემულია ამ სიტყვით, ვნებითის ინფინიტივით, ხოლო დაწერის შესაბამისია *δέδωκε*(*δοκεω*) - ჩვენებას, წარმოდგენას ნიშნავს. ზუსტად არის გადმოტანილი *γέγοιεν*(*γυγισμαι*) ზმნის შინაარსიც(შემთხვოს). თარგმანში ჩამატებულია აღწერილობითი ფორმა საჯმარ არს. დედანში არ არის აგრეთვე სიტყვა წესი.

დროებად სათანადო არს, ვიდრემდის განწმდეს. 6.2

Ἐπερθέσθαι ὀφείλει, ἕως οὗ καθαρισθῇ.

ამჯერად, *ὀφείλει* პირიანი ზმნის შინაარსი კიდევ ერთი აუცილებლობის გამომხატველი ქართული სიტყვით ივსება - სათანადო არს. მეორე წინადადებაში არ არის *ὅ* უარყოფითი ნაწილაკი, თუმცა ამით შინაარსში არაფერი იცვლება.

უკუეთუ დედაკაცი მოსრულ იყოს წესსა დედათასა, უკმსა ზიარებად საიდუმლოთა, ანუ არა. 7.1

Ἐὰν γυνὴ ἴδῃ τὸ κατ' ἔθος τῶν γυναικείων αὐτῆς, ὀφείλει προσέρχασθαι τοῖς μυστηρίοις αὐτῆς τῆς ἡμέρας, ἢ οὐ.

ქართულში არ არის *τῆς ἡμέρας*-დღეს. ზიარების აღმნიშვნელი მეორე სინტაგმა ფიქსირდება ბერძნულ დედაში - *προσέρχασθαι τοῖς μυστηρίοις* - ზიარებად საიდუმლოთა.

არა უკმს, ვიდრემდის არა განწმდეს. 7.2

Ὅτι ὀφείλει, ἕως ὅτι καθαιρισθῆ.

ამ შემთხვევაში უკვე ჩნდება თარგმანში *ὅ* უარყოფითი ნაწილაკი.

უკუეთუ შვეს დედაკაცმან წმიდად აღვსებასა, ჯერ არსა მისგან მარხვად და არა სუმად ღვინსად, ანუ განკსნად უღირს ღვინსა და მარხვისად დღესა მას შუისასა. 8.1

Γυνὴ ἐὰν γεινήσῃ, τὸ Πάσχα ὀφείλει νηστεῦσαι καὶ μὴ πινεῖν οἶνον, ἢ ἀπολύεται τῆς νηστείας, καὶ τοῦ μὴ πινεῖν οἶνον, διὰ τὸ γεινήσθαι.

ბერძნულში არის *διὰ τὸ γεινήσθαι* - შობის გამო, ქართულში დღესა შუისასა. ქართული ენის გრამტიკის თვალსაზრისით, აქ შეცდომაა პირიანი ფორმაა ბრუნვის ფორმით მოცემული. წესით, უნდა იყოს დღესა შობისასა. აქვეა შეუთანხმებლობის შემთხვევა მსაზღვრელ-საზღვრულისა ბრუნვაშიც - წმიდად აღვსებასა. ზუსტად არის გადმოტანილი საწყისები აღწერილობით ფორმაში, ოღონდ ჩამატებულია ჩვენებითი ნაცვალსახელი(მისგან). ასევე ზუსტია საშუალ - მოქმედებითის ზმნის *ἀπολύεται* (*απολυω*) შინაარსი თარგმანის საწყისთან - განკსნად. სხვადასხვა აზრები ფიქსირდება დედნისა და თარგმანის ბოლო წინადადებებში. პირველ შემთხვევაში არის მიზეზის პრიმატი - *διὰ τὸ γεινήσθαι* (შობის გამო), ხოლო მეორე შემთხვევაში დროის ფაქტორია წინ წამოწეული - დღესა მას შუისასა.

მარხვად დამდაბლებისათვის მოპოვნებულ იქმნა კორცთადას. აწ, უკუე, უკუეთუ კორცნი სიმდაბლესა შინა იყვნენ და უძლურებასა, უკმს ცუმეგად, რაოდენ ძალედვას, ტვრთვად საზრდელისადაცა და სასუმელისადა. 8.2

Ἡ νηστεία ἐπεινήθη διὰ τὸ σῶμα ταπεινῶσαι. Εἰ οὖν τὸ σῶμα ἐν ταπεινώσει ἐστὶ καὶ ἀσθενεία, ὀφείλει καταλαβεῖν, καθὼς βούλεται καὶ δύναται βαστάσαι, τροφῆς καὶ ποτοῦ

საინტერესოა აღწერილობითი ფორმების(და არა მარტო აღწერილობითი ფორმების) ვარიაციები ბერძნულ დედანში და მერე მისი გამოსატყულება თარგმანში, რომელიც არც ამჯერად ღალატობს კალკირების უკვე დიდი ხნის ნაცად პრაქტიკას და სრულიად უცხო ენიდან მშობლიური ენისათვის ასატანად და სრულიად გასაგებად გადმოაქვს შესაბამისობანი *ἐπεινήθη... ταπεινῶσαι* - დამდაბლებისათვის მოპოვებულ იქმნა. ზუსტია: კორცნი სიმდაბლესა შინა იყვნენ და უძღურებასა - *τὸ σῶμα ἐν ταπεινώσει ἐστὶ καὶ ἀσθενεία*. საინტერესო ჩანაცვლებაა უკმს კუმევა - *ὀφείλει καταλαβεῖν*. ქართულში დაკლებულია საშუალებებითი ფორმა *βούλεται*(*βουλεω* - რჩევა, განზრახვა, გადაწყვეტა).

უკუეთუ უკმს სამღვდლოთაგანსა ვისმე ლოცუად მუნ ყოფასა არიანოზთა, ანუ სხუათა მწვალებელთასა, ანუ არარად ევნების მას, სადაცა სამე ყოს მან ლოცვად, რომელ არს უამისწირვად? 9.1

Εἰ ὀφείλει κληρικὸς εὐχεσθαι παρόντων Ἀρρείανων, ἢ ἄλλων αἵρετικῶν, εἰ οὐδὲν αὐτὸν βλάπτει, ὅταν αὐτὸς ποιῇ τὴν εὐχήν, ἦγουν τὴν προσφορὰν.

შედგენილ შემასმენელს ამ შემთხვევაში ასეთი სახე აქვს: უკმს... ლოცუად - *ὀφείλει... εὐχεσθαι*, ანუ, სახელადი ნაწილი ბერძნულ ვარიანტში საწყისია. ზუსტი გრამატიკული და აზრობრივი ადეკვატია ზმნა ევნების - *βλάπτει*, ხოლო დედნის დროის ზმნიხედა *ὅταν*, თარგმანში ადგილისა(სადაცა).

უამსა საღუთოდსა შესაწირავისასა დიაკვანი კმობს უწინარეს ამბორისყოფასა, უზიარებელნი ვიდოდეთ. არა უღირს უკუე მუნ ყოფად, არათუ აღსტქუმიდეს შენანებასა და სივლტოლასა წვალებისაგან. 9.2

Ἐν τῇ θείᾳ ἀναφορᾷ ὁ διάκονος προσφωνεῖ πρὸ τοῦ ἀσπασμοῦ, Οἱ ἀκοινῶνστοι περιπατήσατε. Οὐκ ὀφείλουσιν οὖν παρῆναι, εἰ μὴ ἂν ἐπαγγέλλωνται μετανοεῖν καὶ ἐκφεύγειν τὴν αἴρεσιν.

დროის შინაარსი ორიგინალში აღნიშნული არ არის, მაგრამ პირველი და მეორე წინადადება სიტყვათა რიგითაც კი იდენტურია ორიგინალისა. ბერძნულის II პირის მრავლობითი ქართულში I პირის მრავლობითითაა გადმოცემული მეორე წინადადებაში, ხოლო მესამე წინადადების შედგენილი შემასმენლი ზმნური ნაწილი დედანში მრავლობითია, თარგმანში მხოლოდითი (*ὀφείλουσιν* - უღირს). იგივე ითქმის შემდეგ წინადადების ზმნებზეც(*ἐπαγγέλλωνται* -აღსტქუმიდეს).

სავარაუდოდ, შინაარსიდან გამომდინარე, ამ ორი ტექსტის სუბიექტი ერთი უნდა იყოს.

უკუეთუ ვინმე უძლურ იყოს და ყოველითურთ დამდნარ ფრიადისაგან სნეულებისა და მოიწიოს წმიდაა აღვსებაა, უეჭუელად უკმსა მარხვაა, ანუ თავისუფალყოფაა მისი. ჯერ არს მღვდელისაგან რაი იკუმევედეს, რაისაცა ძალ-ედვას, ანუ ზეთისაცა და ღვინისა, ფრიადისათვს უძლურებისა მისისა. 10.1

Ἐάν τις ἢ ἀσθενῶν καὶ ἔκτακεις πάνυ ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀσθενείας, καὶ ἔλθῃ τὸ ἅγιον Πάσχα· πάντως ὀφείλει νηστεῦσαι, ἢ ἀπολύει αὐτὸν ὁ κληρικὸς λαμβάνειν, οὐ δύναται, ἢ καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀσθενείαν.

პირველი წინადადება ზუსტად არის გადმოთარგმნილი, ოღონდ მასში არ არის ზმნა, რაც ამ ენისათვის დამახასიათებელი ჩვეულებრივი მოვლენაა, და იგი, როგორც წესი, ქართულ თარგმანში ჩამატებულია. ასეა ამ კონკრეტულ შემთხვევაშიც(იყოს). ზუსტი შინაარსობრივი ექვივალენტია მოძებნილი ἔλθῃ(ερχομαι) ზმნისათვის მოიწიოს. (πάντως(ყველას) ნაცვლად ქართულშია სიტყვა უეჭუელად. ზმნას ἀπολύει(აπολυω) ამჯერად კომპოზიტი, მისი ზედმიწევნითი შინაარსი თარგმნის თავისუფალყოფაა, რაც, თავისთავად ასევე ბერძნული ენის კალკია. მეოთხე წინადადება ქართულში გაგრძობილია, ბოლო წინადადება კი ზუსტი თარგმანი.

ფლობილყოფაა ჯერ არს მისი მიღებისათვს საზრდელისა და სასუმელთა, რომლისაა ოდენ ძალ-ედვას ტვრთვაა უძლურსა მას, რამეთუ მიღებაა ზეთისაა სრულიად განლეულისა მისგან ფრიად სამართალ არს. 10.2

Ἀπολύεσθαι ὀφείλει μεταλαμβάνειν καὶ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ ὁ ἀσθενῶν, πρὸς ὃ δύναται βαστάσαι. Τὸ γὰρ μεταλαμβάνειν ἐλαίου τὸν ἄπαξ ἔκτακέντα, δίκαιόν ἐστιν.

ზმნის საწყისის ἀπολύεσθαι(აπολυω) თარგმანი კიდევ ახალი სახით გვევლინება ფლობილყოფაა(რა თქმა უნდა, ეს კომპოზიტიც, ზოგადად ბერძნული კალკია). ზუსტი შინაარსობრივი და გრამატიკული თარგმანია ძალ-ედვას ტვრთვაა - δύναται βαστάσαι. ქართულში არ არის ἄπαξ, სამაგიეროდ ჩამატებულია ვითარების ზმნიზედა ფრიად. ზედმიწევნით არის გადმოთარგმნილი მიმღეობის ἔκτακέντα(εκτηκω) შინაარსი განლეულისა. ასევე ზუსტია გრამატიკული პარალელებიც: μεταλαμβάνειν ἐλαίου - მიღებაა ზეთისაა, δίκαιόν ἐστιν - სამართალ არს.

უკუეთუ ვინმე მიხადოს მღვდელსა შეუღლვად ქორწილისა, ხოლო ესმეს მას, ვითარმედ უშჯულო არს ქორწინება იგი, და ვითარ იგი არს ქორწინებით შეყოფად ცოლისდისა შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა, უკმსა თანამიყოლად მღვდელსა და ქმნაა ჟამისწირვისა. 11.1

Εἰς τὸ ζεῦξαι γάμον ἔαν καλέση τις κληρικὸν, ἀκούσῃ δὲ τὸν γάμον παράνομον, ἢ θειογαμίαν, ἡγοῦν ἀδελφὴν τελευτησάσης γυναικὸς τὴν μέλλουσαν ζεῦγισθαι, εἰ ὀφείλει ἀκολουθῆσαι ὁ κληρικὸς, ἢ προσφορὰν ποιῆσαι.

ზმნის მიჯადოს შესაბამისი დედანში არის *καλέση(καλεω)* და მოწოდებას, გამოწვევას ნიშნავს, ვფიქრობთ, თარგმანი იდენტურია. პირველ წინადადებაში სიტყვათა რიგი სხვადასხვაა ამ ორი მონაკვეთისა ქართულში ქვემდებარე, შემასმენელი და ირიბი დამატება დგას წინადადების თავში, ბერძნულში - ჯერ მიზნის გარემოება და მერე წინადადების მთავარი წევრები. ქართული ვითარებით ბრუნვის ფორმას დედანში წინდებულებიანი ფორმა შეესაბამება(შეუღლვად - *εἰς τὸ ζεῦξαι*). ბერძნულის პირდაპირი დამატება ქართულში მთელი დამოუკიდებელი წინადადებაა ამავე სახისა(*τὸν γάμον παράνομον* - ვითარმედ უშჯულო არს ქორწინება), საინტერესოა შემდეგი წინადადების თარგმანი: იგი გავრცობილია - ქორწინებით შეყოფად ცოლისდისა შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა - *ἀδελφὴν τελευτησάσης γυναικὸς τὴν μέλλουσαν ζεῦγισθαι*. აქ გამკვეთრებულია დროის ნიშანი. *μέλλουσαν(μελλω)* ნიშნავს განზრახვას, დაპირებას(დააპირა), რაც ქართულ ტექსტში არ ჩანს, მაგრამ იგი უნდა შეეფარდებოდეს საწყისს შეყოფად. კარგადაა მოძებნილი ზუსტი ადეკვატი საწყისისა *ἀκολουθῆσαι* - თანამიყოლად, ასევე კალკირებულია ფრაზა - ქმნაა ჟამისწირვისა - *προσφορὰν ποιῆσαι*.

ერთგზის ვთქუთ, ვითარმედ, უკუეთუ ესმეს მღვდელსა უშჯულო ქორწილი, ვინადაცა უკუეთუ უშჯულო იყოს ქორწილი, არა უკმს მღვდელსა ზიარება ცოდვათა უცხოთა. 11.1

Ἐπαξ εἶπατε· Ἐὰν ἀκούσῃ ὁ κληρικὸς τὸν γάμον παράνομον. Εἰ οὖν ὁ γάμος παράνομός ἐστιν, οὐκ ὀφείλει ὁ κληρικὸς κοινωνεῖν ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις.

ეს ორიტექსტობრივი მონაკვეთი აბსოლუტურად იდენტურია ერთმანეთისა ყველა მორფოლოგიური და სინტაქსური, ლექსიკურ ფრაზეოლოგიური და სტილისტური კატეგორიებით.

უკუეთუ უცნებით დაბრკოლებილმან ერისკაცმან ჰკითხოს მღვდელსა, ჯერ არს რაფთა უბრძანოს მას ზიარებაჲ, ანუ არა. 12.1

Ἐὰν ὀνειρασθῆις ὁ λαϊκὸς ἐρωτήσῃ κληρικόν, εἰ ὀφείλει ἐπιτρέψαι αὐτῷ κοινωνῆσαι, ἦ οὐ.

ქართულის უცნებს აკონკრეტებს ბერძნული *ὀνειρασθῆις*, რაც ძილსაც ნიშნავს და მოხვეწებასაც. სიტყვა დაბრკოლებული ახალი შინაარსის შემომტანია წინადადებაში, იგი ბერძნულში არ არის. ასევე მთარგმნელისეული გავრცობა დაქ დაკონკრეტებაა სიტყვა ერისკაცი, დედანში მისი შესაბამისია *ὁ λαϊκὸς*, მისი ქართული მნიშვნელობა დაახლოებით, ასეთი იქნება შეცდომილი, ავხორცი. საწყისი *ἐπιτρέψαι, ἐπιστρέπω* ზმნიდან, სხვა მრავალ მნიშვნელობასთან ერთად ნების დართვას, დაშვებასაც ნიშნავს, და, აქედან გამომდინარე, თარგმანის ზმნა უბრძანოს, ზუსტად ასახავს ავტორისეული ვარიანტის სიზუსტეს. ასევე ზუსტადაა გადმოცემული დედნის საწყისი, რაც თარგმანშიც საწყისია: *κοινωνῆσαι* - ზიარებაჲ.

უკუეთუ გულს აქუნდეს გულისთქუმაჲ დედაკაცისაჲ, არა ჯერ არს, ხოლო უკუეთუ განსცდიდეს მას სატანა, რაფთა ამის მიზეზისათვის უცხო იქმნეს იგი ზიარებისაგან საღმრთოთა საიდუმლოთაჲსა. იშუთ სამე ქმნილად და საჭიროდ სადმე, ჯერ არს ზიარებაჲ, ვინაფთაჲ არა დასცხრების განმცდელი ბრძოლად ჟამსა მას, რომელსა ჯერ იყოს ზიარებაჲ. 12.2

Εἰ μὲν ὑπόκειται ἐπιθυμία γυναικὸς, οὐκ ὀφείλει. εἰ δὲ ὁ Σατανᾶς πειράζει αὐτὸν, ἵνα διὰ τῆς προφάσεως ταύτης ἀλλοτριῶται τῆς κοινωνίας τῶν Θείων μυστηρίων, ὀφείλει κοινωνῆσαι. Ἐπεὶ οὐ παύσεται ὁ πειράζων κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν, ὅτε ὀφείλει κοινωνεῖν, ἐπιθέμενος αὐτῷ.

გულს აქუნდეს გულისთქუმაჲ (*ὑπόκειται ἐπιθυμία*) საინტერესო ადეკვატია დედნისა. პასიური ფორმა *ὑπόκειται, υποκειμαι* შინაარსობრივად სხვა მრავალ მნიშვნელობასთან ერთად ქონას, დებას გულისხმობს და იგი ქართულში აღწერილობითად არის გადმოცემული. უნდა ითქვას, რომ მთარგმნელს იგი მეტად გამომხატველად გადმოუტანია. უცხო იქმნეს აღწერილობითი ფორმა ზმნის პასიური ფორმით გვევლინება ორიგინალში - *ἀλλοτριῶται*. აღინიშნება მატება (იშუთ სამე ქმნილად და საჭიროდ სადმე) და კლება (*ἐπιθέμενος αὐτῷ*). ისევ, საშუალ-ვნებითის აწმყოს ზმნა ბერძნულისა ვნებითი გვარის ზმნითა და უწყვეტელის ხოლმეობითითაა გადმოსული ქართულში, შინაარსი იგივეა (*παύσεται* - დასცხრების).

რაოდენი შეკრულ არიან ურთიერთას ზიარებითა ქორწილისადთა, რომელთა დღეთა შუადღულისათა უკმს განყენებად ურთიერთას შეყოფისა ზიარებისა და რომელთა აქუს ცელმწიფებად? 13.1

Τοὺς ζευγυσμένους εἰς γάμου κοινωνίαν, περὶ ποίων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος παρατίθεσθαι χρὴ ἀπέχεσθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, καὶ ποίας ἔχειν ἐπ' ἔξουσία

როგორც ხშირად ხდება ხოლმე, ბერძნულის მრავლობითი რიცხვის ნათესაობითი ბრუნვის მიმდებარე ქართულში ასევე მრავლობითი რიცხვის სახელობითი ბრუნვითა და შედგენილი შემასმენლით არის მოწოდებული (*Τοὺς ζευγυσμένους* - რაოდენი შეკრულ არიან). ბერძნულის წინდებულის ფორმა ქართულში მოქმედებითი ბრუნვით გადმოდის (*εἰς γάμου κοινωνίαν* - ზიარებითა ქორწილისადთა), და ჩამატებულია სიტყვა ურთიერთას. ქართულში არ ჩანს საწყის *παρατίθεσθαι* (*παρατιθημι* გადადება) მნიშვნელობის სიტყვა, სამაგიეროდ ზუსტი გრამატიკული და აზრობრივი იდენტურობით არის გადმოტანილი *χρὴ ἀπέχεσθαι* - უკმს განყენებად. შემდეგში კი ბერძნულის ინფინიტივური კონსტრუქცია წინდებულისათვის ქართულში უკვე ზმნაა (*ἔχειν ἐπ' ἔξουσία* - აქუს ცელმწიფებად).

რომელი პირველ ვთქუ, მას აწცა ვიტყუ. მოციქული იტყუს, ნუ განემორებითო ურთიერთას, გარნა შეთქუმით ჟამსა ოდენმე, რაფთა მოიცალოთ ლოცვად და კუალად ურთიერთასვე იყვენით, რაფთა არა განგცადნეს სატანა უთმინოებითა თქუენითა, ხოლო საჭიროდ სათანადო არს განემორებად ურთიერთას შაბათსა კურიაკესა, ვინაფთგან მათ შინა შეიწირვის სულიერი იგი მსხუერპლი ღმრთისა. 13.2 *Προείρηκα καὶ νῦν λέγω· ὁ Απόστολος λέγει· Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἀν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Ἐξ ἀνάγκης δὲ τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν ἀπέχεσθαι δεῖ, διὰ τὸ ἐν αὐταῖς τὴν πνευματικὴν θυσίαν ἀναφέρεισθαι τῷ Κυρίῳ.*

პირველი წინადადება ქართულისა ბერძნულში ერთი სიტყვაა - *προείρηκα* (*προαγορευω*) და შინაარსი იგივეობრივია. ქართული მომავალი დრო დედანში ახლანდელია (ვიტყუ - *λέγω*). სიტყვათა წყობა ქართულისა მაქსიმალურად მისდევს ბერძნულისას, რაც ერთი ძირითადი ნიშანია თარგმანსა და დედანს შორის დამოკიდებულებისა ამ კონკრეტული შემთხვევისათვის. საჭიროების, აუცილებლობის ორმაგი აღნიშვნა თარგმანშიც ფიქსირდება (საჭიროდ სათანადო არს - *ἀνάγκης ... δεῖ*), ამ წინადადებაში უკვე სიტყვათა რიგი არეულია დედანთან

მიმართების თვალსაზრისით. ქართულის ვნებითის ფორმას შეიწირვის ემთხვევა med-pass-ის ἀναφέρεσθαι. კალკირებულია წინდებული უკუდებულით(ἐν αὐταῖς - მათ შინა). ქართულის ქვემდებარე ბერძნულში პირდაპირი დამატებაა, ხოლო ბერძნულის ირიბი დამატება ქართულში უბრალო დამატება. ეს, ბოლო წინადადებაში.

უკუეთუ უცნობოქმნილმან ვინმე შეიმთხვოს რადმე სასიკუდინომ, ანუ შთაიგდოს თავი თვისი, იქმნებისა მისთვის ჟამისწირვად, ანუ არა. 14.1

Ἐάν τις μὴ ἔχῃων ἑαυτὸν, χειρίσῃται, ἢ κρημνίσῃ ἑαυτὸν, εἰ γίνεται προσφορὰ, ἢ οὐ.

საინტერესო სიტყვაა უცნობოქმნილი, რომელიც ბერძნულში ასეა წარმოდგენილი: *μὴ ἔχῃων ἑαυτὸν* და ბუკვალურად საკუთარი თავის, პიროვნების, ცნობიერების არქონას მოიაზრებს თავისთავში. თარგმანი გავრცობილია - შეიმთხვოს რადმე სასიკუდინომ, მას შეესაბამება ორიგინალში პასიური ზმნა *χειρίσῃται* (*χειρίζω*), რაც ხელმძღვანელობას, მართვას ნიშნავს, ბუკვალურად არის თარგმნილი ფრაზა - შთაიგდოს თავი თვისი - *ἢ κρημνίσῃ ἑαυτὸν*, კალკირებულია ბოლო წინადადებაც ნაცვალსახელის დამატებით(ესეც, ზოგადად ბერძნული ენის კალკია) - იქმნებისა მისთვის ჟამისწირვად - *γίνεται προσφορὰ*.

განხილვად უკვს მდღელსა. უკუეთუ ჭეშმარიტად უცნობო იყო, რაჟამს ქმნა მან საქმე იგი, რამეთუ მრავალგზის [თვისნი] მის მომკუდრისანი წადიერ არიან ქმნასა მისთვის მის წირვისასა, ამისთვის ტყოიან შესაწევნელად მისადა, იტყვან, ვითარმედ არა ყოფილ არს ცნობასა. ხოლო იყვის ოდესმე, რომელ განმცდელობისაგან კაცთადა და სხვსა რადმე ჭირისაგან სულმოკლექმნილმან ვითმე ქმნილმან ქმნის ესე. და მაშინ არა ჯერ არს ჟამისწირვისა ქმნად მისთვის. რამეთუ თუთმკლველი არს თავისა თვისისად, ვინადაც უკვს მდღელსა ფრიადითა გამოწულილვითა გამოძიებად ამისი, რადთა არა საშჯელსა შთაგარდეს. 14.2

Ἐπὲρ τοῦ αὐτοῦ διακρίναι ὀφείλει ὁ κληρικὸς, τὸ ἀληθὲς ἐκφρευῆς ἄν, πεποίηκε τοῦτο. Πολ λάκις γὰρ οἱ διαφέροντες τῷ πεποιθῶτι, θέλοντες τυχεῖν τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτὸν εὐχῆς, καταψεύδονται, καὶ λέγουσιν, ὅτι οὐκ εἶχεν ἑαυτὸν· ἐνίστε δὲ ἀπὸ ἐπερείας ἀνθρ ὡπων ἢ ἄλλως πως ἀπὸ ὀλιγαρίας πεποιηκέναι τοῦτο. Οὐ χρή προσφορὰν ἐπάνω αὐτῷ γενέσθαι· αὐτοφονευτῆς γὰρ ἑαυτοῦ ἐστι. Δεῖ οὖν πάντως τὸν κληρικὸν μετὰ ἀκριβίας ἐρευνηῆσαι, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίμα πέσῃ.

ქართულში არ არის მიზნის ზმნიზედა *Ἐπὲρ τοῦ αὐτοῦ*, ზუსტი თარგმანია შეღვენილი შემასმენელი - განხილვად უკვს - *διακρίναι ὀφείλει*.

საინტერესოა, რომ ბერძნული ენის ქვემდებარე, ამ შემთხვევისათვის, ქართულში ირიბ დამატებად განიხილება. მოგეხსენებათ, ქართულში ასეთი ტიპის ზმნებს ინვერსიულ გარდაუვალ ზმნებს უწოდებენ.

ქართულის მესამე წინადადებაში ვამჩნევთ ნაცვალსახელების ჭარბ გამოყენებას, ვიდრე ბერძნულის ამავე წინადადებაში. ვითარების ზმნიზება მრავალგზის შესაბამისია ამავე სახის ზმნიზედის *πολλάκις*, რისი მნიშვნელობაც არის ხშირად. მაგრამ საინტერესოა შემდეგი სახეცვლილება ამ ორ ტექსტს შორის -[თუნდი] მის მომკუდრისანი - *οἱ διαφέρουτες τῶν πεποιθότι*.

მრავლობითი რიცხვის მიმდებარე *διαφέρουτες* აღებულია *διαφερω* ზმნიდან და განბნევას, გაფანტვას გულისხმობს. მთარგმნელმა მასში ნათესავეების შინაარსი ჩადო. ისევე, ბერძნულში მიმდებარეობა და საწყისით მოცემული მოქმედება ქართულში ზმნითა და ასევე საწყისით გადმოდის: წადიერ არიან ქმნასა - *θέλουτες τυχεῖν*, მაგრამ დედანში დამატებულია მიღწევის ემოცია(*τυχεῖν*), სამაგიეროდ, ქართული გავრცობილია(შესაწევნელად მისდა). . ზუსტი ემოციური და აზრობრივი თარგმანია, როგორც უკვე აღვნიშნეთ,

არა ყოფილ არს ცნობასა - *οὐκ εἶχεν ἑαυτόν*. მონაკვეთის, განმცდებლობისაგან კაცთაჲსა შინაარსი დედანში უფრო გასაგები და ხელშესახებია - *ἐπερείας ἀνθρώπων*, დაახლოებით, კაცთა მავნებლობას, ბოროტებას გულისხმობს. პერიფრაზია სხვა რაღსმე ჭირისაგან ბერძნულის *ἀπὸ ὀλιγαρίας*, რაც, დაახლოებით, ზიზღს, უგულვებელყოფას ნიშნავს, ხოლო ორმაგი მიმდებარე სულმოკლექმნილმან ვითმე ქმნილმან ბერძნულში საერთოდ არ არის, მისი perf.inf. *πεποιηκέναι* თარგმანში პირიანი ზმნაა ქმნის. ქართულში გამკვეთრებულია უკუქცევითობის შინაარსი ორმაგი აღნიშვნით - თვთმკველი არს თავისა თვისისა(*αὐτοφεινευτής γὰρ ἑαυτοῦ ἐστι*). ზედმიწევნითია გამოწულილვითა გამოძიებად - *μετὰ ἀκριβίας ἐρευνῆσαι*, და ბოლოს, კლასიკური ბერძნული ფრაზეოლოგიური კალკი, მეტად ხშირად გამოყენებული ქართულ ორიგინალურ ლიტერატურაშიც - საშჯელსა შთავარდეს - *ὑπὸ κρίμα πέση*.

უკუეთუ ვისიმე ცოლი ფრიად იგუემებოდის ბოროტისა სულისაგან და რკინითა შეკრულ იყოს, ხოლო ქმარი მისი იტყოდის, ვითარმედ ვერ ძალ-უც ვგრეთ დაცვაჲ თავისა თვისისა და ენებოს მოყვანებაჲ სხვსაჲ, ჯერ არსა მისა, რადთა მიიყვანოს სხუაჲ, ანუ არა. 15.1

Ἐάν τινος γυνη πνευματιᾶ, ὥστε καὶ σίδηρα φορεῖν, ὁ δὲ ἀνὴρ λέγει, ὅτι Οὐ δύναμαι ἐγκρατεῦεσθαι καὶ θέλει λαβεῖν ἄλλην· ὀφείλει λαβεῖν ἑτέραν, ἢ οὐ.

თარგმანი გავრცობილია პირველსავე წინადადებაში, აქ არ არის შედარების ნიუანსი და არის სინტაქსური თანწყობა ბერძნულის ქვეწყობის სანაცვლოდ. აქვე ფიქსირდება სუბიექტის III პირი, განსხვავებით დედნის I პირისაგან(ძალ-უც - *δύναμαι*), რაც არცთუ მცირე შინაარსობრივ აღრულებას იწვევს ტექსტის გაგებისათვის. ფრიად იგუემებოდის ბერძნულში ერთი სიტყვაა - *πνευματιᾶ*. ხოლო შეკრული გადმოცემულია საწყისით *φορεῖν*, რაც ტარებას ნიშნავს. *ἐγκρατεῦσθαι*(თავის შეკავება, თავის ფლობა), თავის დაცვად არის გადმოტანილი. *λαβεῖν* საწყისი ამჯერად მოყვანას გულისხმობს.

მრუშებად გამოჩნდების საქმესა მაგას შინა, და თუ რაჲ მიუგო მაგისთვის, არა ვჰპოებ. 15.2

Μοιχεία μεσολαβεί τῷ πράγματι· καὶ περὶ τούτου τί ἀποκρίνεσθαι οὐκ ἔχω, ἢ ἐφευρίσκω. 1 5.2

ზმნა *μεσολαβεί* (*μεσολαβῶ*) შინაარსობრივად უფრო გადაკეთას, გაწყვეტას ნიშნავს, მაგრამ მთარგმნელის მიერ მოტანილი გამოჩნდების ზმნა აზრობრივად სრულიად ლეგიტიმური ჩანს ამ კონკრეტული შემთხვევისათვის. თავისთავად ბერძნული ენის კალკია საქმესა მაგას შინა, რომელიც ამჯერად დედანში მიცემითი ბრუნვის ფორმით გვევლინება(*τῷ πράγματι*). სამაგიეროდ, მეორე წინადადება იგივეობრივია დედნისა, ოღონდ ტრადიციული ინფინიტივით, რომელიც ქართულში, როგორც წესი, ზმნით გადმოიცემა მიუგო - *ἀποκρίνεσθαι*. ქართულში არ არის გადმოტანილი გამოთქმა *οὐκ ἔχω*, რაც, დაახლოებით, არქონას გულისხმობს.

ამრიგად, თარგმანი ზედმიწევნით იდენტურია ორიგინალისა. იგი წარმოადგენს დედანსა და მხატვრულ თარგმანს შორის ეკვივალენტურობის ფორმალურ-სტრუქტურულ ტიპს და საუკეთესო მაგალითია ელინოფილური მთარგმნელობითი პრაქტიკისა.

დასკვნა

ამრიგად, ორივე თხზულება, ლინგვისტური თვალსაზრისით, მიეკუთვნება ქართული ენის ისტორიის გარდამავალ პერიოდს. პირველი თხზულება უფრო მეტად ამჟღავნებს ძველქართული გრამატიკული ნორმების მიმართ მერყეობას, ვიდრე მეორე. თუმცა, უნდა ითქვას, ეს არც ერთ ტექსტში მკვეთრი და თვისობრივი არ არის, ორივე თხზულება კონსერვატიულია.

ორივე თხზულება შინაარსობრივი, ფრაზეოლოგიური, სტილისტური და სახეობრივი ნიშნებით ტიპურია ძველი ქართული ლიტერატურისა, რომელიც, თავისთავად, მძლავრ გავლენას განიცდის ძველი ბერძნული ლიტერატურისას.

აქვე დაბეჭდვით ვიტყვი იმასაც, რომ ორივე თხზულება არის კომპილაცია ციტატებისა და პერიფრაზებისა ძველი აღთქმიდან, ახალი აღთქმიდან, ეკლესიის მამების თხზულებებიდან (იოანე ოქროპირისა და, ჩვენ ვფიქრობთ, III საუკუნის სასულიერო მოღვაწე დიონისე ალექსანდრიელისა) განსაკუთრებით, პავლეს ეპისტოლეებიდან.

რაც შეეხება თარგმანის სპეციფიკას: პირველი თხზულება არის სინთეზი თარგმანისა და ორიგინალს შორის ეკვივალენტურობის ორი, ფორმალურ-სტრუქტურული და დინამიკური, მოდულაციურ-ადაპტური ტიპისა, ხოლო მეორე - ცალსახად ფორმალურ-სტრუქტურული ტიპისა.

კალკები ძირითადად ვლინდება სინტაქსის მიხედვით, წინადადებათა და სიტყვათა წყობით, კომპოზიტებით, ინფინიტივური და მიმდებარე, წინდებულებიანი და პასიური კონსტრუქციებით, აღწერილობითი ფორმებისა და ართრონის, პირისა და ჩვენებითი ნაცვალსახელების ჭარბი ხმარებით, ხოლო მორფოლოგიურად და სიტყვათწარმოებით არა, ნაკლებად აღინიშნება ბერძნული ენისათვის მეტად დამახასიათებელი ზმნის კლებაც.

მთარგმნელი, პირველ შემთხვევაში, უცნობია, და ჩვენ, თარგმანის ხასიათიდან გამომდინარე, ვასკვნით, რომ იგი ეფრემ მცირის ელინოფილური მთარგმნელობითი სკოლის წარმომადგენელი უნდა იყოს. მეორე შემთხვევაში, მთარგმნელი არის არსენ იყალთოელი, ეფრემ მცირის უშუალო მოწაფე და მისი პრეციზიული მთარგმნელობითი პრაქტიკის ღირსეული გამგრძელებელი.

ანასტასი სანატრელისა პატრიარქისა დიდისა ანტიოქისა, და კირილე
ალექსანდრიელისა, განწესება სარწმუნოებისა და კითხვა-მიგება
ღმრთისმეტყველებისათვის

ენობრივი ანალიზი

თხზულება გადაწერილია XVIII საუკუნეში, ეს კი, მოგვსენებათ, არის დასასრული პერიოდისა, რომელიც ქართული ენის ისტორიის საშუალო, გარდამავალ ხანად იწოდება სპეციალურ ლიტერატურაში.

ცხადია, ტექსტი ამჟღავნებს მთელ რიგ ენობრივ თავისებურებებს ამ დროისათვის დამახასიათებელს, მაგრამ, საბოლოო ჟამში, მოსალოდნელზე მეტად სისტემურია და წესებს დაქვემდებარებული ძველი ქართული ენის მიმართაც.

ფონეტიკური მოვლენები:

ასიმილაცია: უნადგან 32.1(მაგრამ გვხვდება უნათგან 35.1); შჯულისა 47.2; შეაცთენს 56.2; საბრჭენი 89.2; ვსცთით 93.2; უზეშთაეს 96.1; 96.2; შჭამდეს 96.2;

რედუქცია: საყდრისა 31.2; მღვდლისა 100.2

S_2O_3 ის ნიშნებისათვის:

აკლია: ნებაეს 36.2; დაჯაშ 92.2; მადლობდეს 100.2; 99.2; მომადლოს 99.2;

ხედმეტია: აღვსდგებით 40.2; ჰყოფს 49.2; ვსცნობდეთ 72.1; ვსცნობთ 72.2; ვსცთით 93.2; აღვსდგი 94.2; განზრახვაჰყოს 105.2; აღთქმასა ჰყოფდეს 105.2; განსწმედს 90.2

მოშლილია ზმნისწინი: ამაღლდა 30.1; ამაღლდეს 99.2;

უ-ს ენაცვლება ვ: სიკედილი 35.2; ჯვარცმა 35.1; კაცთმოყვარებისათვის 35.1; შევიყვარე 47.2; ჩვენისა 59.2; ჩვენდა 62.1; 65.2; მოგვანიჭებს 66.1; სატანჯველისა 64.2; სიყვარულისათვის 68.2; სოფლის მოყვარებისა 36.2; გუყვარდეს 69.2; შეყვაროთ 70.1; მოგვცემს 73.2; მოყვასისა 75.2; მოგვანიჭოს 89.2; წინაწარმეტყველმან 95.2; ქვეშე 96.2; თქვა 96.2; აქვნდეს 96.2; თაყვანისცემდეს 99.2; ზვარაკი 99.2; მსხვერპლი 99.2; ჯვარს ეცვა 100.2; ქველისმოქმედებათა 100.2; ჩვენთათვის 100.2...

არაწესისამებრ იხმარება ვ: უთარცა11.1; უტყუო 11.1; უნადგან 32.1; უწყით 32.1; უდრე 35.2; თავ თვისი 72.1; ცოდუსქმნისაგან 88.2; ცოდუსა 88.2; შულ 89.2; 90.2; ლოცუთა 91.2; დაკლუსა 100.2; შეგვეწეჯან 65.2; უსმენდეთ 101.2; დაკლუსა 99.2...

იგი უი კომპლექსს ენაცვლება ინკლუზივ-ექსკლუზივში:

განგუშარტე 37.1; აღგუტქვა 60.2; გუყვარდეს 67.2; გუყვარს 68.2; გუბრძანებს 69.1; მიგუყვანებენ 61.2; დაგუფაროს 95.2...

უ-ს ენაცვლებს ვი ბგერათკომპლექსი: ეშმაკისათვის 34.2; მისთათვის 34.2; კაცთმოყვარებისათვის 35.1; ესეუთართათვის 35.2; აღუსვლელობისათვის 43.1; მოშორებისათვის 47.1; რასათვის 54.1; ამისთვის 65.2; მადლისათვის 66.2; სიყვარულისათვის 68.2; მტერთათვისცა 73.1; თვისისა 76.2; თვისსა 87.2; თვისითა 90.2; თვისისათვის 95.2; ჩვენთვის 96.2; ჩვენთასა 96.2; საიდუმლოსათვის 101.2;

დაკარგულია დ: უნივთო 4.2; კაცებაცა 17.1; სარწმუნოება 59.2; უფროს 70.1; რათა 90.2; 94.2; წინაწარმეტყველმან 94.2; უსისხლოსა 96.2;

დაკარგულია ემფატიკური ა:

გადანაცვლებულია ბგერა: შესვლად 36.2; მისვლა 76.2; წვრთნა 79.2;

დაკარგულია ბგერა: საღმთო 60.1; აღთქმულთა 67.2; გითქმოდეს 75.2; განაბრწყინოს 89.2; აღთქმა 100.2; სულთქუმით 101.2; კუმევა 76.2;

დაკარგულია ნარიანი მრავლობითის ნიშანი ზმნაში: გუხსნეს 18.2; აღუარეს 35.2.

გაჩენილია აწმყოს ახალი ფორმა: დაისჯება 58.2

ორმაგად არის აღნიშნული მრავლობითი რიცხვი: გუყვარსთ 74.1

გაჩენილია ბგერა: ცხოვრებისა 100.2; მღვდლისა 100.2

ბერძნიზმები:

წინდებულიანი კონსტრუქციები: ცათა შინა, ალაგთა შინა, ქვეყანასა ზედა 5.2; ყოველსავე შინა 10.2; ქრისტესა შინა 16.1; ჯოჯოხეთსა შინა 15.1; სოინს შინა 28.1; წინაშე საყდრისა 31.2; წერილთა შინა 58.1; ყოველისმპყრობელობასა შინა 62.2; კაცთმოყვარებასა შინა 62.2; სახარებასა შინა 62.2; ცხოვრებასა შინა 62.2; საპყრობილეთა შინა 79.2; ამათ შინა 96.1; მას შინა 101.2; კაცსა ზედა 103.1; ცოდვასა შინა 104.1; მწუხარებასა შინა 104.1; რისხვასა შინა 104.2 და ა.შ.

მიმდებური და აღწერილობითი ფორმები: არს დამბადებელი 2.2; ცხოველ არს 7.1; კაც იქმნა 12.2; მჯდომარე არს 20.2; ტყვე იყვნეს 24.2; განსჯა არსა 33.1; მოქმედ არს 33.2; მეოს არიან 33.2; აღთქმა ყვეს 33.2; იწყეს ... აღსრულება 33.2; ბოროტ არსო 34.2; განმზადებულ არს 34.2; მოშიშ არიან 35.2; შედგომილ არიან 35.2; არს განვრდომა 37.2; წარსაწყმედელად მიეცემიან 37.2; უწყია სინანულად და აღთქმა უქნია 42.2; გარდაცვალებულ არს 42.2; იქმნების ცოდვა 48.1; წინააღმდგომ არს 46.2; განფრთხობა უკმს 54.2; ჯერ არს რწმუნება 56.2; უტყუარ არიან 56.2; ჯერ არს ქონებად 62.1; მორწმუნე ვართ 65.2; ზარტყხილ-გვეოფს 67.2; მექონე ვართ 68.2; ჯერ

არს სიყვარული 71.1; ჯერ არს შეყვარებად 71.2; ზეგარდმო არს 71.2; თანა-აც
აღსარება 74.2; თანამდებ არს 74.2; ქმნა ქორწილისა 74.2; არიან ... მოქმედებანი 79.1;
შემძლებელ ვართ 88.1; თანაშემწე ექმნას 87.2; ძალ-ედვას 87.2; ზიარად ...
წარმოაჩინებს 89.2; ძლიერ-ჰყოფს 89.2; ოჯერ იქმნებიან 89.2; გვენებოს აღსრულება
93.1; უმჯობეს არს 94.1; ჯერ არს ... მოსმენა 97.1; უკმს დოგმა 102.1; მიტვევებ
...შეცოდებად 103.2; ღირს ვიქმნე 105.2; აღთქმასაცა ჰყოფდეს 105.2 და ა.შ.

კალკირებული ფრაზები:

შთაგდა ... ჯოჯოხეთად 23.2; განვალს ამიერ სოფლით 33.2; წარსაწყმედელად
მიეცემიან 35.2; სასუფეველად აღუსვლელობისათვის 43.1; პირი უფლისა მიიქცევს
მათგან 87.1; სასჯელსა იგი არა შევიდეს 96.2; შთააგდოს მიიმესა ცოდვასა შინა
103.1; მიტვევებ მე შეცოდებად 103.2; შთავარდეს კაცი იწროებასა ... შინა 104.1;
შთავარდეს განსაცდელსა 105.2.

პირის ნაცვალსახელთა ჭარბი ხმარება:

მოყვასი შენი 70.1; საქმე იგი 70.1; შეცოდებანი თქვენნი 71.2; დედასა შენსა 73.1;
ღმერთი შენი 73.2; მოყვასისა შენისასა 73.1; ცხოვნებისა თვისისა 84.2; ჰელნი
თქვენნი 94.2; გველისა მისგან 99.2; მეუფება მისი 99.2; სოფელსა ამას 3.2;
საუკუნოსა მას 4.2;

პრეპოზიციური წყობა: თვით უფალი 2.2; ჩვენებრივ ანაგები 4.1; სახემიუღებელი
უნივთო წმიდა სული 4.2; წმიდათა ანგელოზთაგან 6.2; სიტყვისა მქონებელი 7.2;სამი
გვამი 8.1; სამთა ღვთაებრივთა გვამთაგან 11.1; მეორე გვამი 11.2; უბიწოსა
ქალწულისა 13.2; განწორციელებულსა ძესა 15.1; რაოდენნი წელნი 21.1;
ოცდაათცამეტი წელი 21.2; უხრწელი გვამი 23.1; განდობილმან სულმან 25.1;
თუთუელთა საქმეთა 30.2; გლახაკთა ხვაიშნითა 33.2; შუღნი მომაკვდინებელნი
ცოდვანი 34.1; მომაკვდინებელი ცოდვა 52.1; მცირედნი ცოდვანი 53.2; ძველი წერილი
57.2; მოსალოდებელისა წყალობისა 60.2; კეთილნი იგი საქმენი 61.1; კეთილის
მომნიჭებელი 63.2; საუკუნესა ცხორებასა 64.2; კეთილნი საქმენი 65.1; უხვ ნიჭი 66.2;
დაუსრულებელისა სახიერებისა 67.2;

მარხვისა პყრობა 74.2; სულიერნი კეთილმოქმედებანი 80.1; შუღნი ნაყოფიერნი
მადლნი 89.1; ვითარითა ფიქრითა 99.1; წმიდა ეკლესია 101.2 და ა.შ.

პოსტპოზიციური წყობა: ღმერთი ჩვენი 2.2; გვამნი წმიდისა სამებისანი 10.2;

კორცნი კაცობრივნი 12.2; მცხნელი ჩვენი 15.2; იანვარს ექვსსა 18.1; სულთათვის
მამამთავართა 24.2; სულმან ქრისტესმან 26.1; სული ყოვლადწმიდა 28.2; სჯული

შენი 44.1; სული შემუსრული და გული დამდაბლებული 44.1; წყალობა ჩენი 63.2; კეთილმოქმედებითა ჩენითა 65.2; მოყვას ჩენდა 69.1; სახე და ხატი ღვთისა 69.2; მოყვასი შენი 70.1; ჳმევა საზრდელისა 74.2; ნაყოფნი სულისა წმიდისანი 78.1; მტერნი კაცთანი 81.1; წინააღმდეგომნი სულისა წმიდისანი 84.1; მახე ეშმაკისა 88.2 და ა.შ.

როგორც ვხედავთ, ნაცვალსახელთა ურთიერთმიმართების მიხედვით, ტექსტი ამჟღავნებს მიდრეკილებას ახალი ნორმისადმი, კერძოდ, პრეპოზიციური წყობისადმი.

მისივე წმიდისა მამისა ჩუენისა ანასტასი პატრიარქისა ანტიოქისა
სიტყუად კითხვა-მიგებითი საღმრთოსა გულისკმისყოფისათუს

ენობრივი ანალიზი

თხზულება გადაწერილია XVIII საუკუნის შუა წლებში, იგი, ისევე როგორც წინა ხელნაწერი, ენობრივი თვალსაზრისით მიეკუთვნება ე.წ. საშუალო ქართულს. მასში მახასიათებელია გარდამავალი ქართულისათვის თვისობრივი მოვლენები, მაგრამ ტექსტი გამოირჩევა ენობრივი საშუალებების გამოყენების სიმწკობრითა და ერთგვაროვნებით, ანუ, ნაკლებად გვხვდება პარალელური ფორმები.

რედუქცია: რომლისა 1.1

ბგერის დაკარგვა: ღთაებისასა 4.2; ღთაებისათუს 11.1; ღთისა 15.2... , მაგრამ აქვე გვხვდება - ნება ღმრთისა 15.1

ასიმილაცია: უხესთაეს 5.2; უნადგან

ჟ-ს ენაცვლება ვ: გვამოვნებითა 6.2; 7.2;...

არაწესისამებრ იხმარება ვ:

ბგერის გადანაცვლება: სამღთო 15.2; 16.2;...; მისვლა 16.2

ბგერის დაკარგვა: თითეულისა 13.1

ბგერის გაჩენა: ცხორება 16.2

აკლია ირიბი ობიექტის ნიშანი: ნებაეს 16.2

ნაცვალსახელის პრეპოზიციური წყობა: რომლისა სარწმუნოებისა 1.1; ერთსა ბუნებასა 3.2; ყოვლის შემძლებელი 5.2; ერთი ღმერთი 9.2; სხუსა შემტკიცებისა 10.2; რაოდენთა გვამოვნებასა 11.1; მამისა უშობელობა 13.2; ძისა შობილება 13.2; სულისა წმიდისა გამიმაველობა 13.2; რაოდენთა ბუნებათა 14.1; ქრისტეს განჯორციელებისა განგებისათუს 14.1; ოთხთა ბუნებათა 14.2; სამღთო საქმე 16.1; ყოველთა კაცთა 16.2; კაცობრივი საქმე 18.2; ერთსა გვამოვნებასა 19.2; სამღთოთა ბუნებითა 20.2; უთარითა ზიარებითა 21.1.

პოსტპოზიციური წყობა: არსება უმიზეზო 5.2; მიზეზი ყოველთა 5.2; უხეშთაეს ბუნებისა 5.2; პირება თანაარსი 12.2; ხატი ბუნებისა 12.2; განთუსება თითეულისა 13.1; ნება ღმრთისა 15.1; ნება კაცებისა 17.1; მსგავსნი ამისნი 18.2; გვამოვნებისა მისისათა 21.2

ვხედავთ, რომ ახალი ფორმა, პრეპოზიციური, უფრო მრავლად არის წარმოდგენილი გადამწერის მიერ.

წმ. ათანასე ალექსანდრიელის „სიმბოლო“

უკუეთუ ვისმე ჰნებაგს ცხორებაჲ, პირველ ყოვლისა, ჯერ არს, რაჲთა აქუნდეს მართალი სარწმუნოებაჲ. 1.

1. *Εἴ τις θέλει σωθῆναι, πρὸ πάντων χρὴ αὐτῷ τὴν καθολικὴν κρατῆσαι πίστιν.*

2. *Τῷ θέλοντι σωθῆναι πρὸ πάντων ἀνάγκη τὴν καθολικὴν πίστιν κατέχειν.*

3. *Ὅστις ἂν βούληται σωθῆναι, πρὸ πάντων χρὴ κρατεῖν τὴν καθολικὴν πίστιν.*

4. *Εἴ τις βούλοιτο σωθῆναι, πρὸ πάντων αὐτῷ χρεῖα κρατῆσαι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν.*

პირველ შემთხვევაში, საწყისი *σωθῆναι*(*საჯა*), რაც ხსნას ნიშნავს, ქართულში გადმოტანილია, როგორც „ცხორებაჲ“, კალკია *χρῆ* - ჯერ არს, რომელსაც ქართულში მოსდევს მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება, ხოლო ბერძნულში საწყისი(*κρατῆσαι*), და ეს(ბერძნულის აღწერილობითი ფორმის ჩანაცვლება ქართულში დამოკიდებული წინადადებით) ერთი ძირითადი ტენდენციაა ბერძნულ-ქართული ტექსტების ურთიერთმიმართებისათვის.

მეორე შემთხვევაში, უკვე ქართულის ზმნა ორიგინალში გამოსატულია მიცემითი ბრუნვის მიმღებობით(*Τῷ θέλοντι*).

მესამე შემთხვევაში, შინაარსობრივად შეცვლილია ზმნა, საშუალ- ვნებითის ფორმით გადმოცემული *βούληται*(*ბოულეუა*) უფრო განზრახვას, ბჭობას, ფიქრს, გადაწყვეტას გულისხმობს.

ხოლო მესამე შემთხვევაში, იგივე ზმნა უკვე ბერძნულის ნატვრითი კილოს ფორმით გვევლინება - *βούλοιτο*.

აქედან სამ შემთხვევაში ტექსტში ჩართულია უკუქცევითი ნაცვალსახელი.

ეს მონაკვეთი თარგმანისა ყველაზე მეტად იდენტურია პირველი შემთხვევისა.

რომელი იგი არათუ ვინმე განუხრწნელად და შეუგინებელად დაჰმარხოს, უეჭუელად წარწყმდეს. 2.

1. *ἢν εἰ μὴ τις ὑγιῆ καὶ ἀμωμον τηρήσειε, πάσης ἀμφιβολίας ἐκτὸς εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολείται.*

2. *ἢν εἰ μὴ τις ἀκεραῖαν καὶ ἀπαράθραυστον συντηρήσειεν, ἀνὰμφιβόλως εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολείται.*

3. *ἢν εἰ μὴ εἷς ἕκαστος σώαν καὶ ἀμώμητον τηρήσῃ, ἀνευ δισταγμοῦ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολείται.*

4. *ἢν ἔαν μὴ τις ἀμόλυντον καὶ ἀφθορον τηρήσῃ, αἰώνιον εὐρήσει τὴν ἀπώλειαν.*

ვნებითი გვარის ზმნა წარმდგეს შესაბამისი სამ შემთხვევაში ორიგინალში არის ასევე საშუალ-ვნებითის *ἀπολείται*, ხოლო ქართულში საერთოდ არ არის საუკუნოდ (*εἰς τὸν αἰῶνα*). ბერძნულ ვარიანტებში არის სინონიმები (*ἀνάμφιβόλως, δισταγμου...*), ხოლო მეოთხე შემთხვევაში შემოტანილია ახალი სიტყვა *ἐρήσει*, რაც მომავალი დროით მოპოვებას, აღმოჩენას ნიშნავს. საერთოდ, მეოთხე შემთხვევა გამოირჩევა თავისი ტერმინოლოგიური განსხვავებულობით წინა სამი შემთხვევისაგან.

ქართულ ტექსტთან ყველაზე იდენტური მეორე შემთხვევაა. ხოლო მართალი სარწმუნოება ესე არს, რაფთა ერთსა ღმერთსა სამებით და სამებასა ერთარსებით ვჰმსახურებდეთ: არა შევრევდეთ გუამოვნებასა, არცა განვჰყოფდეთ არსებასა. 3.

1. Πίστις δὲ καθολικὴ αὕτη ἐστίν, ἵνα ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι σέβωμεν, μὴτε συγχέοντες τὰ πρόσωπα, μὴτε τὴν οὐσίαν διαροῦντες.

2. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι σέβειν ἡμᾶς, μὴτε τὰ πρόσωπα συγχέοντας, μὴτε τὴν οὐσίαν διαροῦντας.

3. Πίστις δὲ ἡ καθολικὴ αὕτη ἐστίν, ἵνα ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι σεβώμεθα, μὴτε συγχέοντες τὰς ὑποστάσεις, μὴτε τὴν οὐσίαν διαχωρίζοντες.

4. Πίστις οὖν ἡ ὀρθόδοξος αὕτη ἐστίν, ἵνα ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι σέβωμεν, μὴτε συγχέοντες τὰς ὑποστάσεις, μὴτε τὴν οὐσίαν διαιροῦντες.

ქართული თარგმანისათვის (და არა მარტო თარგმანისათვის) დამახასიათებელი კალკები უგულვებელყოფილია ქართული ენის ბუნების გათვალისწინებით და წინდებულებიანი კონსტრუქცია მოქმედებითი ბრუნვის უბრალო დამატებით არის მოწოდებული (*ἐν Τριάδι..., ἐν μονάδι* - სამებით..., ერთარსებით). მაგრამ აქვეა კალკები მრავლობითი რიცხვის მიმღებებისა, რომლებიც ქართულში ზმნებით გადმოიცემა (*συγχέοντες, διαροῦντες* - შევრევდეთ, განვჰყოფდეთ). ეს პირველ შემთხვევაში.

მეორე შემთხვევაში, იგივე მიმღებები მრავლობითი რიცხვის ბრალდებითი ბრუნვითა წარმოდგენილი, ხოლო ზმნა აწმყოს საწყისითა და I პირის ნაცხვალსახელითაა ასევე ბრალდებითის მრავლობით რიცხვში (*σέβειν ἡμᾶς* - ვჰმსახურებდეთ).

მესამე შემთხვევაში ახალი სინონიმური საწყისი შემოდის *διαχωρίζοντες*.

სინონიმებად ვლინდება გვამოვნების, პირის აღმნიშვნელი აღმნიშვნელი *τό πρόσωπον(I, II)* და *ἡ ὑπόστασις(III, I)*, ხოლო არსების აღმნიშვნელი ყველა შემთხვევაში ერთია - *η οὐσία*.

ქართული ყველაზე მეტად მსგავსია პირველი და მეოთხე შემთხვევებისა.

რამეთუ სხუად არს გუამოვნებაჲ მამისა და სხუად არს ძისა და სხუად სულისა წმიდისა. 4.

1. *Ἄλλη γάρ ἐστὶν ἡ τοῦ Πατρὸς ὑπόστασις, ἄλλη τοῦ Υἱοῦ, καὶ ἄλλη τοῦ ἁγίου Πνεύματος.*

2. *Ἄλλο γάρ ἐστὶ τὸ τοῦ Πατρὸς πρόσωπον, ἄλλο τὸ τοῦ Υἱοῦ, ἄλλο τὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.*

3. *Ἄλλη γάρ ἐστὶν ἡ ὑπόστασις τοῦ Πατρὸς, ἄλλη τοῦ Υἱοῦ, ἄλλη τοῦ ἁγίου Πνεύματος.* 4. *Ἄλλη γάρ ὑπόστασις τοῦ Πατρὸς, ἄλλη τοῦ Υἱοῦ, ἄλλη τοῦ ἁγίου Πνεύματος.*

ქართული თარგმანი აბსოლუტურად იდენტურია ბერძნულის ოთხივე ვარიანტისა, და ეს ლოგიკურიცაა ეს წინადადებები ღოგმტიკაა.

ხოლო ღმრთეებაჲ მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა ერთ არს: ერთი ძლიერებაჲ, ერთი კელმწიფებაჲ, ერთი მეუფებაჲ, სწორი დიდებაჲ, სწორი დიდებულებაჲ და საუკუნო. 5.

1. *Ἄλλὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶ θεότης, ἴση δόξα, συνδιακονίζουσα ἡ μεγαλειότης.*

2. *Ἄλλὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος μία ἐστὶ θεότης, ἴση δόξα, συναΐδιος μεγαλειότης.*

3. *Ἄλλὰ Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶν ἡ θεότης, μία ἐστὶν ἡ δόξα, συναΐδιος ἡ μεγαλειότης.*

4. *Ἄλλὰ τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶν ἡ θεότης, ἔν τὸ κρᾶτος, μία ἐξουσία, μία βασιλεία, ἴση ἡ δόξα, ἴση ἡ μεγαλωσύνη καὶ αἰώνιος.*

ქართულში ღმრთეებაჲ საგანგებოდ არის გამოყოფილი და ხაზგასმული, განსაზღვრებაა მაშინ, როცა იგი დედანში ჩამონათვალში მოხვდა.

ქართული თარგმანი ყველაზე მეტად ემთხვევა IV ვარიანტს.

ვითარი არს მამაჲ, ეგევითარივე არს ძე, ეგევითარივე არს სული წმიდაჲ. 6.

1. *Ὁμοῖος ὁ Πατήρ, τοιοῦτος καὶ ὁ Υἱός, τοιοῦτον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.*

2. 3. 4. *Ὁμοῖος ὁ Πατήρ, τοιοῦτος ὁ Υἱός, τοιοῦτον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.*

აქაც წმინდა წყლის ღოგმატიკაა მოცემული და ქართული იმეორებს ორიგინალის ოთხივე ვარიანტს.

დაუბადებელი მამა, დაუბადებელი ძე, დაუბადებელი სული წმიდა, არამედ არა სამნი დაბადებულნი, არამედ ერთი დაუბადებელი. 7.

ყოვლისა მპყრობელი მამა, ყოვლისა მპყრობელი ძე, ყოვლისა მპყრობელი სული წმიდა. არამედ არა სამნი ყოვლისა მპყრობულნი, არამედ ერთი ყოვლისა მპყრობელი. 8.

საუკუნოდ მამა, საუკუნოდ ძე, საუკუნოდ სული წმიდა. არამედ არა სამნი საუკუნონი, არამედ ერთი საუკუნოდ. 9.

1. *Αἰώνιος ὁ Πατήρ, αἰώνιος ὁ Υἱὸς, αἰώνιον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Καὶ ὁμῶς οὐ τρεῖς αἰῶνοι, ἀλλ' εἷς αἰώνιος.*

3. *Αἰώνιος ὁ Πατήρ, αἰώνιος ὁ Υἱὸς, αἰώνιον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. Πλὴν οὐ τρεῖς αἰῶνοι, ἀλλ' εἷς αἰώνιος.*

4. *Αἰώνιος ὁ Πατήρ, αἰώνιος ὁ Υἱὸς, αἰώνιον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ οὐ τρεῖς αἰῶνοι, ἀλλ' εἷς αἰώνιος.*

თვითონ ბერძნული ტექსტები არიან ერთნაირნი, და შესაბამისად, ქართულიც ზუსტად იმეორებს მათ.

ყოვლადძლიერი მამა, ყოვლადძლიერი ძე, ყოვლადძლიერი სული წმიდა. არამედ არა სამნი ყოვლადძლიერნი, ერთი ყოვლადძლიერი. 10.

1. *Ὁμοίως παντοκράτωρ ὁ Πατήρ, παντοκράτωρ ὁ Υἱὸς, παντοκράτωρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ὁμῶς οὐ τρεῖς παντοκράτορες, ἀλλ' εἷς παντοκράτωρ.*

2. *Ὁμίως παντοδύναμος ὁ Πατήρ, παντοδύναμος ὁ Υἱὸς, παντοδύναμον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐ μὴν τρεῖς παντοδύναμοι, ἀλλ' εἷς παντοδύναμος.*

3. *Ὁμοίως παντοδύναμος ὁ Πατήρ, παντοδύναμος ὁ Υἱὸς, καὶ παντοδύναμον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλὴν οὐ τρεῖς παντοδύναμοι, ἀλλ' εἷς παντοδύναμος.*

4. *Παντοκράτωρ ὁ Πατήρ, παντοκράτωρ ὁ Υἱὸς, παντοκράτωρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ οὐ τρεῖς παντοκράτορες, ἀλλ' εἷς παντοκράτωρ.*

სიტყვა ყოვლადძლიერი პირველსა და მეოთხე შემთხვევაში, გადმოცემულია, როგორც *παντοκράτωρ*, ხოლო მეორესა და მესამე შემთხვევაში როგორც *παντοδύναμος*.

ესრეთ ღმერთი მამა, ღმერთი ძე, ღმერთი სული წმიდა. არამედ არა სამნი ღმერთნი, არამედ ერთი ღმერთი. 11.

1. Οὕτω Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀλλ' ὁμως οὐ τρεῖς Θεοὶ, ἀλλ' εἷς Θεός.
2. Οὕτω καὶ Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. οὐ μὴν τρεῖς Θεοὶ, ἀλλ' εἷς Θεός.
3. Οὕτω Θεὸς ὁ Πατὴρ. Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλὴν οὐ τρεῖς Θεοὶ, ἀλλ' εἷς Θεός.
4. Οὕτω Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὐ τρεῖς Θεοὶ, ἀλλ' εἷς ἐστὶ Θεός.

ქართული ვარიანტი ბუკვალურად მსგავსია დედნის მეოთხე ვარიანტისა.

უფალი მამა, უფალი ძე, უფალი სული წმიდა. არამედ არა სამნი უფალნი, არამედ ერთი უფალი. 12.

1. Ὡσαύτως Κύριος ὁ Πατὴρ, Κύριος ὁ Υἱὸς, Κύριος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ὁμως οὐ τρεῖς κύριοι, ἀλλ' εἷς ἐστὶ Κύριος.
2. Οὕτω Κύριος ὁ Πατὴρ, Κύριος ὁ Υἱὸς, Κύριος τὸ Πνεῦμα - τὸ ἅγιον. οὐ μὴν τρεῖς κύριοι, ἀλλ' εἷς Κύριος.
3. Ὁμοίως Κύριος ὁ Πατὴρ, Κύριος ὁ Υἱὸς, Κύριον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλὴν οὐ τρεῖς κύριοι, ἀλλ' εἷς ἐστὶ Κύριος.
4. Κύριος ὁ Πατὴρ, Κύριος ὁ Υἱὸς, Κύριος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ οὐ τρεῖς κύριοι, ἀλλ' εἷς ἐστὶ Κύριος.

ქართულში არ არის განზოგდება Ὡσαύτως, Οὕτω - როგორც, როგორიც, და Ὁμοίως - მსგავსად.

და ვითარცა თითოეულად თვითოეულისა გუამოგნებისა ღმერთად და უფლად აღსარებისა ჭეშმარიტად ქრისტიანობად ვიტყვთ, ეგრეთვე სამთა ღმერთთა და სამთა უფალთა თქუმასა არა თავს-ვიდებთ, არამედ სრულიად განვიშორებთ. 13.

1. Ὅτι, ὡσπερ μονδικῶς ἐκάστην ὑπόστασιν Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν Χριστιανικῇ ἀληθείᾳ ἀναγκαζόμεθα, οὕτω τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν καθολικῇ εὐσεβείᾳ κωλύμεθα.
2. ἐπεὶ καθὼς ἕκαστον τῶν προσώπων Θεὸν ἢ Κύριον ὁμολογεῖν ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς ἀληθείας ἀναγκαζόμεθα, οὕτω καὶ τρεῖς Θεοὺς ἢ κυρίους λέγειν ἢ καθολικῇ θρησκείᾳ κωλύει.
3. Ὅτι ὡς ἰδίᾳ μίαν ἐκάστην ὑπόστασιν, Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν τῇ Χριστιανικῇ ἀληθείᾳ βιαζόμεθα. οὕτω τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν, τῇ καθολικῇ ἀληθείᾳ κολυόμεθα.
4. Καὶ ὡσπερ μονδικῶς μίαν ἐκάστην ὑπόστασιν Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν Χριστιανικῇ ἀληθείᾳ συνηγοροῦμεν, οὕτω τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν οὐ συναινοῦμεν, ἀλλὰ παντελῶς ἀπαγορεύομεν.

პირველ შემთხვევაში, ინფინიტივი საწყისითვეა გადმოსული და პირველი პირის მრ. რიცხვის საშუალ-ვნებითი ზმნა ასევე ზმნით(*ὁμολογῶν ... ἀναγκαζόμεθα* - აღსარებისა ... ვიტყვთ), ოღონდ ქართულში ნაკლებად ჩანს ამ ბერძნული ზმნის აუცილებლობის ხასიათი. სამაგიეროდ, შემდეგ გავრცობილია და გამკვეთრებულია უარყოფის შინაარსი.

მეორე შემთხვევაში, სიტყვა *θησκεία* უფრო კონკრეტულია რელიგიური თვალსაზრისით და ღვთისმსახურებას ნიშნავს. *ὑπὸ* წინდებული, რაც ნათესაობით ბრუნვასთან მიერ, ქვეშ შინაარსით იხმარება, ქართულში მხოლოდ ვითარებითი ბრუნვით გამოიხატა.

მესამე შემთხვევაში კიდევ უფრო გამძაფრებულია *βιαζόμεθα(βιαζώ)* ზმნით იმპერატიული იმპულსი აღსარება ზმნისა.

მეოთხე შემთხვევაშიც განსხვავებულად არის გამოხატული ნების დართვა უარყოფის აზრი(*συνήγοροῦμεν -ἀπαγορεύομεν*).

ქართულშიც და ოთხსავე შემთხვევაშიც საწყისი თქუმა საწყისითვეა(*λέγειν*). იგი ყველაზე მეტად ეთანხმება IV ვარიანტს.

რამეთუ მამაჲ არავისგან არს შექმნულ, არცა დაბადებულ, არცა შობილ. 14.

1. *Ὁ Πατήρ ὑπ' οὐδενός ἐστι πεποιημένος, οὔτε δεδευουργημένος, οὔτε γεγεννημένος.*
2. *Ὁ Πατήρ τοῖσιν ὑπ' οὐδενός οὔτε πεποιήται, οὔτε ἔκτισται, οὔτε γεγέννηται.*
3. *Ὁ Πατήρ ἀπ' οὐδενός ἐστιν, οὔτε μὴν κτιστός, οὔτε ποιητός, οὐδὲ γεννητός.*
4. *Πατήρ γὰρ παρ' οὐδενός ἐστι ποιητός, οὐ κτιστός, ἀλλ' ἀγέννητος.*

მხოლოდ მეორე შემთხვევაშია საშუალ-ვნებითი გვარის ზმნებით გადმოცემული მოქმედება, დანარჩენ სამ შემთხვევაში კი მიმდევობით. ასევეა ქართულშიც. იგი უფრო კონკრეტულად I შემთხვევას ეთანადება.

ქე მამისაგან მხოლოდსა არს არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით. 15.

1. *Ὁ Υἱὸς ἀπὸ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐστιν οὐ πεποιημένος, οὐδὲ δεδημιουργημένος, ἀλλὰ γεγεννημένος.*
2. *Μόνος Υἱὸς παρὰ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐστὶν οὐ ποιηθεὶς, οὐ κτισθεὶς, ἀλλὰ γεννηθεὶς.*
3. *Ὁ Υἱὸς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐστιν, οὐ ποιητός, οὐ κτιστός, ἀλλὰ γεννητός.*
4. *Ὁ Υἱὸς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐστιν οὐ ποιητός, οὐ κτιστός, ἀλλὰ γεννητός.*

ქართული თარგმანის ეს მონაკვეთი იმეორებს ბერძნულის პირველ ვარიანტს. პირველსა და მეორე შემთხვევებში მიმდევობები საშუალ-ვნებითისა და ვნებითი გვარის ფორმებითაა მოცემული დედანში, ხოლო გრამატიკული დროები პირველი

შემთხვევისთვის ახლანდელია, ხოლო მეორესათვის აორისტი, ქართულისათვის წყვეტილი.

სული წმიდაა - მამისაგან და ძისა, არა შექმნილი, არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით. 16.

1. *Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς οὐ πεποιημένον, οὔτε δεδημιουργημένον, οὔτε γεγενημένον, ἀλλ' ἐκπορευτόν.*

2. *Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ οὐ ποιηθέν, οὐ κτισθέν, οὐ γεννηθέν, ἀλλ' ἐκπορευόμενον.*

3. *Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ οὐ ποιητόν, οὐ κτιστόν, οὐδὲ γεννητόν, ἀλλ' ἐκπορευτόν.*

4. *Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐστὶν οὐ ποιητόν, οὐ κτιστόν, οὐ γεννητόν, ἀλλ' ἐκπορευτόν.*

და აი, ის ცნობილი მონაკვეთი ამ თხზულებისა, სადაც, კათოლიკური პრიმატით, სული წმიდის მამისაგან და ძისაგან გამომავლობაზეა ლაპარაკი, რაც მეორე და მესამე ვარიანტში აღინიშნება.

პირველ სამ შემთხვევაში დამხმარე ზმნა არ არის.

ქართულში მოქმედებები ამჯერად მოქმედებითი ბრუნვის საწყისებითაა გადმოსული, ხოლო ბერძნულში იგივე მოქმედებები საშუაალ-ვნებითისა და ვნებითი გვარის ახლანდელი დროისა და აორისტის მიმდევობების ბრალდებითი ბრუნვის ფორმებითაა გამოხატული.

ერთი უკუე არს მამაა, არა სამნი მამანი, ერთი ძე, არა სამნი ძენი, ერთი სული წმიდაა, არა სამნი სულნი წმიდანი. 17.

1. *Εἷς οὖν ἐστὶ Πατὴρ, οὐ τρεῖς πατέρες. εἷς Υἱὸς, οὐ τρεῖς υἱοί. ἓν Πνεῦμα ἅγιον, οὐ τρία πνεύματα ἅγια.*

2. *Εἷς τοῖνον Πατὴρ, οὐ τρεῖς πατέρες, εἷς ὁ Υἱὸς, οὐ τρεῖς υἱοί, ἓν Πνεῦμα ἅγιον, οὐ τρία πνεύματα ἅγια.*

3. *Εἷς οὖν ὁ Πατὴρ, οὐ τρεῖς πατέρες, εἷς Υἱὸς, οὐ τρεῖς υἱοί. ἓν Πνεῦμα ἅγιον, οὐ τρία πνεύματα τὰ ἅγια.*

4. *Εἷς λοιπὸν ὁ Πατὴρ, οὐ τρεῖς πατέρες, εἷς Υἱὸς, οὐ τρεῖς υἱοί. ἓν Πνεῦμα ἅγιον, οὐ τρία πνεύματα ἅγια.*

სიტყვას უკუე პირველსა და მესამე შემთხვევაში შეესაბამება *οὖν*, ხოლო მეორე შემთხვევაში *τοῖνον*, მეოთხეში კი - *λοιπὸν* .

და ამას სამეხასა შინა არავინ არს პირველი, გინა უკუანადსკნელი. არავინ არს დიდი, გინა მცირე, არამედ ყოვლითურთ სამნივე ესე გუამოვნებანი საუკუნო არიან და სწორ. 18.

1. *Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδὲν πρῶτον ἢ ὕστερον, οὐδὲν μείζον ἢ ἔλαττον, ἀλλ' ὅλαι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις συνδιαιωσίζουσαι ἑαυταῖς εἰσι καὶ ἴσαι.*

2. *Ἄλλ' ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδὲν πρότερον ἢ ὕστερον, οὐδὲν μείζον ἢ ἔλαττον, ἀλλὰ τρία πρόσωπα συναῖδια ἑαυτοῖς ἐστί, καὶ διὰ πάντων ἴσα.*

3. *Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδὲν πρότερον ἢ ὕστερον, οὐδὲν μείζον ἢ ἔλαττον, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις συναῖδιοί εἰσιν ἑαυταῖς καὶ ἴσαι.*

4. *Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδεὶς πρῶτος ἢ ἔσχατος, οὐδεὶς μέγας ἢ μικρός. ἀλλὰ αἱ τρεῖς ὑποστάσεις αἰώνιοι τέ εἰσι καὶ ἴσαι εἰς πάντα, ὡς προείρηται.*

ამ შემთხვევაში, ისევე როგორც უმრავლეს შემთხვევაში, ოთხივე ვარიანტიდან კალკირებულია წინდებულიანი ფორმა - *ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι* - ამას სამეხასა შინა. ქართული ემსგავსება უფრო IV ვარიანტს, ოღონდ მასში არ არის *ὡς προείρηται*, რაც წინასწარ თქმას ნიშნავს.

ესრეთ ყოვლითურთ, ვითარცა ზემოთქმულ არს, სამეხაჲ ერთარსებით და ერთარსებაჲ სამებით იდიდებდინ. 19.

1. *Οὕτως, ἵνα διὰ πάντων, ὡσπερ ἤδη προείρηται, καὶ Τριάς ἐν μονάδι, καὶ μονὰς ἐν Τριάδι λατρεύηται.*

2. *Οὕτως ὡς κατὰ πάντα, καθὼς ἤδη εἶπομεν, καὶ τὴν Τριάδα ἐν τῇ μονάδι, καὶ τὴν μονάδα ἐν τῇ Τριάδι σέβειν ἡμᾶς.*

3. *Ὅστε κατὰ πάντα (καθὼς εἶρηται) καὶ τὴν μονάδα ἐν Τριάδι, καὶ τὴν Τριάδα ἐν μονάδι σέβεσθαι δεῖ.*

4. *Μονάδα γοῦν ἐν Τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι πᾶσ Χριστιανὸς εὐσεβείσθω.*

ვნებითი გვარის ზმნის ბრძანებითის ფორმა ქართულისა იდიდებდინ ამავე გვარით არის მოცემული *λατρεύηται*, მაგრამ შინაარსობრივად უფრო მსახურებას, თავის დახრას მოიაზრებს თავისთავში. ეს პირველ შემთხვევაში.

მეორე შემთხვევაში, იგივე ზმნა საწყისითა და პირველი პირის მრ. რ-ის ბრალდებითი ბრუნვის ნაცვალსახელით არის მოცემული (*σέβειν ἡμᾶς*).

მესამე შემთხვევაში ეს შინაარსი უფრო იმპერატიულია ვნებითის საწყისითა და დამხმარე ზმნით გამოიხატება, ხოლო მეოთხე შემთხვევაში საერთოდ ბრძანებითის ფორმაა გამოყენებული (*εὐσεβείσθω*).

ქართული უფრო ჰგავს პირველ ვარიანტს.

და რომელსაცა ჰნებავს ცხორებაჲ წმიდისა სამებისათჳს, ესრეთ დიდებისმეტყუელებდინ. 20.

1. *Ὁ θέλων οὖν σωθῆναι, οὕτω περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος νοεῖτω.*
2. *Ὁ βουλόμενος τοῖνον σωθῆναι, οὕτω περὶ τῆς Τριάδος φρονεῖτω.*
3. *Ὁ γοῦν βουλόμενος σωθῆναι, οὕτω περὶ Τριάδος φρονεῖτω.*
4. *καὶ οὕτω περὶ τῆς ἀγίας καὶ ζῳποιοῦ καὶ ὁμοουσίου τριάδος δοξαζέτω.*

ისევ მიმღეობა ბერძნულისა ქართულში ზმნით გვევლინება(θέλων - ჰნებავს), წინდებული *περὶ* ამავე შინაარსითაა კალკირებული ნათესაობითი ბრუნვით(სამებისათჳს), ხოლო ბრძანებითის ფორმა *νοεῖτω(νοεω)* შეცნობას, მოაზრებას გულისხმობს. ეს პირველ შემთხვევაში.

მეორე და მესამე შემთხვევაში მიმღეობა უკვე საშუაალ-ვნებითის გვართ არის მოცემული (*βουλόμενος*), ხოლო ბრძანებითის ფორმა *φρονεῖτω* ასევე მოფიქრებას, მოაზრებას, ზრუნვის ქონას, მცდელობას ნიშნავს.

მეოთხე შემთხვევაში საერთოდ არ არის „რომელსაცა ჰნებავს“, თუმცა წინადადების ბოლო სიტყვა ზუსტად ემთხვევა ქართულისას - *δοξαζέτω*.

თარგმანი უფრო ამჟღავნებს I ვარიანტისადმი მსგავსებას.

ეგრეთვე ჯერ არს ჩუენდა საუკუნოჲსა ცხორებისა და უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განჯორციელებაჲ მტკიცე სარწმუნოება არს. 21.

1. *Ἀλλ' ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ πρὸς αἰώνιαν σωτηρίαν, ἵνα καὶ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βεβαίως πιστεύῃ.*
2. *Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τὴν αἰώνον σωτηρίαν, καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σάρκωσιν πιστῶς κατέχειν.*
3. *Πλὴν ἀναγκαῖον ἐστὶ πρὸς τὴν αἰώνιον σωτηρίαν, ὅπως καὶ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθῶς πιστεύσῃ.*
4. *Ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ καὶ τὴν σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθῶς πιστεύειν.*

ოთხივე ვარიანტიდან კალკირებულია აღწერილობითი ფორმა ჯერ არს, ორიგინალის ტექსტის ორ შემთხვევაში სიტყვა რწმენის შესაბამისი პირიანი ზმნაა(I და III), ხოლო ორიგინალში იგი შედგენილი შემასმენელია, ანუ, ერთ წინადადებაში ორი შედგენილი შემასმენელია. ამ ტექსტისათვის ტენდენციაა ის, რომ სემანტიკურად ცხოვრება და ხსნა ანალოგიური ცნებებია. განჯორციელების ფარდი დედანში ორი სიტყვაა(*ἐνανθρώπησιν* და *ἐνσάρκωσιν*), ასევე მტკიცის ფარდია

βεβαίως და ὀρθῶς. სიტყვა მაცხოვარი მხოლოდმეთხე ვარიანტში ფიქსირდება - Σωτήρος, ანუ, ეს შინაარსი ორჯერ მარტო ქართულ ვარიანტში გვხვდება.

ქართულის ეს მონაკვეთი უფრო შეესაბამება დედნის პირველ ვარიანტს.

უკუე მართალი სარწმუნოებად, რადთა გურწმენეს და აღვიარებდეთ, ვითარმედ უფალი ჩუენი, იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისაჲ, ღმერთი და კაცი არს. 22.

1. Ἔστιν οὖν πίστις ὀρθή, ἵνα πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἔστι.

2. Ἔστι τοίνυν βεβαία πίστις, ἵνα πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, Θεὸν καὶ ἄνθρωπον εἶναι.

3. Ἔστι γὰρ πίστις ὀρθή, ἵνα πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἔστι.

4. Ἔστι γοῦν ἡ πίστις ὀρθή, ἵνα πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱός, Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἔστι.

თვითონ ბერძნული ვარიანტები სიტყვასიტყვით იმეორებენ ერთმანეთს. მხოლოდ მეორე ვარიანტში არის ყოფნა ზმნა ინფინიტივით(εἶναι).

ღმერთი დაუბადებელი არსებისაგან მამისა, პირველსაუკუნეთა მამისაგან შობილი და კაცი ხილული არსებისაგან დედისა, უკანადასკნელთა ჟამთა ცხორებისათვის ჩუენისა ქუეყანასა ზედა შობილი. 23

1. Θεὸς ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς , πρὸ αἰώνων γεννηθεὶς καὶ ἄνθρωπος ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς μετρὸς, ἐν χρόνῳ γεννηθεὶς.

2. Θεὸν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ, πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθέντα.

3. Θεὸς ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς πρὸ αἰώνων γεννηθεὶς, καὶ ἄνθρωπος ἐκ τῆς οὐσίας τῆς Μετρὸς ἐν τῷ αἰῶνι τεχθεὶς.

4. Θεὸς ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας Πατρὸς ἄνθρωπος ἔστιν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς Μετρὸς

თარგმანი გაერცობილია, დედნისეულ არც ერთ ვარიანტში არ არის სიტყვა დაუბადებელი, არც - ხილული, არც - უკანადასკნელთ ჟამთა ცხორებისათვის ჩუენისა, ხოლო ქუეყანასა ზედა შობილი პერიფრაზია - ἐν χρόνῳ γεννηθεὶς, რაც დროში შობილს ნიშნავს. მეორე და მეოთხე შემთხვევაში ეს საერთოდ არ არის აღნიშნული, ხოლო მესამე შემთხვევის ἐν τῷ αἰῶνι τεχθεὶς მარადისობაში შობილობას უფრო მოიაზრებს.

თარგმანი უფრო ეთანხმება ორიგინალის I შემთხვევის ტექსტს.

სრული ღმერთი და სრული კაცი სულისაგან სიტყურისა და ჳორცისაგან კაცობრივისა აგებული. 24

1. *Τέλειος Θεός, και τέλειος άνθρωπος, εκ ψυχῆς λογικῆς και ἀνθρωπίνης σαρκὸς ὑποστάς.*
2. *τέλειον Θεὸν και τέλειον ἄνθρωπον, εκ ψυχῆς λογικῆς και ἀνθρωπίνης σαρκὸς ὑφειστώτα.*
3. *Τέλειος Θεὸς και τέλειος ἄνθρωπος, εκ ψυχῆς λογικῆς και ἀνθρωπίνης σαρκὸς ὑφιστάμενος.*
4. *Και τέλειος Θεὸς ὢν, γέγονε τέλειος ἄνθρωπος ... εκ ψυχῆς λογικῆς και ἀνθρωπίνης σαρκὸς οὐσιωθεῖς.*

საინტერესოა, რომ *ὑποστάς* და *οὐσιωθεῖς* მიმღებობია ზმნებიდან, მაგრამ, როგორც არსებითი სახელები, ისინი სულაც არ ახმარება სინონიმური მნიშვნელობებით, თეოლოგიური თვალსაზრისით სრულიად განსხვავებული სიდიდეებია პირველი ნიშნავს პიროვნებას, გვამოვნებას, რომელიც სამია, ხოლო მეორე ერთს არსებას.

სწორი მამისა ღმრთეებითა და უმრწემესი მამისა კაცებითა. 25

1. *Ἰσος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα, ἡττων τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα.*
2. *Ἰσον τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα, ἐλάττωνα τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα.*
3. *Ἰσος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα, ἐλάττων τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα.*
4. *Ἰσος οὖν ἔστι τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα, ἐλάττων δὲ τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα.*

ქართული ტექსტი ერთდროულად ემთხვევა ბერძნულის I, II და III ვარიანტებს. მეოთხესაგან განსხვავდება იმით, რომ მასში არ არის ზმნა.

და ჭეშმარიტად არს ღმერთი და კაცი ჭეშმარიტი, არამედ არა ორნი, არამედ ერთი არს ქრისტე. 26

1. *Ὁς, εἰ και Θεὸς ὑπάρχει και ἄνθρωπος. ὁμως οὐ δύο, ἀλλ' εἷς ἔστι Χριστός.*
2. *Ὁς, εἰ και Θεὸς ἔστι και ἄνθρωπος, οὐ μὴ δύο, ἀλλ' εἷς ἔστι Χριστός.*
3. *Ὁς, εἰ και Θεὸς και ἄνθρωπος ἔστιν, οὐ δύο ὁμως, ἀλλ' εἷς ἔστι Χριστός.*
4. *Και ὄντως ἀληθινὸς ὑπάρχει Θεὸς και ἄνθρωπος. ὁμως οὐ δύο, ἀλλ' εἷς ἔστιν ὁ Χριστός.*

ქართული ტექსტობრივი მონაკვეთი უფრო მსგავსია ბერძნულის შესაბამისი IV ვარიანტისა.

ხოლო ერთი იესო ქრისტე არა შეიცვალა ჳორცად, არამედ ამაღლდა ღმრთისა. 27

1. *εἷς δὲ οὐ τροπῇ Θεότητος εἰς σάρκα, ἀλλὰ προσλήψει ἀνθρωπότητος εἰς Θεότητα.*
2. *εἷς δὲ, οὐ τῆς Θεότητος μεταβληθείσης εἰς σάρκα, ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσληφθείσης.*

3. *Εἰς δὲ οὐ τροπῆ τῆς Θεότητος εἰς σάρκα, ἀλλὰ προσλήψει τῆς ἀνθρωπότητος εἰς Θεόν.*

4. *Εἰς δὲ οὐ τραπέισα ἢ σὰρξ, ἀλλὰ ἀναληφθεῖσα εἰς τὸν Θεόν.*

პირველსა და მესამე შემთხვევებში, გამოტოვებულია ზმნა და შეცვლის შინაარსს იტვირთებს *εἰς* მიმართულების გამომხატველი წინდებული, და ასევე სიტყვა *τροπῆ*, რაც სახეს, ჩვეულებას, თვისებას აღნიშნავს. პირველ შემთხვევაში ღმრთეება და კაცება სიტყვათწარმოებითად ერთნაირია.

მეორე შემთხვევაში შეცვლის ნიშნით უკვე უპირო ზმნა, მიმღეობა ნათესაობით ბრუნვაში გამოიყენება *μεταβληθείσης(μεταβαλλω)*, და იგი მართლაც შეცვლას ნიშნავს.

მეოთხე შემთხვევაშიც მიმღეობები და წინდებულია მოქმედების გადმოსაცემად. ამადღდა ღმრთისა - პირველ შემთხვევაში პირიანი ზმნა(*προσλήψει - προσλαμβάνω*) წინდებულთან(*εἰς*) გამოხატავს მიმართულებას.

მეორე შემთხვევაში იგი ნათესაობითი ბრუნვის მიმღეობითაა (*προσληφθείσης*) მოწოდებული, ხოლო მესამე შემთხვევაში წინა შემთხვევის მიმღეობა უკვე პირიანი ზმნაა(*προσλήψει*), მსგავსად პირველი შემთხვევისა, ხოლო მეოთხე ვარიანტში ისევ მიმღეობაა მოქმედებისათვის(*ἀναληφθεῖσα*).

ყოველიურთ არა შერევნითა ბუნებათაჲთა, არამედ შეერთებითა გუამოვნებისაჲთა, რამეთუ სული სიტყური და ჳორცნი ერთი კაცი არს. ეგრეთვე ღმერთი და კაცი ერთი ქრისტე არს. 28

1. *Εἰς καθόλου οὐ συγχύσει φύσεων, ἀλλ' ἐνώσει ὑποστάσεων, ὡςπερ γὰρ ψυχὴ λογικὴ καὶ σὰρξ εἰς ἔστιν ἄνθρωπος, οὕτω Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἰς ἔστι Χριστὸς*

2. *εἰς παντελῶς , οὐ φურμῶ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ τῆ τοῦ προσώπου ἐνότητι. "Ὅςπερ γὰρ ἡ λογικὴ ψυχὴ καὶ ἡ σὰρξ εἰς ἔστιν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἰς ἔστι Χριστός.*

3. *Εἰς πάντως οὐ συγχύσει τῆς οὐσίας, ἀλλ' ἐνότητι τῆς ὑποστάσεως.*

Καὶ γὰρ ὡς ἡ ψυχὴ λογικὴ καὶ ἡ σὰρξ εἰς ἔστιν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ θεάνθρωπος εἰς ἔστι Χριστός.

4. *εἰς ὀλικῶς οὐ συγχύσει οὐσιῶν, ἀλλ' ἐνώσει τὸ καθ' ὑπόστασιν. Καὶ γὰρ ὡςπερ ψυχὴ λογικὴ καὶ σὰρξ εἰς ὑπάρχει ἄνθρωπος, οὕτω καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἰς ἔστιν ὁ Χριστός.*

ყოველიურთ პირველ შემთხვევაში არის სიტყვა (*καθόλου*), ხოლო დანარჩენ ორ შემთხვევაში - *παντελῶς, παντελῶς*.

მოქმედება პირველ წინადადებაში პირველ, მესამე და მეოთხე შემთხვევებში ერთი და იგივე ლექსიკური და გრამატიკული ერთეულით გადმოიცემა(συγχύσει), ხოლო მეორე შემთხვევაში საამისოდ სულ სხვა სიტყვაა - *φύρμῳ*.

პირველ შემთხვევაში, ბუნების აღმნიშვნელი დედანში არის ნათესაობითი ბრუნვის ფორმა *φύσει*, ხოლო დანარჩენ სამ შემთხვევაში - *η οὐσία*, რაც თეოლოგიური ექვივალენტია ცნება არსებისა.

გუამოვნების შეერთების შინაარსი ყველა შემთხვევაში ერთი და იგივე ლექსიკური და სემანტიკური მნიშვნელობის ტერმინებით არის გადმოცემული - *είώσει ὑποστάσει, τῆ τοῦ προσώπου ἐνότητι...* ანუ, *το προσωπον* და *ὑπόστασις*, თეოლოგიის თვალსაზრისით, ტოლი სიდიდეებია.

სული სიტყვი ყველგან გამოხატულია, როგორც *η λογικη ψυχη*.

რომელმან იგნო ჩუენისა ცხორებისაჲს და შთაჴდა ჯოჯოხეთად და აღდგა მკუდრეთით. 29.

1. *ὁ παθὼν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν ἄδην, καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν.*

2. *παθὼν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, κατελθὼν εἰς τὸν ἄδην, τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστὰς*

3. *Ὃς ἔπαθε διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, καὶ κατήλθεν εἰς ἄδου, ἀνέστη ἐν τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τῶν νεκρῶν.*

4. *Ὃς ἔπαθε τῆ σαρκὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἀπαθὼς τῆς Θεότητος μενούσης καὶ τ ἀφείς, καὶ ἀναστὰς*

როგორც წესი, მიმდევობებითაა გამართული ტექსტი პირველსა და მეორე შემთხვევებში(*παθὼν*), ხოლო მესამე და მეოთხე შემთხვევებში იგი უკვე პირიანი ზმნაა(*ἔπαθε*). ისევ მიმდევობა და მიმართულების წინდებული გამოხატავს მოქმედებას პირველსა და მეორე შემთხვევებში (*κατελθὼν εἰς*), მესამე შემთხვევაში

პირიანი ზმნა იმავე წინდებულთან. მეოთხე შემთხვევა შინაარსობრივად უფრო გავრცობილია და დასახელებულია დაფლვის მოვლენა *ταφείς(θαπτω)*. პირველ სამ შემთხვევაში მკვდრეთით აღდგომის შინაარსი გამოხატულია გამოსვლითი შინაარსის წინდებულთა და ნათესაობითი ბრუნვის ფორმით *ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν*, ხოლო მეოთხე შემთხვევასი მხოლოდ აღდგომის შინაარსია გადმოცემული.

და ამაღლდა ზეცად და დაჯდა მარჯვენით ღმრთისა და მამისა ყოვლისა მპყრობელისა, ვინაფთხან იგი კუალად მომავალ არს განშჯად ცხოველთა და მკუდართა. 30

1. *καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τοῦ παντοκράτορος, ὅθεν ἐλεύσεται κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.*

2. *καὶ ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ καθήμενος ἐκ δεξιῶν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἐκείθεν ἦξει κρῖναι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.*

3. *ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς,, κάθηται ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς παντοκράτορος, ὅθεν ἦξει κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.*

4. *καὶ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς. Ἐκείθεν δὲ πάλιν ἐρχόμενος κρινεῖ ζῶντας καὶ νεκρούς.*

მიმღეობა და მიმართულების აღმნიშვნელი წინდებული მახასიათებელია ამ კონკრეტული მონაკვეთების ლექსიკური და გრამატიკული მოვლენებისათვის - *ἀνελθὼν εἰς τοὺς οὐρανοὺς* - ამაღლდა ზეცად სამ შემთხვევაში ერთნაირადაა, ხოლო მეოთხე შემთხვევაში უკვე სინონიმი შემოდის ამაღლდა სიტყვის შესაბამისი, ოღონდ სხვა სახის, ვნებითის აორისტის მიმღეობის მეშვეობით (*ἀναληφθεὶς* - *αναβαλλω*).

დაჯდა შინაარსის გამომხატველი ისევ მიმღეობაა პირველსა და მეორე შემთხვევებში (*καθήμενος*), ხოლო მესამე შემთხვევაში იგი ვნებითი გვარის ზმნაა (*κάθηται*), მეოთხეში კი მოქმედებითი გვარის I აორისტის III პირი, ქართულში მას წყვეტილი გამოხატავს (*ἐκάθισεν*). ადგილის შინაარსი ყველგან ერთნაირად არის მოცემული, *ἐκ δεξιῶν* - მარჯვენით.

ყოვლისმპყრობელის აღსანიშნავად პირველსა და მესამე შემთხვევებში ვლინდება სიტყვა *παντοκράτορ*, ხოლო მეორე შემთხვევაში - *παντοδυναμός*, მეოთხე შემთხვევასი შესაბამისი ატრიბუცია საერთოდ არ არის.

აღწერილობითი ფორმა მომავალ არს განშჯად, პირველ შემთხვევაში ვნებითი გვარის პირიანი ზმნა და საწყისია (*ἐλεύσεται κρῖναι*), ასევე მეორე და მესამე შემთხვევებში, ოღონდ სხვა პირიანი ზმნა (*ἦξει κρῖναι*) და მოქმედებით გვარში, ხოლო მეოთხე შემთხვევაში ვნებითის მიმღეობა, ოღონდ სინონიმური მნიშვნელობისა (*ἐρχόμενος κρινεῖ*).

თარგმანის ბოლო ორი სიტყვა ოთხსავე შემთხვევაში, პირველი მიმღეობაა (*ζῶντας*), ხოლო მეორე არსებითი სახელი (*νεκρούς*), ორივე ბრალდებით

ბრუნვაში მრავლობითი რიცხვისა. საინტერესოა, რომ ეს სიტყვები ქართულში ამავე რიცხვის ნათესაობით ბრუნვაში გვევლინებიან, მაგრამ გასათვალისწინებელია მათი სინტაქსური ფუნქცია ორივე ენის შესიტყვებაში: ქართულში ისინი განსაზღვრებები არიან, ხოლო ბერძნულში, ინფინიტივის უფრო მეტი სინტაქსური დატვირთულობის გამო, პირდაპირ დამატებებად განიხილებიან, პირდაპირი დამატების ბრუნვა კი, ინდოევროპულ ენებში, მოგეხსენებათ, აკუზატივია.

რომლისა მოსლვისა ყოველნი კაცნი აღდგენ ვორცითა სიტყუსა მიცემად საქმეთა მათათჳს. და რომელთა კეთილ ექნმას, წარვიდენ ცხორებასა საუკუნესა და რომელთა ბოროტი ცეცხლსა საუკუნესა. 31

1. *Ὁὐ τῆ ἐλεύσει πάντες ἄνθρωποι ἀναστήσονται σὺν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν ἀποδώσονται περὶ τῶν ἰδίων ἔργων λόγον, καὶ οἱ καλὰ πράξαντες εἰσελεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ κακὰ εἰς πῦρ αἰώνιον.*

2. *Ὁὐ πρὸς τὴν παρουσίαν πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀναστήσονται μετὰ τῶν ἰδίων σωμάτων ἀποδώσονται λόγον περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν. Οἱ μὲν οὖν ἀγαθὰ πράξαντες εἰς τὴν αἰώνιον ἀπελεύσονται ζωὴν, οἱ δὲ τὰ φαῦλα εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.*

3. *Ὁὐ τῆ παρουσίᾳ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀναστήσονται μετὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν, καὶ ἀποδώσουσιν ἕξ ἰδίων ἔργων ἀπολογία.*

Καὶ οἱ τὰ ἀγαθὰ πράξαντες πορεύσονται εἰς ζωὴν αἰώνιον, οἱ δὲ φαῦλα εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

4. *Ὁὐ τῆ παρουσίᾳ πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοι ἄνθρωποι ἀναστήσονται, λόγον ἀποδοῦναι περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν τὰ ἀγαθὰ πράξαντες, πορεύσονται τῷ κελεύσματι αὐτοῦ εἰς αἰώνιον ζωὴν, οἱ δὲ φαῦλα πράξαντες, πορεύσονται εἰς αἰωνίους κολάσεις.*

აღდგომის აღსანიშნავად ოთხსავე შემთხვევაში გამოყენებულია პირიანი ფორმა ზმნისა ვნებითი გვართ - *ἀναστήσονται*, ქართულის უბრალო დამატება მოქმედებითი ბრუნვით (ვორცითა), დედანში, ძირითადად, ნათესაობითი ბრუნვითა და წინდებულით არის წარმოდგენილი, მაგალითად, *μετὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν...* ასეა პირველ სამ შემთხვევაში. ერთგან *αὐτῶν* უკუქცევით ნაცვალსახელს ენაცვლება ზედსართავი სახელი (*ἰδίων*) იმავე ბრუნვით (II და III შემთხვევა).

პირველსა და მეორე შემთხვევებში პასუხისგების შინაარსი საკუთარ საქმეებზე ერთნაირად არის გადმოცემული (*ἀποδώσονται λόγον περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν*) - მიმღეობის მრავლობითი რიცხვით, და

ბრალდებითი ბრუნვითა და მრავლობითი რიცხვის ნათესაობითის გამო მიზეზის შინაარსის წინდებულებიანი ფორმით.

მესამე შემთხვევაში საამისოდ უკვე პირიანი ზმნა და ასევე, მრავლობითის ნათესაობითი ბრუნვა გამოსვლითი შინაარსის ორ წინდებულებითურთ ფიქსირდება (*ἀποδώσουσιν ἔξ ἰδῶν ἔργων ἀπολογία*), (ისე, სიტყვა *ἀπολογία* უფრო კონკრეტულია შესაბამისი შინაარსისათვის), ხოლო, რაც შეეხება მეოთხე შემთხვევას, იგი უკვე ინფინიტივია

ἄλογον ἀποδοῖναι περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν).

კეთილის ქმნის შინაარსი ოთხივე შემთხვევაში მრავლობითი რიცხვის მოქმედებითი გვარის მიმდევობაა (*πράξαντες*), ხოლო ავის ქმნის შინაარსს საერთოდ არ ახლავს ზმნა. მიმართულება ოთხივე შემთხვევაში გამოსატულია ვნებითი გვარის ზმნით, ოღონდ სინონიმური მნიშვნელობებით: *εἰσελεύσονται* და *ἀπελεύσονται* პირველი და მეორე შემთხვევებისთვის, ხოლო *πορεύσονται* მეოთხე შემთხვევისათვის.

პირველ სამ შემთხვევაში ბოლო წინადადებას ზმნა არ ფიქსირდება, შინაარსი მიმართულებისა მხოლოდ იგულისხმება და გამოსატულია წინდებულებით (*εἰς*), ხოლო მეოთხე შემთხვევაში შინაარსის გამოსატვის ფორმა იცვლება საუკუნო ცვცხლის ნაცვლად საუკუნო სასჯელი, დასჯაა მოტანილი.

ესე უკვე არს მართალი სარწმუნოებაჲ, რომელი ესე არათუ ვინმე უბიწოდ და წმიდად და შეუგინებელად დაიცვას, ბრძანებისაებრ წმიდისა მოციქულთაჲსა, ცხორებაჲ ვერ ძალ-უც. 32

1. *Αὕτη ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἣν εἰ μὴ τις πιστῶς τε καὶ βεβαίως πιστεύσῃ, σωθῆναι οὐ δύνησεται.*
2. *Αὕτη ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἣν εἰ μὴ τις πιστῶς καὶ βεβαίως πιστεύσειεν, οὐχ οἶός τε εἶσται σωθῆναι.*
3. *Αὕτη ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἣν ἐὰν μὴ ἐκ πίστεως βεβαίως πιστεύσῃ, σωθῆναι οὐ δύνησεται.*
4. *Αὕτη τοίνυν ἐστὶν ἡ καθολικὴ πίστις, ἣν ὁ μὴ τηρήσας ἀμώμητον, σωθῆναι οὐ δύνησεται.*

პირველ შემთხვევაში, დაცვის შინაარსს დედანში შეესაბამება I აორისტის კავშირებითი კილოს მხოლოდობითი რიცხვის *πιστεύσῃ, πιστευεω* ზმნიდან, და იგი რწმენას ნიშნავს. ასევეა მესამე შემთხვევაშიც. პირიანი ზმნაა ის მეორე

შემთხვევაშიც(πιστεύσειν). ხოლო მეოთხე შემთხვევის ინფინიტივი I აორისტისა *τηρήσας, τηρῶ* ზმნიდან, მართლაც დაცვას, გაფრთხილებას ნიშნავს.

აღწერილობითი ფორმა ცხორებად ვერ ძალ-ჟც ზუსტი კალკია ბერძნულისა. იგი პირველ, მესამე და მეოთხე შემთხვევაში ერთნაირად არის გადმოცემული - *σῶθῆναι οὐ δύνησεται* - საწყისითა და ვნებითი გვარის პირიანი ზმნით. ხოლო მეორე შემთხვევაში მას ასეთი სახე აქვს: *οἶός τε ἔσται σῶθῆναι* - ნაცვალსახელით, ვნებითი გვარის ზმნითა და ინფინიტივით.

ქართულში დამატებულია ბრძანებისაებრ წმიდისა მოციქულთაფსა, ბერძნული ტექსტის არც ერთ ამ მონაკვეთში იგი არ არის.

ამრიგად, ჩვენ შევეცადეთ, მოცემული ტექსტი განგვეხილა ფილოლოგიური თვალსაზრისით, გაგვეგო ერთი და იგივე შინაარსი როგორ, და რა გრამატიკული თუ სემანტიკურ ლექსიკური საშუალებებით არის გადმოცემული თარგმანსა და ორიგინალში, მით უფრო, რომ ეს უკანასკნელი ოთხი ვარიანტით არის წარმოდგენილი.

მისი მთარგმნელი, (კეკელიძე 1975: 11)

უნდა

იყოს გიორგი ათონელი, რომელიც, როგორც ვიცით, ადეკვატური მთარგმნელობითი პრაქტიკის წარმომადგენელი არ ყოფილა. მაგრამ ეს არის დოგმატიკური ხასიათის თხზულება, და ცხადია, მთარგმნელი შეეცდებოდა ორიგინალი ზუსტად გადმოეტანა, რომ თავიდან აეცილებინა რაიმე სახის ორაზროვნება და შინაარსიდან გადაცდენა, და ეს ასეც გააკეთა. იგი, აზრობრივად და ფრაზეოლოგიურად ერთდროულად იმეორებს პირველი სამ ტექსტობრივ ვარიანტს, და ხშირ შემთხვევაში მეოთხესაც, მიუხედავად მისი მკვეთრად განსხვავებულობისა. ხანდახან დადგენაც კი ჭირს, ამ ოთხი ვარიანტიდან რომლის უფრო პარალელურია იგი. ცხადია, ეს ოთხი ვარიანტიც, თავისთავად, მაქსიმალურად ემსგავსება ერთმანეთს.

რაც შეეხება გრამატიკულ ენობრივ მოვლენებს ქართულ-ბერძნული ტექსტების ურთიერთმიმართებისას, ვლინდება ტრადიციული კალკები წინდებულისანი კონსტრუქციებისა, აღწერილობითი და პასიური ფორმებისა, განსაკუთრებით შესამჩნევია ქართული ვარიანტის პირიანი ზმნის სანაცვლოდ მიმდებობებისა და

საწყისების ინტენსიური გამოყენება, აქედან გამომდინარე კი, წინადადების სხვა წევრების სინტაქსური ფუნქციის სხვაგვარად წარმოდგენა თარგმანთან მიმართებაში.

დასკვნა

საბოლოო ჯამში, ჩვენი ნაშრომის ძირითადი მიზანდასახულობა იყო, ჩაგვეტარებინა ტექსტოლოგიური სამუშაო. დაგვედგინა ხელნაწერის ტექსტი, შეგვედარებინა პარალელურ ვარიანტთან(რა თქმა უნდა, თუკი ასეთი მოეპოვებოდა) და განგვეხილა იგი ქართულ ენობრივსა და ლიტერატურულ კონტექსტში.

ენობრივი თვალსაზრისით, შევეცადეთ, აღგვეჩვენებინა ყველა ის მოვლენა, რაც მახასიათებელი იყო მოცემული თხზულებისათვის თავისი გადაწერის დროსთან მიმართებაში.

რაც შეეხება ლიტერატურულ კონტექსტს, ეს არცთუ ისე მნიშვნელოვანი გვეგონია, რადგან სახეობრივი და ლაქსიკურ-სემანტიკური მრავალფეროვნების თვალსაზრისით თეოლოგიური თხზულებები ნაკლებად გამოირჩევიან.

უფრო საინტერესოდ მოგვეჩვენა თხზულების ბერძნულ დედანთან მიმართების პერიპეტიები, ერთი და იგივე შინაარსის ორ ენაზე გადმოცემის გრამატიკული და სემანტიკური საშუალებების გარჩევა და თარგმანის ტიპის გარკვევა. აქვე ვიტყვით, რომ ბერძნული და ქართული ტექსტების ურთიერთმიმართებისათვის ზოგადად, პოლისემატურობა ნაკლებად საგულისხმოა, ვინაიდან თხზულება პირველ ორ შემთხვევაში ეგზეგეტიკურია, მასამე შემთხვევაში კი დოგმატიკური.

დანართი წარმოადგენს ორ ხელნაწერსა და სამ ფრაზეოლოგიურ ლექსიკონს.

ხელნაწერები დანართში გადავიტანეთ იმიტომ, რომ არ მოეპოვებათ(ყოველ შემთხვევაში, ჯერჯერობით) თავიანთი ბერძნული დედანი, ფრაზეოლოგიური ლექსიკონის საშუალებით კი, თავისი ორიგინალისეული პარალელებით, დგინდება წარმოდგენილი თხზულების ტერმინოლოგია, რაც ტექსტის ხელახალ აღქმა-ათვისებას გულისხმობს.

სარჩევი

1. შესავალი 2
- 2 ხელნაწერის აღწერილობა A-128 5
3. თხზულება A-128 6
4. ენობრივი ანალიზი 22
5. ლექსიკური, ფრაზეოლოგიური, სახეობრივი და შინაარსობლივი მსგავსებები
ძველ ქართულ ჰაგიოგრაფიულ თხზულებებთან 33
6. სახისმეტყველება 39
7. ქართული თარგმანი ეთანხმება ძველი ბერძნული ტექსტის ჩვენებას 51
8. თარგმანი გაგრცობილია, შეინიშნება ტექსტის მატება ძველბერძნულ
დედანთან მიმართებაში 79
9. ქართულ თარგმანში აღინიშნება ძველი ბერძნული ტექსტის კლება 90
10. პერიფრაზი 95
11. ე.წ. შერეული მონაკვეთები 98
12. აღდგენილი მონაკვეთები 99
13. ავტორი 100
14. ენობრივი ანალიზი A-124 101
15. ქართულ-ბერძნული ტექსტების შედარება A-124 104
16. დასკვნა 117
17. ენობრივი ანალიზი A-627 118
18. ენობრივი ანალიზი S-2406 122
19. ქართულ-ბერძნული შედარება (ათანასე ალექსანდრიელის „სიმბოლო“) 124
21. დასკვნა 142
22. გამოყენებული ლიტერატურა 145
23. დანართი 148
24. ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი წმ. ნასტასი სინელის თხზულებისა 149
25. ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი წმ. ტიმოთე ალექსანდრიელისა 240
26. ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი წმ.ათანასე ალექსანდრიელის თხზულებისა 256

27. თხზულება ხელნაწერიდან A-627 277
28. თხზულება ხელნაწერიდან S-2406 279

გამოყენებული ლიტერატურა:

- აბულაძე 1976: აბულაძე ი. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1973
- ადიშის ... 2003: ადიშის ოთხთავი. თბილისი: გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“, 2003
- ბეზარაშვილი 2004: ბეზარაშვილი ქ. რიტორიკისა და თარგმანის თეორია და პრაქტიკა გრიგოლ ღვთისმეტყველის თხზულებათა ქართული თარგმანების მიხედვით. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“, 2004
- ბიბლია 1989: ბიბლია. თბილისი, 1989
- ბიბლიის ენციკლოპედია 1998: ბიბლიის ენციკლოპედია. თბილისი, 1998
- ბიბლიოთეკა 2003: Библиотека Отцов и Учителей Церкви, Преподобный Анастасий Синаит, Избранные Творения, Мос., 2003
- დანელია 1984: დანელია კ. მხატვრული ენისა და სტილის ზოგიერთი საკითხი ბიბლიურ წიგნთა ძველი ქართული თარგმანის მიხედვით, ძველი ქართული ენის კათედრის შრომები, 25. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, 1984
- დანელია 1998: დანელია კ. ნარკვევები ქართული სამწერლობო ენის ისტორიიდან. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1998
- დანელია 1983: დანელია კ. ქართული სამწერლო ენის ისტორიის საკითხები. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1983
- დვორეცკი 1958: Дворецкий И.Х. Древнегреческо-русский словарь, Мос, 1958
- დიდი სჯულის კანონი 1975: კანონიკური სამართლის ძველი, კაკეელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი, თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1975
- ენუქაშვილი 1961: ენუქაშვილი ს. პეტრე იბერიელი(ფსევდო-დიონისე არეოპაგელი). ეფრემ მცირეს თარგმანი. შრომები. თბილისი: გამომცემლობა სტალინის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1961
- იმნაიშვილი 1986: იმნაიშვილი ი. ქართული ოთხთავის სიმფონია-ლექსიკონი.

- კახაძე 1946: თბილისი: „თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1986
კახაძე მ. ბასილი დიდის „ექუსთა დღეთაჲ“. მასალები საქართველოსა და კავკასიის ისტორიისათვის, II. თბილისი: მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა, 1946
- კეკელიძე 1975: კეკელიძე კ. ეტიუდები ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. თბილისი: საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა, 1975
- კეკელიძე 1960: კეკელიძე კ. ქართული ლიტერატურის ისტორია, I. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1960
- კვაჭანტირაძე 2007: კვაჭანტირაძე მ. ჟ. სემიოტიკა, II, ჩარლზ პირსი და თანამედროვე სემიოტიკის პრობლემები, თბილისი, 2007
- კვაჭაძე 2006: კვაჭაძე ლ. თანამედროვე ქართული ენის სინტაქსი. თბილისი: გამომცემლობა „რუბიკონი“, 2006
- მენაბდე 1980: მენაბდე ლ. ძველი ქართული მწერლობის კერები, II. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1980
- მრავალთავე 1999: მრავალთავე. XVIII. თბილისი: კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი, 1999
- პატროლოგია, მინის გამოცემა: PG, Migne, t 89, 329-344; t 33, 1295-1308
- სარჯველაძე 1984: სარჯველაძე ზ. ქართული სალიტერატურო ენის შესავალი. თბილისი: გამომცემლობა „განათლება“, 1984
- სარჯველაძე 2004: სარჯველაძე ზ. ძველი ქართული ენა. თბილისი: გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“, 2004
- ურუშაძე 1969: ურუშაძე აკ. ძველი ბერძნული ენა. თბილისი: გამომცემლობა „თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა“, 1969
- ქართული პროზა 1982: ქართული პროზა, I. თბილისი: გამომცემლობა „საბჭოთა საქართველო“, 1982
- ყაუხჩიშვილი 1926: ყაუხჩიშვილი ს. გიორგი ამარტოლის ხრონოლოგიის ძველი ქართული თარგმანი, II, ტფ, 1926

- ცინდელიანი 1967: ცინდელიანი ე. მეფეთა პირველი ორი წიგნის ძვ. ქართული რედაქციების მიმართებისათვის ბერძნულთან. თბილისი: საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე, 2, 1967
- ჭუმბურიძე 2001: ჭუმბურიძე ა. ანგელოზურ ძალთა შესახებ. თბილისი: გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“, 2001
- ხელნაწერები: A -128; A – 124; A - 627; S - 2406; A - 67

დანართი

ტერმინოლოგიურ-ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი
წმინდა ანასტასი ანტიოქიელის კითხვა-მიგებითი თხზულება
ხელნაწერი A-128

ა

აბრაჰამი *Ἀβραάμ* 9.11; 12.3

აბრაჰამი 10.11

ადგილისა ეშმაკისათუს იხ. „მიცემა ადგილისა ეშმაკისათუს“

ადრე 9.9

ამათ 4.4; 9.9

ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა არა მოკლომა იხ. „გულსა ამათ საქმეთა
გამოუცდელისათა არა მოკლომა“

ამათ სიტყუათაგან საცნაურ ყოფა 6.4

ამან 3.3

ამაო და უხმარ ყოფა 1.2

ამას 2.9; იხ. „განმარჯუებულ და წარმართებულ ყოფა სოფელსა ამას“

ამას საზომსა მიწვენად იხ. „ღირს ქმნა ამას საზომსა “

ამას სოფელსა 10.10

ამას შინა იხ. „ყოფა სოფელსა ამას შინა“

ამასვე ცხორებასა განბნევა ყოვლისა ტურთისა ცოდვათა თუსთასა 16.22

ამაღლება *ὑπεραίρωμεν* 8.4

ამაღლებასა მოკლება იხ. „ღიდებასა ოდენ მათსა და ამაღლებასა მოკლება“

ამიერ თუ ტურთმძიმეთა განსლვა 16.4

ამით იხ. „მცირედითა ამით“

ამინ 16.26

ამის მოსწავება

ამის პირისათუს თქუმა *περὶ τῶν τοιούτων φησὶν* 3.1; 4.1

ამის საქმისა მინდობითა უდებებით და უნანელად გარდაკდაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ
იხ. „ არა ჯერ ყოფა ამის საქმისა მინდობითა უდებებით... “

ამის ყოვლისა საიდუმლოდ 9.15

ამის კორცთაღსა იხ. „გან-თუ-ძარცუა სამოსლისა ამის კორცთაღსა ”
ამისთვის *διὸ 1.2 9.15 διὰ τοῦτο 6.2 6.5 9.1 ὅθεν 1.3 7.5*
ამისთვის ყოფა *διὰ τοῦτο γίνονται 2.3*
ამისთვისცა *διὸ δὴ 2.14*
ამისცა საქმისა ძალი 2.1
ამპარტავან და თავხედ *ὑπερηφανεσόμενοι, ἢ ἀλαζονεσόμενοι 1.5*
ამპარტავანებისაგან და ზუაობისა *ἐξ ὑπερηφανείας, καὶ μεγαλαυχίας 8.9*
ანგაპარ 1.5
ანგელოზთა და კაცთა განქიქებად იხ. „წინაშე ანგელოზთა და კაცთა განქიქებად”
ანგიაღს მიერ იხ. თქუმა „ღმრთისა წინაწარმეტყუელისა ... “
ანუ *ἢ 1.5;VI; 7.1; 9.1*
ანუ არა *εἰ οὐκ 1.4*
ანუ გარემიქცევითა პირისა მისისაფთა და რისხვითა *ἢ κατὰ ἀποστροφήν 8.2*
ანუ გლახაკთა იხ. „ ეკლესიათა ანუ გლახაკთა”
ანუ კორციელთა იხ. „ვნებითა სუღიერთა შთაგრდომად ანუ კორციელთა”
არა *μὴ 1.2 6.4 7.5 οὐ μὴ 3.1 οὐ 9.4 14.7 οὐχὶ 9.11* იხ. „ანუ არა”; „ რაფთა არა”
არა ვითარცა კაცსა *ὡς τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐκ ἀνθρώπῳ 5.7*
არა თავთა თვსთა იხ. „ბრალობისაგან მოყუსისა და არა ... “
არა თნება იხ. „მეუფისა არა თნება”
არა კადრება თხოვად 16.12
არა მომკსენე იხ. „ სიკუდილსა არა მომკსენე”
არა მოკდომა იხ. „გუელსა ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა ... “
არა მოკსენება იხ. „ყოველთა ცოდვათა მისთა არა მოკსენება”
არა ნებითა ნებება სიკუდილისა ცოდვილისასა 3.5
არა სიკუდილი იხ. ცხორებით ცხონება და არა სიკუდილი”
არა სმენა იხ. „ყურისა მიერ არა სმენა”
არა ქმნილ ყოფა 16.13
არა ღირს ყოფა ყოვლადვე ცოცხალყოფად 10.8
არა შემკობისათვის იხ. „ეკლესიათა არა შემკობისათვის”
არა შორს ყოფა 4.8
არა წარწყმედად, არამედ განსწავლად *οὐκ εἰς ἀπώλειαν, ἀλλ’εἰς παιδείαν 14.2*
არა ქონა *δει 13.2*
არა წარკვეთა იხ. „მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებისა არა წარკვეთა”
არა წარწყმედა ბრძანებისაებრ უფლისა იხ. „ სასყიდელისა არა წარწყმედა ... “

არა წერილ ყოფა *οὐ γέγραπται 10.2*

არა წყალობისათვის იხ. „გლახაკთა არა წყალობისათვის”

არა ხილვა იხ. „თუალისა მიერ არა ხილვა”

არა ხოლო არამედ 6.10

არა ხოლო თუ 6.6

არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ...”

არა ჯერ ყოფა განკითხვისა კაცისასა *οὐ χρὴ κατακρίνειν ἄνθρωποι 9.1*

არაჲ 6.5; 10.10.

არავე 16.23

არავეინ *οὐδεὶς 3.7 13.5*

არათუ არამედ 6.7

არათუ სიმდიდრისა ყოფა ბოროტ *Ἄγαθός ὁ πλοῦτος 12.3*

არათუ ღმერთმან *οὐχὶ ὁ θεός 14.7*

არამედ *δε 1.5 9.12 ἀλλ’ 4.12 ἀλλὰ 4.5 10.3*

არამედ იხ. „არა ხოლო , არამედ”; „ არათუ , არამედ”

არამედ განსწავლად იხ. „არა წარწყმედად, არამედ განსწავლად”

არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა”

არამცა განკითხვა *οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα 8.10*

არაოდეს *οὐδέποτε 8.10*

არარაჲ 4.7; 15.6

არარაჲ მიზეზი წყალობისაჲ 16.3

არარას სხვისა კსენება *οὐδεις ἄλλου ἐμιμημένεισει 13.1*

არას რგება 16.17

არაღირსად ჭამა და სუმა *ἀναξίως ἐσθίω, και πίνω 6.2*

არაძლებად 6.14

არაწმიდებათა და უსჯულოებათა მათებრ შემთხვევა *κατὰ τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς 14.9*

არსებითნი იხ. „კაცსა თანა არსებითნი”

არსებისაგან გუამისა ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა იხ. „ცრემლთა არსებისაგან გუამისა ჩუენისაჲ შეწირვა ... ”

არ ყოფა *οὐκ ἔστιν 1.6*

არცა 4.5; *οὐδέ 14.7 οὐδὲν 11.1*

არცა განშორებისა სოფლისაგან განჩინებით განწესება

οἴεστε τῶν πάντων, τῶν ἐν κόσμῳ ἀναχάρεσιν 4.4

ასწლად მიახლებულნი იხ. „კაცნი მოხუცებულნი და ასწლად მიახლებულნი“
ასულთა თვსთა დაკლვა შესაწირავად ეშმაკთა იხ. „ძეთა და ასულთა თვსთა
დაკლვა შესაწირავად ”

აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ იხ. „ღირსად აურაცხელთა კეთილთა წილ“
აქა 16.14

აქა მყოფთა 16.14

აქა ხოლო მყოფნი 6.10

აქავე 5.3

აღბეჭდვა დღედ გამოკსნისა *ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέροι ἀπολυτρώσεως 4.12*

აღდგენა ღმრთისა მიერ შემდგომად სიკუდილისა მისისა 16.5

აღებითა იხ. „ტაცებითა და ქრთამის აღებითა“

აღვსება სულისა კაცისასა იხ. „რისხვითა და მწუხარებითა აღვსება ... ”

აღთქუმანი სახიერისა მის მეუფისანი 16.11

აღიარება იხ. „ღმრთისა აღიარება“

აღიარება მისა ყოვლისა ბრალისა შენისა ურცხვენელად და სარწმუნოებით 5.7

აღიარება ცოდვათა მათთა 5.1

აღიარება ცოდვათა ჩუენთა *ὁμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν 5.9*

აღსარებად იხ. „თუნიერ აღსარებისა“; „უმეცართა და გამოუცდელთა თანა
აღსარებად“

აღსარებად ბედისად იხ. „ქრისტიანეთაგან აღსარებად ბედისად“

აღსარებად და ცრემლი და სინანული იხ. „განწმედა თავთა ჩუენთა აღსარებითა და
ცრემლითა და სინანულითა“

აღსარებად ცოდვათად 5.1; იხ. „კეთილ ყოფა აღსარებისა ცოდვათასა“

აღსარებად ცოდვათა შენთა იხ. „სირცხული აღსარებისა ცოდვათა შენთა“

აღსარებითა და სინანულითა და ცრემლითა მკურვალითა ყოველთაგან ცოდვათა იხ.
„განწმედა თავისა თვისსა აღსარებითა და სინანულითა და
ცრემლითა მკურვალითა ... ”

აღსარებითა და სინანულითა ღირსებისა მოღება იხ. „ცრემლითა და აღსარებითა და
სინანულითა... ”

აღსარებითა მართლითა აღშენებული იხ. „ქრისტეს აღსარებითა მართლითა... ”

აღსარებისა სარგებელ ყოფა *καλόν ἐστι λίσαι, καὶ πάνις ἀφέλιμοι 5.5*

აღსაშენებელად საკმრისა მის *πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας 4.12*

აღსრულება *τῶν γυιομειῶν XVI*; იხ. „მათ მცნებათა აღსრულება“; „ღმრთის

მეცნიერებისა აღსრულება“; „ყოვლისა ცხორებისა თვისსა შრომით

და რუდუნებით აღსრულება”
აღსრულება დღეთა თვისთა იხ. „ღმრთისმსახურებით და მართლმადიდებლობით
აღსრულება დღეთა თვისთა”
აღსრულება იხ. „მიმთხუევა თხოვისა მისისა აღსრულებისა”
აღსრულებად იხ. „ვერშეძლება მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად”;
„მცნებათა აღსრულებად”.
აღსრულებული იხ. „სარწმუნოებით და ღმრთისმსახურებით აღსრულებული”
აღსრულებულნი იხ. „კაცთა მიერ აღსრულებულნი”; „ღმრთისმსახურებით
აღსრულებულნი”
აღსრულებული კანონისა *τῶν ἐπιτιμίων καταφρονητῆν οἰκονομίας ἀνάλαστοι, ἢ ῥάθυμοι 5.6*
აღტყინება 7.1
აღვრითა ქცევად ღაწუნი მათნი იხ. „ჭიმითა და აღვრითა ქცევად ღაწუნი მათნი”
აღშენება სახლისა სულისასა *οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος τῆς ψυχῆς 1.3*
აღშენებული იხ. „მუშაკობითა სათნოებათადათა აღშენებული”; „ქრისტეს აღსარებითა
მართლითა აღშენებული”
აწ *1^ა 9.5 12.2*
აწ ესერა 16.14
აწ უკუე 6.7; 6.10
ახალსა სჯულსა შინა იხ. „ძუელსა და ახალსა სჯულსა შინა”
ახლისა სჯულისანი იხ. „სხუანი ყოველნი წმიდანი ძუელისა და ახლისა
სჯულისანი”
აჰა 8.3; 9.8

ბ

ბელი *η τύχη XV; 15.1*; იხ. „ზმნად ბელისა”; „რწმუნება ბელისა”; „ქრისტეანეთაგან
აღსარებად ბელისა”; „ყოფა ბელისა”
ბელსა და ვარსკულავთა მიხეძება უგუნურებით
τύχη καὶ ἀστροὺς ἀνοήτως ἐπιγράφουσι 15.3
ბერი *ο γέρων IV; 4.1*
ბერი იგი *ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ 2.3*
ბილწ ყოფა *βεβηλος ἄν 9.12*
ბილწებად სულისა და კორცთად იხ. „განწმედა თავისა თვისისა ყოველისაგან

ბილწებისა ”; „წინადათვე განწმედა თავისა
თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა ”

ბილწთა საქმეთა მოქმედ 1.5

ბილწი იხ. „უსჯულოთათჳს და ბილწთა”

ბიწი იხ. „ყოვლისავე ბიწისაგან”

ბოროტ იხ. „არათუ სიმდიდრისა ყოფა ბოროტ”

ბოროტ ყოფა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა იხ. „მცირე და ბოროტ ყოფა დღეთა ... ”

ბოროტად კმარებად 12.3

ბოროტთა და ძნელუგანთა ცოდვათა შინა განფრდილ ყოფა ცხორებისა მისისა 16.3

ბოროტთა რათმე იხ. „მოქმედად ბოროტთა რათმე”

ბოროტი იხ. „მოქცევა მისი გზისა მისგან ბოროტისა”; „ტყუეთა მათ ზედა მრავალი
ბოროტი”; „ქმნა წინაშე ჩემსა ბოროტისა”; „ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა”

ბოროტი იგი გონებად მისი იხ. „უკურნებელ პოვნა ბოროტისა მის გონებისა მისისა”

ბოროტი საქმე იხ. „კუალად წარევა ბოროტთა საქმეთა”

ბოროტი ჩუეულებად ἡ κακή συνήθεια 7.8

ბოროტითა მით საქმითა 10.9

ბოროტისა მიზეზითა განმდიდრებულნი იხ. „სხვთა ესევეითარითა ბოროტისა
მიზეზითა ... ”

ბოროტისა ყოვლისა მისებრ უსჯულოებისა იხ. „ქმნა ბოროტისა ყოვლისა ... ”

ბოროტისა კორცთაჲსა იხ. „ჩუეულებისაგან ბოროტისა კორცთაჲსა”

ბრალეულ ქმნა ღმრთისაგან ἐνεκλήθε 13.5

ბრალი იგი 16.10

ბრალისა შენისა ურცხუენელად და სარწმუნოებით იხ. „ადიარება მისა ყოვლისა
ბრალისა შენისა ურცხუენელად და სარწმუნოებით”

ბრალობისაგან მოყუსისა და არა თავთა თჳსთა

ἐκ τοῦ μὴ μέμψεσθαι ἑαυτοὺς καὶ κατακρίνειν 8.9

ბრძანება 3.7; λέγειντος 4.1

ბრძანებად იხ. „დამარხვა მცნებათა ჩემთა და ბრძანებათა”

ბრძანებითა განჩინებით 4.5

ბრძანებითა უფლისაჲთა 5.2

ბრძანებითა ღმრთისაჲთა ქმნა κατὰ κέλευσιν θεοῦ ποιοῦσιν XIV

ბრძანებისაებრ უფლისა იხ. „სასყიდელისა არა წარწყმედა ... ”

ბრძოლად სიძვისად იხ. „კაცსა ზედა ბრძოლანი სიძვისანი”

ბრძოლათაგან ეშმაკისათა 16.4

ბრძოლითა *ἀπὸ πολέμου* 10.3

ბუნება იხ. „უძღურებისაგან კაცობრივისა მის ბუნებისა”

ბუნება მისი იხ. „უძღურებისაგან ბუნებისა მისისა”

ბუნებითისა იხ. „სიმჭურვალისაგან ბუნებითისა”

ბუნებისა მიწუება იხ. „კაცადკაცადისა ბუნებისა მიწუება”

ბ

გაკვირება *θαυμάζω* 2.2

გალობად 2.12; იხ. „მუჭლმოდრეკით გალობად”

გამარჯვება იხ. „უფლისა მიერ გამარჯვება”

გამოკითხვა ჳორცთა უფლისათა *διακρίνω τὸ σῶμα ... τοῦ Κυρίου* 6.2

გამორჩევა 14.8

გამოსლვა *ἐκπορεύετω* 4.12

გამოუთქუმელ ყოფა იხ. „სამართალთა და განკითხვათა ღმრთისათა მიუწდომელ ”

გამოუთქუმელი განკითხვად უფლისად იხ. „გამოუთქუმელითა განკითხვითა

უფლისადთა”

გამოუცდელ ყოფა *ἀδύκιμοί ἔστε* 1.4

გამოუცდელთა თანა აღსარებად იხ. „უმეცართა და გამოუცდელთა თანა აღსარებად”

გამოუცდელისათა არა მოჳდომა იხ. „გულისა ამათ საქმეთა გამოუცდელისათა ”

გამოჩენა მართლად *ἀναφανῆς δίκαιος* 8.5

გამოჩინება *θεωροῦνται* 9.2

გამოჩინებად სიმართლისა სჯულისა ღმრთისა *ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιοκρίσιος Θεοῦ* 9.7

გამოცდა *κεχρηματικέναι* 8.5

გამოცდა კაცადკაცადისა მიერ თავისა თ სისა *δοκιμαζέτω ἄνθρωπος ἑαυτὸν* 6.1

გამოცდილი და შემძლებელი კურნებად *ἐμπειροὶ, δυνάμειόν σε ἰατρῆσαι* 5.7

გამოცხადება *τὸ εἶρημένον ποιήσομαι* 2.1

გამოცხადება ღმრთისა მიერ იხ. „განმზადება და გამოცხადება ღმრთისა მიერ”

გამოცხადებითა იხ. „გარდარეულითა მით გამოცხადებითა”

გამოძიებად თავსა შორის თვისსა იხ. „ჳამ გამოძიებისა თავსა შორის თვისსა”

გამოჳსნა 3.4

გამოჳსნა ღმრთისა მიერ იხ. „განსაცდელთგან გამოჳსნა ღმრთისა მიერ”

გამოკვნიად იხ. „აღბეჭდვა დღედ გამოკვნიისა“
განათლება სულისა მისისა და ჳორცთაცა 6.7
განათლების მოფენა სულსა მისსა იხ. „უმეტესი მადლისა და განათლების მოფენა
სულსა მისსა“
განბნევა ყოვლისა ტვრთისა ცოდვათა თვსთასა იხ. „ამასვე ცხორებასა განბნევა ... ”
განგდებულ ყოფა და ძაგებულ 15.6
განგება სახიერებითა თ სითა 15.6
განგებად 2.12
განგებად ღმრთისად 15.4
განგებათა საეკლესიოთა იხ. „განშორებული ეკლესიისაგან და წესთა და... ”
განგებანი საეკლესიონი 2.3
განგებითა იხ. „და ვერ კეთილად განგებითა“
განგებულებათაგან და დღესასწაულთა იხ. „ყოვლისაგან სურვილისა ხილულთა მათ
ეკლესიათა წესთა... ”
განგებული იხ. „ყოველი იგი სახე ესევეითარათა განგებულნი“
განვლა ცათა 2.6
განთავისუფლება პერობილობისაგან ჯოჯოხეთისა 16.7
გან-თუ-კითხვა *κρινόμενοι δε 8.10*
გან თუ-ძარცვა სამოსელისა ამის ჳორცთაჲსა ამათ მოკუდავთაჲსა 16.23
განკითხვა *ἐκρινώμεθα 6.3*; იხ. „არამცა განკითხვა“; „თავთა თვსთაგან განკითხვა“;
„თავთა თვსთა ჩუენთა განკითხვა“
განკითხვა ქრისტეს მიერ *κρινόμενοι... ὑπὸ Κυρίου 6.3*
განკითხვად იხ. „ქმნა სიმართლისა და განკითხვისა“
განკითხვად თვსი იხ. „მიუწდომელი იგი განკითხვად თვსი“
განკითხვად კაცისად იხ. „არა ჯერ ყოფა განკითხვისა კაცისასა“
განკითხვად მისი იხ. „მიუთხრობელი იგი და მიუწდომელი განკითხვად მისი“
განკითხვად უფლისად იხ. „გამოუთქუმელითა განკითხვითა უფლისაჲთა“
განკითხვათა ღმრთისათა მიუწდომელ და გამოუთქუმელ ყოფა
τὰ τοῦ Κυρίου κρίματα ἀκατάλεπτά εἰσιν 9.1
განკითხვანი შენნი *τὰ κρίματα Κυρίου 9.15*
განკითხვისაგან მოყუსისა *ἐκ τοῦ κρίνειν ἑτέρους ἀμαρτάνοντας 7.1*
განკითხვისაგან სხუათაჲსა *ἐκ τοῦ κρίνειν ἄλλους 8.9*
განკრეხა იხ. „მპარავთაგან და წარმართთა მიერ განკრეხა“
განკრეხა სახლისა მის სულისასა მისისა *συλᾶ τὸν οἶκον τῆς ψυχῆς σου 1.6*
განკურნება *ὑγιῆς γέγονας 8.3*

განმანათლებელი სოფლისად იხ. „დამბადებელი და განმანათლებელი სოფლისად“
განმანათლებელი მისი ღმერთი იხ. „მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი“
განმართლებად *διορθοῦσθαι 8.7*

განმარჯუება იხ. „საქმეთა საწუთროსათა განმარჯუება“

განმარჯუება ღმრთისა მიერ *χρηστότητος Θεοῦ ἀπολοῦσιν 9.5*

განმარჯუებულ და შეწყალებულ ყოფა იხ. „ლოცვითა მშობელთა მათთადათა
განმარჯუებულ და... ”

განმარჯუებულ და შეწყალებულ ყოფა სოფელსა ამას 9.10

განმდიდრება *πλουτήση 9.9*; იხ. „ცოდვისა მისგან გინა თუ განმდიდრება“; „ღმრთისა
მიერ განმდიდრება“

განმზადება და გამოცხადება ღმრთისა მიერ

ἠτοιμάσειν καὶ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Θεὸς 2.10

განმზადებულ ყოფა იხ. „გეჰენისა განმზადებულ ყოფა“

განმდიდრებულნი იხ. „სხვთა ესევითარითა ბოროტისა მიზეზითა... ”

განმრავლება დიდებისა სახლისა მისისა *πληθυνθή ἡ δόξα αὐτοῦ 9.9*

განმწმედელი იხ. „ერთი იგი განმწმედელი“

განრინება 5.4

განრისხება უფლისა ღმრთისა თქუენისა *τὸ παροργίσει ὑμᾶς τὸν Θεὸν 14.3*

განრისხებასა თქუენსა იხ. „მზისა დასწრება განრისხებაა თქუენსა“

განრღუეული იგი *ὁ παραλυτικὸς 8.3*

განრყუნა სიძუელითა *διεφθάρησαν 13.3*

განრცხად *πλυσόμενοι 7.7*

განრცხად სამოსლისა სულისასა იხ. „დაჩვევა განრცხად სამოსლისა სულისასა“

განრცხადცა ვედარა ძლება *οὐδὲ πλυσθῆναι δύναται 7.7*

განსაცდელად გინა სულიერად, გინა ჳორციელად იხ. „მიშუებად შთაგრდომისა
განსაცდელად ... ”

განსაცდელთა და ჳირთა იხ. „მოვლინება ღმრთისა მიერ ... ”

განსაცდელთა მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა იხ. „მოწვევა ჩუენ ზედა
განსაცდელთა მართლმსაჯულისა ... ”

განსაცდელთა ყოფა საწერტელ იხ. „ჳირთა და განსაცდელთა ყოფა ... ”

განსაცდელთაგან გამოცხნა ღმრთისა მიერ *ὑπὸ Θεοῦ ... κινδύνῳ διασωζόμενος IX*

განსაცდელი 8.4; 14.2; იხ. „ეშმაკისაგან მოწვევნილი განსაცდელი“; მიშუებითა
ღმრთისადათა ეშმაკისა მიერ მოსლვა განსაცდელისა“; „მოწვევა
განსაცდელთა“; „ჩუენ ზედა განსაცდელნი“

განსაცდელი სულიერი, გინა ჳორციელი იხ. „მიცემა განსაცდელთა სულიერთა, გინა

კორციელთა”

განსაცდელი უმჯობესისათვის იხ. „ღმრთისა მიერ მოწვევნილი განსაცდელი ”

განსაცდელისა მის მიერ მოსლვა მეცნიერებად

διὰ τῶν πειρασμῶν ἔρχεται εἰς ἐπίγνωσιν 8.11

განსაწმედელად სულთა და კორცთა იხ. „ზიარება განსაწმედელად სულთა და ... ”

განსლვა იხ. „ამიერ ტვრთმძიმეთა განსლვა”

განსლვა მისა 5.1

განსწავლა *παιδεύμεθα 6.3 κατὰ σωφροισμὸν 8.1 ἐπαιδεύθη 8.5*

განსწავლად იხ. „არა წარწყმედად, არამედ განსწავლად”

განფრდილ ყოფა ცხორებისა მისისა იხ. „ბოროტთა და ძნელუგანთა ცოდვათა

შინა ... ”

განფრდილი იხ. „სული ცოდვილი და ვნებითა განფრდილი”

განქარება *εἰλεπον 9.9*

განქიქება მის წინაშე ცოდვათა თვისთა 5.3

განქიქებად იხ. „წინაშე ანგელოზთა და კაცთა განქიქება”

განყენება 6.8

განყენებად კორციელთა ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა იხ. „ვერ

შემძლებელნი განყენებად ... ”

განყოფად სულისა კორცთაგან 16.13

განშორება ტყუილისა *ἀποθήμενοι τὸ ψεῦδος 4.10*

განშორება ღმერთშემოსილისა მის სულისა *ἀπίσταται ἢ Θεοφόρος ψυχή 2.5*

განშორებად 4.8

განშორებისა სოფლისაგან განჩინებით განწესება იხ. „არცა განშორებისა

სოფლისაგან ... ”

განშორებული იხ. „მონაზონი ვინმე დაყუდებული და ფრიად ... ”

განშორებული ეკლესიისაგან და წესთა და განგებათა საეკლესიოთა

κεχωρισμένος τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας καὶ ἀπεχόμενος τῶν ἀγίων συνάξεων 2.2

განჩინებით 4.4; იხ. „ბრძანებითა განჩინებით”

განჩინებით განწესება იხ. „არცა განშორებასა სოფლისაგან ... ”

განცუეთილ *κατατριβόμενοι 7.7*

განცხრომილ იხ. „მოცინარ და განცხრომილ”

განწესება 5.3; იხ. „არცა განშორებისა სოფლისაგან განჩინებით ... ”; „წმიდათა

მოციქულთა განწესება”

განწესება ყოველივესა 15.4

განწესებულ ყოფა იხ. „პირველითგანვე განწესებულ ყოფა”; 5.1; 16.1

განწესებული იხ. „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა ... ”
განწმედა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და ჳორცთაჲსა 16.22
განწმედა თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან აღსარებითა და ცრემლითა და სინანულითა
16.13

განწმედა კაცისა ცოდვათაგან *καθαρθῆ ὁ ἄνθρωπος τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ* 2.3
განწმედა ჩუენი ყოვლისაგან სიცრუვისა *καθάρισι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας* 5.9
განწმედა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და ჳორცთაჲსა იხ.
„წინათვე განწმედაჲ თავის თვისისა ... ”

განხეთქა მეფობისა შენისა ჳელთაგან შენთა
διαρρησῶν διαρρηξῶ τὴν βασιλειαν ἐκ χειρὸ σου 9.4

განჳმობა *ἀποξηραιθῆσονται* 9.9

გარდარეულითა მით გამოცხადებითა 8.4

გარდაქცევა გულარძნილებაჲ *τοὺς δὲ ἐκκλίνουτας εἰς τὰς στραγαλιὰς* 3.6

გარდაჳდა იხ. „უმეტეს ყოველთა კაცთა შუეებითა და დიდებითა გარდახდა”

გარდაჳდა თავთა თჳსთა და ფართოებით იხ. „ფლობით გარდაჳდა დღეთა თჳსთა და
ფართოებით”

გარდაჳდა დღეთა მისთა იხ. „ფლობით გარდაჳდა დღეთა მისთა”

გარდაჳდაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ იხ. „არა ჳერ ყოფა ამის საქმისა მინდობითა
უღებებით და უნანელად ... ”

გარემიქცევა პირისა მისისა *ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ* 14.7

გარემიქცევითა პირისა მისისაჲთა და რისხევითა - იხ. „ანუ გარემიქცევითა პირისა
მისისაჲთა ... ”

გარემიქცევა პირისა ჩემისა მათგან *ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ’ αὐτῶν* 14.9

გარეშე შენსა 9.15

გარეშე ჳორცთა ყოფა *ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν* 7.3 7.4

გარნა *ἀλλ’ ἢ* 2.16 *ἀλλὰ* 5.5 *πλὴν* 9.4 13.2 *εἰ* 13.1

გარნა თუ 1.4

გარნა ცოდვისა და ურჩულობისაგან 10.9

გეჳნისა განმზადებულ ყოფა *γέειν ἠπειλήται* 13.5

გზაჲ უფლისაჲ იხ. „წრფელ ყოფა გზისა უფლისასა”

გზათა მისთა იხ. „სღვად გზათა მისთა”

გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან იხ. „შეკრება სიმართლისა გზათაგან და ... ”

გზანი მათნი *ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ* 9.8

გზისა მისგან ბოროტისა იხ. „მოქცევაჲ მისი გზისა მისგან ... ”

გინა თუ განმდიდრება იხ. „ცოდვისა მისგან გინა თუ განმდიდრება”

გინა თუ დაგლახაკება 10.10

გინა თუ სულიერად, გინა ჯორციელად იხ. „მიშუება შთავრდომისა განსაცდელად ... ”

გინა ჯორციელად იხ. „მიშუება შთავრდომისა განსაცდელად ”

გინა ჯორციელთა იხ. „მიცემა განსაცდელთა სულიერთა, გინა ჯორციელთა”
გლახაკ 9.11

გლახაკთა იხ. „ეკლესიათა ანუ გლახაკთა”

გლახაკთა არა წყალობისათჳს *ὄπιον δὲ τοῦ πείρητας μὴ ἐλεῆσαι 13.5*

გლახაკთა მოწყალება 13.4

გლახაკთათჳს მიცემა ჳელითა შენითა 13.4

გლახაკი *εἰς τοὺς πτωχοὺς 13.1* იხ. „მიშუება ლახარე გლახაკისა”; „მოწყალება გლახაკთად”

გონება *οἶον 8.5*

გონებად იხ. „ცთუნება გონებისა”

გონებად მისი იხ. „უკურნებელ პოვა ბოროტისა მის გონებისა მისისა”

გონებასა კაცისასა ჳრისტეს ყოფა იხ. „შინაგან გონებასა კაცისასა ... ”

გონებითა წმიდითა ზიარება იხ. „ღირსებითა და გონებითა წმიდითა ... ”

გონიერად 8.12

გონიერი 10.7

გრილისა წყლისამდე იხ. „სასუმელისა ერთისა გრილისა წყლისამდე”

გრძნებითა 10.8

გუამისა თ სისა ტაძრად საყოფელ უხილავისა ღმრთისა იხ. „ხედვა გუამისა თ სისა ტაძრად საყოფელ ... ”

გუამისა ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა იხ. „ცრემლთა არსებისაგან გუამისა ჩუენისა ... ”

გულევა უკუანადსკნელ ჳეშმარიტისა სინანულისა ჳელყოფად

μετανοῆσαι δὲ γρησίως ἐν ὑστέροις μέλλοιτες 9.5

გულარძნილებად იხ. „გარდაქცევა გულარძნილებად”

ღ

დაბადებული თჳსი იხ. „მზა ყოფა შეწყალებად დაბადებულთა თჳსთა”

დაბერება იხ. „დაბერება და დაძულება”

დაბრკოლება 12.3

დაგლახაკება იხ. „გინა თუ დაგლახაკება“

დადება ხელისა ერქუანსა და მართლუკუნ ხედვა

βαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ’ ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω 3.7

დავით *Δαβὶδ 9.13* *Δαυὶδ 12.3*

დავითისა თქუმა *Δαβὶδ... λέγω 9.8*

დავითისათჳს *διὰ Δαβὶδ 9.4* იხ. „ვითარცა სოლომონ დავითისათჳს“

დავითისაცა წამება იხ. „და დავითისაცა წამება“

დათხევა 7.5

დათხევითა იხ. „ბრძოლითა და სისხლთა დათხევითა“

დაკლებულ ყოფა წესისაგან *ἐξέπεσε... τοῦ φρονημάτων 15.3*

დაკლება შესაწირავად ეშმაკთა იხ. „ძეთა და ასულთა დაკლება შესაწირავად ... “

დამაბრკოლებელ 4.7

დამარხვა იხ. „მცნებათა ქრისტესათა დამარხვა“; „მცნებათა ჩემთა დამარხვა“;

„სულისა მისისა დამარხვა“; „ქალწულებისა და უქორწინებლობის დამარხვა“

დამარხვა მცნებათა ჩემთა და ბრძანებათა

ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ προστάγματά μου 9.4

დამარხვა ყოველთა მნებათა ჩემთა 3.4

დამარხვად ერთობასა მას სულისასა იხ. „სიყუარულით სწრაფვა დამარხვად ... “

დამარხვად მცნებათა მისთა *φυλάξαι τὸν νόμον αὐτοῦ 4.1* *φυλάξαι τὰς ἐντολάς XII*

დამარხულ ყოფა იხ. „ღმრთისა მიერ დამარხულ ყოფა“

დამაყენებელ 4.1

დამბადებელი და განმანათლებელი სოფლისა *διοκοῦντα καὶ προνοοῦμενοι πάντα 15.2*

დამკვდრება *ἐνοικήσω 1.4*

დამკვდრება და ქცევა მათ შორის *ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω 2.3*

დამკვდრება ღმრთისა მის თანა *οἰκίση ἐν αὐτῷ ὁ Θεὸς 2.3*

დამკვდრება ღმრთისა მის შორის

(ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ) τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν 2.9

დამკვდრება ღმრთისა შორის ჩუენსა *οἰκεῖ ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν 1.3*

დამძიმებითა იხ. „უზომოდთა დამძიმებთა“

დასასჯელ ქმნა იხ. „სულისა დასასჯელ ქმნა“

დასასჯელად იხ. „ქმნა დასასჯელად“

დასასჯელად თავისა თ სისა ჭამა და სუმა *κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνειν 6.2*

დასასჯელად სულისა და კორცთა ქმნა *εἰς ἄλεθρον ψυχῆς, καὶ σαματος γειεται 6.4*

დასტურისა უდებყოფად იხ. „უხილავისა საქმისა სასოებითა ცხადისა მის და
დასტურისა უდებყოფად”

დასწრება განრისხებასა თქუენსა იხ. „მზისა დასწრება განრისხებასა თქუენსა”
დასჯა იხ. „სოფლისა თანა დასჯა”

დასჯა ცოდვილისა სულისა იხ. „შეწუვა და დასჯა ცოდვილისა სულისა”
დასჯად ეშმაკთა თანა 13.5

დატევება 14.11

დატევებად იხ. „ღმრთისაგან მიშუებად და დატევებად”

დატევება მისი ქრისტეს მიერ *ὑπὸ Χριστοῦ ἵστερον ἐγκατάλειψις 8.2*

დატევებად ღმრთისა მიერ იხ. „მიშუებად და დატევებად ღმრთისა მიერ”

დაუნჯება თავისა შენისა რისხვისა *θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργήν 9.7*

დაფარვა *προϊοῦνται 9.5*

დაფარული იხ. „უფლისა მიერ უწყება კაცადკაცადისა დაფარულისა”; „ხედვა
დაფარულთა”

დაღაცათუ 10.6; 16.4

დაყუდებად 2.14

დაყენება 4.5

დაყუდებისა სწავება იხ. „ესევეითარისა დაყუდებისა სწავება”

დაყუდებული და ფრიად განშორებული იხ. „მონაზონი ვინმე დაყუდებული ”

დაჩვევა განრცხად სამოსლისა სულისასა *συνεθίσαι πλύνειν τὸ ἱμάτιον τοῦ σώματος 7.6*

დაცემა მახვილითა *ἔπρασαι... ἐν μαχαίρα 14.9*

დაცვა თავისა თვისისა ყოველისაგან ცოდვისა იხ. „კეთილად დაცვა თავისა თვისისა ... ”

დაცვად თავთა ჩუენთად ცოდვითაგან *παραφυλάττεσθαι τῆς ἀμαρτίας 7.5*

დაძუებება და დაბერება *γηράσαι καὶ παλαιωθῆναι 7.7*

დაწუნება იხ. „ლაზარეს დაწუნება”

დაჯსნა ძილისა *ὑπομείναι ἐνυπνιασμόν 7.2*

დაჯშობა კარისა შენისა *κλείσας τῆν θύραν σου 2.15*

დგომა 16.21

დიდად სარგებელ ქმნა იხ. „სულთა მათ შესუენებულთა დიდად ... ”

დიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა 16.18

დიდებად და მადლი სულისადა იხ. „სირცხული დიდებად ”

დიდებად სახლისა მისისადა იხ. „განმრავლება დიდებისა სახლისა მისისადა”

დიდებასა ოდენ მათსა და ამადლებასა მოკლება

τῷ δοξασθῆναι αὐτοῦς, καὶ ἰψωθῆναι, ἐκλείποντες 9.8

დიდებითა გარდაჯდა იხ. „უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა და დიდებითა ... ”

დიდებული იგი მსხუერპლი 16.11

დიდებული იგი ტრაპეზი იხ. „ეგრეთ მოვლომა დიდებულსა მას ტრაპეზსა“

დიდი 16.7

დიდი იგი და საშინელი სირცხული 5.4

დიდი, ... „და სული იგი ჭეშმარიტებისა იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად
მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი ... ”

დიდი მიცვალებულთა მათ სულთა იხ. „სარგებელი დიდი მიცვალებულთა მათ
სულთა“

დიდძალი ჭურჭელი 13.3

დინება იხ. „ორნი დინებანი“; „ძილსა შინა დინებანი“

დინება იგი თესლისა *ῥῖσις ... της σπορας* 7.3

დინება იგი ცრემლთა *ῥῖσις ... του δακρου* 7.3

დინებისა ძილსა შინა იხ. „უცნება იგი დინებისა ძილსა შინა“

დიონისიოს იხ. „წმიდა დიონისიოს“

დღე იხ. „ერთი დღე“; „უამი დღე“

დღე შეწყნარებისა იხ. „ყოფა დღისა შეწყნარებისა“

დღედ გამოკსნისა იხ. „აღბეჭდვა დღედ გამოკსნისა“

დღედმდე იხ. „ვიდრე მუნ დღედმდე“

დღეთა თუსთა და ფართობით იხ. „ფლობით გარდაცდა დღეთა თუსთა და
ფართობით“

დღეთა შენთა *ἐν ταῖς ἡμέραις σου* 9.4

დღეთა მისთა იხ. „ფლობით გარდაცდა დღეთა მისთა“

დღენი თუსნი იხ. „ღმრთისმსახურებით და მართლმადიდებლობით აღსრულება
დღეთა თუსთა“

დღენი ცხორებისა ჩემისანი იხ. „მცირე და ბოროტ ყოფა დღეთა ცხორებისა
ჩემისათა“

დღესა მას რისხვისასა *ἐν ἡμέρα ὀργῆς* 9.7

დღესა შობისასა ვარსკულავომრიცხუელობა 15.5

დღესასწაული იხ. „ყოვლისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა ... ”

დღესასწაული საეკლესიო 2.12

დღესასწაულნი და წესნი და განგებანი საეკლესიონი

αἱ συνάξεις, καὶ λειτουργίαι, καὶ ἑορταί `2.3

ეგრე 10.11

ეგრეთ მოვდომა დიდებულსა მას ტრაპეზსა 6.15

ეგრეთვე 5.2; *ὄψω 7.4 ὁμοίως 14.8*

ეგრეცა 10.5

ეზეკიელ წინაწარმეტყუელი *ὁ Θεὸς Ἰεζεκιήλ 3.1*

ეზეკიელის მიერ თქუმა *Ἐζεκιήλ ἐκ προσώπου φησι 4.8*

ეკლესია იხ. „მრავალი ეკლესია“; „სათანადო საჭმარი ეკლესიისა“

ეკლესიათა ანუ გლახაკთა *ἐν ἐκκλησίας, ἢ εἰς πειρητας XIII*

ეკლესიათა არა შემეობისათჳს *ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐκκλησίας καλλωπίσαι 13.5*

ეკლესიათა შეწირვა საფასეთა იხ. „მდიდართა ეკლესიათა შეწირვა საფასეთა“

ეკლესიათა წესთა და განგებულებათაგან და დღესასწაულთა იხ. „ყოველისაგან

სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და ... ”

ეკლესიანიცა ნაკლულევანნი *ἐκκλησίαι λειπόμειναι σκευῶν τινῶν ἀναγκαίων 13.2*

ეკლესიისაგან და წესთა და განგებათა საეკლესიოთა იხ. „განშორებული

ეკლესიისაგან და წესთა და განგებათა საეკლესიოთა“

ერთგზის 6.13

ერთგზის ზიარება იხ. „წელიწადსა შინა ერთგზის ზიარება“

ერთგზის წელიწადსა შინა 6.10

ერთგზის წელიწადსა შინა ზიარება იხ. „მას მსხუერპლსა ერთგზის წელიწადსა ... ”

ერთ დღე 16.10

ერთი იგი განმწმედელი *μία ἀγιάζουσα 7.3*

ერთი იგი შემაგინებელი *μία ... μολύνουσα 7.3*

ერთისა გრილისა წყლისამდე იხ. „სასუმელისა ერთისა გრილისა წყლისამდე“

ერთობად იგი სულისად იხ. „სიყუარულით სწრაფვა დამარხვად ერთობასა ... ”

ერთისა წინაშე მსგავსისა თ სისა 5.3

ერთსა მის იხ. „მიცემა წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად წესად და სარგებელად ... ”

ერო ჩემო *λαός μου 14.3*

ერქუანსა და მართლუკუნ ხედვა იხ. „დადება ჳელისა ერქუანსა და მართლუკუნ ხედვა“

ესავი *Ἡσαῦ 9.12*

ესაიადსა იერუსალიმელთათჳს იხ. „თქუმა ესაიადსა იერუსალიმელთათჳს“

ესაიას მიერ თქუმა იხ. „და ესაიას მიერ თქუმა“
 ესე IX; *τοῦτο 9.4 ὁπτος 9.11 16.16* იხ. „საქმე ესე“; „ხოლო ესე“
 ესე მოკუდავთად იხ. „გან-თუ ძარცუვა სამოსლისა ამის ჳორცთაჲსა ამათ
 მოკუდავთაჲსა“
 ესე საქმენი 15.5
 ესე სიტყუად 10.7
 ესე სხუად თუ *τὸ μὲν 10.1*
 ესევეითართა განგებულნი იხ. „ყოველი იგი სახე ესევეითართა განგებულნი“
 ესევეითარი *ὄψτω τοίνυν 2.14 ὄκον 14.5*
 ესევეითარი იგი 2.12; 16.11
 ესევეითარი იგი სიმდიდრე 10.9
 ესევეითარისა ბოროტისა მიზეზითა განმდიდრებულნი იხ. „სხუთა ესევეითარითა
 ბოროტისა მიზეზითა განმდიდრებულნი“
 ესევეითარისა მიზეზისა მეტყუელნი *οἱ τὰς τοιαύτας προφάσεις προφασίζόμενοι 12.1*
 ესევეითარისა სახისა დაყუდებისა სწავება *τὸν τῆς ἰσυχίας τρόποι ἐκπαιδεύων 2.14*
 ესევეითარისა სახისა მეტყუელნი 10.7
 ესევეითარნი 6.13
 ესერა 2.13; 9.8; *δὲ 12.2* იხ. „აწ ესერა“
 ესრეთ *ὄψτως 1.3 6.4* იხ. „და ესრეთ“
 ეშმაკთა თანა იხ. „დასჯად ეშმაკთა თანა“
 ეშმაკი *ὁ διάβολος 1.5* იხ. „ბრძოლათაგან ეშმაკისათა“; „შურისაგან ეშმაკისა“; „ძეთა და
 ასულთა დაკლვა ... ”
 ეშმაკისა მიერ და ცოდვისა *δια του ποιηρου και τῆς ἀμαρτίας 10.3*
 ეშმაკისა მიერ მოსლვა განსაცდელისა იხ. „მიშუებითა ღმრთისაჲთა ეშმაკისა მიერ
 მოსლვა განსაცდელისა“
 ეშმაკისაგან მოწვენული განსაცდელი *τὸν ἐκ διαβόλου πειρασμοιν VIII*
 ეშმაკისათჳს იხ. „მიცემა ადგილისა ეშმაკისათჳს“

ვარსკულავთა თაყუანისცემა 15.1

ვარსკულავთა მიხემა უგუნურებით იხ. „ბედსა და ვარსკულავთა მიხემა ... ”

ვარსკულავთმრიცხველობა იხ. „დღესა შობისასა ვარსკულავთმრიცხველობა”

ვედრება იხ. „ამისთვის შეწირვა ვედრებისა”; „ლოცვა ღმრთისა მიმართ და

ვედრება”; „შენდობა ლოცვითა მათითა და ვედრებითა”

ვედრება მისი 15.6

ვედრებანი იგი მვედრებელთა მისთანი 16.6

ვედრებანი წმიდათანი იხ. „ლოცვანი და ვედრებანი წმიდათანი”

ვერ *μη* 6.3

ვერ კეთილად განგებითა *μη καλῶς ἀπὸ διοικήσασαι* 13.3

ვერ ცნობა *ἀγνοῶν* 9.6

ვერ ძლება მონაზონებისა 4.8

ვერშემძლებელნი განყენებად კორციელთა ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა

ἀποστήναι τῆς σωματικῆς ἀμαρτίας μη δυνήθειας, διὰ τῆς χροίαις συήθειαις 7.8

ვერშემძლება მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად

ὅς δύναιται μονάσαι, ἢ τα τοῦ μοναχοῦ ποιῆσαι IV

ველარა ძლება იხ. „განრცხადცა ველარა ძლება”

ვერ ჰელმწიფება თქუმად *ὀβδεῖς... δύναιται εἰπεῖν* 10.3

ვეცხლი *τὸ ἀργύριον* X; 10.1

ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ ყოფა იხ. „უგუნურთა და

ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ ყოფა”

ვიდრე მუნ დღედმდე *ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης* 9.1

ვიდრე ორთა მწუელილთამდე იხ. „უეჭუელად მიცემა ვიდრე ორთა მწუელილთამდე”

ვიდრელა 16.13; 16.21

ვიდრელა ცოცხალ ყოფა 16.14

ვიეთმე *τινας*

ვითარ *πῶς* 2.2 VIII *πῶς οὖτος* IV *οἷα* 8.2 *ὡς* 9.5 XII *δὲ* 9.12

ვითარ ვითარ წინაწარმეტყუელთა შორის 9.14

ვითარმედ *ὅτι* 1.3 1.6 2.3 4.1

ვითარმცა 10.11

ვითარმცა წინაშე ღმრთისა თქუმა 5.7

ვითარცა *ὡς* 1.2 2.3 8.2 *ὡσπερ* 7.3 8.11 *καθὰπερ* 1.6 7.4 *καθὼς* 7.1 *ὡσεὶ* 9.8 *οἷος* 8.12

ვითარცა თივად *ὡσεὶ χόρτος* 9.9

ვითარცა კაცსა იხ. „არა ვითარცა კაცსა”

ვითარცა ნებება 10.10

ვითარცა სოლომონ დაგითისათვის *ὡς Σολομών διὰ τοῦ Δαβὶδ 9.3*

ვითარცა ქურივისა მის 19.21

ვინ *τίνας I; 9.15*

ვინაჲ 10.6

ვინმე *τις III; IV; 4.1; 4.7; το 7.6; იხ. „კაცი ვინმე“*

ვინადგან 9.4

ვინმე დაყუდებული და ფრიად განშორებული იხ. „მონაზონი ვინმე დაყუდებული ... ”

ვინმე ღმრთივსრული იხ. „მამათაგან იგი ვინმე ღმრთივსრული”

ვინმცა 10.7

ვის 4.11

ვისა მიმართ მიხედვა *ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω 2.16*

ვისიცა 10.2

ვნებათა სულიერთა შტავრდომად, ანუ ჳორციელთა *εἰς ψυχικὰ καὶ σωματικὰ πάθη 8.9*

ვნებათა უძრეს ყოფა იხ. „ყოველთავე ვნებათა უძრეს ყოფა”

ვნებითა განფრდილი იხ. „სული ცოდვილი და ვნებითა განფრდილი”

ზ

ზე იხ. „ნეტარისა პავლეს ზე”

ზედა იხ. „კაცსა ზედა”; „მოვლინება ჩუენ ზედა”; „ყოფა წყალობისა მიცვალებულთა ზედა”; „ჩუენ ზედა”

ზედა ბრძოლანი სიძვისანი იხ. „კაცთა ზედა ბრძოლანი ”

ზედა განსაცდელთა მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა იხ. „მოწვევა ჩუენ ზედა განსაცდელთა ... ”

ზედა განსაცდელნი იხ. „ჩუენ ზედა განსაცდელნი”

ზედა მრავალი ბოროტი იხ. „ტყუეთა მათ ზედა მრავალი ბოროტი”

ზედა სწავლად და განსაცდელი უმჯობესისათვის იხ. „ღმრთისა მიერ მოწვევნილი კაცსა ზედა განსაცდელი ... ”

ზედა ქმნილი ქველისსაქმე იხ. „მათ ზედა ქმნილი ქველისსაქმე”

ზედა შენსა იხ. „თუაღღება სულსა ზედა შენსა”

ზედა ჳერ ყოფა დაღადებისა იხ. „ყოველსა ზედა ჳერ ყოფა ... ”

ზედადსზედა *συνεχῶς* VI

ზედგომად ღამე ყოველ იხ. „ფრიადი ზედგომად ღამე ყოველ“

ზემოწერილნი 4.8

ზემოკსენებული 9.10

ზიარება 6.7; 6.10; იხ. „მას მსხუერპლსა ერთგზის წელიწადსა შინა ზიარება“;

„ღირსებით ზიარება“; „ღირსებითა და გონებითა ზიარება“; „წელიწადსა შინა ერთგზის ზიარება“

ზიარება განსაწმედელად სულთა და კორცთა 6.13

ზიარება წმიდასა მას და პატიოსანსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესასა იხ.

„ღირსებით ზიარება წმიდასა და პატიოსანსა ... ”

ზიარება იხ. „უღირსად ზიარებად“

ზიარება ქრისტეს საიდუმლოთა *τὸ κοινῶν* VI

ზიარებად იხ. „ნებება ქრისტეს საიდუმლოთა ზიარებად“

ზიარებისათვის 6.7

ზმნად იხ. „ყოველნი მისნობანი და ზმნანი“

ზმნად ბედისად 15.5

ზომითი წურთად 14.4

ზრახვისა მისისასა იხ. „კვლთა შინა ზრახვისა მისისასა“

ზრუნვა იხ. „საქმეთა სოფლისათა ზრუნვა“

ზუაობისა იხ. „ამპარტავანებისაგან და ზუაობისა“

ზუაობისაგან *ἢ ἐξ ὑψηλοφροσύνης* 7.1

თ

თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე *ὁ Κύριος* 3.7

თავთა თვსთა იხ. „ბრალობისაგან მოყუესისა და არა თავთა თვსთა“

თავთა თვსთა ჩუენთა განკითხვა *ἐαυτοὺς ... ἐκρίνομεν* 8.10

თავთა თვსთაგან განკითხვა *ἐαυτοὺς ἐκρίνομεν* 6.3

თავთა ჩუენთა შეწირვა ღმრთისა *αὐτῆν ἡμῶν τῆν σάρκα προσεινέγκωμεν τῷ Θεῷ* 11.1

თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან აღსარებითა და ცრემლითა და სინანულითა იხ.

„განწმედა თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან ... ”

თავთა ჩუენთად ცოდვათაგან იხ. „დაცვათ თავთა ჩუენთად ცოდვათაგან“

თავი თუსი იხ. „ყოველითა სათნოებითა შექმნა თავისა თუსისა“; „წარდგენა თავისა თუსისა“

თავით თუსით იხ. „ცნობა თავით თუსით“

თავით თუსით სინანული 16.4

თავისა თუსისა იხ. „გამოცდა კაცადკაცადისა მიერ თავისა თუსისა“

თავისა თუსისა აღსარებითა და სინანულითა და ცრემლითა მჭურვალთა ყოველთაგან

თავისა თუსისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთაჲსა იხ. „წინაფთვე განწმენად თავისა თუსისა ყოვლისაგან ბილწებისა“; „განწმენდა თავისა

თუსისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთაჲსა“

თავისა თუსისა ყოვლისაგან ცოდვისა იხ. „კეთილად დაცვა თავისა თუსისა ყოვლისაგან ცოდვისა“

თავისა თუსისა ჭამა და სუმა იხ. „დასასჯელად თავისა თუსისა ჭამა და სუმა“

თავისა შენისა რისხვისა იხ. „დაუნჯება თავისა შენისა რისხვისა“

თავსა შორის თუსა მკუდრად მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მღვდელთმოდღუარი იგი დიდი, ... , და სული იგი ჭეშმარიტებისად იხ.

„წინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად ... “

თავსა შორის თუსა იხ. „ვამსი გამოძიებისა თავსა შორის თუსა“

თავს დება ურთიერთას იხ. „ყოველითა სიმდაბლითა, სიმწიდიტა და სულგრძელებითა ... “

თავკედ იხ. „ამპარტავან და თავხედ“

თანა იხ. „დასჯად ეშმაკთა თანა“; „დამკუდრება ღმრთისა მის თანა“; „თქუმა კაცადკაცადისა მიერ მოყუისა თანა“; „კაცისა თანა“; „სხუათა თანა“;

„მეუღლეთა და შვილთა თანა“; „შემძლებელ ყოფა თქუმად იობს თანა“

თანა დამარხულ ყოფა იხ. „ღმრთისა თანა დამარხულ ყოფა“

თანა არსებითნი იხ. „კაცისა თანა არსებითნი“

თანა ღსარებაჲ იხ. „უმეცართა და გამოუცდელთა თანა აღსარებაჲ“

თანა დამარხულ ყოფა იხ. „ღმრთისა თანა დამარხულ ყოფა“

თანა დასჯა იხ. „სოფლისა თანა დასჯა“

თანა უსჯულოებისათა იხ. „მოყვანა უფლისა მიერ მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა“

თანა ყოფა იხ. „სავანისა მის თანა ყოფა“

თანამდებ ყოფა მათი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა

πάντας τὴν αἰώνιαν κόλασιν κομίσονται 14.4

თანამდებ ყოფა საუკუნესა მას სირცხვლსა 5.2

თანამკვდრ ყოფა მშვიდობისა სამებისა წმიდისასა იხ. „მის თანამკვდრ ყოფა მშვიდობისა ... ”

თაყუანისმცემელი იხ. „ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი”

თაყუანისმცემელი მისი *τὸς προσκυνοῦντας 2.8*

თაყუანისცემა *προσκυεῖ 2.10* იხ. „ვარსკულავთა თაყუანისცემა”

თაყუანისცემა ღმრთისა იხ. „სულითა ჭეშმარიტებისათა თაყუანისცემა ღმრთისა”

თაყუანისცემა იხ. „სულითა ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა თაყუანისცემისა”

თესლი იხ. „დინება იგი თესლისა”

თესლსა მას იხ. „ვორცთაგან თუსთა მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას”

თვისითა იხ. „განგება სახიერებითა თვისითა”

თივად იხ. „ვითარცა თივად”

თნება იხ. „მეუფისა არა თნება”

თნება ღმრთისა *ἀρέσκοντα τῷ Θεῷ διάπραττουσι 14.4*

თუთ ღუწა სულისა თუსისა 16.20

თუთმფლობელ ყოფა იხ. „კაცისა თუთმფლობელ ყოფა”

თუთმფლობელ ყოფა ღმრთისა მიერ 14.10

თუთოსახედ 8.12

თუნიერ აღსარებისა V

თუნიერ სარწმუნოებისა *δίχα πίστεως 1.2*

თუნიერ საქმეთა მკუდარ ყოფა იხ. „სარწმუნოებისა თუნიერ საქმეთა ... ”

თუსა მკუდრად მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მდღელთმოდღუარი იგი დიდი, ... , და სული იგი ჭეშმარიტებისად იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა მამად ყოვლისა მპყრობელი ... ”

თუსად შერაცხვა უფლისა მიერ 13.2

თუსთა იხ. „მოქცევა ყოველთაგან უღმრთოებათა თუსთა”

თუსთა დაკლვა შესაწირავად ეშმაკთა იხ. „ძეთა და ასულთა თუსთა დაკლვა... ”

თუსთა და ფართოებით იხ. „ფლობით გარდახდა დღეთა თუსთა და ფართოებით”

თუსთა მათთაგან იხ. „მათუს მგობართა და თუსთა მათთაგან”

თუსთა მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას იხ. „ვორცთაგან თუსთა მიცემა მტერსა მას ... ”

თავთა ჩუენთა განკითხვა იხ. „თავთა თ სთა ჩუენთა განკითხვა”

თუსთაგან განკითხვა იხ. „თავთა თუსთაგან განკითხვა”

თუსი იხ. „განქიქება მის წინაშე ცოდვათა თუსთაჯ”; „ერთისა წინაშე მსგავსისა

თვისა"; „მზა ყოფა შეწყალებად დაბადებულთა თვსთა"; „მიუწდომელი იგი განკითხვად თვისი"; „მიქცევა მართლისა სიმართლისაგან თვისისა", „მოყუარე თვისი"; „შექლება სინანულისა ცოდვათა თვსთა"; „თუთ ღუწა სულისა თვისისა" თვისით ივხ. „ცნობა თავით თვისით"
 თვისით სინანული იხ. „თავით თვისით სინანული"
 თვისითა კეთილისა იხ. „ქმნა ჳელითა თვისითა კეთილისა"
 თვისითა უკეთურებისადათა იხ. „მორჩილებითა თვისითა უკეთურებისადათა"
 თვისისა იხ. „მიქცევა უსჯულოდსა უსჯულოებისაგან თვისისა"
 თვისისა დამარხვა იხ. „სულისა თვისისა დამარხვა"
 თვსთა იხ. „ამასვე ცხორებასა განბნევა ყოვლისა ტვრთისა ცოდვათა თვსთასა"
 თვისისა ტაძრად საყოფელ უხილავისაღმრთისა იხ. „ხედვა გუამისა თვისისა ტაძრად საყოფელ უხილავისა ღმრთისა"
 თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და ჳორცთადასა იხ. „განწმედა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ... "
 თვისისა შრომით და რუდუნებით აღსრულება იხ. „ყოვლისა ცხორებისა თვისისა ... "
 თვისნი იხ. „ღმრთისმსახურებით და მართლმადიდებლობით აღსრულება დღეთა თვისთა"
 თვისნი და მეგობარნი მისნი 16.15
 თვისსა იხ. „სიკუდილი ცოდვასა მას შინა თვისსა"; „ჳამ გამოძიებისა თავსა შორის თვისსა"
 თუ 1.5; 9.6; *ἐάν* 10.2 იხ. „არა ხოლო თუ"; „გარნა თუ"; „ ესე სხუად თუ"
 თუ განმდიდრება იხ. „გინა თუ განმდიდრება"
 თუ დაგლახაკება 10.10
 თუ სულიერად, გინა ჳორციელად იხ. „მიშუებად შთავრდომისა განსაცდელად გინა თუ სულიერად ... "
 თუალი იხ. „სულიერი იგი კაცი სულიერთა თუალითა"
 თუალისა მიერ არა ხილვა *”Α ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε 2.9*
 თუალდება სულსა ზედა შენსა 5.8 *μη λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου*
 თქუენ 4.9
 თქუენ შორის *ἐν ἑμῖν 6.2 6.5*
 თქუენ შორის ყოფა იხ. „ქრისტესა თქუენ შორის ყოფა"
 თქუენი იხ. „განრისხება უფლისა ღმრთისა თქუენისა"
 თქუენით იხ. „პირით თქუენით"
 თქუენსა იხ. „მზისა დასწრება განრისხებასა თქუენსა"

თქუნსა ყოფა იხ. „სასუფეველისა ცათაღსა შორის თქუნსა ყოფა”
 თქუმა *φασιν 1.1 λεχθη 1.2 φησι 2.7 λεγει 2.14 6.5 λεγοιτος 6.1 ελεγειν 9.13* იხ. „ამის
 პირისათვის თქუმა”; „დავითისა თქუმა”; „ეზეკიელისა მიერ თქუმა”;
 „ესაიასა მიერ თქუმა”; „ვითარცა წინაშე ღმრთისა თქუმა”; „კუალად
 თქუმა”; „მოციქულისა თქუმა”; „სახარებასა შინა თქუმა”; „უფლისა
 თქუმა”; „ღმრთისაგან მოცემულად თქუმა”; „წმიდათა მამათა თქუმა”
 თქუმა ესაიასა იერუსალიმელთათვის *φησι Ησαιας περι του Ισραηλ 6.1*
 თქუმა იერუსალიმსა იერემიას მიერ *δια Ιερεμιου προς τον Ισραηλ φησι 14.2*
 თქუმა იოანე ოქროპირისა *13.5*
 თქუმა მოციქულისა *2.6 φησιν 8.10 φησι γαρ ο Αποστολος 9.6*
 თქუმა მოციქულისა პავლესი *φησι ο Αποστολος 4.9*
 თქუმა უფლისა ღმრთისა *3.5*
 თქუმა ღმრთისა წინაწარმეტყუელისა ანგიას მიერ
του Θεου λεγοιτος δια του προφητου Αγγιου X
 თქუმა წმიდისა იოვანე ოქროპირისა *10.6*
 თქუმა წმიდისა მოციქულისა *16.13*
 თქუმა ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა მიერ მოყუსისა თანა
λαλειτε αληθειαν εκαστος μετα του πλησιου αυτου 4.10
 თქუმად იხ. „ვერ კელმწიფება თქუმად”; „კადრება თქუმად”
 თქუმად იობს თანა იხ. „შემძლებელ ყოფა იობს თანა”
 თქუმულ ყოფა *ερρεθη 15.1*
 თხოვა ლხინებისა და წყალობისა *16.11*
 თხოვა მისთვის წყალობისა *16.5*
 თხოვად იხ. „არა კადრება თხოვად”
 თხოვისა მისისა აღსრულება იხ. „მიმთხევა თხოვისა მისისა აღსრულებისა”

o

იავარისყოფად და წარწყმედად *εις διαρπαγειν 14.7*
 იაკობ *Υακωβ 9.11 9.12 14.7*
 იგი *τις 4.12* იხ. „ბერი იგი”; „ბრალი იგი”; „განრღუეული იგი”; „ესევითარი იგი”;
 „კაცი იგი”; „რად იგი”; „სახიერი იგი”; „მსმენელი იგი”; „მდიდარი იგი”;

„მუნ შეკრებული იგი“; „რომელი იგი“; „რომელნი იგი“; „უკეთური იგი“;
„ყოველი იგი“

იგი კაცი იხ. „ღმერთშემოსილი იგი კაცი“

იგი კაცი სულიერითა თუალითა იხ. „სულიერი იგი კაცი სულიერითა თუალითა“

იგი გამოცხადებად იხ. „გარდარეული იგი გამოცხადებად“

იგი განკითხვად თ სი იხ. „მიუწდომელი იგი განკითხვად თუსი“

იგი განმწმედელი იხ. „ერთი იგი განმწმედელი“

იგი გონებად მისი იხ. „უკურნებელ პოვა ბოროტისა მის გონებისა მისისა“

იგი და მიუწდომელი განკითხვად თ სი იხ. „მიუთხრობელი იგი და მიუწდომელი ... ”

იგი და პატიოსანი ჳორცი და სისხლი ქრისტესი იხ. „ღირსებით ზიარება წმიდასა
მას და პატიოსანსა ... ”

იგი და საშინელი სირცხული იხ. „დიდი იგი და საშინელი სირცხული“

იგი და შრომად იხ. „ცუდ ქმნა სინანულისა მის და შრომისა“

იგი დიდი, , და სული იგი ჳეშმარიტებისად იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა
მკუდრად მამად ყოველისა მპყრობელი ... ”

იგი დინებისად ძილსა შინა იხ. „უცნებად იგი დინებისად ძილსა შინა“

იგი ვინმე ღმრთივსრული იხ. „მამათაგანი იგი ვინმე ღმრთივსრული“

იგი თაყუანისმცემელი იხ. „ჳეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელი“

იგი თესლისად იხ. „დინებად იგი თესლისად“

იგი მეუფე იხ. „აღთქუმანი იგი სახიერისა მის მეუფისანი“

იგი მვედრებელთა მისთანი იხ. „ვედრებანი იგი მვედრებელთა მისთანი“

იგი მიშუებად ღაზარე გლახაკისა *ἑγκαταλείφθη Ἀδάραος 8.3*

იგი მიშუებისად იხ. „მიზეზი იგი მიშუებისად“

იგი მოციქულისად იხ. „სიტყუად იგი მოციქულისად“

იგი მღდელთმოდუარი იხ. „საღმრთო იგი მღდელთმოდუარი“; „წმიდად იგი
მღდელთმოდუარი“

იგი ცხორებისად იხ. „შემოსა სამკაულისა მის ცხორებისადსა“

იგი მხოლოდ 8.7

იგი საიდუმლოდ იხ. „კადრება მიახლებად საშინელსა მას საიდუმლოსა“; „მიღება
წმიდისა მის საიდუმლოდსა“

იგი სასოებად იხ. „წარკუეთა სულისაგან კეთილისა მის სასოებისა“

იგი საქმენი კეთილნი *ἔργα αγαθα 1.2*

იგი საჭირონი მოღუწებანი იხ. „სხუანი იგი საჭირონი მოღუწებანი“

იგი სახე ესევითართა განგებულნი იხ. „ყოველი იგი სახე ესევითართა განგებულნი“

იგი სიმდიდრე იხ. „ესევეთარი იგი სიმდიდრე“

იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთა *τὸ τῶν μαρτύρων αἷμα 7.4*

იგი სიცრუვისანი იხ. „მონად იგი სიცრუვისად“

იგი სული იხ. „განშორება ღმერთშემოსილისა მის სულისა“; „მიცვალებული იგი სული“

იგი სულისად იხ. „სიყუარულით სწრაფვა დამარხვად ერთობასა მას სულისასა“

იგი ტრაპეზი იხ. „ეგრეთ მოჭდომა დიდებულსა მას ტრაპეზსა“

იგი შემაგინებელი იხ. „ერთი იგი შემაგინებელი“

იგი ცრემლთად იხ. „დინებად იგი ცრემლთად“

იგი ცრემლი იხ. „მომტევებელი ცოდვათად სულიერი იგი ცრემლი“

იგი წარმართნი იხ. „უსჯულონი იგი წარმართნი“

იგი წესი 2.12

იგი წმიდათა საიდუმლოთად იხ. „ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთად“

იგი ჭეშმარიტებისად იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად მამად ყოვლისა მკურობელი... ”

იგი ჯერმინებელი წყალობისად ღმერთი იხ. „სახიერი იგი ჯერმინებელი... ”

იგინი 6.12

იგინი ხოლო *μόνοι δὲ 10.4*

იგიცა 9.11; 14.11; 16.18

იერემიადს მიერ იხ. „თქუმა იერუსალიმსა იერემიადს მიერ“

იერუსალიმელთათვის 14.8; იხ. „თქუმა ესაიადსა იერუსალიმელთათვის“

იერუსალიმსა იერემიადს მიერ იხ. „თქუმა იერუსალიმსა იერემიადს მიერ“

იესუ ქრისტე იხ. „თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე“; „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე“

იოანე მახარებელი და ღმრთისმეტყუელი იხ. „წმიდად იოანე მახარებელი ... ”

იოანე ნათლისმცემელისა მოსლვა ნათლისცემად 5.1

იოანე ოქროპირი იხ. „ნეტარი იოანე ოქროპირი“; თქუმა იოანე ოქროპირისა“

იპოოს *Ἰαβ 8.5* ἢ *Ἰαβ 8.12*

იობს თანა იხ. „შემძლებელ ყოფა იობს თანა“

იოვანე ოქროპირი იხ. „თქუმა იოვანე ოქროპირისა“; „წმიდად იოვანე ოქროპირი“

ისაკ *Ἰσαὰκ 9.12* 10.1

ისაკი 10.11

ისრაელისა იხ. „სახლო ისრაელისაო“

ისრაელისად იხ. „ტყუექმნა სახლისა ისრაელისადსა“

იუდა *Ίουδα* 8.2

იწროებად იხ. „მოთმინებითა მრავალთა ჭირთა შინა და იწროებათა”

იწროებით იხ. „ჭირვეულად და იწროებით”

ბ

კადნიერად მეოხი უფლისა მიმართ 16.16

კადრებად თქუმად 10.9

კადრება თხოვად იხ. „არა კადრება თხოვად”

კადრება მიახლებად საშინელსა მას საიდუმლოსა 6.13

კანონი იხ. „აღსუბუქება კანონისა”

კარი შენი იხ. „დაკშობა კარისა შენისა”

კაცადკაცადი 16.13; 16.20

კაცადკაცადისა ბუნებისა მიშუება 4.4

კაცადკაცადისა დაფარული იხ. „უფლისა მიერ უწყება კაცადკაცადისა
დაფარულისა”

კაცადკაცადისა მიერ თავისა თ სისა იხ. „გამოცდა კაცადკაცადისა მიერ ... ”

კაცადკაცადისა მიერ მოყუსისა თანა იხ. „თქუმა ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა ... ”

კაცადკაცადისა საქმეთა მათთაებრ *ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ* 9.7

კაცთა განქიქებად იხ. „წინაშე ანგელოზთა და კაცთა განქიქებად”

კაცთა ზედა ბრძოლანი სიძვისანი *ἡ πορνεία ... ἐν τῷ ἀνθρώπῳ* VII

კაცთა მიერ აღსრულებული *ἀνθρωπίνων* 2.5

კაცთა შუებითა და დიდებითა გარდაცდა იხ. „უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა ... ”

კაცთაგან შერთოლ ყოფა იხ. „უგუნურთა და ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან ”

კაცთა ცხორებად იხ. „ნებება ყოველთა კაცთა ცხორებისა”

კაცთა წარმართთა მიერ იხ. „შემთხუევა კაცთა წარმართთა მიერ”

კაცთმოყუარე და მართლმსაჯული ღმერთი *ὁ μὲν φιλάθρωπος καὶ δίκαιος κριτῆς* 14.1

კაცი 1.5; 5.3; 7.2; *ἄνθρωπος* 7.4 9.9

კაცი იგი 16.22

კაცი იხ. „არა ვითარცა კაცსა”; „არა ჯერ ყოფა განკითხვისა კაცისასა”; „ნეტარ
ყოფა კაცისა”; „რისხვითა და მწუხარებითა და უსასოებითა... ”;
„სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა”; „ღმერთშემოსილი

იგი კაცი“; „ყოველი კაცი“; „შემთხუევა კაცთა“; „შეცოდება კაცთა”

კაცი ვინმე *τις* 2.1

კაცი მდიდარი იხ. „ყოველი კაცი მდიდარი”

კაცი სულიერი 5.7

კაცი სულიერითა თუალითა იხ. „სულიერი კაცი სულიერითა თუალითა”

კაცი ტაძარ სულიერ ღმრთისა *ὁ ἄνθρωπος ναὸς ἑμψυχος ... τοῦ Θεοῦ* 2.4

კაცისა დაბადება იხ. „ღმრთისა მიერ კაცისა დაბადება”

კაცისა თანა *ἐν ἀνθρώπῳ* 9.8

კაცისა თვთმფლობელ ყოფა 10.10

კაცისა ყოფა ცხორებისა და სიკუდილისა იხ. „წინაშე კაცისა ყოფა ცხორებისა ... ”

კაცისა ცოდვათაგან იხ. „განწმედა კაცისა ცოდვათაგან”

კაცისასა ქრისტეს ყოფა იხ. „შინაგან გონებასა კაცისასა ”

კაცნი მოხუცებულნი და ასწელად მიახლებულნი *ἄνδρας ἑκατονταετῆς ἀδυσιάτους* 7.8

კაცობრივი იგი ბუნებად იხ. „უძღურებისაგან კაცობრივისა მის ბუნებისა”

კაცსა ზედა 8.7

კაცსა ზედა სწავლად და განსაცდელი უმჯობესისათვის იხ. „ღმრთისა მიერ
 მოწვევული კაცსა ზედა სწავლად და განსაცდელი ... ”

კაცსა ზედა არსებითნი *ἐκτός τοῦ σώματος* 7.2

კეთილ ყოფა 13.2

კეთილ ყოფა აღსარებისა ცოდვათასა V

კეთილად იხ. „შრომით და რუდუნებით ცხონება კეთილად”

კეთილად განგებითა იხ. „ვერ კეთილად განგებითა”

კეთილად დაცვა თავისა თ სისა ყოვლისაგან ცოდვისა 6.16

კეთილად ვმარება 12.4

კეთილთა საქმეთად იხ. „სასყიდელი სინანულისა და კეთილთა საქმეთად”

კეთილთა წილ იხ. „ღირსად აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ”

კეთილთად იხ. „მიზეზი ყოველთა კეთილთად”

კეთილი *αγαθός* 4.12 იხ. „იგი საქმენი კეთილნი“; „საქმე კეთილი“; „ქმნა ჳელითა
 თ სითა კეთილისა“; „ყოველი საქმე კეთილი”

კეთილი იგი სასოებად იხ. „წარკუეთა სულისაგან კეთილისა მის სასოებისა”

კეთილი შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა იხ. „მინიჭება მისაგებელისა
 კეთილისა შემსგავსებულად ... ”

კეთილითა იხ. „შემკობილ ყოფა სათნოებითა და საქმითა კეთილითა”

კეთილისა წინაშე ღმრთისა იხ. „ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა ... ”

კერპი იხ. „მსახურება კერპთა“

კითხვა 10.7

კმა ყოფა 14.4

კუალად *πάλι* 7.2 7.5 *δὲ* 9.3 9.5

კუალად თქუმა 3.3

კუალად უკუე 10.1

კუალად შებღალვა 7.7

კუალად შებღალვად 7.6

კუალდ შევარდნა ცოდვასა მას III

კუალად წარევა ბოროტთა საქმეთა 6.16

კუამლი *ο καπιος* 9.8

კურთხევასა მას მარჯუენით მდგომარეთასა *ἐπαινῶν τοὺς ἐκ δεξιῶν* 13.1

კურთხეულ ყოფა სახელისა მისისა უკუნითი უკუნისამდე 16.26

კურთხეულნო მამისა ჩემისანო *οὐ ἐβλογγμένοι τοῦ Πατρὸς μου* 13.1

კურნებად იხ. „გამოცდილი და შემძლებელი კურნებად“

ზ

ლაზარე გლახაკი იხ. „მიშუებად ლაზარე გლახაკისა“ ლაზარეს დაწუნება
κατὰ τὸν Λάζαρον 9.6

ლმობიერად მოურნე სულისა ჩუენისა იხ. „მოწლედ და ლმობიერად მოურნე სულისა
ჩუენისა“

ლმობიერებად *πρᾶον εἶναι* 4.5

ლოცვა 4.9

ლოცვა მამისა შენისა მიმართ *πρόσευξαι τῷ Πατρί σου* 2.15

ლოცვაად *προσευχέσθαι* 4.5 16. 5 იხ. „უდებ ლოცვისა“

ლოცვაად და ჟამისწირვაად და ქველისსაქმე 16.20

ლოცვაად ღმრთისა მიმართ და ვედრებად 16.1

ლოცვაად მათი და ვედრებად იხ. „შენდობა ლოცვითა მათითა და ვედრებითა“

ლოცვანი და ვედრებანი წმიდათანი 16.8

ლოცვითა და მოწყალებითა იხ. „ჟამისწირვითა და ლოცვითა და მოწყალებითა“
ლოცვითა მშობელთა მათთაფთა განმარჯუებულ და შეწყალებულ ყოფა

ἐξ ἐχθῶν προγοιτικῶν, ... ,φιλανθρωπίας ἀξιούσινται 9.3

ლხინებად და შეწყალებად იხ. „თხოვა ლხინებისა და შეწყალებისა“

ლხინებისა ყოფა სატანჯველთა მათგან 16.7

მ

მაგით შენითა და შეუნანებელითა გულითა იხ. „სიფიცხლითა მაგით შენითა ... ”

მაგინებელი *κραυγάζοντα, ψέγοντα, ὀνειδίζοντα, μεμφόμενοι, λοιδοροῦντα 1.5*

მადლი იხ. „მიცემა მადლისა“; „წმიდისა ჟამისწირვისა მადლითა“

მადლი სულისა იხ. „სირცხული დიდებად და მადლი სულისა“

მადლისა და განათლებისა მოფენა სულსა მისსა იხ. „უმეტესისა მადლისა და

განათლებისა მოფენა ... ”

მადლობად იხ. „ჩუენებად მადლობათა“

მათ 16.19

მათ კეთილთა წილ იხ. „ღირსად აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ“

მათ მცნებათა აღსრულება 4.8

მათ საიდუმლოთა იხ. „მიახლებად წმიდათა მათ საიდუმლოთა“

მათ სატანჯველთა იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნეთა მათ სატანჯველთა“

მათ სახეთაგან იხ. „ცნობა მათ სახეთაგან“

მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა დიდად სარგებელ ქმნა იხ.

„სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ... ”

მათ შორის იხ. „დამკუდრება და ქცევა მათ შორის“

მათ და განსაცდელთა ყოფა საწერტელ იხ. „ჭირთა მათ და განსაცდელთა ყოფა... ”

მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულებათაგან და დღესასწაულთა იხ. „ყოველისაგან

სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და ... ”

მათ ზედა მრავალი ბოროტი იხ. „ტყუეთა მათ ზედა მრავალი ბოროტი“

მათ ზედა ქმნილი ქველისსაქმე 13.2

მათგან 2.13; იხ. „გარემიქცევა პირისა ჩემისა მათგან“; „ლხინებისა ყოფა სატანჯველთა

მათგან“

მათა იხ. „აღიარება ცოდვათა მათა“

მათათადა განმარჯუებულ და შეწყალებულ ყოფა იხ. „ლოცვითა მშობელთა მათათადა განმარჯუებულ და... ”

მათათაგან იხ. „მათუც მეგობართა და თუსთა მათათაგან“

მათათებრ იხ. „კაცადკაცადისა საქმეთა მათათებრ“

მათათასა იხ. „მიცემა მათი ჳელთა მტერთა მათათასა“

მათათებრ შემთხვევა იხ. „არაწმიდებათა და უსჯულოებათა მათათებრ შემთხვევა“

მათათუც 16.18; იხ. „ცოდვათა მათათუც“

მათათუც მეგობართა და თუსთა მათათაგან XVI

მათათუც მიზეზისა სინანულისასა იხ. „მიცემა მათათუც მიზეზისა სინანულისასა“

მათათუც შეწირვა ვედრებისა 16.12

მათათუც შეწირვა იხ. „უსისხლოდსა მსხუერპლისა მათათუც შეწირვა“

მათათუც ქმნად იხ. „ქველისსაქმისა მათათუც ქმნად“

მათი 9.5; იხ. „მინიჭება მისაგებელისა კეთილისა შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა“; „ღმრთისაგან საქმე მათი“; „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მათისა“; „წყალობად მათი“

მათი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა იხ. „თანამდებ ყოფა მათი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა“; შეძახება მათი უფლისა მიერ იხ. „შეძახება მათი უფლისა მიერ“

მათი ჳელთა მტერთა მათათასა იხ. „მიცემა მათი ჳელთა მტერთა მათათასა“

მათითა და ვედრებითა იხ. „შენდობა ლოცვითა მათითა და ვედრებითა“

მათნი იხ. „გზანი მათნი“; „მსგავსნი მათნი“; „ჭიშითა და აღურითა ქცევად ღაწუნი მათნი“

მათსა ოდენ ამაღლებასა მოკლება იხ. „დიდებასა ოდენ მათსა და ამაღლებასა მოკლება“

მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა იხ. „ცხორებასა მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა“

მათცა 13.2; 16.19

მამად იხ. „სსუად ღირსი მამად“

მამად შენი *ὁ Πατήρ σου 2.15*

მამად ჩემი *ὁ Πατήρ μου 1.3* იხ. „მე და მამად ჩემი“

მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და მღდელთმოდუარი იგი დიდი, , და სული იგი ჳეშმარიტებისა იხ. „შინაგან თავსა შორის თ სა მამად ყოვლისა მპყრობელიდა მხოლოდშობილი ძე მისი ... ”

მამათა თქუმა იხ. „წმიდა მამათა თქუმა“

მამათა მიერ განწესებული იხ. „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებულისა“

მამათაგან იგი ვინმე ღმრთივსრული 4.1

მამაო *Πάτερ* 2.2

მამისა შენისა *πατέρα σου* 9.4

მამისა შენისა მიმართ იხ. „ლოცვა მამისა შენისა მიმართ“

მამისა შვილის მიმართ იხ. „წურთა მამისა შვილისა მიმართ“

მამისა ჩემისანო იხ. „კურთხეულნო, მამისა ჩემისანო“

მან XII

მანასე *ὁ Μανασῆς* 8.11

მარადის 2.10; 6.13

მართალ იხ. „სარწმუნო ყოფა ღმრთისა და მართალ“

მართალ ყოფა *δίκαιος ἦν* 9.11

მართალთა სლვა მას შინა *δίκαιοι πορεύονται ἐν αὐταῖς* 4.3

მართალი იხ. „სარწმუნოებად მართალი“; „სიმართლე მართლისად “

მართლად იხ. „გამოჩენა მართლად“

მართლითა აღშენებული იხ. „ქრისტეს აღსარებითა მართლითა აღშენებული“

მართლისა სიმართლისაგან თ სისა იხ. „მიქცევა მართლისა სიმართლისაგან ... ”

მართლმადიდებელთა ღმრთისმსახურთა დიდად სარგებელ ქმნა იხ. „სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ღმრთისმსახურთა დიდად სარგებელ ქმნა“

მართლმადიდებლობით აღსრულება დღეთა თ სთა იხ. „ღმრთისმსახურებით აღსრულება დღეთა თუსთა“

მართლმსაჯულებითა ღმრთისადთა *κατὰ δικαίαν κρίσιν Θεοῦ* 14.10

მართლმსაჯული ღმერთი იხ. „კაცთმოყუარე და მართლმსაჯული ღმერთი“

მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა იხ. „მოწევა ჩუენ ზედა განსაცდელთა ... ”

მართლუკუნ ხედვა იხ. „დადება კელისა ერქუანსა და მართლუკუნ ხედვა“

მარხვა 4.8

მარხვითა და სიწმიდითა 16.15

მარჯუენით მდგომარეთასა იხ. „კურთხევასა მას მარჯუენით მდგომარეთასა“

მას 2.10; 2.3; *αὐτον* 9.3 *ἀπὸ* 14.11 იხ. „ღირსად სლვა ჩინებასა მას“; „ვორცთაგან თ სთა მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას“

მას მარჯუენით მდგომარეთასა იხ. „კურთხევასა მას მარჯუენით მდგომარეთასა“

მას მსხუერპლსა ერთგვის წელიწადსა შინა ზიარება 6.9

მას რისხვისასა იხ. „დღესა მას რისხვისასა”
 მას სირცხვლსა იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნესა მას სირცხვლსა”
 მას შინა იხ. „კუალად შევარდნა ცოდვასა მას შინა”; „მართლისა სლვა მას შინა”
 მას შინა თ სა იხ. „სიკუდილი ცოდვასა მას შინა”
 მას შინა სიკუდილი *ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται 3.1*; იხ. „ცოდვასა მას შინა სიკუდილი”
 მას შინაცა სიკუდილი 32
 მაშინ 2.5
 მახარებელი და ღმრთისმეტყველი იხ. „წმიდად იოანე მახარებელი და ღმრთისმეტყველი”
 მახვილი იხ. „დაცემა მახვილითა”
 მდაბალი იხ. „სული მდაბალი”
 მდაბალი და მყუდრო *ἐπὶ τὸν ταπεινὸν, καὶ ἡσυχίον 2.16*
 მდგომარეთასა იხ. „კურთხევასა მას მარჯუნით მდგომარეთასა”
 მდიდართა ეკლესიათა შეწირვა საფასეთა *εἰς εὐπόρους ἐκκλησίας προσάγειν 13.2*
 მდიდარი იხ. „სიმდიდრე მდიდართა”; „ყოველი კაცი მდიდარი”
 მდიდარი იგი *πλοῦσις 9.6*
 მდიდარ ყოფა *ἐπλούτει 9.11*; 9.11
 მე 8.14; 14.8
 მე და მამად ჩემი *ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ 2.4*
 მეგობართა და თ სთა მათთაგან იხ. „მათთვის მეგობართა და თ უსთა მათთაგან”
 მეგობარნი მისნი იხ. „თუსნი და მეგობარნი მისნი”
 მეოხი უფლისა მიმართ იხ. „კადნიერად მეოხი უფლისა მიმართ”
 მერმე 34
 მერმელა 6.8
 მეტყუელ იხ. „ხენეშთა სიტყუათა მეტყუელ”
 მეტყუელი იხ. „ესევეითარისა სიტყუისა მეტყუელი”
 მეტყუელნი იხ. „ესევეითარისა მის მიზეზისა მეტყუელნი”
 მეუფე იხ. „ადოქუმანი სახიერისა მის მეუფისანი”
 მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე იხ. „თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე”
 მეუფისა არა თნება 16.12
 მეუღლე 12.2
 მეფისა მტრის მიმართ იხ. „რისხვა მეფისა მტრის მიმართ”
 მეფობისა შენისა ჳელთაგან შენთა იხ. „განხეთქა მეფობისა შენისა ჳელთაგან შენთა”

მეცნიერ ყოფა 16.9; 16.12

მეცნიერებად იხ. „განსაცდელისა მის მიერ მოსლვა მეცნიერებად”

მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მოსლვაჲ 16.26

მეცნიერებითა 16.15

მეცნიერებისა აღსრულება იხ. „ღმრთის მეცნიერებისა აღსრულება”

მეძაგი 10.9

მვედრებელთა მისთანნი იხ. „ვედრებანი იგი მვედრებელთა მისთანნი”

მზა ყოფა შეწყალებად დაბადებულთა თ სთა 16.6

მზის დასწრება განრისხებასა თქუენსა ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδύεται ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν 4.11

მთათა შინა და უდაბნოთა მსხდომარენი 6.10

მიახლება საშინელსა მას საიდუმლოსა იხ. „კადრებად მიახლება საშინელსა ... ”

მიახლება წმიდათა მათ საიდუმლოთა προσεῖναι τῆς θείας μυσταγωγίας 6.4

მიახლებულნი იხ. „კაცი მოხუცებულნი და ასწელად მიახლებულნი”

მიგდებად 15.6

მიგება ἀποδώσει 9.7

მიგება ἀπεκρίθη 2.3

მიგება ცხადად ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερωῖ 2.15

მიერ იხ. „განკითხვა ქრისტეს მიერ”; „განმარჯუება ღმრთისა მიერ”; „განმზადება და გამოცხადება ღმრთისა მიერ”; „განსაცდელთაგან გამოჯანსაღება ღმრთისა მიერ”; „დატევება მისი ქრისტეს მიერ”; „თუთმფლობელ ყოფა ღმრთისა მიერ”; „თუსად შერაცხვა უფლისა მიერ”; „თქუმა იერუსალიმსა იერემიას მიერ”; „თქუმა ღმრთისა წინაწარმეტყუელისა ანგიას მიერ”; „მიცემა წყალობისა ღმრთისა მიერ”; „მიშუება და დატევება ღმრთისა მიერ”; „უწყება უფლისა მიერ”; „ყოველთა წმიდათა მიერ”; „შემდგომად სიკუდილისადა საძაგელ ყოფა ”; „შემთხვევა კაცთა წარმართთა მიერ”; „შეძაგება მათი უფლისა მიერ”; „წარმართთა მიერ”

მიერ არა სმენა იხ. „ყურისა მიერ არა სმენა”

მიერ არა ხილვა იხ. „თუალისა მიერ არა ხილვა”

მიერ აღსრულებულნი იხ. „კაცთა მიერ არსრულებულნი”

მიერ გამარჯვება იხ. „უფლისა მიერ გამარჯვება”

მიერ განკრება იხ. „მპარავთაგან და წარმართთა მიერ განკრება”

მიერ განმდიდრება იხ. „ღმრთისა მიერ განმდიდრება”

მიერ განსაცდელთა და ჭირთა იხ. „მოვლინება ღმრთისა მიერ ”

მიერ განსწავლა იხ. „ღმრთისა მიერ განსწავლა”

მიერ განწესებული იხ. „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებულთა”

მიერ და ცოდვისა იხ. „ეშმაკისა მიერ და ცოდვისა”

მიერ თავისა თ სისა იხ. „გამოცდა კაცადკაცადისა მიერ ”

მიერ თქუმა იხ. „ეზეკიელისა მიერ თქუმა”; „ესაიას მიერ თქუმა”

მიერ კაცისა დაბადება იხ. „ღმრთისა მიერ კაცისა დაბადება”

მიერ მადლითა იხ. „წმიდათა მოციქულთა მიერ მადლითა”

მიერ მიზეზი იხ. „ჩუენ მიერ მიზეზი”

მიერ მიღება იხ. „უფლისა მიერ მიღება”

მიერ მოსლვა განსაცდელისა იხ. „მიშუებითა ღმრთისაჲთა ეშმაკისა მიერ ... ”

მიერ მოსლვა მეცნიერებად იხ. „განსაცდელისა მის მიერ მოსლვა ... ”

მიერ მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა იხ. „მოყვანა უფლისა მიერ ... ”

მიერ მოყუისისა თანა იხ. „თქუმა ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა მიერ ... ”

მიერ მოცემა იხ. „უფლისა მიერ მოცემა”

მიერ მოწვევული კაცსა ზედა სწავლაჲ და განსაცდელი უმჯობესისათჳს იხ.

„ღმრთისა მიერ მოწვევული კაცსა ზედა სწავლაჲ და განსაცდელი ”

მიერ საწურთელად ჩუენდა მოვლინებული იხ. „ღმრთისა მიერ საწურთელად ... ”

მიერ უცნაურნი იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა მოშუებისა ღმრთისანი ჩუენ მიერ ... ”

მიერ უწყება კაცადკაცადისა დაფარულისა იხ. „უფლისა მიერ უწყება

კაცადკაცადისა ... ”

მიერ ქონა სიმდიდრისა იხ. „ღმრთისა მიერ ქონა სიმდიდრისა”

მიერ ყოფა იხ. „ღმრთისა მიერ ყოფა”

მიერ შემდგომად სიკუდილისა მისისა იხ. „ადღენა ღმრთისა მიერ შემდგომად

სიკუდილისა მისისა”

მიერიითგან 2.9; *λοιπόν 2.8*

მიერცა წურთაჲ ჩუენი იხ. „წარმართთა მიერცა ”

მიზეზი 8.1; იხ. „მრავალფერი მიზეზი”; „ჩუენ მიერ მიზეზი”

მიზეზი იგი მიშუებისაჲ *τὴν αἰτίαν τῆς ἐγκαταλείψεως 8.7*

მიზეზითა განმდიდრებულნი იხ. „სხუთა ბოროტითა მიზეზითა განმდიდრებულნი”

მიზეზი სინანულისა იხ. „მიცემა მათოჳს მიზეზისა სინანულისასა”

მიზეზი ყოველთა კეთილთაჲ 2.14

მიზეზი წყალობისაჲ იხ. „არაჲ მიზეზი წყალობისაჲ”

მიზეზისა მეტყუელნი იხ. „ესევეითარისა მის მიზეზისა მეტყუელნი”

მიზეზისა ქონა იხ. „რადსა მიზეზისა ქონა”

მით ცხონება 34

მინდობითა უღებებით და უნანელად გარდაჰდა ცხორებისა ჩუენისა იხ. „არა ჯერ
ყოფა ამის საქმისა მინდობითა უღებებით ... ”

მინიჭება ჩუენდა *ἐχαρίσατο ἡμῖν, πεποιήκομεν 11.1*

მირულვა მრავალთა *κοιμῶνται ἰκανοὶ 6.5*

მით სასჯელითა ღმრთისაჲთა იხ. „სიმართლითა მით სასჯელითა ღმრთისაჲთა”

მით საქმითა იხ. „ბოროტითა მით საქმითა”

მიმართ იხ. „კადნიერად მეოხი უფლისა მიმართ”; „ლოცვა მამისა შენისა მიმართ”;
„რისხვა მეფისა მტრის მიმართ”; „წმიდათა მიმართ”; „წურთა მამისა
შვილისა მიმართ”

მიმართ და ვედრებაჲ იხ. „ლოცვაჲ ღმრთისა მიმართ და ვედრებაჲ”

მიმართ მიგებად იხ. „ღმრთისა მიმართ მიგებად”

მიმართ მიხედვა იხ. „ვის მიმართ მიხედვა”

მიმთხუევა ცხორებასა საუკუნესა 12. 4

მიმთხუევა თხოვისა მის აღსრულებისა 16.12

მინიჭება 16.7

მინიჭება მისაგებელისა კეთილისა შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა 16.9

მირულვა *κοιμῶνται 6.2*

მირულვა მრავალთა

მის იხ. „აღსაშენებელად საგმრისა მის”; „მიცემა წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად
წესად ”; „გითარცა ქურივისა მის”; „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მის”

მის და დასტურისა უღებყოფად იხ. „უხილავისა საქმისა სასოებითა ცხადისა მის ... ”

მის თანა იხ. „დამკვდრება ღმრთისა მის თანა”

მის თანა ყოფა იხ. „სავანისა მის თანა ყოფა”

მის თანამკვდრ ყოფა მშუდობისა სამებისა წმიდისასა

ἐν ᾧ ὄρα τὸ πλήρωμα τῆς Τριάδος κατοικοῦν 2.12

მის მიერ მოსლვა მეცნიერებად იხ. „განსაცდელისა მიერ მოსლვა მეცნიერებად”

მის მიზეზისა მეტყუელნი იხ. „ესევეითარისა მის მიზეზისა მეტყუელნი”

მის სულისასა მისისა იხ. „განკრეხვა სახლისა მის სულისასა მისისა”

მის შორის იხ. „დამკვდრება ღმრთისა მის შორის”

მის წინაშე ცოდვათა თ სთა იხ. „განქიქება მის წინაშე ცოდვათა თუსთა”

მისა 4.7; იხ. „განსლვა მისა”; „მისლვა მისა”; „წურთა და მოქცევა მისი”

მისა მიმართ ღმრთისა იხ. „რქუმა მისა მიმართ ”

მისა ყოვლისა ბრალისა შენისა ურცხუენელად და ჭეშმარიტებით იხ. „აღიარება

მისა ყოვლისა ბრალისა შენისა ... ”

მისაგებელი კეთილი შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა იხ. „მინიჭება

მისაგებელისა კეთილისა ...”

მისგან 6.14

მისგან ბოროტისა იხ. „მოქცევაჲ მისი გზისა მისგან ბოროტისა”

მისგან გინა თუ განმდიდრება იხ. „ცოდვისა მისგან გინა თუ ... ”

მისგან ჩუეულებისა იხ. „ვერშემძლებელნი განყენებად კორციელთა ცოდვათაგან

ფრიადისა მისგან ... ”

მისგანი იხ. „პურისა მისგანი”; „სასუმელისა მისგანი”

მისებრ უსჯულოებისა იხ. „ქმნა ბოროტისა ყოვლისა ”

მისთა იხ. „დამარხვად მცნებათა მისთა”; „მიქცევა ყოველთაგან უსჯულოებათა ... ”

„სლვად გზათა მისთა”; „ფლობით გარდაჭდა დღეთა მისთა”;

„ცოდვათა შინა მისთა”

მისთა არა მოკსენება იხ. „ყოველთა ცოდვათა მისთა არა მოკსენება”

მისთანო იხ. „ვედრებანი იგი ვეედრებელთა მისთანო”

მისთასა იხ. „კელთა მტერთა მისთასა”

მისთაჲსა 8.4

მისთჳს წყალობისა იხ. „თხოვა მისთჳს წყალობისა”; „ რქუმა მისთჳს”

მისი იხ. „აღდგენა ღმრთისა მიერ შემდგომად სიკუდილისა მისისა”; „ბოროტთა და

ძნელუებანთა ცოდვათა შინა განფრდილ ყოფა ”; „განკრეხვა სახლისა მის

სულიასა მისისა”; „განმრავლება დიდებისა სახლისა მისისასა”; „ვედრებაჲ

მისი”; „თაყუანისმცემელი მისი”; „მადლისა და განათლების მიფენა ... ”;

„მიუთხრობელი იგი და მიუწდომელი ”; „ უკურნებელ პოვა ბოროტისა მის

გონებისა მისისა”; „უძღურებისაგან ბუნებისა მისისა”; „შეწვენაჲ მისი”;

„ძველ ყოფა მისი”; „სიმართლე მისი”; „ცხორებაჲ მისი”

მისი გზისა მისგან ბოროტისა იხ. „მოქცევაჲ მისი გზისა მისგან ... ”

მისი, და მღვდელთმოდუარი იგი დიდი, , და სული იგი ჭეშმარიტებისაჲ იხ.

„შინაგან თავსა შორის თჳსა მამაჲ ყოვლისა მპყრობელი

და მხოლოდშობილი ძე მისი ... ”

მისი სასუფეველსა ცათასა იხ. „წრმართება მისი ... ”

მისი უკუნითი უკუნისამდე იხ. „უკურთხეულ ყოფა სახელისა მისისა ... ”

მისი სოლომონ იხ. „ძე მისი სოლომონ”

მისი სუბუქ და მცირე იხ. „ტვრთი მისი სუბუქ და მცირე”

მისი უძვრეს პირველისა იხ. „უკანაჲსკენელი მისი უძვრეს პირველისა”

მისი ქრისტეს მიერ იხ. „დატყვება მისი ქრისტეს მიერ”
 მისითა იხ. „შეცოდებითა მისითა”
 მისისა იხ. „გარემიქცევა პირისა მისისა”; „სმენა სჯულისა მისისა”
 მისისა აღსრულებისა იხ. „მიმთხუევა თხოვისა მისისა აღსრულებისასა”
 მისისა და ვორცთაცა იხ. „განათლება სულისა მისისა ... ”
 მისისათა იხ. „ველთა შინა ზრახვისა მისისათა”
 მისისაფთა და რისხვითა იხ. „გარემიქცევითა პირისა მისისაფთა და რისხვითა”
 მისლვა *ἐλευσόμεθα 2.4*
 მისლვა მისთა *πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα 1.3*
 მისნი იხ. „თ სნი და მეგობარნი მისნი”; „ყოველნი სამართალნი მისნი”
 მისნობანი და ზმნანი იხ. „ყოველნი მისნობანი და ზმნანი”
 მისსა იხ. „გულსა შინა მისსა”
 მისსა ყოფა იხ. „სულსა შინა მისსა ყოფა”
 მიტყვებად ცოდვათაჲ V
 მიუთხრობელი იგი და მიუწდომელი განკითხვად მისი 15.4
 მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებისა მის არა წარკვეთა 8.12
 მიუწდომელ და გამოუთქუმელ ყოფა იხ. „სამართალთა და განკითხვათა
 ღმრთისათა ... ”
 მიუწდომელი განკითხვად მისი - „მიუთხრობელი იგი განკითხვად მისი”
 მიუწდომელი განკითხვად თვისი 8.7
 მიქცევა მართლისა სიმართლისაგან თ სისა
ἐν τῷ ἀποστρέφεισθαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ 3.1
 მიქცევა მართლისა სიმართლისაგან თვისისა *δικαιοσύνη δικαίου ... ἐξελίγεται 3.2*
 მიქცევა ყოველთაგან უსჯულოებათა მისთა 3.4
 მიქცევა ცოდვად უსჯულოესა 3.4
 მიღება 6.14
 მიღება წმიდისა მის საიდუმლოესა 6.8
 მიყვანება იხ. „სინანულად მიყვანება”
 მიყიდვა წარმართთა *ἐπράθητε τοῖς ἔθνεσιν 14.3*
 მიშუება იხ. „კაცადკაცადისა ბუნებისა მიშუება”
 მიშუებაჲ იხ. „მიზეზი იგი მიშუებისაჲ”
 მიშუებაჲ და დატყვებაჲ იხ. „ღმრთისაგან მიშუებაჲ ”
 მიშუებაჲ და დატყვებაჲ ღმრთისა მიერ 8.1
 მიშუებაჲ ლაზარე გლახაკისაჲ *ἐγκαταλείφθη Λάζαρος 8.3*
 მიშუებაჲ ღმრთისანი ჩუენ მიერ უცნაურნი იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა მიშუებისა

ღმრთისათა ჩუენ მიერ უცნაურთა”

მიშუებად შტავრდომისა განსაცდელად გინა თუ სულიერად, გინა ჯორციელად 8.8

მიშუებითა იხ. „მოწევა ჩუენ ზედა განსაცდელთა ... ”

მიშუებითა ღმრთისადთა 8.1; 8.7

მიშუებითა ღმრთისადთა ეშმაკისა მიერ მოსლვა განსაცდელისა

ὁ δὲ ἐκ τοῦ διαβόλου, κατὰ συγχώρεσιν Θεοῦ, ἐπερχόμενος πειρασμὸς 8.13

მიხეძება უგუნურებით იხ. „ბედსა და ვარსკულაეთა მიხეძება ”

მიცემა

ἐπαιδεῖσθι 8.4 δάσω 10.2 9.4 X παραδίδωσιν 14.1 παρεδόθητε 14.3 παρέδωκα 14.9

მიცემა ადგილისა ეშმაკისათუს *δίδοτε τόποι τῷ διαβόλῳ 4.11*

მიცემა განსაცდელთა სულიერთა , გინა ჯორციელთა VIII

მიცემა ვიდრე ორთა მწულილთამდე იხ. „უეჭუელად მიცემა ვიდრე ... ”

მიცემა მადლისა *δῶ 4.12*

მიცემა მათოუს მიზეზისა სინანულისასა 9.5

მიცემა მათი ჯელთა მტერთა მათთასა *παρέδωκα αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν 14.9*

მიცემა მტერთა *παρεδόθητε τοῖς ὑπειναντίοις 14.4*

მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას იხ. „ჯორცთაგან თუსთა მიცემა ...”

მიცემა ღმრთისადა 16.3

მიცემა წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად წესად და სარგებელად ერისა მის

παρεδόθησαν καὶ οἱ προφῆται εἰς αἰχμαλωσίαν πρὸς τύποι, καὶ ἀφέλειαν λαοῦ 8.6

მიცემა წყალობისა ღმრთისა მიერ 16.19

მიცემა ჯელთა მტერთა ჩუენთასა *παραδιδόμεθα ... εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀνόμιων 14.5*

მიცემა ჯელითა შენითა იხ. „გლახაკათუს მიცემა ... ”

მიცემა ჯელმწიფებისა 14.4

მიცემა 8.8

მიცემადა საფასეთადა *συμφέρει προσφέρει τὰ χρήματα XIII*

მიცემადა ყოველი *μεταδιδόναι τῷ χρεῖαι ἔχουσι*

მიცვალებულთა ზედა იხ. „ყოფა წყალობისა ”

მიცვალებული *τῶν κοιμηθειῶν XVI*

მიცვალებული იგი სული იხ. „სარგებელი დიდი მოცვალებულთა მათ სულთა”

მიწვენად იხ. „ღირსქმნა ამას საზომსა მიწვენად”

მიხედვა იხ. „ვის მიმართ მიხედვა”

მკრეხელობითა იხ. „სამარეთა მკრეხელობითა”

მკვდრად მამადა ყოველისა მპყრობელი და მხოლოდსობილი ძე მისი, და

მღდელთმოძღუარი იგი დიდი, ... , და სული იგი ჭეშმარიტებისადა

იხ. „შინაგან თავსა შორის თვსა მკუდრად ... ”

მკუდარ ყოფა იხ. „სარწმუნოებისა თვნიერ საქმეთა ... ”

მოახლება *τῶν... ἐγγιζόντων 8.11*

მოგება იხ. „ყოვლითა უსამართლობითა სიმდიდრისა მოგება”; „ღმრთისმოშიშებით და სიმაართლით ... ”

მოვლინება ჩუენ ზედა 15.6

მოვლინება ღმრთისა მიერ განსაცდელთა და ჭირთა
περιβάλλει ὁ Θεὸς εἰς πειρασμούς, καὶ θλίψεις 8.11

მოვლინებული იხ. „ღმრთისა მიერ საწურთელად ჩუენდა ... ”

მოთმინება *ὑπομένειν τὰς θλίψεις 4.5*

მოთმინებითა მრავალთა ჭირთა შინა და იწროებათა 16.25

მოკლება იხ. „დიდებასა ოდენ მათსა ... ”

მოკლედ თქუმა 16.16

მოკუდავი იხ. „გან თუ-ძარცუა სამოსელისა ... ”

მომატყუებელი ცოდვისა იხ. „სირცხული მომატყუებელი ცოდვისა”

მომტყუებელი ცოდვათა სულიერი იგი ცრემლი
τὸ ἔλαστήριον ἀμαρτιῶν τὸ πνευματικὸν δάκρυον 2.7

მონა შენი *τῷ δουλῷ σου 9.4*

მონად იგი სიცრუვისა *ὁ μαμωνᾶς τῆς ἀδικίας XI*

მონაგებთა და შვილთა იხ. „სიმდიდრე მონაგებთა და შვილთა”

მონაგებთა შეწირვისათუხს იხ. „საფასეთა და მონაგებთა შეწირვისათუხს”

მონაზონება იხ. „ვერ ძლება მონაზონებისა”

მონაზონებისა წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად იხ. „ვერ შეძლება მონაზონებისა ... ”

მონაზონი ვინმე დაყუდებული და ფრიად განშორებული
πρὸς ἄνδρα ἀναχωρητὴν ἡσυχά ζῶντα 2.1

მორჩილებითა თ სითა უკეთურებისა *οἰκεία ποιηρία δουλεύοντες*

მორწმუნე *πιστοὺς IX*

მოსატყუებელად ცოდვათა *εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν 8.3*

მოსაქცეველად ჩუენდა ცოდვათაგან და სასწავლელად
πρὸς ἐπιστροφήν κατὰ σαφροῦσμον 8.1

მოსლვა *παραγινόμενος 2.1 δεῦτε 13.1*

მოსლვა განსაცდელისა იხ. „მიშუებითა ღმრთისათა ეშმაკისა მიერ ”

მოსლვა მეცნიერებად იხ. „განსაცდელისა მის მიერ მოსლვა განსაცდელისა”

მოსლვა ნათლისცემად იხ. „იონე ნათლისმცემელისა მიერ მოსლვა ... ”

მოსლვად იხ. „მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მოსლვად”

მოსწავება იხ. „ამის მოსწავება“

მოტაცებად სხუათაგან 10.2

მოტყეებად ცოდვათა ჩუენთა *ἀφ᾽ ἡμῶν τὰς ἀμαρτίας* 5.9

მოურნე სულისა ჩუენისა იხ. „მოწლედ და ღმობიერად მოურნე ... ”

მოუძღურება იხ. „უსჯულოთა მოუძღურება“

მოფენა სულსა მისსა იხ. „მადლისა და განათლებისა მოფენა ... ”

მოქალაქობა 10.10

მოქალაქობად მათი იხ. „მინიჭება მისაგებელისა კეთილისა შემსგავსებულად ... ”

მოქმედ იხ. „ბილწთა საქმეთა მოქმედ“

მოქმედად ბოროტთა რათმე *ἐλλαττώματα τινα ἔχοντες* 9.2

მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა იხ. „მოყვანა უფლისა მიერ... ”

მოქმედი ცოდვისა 5.2

მოქცევა მისა იხ. „წურთა და მოქცევა მისა“

მოქცევა ყოველთაგან უღმრთოებათა თვისთა 3.3

მოქცევა მისი გზისა მისგან ბოროტისა *εἰν ταῖς ὁδοῖς ὑμῶν* 3.5

მოქცევა უსჯულოისა უსჯულოებისაგან თ სისა *ἀποστραφῆ ἀπὸ τῆς ἀνομιᾶς αὐτοῦ* 3.3

მოდება იხ. „უფლისა მიერ მოდება“; „ცრემლითა და აღსარებითა და სინანულითა ... ”

მოდუაწება 13.2

მოდუაწებათა აღსრულებად იხ. „ვერშემძლება მონაზონებისა წესთა მოდუაწებათა ... ”

მოდუაწებანი იხ. „სხუანი იგი საჭირონი მოდუაწებანი“

მოყვანა უფლისა მიერ მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა

ἀπάξει Κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν 3.6

მოყვარე თვისი 2.10

მოყუარენი ღმრთისანი *σχεδὸν τοὺς τῷ Θεῷ προσφιλεῖς* 12.2

მოყუსი იხ. „განკითხვისაგან მოყუსისა“

მოყუსისა და არა თავთა თ სთა იხ. „ბრალობისაგან მოყუსისა ... ”

მოყუსისა თანა იხ. „თქუმა ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა მიერ ... ”

მოცემა 8.4; იხ. „უფლისა მიერ მიცემა“

მოცემულად თქუმა იხ. „ღმრთისაგან მოცემულად ... ”

მოცემული სიმდიდრე იხ. „ღმრთისამიერი მოცემული ... ”

მოცინარ და განცხრომილ *γελῶντα πολλὰ καὶ μετεωριζόμενοι* 1.5

მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებული იხ. „ჭეშმარიტ ყოფა

წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა ... ”

მოციქულთა მიერ მადლითა იხ. „წმიდათა მოციქულთა მიერ მადლითა“

მოციქული იხ. „თქუმა მოციქულისა“; „თქუმა წმიდისა მოციქულისა“; „სიტყუად იგი

მოციქული პავლე იხ. „თქუმა მოციქულისა პავლესი“; „წმიდა მოციქული პავლე”

მოციქულთა თქუმა *ὁ Απόστολος ἔλεγει 1.4*

მოციქულთა განწესება იხ. „წმიდათა მოციქულთა განწესება”

მოწამეთა იხ. „იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთა”

მოწენა 8.7; 8.8; *ἔστι 7.2*; იხ. „კორციელთა სენთა მოწენა”; „წესსა მოწენა”

მოწენა განსაცდელთა *παράδεισῳ ... τοῖς ὑπειαντίοις 14.1*

მოწენა ჩუენ ზედა განსაცდელთამართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა

παράδεισῳ 8.9

მოწენული განსაცდელი იხ. „ეშმაკისაგან მოწენული განსაცდელი”

მოწენული კაცსა ზედა სწავლად და განსაცდელი უმჯობესისათჳს იხ. „ღმრთისა

მიერ მოწენული კაცსა ზედა ... ”

მოწულად და ღმობიერად მოურნე სულისა ჩუენისა 16.16

მოწყალებად 4.5; იხ. „გლახაკთა მოწყალებად”; „ქმნა სიმართლისა და მოწყალებისა”;

„უამისწირვითა და ღოცვითა და მოწყალებითა”

მოწყალებად გლახაკთად 16.5

მოწყალებად და სახიერებად 16.19

მოწყალებად ღმრთისად იხ. „სიმართლედ და მოწყალებად ”

მოხუცებულნი და ასწლად მიახლებულნი იხ. „კაცნი მოხუცებულნი ... ”

მოვლომა იხ. „გულსა ამთ საქმეთა გამოუცდელისათა ... ”

მოვლომა დიდებულსა მას ტრაპეზსა იხ. „ეგრეთ მოვლომა ... ”

მოვსენება *μνησθῆσιν 3.1* იხ. „ყოველთა ცოდვათა მისთა არა მოვსენება”

მპარავთაგან და წარმართთა მიერ განკრეხა *ὑπὸ κλεπτῶν, ἢ βαρβάρων ἀφῆρέθησαν 13.3*

მპარავი *κλέπτης 1.6 ὁ κλέπτων 4.11*

მრავალ - იხ. „ფრიად მრავალ”

მრავალგზის 6.9; 6.11; *πολλάκις 8.11 7.7*

მრავალთა სახეთა ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა ჩუენ მიერ უცნაურთა 8.7

მრავალთა ჭირთა შინა და იწროებათა იხ. „მოთმინებითა მრავალთა ჭირთა შინა

და ... ”

მრავალი 12.1; 10.8; -იხ. „მირულვა მრავალთა”

მრავალი ბოროტი იხ. „ტყუეთა მათ ზედა მრავალი ... ”

მრავალი ეკლესია *πολλοὶ γὰρ ἐκκλησίαι 13.3*

მრავალი კეთილი წინაშე ღმრთისა იხ. „ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა ... ”

მრავალნი *ἱκανοὶ 6.2 6.9* იხ. „უფსკრულნი მრავალნი”

მრავალმოწყალე იხ. „ ეგრეთ ყოფა და მრავალმოწყალე”

მრავალმოწყალე უფალი იხ. „სახიერი და მრავალმოწყალე ... ”
 მრავალმოწყალე ღმერთი იხ. „სახიერი და მრავალმოწყალე ღმერთი”
 მრავალსახე πολλοί 8.1
 მრავალფერად διάφοροι 8.1
 მრავალფერნი მიზეზნი 9.10
 მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა 9.13
 მრისხანე όργυζόμειον 1.5
 მსახურება კერპთა 15.1
 მსგავსად წარმართთაჲსა 15.3
 მსგავსისა თვისისა იხ. „ერთისა წინაშე მსგავსისა ... ”
 მსგავსნი მათნი 12.3
 მსთუად ταχὺ 9.9
 მსმენელი იგი τοῖς ακούουσι 4.12
 მსხდომარენი იხ. „მათა შინა და უდაბნოთა მსხდომარენი”
 მსხუერპლი - იხ. „დიდებული იგი მსხუერპლი”; „შინაგან ქონა ჭეშმარიტისა ... ”
 მსხუერპლი ქებისაჲ იხ. „შეწირვა მსხუერპლისა ქებისაჲსა”
 მსხუერპლისაჲ მათთვის შეწირვაჲ იხ. „უსისხლოჲსა მსხუერპლისაჲ მათთვის ... ”
 მსხუერპლსა ერთგზის წელიწადსა შინა ზიარება იხ. „მას მსხუერპლსა ერთგზის ... ”
 მტაცებელი 10.5
 მტერ ყოფა ღმრთისა იხ. „ცხორებასა მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა”
 მტერთა მათთასა იხ. „მიცემა მათი ჳელთა მტერთა ”
 მტერთა მისთასა იხ. „ჳელთა მტერთა მისთასა”
 მტერთა ჩუენთასა იხ. „მიცემა ჳელთა მტერთა ჩუენთასა”
 მტერთაგან 14.10
 მტერი οἱ δὲ ἔχθροι 14.4 იხ. „მიცემა მტერთა”
 მტერნი უფლისანი οἱ ἔχθροι τοῦ Κυρίου 9.8
 მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას იხ. „ჳორცთაგან თ სთა მიცემა მტერსა
 რეცა ... ”
 მტრის მიმართ იხ. „რისხვა მეფისა მტრის მიმართ”
 მუნ დღედმდე იხ. „ვიდრე მუნ დღედმდე”
 მუნ შეკრებული იგი τὰ ἐκείσε συναγόμενα 13.2
 მუშაკობითა სათნოებათაჲთა აღშენებული δι’ ἔργων ἀγαθῶν ... συιστάμενος 1.1
 მუჳლმოდრეკით გალობაჲ 4.8
 მღღელთმოდუარი იხ. „საღმრთოდ იგი მღღელთმოდუარი”; „წმიდაჲ იგი

მღვდელთმოძღუარი”

მღვდელთმოძღუარი იგი დიდი, , და სული იგი ჭეშმარიტებისად იხ. „შინაგან თავსა შორის თვსა მამად ყოველისა მპყრობელი... ”

მყოფი იხ. „აქა მყოფთა“; „აქა ხოლო მყოფნი“; „სოფელსა შინა სიმდიდრესა და ... ”
მყუდრო იხ. „მდაბალი და მყუდრო”

მშვიდობად *εἰρηυικόν 4.5* იხ. „სიმტკიცე მშვიდობისად”

მშვიდობად სამებისა წმიდისად იხ. „მის თანამკვდრ ყოფა მშვიდობისა სამებისა წმიდისასა”

მშობელ ყოფა ყოველთა სათნოებათად 2.14

მშობელთა მათთადთა განმარჯუებულ და შეწყალებულ ყოფა იხ. „ლოცვითა მშობელთა მათთადთა ... ”

მცველ და განმანათლებელ მისი ღმერთი *ὁ φυλάσσων σε καὶ φρονιῖξων Θεός 1.6*

მცირე იხ. „ტვრთი მისი სუბუქ და მცირე”

მცირე და ბოროტ ყოფა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა

Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μου μικραὶ καὶ ποιεραὶ 9.13

მცირე ყოფა იხ. „ტვრთისა ჩემისა მცირე ყოფა”

მცირედი სირცხული 5.3

მცირდითა ამით 5.4

მცნება 4.5; *ἐνετειλάμην 9.4*

მცნებათა აღსრულება იხ. „მათ მცნებათა აღსრულება”

მცნებათა აღსრულებად 4.6

მცნებათა მისთა იხ. „დამარხვად მცნებათა მისთა”

მცნებათა ქრისტესათა დამარხვა 12. 4

მცნებად ჩემი და ბრძანებად იხ. „დამარხვა მცნებათა ჩემთა და ბრძანებათა”

მცნებათა ჩემთა დამარხვა *τοὺς λόγους μου τηρήσει 1.3*

მცნებანი ჩემნი იხ. „დამარხვა ყიველთა მცნებათა ჩემთა”

მწვალებელი იხ. „ურწმუნოდ და მწვალებელი”

მწუანვილი იხ. „მხალი მწუანვილისად”

მწულილი იხ. „უეჭუელად მიცემა ვიდრე ორთა მწულილთამდე”

მწუხარებად იხ. „მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა”

მწუხარებითა და უსასოებითა აღვსება სულისა კაცისადსა იხ. „რისხვითა და მწუხარებითა და უსასოებითა აღვსება ... ”

მხალი მწუანვილისად 9.9

მხოლოდ იხ. „იგი მხოლოდ”

მხოლოდშობილი ძე მისი, და მღვდელთმთავარი იგი დიდი, ... , და სული იგი

ჭეშმარიტებისად იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა მკუდრად მამად
ყოველისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი ... ”
მკურვალთა ყოველთაგან ცოდვათა იხ. „განწმენდა თავისა თვისისა აღსარებითა და
სინანულითა და ცრემლითა ... ”

6

ნაბუქოდონოსორი *ὁ Ναβουχοδονόσορ 8.11*
ნათლისმცემელისა მოსლვა ნათლისცემად იხ. „იოანე ნათლისმცემელისა მოსლვა
... ”
ნათლისღება 5.1
ნათლისცემად იხ. „იოანე ნათლისმცემელისა მოსლვა ნათლისცემად”
ნაკლუღევანი *ἀρτου ἐδείτο* იხ. „ეკლესიანიცა ნაკლუღევანი”
ნდომა 4.11; იხ. „უფლისა ნდომა”
ნდომა უსჯულოებისა 10.11
ნებება *δύναται 4.1* *θέλω X; 10.2; εβουλοῖτο 14.7;* იხ. „ვითარცა ნებება”
ნებება სიკუდილისა ცოდვილისასა იხ. „არა ნებება სიკუდილისა ცოდვილისასა”
ნებება ყოველთა კაცთა ცხორებისა 16.26
ნებება წმიდათა საიდუმლოთა ზიარებად 6.15
ნებითა ნებება სიკუდილისა ცოდვილისასა იხ. „არა ნებითა ნებება სიკუდილისა ... ”
ნეტარ ყოფა 16.22; 16.23
ნეტარი იოანე ოქროპირი 9.11
ნეტარი მოციქული პავლე 4.9
ნეტარისა პავლეს ზე *ὁ ἀποστόλος Παῦλος 9.5*
ნეტარ ყოფა კაცისა 8.1
ნუ *μη 4.11 4.12 9.9*
ნუ არა *μηκέτι 8.3*

ნუცა 6.13

ო

ოდენ მათსა და ამაღლებასა მოკლება იხ. „დიდებასა ოდენ მათსა ... ”

ოდეს *ὅταν 7.1 8.2 εντευθειν 14.5*

ოდესმე 6.10

ოდესცა 2.11; 6.7

ოთხთა პირთაგან ქმნა *ἐκ τεσσάρων ... ἑξαπτιμένης 7.1*

ორგზის 6.9; 9.13

ორი მწულილი იხ. „უეჭუელად მიცემა ორთა მწულილთამდე”

ორმეოცი წელი *τεσσαράκοντα ἔτη 9.13*

ორნი დინებანი *δύο ... ῥύσεις 7.2*

ორსა წელიწადსა 6.10

ორსახე *δύ δὲ σκοποὺς 8.1*

ოქროდ *τὸ χρυσίον X; 10.1*

ოქროპირი იხ. „თქუმა იოანე ოქროპირისა”; „თქუმა წმიდისა იოვანე ოქროპირისა”;
„ნეტარი იოანე ოქროპირი”; „წმიდად იოანე ოქროპირი”

პ

პავლე *ὁ Παῦλος 8.4*; იხ. „თქუმა მოციქულისა პავლესი”; „წმიდად მოციქული პავლე”

პავლეს ზე იხ. „ნეტარისა პავლეს ზე”

პარვა *κλεπτέτω 4.11*

პარვითა *ἀπὸ ... κλεπτῶν 10.3* იხ. „ტაცებითა და პარვითა”

პატიოსანი ჳორცი და სისხლი ქრისტესი იხ. „ღირსებით ზიარება წმიდასა მას და
პატიოსანსა ჳორცსა და სისხლსა ქრისტესასა”

პირველად 6.15

პირველითგანვე განწესებულ ყოფა 5.1; 16.1
 პირველი იხ. „უკუანახსენელი იგი უძვრეს პირველისა“
 პირველქმნილთა ცოდვათა ჩუენთათჳს *ἐκ προλαβόντων ἀμαρτημάτων* 8.9
 პირთაგან ქმნა იხ. „ოთხთა პირთაგან ქმნა“
 პირით თქუენით *ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν* 4.12
 პირისა მისისა იხ. „გარემიქცევა პირისა მისისა“
 პირისა მისისადათა და რისხვითა იხ. „ანუ გარემიქცევითა პირისა მისისადათა და რისხვითა“
 პირისა ჩემისა მათგან იხ. „გარემიქცევა პირისა ჩემისა მათგან“
 პირისაგან იხ. „რავდენისა პირისაგან“
 პირისათჳს თქუმა იხ. „ამის პირისათჳს თქუმა“
 პოვა 5.7; იხ. „უგულისკმო და გუღფიცხელ პოვა“
 პოვა ბოროტისა მის გონებისა მისისა იხ. „უკურნებელ პოვა ბოროტისა“
 პოვნება 16.16; იხ. „შიშველ პოვნება“
 პოვნება ლხინებისა და წყალობისა 16.14
 პურისა მისგანი *ἐκ τοῦ ἄρτου* 6.1
 პყრობილი *τῆς εἰς ... ἐν φυλακῇ ἐλεημοσύνης* 13.1
 პყრობილობისაგან ჯოჯოხეთისა იხ. „განთავისუფლება პყრობილობისაგან ...“

შ

ჟამი და დღე 6.7
 ჟამი ცხორებისა იხ. „ყოფა ჟამისა ცხორებისადასა“
 ჟამითი ჟამად 2.11; *διαλείμματος* VI
 ჟამისწირვად და ქველისსაქმე იხ. „ლოცვად და ჟამისწირვად“
 ჟამისწირვითა და ლოცვითა და მოწყალებითა
δια τῶν λειτουργιῶν, καὶ εὐχαῖν, καὶ ἐλεημοσυνῶν XVI
 ჟამისწირვისა მადლი იხ. „წმიდისა ჟამისწირვისა მადლი“

რ

რად *τί* I; XV

რად იგი 14.4; 14.8; 16.2

რად ყოფად *τί μετὰ ταῦτα* 13.2

რადთა *ἵνα* 1.2 4.11 6.4 8.4 *ὅπως* 2.3

რადთა არა *ἵνα μὴ* 6.3

რადმე 14.5; 16.3

რადსა მიზეზისა ქონა *ποιῶν ἡμεῖς εὐεργεσίαν ἔχομεν* 11.1

რადსათვის *ἐνεκεν* 9.11

რადცა 15.3

რადმე იხ. „სხუად რადმე”

რადვდენისა პირისაგან *ἕκ πρόσω τρώπων* VII

რათა 14.1

რათმე იხ. „მოქმედად ბოროტთა რათმე”

რამეთუ *ὅτι* 1.4 4.4 4.10 9.6 9.9 *γὰρ* 6.2 8.11 *δὲ* 14.3

რაოდენი *ὅσα* XIV; 14.10

რაოდენი სახენი *πόσοι τρόποι* VIII

რაჟამს *ὅταν* 9.9 14.1

რას 11.1

რაცა 7.4

რგება იხ. „არას რგება”

რეცა შესაწირავად თესლსა მას იხ. „ჯორცთაგან თესთა მიცემა მტერსა რეცა

შესაწირავად...”

რისხვა მეფისა მტრისა მიმართ *βασιλεὺς πρὸς ἐχθρόν* 8.2

რისხვად იხ. „დაუნჯება თავისა შენისა რისხვისა”; „დღესა მას რისხვისასა”;

„გარემოქცევითა პირისა მისისადათა ... ”

რისხვითა და მწუხარებითა და უსასოებითა აღვსება სულისა კაცისა

ἀθυμίας, καὶ ὀργῆς, καὶ ἀνελπιστίας πλεροῖ τὴν ψυχὴν 8.13

რომელ *ἄς* 3.1 *ὃ* 3.1 *αἶς* 3.1 6.5

რომელთა 3.6 10.2 *αἶς* 13.2

რომელთა მიერ არა მიახლება *πάν μὴ ἐγγιζόντων* 8.11

რომელთათვის 16.2

რომელთაზე უმეტესნი ὁ μὲν μειζόσιως 9.14
 რომელთაზე უმცირესნი ὁ δὲ ἔλαττοι 9.14
 რომელთანი 9.8
 რომელი τις 1.3 ὁ 2.15 6.2 7.3 ἄ 9.4
 რომელი იგი ἄ 2.10 16.6
 რომელიცა ὅ 14.1
 რომელმან 2.6 ὅς 9.7
 რომელნი οἱ II 10.4 ποια XVI ὧν 11.1
 რომელნი იგი 6.10 10.8 ἐκεῖνοι 15.3 ρομιτα εν φ 4.12
 რომელსაცა 4.9; φ 14.7
 რომელნიმე 9.10
 რომელსაცა 4.9; φ 14.7
 რომელსა 4.8; τις XII
 რომელსაცა 4.9; φ 14.7
 რომელნიმე 9.10
 რომელსაცა 4.9; φ 14.7
 რომელსა 4.8; τις XII
 რომელსაცა 4.9; φ 14.7
 რომელითა ἐν ᾧ 4.12
 რომლისაგან VIII
 რომლისაცა 4.9; φ 14.7
 რომლისათჳს ὑπὲρ ὧν 14.4
 რუდუნებით ცხონება კეთილად იხ. „შრომით და რუდუნებით ცხონება ... ”
 რქუმა φησὶ 8.3 9.3 εἶπε 2.3
 რქუმა მისა მიმართ ღმრთისა φησιν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν 8.5
 რქუმა მისთვის φησὶ πρὸς αὐτόν 2.1
 რწმენა და ქადაგება 16.2
 რწმენა ცხოველისა ღმრთისა 15.1
 რწმუნება ბედისა ὁμολογησῆ 15.3

სადა 3.3 *ποῦ XIII*

საეკლესიო იხ. „დღესასწაული საეკლესიო“; „განწორებული ეკლესიისაგან ...“;

„დღესასწაული და წესნი და განგებანი ...“

სავანისა მის თანა ყოფა *μοιῆν παρ' αὐτῶ ποιησόμεθα 1.3*

სავაჭროდ 16.21

საენებელ იხ. „ყოფა საენებელ“

საენებელ ქმნა იხ. „უფროსად საენებელ ქმნა“

საესე ყოფა ქუეყანისა იხ. „წყალობითა უფლისადათა ...“

საზომსა მიწვენად ხ. „ღირს ქმნა ამას საზომსა მიწვენად“

საზრდელი 6.14

სათანადოდ საკმარი ეკლესიისა *προσφέρειν 13.2*

სათნოდ ღმრთისა წარგება 10.11

სათნობად იხ. „მშობელ ყოფა ყოველთა სათნობათად“; „სიმრავლე სათნობათად“

სათნობათადათა აღშენებული იხ. „მუშაკობითა სათნობათათა აღშენებული“

სათნობითა და საქმითა კეთილითა აღშენებული იხ. „შემკობილ ყოფა სათნობითა და საქმითა ...“

სათნობითა შემკობა თავისა თვისისა იხ. „ყოვლითა სათნობითა შემკობა ...“

სათნო ყოფა *εὐδόκησεν 14.11*

სათნოყოფა ღმრთისა *εὐρεσθήσαινας 12.2*

სათნოყოფად უფლისა 4.7

სათნოყოფად ღმრთისა *εὐρεσθῆσαι τῷ Θεῷ XII; 12.3*

სათნოყოფილ ყოფა ღმრთისა *εὐρέστεσθαι τῷ Θεῷ 12.1*

საიდუმლოდ იხ. „ამის ყოვლისა საიდუმლოდ“; „ზიარება ქრისტეს საიდუმლოთად“;

„კადრება მიახლებად საშინელსა მას საიდუმლოსა“; „მიღება ქმიდისა

მის საიდუმლოსა“; „ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთად“;

„მიახლებად წმიდათა მათ საიდუმლოთა“

საიდუმლოთა ზიარებად იხ. „ნებება წმიდათა საიდუმლოთა ზიარებად“

საკურთხეველი შესაწირავისა *τὸ θυσιαστήριον 2.7*

სამარეთა მკრეხელობითა 10.8

სამართალ იხ. „ჯერ ყოფა და სამართალ“

სამართალი 4.2; 9.1

სამართალნი მისნი იხ. „ყოველნი სამართალნი მისნი“

სამებად წმიდად იხ. „მის თანამკვდრ ყოფა მშუდობისა სამებისა წმიდისასა“

სამკაული იგი ცხორებისად იხ. „შემოსა სამკაულისა მის ცხორებისადსა“

სამოსელი ესე კორცთა ამათ მოკუდავთაჲ- იხ. „გან-თუ-ძარცუვა სამოსელისა ამის
კორცთაჲსა ამათ მოკუდავთაჲსა”

სამოსელი სულისა იხ. „დაჩვევა განრცხად სამოსლისა სულისასა”

სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად
სარგებელ ქმნა ... ”

სარგებელ ქმნა იხ. „სულთა მათ შესუენებულთა ღმრთისმსახურთა სარგებელ ქმნა”

სარგებელ ყოფა იხ. „აღსარებისა სარგებელ ყოფა”

სარგებელად ერისა მის იხ. „მიცემა წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად წესად ... ”

სარგებელი დიდი მიცვალებულთა მათ სულთაჲ 16.2

სარწმუნო ყოფა და ჭეშმარიტ 16.2; 16.16

სარწმუნო ყოფა ღმრთისა და მართალ *πιστός ἐστι, καὶ δίκαιος ὁ Θεός* 5.9

სარწმუნოება იხ. „თვნიერ სარწმუნოებისა”

სარწმუნოება მართალი *πίστις ὀρθή* 1.1 *διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως* 1.3

სარწმუნოებაჲ ქრისტიანეთაჲ *τοῦ τῶν Χριστιανῶν δόγματος* 15.3

სარწმუნოებით იხ. „აღიარება ყოვლისა ბრალისა შენისა ურცხუენელად ... ”

სარწმუნოებით და ღმრთისმსახურებით აღსრულებული

სარწმუნოებისა თვნიერ საქმეთა მკუდარ ყოფა
ἀληθῆς πίστις χάρις τῶν ἔργων νεκρά ἐστι 1.2

სასოება გულისწყრომასა იხ. „ურთიერთას სასოება გულისწყრომასა”

სასოებაჲ ნიხ. „წარკვეთა სულისაგან კეთილისა მის სასოებისა”

სასოებითა ცხადისა მის და დასტურისა უდებყოფაჲ იხ. „უხილავისა საქმისა
სასოებითა ცხადისა მის ... ”

სასოებისა არა წარკვეთა იხ. „მიუთხრობელთა ჭირთა შინა ... ”

სასოებისა წარკვეთა 5.6

სასუმელისა ერთისა გრილისა წყლისამდე 19.21

სასუმელისა მისგანი *ἐκ τοῦ ποτηρίου* 6.1

სასუფეველი 4.8

სასუფეველი ცათაჲ იხ. „შინაგან ქონა სასუფეველისა ცათაჲსა”

სასუფეველისა ცათაჲსა შინაგან თქუენსა ყოფა
Ἡ βασιλεία γὰρ, φησὶ, τῶν οὐρανῶν ἐν τῷ ἰμῶν ἐστι 2.7

სასუფეველსა ცათასა იხ. „წარმართება მისი სასუფეველსა ... ”

სადმრთოდ იგი მდღელთმოდუარი 16.9

სასყიდელი სინანულისაჲ და კეთილთა საქმეთაჲ 16.21

სასყიდელისა არა წარწყმედა ბრძანებისაებრ უფლისა 19.21

სასწავლელად იხ. „მოსაქცეველად ჩუენდა ცოდვათაგან ... ”

სასჯელითა ღმრთისაჲთა იხ. „სიმართლითა მით სასჯელითა ... ”

სასწაული ჭეშმარიტისა ქრისტეანისაჲ *τὸ σημεῖον τοῦ τελειοῦς Χριστιανοῦ* I

სატანჯველი იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნეთა მათ სატანჯველთა“; „უძვრეს ყოფა
ყოველთავე სატანჯველთა“

სატანჯველთა მათგან იხ. „ღხინებისა ყოფა სატანჯველთა მათგან“

საუკუნე იხ. „მიმთხვევა ცხორებასა სუკუნესა“

საუკუნეთა მათ სატანჯველთა იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნეთა მათ სატანჯველთა“

საუკუნესა მას სირცხულსა იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნესა მას სირცხულსა“

საუნჯესა შენსა იხ. „შესღვა საუნჯესა შენსა“

საფასე იხ. „მდიდართა ეკლესიათა შეწირვა საფასეთა“; „მიცემაჲ საფასეთაჲ“;
„ყოვლისა სოფლისა საფასენი“; „შეკრება ფრიადისა საფასისა“

საფასეთა და მონაგებთა შეწირვისათჳს 11.1

საქებულ ყოფა 6.11; 6.12

საქმე IX; იხ. „ესე საქმენი“; „კუალად წარევა ბოროტთა საქმეთა“; „ბოროტითა მით
საქმითა“

საქმე ბოროტი იხ. „ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა“

საქმე ესე 15.1; 16.1

საქმე კეთილი *τῶν καλῶν ἔργων* 1.3 იხ. „ყოველი საქმე კეთილი“; „შემკობილ ყოფა
საქმითა კეთილითა“

საქმე მათი იხ. „ღმრთისაგან საქმე მათი“

საქმეთა გამოუცდელისათა არა მოკდომა იხ. „გულსა ამათ საქმეთა
გამოუცდელისათა ... ”

საქმეთა საწუთროსათა განმარჯუება *ἐπιεργετουμένους* IX

საქმეთა სიმართლით ყოფა იხ. „ყოველთა საქმეთა სიმართლით ყოფა“

საქმეთა მათთაებრ იხ. „კაცადკაცადისა საქმეთა მათთაებრ“

საქმეთა სოფლისათა ზრუნვა XIII

საქმეთაჲ იხ. „სასყიდელი სინანულისაჲ და კეთილთა ... ”

საქმეთაგან იხ. „შეკრება სიმართლისა გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან“

საქმეთათჳს 4.4

საქმენი კეთილნი *ἔργα εὐσεβῆ* 1.1 იხ. „იგი საქმენი კეთილნი“

საქმეთა მკუდარ ყოფა იხ. „სარწმუნოებისა თჳნიერ საქმეთა ... ”

საქმეთა მოქმედ იხ. „ბილწთა საქმეთა მოქმედ“

საქმით უვარ ყოფა *τοῖς δὲ ἔργοις ἀρισῦνται* 1.2

საქმისა ძალი იხ. „ამისცა საქმისა ძალი“

საქმისა მინდობითა უღებებით და უნანელად გარდაცადა ცხორებისა ჩუენისაჲ იხ.
 „არა ჯერ ყოფა ამის საქმისა ... ”

საქმისა სასოებითა ცხადისა მის და დასტურისა უღებყოფად იხ. „უხილავისა
 საქმისა სასოებითა ... ”

საღმრთოდ იხ. „ხილვა წარმართებასა შინა საღმრთოსა”

საყოფელ უხილავისა ღმრთისა იხ. „ხედვა გუამისა თვისისა ტაძრად საყოფელ
 უხილავისა ღმრთისა”

საშინელი იგი საიდუმლოდ იხ. „კადრება მიახლებად საშინელსა მას ... ”

საშინელი სირცხული იხ. „დიდი იგი და საშინელი სირცხული”

საცნაურ ყოფა 8.12; 13.4; 14.10; იხ. „ამათ სიტყუათაგან საცნაურ ყოფა”

საძაგელ ყოფა უფლისა მიერ იხ. „შემდგომად სიკუდილისადა ... ”

საძიებელ ყოფა 6.7

საწერტელ იხ. „ჭირთა მათ და განსაცდელთა ყოფა ... ”

საწერტელი კორცთად 8.4

საწუთროსათა განმარჯუება იხ. „საქმეთა საწუთროსათა ... ”

საწურთელად ჩუენდა მოვლინებული იხ. „ღმრთისა მიერ საწურთელად ჩუენდა ... ”

საჭირონი მოღუაწებანი იხ. „სხუანი იგი საჭირონი ”

სახარებასა შინა თქუმა 2.4

სახარებასა შინა წერილ ყოფა 13.1

სახე იხ. „ცნობა მათ სახეთაგან”

სახე ესევეთართა განგებულნი იხ. „ყოველი სახე ესევეთართა განგებულნი”

სახეთა ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა ჩუენ მიერ უცნაურნი იხ. „მრავალთა სახეთა
 ყოფა ... ”

სახელისა მისისა უკუნითი უკუნისამდე იხ. „კურთხეულ ყოფა სახელისა მისისა
 უკუნითი უკუნისამდე”

სახიერ ყოფა და მრავალმოწყალე 16.26

სახიერებად იხ. „მოწყალეებად და სახიერებად”

სახიერებითა თვისითა იხ. „განგება სახიერებითა თვისითა”

სახიერი და მრავალმოწყალე უფალი 4.4

სახიერი და მრავალმოწყალე ღმერთი 5.3

სახიერი იგი 11.1; 16.2

სახიერი იგი მეუფე იხ. „ადთქუმანი სახიერისა მის მეუფისანი”

სახიერი და ჯერმჩინებელი წყალობისაჲ ღმერთი 16.6

სახისა დაყუდებისა სწავლება იხ. „ესევეთარისა სახისა დაყუდებისა სწავება”

სახლი იგი სულისაჲ მის იხ. „განკრება სახლისა მის სულისასა მისისა“

სახლი ისრაელისაჲ *οἶκος Ἰσραήλ* 3.2 იხ. „ტყუექმნა სახლისა ისრაელისასა“

სახლი მისი იხ. „განმრავლება დიდებისა სახლისა მისისა“

სახლი სულისაჲ იხ. „აღშენება სახლისა სულისასა“

საჭმარი ეკლესიისაჲ იხ. „აღსაშენებელად საჭმრისა მის“

სენთა მოწვევა იხ. „ჯორციელთა სენთა მოწვევა“

სიბერე 4.5

სიგლახაკე 10.6; 10.7

სიკუდილი 3.3; იხ. „მას შინა სიკუდილი“; „მას შინაცა სიკუდილი“; „უჟამო სიკუდილი“; „ცოდვასა მას შინა სიკუდილი“; „ცხორებით ცხონება და არა სიკუდილი“; „წინაშე კაცისა ყოფა ცხორებისა ...“

სიკუდილი მისი იხ. „აღდგენა ღმრთისა მიერ შემდგომად ...“

სიკუდილი ცოდვასა მას შინა თუსა 3.2

სიკუდილი ცოდვილისა იხ. „არა ნებითა ნებება სიკუდილისა ცოდვილისასა“

სიკუდილისა ჩუენისა იხ. „შემდგომად სიკუდილისა ჩუენისა“

სიკუდილსა არა მომგსენე *οὐ ... τοῦ θανάτου μνημοσύνητα* 1.5

სიკუდილისაცა საძაგელ ყოფა უფლისა მიერ იხ. „შემდგომად სიკუდილისაცა ...“

სიმართლე და განკითხვა იხ. „ქმნა სიმართლისა და განკითხვისა“

სიმართლე და მოწყალება იხ. „ქმნა სიმართლისა და მოწყალებისა“

სიმართლე და მიწყალება ღმრთისაჲ 16.9

სიმართლე მართლისაჲ 3.4

სიმართლე მისი 3.4

სიმართლენი შენნი 9.15

სიმართლით მოგება იხ. „ღმრთისმოშიშებით და სიმართლით მოგება“

სიმართლით ყოფა იხ. „ყოველთა საქმეთა“

სიმართლითა მით სასჯელითა ღმრთისაჲთა *κατά δικαίαν κρίσιν Θεού* 14.5

სიმართლისა გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან იხ. „შეკრება სიმართლისა გზათაგან ...“

სიმართლისა სჯულისა ღმრთისასა იხ. „გამოჩინებასა სიმართლისა სჯულისა ...“

სიმართლისაგან თვისისა იხ. „მიქცევა მართლისა...“

სიმდაბლითა, სიმშუდითა და სულგრძელებითა თავს-დება ურთიერთას იხ. „ყოველითა სიმდაბლითა, სიმშუდითა და სულგრძელებითა ...“

სიმდიდრე 10.6; 10.7; იხ. „ესევეითარი იგი სიმდიდრე“; „ღმრთისა მიერ ქონა სიმდიდრისა“; „ღმრთისამიერი მოცემული სიმდიდრე“

სიმდიდრე იგი იხ. „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მის“
 სიმდიდრე მათი იხ. „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მათისა“
 სიმდიდრე მდიდართა 10.6
 სიმდიდრე მონაგებთა და შვილთა 12.3
 სიმდიდრესა და ქორწინებასა მყოფნი იხ. „სოფელსა შინა სიმდიდრესა და
 ქორწინებასა ...“
 სიმდიდრესა შინა *ἐν ... πλούτῳ* 12.2
 სიმდიდრისა მოგება იხ. „ყოველითა უსამართლოებითა ... ”
 სიმდიდრისა ფრიად ქონა *ἐπλούτει* 9.12
 სიმდიდრისა ყოფა ბოროტ იხ. „ართუ სიმდიდრისა ყოფა ბოროტ“
 სიმრავლე სათნოებათა *δι' ὄγκον κατορθωμάτων* 8.4
 სიმტკიცე მშველობისა 4.10
 სიმდაბლე *ταπεινοφροεῖν* 4.5
 სიმშვე 4.5
 სიმშველითა და სულგრძელებითა თავს-დება ურთიერთას იხ. „ყოველითა სიმდაბლითა,
 სიმშველითა და სულგრძელებითა ... ”
 სიმცირე ცოდვათა იხ. „შეურაცხება და სიმცირე ცოდვათა“
 სიმკურვალისაგან ბუნებითისა *ἐκ φυσικῆς πύρωσεως* 7.1
 სინანულად მოყვანება *εἰς μετάνοιαν ἄγει* 9.6
 სინანული *τὴν μετάνοιαν* 7.5 V იხ. „განწმედა თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან
 აღსარებითა ”; „თავით თვსით სინანული“; „მიცემა მათოვს
 მიზეზისა ”; „ველმწიფება სინანულისა“
 სინანული იგი და შრომა იხ. „ცუდ ქმნა სინანულისა მის და შრომისა“
 სინანული ცოდვათა ჩუენთასა იხ. „შეძლება სინანულისა ცოდვათა ჩუენთასა“
 სინანულისა კვლყოფად იხ. „გულვება უკანადასკნელ ჭეშმარიტისა სინანულისა ... ”
 სინანულისა და კეთილთა საქმეთა იხ. „სასყიდელი სინანულისა ”
 სირცხული იხ. „დიდი იგი და საშინელი ”; „თანამდებ ყოფა საუკუნოსა მას
 სირცხულსა“; „მცირედი სირცხული“; „სულისა შენისა სირცხული“
 სირცხული აღსარებისა ცოდვათა შენთა *μη αἰσχυσθῆς ὁμολογῆσαι ἐφ' ἁμαρτίας σου* 5.8
 სირცხული დიდება და მაღლი სულისა *ἔστιν αἰσχύνη, δόξα καὶ χάρις* 5.8
 სირცხული მომატყუებელი ცოდვისა *ἔστι γὰρ αἰσχύνη, ἣ ἐπάγει ἁμαρτίαν* 5.8
 სისხლთა დათხევითა 10.3
 სისხლი ქრისტესი იხ. „ღირსებით ზიარება წმიდასა მას და პატიოსანსა ვორცსა და
 სისხლსა ქრისტესა“

სისხლი წმიდათა მოწამეთა იხ. „იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთა“
სიტკობითა და სულითა წმიდითა 16.25
სიტყუა 2.13; იხ. „ესე სიტყუა“; „ქონა სიტყუისა“; „ჩემი სიტყუა“
სიტყუა იგი მოციქულისა *ο Ἀπόστολος λέγει 6.5*
სიტყუა უფლისა იხ. „წრფელ ყოფა სიტყუსა უფლისასა“
სიტყუა ღმრთისა იხ. „202გრეტ სიტყუა ღმრთისა“
სიტყუათა მეტყუელ იხ. „ხენეშთა სიტყუათა მეტყუელ“
სიტყუათაგან საცნაურ ყოფა იხ. „ამათ სიტყუათაგან ... ”
სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა *ἐκ διαλέξεως ἀνδρός τινος ἱεροῦ 2.1*
სიტყუათაგან ჩემთა იხ. „ძრწოლა სიტყუათაგან ჩემთა“
სიტყუთა ჭეშმარიტებისათა 16.25
სიტყუსა მეტყუელნი იხ. „ესევეთარისა სიტყუსა მეტყუელნი“
სიფიცხლითა მაგით შენითა და შეუნანებელითა გულითა
κατὰ δὲ τῆς σκληρότητά σου, καὶ ἀμαρτανήτοι καρδίαν 9.7
სიყუარული 4.2
სიყუარული ღმრთისა და მოყუასისა *ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον 4.5*
სიყუარული ჩემი *ἀγαπᾷ με 1.3*
სიყუარულით სწრაფვა დამარხვად ერთობასა მას სულისასა 4.10
სიყუარულითა შეუორგულებელითა 16.25
სიცრუე იხ. „განწმედა ჩუენი ყოვლისაგან სიცრუვისა“; „მონად იგი სიცრუვისად“
სიძვა *πορεύω 7.3*
სიძვად იხ. „კაცსა ზედა ბრძოლანი სიძვისანი“
სიძველითა იხ. „განირყუნა სიძველითა“
სიწმიდე იხ. „მარხვითა და სიწმიდითა“; „ღირსებად და სიწმიდე“
სღვა მას შინა იხ. „მართალთა სღვა მას შინა“
სღვა ჩინებასა მას იხ. „ღირსად სღვა ჩინებასა მას“
სღვად გზათა მისთა *ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι 14.7*
სმა *ἔχω XII*
სმენა 3.2; იხ. „ყურისა მიერ არა სმენა“
სმენა სჯულისა მისისა *ἀκουεῖν τοῦ νομοῦ αὐτοῦ*
სნეულ *ἀρρώστοι 6.2*
სნეულებათა და უძღურებათა შემთხუევა *εἰς θλιψεις, ἢ καὶ εἰς ἀσθειας VIII*
სნეული *ἀρρώστοι 6.5*
სოლომონ იხ. „ძე მისი სოლომონ“
სოლომონ დავითისათჳს იხ. „ვითარცა სოლომონ დავითისათჳს“

სოფელი იხ. „ამას სოფელსა“; „დამბადებელი და განმანათლებელი სოფლოსა“

სოფელსა ამას იხ. „განმარჯუებულ და წარმართებულ ყოფა ”

სოფელსა ამას შინა იხ. „ყოფა სოფელსა ამას შინა“

სოფელსა შინა *ἐν κόσμῳ* 16.10

სოფელსა შინა სიმდიდრესა და ქორწინებასა მყოფნი

ἐν κόσμῳ καὶ πλοῦτῳ, καὶ γάμῳ 12.1

სოფლისა თანა დასჯა *σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῆμεν* 6.3 8.10

სოფლისა საფასენი იხ. „ყოფლისა სოფლისა საფასენი“

სოფლისაგან განწინებით განწესება იხ. „არცა განშორებისა სოფლისაგან ”

სოფლისათა ზრუნვა იხ. „საქმეთა სოფლისათა ზრუნვა“

სრულიად 16.7

სტომაქი 6.4

სტომაქი ხაშმი და უძღური 6.14

სუბუქ და მცირე იხ. „ტვრთი მისი სუბუქ ”

სულგრძელებად ღმრთისად *τὸ χρεστὸν τοῦ θεοῦ* 9.6

სულგრძელებითა თავს-დება ურთიერთას იხ. „ყოფლითა სიმდაბლითა, სიმშუდითა და

სულგრძელებითა ... ”

სული და კორცი იხ. „ზიარება განსაწმედელად სულთა და კორცთა“

სულიერად, გინა კორციელად იხ. „მიშუებაჲ შტავრდომისა განსაცდელად გინა თუ

სულიერად ... ”

სულიერთა შთავრდომაჲ, ანუ კორციელთა იხ. „ვნებათა სულიერთა შთავრდომაჲ ... ”

სულიერი იხ. „კაცი სულიერი“

სულიერი, გინა კორციელი იხ. „მიცემა განსაცდელთა სულიერთა, გინა

კორციელთა“

სულიერი თუალი იხ. „სულიერი იგი კაცი სულიერთა თუალითა“

სულიერი იგი კაცი სულიერთა თუალითა *πνευματικὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς* 2.8

სულიერი იგი ცრემლი იხ. „მომტევებელი ცოდვათაჲ სულიერი იგი ცრემლი“

სულიერისა შესაწირავისა შეწირვა *πνευματικὰς θυσίας προσάγει* 2.8

სულითა წმიდითა იხ. „სიტკობითა და სულითა წმიდითა“

სულითა ჭეშმარიტებისადთა თაყუანისცემა ღმრთისა

ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνῶντες τῷ θεῷ II; 2.13

სულითა ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა თაყუანისცემისა

ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν 2.8

სულისა დასასჯელ ქმნა 6.6

სულისა და კორცთა ქმნა იხ. „დასასჯელად სულისა და ... ”
სულისა და კორცთაღსა იხ. „წინადათვე განწმედათ თავისა თ სისა ყოველისაგან
ბილწებისა ... ”

სულისა თ სისა დამარხვა 3.3
სულისა მისისა და კორცთაცა იხ. „განათლება სულისა მისისა ... ”
სულისა შენისა სირცხული *περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ ἀίσχυσθῆς* 5.8
სულისა წმიდისაათა 16.2
სულისაჲ კორცთაგან იხ. „განყოფაჲ სულისაჲ კორცთაგან”
სულმოკლე *ὀλιγόψυχος* IV
სულნი და კორცნი ჩუენნი იხ. „შეგინება სულთა და კორცთა ჩუენთა”
სულნი ჩუენნი იხ. „შეკრძალვაჲ სულთა ჩუენთაჲ”
სულსა ზედა შენსა იხ. „თუალ დება სულსა შენსა ზედა”
სულსა შინა *ἐν τῇ ψυχῇ* 1.6
სულსა შინა მისსა ყოფა 2.12
სულ ყოფა ღმრთისა *Πνεῦμα ὁ Θεός* 2.8
სუმა *πυῶν* 6.1; იხ. „არადირსად ჭამა და სუმა”; „დასასჯელად თავისა თვისისა ჭამა
და სუმა”; „ადტყინება ჭამისაგან და სუმისა”
სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულებათაგან და
დღესასწაულთა იხ. „ყოველისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა ... ”
სწაეება *μαρτύριομεν* 1.3 5.6 იხ. „ესევეითარისა სახისა დაყუდებისა სწაეება”
სწავლად და განსაცდელი უმჯობესისათუს იხ. „ღმრთისა მიერ მოწვევული
განსაცდელი ... ”
სწრაფვა დამარხვად ერთობასა მას სულისასა იხ. „სიყუარულით სწრაფვა
დამარხვად ... ”

სხუათა *ἔτεροι* 9.5
სხუად ღირსი მამად 1.1
სხუად რადმე *ἄλλως* 8.5
სხუად 10.11; 9.15; *πᾶς* 4.12 იხ. „ესე სხუად თუ”
სხუათა თანა 14.2
სხუათაღსა იხ. „განკითხვისაგან სხუათაღსა”
სხუათაგან იხ. „მოტაცებაჲ სხუათაგან”
სხუანი *πυῶν* 9.3 6.9
სხუანი იგი საჭირონი მოღუაწებანი 4.8
სხუანი ყოველნი წმიდანი ძუელისა და ახლისა სჯულისანი 9.14

სხუანიცა 8.7

სხუთა 8.12

სხუთა ესევეთარისა ბოროტისა მიზეზითა განმდიდრებულნი 10.8

სხუსა ვსენება იხ. „არარას სხუსა ვსენება“

სჯული ღმრთისაჲ იხ. „გამოჩინებასა სიმართლისა სჯულისა ღმრთისასა“

სჯული მისი იხ. „სმენა სჯულისა მისისა“

სჯულისანი იხ. „სხუანი ყოველნი წმიდანი ძუელისა ... ”

სჯულსა შინა იხ. „ძუელსა და ახალსა სჯულსა შინა“

ტ

ტანჯვა 8.4; იხ. „უძვრესად ტანჯვა“

ტაცებითა და პარვითა 10.8

ტაცებითა და ქრთამის აღებითა *ἀπὸ ... ἀρπαγῶν, καὶ δωροδοκιῶν* 10.3

ტაძარ სულიერ ღმრთისა იხ. „კაცი ტაძარ სულიერ ღმრთისა“

ტაძარი იხ. „ჭეშმარიტი ტაძარი“

ტაძრად საყოფელ უხილაგისა ღმრთისა იხ. „ხედვა გუამისა თვისისა ტაძრად ... ”

ტკბილ ყოფა იხ. „უღელისა ჩემისა ტკბილ ყოფა“

ტკბილ ყოფა უღელისა უფლისასა 4.7

ტრაპეზი იხ. „ეგრეთ მიკვდომა დიდებულსა მას ტრაპეზსა“

ტვრთი მისი სუბუქ და მცირე 4.7

ტვრთი ცოდვათა თვისთაჲ იხ. „ამასვე ცხორებასა განბნევა ყოვლისა ტვრთისა ... ”

ტვრთისა ჩემისა მცირე ყოფა *τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστίν* 4.1

ტვრთმძიმე ყოფა 16.3

ტვრთმძიმეთა განსლვა იხ. „ამიერ ტვრთმძიმეთა განსლვა“

ტყუეთა მათ ზედა მრავალი ბოროტი *τὰ δεινὰ ἡμῖν* 14.4

ტყუობად წესად და სარგებელად ერისა მის იხ. „მიცემა წინაწარმეტყუელთა ... ”

ტყუობანი იხ. „ძრვანი და ტყუობანი“

ტყუექმნა სახლისა ისრაელისაჲსა *ἠχμαλαπίσθησαν οἴκοι Ἰσραὴλ* 14.8

ტყუილი იხ. „განშორება ტყუილისა“

უ

უაღრეს ყოფა 13.4

უგულისკმო და გუღფიცხელ პოვნა *μη συνιοῦσι καὶ σκληρομένοις ἐφόδιον γίνεται* 9.6
უგუნურებით იხ. „ბედსა და ვარსკულავთა მიხემება უგუნურებით”

უგუნურთა და ვერცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ ყოფა

τῆς γὰρ τῶν ἀφρόνων καὶ φιλαργύρων ἀνθρώπων προσθήκης ἐστὶ 10.2

უგუნური *ἀνεπιστήμιος* 5.6

უდაბნოთა მსხდომარენი იხ. „მთათა შინა და უდაბნოთა მსხდომარენი”

უდებ ლოცვისა *ὁὐ συνεχῶς προσευχόμενοι* 1.5

უდებებით და უნანელად გარდაცდად ცხორებისა ჩუენისაჲ იხ. „არა ჯერ ყოფა ამის
საქმისა მინდობითა ... ”

უდებყოფად იხ. „უხილავისა საქმისა სასოებითა ცხადისა მის და ... ”

უეჭუელ ყოფა და ცხად 16.14

უეჭუელად მიცემა ვიდრე ორთა მწულილთამდე 16.21

უეჭუელი იხ. „უმჯობეს ყოფა და უეჭუელ”

უვარ ყოფა იხ. „საქმითა უვარ ყოფა”

უზომოდთა დამძიმებითა 5.6

უკანადსკნელ 8.2

უკეთურ *ποιεροι* 9.5

უკეთურებისადთა იხ. „მორჩილებითა თვისითა უკეთურებისადთა”

უკანადსკნელ ჭეშმარიტისა სინანულისა კელყოფად იხ. „გულეება უკანადსკნელ
ჭეშმარიტისა სინანულისა ... ”

უკანადსკნელი მისი უტურეს პირველისა *τὰ ἔσχατά σου χεῖρονα τῶν πρώτων* 1.6

უკუე *ὀκοῦν* 1.3 9.11 იხ. „აწ უკუე”; „კუალად უკუე”

უკეთუ *ἐν III ἔαν III IV*

უკუეთუ *ὅτι* 4.1 7.6

უკუეთუმცა *ἐν* 6.3 8.10 12.1

უკეთური იგი *ὁ ποιηρος* 1.6

უკუნითი უკუნისამდე იხ. „კურთხეულ ყოფა სახელისა მისისა ... ”

უკუნისამდე იხ. „კურთხეულ ყოფა სახელისა მისისა ... ”

უკურნებელ პოვნა ბოროტისა მის გონებისა მისისა 8.2

უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა და დიდებითა გარდაჰდა

πάντων ἀνθρώπων ἀδεέστερος, ... , δόξης, τιμῆς, καὶ τρυφῆς ἅπαν εἶδος ἐπινοῶν 9.13

უმეტესი 8.1

უმეტესი მადლისა და განათლების მიფენა სულსა მისსა

πασῶν τῶν ἀρετῶν ἢ ἡσυχία μεγίστη καθέστηκεν 2.11

უმეტესნი იხ. „რომელნიმე უმეტესნი”

უმეტესდა მართალ *δικαιότερος* 8.5

უმეცართა და გამოუცდელთა თანა აღიარება

τοῖς ἀπίρωσ, καὶ ἰδιωτικῶς περὶ τὰ τοιαῦτα διακειμένους 5.5

უმეცრებათა შინა იხ. „შთავრდომილ ყოფა ცთომათა და უმეცრებათა შინა”

უმცირესნი იხ. „რომელთამე უმცირესნი”

უმჯობეს XIII

უმჯობეს ყოფა და უეჭუელ 16.20

უმჯობესი ჩუენი 15.6

უმჯობესისათვის იხ. „ღმრთისა მიერ მოწვევული კაცსა ზედა განსაცდელი ”

უნანელად გარდახდა ცხორებისა ჩუენისა იხ. „არა ჯერ ყოფა ამის საქმისა

მინდობითა უდებებით და ... ”

უჟამო სიკუდილი *τελευτῶσι* 6.6

ურთიერთას იხ. „ყოვლითა სიმდაბლითა, სიმშუდითა და სულგრძელებითა ... ”

ურთიერთას სასოება გულისწყრომასა 4.10

ურჩულოებანი ჩუენნი 14.6

ურჩულოებისაგან იხ. „გარნა ცოდვისა და ურჩულოებისაგან”

ურცხუენელად და სარწმუნოებით იხ. „აღიარება მისა ყოვლისა ბრალისა შუენისა ... ”

ურწმუნოდ და მწვალებელი 16.17

უსამართლოებითა სიმდიდრისა მოგება იხ. „ყოვლითა უსამართლოებითა

სიმდიდრისა მოგება”

უსასოებითა ადვსება სულისა კაცისა იხ. „რისხვითა და უსამართლოებითა

ადვსება ... ”

უსისხლოესა მსხუერპლისა მათთვის შეწირვად 16.1

უსჯულოდ *ὁ ἄνομος* 3.1 იხ. „მიქცევა ცოდვად უსჯულოესა”

უსჯულოესა უსჯულოებისაგან თვისისა იხ. „მიქცევა უსჯულოესა უსჯულოებისაგან

თვისისა”

უსჯულოებად იხ. „ნდომა უსჯულოებისა”; „ქმნა ბოროტისა ყოვლისა მისებრ... ”; „ქმნა

უსჯულოებად შერაცხილ ყოფა 15.5

უსჯულოებათა მათებრ შემთხვევა იხ. „არაწმიდებათა და უსჯულოებათა მათებრ ...”

უსჯულოებათა მისთა იხ. „მიქცევა ყოველთაგან უსჯულოებათა მისთა”

უსჯულოებათა შინა იხ. „ცოდებათა და უსჯულოებათა შინა”

უსჯულოებისაგან თ ვსისა იხ. „მიქცევა უსჯულოდსა ...”

უსჯულოებისათა იხ. „მოყვანა უფლისა მიერ მოქმედთა თანა ...”

უსჯულოთა მოუძღურება 4.3

უსჯულოთათვის და ბილწთა 16.12

უსჯულონი იგი წარმართნი 11.1

უფალი 4.2; იხ. „ბრძანებითა უფლისაჲთა”; „გამოუთქუმელი განკითხვად უფლისაჲ”; „მტერნი უფლისანი”; „სათნოყოფად უფლისა”; „სასყიდელისა არა წარწყმედა ბრძანებისაებრ უფლისა”; „სახიერი და მრავალმოწყალე უფალი”; „ტკბილ ყოფა უდელისა უფლისა”; „წრფელ ყოფა გზისა უფლისა”; „წრფელ ყოფა სიტყვსა უფლისა”; „შენ, უფალი”

უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე იხ. „თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე”

უფალი ღმერთი იხ. „თქუმა უფლისა ღმრთისა”

უფალი ღმერთი თქუენი იხ. „განრისხება უფლისა ღმრთისა თქუენისა”

უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე *αὐτὸς ὁ Κύριος 2.14 τοῦ Κυρίου 4.1*

უფლისა თქუმა *φησὶν ὁ Κύριος 1.3*

უფლისა მიერ იხ. „თვსად შერაცხვა უფლისა მიერ”; „უწყება უფლისა მიერ”;

„შემდგომად სიკუდილისადა საძაგელ ყოფა...”; „ძაგება მათი უფლისა მიერ”

უფლისა მიერ გამარჯუება 2.11

უფლისა მიერ მიღება *ὁ Κύριος ἀφείλατο 10.4*

უფლისა მიერ მოქმედთა თანა უსჯულოებისათა იხ. „მოყვანა უფლისა მიერ ...”

უფლისა მიერ მოცემა *ὁ Κύριος ἔδωκεν 10.4*

უფლისა მიერ უწყება კაცადკაცადისა დაფარულისა 9.2

უფლისა მიმართ იხ. „კადნიერად მეოხი უფლისა მიმართ”

უფლისა მიშუებითა იხ. „მოწევა ჩუენ ზედა განსაცდელთა მართლმსაჯულისა ...”

უფლისა ნდობა 10.5

უფლისაჲთა სავსე ყოფა ქუეყანისა იხ. „წყალობითა უფლისაჲთა სავსე ყოფა ...”

უფლისათა იხ. „გამოკითხვა კორცთა უფლისათა”

უფროსად *μάριστα III*
 უფროსად საგნებელ ქმნა 6.14
 უფროსდა შრომა *μάλλον δὲ κοπιάτω 4.11*
 უფსკრულნი მრავალნი *ἄβυσσος πολλή 9.15*
 უქმობისაგან იხ. „ძილისა და უქმობისაგან”
 უქორწინებლობის დამარხვა იხ. „ქალწულებისა და უქორწინებლობის ...”
 უღელი უფლისად იხ. „ტკბილ ყოფა უღელისა უფლისა”
 უღელისა ჩემისა ტკბილ ყოფა *ὁ ἄσχυρός μου χρεστός 4.1*
 უღირს ყოფა და შებღალულ ცოდვათაგან 6.13
 უღირსად ზიარება 6.6
 უღმრთობა თვისი იხ. „მოქცევა ყოველთაგან უღმრთობათა თვისთა”
 უშრეტი იხ. „ცეცხლი უშრეტი”
 უშუერი
 უცნაური იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა ...”
 უცნება იგი დინებისად ძილსა შინა 7.2
 უცოდველთა საქმეთაგან იხ. „შეკრება სიმართლისა გზათაგან და ...”
 უცხო *εἷς ... ξένους 13.1*
 უძვრეს ყოფა იხ. „ყოველთავე ვნებათა უძვრეს ყოფა”
 უძვრეს ყოფა ყოველთავე სატანჯველთა 5.2
 უძვრეს პირველისა იხ. „უკანადასკნელი მისი უძვრეს ...”
 უძვრესად ტანჯვა *τῆς ἐκεῖ τιμορίας 9.6*
 უძღურებისაგან კაცობრივისა მის ბუნებისა
 უძღურებისაგანცა *ἀπὸ ... ἀσθειῶν δυνάμεως 7.2*
 უძღურ *ὁ ἀδύνατος 4.1*
 უძღურება 4.6
 უძღურებათა შემთხუევა იხ. „სნეულებათა და უძღურებათა ...”
 უძღურებათაგან ბუნებისა მისისა 16.4
 უძღური 13.1; *ἀδύνατος IV; ἀσθειῶν 6.2; 6.5*; იხ. „სტომაქი ხაშმი და უძღური”
 უწყება *οἷδε 1.5 13.2 ὀφείλομεν εἰδέναι 14.5 16.11*
 უწყება კაცადკაცადისა დაფარულისა იხ. „უფლისა მიერ არა უწყება კაცადკაცადისა დაფარულისა”
 უწყება უფლისა მიერ 8.5
 უხილავი ღმერთი იხ. „ხედვა გუამისა თვისისა ტაძრად საყოფელ უხილავისა ...”
 უხილავისა საქმისა სასოებითა ცხადისა მის და დასტურისა უდებყოფად 16.15

უკმარ ყოფა იხ. „ამაო და უკმარ ყოფა”
უჯეროდ 1.5

ფ

ფართობით იხ. „ფლობით გარდაკდა დღეთა თუსთა და ფართობით”
ფარულად *ἐν τῷ κρυπτῷ* 2.15
ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა წინაშე ღმრთისა
κρυπτῶς μεγάλα κατορθώματα πρὸς Θεὸν ἐργαζόμενοι 9.2
ფლობით გარდაკდა დღეთა მისთა 10.1
ფრიად 5.5; *πολλοὶ* 6.2
ფრიად განშორებული იხ. „მონაზონი ვინმე დაყუდებული და ფრიად ... ”
ფრიად მრავალ 6.5
ფრიად ქონა იხ. „სიმდიდრისა ფრიად ქონა”
ფრიადი ზედგომად რამე ყოველ 4.8
ფრიადი საფასე იხ. „შეკრება ფრიადისა საფასისა”
ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა იხ. „ვერშემძლებელნი განყენებად ჯორციელთა
ცოდვათაგან ... ”
ფრიადისაცა 7.2

ქ

ქადაგება იხ. „რწმენა და ქადაგება”
ქადაგი 16.9
ქალწულებისა და უქორწინებლობისა დამარხვა *ἀγαμίαν ἡμῖν ἄρισεν* 4.4
ქებად იხ. „შეწირვა მსხუერპლისა ქებისა”
ქველისსაქმე იხ. „ლოცვაჲ და ჟამისწირვაჲ და ქველისსაქმე”; „მათ ზედა ქმნილი
ქველისსაქმე”
ქველისსაქმისა მათოჯს ქმნად 16.1

ქმნა *γίνεται* 1.6 *γενήσεται* 2.4 *ἐποίησεν* 3.1 *παρέπεσε* 3.1 3.4 *γίνονται* VII *εἰσιν* VIII *ποιῶντας* IX *ποίησα* 9.4 9.5 იხ. „ბრძანებითა ღმრთისათა ქმნა“; „დასასჯელად სულისა და ჳორცთა ქმნა“; „ოთხთა პირთაგან ქმნა“; „სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტიანეთა მართლმადიდებელთა ...“; „სულისა დასასჯელ ქმნა“; „უფროდსად საენებელ ქმნა“
ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა ...”

ქმნა ბოროტისა ყოვლისა მისებრ უსჯულოებისა

ποιῆσαι ἀνομίαν, κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας 3.1

ქმნა დასასჯელად 6.13

ქმნა სიმართლისა და განკითხვისა 3.3

ქმნა სიმართლისა და მოწყალებისა 3.4

ქმნა სინანულისა მის და შრომისა იხ. „ცუდ ქმნა სინანულისა მის და შრომისა”

ქმნა უსჯულოებისა *ποιῶντι παρανομίαν* 9.8

ქმნა ღმრთისაგან იხ. „ბრალეულ ქმნა ღმრთისაგან”

ქმნა ცოდვისა 3.2

ქმნა წინაშე ჩემსა ბოროტისა *ἀπὸ ἡμῶν ἠθέτησαν εἰς ἐμέ* 14.8

ქმნა ჳელითა თ სითა კეთილისა *ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσίν* 4.11

ქმნად იხ. „ქველისსაქმისა ქმნად”

ქმნილი ქველისსაქმე იხ. „მათ ზედა ქმნილი ქველისსაქმე”

ქმნილ ყოფა იხ. „არა ქმნილ ყოფა”

ქონა *ἔχει* 2.6 *ἔχη* 4.11 იხ. „არა ქონა“; „რადსა მიზეზისა ქონა“; „სიმდიდრისა ფრიად ქონა”

ქონა მრავლისა კეთილისა წინაშე ღმრთისა იხ. „ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა ”

ქონა სასუფეველისა ცათადასა იხ. „შინაგან ქონა სასუფეველისა ... ”

ქონა სიმდიდრისა იხ. „ღმრთისა მიერ ქონა სიმდიდრისა”

ქონა ჳემმარიტისა მსხუერპლისა იხ. „შინაგან ქონა ჳემმარიტისა მსხუერპლისა”

ქონა სიტყუსა *εἶχον ἀπολογίαν* 12.1

ქონა ცხორებისა ჩუენისად და წარწყმედისა იხ. „ჳელმწიფებისა ქონა ცხორებისა ... ”

ქონება X

ქორწინებასა მყოფნი იხ. „სოფელსა შინა სიმდიდრესა და ... ”

ქრთამის აღებითა იხ. „ტაცებითა და ქრთამის აღებითა”

ქრისტე იხ. „თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე“; „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე“; „ღირსებით ზიარება წმიდასა მას და პატიოსანსა ჳორცსა და

ქრისტეანი *Χριστιανόν 1.1 15.2* იხ. „სასწაული ჭეშმარიტი ქრისტეანისა“

ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ღმრთისმსახურთა დიდად სარგებელ ქმნა იხ.

„სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ... ”

ქრისტეანეთად იხ. „სარწმუნოებად ქრისტეანეთად”

ქრისტეანეთაგან აღსარებად ბედისა *Χριστιανόν ὁμολογεῖν τύχην XV*

ქრისტეს აღსარებითა მართლითა აღშენებული

δι’ ... δογμάτων εἰσεβῶν συνιστάμενος 1.1

ქრისტეს მიერ იხ. „გა-თუ-კითხვა ქრისტეს მიერ”; „დატევება მისი ქრისტეს მიერ”

ქრისტეს საიდუმლოთად იხ. „ზიარებად ქრისტეს საიდუმლოთად”

ქრისტესა თქუენ შორის ყოფა *ὁ Χριστός οἰκεῖ ἐν ὑμῖν 1.4*

ქრისტესა ყოფა იხ. „შინაგან გონებასა კაცისასა ქრისტესა ყოფა”

ქრისტესათა დამარხვა იხ. „მცნებათა ქრისტესათა დამარხვა”

ქუეყანად იხ. „წყალობითა უფლისაათა სქავსე ყოფა ქუეყანისა”

ქურივისა მის იხ. „ვითარცა ქურივისა მის”

ქცევა *ἐμπεριπατήσω 1.4*

ქცევა მათ შორის იხ. „დამკვდრება და ქცევა მათ შორის”

ქცევად დაწუნი მათნი იხ. „ჭიმითა და აღვრითა ქცევად ... ”

ღ

ღამე ყოველ იხ. „ფრიადი ზედგომად ღამე ყოველ”

ღაღადებად იხ. „ყოველსა ზედა ჯერ ყოფა ღაღადებისა”

ღაწუნი მათნი იხ. „ჭიმითა და აღვრითა ქცევად ღაწუნი მათნი”

ღირს ყოფა წყალობისა ღმრთისა 16.8

ღირს ყოფა წყალობისა 16.4

ღირსად აურაცხელთა კეთილთა წილ *ἀξίον τῶν δωρεῶν 11.1*

ღირსად სღვა ჩინებასა მას 4.9

ღირსებად და სიწმიდე 6.7

ღირსებით ზიარება 6.7

ღირსებით ზიარება წმიდასა მას და პატროსანსა ვორცსა და სისხლსა ქრისტესსა

τοῦ σώματος ... Θεοῦ ὑπάρχοντα 2.11

ღირსებითა და გონებითა წმიდითა ზიარება 6.12

ღირსებისა მოღება იხ. „ცრემლითა და აღსარებითა და სინანულითა ... ”

ღირსი მამად იხ. „სხუად ღირსი მამად”

ღირს ქმნა ამას საზომსა მიწვევად 2.10

ღირს ყოფა 6.8

ღირს ყოფა ყოვლადვე ცოცხალყოფად იხ. „არა ღირს ყოფა ყოვლადვე ”

ღმერთი ὁ Θεός 9.3 10.11 იხ. „არათუ ღმრთიან”; „გამოჩინებასა სიმათლისა სჯულისა ღმრთისასა”; „განგებად ღმრთისად”; „თავთა ჩუენთა შეწირვა ღმრთისა”; „თნება ღმრთისა”; „თქუმა უფლისა ღმრთისა”; „კაცთმოყუარე და მართლმსაჯული ღმერთი”; „კაცი ტაძარ სულიერ ღმრთისა”; „მიშუებითა ღმრთისადთა”; „მცველ და განმანათლებელი მისი ღმერთი”; „რქუმა მისა მიმართ ღმრთისა”; „რწმენა ცხოველისა ღმრთისა”; „სათნოყოფა ღმრთისა”; „სათნოყოფად ღმრთისა”; „სათნოყოფილ ყოფა ღმრთისა”; „სახიერი და მრავალმოწყალე ღმერთი”; „სახიერი იგი ჯერმჩინებელი წყალობისად ღმერთი”; „სიმათლეს და მოწყალებად ღმრთისად”; „სულგრძელებად ღმრთისად”; „სულითა ჭეშმარიტებისადთა თაყუანისცემა ღმრთისა”; „ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა წინაშე ღმრთისა”; „ღირს ყოფა წყალობისა ღმრთისადსა”; „შეწუხება სულისა წმიდისა ღმრთისადსა”; „ცრემლთა არსებისაგან გუამისა ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა”; „ცხორებასა მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა”; „ძალითა ღმრთისადთა”; „ხედვა გუამისა თ სისა ტაძრად საყოფელ უხილავისა ღმრთისა”; „სიყუარული ღმრთისად და მოყუასისად”

ღმერთი თქუენი იხ. „განრისხება უფლისა ღმრთისა თქუენისა”

ღმერთი მის თანა იხ. „დამკვდრება ღმრთისა მის თანა”

ღმერთი მის შორის იხ. „დამკვდრება ღმრთისა მის შორის”

ღმერთი შორის ჩუენსა იხ. „დამკვდრება ღმრთისა შორის ჩუენსა”

ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებული იხ. „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა

მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა ... ”

ღმერთშემოსილი 2.13

ღმერთშემოსილი იგი კაცი τοῦ Θεοφόρου 2.9

ღმერთშემოსილი იგი სული ἡ Θεοφόρος ψυχή 2.5

ღმერთშემოსილი კაცი - იხ. „სიტყუათაგან ღმერთშემოსილისა კაცისათა”

ღმრთივსრული იხ. „მამათაგან ვინმე ღმრთივსრული”

ღმრთის მეცნიერებისა აღსრულება Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι 1.2

ღმრთისა აღიარება Θεὸν ὁμολογεῖ 15.2

ღმრთისა და მართალ იხ. „სარწმუნო ყოფა ღმრთისა და მართალ“
 ღმრთისა თანა დამარხულ ყოფა 13.4
 ღმრთისა თქუმა იხ. „ვითარცა წინაშე ღმრთისა თქუმა“
 ღმრთისა მიერ იხ. „განმარჯუება ღმრთისა მიერ“; „განმზადება და გამოცხადება ...“;
 „განსაცდელთაგან გამოვსნა ღმრთისა მიერ“; „თუთმფლობელ ყოფა
 ღმრთისა მიერ“; „მიცემა წყალობისა ღმრთისა მიერ“
 ღმრთისა მიერ განმდიდრება *διὰ τοῦ Θεοῦ ἐπλούτησεν 10.2*
 ღმრთისა მიერ განსაცდელთა და ჭირთა იხ. „მოვლინება ღმრთისა მიერ
 განსაცდელთა და ...“
 ღმრთისა მიერ განსწავლა *ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα 8.10*
 ღმრთისა მიერ კაცისა დაბადება *ἔξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἄνθρωπον 14.11*
 ღმრთისა მიერ მოწვეული კაცსა ზედა სწავლად და განსაცდელი უმჯობესისათჳს
ἢ μὲν ἐκ Θεοῦ παιδεία, καὶ ὁ πειρασμὸς, πρὸς τὸ συμφέρον ἐπερχόμενοι τῷ ἀνθρώπῳ 8.12
 ღმრთისა მიერ საწურთელად ჩუენდა მოვლინებული *τῆν ἐκ τοῦ Θεοῦ παιδείαν VIII*
 ღმრთისა მიერ ქონა სიმდიდრისა *ἐκ τῆς Θεοῦ ἐπλούτησεν X*
 ღმრთისა მიერ ყოფა 10.6
 ღმრთისა მიერ შემდგომად სიკუდილისა მისისა იხ. „ადღენა ღმრთისა მიერ
 შემდგომად ...“
 ღმრთისა მიმართ და ვედრებად იხ. „ლოცვად ღმრთისა მიმართა და ვედრებად“
 ღმრთისა მიმართ მიგებად 15.6
 ღმრთისა წარგება იხ. „სათნოდ ღმრთისა წარგება“
 ღმრთისა წინაწარმეტყუელისა ანგიადს მიერ იხ. „თქუმა ღმრთისა
 წინაწარმეტყუელისა ...“
 ღმრთისად იხ. „ძე და სიტყუად ღმრთისად“
 ღმრთისადთა იხ. „მართლმსაჯულებითა ღმრთისადთა“; „სიმართლითა მით
 სასჯელითა ღმრთისადთა“
 ღმრთისადთა ეშმაკისა მიერ მოსლვა განსაცდელისა იხ. „მიშუებითა ღმრთისადთა
 ეშმაკისა მიერ ...“
 ღმრთისადთა ქმნა იხ. „ბრძანებითა ღმრთისადთა ქმნა“
 ღმრთისაგან იხ. „ბრალეულ ქმნა ღმრთისაგან“
 ღმრთისაგან მიშუებად და დატევებად *ἐγκαταλείψεως VIII*
 ღმრთისაგან მოცემულად თქუმა 10.9
 ღმრთისაგან საქმე მათი 10.10
 ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მათისა 10.5
 ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მის 10.9

ღმრთისადა იხ. „მიცემა ღმრთისადა“
 ღმრთისათა მიუწოდომელ და გამოუთქუმელ ყოფა იხ. „სამართალთა და განკითხვათა ღმრთისათა ... ”
 ღმრთისათა ჩუენ მიერ უცნაურთა იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა... ”
 ღმრთისამიერი მოცემული სიმდიდრე 10.11
 ღმრთისანი იხ. „მოყუარენი ღმრთისანი“
 ღმრთისმეტყუელი იხ. „წმიდად იოანე მახარებელი და ”
 ღმრთისმოშიშებით და სიმართლით მოგება 10.11
 ღმრთისმსახურებით აღსრულებული იხ. „სარწმუნოებით და ღმრთისმსახურებით აღსრულებული“
 ღმრთისმსახურებით აღსრულებულნი 16.11
 ღმრთისმსახურებით და მართლმადიდებლობით აღსრულება დღეთა თ სთა 16.19
 ღმრთისმსახურთა დიდად სარგებელ ქმნა იხ. „სულთა მათ შესუენებულთა ღმრთისმსახურთა ... ”
 ღმრთისმსახური 16.23
 ღუწა სულისა თვისისა იხ. „თუთ ღუწა სულისა ... ”

ჟ

ყოველთა 4,4
 ყოველთა კაცთა შუებითა და დიდებითა გარდაცდა იხ. „უმეტეს ყოველთა კაცთა შუებითა და ... ”
 ყოველთა კაცთა ცხორებად იხ. „ნებება ყოველთა კაცთა ცხორებისა“
 ყოველთა საქმეთა სიმართლით ყოფა *πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει* 4.2
 ყოველთავე ვნებათა უძრეს ყოფა *χαλεπότερα πάτων ἐστὶ τῶν παθῶν* 7.8
 ყოველთა ცოდვათა მისთა არა მოკსენება 3.4
 ყოველთა წარმართთა *πάντα ἔθνη* 14.8
 ყოველთა წმიდათა მიერ 15.6
 ყოველთაგან საქმეთა ბოროტთა *ἀπὸ ῥυπαρῶν ἔργων* 1.2
 ყოველთაგან უსჯულოებათა მისთა იხ. „მიქცევა ყოველთაგან უსჯულოებათა ... ”

ყოველთაგან უღმრთოებათა მისთა იხ. „მოქცევა ყოველთაგან უღმრთოებათა ... ”
 ყოველთავე სატანჯველთა იხ. „უბურეს ყოფა ყოველთავე სატანჯველთა”
 ყოველი 9.10; 10.7; იხ. „მიცემად ყოველი”
 ყოველი იგი 8.12
 ყოველი იგი სახე ესევეითართა განგებულნი 2,12
 ყოველი კაცი 15.4
 ყოველი კაცი მდიდარი *πᾶς ἄνθρωπος πλουτήσας* X
 ყოველი კეთილი იხ. „მიზეზი ყოველთა კეთილთა”
 ყოველი საქმე კეთილი *ἅσα ἄν ἀγαθὰ ποιήσῃ* 7.4
 ყოველი ტურთი ცოდვათა თ სთა იხ. „ამასვე ცხორებასა განბნევა ყოველისა
 ტურთისა ცოდვათა თუსთასა”
 ყოველი ცოდვა *πάντα ἁμαρτία* 7.3 იხ. „კეთილად დაცვა თავისა თუსისა ყოველისაგან
 ცოდვისა”; „განწმედა თავისა თუსისა აღსარებითა და ... ”
 ყოველივე 5.2; იხ. „განწესება ყოველივესა”
 ყოველნი *πάνται* 2.3
 ყოველნი მისნობანი და ზმნანი 15.5
 ყოველნი მცნებანი ჩემნი იხ. „დამარხვა ყოველთა მცნებათა ჩემთა”
 ყოველნი სათნოებანი იხ. „მშობელ ყოფა ყოველთა სათნოებათა”
 ყოველნი სამართალნი მისნი *πάνται αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ* 3.1
 ყოველნი წმიდანი ძუელისა და ახლისა სჯულისანი იხ. „სხუანი ყოველნი წმიდანი ...”
 ყოველსა ზედა ჯერ ყოფა დაღადებისა *ἐπιλέγειν χρῆ ἐφ’ ἑκάστῳ* 9.15
 ყოველად 7.5
 ყოველადვე ცოცხალ ყოფად იხ. „არა ღირს ყოფა ყოველადვე ცოცხალყოფად”
 ყოველითა სათნოებითა შემეკობა თავისა თუსისა 6.15
 ყოველითა სიმდაბლითა, სიმშვიდითა და სულგრძელებითა თავს-დება ურთიერთას 4.9
 ყოველითა უსამართლოებითა სიმდიდრისა მოგება 10.3
 ყოველითა ძალითა *πάσῃ δυνάμει* 1.2
 ყოველისა ბრალისა შენისა ურცხუნეგლად და სარწმუნოებით იხ. „აღიარება მისა
 ყოველისა ბრალისა შენისა ... ”
 ყოველისა მისებრ უსჯულოებისა იხ. „ქმნა ბოროტისა ყოველისა მისებრ ... ”
 ყოველისა საიდუმლოდსა იხ. „ამის ყოველისა საიდუმლოდსა”
 ყოველისა სოფლისა საფასენი 16.18
 ყოველისა ცხორებისა თ სისა შრომით და ძნელუვანად აღსრულება
τὸν ἅπαντα χρόνον αὐτοῦ ἐν κινδύνοις καὶ πόνοις ἔξεισεν 9.13
 ყოველისაგან ბიდწებისა სულისა და ჳორცთადას იხ. „წინაფვე განწმედა თავისა

თუხისა ყოვლისაგან ”; „განწმედა თავისა თუხისა ყოვლისაგან ... ”
ყოვლისაგან სიცრუებისა იხ. „განწმედა ჩუენი ყოვლისაგან...”

ყოვლისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულებათაგან და
დღესასწაულთა

ἀπὸ παντὸς πόθου Ἐκκλησιῶν αἰσθητῶν, καὶ συνάξεω, καὶ ἑορτῶν 2.5

ყოვლისავე ბიწისაგან 16.10

ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი და მღდელთმოდუარი იგი დიდი, ...

, და სული იგი ჭეშმარიტებისა იხ. „შინაგან თავსა შორის თუსა

მკვდრად მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი ” ყოფა
ἔστι I; IV; X; X; εἶσι II; 7.8; ἦν 8.2; 8.12; εἶσι 13.2; γίνονται 13.2; ἔσμεν 4.10;

იხ. „ამათ სიტყუათაგან საცნაურ ყოფა”; „ამაო და უხმარ ყოფა”; „ამისთვის
ყოფა”; „არა ქმნილ ყოფა”; „არა სორს ყოფა”; „არა წერილ ყოფა”; „არ
ყოფა”; „აღსარებისა სარგებელ ყოფა”; „ბილწ ყოფა”; „გამოუცდელ ყოფა”;
„გარეშე ჳორცთა ყოფა”; „გეჰქენისა განმზადებულ ყოფა”; „გულსავე
ყოფა”; „ვიდრელა ცოცხალ ყოფა”; „თქუმულ ყოფა”; „კაცისა თუთმფლობელ
ყოფა”; „კმა ყოფა”; „ლოცვითა მშობელთა მათთადათა განმარჯუებულ... ”;

„მართალ ყოფა”; „მდიდარ ყოფა”; „მეცნიერ ყოფა”; „ნეტარ ყოფა”;
„პირველითაგანვე განწესებულ ყოფა”; „სავანისა მის თანა ყოფა”; „სათნო
ყოფა”; „სამართალთა და განკითხვათა ღმრთისათა... ”; „სარწმუნოებისა
თუნიერ საქმეთა მკუდარ ყოფა”; „სასუფეველისა ცათადასა შინაგან თქუენსა
ყოფა”; „საქებელ ყოფა”; „საქმით უვარ ყოფა”; „საცნაურ ყოფა”;
„სახარებასა შინა წერილ ყოფა”; „სულსა შინა მისსა ყოფა”; „ტურთისა
ჩემისა მცირე ყოფა”; „ტურთმძიმე ყოფა”; „უადრეს ყოფა”; „უგუნურთა და
ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ ყოფა”; „უსჯულოებად შერაცხილ
ყოფა”; „უღირს ყოფა და შებღალულ ”; „ქრისტესა თქუენ შორის ყოფა”;
„ქრისტეანე ყოფა”; „ღირს ყოფა”; „ღმრთისა თანა დამარხულ ყოფა”;
„ღმრთისა მიერ ყოფა”; „ყოველთა საქმეთა სიმართლით ყოფა”; „ყოველთავე
ენებათა უძურეს ყოფა”; „შინაგან გონებასა კაცისასა ქრისტესა ყოფა”;
„ჩინებულ ყოფა”; „ძნელ ყოფა”; „წარმართებულ ყოფა”; „წარმწყმედელ ყოფა”;
„წერილ ყოფა”; „ჯერ ყოფა”

ყოფა ამის საქმისა მინდობითა უდებებით და უნანელად გარდაცდად ცხორებისა

ჩუენისა იხ. „არა ჯერ ყოფა ამის საქმისა მინდობითა ... ”

ყოფა აღსარებისა ცოდვათასა იხ. „კეთილ ყოფა აღსარებისა ცოდვათასა”

ყოფა ბედისა 15.4

ყოფა ბოროტ იხ. „არათუ სიმდიდრისა ყოფა ბოროტ”

ყოფა განკითხვისა კაცისა იხ. „არა ჯერ ყოფა განკითხვისა ”
 ყოფა გზისა უფლისა იხ. „წრფელ ყოფა გზისა უფლისა”
 ყოფა მისი იხ. „ძუელ ყოფა მისი”
 ყოფა და მრავალმოწყალე იხ. „სახიერ ყოფა და მრავალმოწყალე”
 ყოფა და სამართალ იხ. „ჯერ ყოფა და სამართალ”
 ყოფა და უეჭუელ იხ. „უმჯობეს ყოფა და უეჭუელ”
 ყოფა სოფელსა ამას სინა 16.20
 ყოფა უფლისა მიერ იხ. „შემდგომად სიკუდილისადა საძაგელ ყოფა ... ”
 ყოფა ღმრთისა იხ. „ცხორებასა მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა”
 ყოფა და ცხად იხ. „უეჭუელ ყოფა და ცხად”
 ყოფა და ძაგებულ იხ. „განგდებულ ყოფა ”
 ყოფა და ჭეშმარიტ იხ. „სარწმუნო ყოფა და ჭეშმარიტ”
 ყოფა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა იხ. „მცირე და ბოროტ ყოფა ... ”
 ყოფა დღისა შეწყნარებისა 16.23
 ყოფა თაყუანისცემისა იხ. „სულითა ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა ... ”
 ყოფა თქუამდ იობს თანა იხ. „შემძლებელ ყოფა ”
 ყოფა კაცისა იხ. „ნეტარ ყოფა კაცისა”
 ყოფა მათი საუკუნეთა მათ სატანჯველთა იხ. „თანამდებ ყოფა მათი ... ”
 ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა ჩუენ მიერ უცნაურთა იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა
 მიშუებისა ღმრთისათა ... ”
 ყოფა მშუდობისა სამებისა წმიდისა იხ. „მის თანამკუდრ ყოფა მშუდობისა ... ”
 ყოფა ჟამისა ცხორებისა 16.23
 ყოფა სავნებელ 2.12
 ყოფა სათნოებითა და საქმითა კეთილითა იხ. „შემკობილ ყოფა სათნოებითა და
 საქმითა ... ”
 ყოფა სუკუნესა მას სირცხულსა იხ. „თანამდებ ყოფა საუკუნესა მას ... ”
 ყოფა საწერტელ იხ. „ჭირთა მათ და განსაცდელთა ”
 ყოფა სახელისა მისისა უკუნითი უკუნისამდე იხ. „კურთხეულ ყოფა სახელისა
 მისისა ... ”
 ყოფა სიმდიდრისა მათისაჲ იხ. „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა ... ”
 ყოფა სიმდიდრისა მის იხ. „ღმრთისაგან ყოფა სიმდიდრისა მის”
 ყოფა სიტყუსა უფლისა იხ. „წრფელ ყოფა სიტყუსა უფლისა”
 ყოფა სოფელსა ამას იხ. „განმარჯუებულ და წარმართებულ ყოფა ... ”
 ყოფა სოფელსა ამას შინა 16.13

ყოფა უღელისა უფლისა იხ. „ტკბილ ყოფა უღელისა უფლისა”
 ყოფა ქუეყანისა იხ. „წყალობითა უფლისაჲთა საესე ყოფა ქუეყანისა”
 ყოფა ღაღადებისა იხ. „ყოველსა ზედა ჯერ ყოფა ღაღადებისა”
 ყოფა ღმრთისა იხ. „სულ ყოფა ღმრთისა”; „სათნოყოფილ ყოფა ღმრთისა”
 ყოფა ღმრთისა და მართალ იხ. „სარწმუნო ყოფა ღმრთისა და მართალ”
 ყოფა ღმრთისა მიერ იხ. „თუთმფლობელ ყოფა ღმრთისა მიერ”
 ყოფა ყოველთა სათნოებათა იხ. „მშობელ ყოფა ყოველთა სათნოებათა”
 ყოფა ყოველთავე სატანჯველთა იხ. „უძურეს ყოფა ყოველთავე ... ”
 ყოფა ყოვლადვე ცოცხალყოფად იხ. „არა ღირს ყოფა ყოვლადვე ... ”
 ყოფა შეწყნარებად იხ. „ჯერ ყოფა შეწყნარებად”
 ყოფა შეწყნარებად დაბადებულთა თვისთა იხ. „მზა ყოფა შეწყნარებად ... ”
 ყოფა ცთომითა და უმეცრებათა შინა იხ. „მთავრდომილ ყოფა ცთომითა და ... ”
 ყოფა ცხორებისა და სიკუდულისა იხ. „წინაშე კაცისა ყოფა ცხორებისა და... ”
 ყოფა ცხორებისა მისისა იხ. „ბოროტთა და ძნელუვანთა ცოდვათა შინა ... ”
 ყოფა წერილთა შინა *εἶρεται 10.1*
 ყოფა წესისაგან იხ. „დაკლებულ ყოფა წესისაგან”
 ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებულისა იხ.
 „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა ... ”
 ყოფა წყალობისა ღმრთისა იხ. „ღირს ყოფა წყალობისა ღმრთისა”
 ყოფა წყალობისა იხ. „ღირს ყოფა წყალობისა”
 ყოფა წყალობისა მიცვალებულთა ზედა 16.6
 ყოფად იხ. „რად ყოფად”
 ყურისა მიერ არა სმენა *οὐδ οὐκ ἤκουσε 2.9*

შ

შებღალვად იხ. „კუალად შებღალვად”
 შებღალვად იხ. „კუალად შებღალვად”
 შებღალულ ცოდვათაგან იხ. „უღირს ყოფა და შებღალულ ცოდვათაგან”
 შეგინება სულთა და ჳორცთა ჩუენთა *μολύνειν τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ σῶμα 7.5*
 შევარდანა ცოდვასა მას შინა იხ. „კუალად შევარდანა ”

შეკრება სიმართლისა გზათაგან და უცოდველთა საქმეთაგან

ἀπὸ δικαίων καὶ ἀνὰμαρτήτων πόνων συνάξαντες 10.4

შეკრება ფრიადისა საფასისა *ἀπλήστως συνάξασαι* 13.3

შეკრებული იგი იხ. „მუნ შეკრებული იგი“

შეკრძალვად სულთა ჩუენთა *τηρεῖν ἑαυτοὺς* 1.2

შემაგინებელი იხ. „ერთი იგი შემაგინებელი“

შემდგომად სიკუდილისა მისისა 16.16; იხ. „აღდგენა ღმრთისა მიერ შემდგომად
სიკუდილისა მისისა“

შემდგომად სიკუდილისა ცა საბაგელ ყოფა უფლისა მიერ 16.18

შემთხვევა *ἐπαθεῖν* 8.11

შემთხუევა *συμβαίνειν* 14.10 *ἐστι* 7.2 იხ. „არაწმიდებათა და უსჯულოებათა
მათებრ შემთხუევა“; „სნეულებათა და უძღურებათა შემთხუევა“;
„ჭირთა შემთხუევა“

შემთხუევა კაცთა *συμβαίνονται τοῖς ἀνθρώποις* 15.3

შემთხუევა კაცთა წარმართთა მიერ *ποιῶσιν ἡμῖν τὰ ἔθνη* XIV

შემთხუევა ცოდვათა ჩუენთათვის *(κατὰ) αἱ ἀδικίαι ἡμῶν προξενῶσιν* 14.10

შემკობა თავისა თ სისა იხ. „ყოველითა სათნოებითა შემკობა“

შემკობილ ყოფა სათნოებითა და საქმიითა კეთილითა 6.12

შემკობისათვის იხ. „ეკლესიათა არა შემკობისათვის“

შემოსა სამკაულისა მის ცხორებისა 16.23

შემსგავსებულად მოქალაქობისა მათისა იხ. „მინიჭება მისაგებელისა კეთილისა ...“

შემძლებელ ყოფა თქუმად იობს თანა *δύναται μετὰ Ἰώβ εἶπεῖν* 10.4

შემძლებელი კურნებად იხ. „გამოცდილი და შემძლებელი კურნებად“

შენ *σέ* 8.11; *σύ* 2.15 9.4

შენ, უფალო 8.1

შენანება *μετανοοῦντα* 8.11 იხ. „შეცოდება და შენანება“

შენდობა იხ. „ცოდვათა შენდობა“

შენდობა ღოცვითა მათითა და ვედრებითა 16.10

შენდობად ცოდვათა 16.11

შენი იხ. „მამად შენი“; „დავშობა კარისა შენისა“; „შესლვა საუნჯესა შენსა“;
„განხეთქა მეფობისა შენისა“; „დღეთა შენთა“; „მამისა შენისა“;
„მონა შენი“; „სირცხვლი აღსარებისა ცოდვათა შენთა“;
„გლახაკათავს მიცემა ჳელითა შენითა“

შენითა და შეუნანებელითა გულითა იხ. „სიფიცხლითა მაგით შენითა და“

შენისა მიმართ იხ. „ღოცვა მამისა შენისა მიმართ“

შენისა რისხვისა იხ. „დაუნჯება თავისა შენისა ”

შენისა ურცხუენეჲლად და სარწმუნოებით იხ. „აღიარება მისა ყოვლისა ბრალისა შენისა ”

შენისა ჳელთაგან შენთა იხ. „განხეთქა მეფობისა შენისა ... ”

შენისაჲ სირცხული იხ. „სულისა შენისაჲ სირცხული”

შენნი იხ. „განკითხვანი შენნი”; „სიმართლენი შენნი”

შენსა იხ. „გარეშე შენსა”; „თუალ-ღება სულსა ზედა შენსა”

შერაცხვა უფლისა მიერ იხ. „თ სად შერაცხვა უფლისა მიერ”

შერაცხილ ყოფა იხ. „უხჯულოებად შერაცხილ ყოფა”

შერთოლ ყოფა იხ. „უგუნურთა და ვეცხლისმოყუარეთა კაცთაგან შერთოლ ყოფა”

შესაწირავად თესლსა მას იხ. „ჳორცთაგან თვსთა მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად ... ”

შესაწირავი იხ. „სულიერი შესაწირავი”; „საკურთხეველი შესაწირავისაჲ”

შესღვა *εισελθων 1.6 6.14*

შესღვა საუნჯესა შენსა *είσελθε εἰς τὸ ταμῆϊόν σου 2.15*

შესუენებულთა ქრისტეანეთა მართლმადიდებელთა ღმრთისმსახურთა ღიდად

სარგებელ ქმნა იხ. „სულთა მათ შესუენებულთა ქრისტეანეთა ... ”

შესუენებულთა ჳსენებისაჲ 16.1

შესუენებული იხ. „ღიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა, არამედ

შესუენებულთაცა”

შეუნანებელითა გულითა იხ. „სიფიცხლითა მაგით შენითა და ... ”

შეუორგულებელი იხ. „სიყუარულითა შეუორგულებელითა”

შეურაცხებაჲ და სიმცირე ცოდვისაჲ

παραστάσεως τῶν ἐπιτιμίων καταφρονητῆν οἰκονομίας ἀνάληγτοι, ἢ ῥάθυμοι 5.6

შეურაცხყოფა 14.8

შეყუარება *ἀγαπήσει αὐτὸν 1.3*

შეშინება *φοβῶ 9.9*

შეცოდება *ἡμάρτοσαν 14.7*

შეცოდება და შენანება *ἀμαρτήσας μετανόησε III*

შეცოდება კაცისა *ἢ ἂν ποιήσῃ ἄνθρωπος 7.3*

შეცოდებითა მისითა *ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ 3.1*

შექლება *δύναται XII*

შექლება სინანულისა ცოდვათა თ სთაჲ *δυσήσεται μετανοεῖσαι IV*

შეწვენაჲ მისი 15.6

შეწირვა 7.4; 16.6; 16.11

შეწირვა ვედრებისა ბ იხ. „მათოვს შეწირვა ვედრებისა“
 შეწირვა მსხუერპლისა ქებისასა *λειτουργεί 2.10*
 შეწირვა საფასეთა იხ. „მდიდართა ეკლესიათა შეწირვა ... ”
 შეწირვა ღმრთისა იხ. „თავთა ჩუენთა შეწირვა ღმრთისა“; „ცრემლთა არსებისაგან
 გუამისა ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა“
 შეწირვა იხ. „უსისხლოდსა მსხუერპლისა მათთს შეწირვა“; „საფასეთა და
 მონაგებთა შეწირვისათვს“
 შეწირვად ეშმაკთა იხ. „ძეთა და ასულთა დაკლვა შესაწირვად ”
 შეწუა და დასჯა ცოდვილისა სულისა 6.14
 შეწუება სულისა წმიდისა ღმრთისასა *λυπέιτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ 4.12*
 შეწყალებად დაბადებულთა თ სთა იხ. „მზა ყოფა შეწყალებად ”
 შეწყალებულ ყოფა იხ. „ლოცვითა მშობელთა მათთადთა განმარჯუებულ და ... ”
 შეწყნარება ცოდვისა 10.10
 შეწყნარება იხ. „ყოფა დღისა შეწყნარებისა“
 შეწყნარებად იხ. „ჯერ ყოფა შეწყნარებად“
 შეხულომა 16.10
 შვილთა თანა 12.25.
 შვილი იხ. „სიმდიდრე მონაგებთა და შვილთა“
 შვილისა მიმართ იხ. „წურთა მამისა შვილისა მიმართ“
 შთავარდნა იხ. ცოდვასა შტავარდნა“
 შთავრდომად, ანუ კორციელთა იხ. „ენებათა სულიერთა შთავრდომად ”
 შთავრდომად განსაცდელთა გინა თუ სულიერად, გინა კორციელად იხ. „მიშუებად
 შტავრდომისა განსაცდელად გინა თუ სულიერად ... ”
 შთავრდომილ ყოფა ცთომათა და უმეცრებათა 16.4
 შინა იხ. „კუალად შევარდნა ცოდვასა მას შინა“; „ერთგზის წელიწადსა შინა“;
 „მართლისა სლვა მას შინა“; „სიმდიდრესა შინა“; „სოფელსა შინა“;
 „უცნებად იგი დინებისად ძილსა შინა“; „ყოფა სოფელსა ამას შინა“; „ყოფა
 წერილთა შინა“; „შთავრდომილ ყოფა ცთომათა და უმეცრებათა შინა“;
 „ცოდვათა და უსჯულოებათა შინა“; „ძუელსა და ახალსა სჯულსა შინა“
 შინა განფრდილ ყოფა ცხორებისა მისისა იხ. „ბოროტთა და ძნელუვანთა ცოდვათა
 შინა განფრდილ ”
 შინა და იწროებათა იხ. „მოთმინებითა მრავალთა ჭირთა შინა და იწროებითა“
 შინა და უდაბნოთა მსხდომარენი იხ. „მთათა შინა და უდაბნოთა მსხდომარენი“
 შინა დინებანი იხ. „ძილსა შინა დინებანი“

შინა ერთგვის ზიარება იხ. „წელიწადსა შინა ერთგვის ზიარება“
 შინა ზიარება იხ. „მას მსხუერპლსა ერთგვის წელიწადსა შინა ზიარება“
 შინა ზრახვისა მისისათა იხ. „ველთა შინა ზრახვისა მისისათა“
 შინა თ სა იხ. „სიკუდილი ცოდვასა მას შინა თუსა“
 შინა თქუმა იხ. „სახარებასა შინა თქუმა“
 შინა მისთა იხ. „ცოდვათა შინა მისთა“
 შინა მისსა იხ. „გულსა შინა მისსა“
 შინა მისსა ყოფა იხ. „სულსა შინა მისსა ყოფა“
 შინა სასოებისა არა წარკვეთა იხ. „მიუთხრობელთა ჭირთა შინა ... ”
 შინა საღმრთოსა იხ. „ხილვა წარმართებასა შინა საღმრთოსა“
 შინა სიკუდილი იხ. „ცოდვასა მას შინა სიკუდილი“; „მას შინა სიკუდილი“
 შინა სიმდიდრესა და ქორწინებასა მყოფნი იხ. „სოფელსა შინა სიმდიდრესა და
 ქორწინებასა მყოფანი“
 შინა წერილ ყოფა იხ. „სახარებასა შინა წერილ ყოფა“
 შინა წერილთა იხ. „წმიდათა შინა წერილთა“
 შინაგან გონებასა კაცისასა ქრისტესა ყოფა

ἔστω ἐστὶν ἐν τῇ διανοίᾳ σου ὁ οἰκοδεσπότης Χριστὸς 1.5

შინაგან თავსა შორის თუსა მკვდრად მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი
 ძე მისი, და მღვდელთმოდუარი იგი დიდი, ... , და სული იგი ჭეშმარიტებისად
*ἔνδον γὰρ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν ἀρχιερέα, καὶ τὸ Πνεῦμα
 τὸ ἀλεθινὸν πῦρ 2.6*

შინაგან თქუენსა ყოფა იხ. „სასუფეველისა ცათაჲსა შინაგან ... ”
 შინაგან ქონა სასუფეველისა ცათაჲსა *ἔνδον τῆν ἄνω βασιλείαν, καὶ Ἱερουσαλήμ 2.7*
 შინაგან ქონა ჭეშმარიტისა მსხუერპლისა *ἔνδον τῆν ἀληθῆ θοσίαν 2.7*
 შინაცა სიკუდილი იხ. „მას შინაცა სიკუდილი“
 შიშველ პოვნა 16.23

შიშველი *εἶς ... γυμνὸς 13.1*

შობისასა ვარსკულავეთმრიცხუელობად იხ. „დღესა შობისასა ”
 შორის იხ. „ვითარ წინაწარმეტყუელთა შორის“; „დამკვდრება და ქცევა მათ შორის“;
 „დამკვდრება ღმრთისა მის შორის“; „თქუენ შორის“; „მათ შორის“
 შორის თუსა მკვდრად მამად ყოვლისა მპყრობელი და მხოლოდშობილი ძე მისი, და
 მღვდელთმოდუარი იგი დიდი ... ”
 შორის თუსსა იხ. „წამ გამოძიებისად თავსა შორის თუსსა“
 შორის ყოფა იხ. „ქრისტესა თქუენ შორის ყოფა“
 შორის ჩუენსა იხ. „დამკვდრება ღმრთისა შორის ჩუენსა“

შორს ყოფა იხ. „არა შორს ყოფა”

შრომა იხ. „უფროდსდა შრომა”

შრომად იხ. „ცუდ ქმნა სინანულისა მის და შრომისა”

შრომით და რუდუნებით აღსრულება იხ. „ყოვლისა ცხორებისა თვისისა ... ”

შრომით და ცხონება კეთილად *εὐ δουλεία ἦν 9.12*

შუებიტა და დიდებითა გარდაცდა იხ. „უმეტეს ყოველთა კაცთა ... ”

შური *παραζήλου 9.8*

შურისაგან ეშმაკთა *ἐκ φθόνου δαιμόνων 7.1*

ჩ

ჩემთა და ბრძანებათა იხ. „დამარხვა მცნებათა ჩემთა და ... ”

ჩემთა დამარხვა იხ. „მცნებათა ჩემთა დამარხვა”

ჩემი *ἐμός X; 10.1*; იხ. „მამად ჩემი”; „მე და მამად ჩემი”; „სიყუარული ჩემი”; „ძრწოლა სიტყუათაგან ჩემთა”

ჩემი სიტყუად *6.10*

ჩემისა მათგან იხ. „გარემიქცევა პირისა ჩემისა მათგან”

ჩემისა მცირე ყოფა იხ. „ტვრთისა ჩემისა მცირე ყოფა”

ჩემისა ტკბილ ყოფა იხ. „უღლისა ჩემისა ტკბილ ყოფა”

ჩემისანი იხ. „კურთხეულნო, მამისა ჩემისანო”; „მცირე და ბოროტ ყოფა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა”

ჩემნი იხ. „დამარხვა მცნებათა ჩემთა”

ჩემსა ბოროტისა იხ. „ქმნა წინაშე ჩემისა ბოროტისა”

ჩემი იხ. „ერო ჩემო”

ჩინება იხ. „ჯერ ჩინება”

ჩინებასა მას იხ. „ღირსად სლვა ჩინებასა მას”

ჩინებულ ყოფა *4.9*

ჩუენ *14.5*; იხ. „დამკუდრება ღმრთისა შორის ჩუენსა”

ჩუენ ზედა *8.8*; იხ. „მოვლინება ჩუენ ზედა”

ჩუენ ზედა განსაცდელთა მართლმსაჯულისა უფლისა მიშუებითა იხ. „მოწევა ჩუენ ზედა განსაცდელთა მართლმსაჯულისა ... ”

ჩუენ ზედა განსაცდელნი *14.6*

ჩუენ მიერ მიზეზი 8.8

ჩუენ მიერ უცნაური იხ. „მრავალთა სახეთა ყოფა მიშუებისა ღმრთისათა ... ”

ჩუენდა მოვლინებული იხ. „ღმრთისა მიერ საწურთელად... ”

ჩუენდა ცოდვათაგან და სასწავლელად იხ. „მოსაქცეველად ჩუენდა ცოდვათაგან ... ”

ჩუენდა 11.1

ჩუენება III; იხ. „გულმოღვინებისა ჩუენება”

ჩუენება მადლობათა 8.12

ჩუენთა განკითხვა იხ. „თავთა ჩუენთა განკითხვა”

ჩუენთა ცოდვათაგან აღსარებითა და ცრემლითა და სინანულითა იხ. „განწმედა
თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან ... ”

ჩუენთა შეწირვად ღმრთისა იხ. „თავთა ჩუენთა შეწირვა ღმრთისა”

ჩუენთად ცოდვათაგან იხ. „დაცვათ თავთა ჩუენთად ცოდვათაგან”

ჩუენთათჳს იხ. „პირველქმნილთა ცოდვათა ჩუენთათჳს”; „შემთხუევა ცოდვათა
ჩუენთათჳს”; „ცოდვათა ჩუენთათჳს”

ჩუენთასა იხ. „მიცემა კელთა მტერთა ჩუენთასა”

ჩუენთჳსცა *καὶ περὶ ἡμῶν* 1.2

ჩუენი იხ. 1.3; იხ. „არა ჯერ ყოფა ამა საქმისა მინდობითა უღებებით და უნანელად... ”;
„აღიარება ცოდვათა ჩუენთა”; „მოტვეება ცოდვათა ჩუენთა”; „მოწლედ და
ღმობიერად მოურნე სულისა ჩუენისა”; „უმჯობესი ჩუენი”; „შეგინება სულთა
და კორცთა ჩუენთა”; „შეკრძალვად სულთა ჩუენთა”; „შემდგომად სიკუდილისა
ჩუენისა”; „წარმართთა მიერცა წურთად ჩუენი”

ჩუენი იესუ ქრისტე იხ. „თავადი უფალი და მეუფე ჩუენი იესუ ქრისტე”; „უფალი
ჩუენი იესუ ქრისტე”

ჩუენი ყოვლისაგან სიცრუვისა იხ. „განწმედა ჩუენი ყოვლისაგან სიცრუვისა”

ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა იხ. „ცრემლთა არსებისა გუამისა ჩუენისა შეწირვა
ღმრთისა”

ჩუენისა და წარწყმედისა იხ. „კელმწიფებისა ქონა ცხორებისა ჩუენისა და
წარწყმედისა”

ჩუენმცა *ἡμεῖς* 11.1

ჩუეულებად იხ. „ბოროტი ჩუეულებად”; „ვერშემძლებელი განყენებად კორციელთა
ცოდვათაგან ... ”

ჩუეულებისაგან ბოროტისა კორცთაჳს *ἐκ ποιηρᾶς συνέθειας τῆς σαρκος*

ცა იხ. „განვლა ცათა“

ცაჲ იხ. „შინაგან ქონა სასუფეველისა ცათაჲსა“; „წარმართება მისი სასუფეველსა ცათასა“

ცათაჲსა შინაგან თქუენსა ყოფა იხ. „სასუფეველისა ცათაჲსა შინაგან ...“

ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთაჲ 6.14

ცეცხლი უშრეტი *πῦρ ἀσβεστον* 13.5

ცთუნება გონებისა 10.5

ცთომათა და უმეცრებათა შინა იხ. „შთაგრდომილ ყოფა ცთომათა და ...“

ცნობა *γινώσκω* VIII; *γινώσκονται* 18.4; იხ. „ვერ ცნობა“

ცნობა თავით თვისით *ἐγινώσκατε* 1.4

ცნობა მათ სახეთაგან *νοεῖ* 1.6

ცოდვა *ἥμαρται* 3.1 *ἀμαρτανε* 8.3 *ἀμαρτάνοιτα* 8.11

ცოდვაჲ იხ. „აღსარება ცოდვათაჲ“; „განწმედა თავისა თვისისა აღსარებითა და ...“; „განწმედა კაცისა ცოდვათაგან“; „დაცვაჲ თავთა ჩუენთაჲ ცოდვათაგან“; „ეშმაკისა მიერ და ცოდვისა“; „კეთილ ყოფა აღსარებისა ცოდვათასა“; „კეთილად დაცვა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ცოდვისა“; „მოსატყევებელად ცოდვათა“; „მოტყევაჲ ცოდვათაჲ“; „მოქმედი ცოდვისაჲ“; „სირცხული მომატყუებელი ცოდვისაჲ“; „უღირს ყოფა და შებღალულ ცოდვათაგან“; „ქმნა ცოდვისა“; „ყოველი ცოდვაჲ“; „შენდობა ცოდვათა“; „შეურაცხებაჲ და სიმცირე ცოდვისაჲ“; „წორციელნი ცოდვანი“

ცოდვაჲ თვისი იხ. „განქიქება მის წინაშე ცოდვათა თვისთა“; „შეძლება სინანულისა ცოდვათა თვისთა“; „ამასვე ცხორებასა განბნევა ყოვლისა ტურთისა ...“

ცოდვაჲ შენი იხ. „სირცხული აღსარებისა ცოდვათა შენთა“

ცოდვაჲდ უსჯულოსა იხ. „მიქცევა ცოდვაჲდ უსჯულოსა“

ცოდვათა და უსჯულოებათა შინა 14.1

ცოდვაჲ მათი იხ. „აღიარება ცოდვათა მათთა“

ცოდვათა მათოვს *διὰ τὰς ἀμαρτίας* 14.8

ცოდვათა მისთა არა მოვსენება იხ. „ყოველთა ცოდვათა მისთა არა მოვსენება“

ცოდვათა შენდობა *αμαρτηματα συγχωρουνται* XV

ცოდვათა შინა განფრდილ ყოფა ცხორებისა მისისა იხ. „ბოროტთა და ძნელუვანთა

ცოდვათა შინა ... ”

ცოდვათა შინა მისთა (ἐν...) ταῖς ἀμαρτίας αὐτοῦ 3.1

ცოდვათა ჩუენთათჳს διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν 14.5 იხ. „პირველქმნილთა ცოდვათა ჩუენთათჳს“; „შემთხუევა ცოდვათა ჩუენთათჳს“

ცოდვათაჲ სულიერი იგი ცრემლი იხ. „მომტკეპელი ცოდვათაჲ სულიერი იგი ცრემლი“

ცოდვათაგან აღსარებითა და ცრემლითა და სინანულითა იხ. „განწმედა თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან ... ”

ცოდვათაგან და სასწავლელად იხ. „მოსაქცეველად ჩუენდა ცოდვათაგან და ... ”

ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა იხ. „ვერშემძლებელი განყენებად ჳორციელთა ცოდვათაგან ფრიადისა ... ”

ცოდვანი ჩუენნი იხ. „აღიარება ცოდვათა ჩუენთა“; „მოტკეპება ცოდვათა ჩუენთა“

ცოდვასა მას შინა იხ. „კუალად შევარდნა ცოდვასა მას შინა“

ცოდვასა მას შინა თჳსა იხ. „სიკუდილი ცოდვასა მას შინა თჳსა“

ცოდვასა მას შინა სიკუდილი μετὰ τῆν ἀμαρτίαν ἀπέθαιεν III

ცოდვასა შთავარდნა εἰς ἀμαρτίας VIII

ცოდვილთა წარწყმედა οἱ ἀμαρτολοὶ ἀπολοῦνται 9.8

ცოდვილი 9.9; იხ. „არა ნებითა ნებება სიკუდილისა ცოდვილისა“

ცოდვილი და ვნებითა განფრდილი იხ. „სული ცოდვილი და ვნებითა განფრდილი“

ცოდვილი სული იხ. „შეწუა და დასჯა ცოდვილისა სულისა“

ცოდვისა და უსჯულოებისაგან იხ. „გარნა ცოდვისა და უსჯულოებისაგან“

ცოდვისა მისგან გინა თუ განმდიდრება 10.10

ცოლი γυνῆκα XIII

ცოცხალ ყოფა იხ. „ვიდრედა ცოცხალ ყოფა“

ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად სარგებელ ქმნა არა ხოლო ცოცხალთა ... ”

ცოცხალყოფად იხ. „არა ღირს ყოფა ცოცხალყოფად“

ცრემლთა არსებისაგან გუამისა ჩუენისა შეწირვა ღმრთისა

τὸ δὲ δάκρουν ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας ἡμῶν προσάγεται τῷ Θεῷ 7.4

ცრემლი τα δακρυα 7.5 იხ. „ღინებაჲ იგი ცრემლთაჲ“; „მომტკეპელი ცოდვათაჲ სულიერი იგი ... ”

ცრემლი და სინანული იხ. „განწმედა თავთა ჩუენთა ცოდვათაგან აღსარებითა ... ”

ცრემლითა და აღსარებითა და სინანულითა ღირსებისა მოღება 6.8

ცრემლითა მკურვალითა ყოველთაგან ცოდვათა იხ. „განწმედა თავისა თჳსისა

აღსარებითა და სინანულითა და ცრემლითა ... ”

ცრუ ფიცითა *ἀπὸ ... ἐπιορκῶν 10.3*

ცუდ ქმნა სინანულისა მის და შრომისა *ἡ μετανοια καὶ οἱ κοποὶ ἐκεῖνοι ἀπολοῦντο III*

ცუდმოფიცავ *ὄμνῶντα 1.5*

ცხად იხ. „უეჭუელ და ცხად”

ცხადად იხ. „მიგება ცხადად”

ცხადისა მის და დასტურისა უდებყოფად იხ. „უხილავისა საქმისა სასოებითა

ცხადისა მის ... ”

ცხოველი ღმერთი იხ. „რწმენა ცხოველისა ღმრთისა”

ცხონება იხ. „მით ცხონება”; „ცხორებით ცხონება”

ცხონება და არა სიკუდილი იხ. „ცხორებით ცხონება და არა სიკუდილი”

ცხონება კეთილად იხ. „შრომით და რუდუნებით ცხონება... ”

ცხორებად იხ. „ნებება ყოველთა კაცთა ცხორებისა”; „ყოფა ჟამისა ცხორებისა”;

„შემოსა სამკაულისა მის ცხორებისა”

ცხორებად და სიკუდილი იხ. „წინაშე კაცისა ცხორებად და სიკუდილი”

ცხორებად მისი - იხ. „ბოროტთა და ძნელუვანთა ცოდვათა შინა განფრდილ

ყოფა ცხორებისა მისისა”

ცხორებად საუკუნოდ იხ. „მიმთხუევა ცხორებასა საუკუნესა”

ცხორებად ჩუენი იხ. „არა ჯერ ყოფა ამის საქმისა მინდობითა ”

ცხორებასა განბნევა ყოვლისა ტვრთისა ცოდვათა თუსთასა იხ. „ამასვე ცხორებასა

განბნევა ყოვლისა ”

ცხორებასა მათსა მტერ ყოფა ღმრთისა 16.18

ცხორებით ცხონება 3.3

ცხორებით ცხონება და არა სიკუდილი 3.4

ცხორებისა თუსისა შრომით და ძნელუვანად აღსრულება იხ. „ყოვლისა ცხორებისა

თუსისა შრომით და რუდუნებით ... ”

ცხორებისა ჩემისანი იხ. „მცირე და ბოროტ ყოფა დღეთა ცხორებისა ჩემისათა”

ცხორებისა ჩუენისა და წარწემედისა იხ. „ველმწიფებისა ქონა ცხორებისა ... ”

ძაგება მათი უფლისა მიერ 16.18

ძაგებულ იხ. „განგებულ ყოფა და ძაგებულ”

ძალი იხ. „ამისცა საქმისა ძალი”; „ყოვლითა ძალითა”

ძალითა ღმრთისაჲთა 16.25

ძე და სიტყუად ღმრთისაჲ 9.15

ძე მისი, და მღვდელთმოდუარი იგი დიდი, ... , და სული იგი ჭეშმარიტებისაჲ იხ.

„შინაგან თავსა შორის თვსა მკვდრად მამად ყოვლისა მკერობელი ... ”

ძე მისი სოლომონ *υἱὸς αὐτοῦ Σολομῶν* 9.13

ძეთა და ასულთა დაკლვა შესაწირავად ეშმაკთა

τοὺς ἰδίους υἱούς, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν, τοῖς θεοῖς αὐτῶν θυσάτωι (μᾶλλον δὲ τοῖς δαιμονίοις) 11.1

ძუელ ყოფა მისი *σαθρὸν καὶ ἄχρεστοι γίνεται* 7.7

ძვრი *σκυθρωπῶν, τὰ κακὰ* XIV

ძვრისკსენებისაგან *ἐκ ... μνησικακεῖν* 8.9

ძილი იხ. „დაჯსნა ძილისა”

ძილისა და უქმობისაგან *ἐκ ... πολυπνίας καὶ ἀργίας* 7.1

ძილსა შინა იხ. „უცნებაჲ იგი დინებისაჲ ძილსა შინა”

ძილსა შინა დინებანი *εισηπιασμοι* VII

ძღება იხ. „განრცხადცა ველარა ძღება”

ძმაო *ὁ ἄνθρωπε* 2.3

ძმისმოდუელე *μισοῦντα* 1.5

ძნელ ყოფა *χαλεπὸν* 7.6

ძნელუვანთა ცოდვათა შინა განფრდილ ყოფა ცხორებისა მისისა იხ. „ბოროტთა და

ძნელუვანთა ცოდვათა შინა ... ”

ძრვანი და ტყუეობანი XIV

ძრწოლა სიტყუათაგან ჩემთა (*ἐπι...*) *τρέμοιτά μου τοὺς λόγους* 2.16

ძვრუკსენებლობა *μὴ μνησικακεῖν, μὴ κατακρίνειν* 4.5

ძუელისა და ახლისა სჯულისანი იხ. „სხუანი ყოველნი წმიდანი ძუელისა ... ”

ძუელსა და ახალსა სჯულსა შინა 15.5

წამება იხ. „და დავითისა ცა წამება“

წარმართება მისი სასუფეველსა ცათასა *εἶθτος ἐστιν εἰς τὴν βασιλειαν τῶν οὐρανῶν 3.7*

წამება იხ. „და დავითისა ცა წამება“

წარგება იხ. „სათნოდ ღმრთისა წარგება“

წარდგენა თავისა თ სისა 16.25

წარევა ბოროტთა საქმეთა იხ. „კუალად წარევა ბოროტთა საქმეთა“

წარკუეთა სულისაგან კეთილისა მის სასოებისა

τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδας ἀποκόπτουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς 8.12

წარკუეთა იხ. „მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებისა არა წარკუეთა“

წარმართებასა შინა საღმრთოსა იხ. „ხილვა წარმართებასა შინა საღმრთოსა“

წარმართებულ ყოფა 9.8

წარმართებულ ყოფა სოფელსა ამას იხ. „განმარჯუებულ და წარმართებულ ყოფა ... ”

წარმართთა მიერ *παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν 15.1* იხ. „შემთხუევა კაცთა წარმართთა მიერ“

წარმართთა მიერ განკრება იხ. „მპარავთაგან და წარმართთა მიერ განკრება“

წარმართთა მიერცა წურთად ჩუენი 14.2

წარმართი იხ. „მიყიდვა წარმართთა“; „მსგავსად წარმართთადსა“; „უსჯულონი იგი

წარმართნი“; „ყოველთა წარმართთა“

წარმწყმედელ ყოფა 12.3

წარწყმედა იხ. „ცოდვილთა წარწყმედა“; „ველმწიფებისა ქონა ცხორებისა ჩუენისა ... ”

წარწყმედა ბრძანებისაებრ უფლისა იხ. „სასყიდელისა არა წარწყმედა

ბრძანებისაებრ უფლისა“

წარწყმედად იხ. „იავარისყოფად და წარწყმედად“

წარწყმედად, არამედ განსწავლად იხ. „არა წარწყმედად, არამედ ... ”

წარჭლომა 9.9

წელი იხ. „ორმეოცი წელი“

წელიწადსა შინა იხ. „ერთგზის წელიწადსა შინა“

წელიწადსა იხ. „ორსა წელიწადსა“

წელიწადსა შინა ერთგზის ზიარება 6.11

წელიწადსა შინა ზიარება იხ. „მას მსხუერპლსა ერთგზის წელიწადსა ... ”

წერილ ყოფა 14; *γέγραπται 2.3 4.2 14.11 φησὶ 8.11* იხ. „არა წერილ ყოფა“;

„სახარებასა შინა წერილ ყოფა“

წერილი იხ. „წმიდათა შინა წერილთა“

წერილთა შინა იხ. „ყოფა წერილთა შინა“

წესად და სარგებელად ერისა მის იხ. „მიცემა წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად

წესად და ... ”

წესი იხ. „იგი წესი“; „დაკლებულ ყოფა წესისაგან”
 წესთა და განგებათა საეკლესიოთა იხ. „განშორებული ეკლესიისაგან და წესთა ... ”
 წესთა და განგებულებათაგან და დღესასწაულთა იხ. „ყოვლისაგან სურვილისა
 ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა ... ”
 წესთა მოღუაწებათა აღსრულებად იხ. „ვერშემძლება მონაზონებისა წესთა ... ”
 წესნი და განგებანი საეკლესიონი იხ. „დღესასწაულნი და წესნი და განგებანი ... ”
 წესსა მიწვენა 2.9
 წილ იხ. „ღირსად აურაცხელთა მათ კეთილთა წილ”
 წინადთვე განწმედად თავისა თ სისა ყოვლისაგან ბილწებისა სულისა და კორცთადასა
προαγίνῃ, καὶ προκαθαίρειν ἑαυτοὺς ἀπὸ πάσης ἐναντίας πράξεως 6.4
 წინაშე ანგელოზთა და კაცთა განქიქება 5.4
 წინაშე კაცისა ყოფა ცხორებისა და სიკუდილისა
ἐναντι ἀνθρώπων ἢ ζῶῃ καὶ ὁ θάνατος 14.11
 წინაშე მსგავსისა თ სისა იხ. „ერთისა წინაშე მსგავსისა თვისისა”
 წინაშე ღმრთისა იხ. „ფარულად ქონა მრავლისა კეთილისა... ”
 წინაშე ჩემსა ბოროტისა იხ. „ქმნა წინაშე ჩემსა ბოროტისა”
 წინაშე ღმრთისა თქუმა იხ. „ვითარცა წინაშე ღმრთისა თქუმა”
 წინაშე ცოდვათა თ სთა იხ. „განქიქება მის წინაშე ... ”
 წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად წესად და სარგებელად ერისა მის იხ. „მიცემა
 წინაწარმეტყუელთა ტყუეობად ... ”
 წინაწარმეტყუელთა შორის იხ. „ვითარ წინაწარმეტყუელთა შორის”
 წინაწარმეტყუელი იხ. „ეზეკიელ წინაწარმეტყუელი”
 წინაწარმეტყუელისა ანგიადს მიერ იხ. „თქუმა წინაწარმეტყუელისა ანგიადს მიერ”
 წმიდა 8.5; 16.10
 წმიდად 6.9; იხ. „გული წმიდად”; „მის თანამკვდრ ყოფა მშუდობისა სამებისა წმიდისა”;
 „სიტკბოებითა და სულითა წმიდითა”
 წმიდად დიონისიოს 16.3; 16.8
 წმიდად იგი და პატოსანი კორცი და სისხლი ქრისტესი იხ. „ღირსებით ზიარება
 წმიდასა და პატოსანსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესსა”
 წმიდად იგი მღვდელთმოდღუარი 16.11
 წმიდად იგი საიდუმლოდ იხ. „მიღება წმიდისა მის საიდუმლოდას”
 წმიდად იოანე მახარებელი და ღმრთისმეტყუელი *Ἰωάννης* 5.9
 წმიდად იოვანე ოქროპირი 6.9; იხ. „თქუმა წმიდისა იოვანე ოქროპირისა”
 წმიდად მოციქული იხ. „თქუმა წმიდისა მოციქულისა”
 წმიდად მოციქული პავლე *ὁ Αποστόλος* 6.1

წმიდად საიდუმლოდ იხ. „ცეცხლი იგი წმიდათა საიდუმლოთა“
 წმიდათა მათ საიდუმლოთა იხ. „მიახლება წმიდათა მათ საიდუმლოთა“
 წმიდათა მამათა თქუმა *οἱ Πατέρες φασὶν* 7.1
 წმიდათა მიერ იხ. „ყოველთა წმიდათა მიერ“
 წმიდათა მიმართ 6.10
 წმიდათა მოციქულთა განწესება 5.2
 წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებული იხ.
 „ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილ მამათა ... ”
 წმიდათა მოციქულთა მიერ მადლითა 16.2
 წმიდა მოწამე იხ. „ იგი სისხლი წმიდათა მოწამეთა“
 წმიდათა საიდუმლოთა ზიარებად იხ. „ნებება წმიდათა საიდუმლოთა ზიარებად“
 წმიდათა შინა წერილთა *ἐν ταῖς Θείαις Γραφαῖς* 12.2
 წმიდათანი იხ. „ლოცვანი და ვედრებანი წმიდათანი“
 წმიდანი ძუელისა და ახლისა სჯულისანი იხ. „სხუანი ყოველნი წმიდანი ძუელისა ... ”
 წმიდა ზიარება იხ. „ღირსებითა და გონებითა წმიდითა ზიარება“
 წმიდისა უამისწირვისა მადლი 16.5
 წმიდისადათა იხ. „სულისა წმიდისადათა“
 წრფელ ყოფა გზისა უფლისა *εὐθείαι ὁδοὶ Κυρίου* 4.2
 წრფელ ყოფა სიტყუსა უფლისა *εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ Κυρίου* 4.2
 წურთა მამისა შვილისა მიმართ 8.1
 წურთად იხ. „ზომითი წურთად“
 წურთად ჩუენი იხ. „წარმართთა მიერცა წურთად... ”
 წურთნა და მოქცევა მისა 14.1
 წყალობად იხ. „არარად მიზეზი წყალობისა“; „თხოვა ღხინებისა და წყალობისა“;
 „თხოვა მისთვის წყალობისა“; „პოვნა ღხინებისა და წყალობისა“; „ღირს
 ყოფა წყალობისა“; „გლახაკთა არა წყალობისათჳს“
 წყალობად მათი 16.2
 წყალობად მცვალებულთა ზედა იხ. „ყოფა წყალობისა მიცვალებულთა ზედა“
 წყალობად ღმრთისა მიერ იხ. „მიცემა წყალობისა ღმრთისამიერ“
 წყალობად ღმრთისად იხ. „ღირს ყოფა წყალობისა ღმრთისასა“
 წყალობითა უფლისადათა სავეს ყოფა ქუეყანისა 4.3
 წყალობისად ღმერთი იხ. „სახიერი და ჯერმჩინებელი წყალობისად ღმერთი“
 წყლისამდე იხ. „სასუმელისა ერთისა წყლისამდე“

ჭ

ჭამა *εσθιεται* 6.1

ჭამა და სუმა იხ. „არადირსად ჭამა და სუმა“; „დასასჯელად თავისა თვისისა ჭამა და სუმა”

ჭამისაგან და სუმისა *ἐκ πολυφαγίας καὶ πολυποσίας* 7.1

ჭეშმარიტ იხ. „სარწმუნო ყოფა და ჭეშმარიტ”

ჭეშმარიტ ყოფა წმიდათა მოციქულთა და ღმერთშემოსილთა მამათა მიერ განწესებულისა 16.14

ჭეშმარიტად 4.7

ჭეშმარიტებად *μη ψεύδεσθαι* 4.5 იხ. „შინაგან თავსა შორის თვსა მკვდრად მამად... ”

ჭეშმარიტებისადთა თაყუანისცემა ღმრთისა იხ. „სულითა ჭეშმარიტებისადთა... ”

ჭეშმარიტი მსხუერპლი იხ. „შინაგან ქონა ჭეშმარიტისა მსხუერპლისა”

ჭეშმარიტებისასა მისლვად იხ. „მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მისლვად”

ჭეშმარიტი ტაძარი *ἀληθινὸς οἶκος Χριστοῦ* 1.1

ჭეშმარიტი ქრისტეანი იხ. „სასწაული ჭეშმარიტისა ქრისტეანისად”

ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა მიერ მოყუსისა თანა იხ. „თქუმა ჭეშმარიტისა კაცადკაცადისა მიერ ... ”

ჭეშმარიტისა სინანულისა კელყოფად იხ. „გულევა უკანაფსკნელ ჭეშმარიტისა სინანულისა ... ”

ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა თაყუანისცემისა იხ. „სულითა ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა თაყუანისცემისა”

ჭეშმარიტნი იგი თაყუანისმცემელნი *ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ* II; 2.13

ჭიმითა და აღვრითა ქცევად დაწუნი მათნი *ἐν κημῷ, καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαις* 8.11

ჭირვეულ გამოუთქმელთა განკითხვითა უფლისადთა 9.10

ჭირვეულად და იწროებით *ἐν μόχθοις καὶ ταλαιπορίαις* 9.12

ჭირთა მათ და განსაცდელთა ყოფა საწერტელ 8.4

ჭირთა შინა და იწროებათა იხ. „მოთმინებითა მრავალთა ჭირთა შინა და ... ”

ჭირთა შინა სასოებისა არა წარკუეთა იხ. „მიუთხრობელთა ჭირთა შინა სასოებისა არა წარკუეთა”

ჭირთა შემთხვევა *θλίβεται 9.14*

ჭირი იხ. „მოვლინება ღმრთისა მიერ განსაცდელთა და ჭირთა”

ჭირით 10.1

ჭირითა და მწუხარებითა იხ. „ მრავლითა ჭირითა და მწუხარებითა”

ჭურჭელი იხ. „დიდძალი ჭურჭელი”

ხ

ხაში და უძღური იხ. „სტომაქი ხაში და უძღური”

ხედვა 2.8; 2.10; *ὄρωμίν IX; 12.2*; იხ. „დადება ჳელისა ერქუანსა და მართლუკუნ
ხედვა”

ხედვა გუამისა თვისსა ტაძრად საყოფელ უხილავისა ღმრთისა

ὄρωμίν αὐτοῦ τὸν ναὸν 2.11

ხედვა დაფარულთა *βλέπτωμίν ἐν τῷ κρυπτῷ 2.15*

ხენეშთა სიტყუათა მეტყუელ *αἰσχρολογοῦντα 1.5*

ხილვა *ἴδῃ 1.5 ἑώρακα 7.8* იხ. „თუალისა მიერ არა ხილვა”

ხილვა წარმართებასა შინა საღმრთოსა *ἴδωσιν... κατὰ Θεὸν προκόποντας 7.1*

ხილულთა მათ ეკლესიათა წესთა და განგებულებათაგან და დღესასწაულთა იხ.

„ყოვლისაგან სურვილისა ხილულთა მათ ეკლესიათა ... ”

ხოლო *δὲ 1.2 6.3 8.10 τοίνυν 1.5 καὶ 9.8 ποτέ 13.5* იხ. „იგინი ხოლო”

ხოლო ესე *τὸ δὲ 10.2*

ხოლო თუ იხ. „არა ხოლო თუ”

ხოლო მყოფნი იხ. „აქა ხოლო მყოფნი”

ხოლო ცოცხალთა, არამედ შესუენებულთაცა იხ. „დიდად სარგებელ ქმნა არა

ხოლო ცოცხალთა ... ”

ჯ

ჯდომა *διακατερείν 2.2*

ჯერმინებელი წყალობისა ღმერთი იხ. „სახიერი იგი ჳერმინებელი ... ”

ჯერ ყოფა *χρή 1.2 6.4 7.5 καλόν ἔστιν VI*

ჯერ ყოფა ამის საქმისა მინდობითა უღებებით და უნანელად გარდავლად ცხორებისა
ჩუენისაჲ 16.15

ჯერ ყოფა განკითხვისა კაცისასა იხ. „არა ჯერ ყოფა განკითხვისა კაცისასა”

ჯერ ყოფა და სამართალი 16.13

ჯერ ყოფა თაყუანისცემისა იხ. „სულითა ჭეშმარიტისათა ჯერ ყოფა ...”

ჯერ ყოფა დადადებისა იხ. „ყოველსა ზედა ჯერ ყოფა დადადებისა”

ჯერ ყოფა შეწყნარებად 15.6

ჯერ ჩინება 16.12

ჯოჯოხეთი იხ. „განთავისუფლება პერობილობისაგან ჯოჯოხეთისა

ვ

ველთა მტერთა მათთასა იხ. „მიცემა მათი ველთა ... ”

ველთა მტერთა მისთასა 14.7

ველთა შინა ზრახვისა მისისათა *ἐν χειρὶ διαβουλίου αὐτοῦ 14.11*

ველთა მტერთა ჩუენტასა იხ. „მიცემა ველთა მტერთა ჩუენტასა”

ველთაგან შენთა იხ. „განხეთქა მეფობისა შენისა ... ”

ველითა თ სითა კეთილისა იხ. „ქმნა ველითა თუსითა ... ”

ველითა შენითა იხ. „გლახაკათაუს მიცემა ველითა შენითა”

ველისა ერქუანსა და მართლუკუნ ხედვა იხ. „დადება ველისა შენისა ერქუანსა ... ”

ველმწიფება თქუმად იხ. „ვერ ველმწიფება თქუმად”

ველმწიფებაჲ იხ. „მიცემა ველმწიფებისა”

ველმწიფება სინანულისა 16.13

ველმწიფებისა ქონა ცხორებისა ჩუენისა და წარწყმედისა

ἀπτεξούσιοι γὰρ ἔσμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καὶ ἀπαλείας 14.10

ველყოფად იხ. „გულეება უკანაჲსკნელ ჭეშმარიტისა სინანულისა ... ”

ვმარება იხ. „კეთილად ვმარება”

კმარებად იხ. „ბოროტად ხმარებად“

კორცთა ქმნა იხ. „დასასჯელად სულისა და კორცთა ქმნა“

კორცთა ყოფა იხ. „გარეშე კორცთა ყოფა“

კორცთაგან თვისთა მიცემა მტერსა რეცა შესაწირავად თესლსა მას

ἄσταιν ἐκ τῆς ἰδίας σαρκὸς προσάγει θυσίαν τῷ ποιερῶ τῆς ἑαυτοῦ σποράν 7.3

კორცი იხ. „განათლება სულისა მისისა და კორცთაცა“; „განყოფად სულისად კორცთაგან“; „განწმედა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ბილწებისა ... “; „ზიარება განსაწმედელად სულთა და კორცთა“; „საწერტელი კორცთად“; „ჩუეულებისაგან ბოროტისა კორცთაჲსა“; „წინადთვე განწმედა თავისა თვისისა ყოვლისაგან ... “

კორცი და სისხლი ქრისტესი იხ. „ღირსებით ზიარება წმიდასა მას და პატიოსანსა კორცსა და სისხლსა ქრისტესასა“

კორცი ესე მოკუდავი იხ. „გან-თუ-ძარცუა სამოსელისა ამის კორცთაჲსა ამათ მოკუდავთაჲსა“

კორცი უფლისანი იხ. „გამოკითხვა კორცთა უფლისათა“

კორციელად იხ. „მიშუებად შთავრდომისა განსაცდელად გინა თუ სულიერად ... “

კორციელთა იხ. „ენებათა სულიერთა შთავრდომად ანუ კორციელთა“

კორციელთა სენტა მოწვევა *ασθειουσι 6.6*

კორციელთა ცოდვათაგან ფრიადისა მისგან ჩუეულებისა იხ. „ვერშემძლებელნი განყენებად ... “

კორციელი იხ. „მიცემა განსაცდელთა სულიერთა, გინა კორციელთა“

კორციელნი ცოდვანი *σωματικὰ πταίσματα IX*

კორცნი ჩუენნი იხ. „შეგინება სულთა და კორცთა ჩუენთა“

კსენება იხ. „არარას სხუასა კსენება“

კსენებისად იხ. „შესუენებულთა კსენებისად“

ფრაზეოლოგიური ლექსიკონით დგინდება წინამდებარე თხზულების ტერმინოლოგია, რაც, საღვთისმეტყველო თხზულებათა პარადიგმულობის გამო, ძველი ქათული ლიტერატურის ტერმინოლოგიის თვალსაზრისითაც საინტერესოა. როგორც მკვლევარი და მეცნიერი ედიშერ ჭელიძე მიიჩნევს, ასეთი ლექსიკონის შედგენა ტექსტის ხელმეორედ გააზრების ტოლფასია. სახელები ძირითადად სახელობითი ბრუნვით, ხოლო ზმნები საწყისებით არის მოცემული, გარდა სპეციფიკური შემთხვევებისა, როცა არსს თხზულების მიერ მოწოდებული ფორმა უფრო ასახავს. ჩვენ გადავწყვიტეთ, ბერძნული შესატყვისები

ფრაზებისა უცვლელად გადმოგვეტანა იმ მოტივით, რომ კომპეტენტური პირისათვის ორიგინალის შესაბამისი მონაკვეთები შესაძლოა უფრო საინტერესო ყოფილიყო.

ტერმინოლოგიურ-ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი

წმინდა ტომოთე აღექსანდრიელის კითხვა-მიგებითი თხზულება

ა

ამბორისყოფა *ἀσπασμοῦ* 9.2

ამის მიზეზისათვის *διὰ τῆς προφάσεως ταύτης* 12.2

ამისი 14.2

ანუ *ἢ* 2.1

ანუ არა *ἢ οὐ* 2.1

არა *μη* 2.2 იხ. „ანუ არა“

არათუ *εἰ μη ἂν* 9.2

არაწმიდისა მისგან სულისა იხ. „განწმედა არაწმიდისა მისგან სულისა“

არაწმიდისა სულისაგან იხ. „გუემა არაწმიდისა სულისაგან“

არიანოზი *Ἀρρείανῶν* 9.1

არცარა *μετε* 3.2

აღვსება *Τὸ Πάσχα* 8.1 იხ. „წმიდაა აღვსება“

აღიარება საიდუმლოდსა რასმე *ἐξαγορεύη τὸ μυστήριον* 3.2

აღსაარებად სარწმუნოებისა თ სისა *ὁμολογῆσαι τὴν πίστιν* 4.1

აღსთქუმა *ἐπαγγέλλωνται* 9.2

აწცა *ἴν* 13.2

ბ

ბოროტი სული *πνευματιᾶ* 15.1 იხ. „გუემა ბოროტისა სულისაგან“

ბრძანება *ἐπιτρέψαι* 12.1

ბრძოლად იხ. „დაცხრომა განმცდელისა ბრძოლად“

ბ

დაბრკოლებული იხ. „უცნებოთ დაბრკოლებული“
 დამდაბლება ჳორცთაჲ *τὸ σῶμα ταπεινῶσαι* 8.2
 დამდნარ ფრიადისაგან სნეულებისა *ἐκτακεῖς πάνυ ἀπὸ τῆς πολλῆς ἀσθειείας* 10.1
 დამთხვევა *ἐσκαίρησι* 1.1
 დაცხრომა განმცდელისა ბრძოლად *παύσεται ὁ πειράζων* 12.2
 დაწერა *δέδωκε* 6.1
 დედათაჲ იხ. „ჩუეულებითი წესი დედათაჲ“
 დედაკაცი *γυνή* 6.1 7.1 8.1 12.2
 დიაკვანი *ὁ διάκονος* 9.2
 დრო-ცემაჲ *ὑπερθέσθαι* 6.1
 დროებაჲ *ὑπερθέσθαι* 6.1 6.2
 დღე ნათლისღებისა მისისა *περὶ τῆς ἡμέρας* 6.1
 დღენი შ დეულისანი *ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος* 13.1
 დღესა შინა იხ. „მას დღესა შინა“
 დღესა შუისასა 8.1
 დღითიდღედ *κατὰ καιροὺς μόνον* 3.2

ფ

ეგრეთ 15.1
 ერთგზის *ἀπαξ* 11.2
 ერისკაცი იხ. „უცნებოთ დაბრკოლებული ერისკაცი“
 ესე იხ. „ქმნა ესე“
 ეშმაკისაგან გუემა *δαιμονίζεται* 3.1
 ეშმაკეული ვინმე კათაკმეველი *δαιμονιζόμενος κατεχούμενος* 2.1
 ეშმაკეულის განწმედა არაწმიდისაგან მისგან სულისა
δαιμονιζόμενος ... καθαρισθῆ ἀπὸ τοῦ ἀκάθαρτου πνευματος 2.2

ფ

ვერ *οὐ* 2.2 15.1
 ვერშემძლებელ ყოფა *μη δύναται* 4.1
 ვიდრემდის *ἕως* 6.2 7.2
 ვიდრელა *ἕως* 4.1
 ვითამე 14.2; იხ. „არცარას სხუებრ ვითამე ...”
 ვითარ *ως* 1.1
 ვითარმედ 5.2 *ὡς* 6.1 *ὅτι* 14.2 15.2 *οὕτως* 11.2
 ვინადოგან 5.2 *διὰ τὸ* 13.2 *ἐπεὶ* 12.2
 ვინადცა 11.2 *οὕτως* 14.2
 ვინმე 3.1; 10.1; 11.1; *τις* 4.1 იხ. „კათაკმეველი ვინმე”; „სამღდელოთაგანი ვინმე”;
 „უცნობოქმნილი ვინმე”
 ვინმე განსრულებული მორწმუნე *πιστός τις* 3.1
 ვინმე კათაკმეველი იხ. „ეშმაკეული ვინმე კათაკმეველი”
 ვისიმე ცოლი *τινος γυνή* 15.1
 ვისმე 9.1
 ვნება *βλάπτει* 9.1

ზ

ზიარება *ἀγνοῶν μεταλάβη* 1.1 *μεταλαμβάνετω* 3.2
 ზიარებაჲ *κοινωνεῖν* 11.2 *κοινωνῆσαι* 12.1 იხ. „განყენებაჲ ურთიერთას
 შეყოფისაგან ...” „ღირს ყოფა ზიარებისა”; „ჯერ ყოფა ზიარებისა”
 ზიარებაჲ საიდუმლოთა *προσέρχεσθαι τοῖς μυστηρίοις* 7.1
 ზიარებაჲ საღმრთოთა საიდუმლოთაჲ იხ. „უცხო ქმნა მისი ზიარებისაგან ...”
 ზიარებაჲ ცოდვათა უცხოთაჲ *κοινωνεῖν ἀμαρτίας ἀλλοτρίαις* 11.2
 ზიარებაჲ წმიდათა საიდუმლოთაჲ *μεταλαβῆν τῶν ἀγίων μυστηρίων* 3.1
 ზიარებაჲდ მოსრულ ყოფა ცოლ- ქმართა ღამე იხ. „საწოლთა ურთიერთას
 ზიარებაჲდ ...”
 ზეთი *ἔλαιον* 10.1
 ზეთისაჲ *ἐλαίου* 10.2

თ

თავისა თვისისა იხ. „თვთმკლველ ყოფა თავისა თვისისა“
თავისუფალყოფად მისი *ἀπολύει αὐτὸν 10.1*
თანამიყოლად *ἀκολουθήσαι 11.1*
თვთმკლველ ყოფა თავისა თ სისა *αὐτοφειευτῆς γὰρ ἑαυτοῦ ἐστι 14.2*
თვსთა მისთა *οἱ ἴδιοι αὐτοῦ 2.1*
თვსი იხ. „აღსაარებად სარწმუნოებისა თ სისა“; „სახელი თვსი“
თვსნი მისნი იხ. „მოქენე ყოფა თვსთა მისთა“
თქუენ *ἕμᾶς 5.2*
თქუენითა *ἕμῶν 5.2*
თქუმა *εἶπατε 11.2* *λέγω 13.2* *προείρηκα 13.2* *λέγει 15.1*

ძ

კათაკმეველი იხ. „ეშმაკეული ვინმე კათაკმეველი“
კათაკმეველი დედაკაცი *γυνὴ κατεχουμένη 6.1*
კათაკმეველი ვინმე *τις κατεχούμενος 4.1*
კათაკუმეველი ყრმა *παιδίον κατεχούμενον 1.1*
კაცი სრული *ἄνθρωπος τέλειος 1.1*
კვრიაკედმდე იხ. „კვრიაკითი კვრიაკედმდე“
კვრიაკესა იხ. „შაბათსა კვრიაკესა“
კვრიაკითი კვრიაკედმდე *κατὰ καιροὺς μόνον 3.2*
კითხვა *ἐρωτήση 12.1*
კმა ყოფა *ἀρκεῖ 3.2*
კუალად *πάλιν 13.2*
კუალად ურთიერთასვე ყოფა
πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχεσθε 5.2 *πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε 13.2*

ზ

ლოცვად იხ. „ყოფა ლოცვისა“
ლოცვად იხ. „მოცლა ლოცვად“
ლოცუად *εὐχέσθαι 9.1*

მ

მაგას შინა იხ. „საქმესა მაგას შინა“
მან 9.1; 14.1
მარხვად *ιηστῆσαι 8.1 ἢ ιηστεία 8.2* იხ. „ჯამსი მარხვისა“
მარხვისად *τῆς νεστείας 8.1*
მას *αὐτός 2.1 αὐτόν 9.1 αὐτῶ 12.1* იხ. „უამსა მას“
მას დღესა შინა *αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ 6.1*
მაშინ *ἐπ’ αὐτῷ 14.2*
მიგება *ἀποκρίνεσθαι 15.2*
მიერ წოდებულ ყოფა იხ. „ღმრთისა მიერ წოდებულ ყოფა“
მიზეზი იხ. „ამის მიზეზისათვის“
მის მომკუდრისანი *οἱ διαφέροντες τῷ πεποιθότι 14.2*
მისა 15.1
მისგან 8.1; იხ. „სრულიად განღეულისა მისგან“
მისთა იხ. „თ სთა მისთა“
მისთვის *περὶ αὐτοῦ 1.1 αὐτῷ 3.2 14.2 ὑπὲρ αὐτοῦ 14.2*
მისთვის უამისწირვისა იხ. „ქმნა მისთვის უამისწირვისა“
მისთვის წმიდისა ნათლისღებისა იხ. „მიცემა მისთვის წმიდისა ნათლისღებისა“
მისი 10.2; 15.1; იხ. „დღე ნათლისღებისა მისისა“; „თავისუფალყოფად მისი“;
„სიკუდილი დისა მისისა“; „ფრიადისათვის უძღურებისა მისისა“;
„ქორწინებით შეყოფად ”
მიღება წმიდისა ნათლისღებისა *λάβη τὸ ἅγιον βάπτισμα 2.1*
მიღება *λαβεῖν 2.1 μεταλαμβάνειν 10.2 10.2*
მიღება წმიდისა ნათლისღებისა *λαβεῖν τὸ ἅγιον βάπτισμα 2.2*

მიღებისა ჯერ ყოფა ნათლისღებისა *οφείλει λαβῆν* 4.2
 მიცემა მისთვის წმიდისა ნათლისღებისა *λάβη τὸ ἅγιον βάπτισμα* 4.1
 მიხდა *καλέσθη* 11.1
 მიხდომა სიკუდიდ *περὶ τὸν θάνατόν ἐστιν* 2.1
 მომკუდრისანი იხ. „მის მომკუდრისანი“
 მოპოვნებულ ქმნა *ἐπειοίθη* 8.2
 მორწმუნე იხ. „განსრულებული მორწმუნე“
 მოსრულ ყოფა *ἴδη* 7.1 იხ. „საწოლთა ურთიერთას მოსრულ ყოფა ”
 მოქმე ყოფა მისთა *παρακαλῶσιν οἱ ἴδιοι αὐτοῦ* 4.1
 მოყვანება *λαβῆν* 15.1
 მოყვანებაჲ *λαβῆν* 15.1
 მოციქული *ὁ Ἀπόστολος* 13.2 იხ. „ვმობა მოციქულისა“
 მოცლა ლოცვად *σχολάσητε τῇ προσευχῇ* 5.2 13.2
 მოწვევა წმიდისა აღვსებისა *ἔλθη τὸ ἅγιον Πάσχα* 10 1
 მრავალგზის *πολλάκις* 14.2
 მრუშებაჲ *Μοιχεία* 15.2
 მუნ ყოფაჲ *παρόντων* 9.1 *οὐν παρέιναι* 9.2
 მდელი *ὁ κληρικὸς* 10.1 11.1 *κληρικὸν* 11.1 12.1
 მწვალებელი *αἵρετικῶν* 9.1

6

ნათლისღება *φωτισθῆ* 6.1
 ნათლისღებაჲ *φωτισθῆναι* 6.1 იხ. „მიღება წმიდისა ნათლისღებისა“; „მიღებაჲ
 წმიდისა ნათლისღებისა“; „მიღებისა ჯერ ყოფა ნათლისღებისა“;
 მიცემა მისთვის წმიდისა ნათლისღებისა“
 ნათლისღებაჲ მისი იხ. „დღე ნათლისღების მისისა“
 ნათლისცემა იხ. „სიკუდილისა ჟამსა ნათლისცემა“
 ნათლისცემისა ჯერ ყოფა *φωτισθῆναι ὀφείλει* 1.2
 ნებება *θελήση* 2.1 *θέλει* 15.1
 ნუ *μὴ* 3.2 5.2 13.2

ო

ოდენ 10.2

ოდენმე იხ. „შეთქუმაჲ ჟამსა ოდენმე“

ოდესმე იხ. „ხოლო ...ოდესმე“

პ

პირველ თქუმა *προείρηκα* 13.2

პოენა 15.2

ჟ

ჟამ იხ. „რაოდენ ჟამ“

ჟამ რაოდენმე იხ. „შეთქუმიტ ჟამ რაოდენმე“

ჟამი 9.2

ჟამისწირვაჲ *προσφορᾶς* 1.1 *τῆς προσφορᾶς* 9.1 *προσφορὰ* 14.1 იხ. „ქმნა

ჟამისწირვისა“; „ქმნაჲ ჟამისწირვისაჲ“; „ქმნა მისოჯს ჟამისწირვისა“

ჟამისწირვისა ქმნაჲ მისოჯს *προσφορὰν ... αὐτῷ γεινέσθαι* 14.2

ჟამსა მას იხ. „დაცხრომა განმცდელისა ბრძოლაჲ ჟამსა მას“

ჟამსა ნათლისცემა იხ. „სიკუდილისა ჟამსა ნათლისცემა“

ჟამსა ოდენმე იხ. „შეთქუმიტ ჟამსა ოდენმე“

რ

რად 1.1 *ἵνα 4.1 πὶ 15.2*
რადთა *ἵνα 2.15 5.2 13.2*
რადმე 14.1 იხ. „შემთხვევა რადმე სასიკუდინოდა“
რადსამე ჭირისაგან იხ. „განმცდელობისა განკითხვათადასა და სხვსა ...“
რადსაცა ძალ-დება *οὐ δύναται 10.1*
რადმე 12.2
რამეთუ *γὰρ 3.2 10.2 14.2*
რაიდენ ჟამ *πόσοι 6.1*
რაოდენ ძალ-დება *καθὼς ... δύναται 8.2*
რაოდენი 13.1
რაოდენმე იხ. „შეთქუმით ჟამ რაოდენმე“
რაჟამს 14.2
რასმე იხ. „აღიარება საიდუმლოდასა რასმე“
რკინითა შეკრულ ყოფა *σίδηρα φορεῖν 15.1*
რომელ *ἡ 1.1 ἡγούσιν 9.1*
რომელთა *ποιῶν 13.1 ποίας 13.1*
რომლისაჲ *πρὸς ὃ 10.2*

ს

სადმე *που 1.1*
საზრდელი *τῆς τροφῆς 10.2*
სათანადო ყოფა 6.2
საიუმლოდ იხ. „სადმერთოდასა საიდუმლოთადასა“
საიდუმლოდასა რასმე იხ. „აღიარება საიდუმლოდასა რასმე“
საიდუმლოთა იხ. „ზიარება საიდუმლოთა“
საიდუმლოთაჲ იხ. „ზიარება საიდუმლოთაჲ“
სამართალ ყოფა *δίκαιόν ἐστιν 10.2*
სამდღელოთაგანი *κλεικὸς 9.1*
სარწმუნოებაჲ თ სი იხ. „აღსაარებაჲდ სარწმუნოებისა თ სისა“
სასიკუდინო იხ. „შემთხვევა რადმე სასიკუდინოდასა“

სასუმელი ποτοῦ 8.2 τοῦ ποτοῦ 10.2
სატანა ὁ Σατανᾶς 12.2 13.2
საქმესა მაგას შინა τῶ πράγματι 15.2
საღმრთოთა საიდუმლოთა იხ. „უცხო ქმნა მისი ზიარბისაგან საღმრთოთა ”
საღუთოესა შესაწირავი τῆ θεία ἀναφορᾷ 9.2
საშჯელსა შტავრდობა ἀπο κριμα πεση
საწოლთა ურთიერთას ზიარებად მოსრულ ყოფა ცოლ-ქმართა ღამე
γυνή συγγένηται μετὰ ἀνδρὸς αὐτῆς τὴν ἰύκτα 5.1
სახელი თ სი τ ὄνομα αὐτῆς 6.1
საკმარ ყოფა 6.1
სივლტოლაჲ წვალებისაგან ἐκφεύγειν τὴν αἴρεσιν 9.2
სიკუდიდ იხ. „მისდობა სიკუდიდ”
სიკუდილი დისა მისისა ἀδελφὴν τελευτησάσης 11.1
სიკუდილისა ჟამსა ნათლისცემა περὶ δὲ τὴν ἔξοδον βαπτίζεται 2.2
სიმდაბლესა შინა ყოფა იხ. „კორცთა სიმდაბლესა შინა ყოფა ”
სმენა ἀκούση 11.1 11.2
სნეულებად იხ. „ღამდნარ ფრიადისაგან სნეულებისა”
სრული იხ. „კაცი სრული”
სრულიად განლეულისა მისგან ἀπαξ ἑκτακεντα 10.2
სული იხ. „ბოროტი სული”; „განწმედა არაწმიდისა მისგან სულისა”; „გუემა
არაწმიდისა სულისაგან”
სუმად πιεῖν 8.1
სხუად ἄλλην 15.1 ἑτέραν 15.1
სხუებრ μετε ἄλλως 3.2

ტ

ტვრთვად βαστάσαι 10.2
ტვრთვად საზრდელისაჲცა და სასუმელისაჲ βαστάσαι, τροφῆς και ποτοῦ 8.2
ტყუილი καταψεύδονται 14.2

უ

უქუელად 10.1

უზიარებელნი *οἱ ἀκοινωνῆται* 9.2

უთმინობითა იხ. „განცდა სატანისა მიერ უთმინობითა”

უკუე *οὐκ* 8.2

უკუეთუ *εἰ* 8.2 *ἐὰν* 1.1 2.1

ურთიერთას იხ. „განშორება ურთიერთას”

ურთიერთას ზიარებად მოსრულ ყოფა ცოლ-ქმართა დამე იხ. „საწოლთა
ურთიერთას ზიარებად ...”

ურთიერთას ზიარებითა ქორწილისაჲთა იხ. „შეკრულ ყოფა ურთიერთას
ზიარებითა ...”

ურთიერთას შეყოფისაგან ზიარებისა იხ. „განყენებად ურთიერთას შეყოფისაგან...”

ურთიერთასვე ყოფა იხ. „კუალად ურთიერთასვე ყოფა”

უფროდსდა *μάλιστα* 2.1

უმჯულო ყოფა ქორწილისა *ὁ γάμος παράνομός ἐστιν* 11.2

უმჯულო ყოფა ქორწინებისა მის *τὸν γάμον παράνομον* 11.1

უცნებით *ὀνειρασθεῖς* 12.1

უცნობოქმნილი *μη ἔχων ἑαυτὸν* 14.1

უცხოთაჲ იხ. „ზიარებად ცოდვათა უცხოთაჲ”

უცხოქმნა მისი ზიარებისაგან საღმრთოთა საიდუმლოდსაჲთა
ἀλλοτριῶται τῆς κοινῆς τῶν Θείων μυστηρίων 12.2

უძღურ *ἢ ἀσθειῶν* 10.1

უძღურებად იხ. „ჯორცთა სიმდაბლესა შინა და უძღურებასა”; „ფრიადისათჳს
უძღურებისა მისისა”

უძღური 10.2

უწინარეს *πρὸ* 9.2

ფ

ფლობილყოფაჲ *ἀπολύεσθαι* 10.2

ფრიად 10.2; 15.1

ფრიადითა გამოწულილვითა გამოძიებაჲ *μετὰ ἀκριβείας ἐρευνησαι* 14.2
ფრიადისაგან სნეულებისა *απο της πολλης ασθειας*
ფრიადისათჳს უძღურებისა მისისა *διὰ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν* 10.1

ქ

ქმარი *ὁ ἀνὴρ* 15.1

ქმნა 14.1; *γίνεται* 14.1; იხ. „ვუებულ ქმნა“; „წადიერ ქმნა მისთვის მის
წირვისაჲსა“

ქმნა ესე *πεποιηκεναι τουτο*

ქმნა მისთვის უამისწირვისა *γίνεται προσφορὰ* 14.1

ქმნა უამისწირვისა 5.1

ქმნაჲ მისთვის იხ. „უამისწირვისა ქმნაჲ მისთვის“

ქმნაჲ უამისწირვისაჲ *προσφορὰν ποιῆσαι* 11.1

ქმნად იხ. „ჯერ ყოფა ქმნად“

ქმნასა მისთვის მის წირვისაჲსა იხ. „წადიერ ქმნა მისთვის მის წირვისაჲსა“

ქმნილად 12.2

ქმნილი 14.2

ქონა გულისთქუმისა დედაკაცისაჲსა იხ. „გული ქონა გულისთქუმისა
დედაკაცისაჲსა“

ქონა ჳელმწიფებისა *ἔχειν ἐπ' ἐξουσίας* 13.1

ქორწილი იხ. „უშჯულოდ ქორწილი“; „უშჯულო ყოფა ქორწილისა“; „შეკრულ
ყოფა ურთიერთას ზიარებითა ქორწილისაჲთა“; „შეუღლვად ქორწილისა“

ქორწინებაჲ იგი იხ. „უშჯულო ყოფა ქორწინებისა მის“

ქორწინებით შეყოფა ცოლისდისაჲ შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა

ἀδελφὴν τελευτησάσης γυναικὸς τὴν μέλλουσιν ζεύγυσθαι 11.1

ღ

ღამე იხ. „საწოლთა ურთიერთას ზიარებად მოსრულ ყოფა ...”
ღირს ყოფა 8.1; *οφειλουσι 5.1 οφειλουσιν*
ღირს ყოფა ზიარებისა *οφειλουσι μεταλαβειν 5.1*
ღმრთისა მიერ წოდებულ ყოფა *para Θεου γαρ κεκληται 1.2*
ღ ნოჲ *οἶνον 8.1 10.1*

ყ

ყოველიურთ *πάνυ 10.1*
ყოფა *ή 1.1 2.1 4.1 5.1 11 10.1 ὦν 14.2* იხ. „კუალად ურთიერთასვე ყოფა”;
„მიერ წოდებულ ყოფა”; „მიღებისა ჯერ ყოფა ”; „მოსრულ ყოფა”;
„მუნ ყოფა”; „რკინითა შეკრულ ყოფა”; „სამართალ ყოფა”; „საჯმარ
ყოფა”; „ღირს ყოფა”; „წოდებულ ყოფა”; „ჯერ ყოფა”;
„ნათლისცემისა ჯერ ყოფა”; „ცოცხალ ყოფა”
ყოფა და უძღურებასა იხ. „კორცთა სიმდაბლესა შინა ყოფა და უძღურებასა”
ყოფა ზიარებისა იხ. „ღირს ყოფა ზიარებისა”
ყოფა თავისა თვისისა იხ. „თვთმკლეველ ყოფა თავისა თ სისა”
ყოფა თვისთა მისთა იხ. „მოქენე ყოფა თ სთა მისთა”
ყოფა ლოცვისა *ποιη την εχην 9.1*
ყოფა ნათლისღებისა იხ. „მიღებისა ჯერ ყოფა ნათლისღებისა”
ყოფა ურთიერთას ზიარებითა საწოლისადთა იხ. „შეკრულ ყოფა ურთიერთას
ზიარებითა ... ”
ყოფა ქმნად იხ. „ჯერ ყოფა ქმნად”
ყოფა ქორწილისა იხ. „უშჯულო ყოფა ქორწილისა”
ყოფა ქორწინებისა მის იხ. „უშჯულო ყოფა ქორწინებისა მის”
ყოფა ყოფად მისთვის იხ. „ჯერ ყოფა ყოფად მისთვის”
ყოფა ცოლ-ქმართა ღამე იხ. „საწოლთა ურთიერთას მოსრულ ყოფა ... ”
ყოფად იხ. „მუნ ყოფად”
ყოფად მისთვის იხ. „ჯერ ყოფა ყოფად მისთვის”
ყოფილ ყოფა ცნობასა *είχεν ἑαυτόν 14.2*
ყრმაჲ იხ. „კათაკუმეველი ყრმაჲ”

შ

- შაბათსა კვრიაკესა *τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν* 13.2
- შეთქუმით უამსა ოდენმე *ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν* 13.2
- შეთქუმით უამ რაოდენმე *ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν* 5.2
- შეკრულ ყოფა იხ. „რკინითა შეკრულ ყოფა“
- შეკრულ ყოფა ურთიერთას ზიარებითა ქორწილისაჲთა
Τῶς ζευγυμένοις εἰς γάμον κοινωνίαν 13.1
- შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა იხ. „ქორწინებით შეყოფაჲ ცოლისდისაჲ ...“
- შემთხვევა *γέγινεν* 6.1 *χειρίσθηται* 14.1
- შენანებაჲ იხ. „აღსთქუმა შენანებისა“
- შესაწევნელად მისადა 14.2
- შესაწირავი იხ. „საღუთოდსა შესაწირავი“
- შეუღლვად ქორწილისა *τὸ ζῆναι γάμου* 11.1
- შეყოფაჲ ცოლისდისაჲ შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა იხ. „ქორწინებით
შეყოფაჲ ...“
- შეყოფისაგან ზიარებისა იხ. „განყენებაჲ ურთიერთას შეყოფისაგან ზიარებისა“
- შეწირვა *ἀναφέρεισθαι* 13.2
- შუდეულისანი იხ. „დღენი შუდეულისანი“
- შუღი იხ. „წლისა შუღისა“
- შთაგდება თავისა თვისისა *κρημνίσθη ἑαυτὸν* 14.1
- შთავარდნა იხ. „საშჯელსა შთავარდნა“
- შინა იხ. „მათ შინა“; „მას დღესა შინა“
- შინა ყოფა და უძღურებასა იხ. „ვორცთა სიმდაბლესა შინა ყოფა ...“
- შობა *γεννήσθη* 8.1 იხ. „დღე შუისაჲ“

ჩ

ჩუეულებითი წესი დედათაჲ *τὸ κατ' ἔθος τῶν γυναικῶν* 6.1

ც

ცნობად იხ. „ყოფილ ყოფა ცნობასა“; „ვუებულ ქმნა ცნობისაგან“
 ცოდვად უცხოთად *ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις 11.2*
 ცოდ-ქმართა ღამე იხ. „საწოლთა ურთიერთას ზიარებად მოსრულ ყოფა ”
 ცოლი იხ. „ვისიმე ცოლი“
 ცოლისდისად შემდგომად სიკუდილისა დისა მისისა იხ. „ქორწინებით შეყოფად
 ცოლისდისად ... ”
 ცოცხალ ყოფა *ζῆ 4.1*

წ

წადიერ ქმნა მისთვის მის წირვისად *Θέλονται τυχεῖν τῆς προσφορᾶς 14.2*
 წესი დედათად *τὸ κατ' ἔθος τῶν γυναικείων 7.1* იხ. „ჩუეულებითი წესი დედათად“
 წვალებად იხ. „სივლტოლად წვალებისაგან“
 წირვად იხ. „წადიერ ქმნასა მისთვის მის წირვისა“
 წლისა შუდისა *ἑτῶν ἑπτὰ 1.1*
 წმიდად აღვსებად *τὸ Πάσχα 8.1 τὸ ἅγιον Πάσχα 10.1*
 წმიდად ნათლისღებად იხ. „მიღება წმიდისა ნათლისღებისა“; „მიღებად წმიდისა
 ნათლისღებისა“; „მიცემა მისთვის წმიდისა ნათლისღებისა“
 წმიდად საიდუმლოდ იხ. „ზიარებად წმიდისა საიდუმლოთად“

ჭ

ჭირი იხ. „განმცდებლობისა განკითხვათაჲსა და სხვსა რაჲსამე ჭირისაგან“
 ჭეშმარიტად უცნობო *τὸ ἀληθὲς ἐκφραίης 14.2*

ხ

ხოლო *δὲ 2.2 11.1 13.2 ὁ δὲ 15.1*

ხოლო ოდესმე *είσοτε δὲ 14.2*

ჯ

ჯერ ყოფა *ὀφείλει 6.1 12.2 15.1* *χρῆ 14.2* იხ. „ნათლისცემისა ჯერ ყოფა”

ჯერ ყოფა ზიარებისა *ὀφείλει κοινωνῆσαι 12.2* *ὀφείλει κοινωνεῖν 12.2*

ჯერ ყოფა ნათლისღებისა იხ. „მიღებისა ჯერ ყოფა ნათლისღებისა”

ჯერ ყოფა ქმნად *ὀφείλει λαβεῖν 4.1*

ჯერ ყოფა ყოფად მისთვის *ὀφείλει γίνεσθαι περὶ αὐτοῦ 1.1*

ჭ

ჭამ *ὀφείλει 2.1 3.1 9.1 11.1 11.2 14.2*

ჭამ ჭუმევისა *ὀφείλει καταλαβεῖν 8.2*

ჭელისველ *5.2*

ჭელმწიფება *ἐξουσίας 13.1*

ჭმობა *προσφονεῖ 9.2*

ჭმობა მოციქულისა *τοῦ Ἀποστόλου βοῶντος 5.2*

ჭორცნი სიმდაბლესა შინა და უძღურებასა

τὸ σῶμα ἐν ταπεινώσει ἐστὶ καὶ ἀσθειείᾳ 8.2

ჭუებულ ქმნა ცნობისაგან *γίνεται ἐκ φροῖος 4.1*

ჭუმევა *λαμβάνειν 10.1*

ჭუმევა იხ. „ჭამ ჭუმევისა”

ამ ფრაზეოლოგიური ლექსიკონით კიდევ ერთხელ აღვიქვამთ ტექსტის შინაარსობრივ მხარეს და მის მიმართებას ძველბერძნულ ორიგინალთან.

აკებული 24 1. ὑποστάς 2. ἰφεστῶτα 3. ἰφιστάμειος 4. οὐσιωθεΐς

ამათ გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ იხ. „ყოველითურთ სამთავე ამათ გუამოვნებათა ...“

ამას სამებასა შინა არავისა ყოფა პირველისა, გინა უკუანასკნელისა 18

1. Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδεν πρῶτον ἢ ὕστερον
2. Ἄλλ' ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδὲν πρότερον ἢ ὕστερον
3. Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδὲν πρότερον ἢ ὕστερον
4. Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Τριάδι οὐδεὶς πρῶτος ἢ ἔσχατο

ამაღლება ზეცად 30 1. 2. 3. ἀνελθῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς

4. ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς

ამაღლება ღმრთისა 27 1. προσλήψει ἀνθρωπότητος εἰς Θεότητατῆς

2. ἀνθρωπότητος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσληφθείσης
3. προσλήψει τῆς ἀνθρωπότητος εἰς Θεόν
4. ἀναληφθεῖσα εἰς τὸν Θεόν.

არა ორნი 26 1. 3. 4. οὐ δύο 2. οὐ ... δύο

არა სამნი დაბადებულნი 7

არა სამნი მამანი 17 1. 2. 3. 4. οὐ τρεῖς πατέρες

არა სამნი საუკუნონი 9 1. Καὶ ὁμῶς οὐ τρεῖς αἰῶνοι, 3. πλὴν οὐ τρεῖς αἰῶνοι,

4. καὶ οὐ τρεῖς αἰῶνοι

არა სამნი სული წმიდანი 17

1. 2. 4. οὐ τρία πνεύματα ἅγια, 3. οὐ τρία πνεύματα τὰ ἅγια

არა სამნი უფალნი 12 1. 3. 4. οὐ τρεῖς κύριοι, 2. οὐ μὴν τρεῖς κύριοι

არა სამნი ღმერთნი 11 1. 3. 4. οὐ τρεῖς Θεοὶ, 2. οὐ μὴν τρεῖς Θεοὶ

არა სამნი ყოვლადღლიერნი 10

1. 4. οὐ τρεῖς παντοκράτορες, 2. οὐ μὴν τρεῖς παντοδύναμοι,
3. 4. οὐ τρεῖς παντοδύναμοι

არა სამნი ყოვლისა მკერობელნი 8

არა სამნი ძენი 17 1. 2. 3. 4. οὐ τρεῖς υἱοί

არა შერევნა გუამოვნებისა 3

1. μήτε συγχέοντες τὰ πρόσωπα,
2. μήτε τὰ πρόσωπα συγχέοντας,
3. 4. μήτε συγχέοντες τὰς ὑποστάσεις,

არა შერევნითა ბუნებათაჲთა 28 1 ὁ συγχύσει φύσιν

2. ὁ φαρμῶ τῆς οὐσίας,
3. ὁ συγχύσει τῆς οὐσίας
4. ὁ συγχύσει οὐσίῳ

არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული
წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, ...”

არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა
ყოფა არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით”

არა შეცვლა კორცად იხ. „ქრისტესა არა ...”

არავინ 18 1. 2. 3. οὐδὲν

არავისა ყოფა პირველისა, გინა უკუანასკნელისა იხ. „ამას სამებასა შინა
არავისა ყოფა პირველისა, ...”

არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, არცა შობილ იხ. „მამისა
არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, ...”

არათუ 2 1. 3. 4. εἰ μὴ, 2. εἰ 32 1. 2. εἰ μὴ 3. ἔὰν μὴ 4. μὴ

არამედ 1. ἀλλ ὁμῶς, οὐ μὴ, πλὴν, καί, 2. ἀλλ, 3. ἀλλ, ἀλλα, 4. ἀλλα

არამედ გამოსლვით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა
დაბადებით ...”

არამედ ერთი საუკუნოდ 9 1. 3. 4. ἀλλ' εἰς αἰῶνος

არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ, არცა
დაბადებით ...”

არსებაჲ იხ. „არცა განყოფა არსებისა”

არსებისაგან დედისა იხ. „კაცი ხილული არსებისაგან ...”

არსებისაგან მამისა იხ. „ღმერთი დაუბადებელი არსებისაგან მამისა”

არცა განყოფა არსებისა 3

1. 4. μήτε τὴν οὐσίαν διαιροῦντες,
2. μήτε τὴν οὐσίαν διαιροῦντας,
3. μήτε τὴν οὐσίαν διαχωρίζουτες,

არცა დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა
შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით”

არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა
შექმნით, არცა დაბადებით, არამედ გამოსლვით”

არცა დაბადებულ, არცა შობილ იხ. „მამისა არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, არცა შობილ”

არცა შობით, არამედ გამოსლევით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, ...”

არცა შობილ იხ. „მამისა არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, არცა შობილ”

აღდგომა მკუდრეთით 29 1. ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν 2. ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστὰς 3. ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν 4. ἀναστὰς

აღდგომა კორციითა იხ. „ყოველთა კაცთა აღდგომა...”

აღიარება იხ. „რწმენა და აღიარება”

აღსარება იხ. „თითოეულად თვითოეულისა გუამოვნებისა ღმერთად და უფლად აღსარებად”

ბ

ბრძანებისაებრ 32

ბოროტი 31 1. καλὰ 2,3,4, φᾶλα

ბუნებათაფთა იხ. „არა შერევნა ...”

ბ

გამოსლევად იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით ...”

განუხრწნელად 2 1. ἁγίῃ, 2. ἀκραιᾶν, 3. σῶαν, 4. ἀμόλυστον

განყოფა არსებისა იხ. „არცა განყოფა არსებისა”

განშორება იხ. „სრულიად განშორება”

განშჯად იხ. „მოსლვა ყოფად განშჯად...”

განკორციელებისა მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ...”

გინა 1. 2.3. η, 4. η

გინა უკუანასკნელისა იხ. „ამას სამებასა შინა არავისა ყოფა პირველისა, ...”

გუამოვნება იხ. „არა შერევნა გუამოვნებისა”

გუამოვნება მამისად იხ. „სხუა ყოფა გუამოვნებისა მამისა”

გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ იხ. „ყოველიურთ სამთავე ამათ
გუამოვნებათა ...”
გუამოვნებისა ღმერთად და უფლად აღსარებად იხ. „თითოეულად თვითოეულისა
გუამოვნებისა ღმერთად ...”
გუამოვნებისათა იხ. „შეერთებითა ...”

ღ

დაბადებულ, არცა შობილ იხ. „მამისა არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა
დაბადებულ, არცა შობილ”
დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ, ...”
დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან
ყოფა ...”

დაბადებულნი იხ. „არა სამნი დაბადებულნი”
დამარხვა 2 1. ΤΗΡΗΣΙΕ, 2. ΣΥΣΤΗΡΗΣΙΕΥ, 3. 4. ΤΗΡΗΣΗ
დაუბადებელი არსებისაგან მამისა - იხ. „ღმერთი დაუბადებელი ...”
დაუბადებელი იხ. „ერთი დაუბადებელი”
დაუბადებელი მამად 7
დაუბადებელი სული წმიდად 7
დაუბადებელი ძე 7
დაცვა 32 1. ΠΙΣΤΕΥΣΗ 2. ΠΙΣΤΕΥΣΙΕΥ 3. ΠΙΣΤΕΥΣΗ 4. ΤΗΡΗΣΑΣ
დაჯდომა მარჯვენით 30 1. 2. 3. ΚΑΘΗΜΕΥΟΣ ΕΚ ΔΕΞΙΩΝ 4. ΚΑΘΗΤΑΙ ΕΚ ΔΕΞΙΩΝ
დედად იხ. „კაცი ხილული არსებისაგან დედისა”
დიდება იხ. „სამებისა ერთარსებით და ერთარსებისა სამებით დიდება”
დიდებად იხ. „სწორი დიდებად”
დიდებისმეტყუელება იხ. „ნებება ცხორებისა წმიდისა სამებისათვის ...”
დიდებულებად და საუკუნოდ იხ. „სწორი დიდებულებად და საუკუნოდ”
დიდი 18 1. 2. 3. μέζον, 4. μέγας

ი

ეგრევითარივე 2. 1. 2. 3. 4. τοιοῦτος, τοιοῦτον, 6. 1. 2. 4. τοιούτος, 3. τοιούτος

ეგრეთვე 21 1. ἀλλ' 2. 4. δὲ 3. πλὴν

ერთ კაც ყოფა - იხ. „სულისა სიტყვისა და ...“

ერთ ქრისტე ყოფა იხ. „ღმრთისა და კაცისა ...“

ერთ ყოფა იხ. „ღმრთეებისა მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა ერთ ყოფა“

ერთ ყოფა მამისა 17 1. εἷς οὖν ἐστι Πατήρ,

2. εἷς τοῖνυν Πατήρ,

3. εἷς οὖν ὁ Πατήρ,

4. εἷς λοιπὸν ὁ Πατήρ

ერთ ყოფა ქრისტესა 26 1. 2. 3. εἷς ἐστι Χριστός, 4. εἷς ἐστιν ὁ Χριστός

ერთარსებით და ერთარსებისა სამებით დიდება იხ. „სამებისა ერთარსებით ...“

ერთარსებისა სამებით დიდება იხ. „სამებისა ერთარსებით ...“

ერთი დაუბადებელი 7

ერთი იესუ ქრისტე 27

ერთი მეუფებაჲ 5 4. μία βασιλεία

ერთი საუკუნოჲ იხ. „არამედ ერთი საუკუნოჲ“

ერთი სული წმიდაჲ 17 1. 2. 3. 4. ἓν Πνεῦμα ἅγιον

ერთი უფალი 12 1.3. 4. εἷς ἐστι Κύριος, 2. εἷς Κύριος

ერთი ღმერთი 11 1.2. 3. εἷς Θεός, 4. εἷς ἐστι Θεός

ერთი ღმერთი სამებით 3

1. 2. 4. ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι, 3. ἓνα Θεὸν ἐν Τριάδι

ერთი ყოვლადძლიერი 10

1. εἷς παντοκράτωρ, 2. 3. 4. εἷς παντοδύναμος, 4. εἷς παντοκράτωρ

ერთი ყოვლისა მკვრობელი 8

ერთი ძე 17 1. 3. 4. εἷς Υἱός, 2. εἷς ὁ Υἱός

ერთი ძლიერებაჲ 5

ერთი ჴელმწიფებაჲ 5 4. ἓν τὸ κράτος, μία ἐξουσία

ესე უკუე 32 1. 2. 3. 4. αὐτῆ

ესრეთ 1. 2. 3. 4. οὗτῳ

ესრეთ დიდებისმეტყუელება იხ. „ნებება ცხორებისა წმიდისა სამებისათჳს ...“

ესრეთ ყოვლითურთ 19

1. οὕτως, ἵνα διὰ πάντων, 2. οὕτως ὡς κατὰ πάντα, 3. ὅστε κατὰ πάντα

3

ვერ ძალ-ღება იხ. „ცხორებისა ვერ ...“

ვითარი 6 1. 2. 3. 4. οἷος

ვითარმედ 22 1. 3. ὅτι

ვითარცა 13 1. ὅτι ὥσπερ, 2. ἐπεὶ καθὼς, 3. ὅτι ὡς, 4. καὶ ὥσπερ

ვითარცა ზემოთქმულ ყოფა 19

1. ὥσπερ ἤδη προείρηται, 2. καθὼς ἤδη εἴπομεν, 3. καθὼς εἴρηται

ვინადგან 30 1. 3. ὅθεν 2. 4. ἐκεῖθεν

ვინმე 32 1. 2. τις

ვნება ჩუენისა ცხორებისათჳს 29 1. παθὼν διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν

2. παθὼν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἡμῶν

3. ἔπαθε διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν

4. ἔπαθε τῆ σαρκὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν

ზ

ზედა შობილი იხ. „ქუეყანასა ზედა შობილი“

ზემოთქმულ ყოფა იხ. „ვითარცა ზემოთქმულ ყოფა“

ზეცად იხ. „ამაღლება ზეცად“

თ

თავს ღება იხ. „სამთა ღმერთთა და სამთა უფალთა ...“

თითოეულად თვითოეულისა გუამოვნებისა ღმერთად და უფლად აღსარება 13

1. μοναδικῶς ἐκάστην ὑπόστασιν Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν

2. ἕκαστον τῶν προσώπων Θεὸν ἢ Κύριον ὁμολογεῖν

3. ἰδέα μίαν ἐκάστην ὑπόστασιν, Θεὸν καὶ Κύριον ὁμολογεῖν

თვითოეულისა გუამოვნებისა ღმერთად და უფლად აღსარება იხ. „თითოეულად

თვითოეულისა გუამოვნებისა ..“

თქუმა იხ. „ჭეშმარიტად ქრისტიანობად თქუმა“

ო

იესუ ქრისტე იხ. „ერთი იესუ ქრისტე“

იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისა იხ. „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისა“

იესუ ქრისტეს განკორციელებისა მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ...“

ბ

კეთილ ქმნა 31 1. καλὰ πράξαντας 2,3,4 ἀγαθὰ πράξαντες

კაც ყოფა იხ. „სულისა სიტყურისა და ...“; „ღმერთ და კაც ყოფა“

კაცებითა იხ. „უმრწემესი მამისა ...“

კაცთა აღდგომა ვორცითა იხ. „ყოველთა კაცთა ...“

კაცი იხ. „სრული ღმერთი...“; „ღმერთი და კაცი“

კაცი ჭეშმარიტი 26 4. ὁντας ἀληθινὸς ὑπάρχει ... ἀνθρώπου

კაცი ხილული არსებისაგან დედისა 23 1. 3. ἀνθρώπου ἐστιν ἐκ τῆς οὐσίας τῆς μετρὸς
4. ἀνθρώπου ἐκ τῆς οὐσίας τῆς Μετρὸς

კაცისა ერთ ქრისტედ ყოფა იხ. „ღმრთისა და კაცისა...“

კაცობრივისა იხ. „ვორცისაგან ...“

კუალად 30

მ

მათათუს იხ. „სიტყუსა მიცემად...“

მამად 6 1.2.3.4. ο Πατηρ, იხ. „არა სამნი მამანი“, „დაუბადებელი მამად“, „ერთყოფა

მამისა“, „საუკუნოდ მამად“, „სსუაყოფა გუამოვნებისა მამისა“, „უფალი მამად“, „ღმრთი

დაუბადებელი...“; „ღმერთი მამად“, „ყოველადილიერი მამად“, „ყოვლისა მკყრობელი მამად“

მამად ყოვლისა მკყრობელი იხ. „ღმერთი და მამად...“

მამისა არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, არცა შობილ 14

1. ὁ Πατὴρ ἕπ' οὐδενὸς ἐστὶ πεποιημένος, οὔτε δεδεμουργημένος, οὔτε γεγεννημένος
2. ὁ πατὴρ τοῖνυν ἕπ' οὐδενὸς οὔτε πεποίηται, οὔτε ἔκτισται, οὔτε γεγέννηται
3. ὁ Πατὴρ ἄπ' οὐδενὸς ἐστὶν, οὔτε μὴν κτιστὸς, οὔτε ποιητὸς, οὔδὲ γεννητὸς
4. Πατὴρ γὰρ παρ' οὐδενὸς ἐστὶ ποιητὸς, οὐ κτιστὸς, ἀλλ' ἀγέννητος

მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა ერთ ყოფა იხ. „ღმრთეებისა მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა ერთ ყოფა“

მამისა კაცებითა იხ. „ უმრწემესი მამისა კაცებითა“

მამისა ღმრთეებითა იხ. „სწორი მამისა...“

მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ ..“

მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა სობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, ...“

მართალი სარწმუნოებაჲ 1; 22

1. τὴν καθολικὴν ... πίστιν, πίστις δὲ καθολικὴ,
  2. καθολικὴν πίστιν, ἢ καθολικὴ πίστις,
  3. τὴν καθολικὴν πίστιν, πίστις δὲ ἢ καθολικὴ,
  4. τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, πίστις οὖν ἢ ὀρθόδοξος,
1. 3. πίστις ὀρθή, 4. ἢ πίστις ὀρθή

მართალი სარწმუნოებაჲ 32 1,2,3,4 ἢ καθολικὴ πίστις

მარჯუენით იხ. „დაჯდომა მარჯუენით“

მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განჯორციელებისა მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განჯორციელებისა ..“

მეუფებაჲ იხ. ერთი მეუფებაჲ”

მიცემად საქმეთა მათათჳს - იხ. „სიტყჳსა მიცემად...“

მკუდარი 30 1,2,3,4, νεκρούς

მკუდრეთით იხ. „აღდგომა ...“

მომავალ ყოფა განშჯად 30 1. ἐλεύσεται κρῖναι 2. ἦξαι κρῖναι 3. ἦξει κρῖναι 4. ἐρχόμενος κρῖνῃ მოსლვისა იხ. „რომლისა ...“ 31

მოციქულნი იხ. „წმიდაჲ მოციქულნი“

მპყრობელი იხ. „ერთი ყოვლისა მპყრობელი“; ღმერთი და მამაჲ ყოვლისა მპყრობელი“; „ყოვლისა მპყრობელი მამაჲ“

მპყრობელი სული იხ. „ყოვლისა მპყრობელი სული“

მპყრობელი ძე იხ. „ყოვლისა მპყრობელი ძე“

მსახურება 3 1. σέβωμεν, 2. σέβειν ἡμᾶς, 3. σεβώμεθα, 4. σέβωμεν

მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა
იესუ ქრისტეს განვორციელებისა ...”

მცირე 18 1. 2. 3. ἔλαττον, 4. μικρός

მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არცა შობით იხ. „ძისა
მამისაგან მხოლოდსა ...”

ბ

ნებება 1 1. θέλει, 2. τῷ θέλοντι, 3. βούληται, 4. βούλοιτο

ნებება ცხორებისა წმიდისა სამებისათვის, ესრეთ დიდებისმეტყუელება 20

1. θέλων οὖν σωθῆνα οὕτω περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος νοεῖτο
2. βουλόμενος τοῖνυν σωθῆναι, οὕτω περὶ τῆς Τριάδος φρονεῖτω
3. γοῖν βουλόμενος σωθῆναι, οὕτω περὶ Τριάδος φρονεῖτω
4. οὕτω περὶ τῆς ἁγίας καὶ ζαποιοῦ καὶ ὁμοουσίου Τριάδος δοξαζέτω

ო

ორნი იხ. „არა ორნი“

პ

პირველისა, გინა უკუანასკნელისა იხ. ამას სამებასა შინა არავისა ყოფა ...”

პირველსაუკუნეთა ... შობილი 23 1. 3.

πρὸ αἰώνων γεννηθείς 2. πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθέντα

პირველ ყოვლისა 1 1. 1. 2. 3. 4. πρὸ πάντων

რ

რომელთა 31 1. 2. 3. 4. οί

რომელი ესე 32 1. 2. 3. 4. ἦν

რომელმან 29 1. ὁ 3. 4. ὅς

რომლისა მოსლვისა 31 1. Οὐ τῆ ἐλεύσει 2. οὐ πρὸς τὴν παρουσίαν 3. 4. Οὐ τῆ παρουσίᾳ
რწმენა და აღიარება πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν 20

ს

სამებაჲ ერთარსებით 3 1. 2. 3. 4. Τριάδα ἐν μονάδι

სამებაჲ, ესრეთ დიდებისმეტყუელება იხ. „ნებება ცხორებისა წმიდისა

სამებისათჳს, ესრეთ ...”

სამებასა შინა არავისა ყოფა პირველისა, გინა უკუანასკნელისა იხ. „ამას

სამებასა შინა არავისა ყოფა...”

სამებით იხ. „ერთი ღმერთი სამებით”

სამებით დიდება იხ. „სამებისა ერთარსებით და ერთარსებისა სამებით დიდება”

სამებისა ერთარსებით და ერთარსებისა სამებით დიდება 19

1. Τριάς ἐν μονάδι, καὶ μονὰς ἐν Τριάδι λατρεύηται

2. τὴν Τριάδα ἐν τῇ μονάδι, καὶ τὴν μονάδα ἐν τῇ Τριάδι σέβειν ἡμᾶς

3. τὴν μονάδα ἐν Τριάδι, καὶ τὴν Τριάδα ἐν μονάδι σέβεσθαι δεῖ

4. μονάδα γοῦν ἐν τριάδι, καὶ Τριάδα ἐν μονάδι πᾶς Χριστιανὸς εὐσεβείσθω

სამთა უფალთა თქუმისა არა თავს დება იხ. „სამთა ღმერთთა და სამთა

უფალთა თქუმისა ...“

სამთა ღმერთთა და სამთა უფალთა თქუმისა არა თავს-დება 13

1. τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν καθολικῇ εὐσεβίᾳ κωλύμεθα

2. τρεῖς Θεοὺς ἢ κυρίους λέγειν ἢ καθολικῇ θρησκείᾳ κωλύει

3. τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν, τῇ καθολικῇ ἀληθείᾳ κολυόμεθα

4. τρεῖς Θεοὺς ἢ τρεῖς κυρίους λέγειν οὐ συναινοῦμεν

სამთავე ამათ გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ იხ. „ყოველითურთ სამთავე

ამათ გუამოვნებათა ..“

სამნი დაბადებულნი იხ. „არა სამნი დაბადებულნი“

სამნი მამანი იხ. არა სამნი მამანი“

სამნი საუკუნონი იხ. „არა სამნი საუკუნონი“

სამნი სული წმიდანი იხ. „არა სამნი სული წმიდანი“

სამნი უფალნი იხ. „არა სამნი უფალნი“

სამნი ღმერთნი იხ. „ არა სამნი ღმერთნი“

სამნი ყოვლადძლიერნი იხ. „არა სამნი ყოვლადძლიერნი“

სამნი ყოვლისა მპყრობელნი იხ. „არა სამნი ყოვლისა მპყრობელნი“

სამნი ძენი იხ. „არა სამნი ძენი“

სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და რმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ...“

სარწმუნოებად იხ. „მართალი სარწმუნოებად“

საქმეთა მათათჳს - „სიტყჳსა მიცემად ... “

საუკუნო ყოფა და სწორ იხ. „ყოვლითურთ სამთავე ამათ გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ“

საუკუნო ცხორებად - იხ. „ჯერ ყოფა ჩუენდა საუკუნოდსა ცხორებისა“

საუკუნოდ იხ. „არამედ ერთი საუკუნოდ“; „სწორი დიდებულება და საუკუნოდ“; ცეცხლსა...“; „წარსლვა ცხორებასა... “

საუკუნოდ მამად 9 1. 3. 4. αἰώνιος ὁ Πατήρ

საუკუნოდ სული წმიდად 9 1. 3. 4. αἰώνιον καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,

საუკუნო ძე 9 1. 3. 4. αἰώνιος ὁ Υἱὸς

საუკუნონი იხ. „არა სამნი საუკუნონი“

სიტყვრისა იხ. „სულისაგან ...“

სიტყვრისა და ჳორცთასა ერთ კაც ყოფა იხ. „სულისა ... “

სიტყჳსა მიცემად საქმეთა მათათჳს 31 1. αποδώσουτες περὶ τῶν ἰδίων ἔργων λόγον
2. ἀποδώσουτες λόγον περὶ τῶν ἔργων αὐτῶν
3. ἀποδώσουσιν ἔξ ἰδίων ἔργων ἀπολογία
4. λόγον ἀποδοῦναι περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν

სრული კაცი იხ. „სრული ღმერთი ...“

სრული ღმერთი და სრული კაცი 24 1. 3. τέλειος Θεὸς, καὶ τέλειος ἄνθρωπος
2. τέλειον Θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον
4. τέλειος Θεὸς ἡν, γέγονε τέλειος ἄνθρωπος

სრულიად განშორება 13 1. 3. κωλύμεθα, 2. κωλύει, 4. παντελῶς ἀπαγορεύομεν

სული წმიდად 6 1. 2. 3. 4. τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, იხ. „არა სამნი სული წმიდანი“; „დაუბადებელი სული წმიდად“; „ერთი სული წმიდად“; „საუკუნოდ სული წმიდად“; „სხუა ყოფა სულისა წმიდისა“; „ უფალი სული წმიდად“; „ღმერთი სული წმიდად“; „ყოვლადძლიერი სული წმიდად“; „ყოვლისა მპყრობელი სული წმიდად“

სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით 16

1. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς οὐ πεποιημένον, οὔτε δεδημιουργημένον, οὔτε
ε γεγεννημένον, ἀλλ' ἐκπορευτόν
2. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρὰ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ, οὐ ποιηθὲν, οὐ κτισθὲν, οὐ γεννηθὲν, ἀ
λλ' ἐκπορευόμενον
3. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ οὐ ποιητὸν, οὐ κτιστὸν, οὐδὲ γεν
νητὸν, ἀλλ' ἐκπορευτόν
4. Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐστὶν οὐ ποιητὸν, οὐ κτιστὸν, οὐ γεννητὸν, ἀλλ'
ἐκπορευτόν

სულიწმინდის ერთ ყოფა იხ. „ღმრთეებისა მამისა და ძისა და წმინდისა
სულიწმინდისა...“

სულიწმინდა სიტყვებისა და ჳორცთასა ერთ კაც ყოფა 28

1. ψυχή λογική καὶ σὰρξ εἷς ἐστὶν ἄνθρωπος
- 2.3. ἡ λογική ψυχή καὶ ἡ σὰρξ εἷς ἐστὶν ἄνθρωπος
4. ψυχή λογική καὶ σὰρξ εἷς ὑπάρχει ἄνθρωπος

სულიწმინდან სიტყვებისა 24 1. 2. 3. 4. ἕκ ψυχῆς λογικῆς

- სხუა ყოფა გუამოვნებისა მამისა 4
1. ἄλλη γάρ ἐστὶν ἡ τοῦ Πατρὸς ὑπόστασις
  2. ἄλλο γάρ ἐστὶ τὸ τοῦ Πατρὸς πρόσωπον
  3. ἄλλη γάρ ἐστὶν ἡ ὑπόστασις τοῦ Πατρὸς
  4. ἄλλη γάρ ὑπόστασις τοῦ Πατρὸς

- სხუა ყოფა სულიწმინდასა 4
1. ἄλλα ... ἁγίου Πνεύματος
  2. 3. 4. ἄλλα ... τοῦ ἁγίου Πνεύματος

- სხუა ყოფა ძისა 4
1. 2. 3. ἀλλὰ ... τοῦ Υἱοῦ
  4. ἀλλὰ' ... τοῦ Υἱοῦ

სწორი დიდებაჲ 5 1. 2. ἴση δόξα, 3. μία ἐστὶν ἡ δόξα, 4. ἴση ἡ δόξα

სწორი იხ. „ყოველიერთ სამთავე ამათ გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ“

- სწორი დიდებულებაჲ და საუკუნო 5
1. συνδιακονίζουσα ἡ μεγαλειότης
  2. συναΐδιος μεγαλειότης
  3. συναΐδιος ἡ μεγαλειότης
  4. ἴση ἡ μεγαλοσύνη καὶ αἰώνιος

- სწორი მამისა ღმრთეებისა 25 1.2.3. ἴσος τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα
4. ἴσος οὖν ἐστὶ τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν Θεότητα

უ

უბიწოდ 32

უეჭუელად 1 1. ἀμφιβολίας ἕκτος, 2. ἀνάμφιβόλως, 3. ἀνευ δισταγμοῦ

უკანასკნელთა ჟამთა 23

უკანასკნელი იხ. „სამებასა შინა არავისა ყოფა გინა პირველისა ...”

უკუე იხ. „ესე უკუე“

უმრწემესი მამისა კაცებითა 25 1. ἦπταν τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα
2. ἐλάτωνα τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα
3. ἐλάττων τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα
4. ἐλάττων δὲ τοῦ Πατρὸς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα

უფალთა თქუმისა არა თავს-დება იხ. „სამთა ღმერთთა და სამთა უფალთა ...”

უფალი მამა 12 1. 2. 3. 4. Κύριος ὁ Πατήρ

უფალი სული წმიდა 12 1. 2.3. 4. Κύριος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

უფალი ძე 12 1. 2. 3. 4. Κύριος ὁ Υἱὸς

უფალნი იხ. „არა სამნი უფალნი“

უფლად აღსარება იხ. „თითოეულად თვთეულისა გუამოვნებისა ...”

უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განჯორციელებისა
მტკიცე სარწმუნოება ყოფა 21

1. τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βεβαίως πιστεύη
2. τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ σάρκωσιν πιστῶς κατέχειν
3. τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθῶς πιστεύσῃ
4. τὴν σάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σοτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀρθῶς πιστεύειν

ქ

ქმნა იხ. „კეთილ ქმნა“

ქონება 1 1. κρατῆσαι, 2. κατέχειν, 3. κρατεῖν, 4. κρατῆσαι

ქრისტე იხ. „ერთ ყოფა ქრისტესა”

ქრისტე, ძე ღმრთისა იხ. „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისაა”

ქრისტეს განჯორციელებისა მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და
ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ...”

ქრისტე ყოფა იხ. „ღმრთისა და კაცისა ერთ ქრისტე ...”

ქრისტესა არა შეცვლა ჯორცად 27 1. εἰς δὲ οὐ τροπῆ Θεότητος εἰς σάρκα
2. οὐ τῆς Θεότητος μεταβληθείσης εἰς σάρκα
3. εἰς δὲ οὐ τροπῆ τῆς Θεότητος εἰς σάρκα
4. εἰς δὲ οὐ τραπίεσα ἢ σαρξ

ქრისტიანობად თქუმა იხ. „ჭეშმარიტად ქრისტიანობად თქუმა”

ღ

ღმერთ და კაც ყოფა 22 1. 3. 4. Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐστὶ, 2. Θεὸν καὶ ἄνθρωπον εἶναι
ღმერთად და უფლად აღსარება იხ. „თითოეულად თუთოეულისა გუამოვნებისა ...“
ღმერთთა და სამთა უფალთა თქუმისა არა თავს-დება იხ. „სამთა ღმერთთა და
სამთა უფალთა ...“

ღმერთი იხ. „ამაღლება ღმრთისა“; „არა სამნი ღმერთნი“; „ერთი ღმერთი“;

„უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისა“ „ჭეშმარიტ ყოფა...“

ღმერთი და კაცი 26 1. Θεὸς ὑπάρχει καὶ ἄνθρωπος 2. Θεὸς ἐστὶ καὶ ἄνθρωπος

3. Θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐστὶν 4. ὑπάρχει Θεὸς καὶ ἄνθρωπος

ღმერთი და მამა ყოვლისა მპყრობელი 30 1. τὸν Θεὸν καὶ Πατρὸς τὸν παντοκράτορος
ღმერთი და სრული კაცი იხ. „სრული ღმერთი ...“

ღმერთი დაუბადებელი არსებისაგან მამისა 23

1. Θεὸς ἐστὶν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς

2. Θεὸν ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ

3. Θεὸς ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ Πατρὸς

4. Θεὸς ἐστὶν ἐκ τῆς οὐσίας Πατρὸς

ღმერთი სამებით იხ. „ერთი ღმერთი სამებით“

ღმერთი მამა 11 1. 2. 3. 4. Θεὸς ὁ Πατὴρ

ღმერთი სული წმიდა 11 1. 2. 3. 4. Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

ღმერთი ძე 11 1. 2. 3. 4. Θεὸς ὁ Υἱὸς

ღმრთეებად იხ. „სწორი მამისა ღმრთეებითა“

ღმრთეებისა მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა ერთყოფა 5

1. Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶ Θεότης

2. τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος μία ἐστὶ Θεότης

3. Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶν ἡ Θεότης

4. τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μία ἐστὶν ἡ Θεότης

ღმრთისა და კაცისა ერთ ქრისტე ყოფა 28 1. Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐστὶ Χριστὸς

2. ὁ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐστὶ Χριστὸς

3. θεᾶνθρωπος εἷς ἐστὶ Χριστός

4. Θεὸς καὶ ἄνθρωπος εἷς ἐστὶν ὁ Χριστός

ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განკორციელებისა მტკიცე

სარწმუნოება ყოფა იხ. „უფლისა და ღმრთისა და
მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს განკორციელებისა ...“

ჟ

ყოველთა კაცთა აღდგომა ჳორცითა 31

1. ἄνθρωποι ἀναστήσονται σὺν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν
2. οἱ ἄνθρωποι ἀναστήσονται μετὰ τῶν ἰδίων σωμάτων
3. οἱ ἄνθρωποι ἀναστήσονται μετὰ τῶν σωμάτων αὐτῶν,
4. πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοι ἄνθρωποι ἀναστήσονται

ყოვლადღლიერი იხ. „ერთი ყოვლადღლიერი“

ყოვლადღლიერი მამაჲ 10 1. 4. παντοκράτορ ὁ Πατήρ, 2. 3. 4. παντοδύναμος ὁ Πατήρ

ყოვლადღლიერი სული წმიდაჲ 10 1. 4. παντοκράτωρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

2. 3. 4. παντοδύναμον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον

ყოვლადღლიერი ძე 10 1. 4. παντοκράτωρ ὁ Υἱὸς, 2. 3. 4. παντοδύναμος ὁ Υἱὸς

ყოვლადღლიერნი იხ. „არა სამნი ყოვლადღლიერნი“

ყოვლითურთ 28 1. εἰς καθόλου 2. εἰς παντελῶς 3. εἰς πάντελεως

იხ. „ესრეთ ყოვლითურთ“

ყოვლითურთ ამათ სამთა გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა და სწორ 18

1. ὅλοι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις συνδιασινίζουσαι ἑαυταῖς εἰσι καὶ ἴσαι
2. τρία πρόσωπα συναῖδια ἑαυτοῖς ἔστι, καὶ διὰ πάντων ἴσα
3. πᾶσαι αἱ τρεῖς ὑποστάσεις συναῖδιοι εἰσιν ἑαυταῖς καὶ ἴσαι
4. αἱ τρεῖς ὑποστάσεις αἰωσιὸί τέ εἰσι καὶ ἴσαι εἰς πάντα

ყოვლისა იხ. „პირველ ყოვლისა“

ყოვლისა მპყრობელი იხ. „ერთი ყოვლისა მპყრობელი“; „ღმერთი და მამაჲ ...“

ყოვლისა მპყრობელი მამაჲ 8

ყოვლისა მპყრობელი სული წმიდაჲ 8

ყოვლისა მპყრობელი ძე 8

ყოვლისა მპყრობელნი იხ. „არა სამნი ყოვლისა მპყრობელნი“

ყოფა 3; 6; 18 1. 2. 3. 4. ἔστιν იხ. „ვითარცა ზემოთქუმულ ყოფა“; „სულისა სიტყვრისა
...“; „უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა იესუ ქრისტეს ...“;

„ღმერთ და კაც ყოფა“ „ღმრთისა და კაცისა ერთ ...“; „ჯერ ყოფა...“
ყოფა არა შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით იხ.

„სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით ...“
ყოფა არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან
მხოლოდსა ყოფა ...”

ყოფა განშჯად იხ. „მოსლვა ყოფა განშჯად”
ყოფა და სწორ იხ. „ყოვლითურთ სამთავე ამათ გუამოვნებათა საუკუნო ყოფა ...”
ყოფა პირველისა, გინა უკუანასკნელისა იხ. „ამას სამებასა შინა არავისა ყოფა ...”
ყოფა ქრისტესა იხ. „ერთ ყოფა ქრისტესა”
ყოფა ღმრთისა იხ. „ყოფა ღმრთისა ... ”

უ

შეერთებითა გუამოვნებისაჲთა 28 1. ἐνώσει ὑποστάσεων 2. τῆ τοῦ προσώπου ἐνότητι
3. ἐνότητι τῆς ὑποστάσεως 4. ἐνώσει τὸ καθ' ὑπόστασιν

შერევნა გუამოვნებისა იხ. „არა შერევნა გუამოვნებისა”

შერევნითა ბუნებათაჲთა იხ. „არა შერევნითა ...”

შეუგინებელად 2 1. ἀμαμιν, 2. ἀπαράθραυστον, 3. ἀμύμητον, 4. ἀφθονον

შეუგინებელად 32 1, 2, 3 βεβαίως 4. ἀμύμητον

შექმნით, არცა დაბადებით, არცა შობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული

წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით ...”

შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა
არა შექმნილ ...”

შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ, არცა შობილ იხ. „მამისა არავისგან შექმნულ
ყოფა, არცა დაბადებულ ...”

შეცვლა კორცად იხ. „არა შეცვლა ...”

შთაჯდომა ჯოჯოხეთად 29 1. 2. κατελθὼς εἰς τὸν ἄδην 3. κατήλθει εἰς ἄδου

შინა არავისა ყოფა პირველისა, გინა უკუანასკნელისა იხ. „ამას სამებასა შინა
არავისა ყოფა პირველისა, ...”

შობით იხ. „ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ ...”

შობით, არამედ გამოსლვით იხ. „სული წმიდისა მამისაგან ყოფა არა შექმნით,
არცა დაბადებით ...”

შობილ იხ. „მამისა არავისგან შექმნულ ყოფა, არცა დაბადებულ ...”

შობილი იხ. „პირველსაუკუნეთა ...”; „ქუეყანასა ზედა შობილი”

ჩ

ჩუენდა იხ. „ჯერ ყოფა ...”

ჩუენდა საუკუნოდსა ცხორებისა იხ. „ჯერ ყოფა ჩუენდა საუკუნოდსა ცხორებისა”

ჩუენი იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისა იხ. „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ძე ღმრთისა”

ჩუენისა იხ. „ცხორებისათვის ჩუენისა”

ჩუენისა იესუ ქრისტეს განკორციელებისა მტკიცე სარწმუნოება ყოფა იხ.

„უფლისა და ღმრთისა და მაცხოვრისა ჩუენისა ...”

ჩუენისა ცხორებისათვის იხ. „ვნება ჩუენისა ...”

ც

ცეცხლსა საუკუნესა 31 1. εις πῦρ αἰώνιον 2. 3. εις τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον

4. εις αἰωνίου· κολάσεως

ცხორებად 1 1. 2. 3. 4. σωθῆναι, იხ. „ჩუენისა ცხორებისათვის”; „ჯერ ყოფა

ჩუენდა საუკუნოდსა ცხორებისა”

ცხორებად საუკუნოდ იხ. „წარსლვა ცხორებასა საუკუნოსა”

ცხორებად წმიდისა სამებისათვის, ესრეთ დიდებისმეტყუელებად იხ. „ვნება

ცხორებისა წმიდისა სამებისათვის ...”

ცხორებისა ვერ ძალ-დება 1. σωθῆναι οὐ δύνησεται 2. οὐχ .οἷός τε ἔσται σωθῆναι.

3. σωθῆναι οὐ δύνησεται. 4. σωθῆναι οὐ δύναται 32

ცხორებისათვის იხ. „ვნება ჩუენისა ...”

ცხორებისათვის ჩუენისა 23

ცხოველი 30 1,2,3,4 ζῶντας

ძ

ძალ-დება იხ. „ცხორებისა ვერ...“

ქე 6 1. 2. 3. 4. ὁ Ἰῶς, იხ. „დაუბადებელი ქე“; „ერთი ქე“; „საუკუნოდ ქე“; „სხუა ყოფა ძისა“; „უფალი ქე“; „ღმერთი ქე“; „ყოველადქლიერი ქე“; „ყოველისა მპყრობელი ქე“; „არა სამნი ძენი“

ქე ღმრთისაჲ იხ. „უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე, ქე ღმრთისა“

ძისა და სულისა წმიდისა ერთ ყოფა იხ. „ღმრთეებისა მამისა და ძისა და წმიდისა წმიდისა სულისა ერთ ყოფა“

ძისა მამისაგან მხოლოდსა ყოფა არა შექმნილ, არცა დაბადებით, არამედ შობით 15

1. Ὁ Ἰῶς ἀπὸ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐστὶν οὐ πεποιημένος, οὐδὲ δεδημιουργημένος, ἀλλὰ γεγεννημένος
2. Μόνος Ἰῶς παρὰ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐστὶν οὐ ποιηθεὶς, οὐ κτισθεὶς, ἀλλὰ γεννηθεὶς
3. Ὁ Ἰῶς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς μόνου ἐστὶν, οὐ ποιητὸς, οὐ κτιστὸς, ἀλλὰ γεννητὸς
4. Ὁ Ἰῶς ἀπὸ τοῦ Πατρὸς ἐστὶν οὐ ποιητὸς, οὐ κτιστὸς, ἀλλὰ γεννητὸς

ძლიერება იხ. „ერთი ძლიერებაჲ“

¶

წარსლება ცხორებასა საუკუნესა 31

1. εἰσελεύσονται εἰς ξαῖν αἰῶνιον 2. εἰς τὴν αἰῶνιον ἀπελεύσονται ξαῖν

3. πορεύσονται εἰς ζαῖν αἰῶνιον 4. πορεύσονται εἰς αἰωνίους κολασεις

წარწყმელა 2

1. 2. 3. εἰς τὸν αἰῶνα ἀπολείται,

4. αἰῶνον ἐνήσει τὴν ἀπάλειαν

წმიდაჲ სამებაჲ, ესრეთ დიდებისმეტყუელება იხ. „ნებება ცხორებისა წმიდისა სამებისათჳს ...“

წმიდაჲ 32

წმიდაჲ მოციქულნი 32

‡

ჭეშმარიტად ქრისტიანობად თქუმა 13 1. Χριστιανική ἀλεθεία ἀναγκαζόμεθα
 2. ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς ἀλεθείας ἀναγκαζόμεθα
 3. τῆ Χριστιανικῆ ἀληθείᾳ βιαζόμεθα
 4. Χριστιανική ἀληθείᾳ συηγοροῦμεν

ჭეშმარიტად ყოფა ღმრთისა 26 4. ὄντως ἀληθινὸς ὑπάρχει Θεὸς

ჭეშმარიტი იხ. „კაცი ჭეშმარიტი“

ბ

ხილული არსებისაგან დედისა იხ. „კაცი ხილული ...“

ხოლო 1 1. 2. 3. 4. ἀλλὰ, 2 1. 2. 3. δὲ, 4. οὖν

ჟ

ჯერ ყოფა ჩუენდა 21 1. 2. 3. 4. ἀναγκαῖον

ჯოჯოხეთად იხ. „შთაჯდომა ჯოჯოხეთად“

კ

კორცისაგან კაცობრივისა 24 1. 2. 3. 4. ἐκ ... ἀνθρωπίνης σαρκὸς

კორცად იხ. „ქრისტესა არა შეცვლა...“

კორცითა იხ. ყოველთა კაცთა აღდგომა...“

კორცთასა ერთ კაც ყოფა იხ. „სულისა სიტყურისა ...“

იმის გამო, რომ შეიძლება დაინტერესებული კომპეტენტური პირისათვის მოცემული ძველბერძნული ორიგინალის ტექსტოლოგიური ტენდენციები უფრო საინტერესო ყოფილიყო, ჩვენ გადავწყვიტეთ თარგმანის ტერმინების ბერძნული შესატყვისობები უცვლელი სახით გადმოგვეტანა.

ხელნაწერის აღწერილობა: A-627, ქალაქი, 15/16, ტყავადაკრული, 416ფ.,
ბოლო აკლია, მხედრული, 1758-60 წწ-ში
მზეჭაბუკ ორბელიანის მიერ.

ანასტასი სანატრელისა პატრიარქისა დიდისა ანტიოქისა, და კირილე ალექსანდრიელისა,
განწესება სარწმუნოებისა და კითხვა-მიგება ღმრთისმეტყველებისათვის

(6v) კითხვა: რომლისა სარწმუნოებისა ხარ? 1.1

მიგება: ქრისტიანე ვარ. 1.2

კითხვა: რად არს ქრისტიანე? 2.1

მიგება: რომელიცა ღმრთისა თანა, და მართლმორწმუნეობით ცხონდების, და კეთილ
სახედ(7r) იქცევის. 2.2

კითხვა: ღმრთისმეტყველებისათვის რაოდენსა ბუნებასა აღიარებ? 3.1

მიგება: ერთსა ბუნებასა აღვარებ. 3.2

კითხვა: რომელსა? 4.1

მიგება: ღთაებისასა. 4.2

კითხვა: რად არს ღმერთი? 5.1

მიგება: ღმერთი არს არსება უმიზეზო და მიზეზი ყოველთა. ესე იგი არს ყოვლადძლიერი
და ყოვლისა შემქმნელი და ყოვლისა მიზეზისა და ბუნებისა და უზეშთაეს ბუნებისა.
5.2

კითხვა: ვითარ იცნობების მამა ძისაგან? 6.1

მიგება: გვამოვნებითა, უნადგან მამა არს უშობელი. 6.2

კითხვა: ვითარ იცნობების ძე მამისაგან? 7.1

მიგება: გვამოვნებისაგან, უნადგან ძე არს შობილი. 7.2

კითხვა: ვითარ იცნობებისა სულიწმიდა მამისა და ძისაგან. 8.1

მიგება: გვამობნებრ, უნადგან(7r) არს გამომავალი. 8.2

კითხვა: ვითარ გრწამს? 9.1

მიგება: მრწამს ერთი ღმერთი მამა და ერთი ღმერთი მისგან შობილი ძე და ერთი ღმერთი სული წმინდა მამისაგან გამომავალი. 9.2

კითხვა: რად არს არსება? 10.1

მიგება: არსება არს თვთ თავთ თვისით მყოფ, და არა მოქნე სხვსა შემტკიცებისა. 10.2

კითხვა: რაოდენსა გვამოვნებასა აღიარებ ღთაებისათუს? 11.1

მიგება: სამსა აღვარებ გვამოვნებასა, მამისა და ძისა და სულისა წმიდისასა. 11.1

კითხვა: რად არს გვამოვნება? 12.1

მიგება: პირება თანაარსი, ხატი ბუნებისა, ხოლო პირებათა ვიტყვთ ღმრთისათუს უსხეულოთა და უფეროთა. 12.2

კითხვა: რად არს განთვსება თითულისა სამთა მათ გვამოვნებათა და შეერთება? 13.1

(8r)მიგება: განთვსება არს მამისა უშობელობა, და ძისა შობილება, და სულისა წმიდისა გამომავლობა, ხოლო შეერთება მათ ღთაება და მეუფება. 13.2

კითხვა: ქრისტეს განვორციელებისა განგებისათუს რაოდენთა ბუნებათა აღიარებ? 14.1

მიგება: ორთა ბუნებათა აღვარებ, ერთსა მას ღმრთაებისასა და მეორესა კაცებისასა. 14.2

კითხვა: რად არს ნება ღმრთისა? 15.1

მიგება: ნება ღთისა არს, რომელმან განწმიდნა კეთროვანი, ხოლო ჯერ უნს უწყებად ჩუენდაცა ქრისტესა ნებისა მისისა, და საქმიც მის საღმთოსა, ვთარ იგი კეთროვანსა მას რქვა, მნებავს, განწმიდენი. 15.2

კითხვა: რად არს საღმთო საქმე? 16.1

მიგება: ესე არს(8v) საღმთო, რამეთუ ყოველთა კაცთა ნებავს ცხორება და მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მისვლა. 16.2

კითხვა: რად არს ნება კაცებისა? 17.1

მიგება: ნება კაცებისა არს, რომელმან ითხოვა სმად, ვითარცა იგი ჯვარსა ზედა. 17.2

კითხვა: რა არს საქმე კაცობრივ? 18.1

მიგება: კაცობრივ საქმე არს, რომელი ვლოდა გზათა და დასვრა და სხვანი მსგავსნი ამისნი. 18.2

კითხვა: რაოდენსა გვამოვნებასა აღიარებ განვორციელებისათუს? 19.1

მიგება: ერთსა გვამოვნებასა აღვარებ, რამეთუ იგივე ერთი არს ძე ღმრთისა და ძე ქალწულისა. 19.2

კითხვა: ვითარ ეზიარების ძე მამასა და სულსა წმიდასა? 20.1

მიგება: ზიარ უკვე მათდა არს ძე სამღთოთა ბუნებითა, ჳნადგან სრული ღმერთი არს.
20.2

კითხვა: ჳთარი(9r)თა ჳიარებითა ეზიარების კაცთა? 21.1

მიგება: ბუნებითა მით გვაძოვნებისა მისისათა, ჳნადგან და კაციცა არს სრული. 21.2

კითხვა: რასათჳს განჯორციელდა ძე და არა მამა, გინათუ სული წმინდა. 22.1

მიგება: რათა დაიცვას მან თჳთება იგი გვაძოვნებისა თჳსისა და რათა იყოს იგი ვითარცა
ცათა შინა ძედ და ეგრწეთვე ძედ ქვეყანასაცა ჳედა, ამინ. 22.2

ხელნაწერის აღწერილობა: s- 2406, XVIII, 90 ფ., 10,5/16, ქაღალდი,

ტყავადაკრული ტვიფრული ყდა, მხედრული,
დაწერილია ტიმოთე გაბაშვილის ხელით,
ასოები მთავრული, სათაურები ნუსხა-ხუცურით,
სინგურით, I თავს აკლია, დაუწერელია მთელი
რიგი ფურცლებისა.

მისივე წმიდისა მამისა ჩუენისა ანასტასი პატრიარქისა ანტიოქისა სიტყუად კითხვა-
მიგებითი საღმრთოსა გულისჯმისყოფისათჳს

კითხვა: ვინ დაგბადა შენ? 1.1

მიგება: ღმერთმან დამბადა მე. 1.2

კითხვა: ვინ არს ღმერთი? 2.1

მიგება: ესე არს ღმერთი, ჩუენი დამბადებელი, რომელმან შექმნა ცანი და ქვეყანა და არს
მფარველ და მეურნე, ჳთარცა თვით უფალი, დამპყრობელი არსთა. 2.2

კითხვა: რასათჳს დაგვბადა, ანუ რასათჳს გვფარავს ჩუენ? 3.1

მიგება: ამისთვის, რათა ვიცნობდე დაბადებულთა მიერ დამბადებელსა, მიყუარდეს და
ემსახურებდე სოფელსა ამას და საუკუნოსა მას(122v) და ამისთვის სასუფეველისა მკუდრად
გამოეშნდებოდე. 3.2

კითხვა: ღმერთსა ჩუენებრივ ანაგები და გვარი აქვს ანუ არა? 4.1

მიგება: არა, არამედ ერთი რამე უცხო და სხეულმიუღებელი უნივთო წმიდა სული არს.

4.2

კითხვა: სადა არს ღმერთი? 5.1

მიგება: ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა და ყოველთა ალაგთა შინა და აღმავსებელი ყოველისავე. 5.2

კითხვა: რასათუს უმეტესად ცათა შინა უტყუთ ღმერთსა? 6.1

მიგება: ამისთვის, რამეთუ ცათა შინა ცხადად იხილვების წმიდათა ანგელოზთაგან. 6.2

კითხვა: რაოდენად ითქმინ ღმერთი? 7.1

მიგება: ერთად ითქმის ღმერთი, რამეთუ ესე აღვარები ჭეშმარიტ არს, არამედ უნდგან ცხოველ არს ღმერთი სიტყვისა მქონებელი და სულისა წმიდისა, ამისთვის (123r) სამგვამოვნად აღირების წმიდა სამება. 7.2

კითხვა: უკეთუ სამი გვარი არს, რასათვის სამი ერთი ღმერთი არს და არა სამნივე? 8.1

მიგება: ამისთვის, რამეთუ აქვს ერთი ბუნება ღვთაებრივი. 8.2

კითხვა: რომელ არს უფროეს, მამა, ანუ ძე, ანუ სული წმიდა? 9.1

მიგება: რამეთუ არა არს მათ შორის უფროს-უმცროსობა, ამისთვის, რამეთუ სამნივე გვამნი ურთიერთს შორის დატევილი არიან, ღვთაებრივ გვამნი იგი საუკუნენი. 9.2

კითხვა: რომელთა უძლიერეს უტყუთ, ანუ რომელთა უბრძნეს, ანუ რომელთა უმეტეს სესიერ? 10.1

მიგება: ესე გვამნი წმიდისა სამებისანი, სამნი ყოველსავე შინა სისრულესა, თანასწორ არიან და არა არს მათ შორის განსხვავება. 10.2

კითხვა: სამთა ღვთაებრივთა გვამთაგან, რომელი გვამი(123v)განკაცნა? 11.1

მიგება: მეორე გვამი, რომელ არს ძე. 11.2

კითხვა: რამე ჰყო განკაცებითა? 12.1

მიგება: მიიღო სული და ჳორცნი კაცობრივნი და ყოველითავე კაც იქმნა, თუნიერ ცოდვისა. 12.2

კითხვა: ვისგან მიიღო? 13.1

მიგება: უბიწოსა ქალწულისა მარიამისგან და ღვთისმშობელისა, სულისა მიერ წმიდისა. 13.2

კითხვა: ვინ იყო ქალწული მარიამ? 14.1

მიგება: ტომი წინაწარმეტყუელისა დავითისი, რომლისაგან იშვა უფალი და ეწოდა იესო, რომელი ითარგმანების მაცხოვარი. 14.2

კითხვა: განკორციელებულსა ძესა ღმრთისასა რა ეწოდა? 15.1

მიგება: იესო ქრისტე, მკნეელი ჩუენი, ჳესმარიტი ღმერთი და ჳეშმარიტი კაცი. 15.2

კითხვა: ამას ქრისტესა შინა ღმრთაებაც არის და კაცებაცა? 16.1

მიგება: ჰე, ჰეშმარიტად. ამისთვის ორი ბუნება, შეერთებული ღმრთისა და კაცისა მიიღების, და ერთი ბუნებაცა სიტყვსა ღმრთისა, განკორციელებული, წმიდისა კირილესებრ, გვამისა ერთობისათვის. 16.2

კითხვა: რასათვის განკაცნა? 17.1

მიგება: რათა გვიკისნეს სიკვდილისა და ჯოჯოხეთისაგან სიკვდილითა თვისითა და ღირს გვეოს შესვლად სასუფეველად. 17.2

კითხვა: რომელსა დღესა გამოეცხადა იესო ქრისტე მოგვთა? 18.1

მიგება: იანვარს ექვსსა. 18.2

კითხვა: რომელსა დღესა ნათელს-ილო ქრისტემან? 19.1

მიგება: მოგვთა ხილვისა შემდგომად ოცდაათისა წლისამან ნათელს-ილო კუალად იანვარსა ექვსსა და ამის შემდგომად სახარება სასუფეველისა უქადაგა, და ჯვ(126)არსა დაემსჭვალა და აღდგა მკვდრეთით და ამადღა ზეცას. 19.2

კითხვა: აწ სადამე არს განკორციელებული იესო ქრისტე? 20.1

მიგება: ღთაებრ ყოველგანვე არს აღმავსებელი ყოველთა და კაცობრივ ზეცას მჯდომარე არს მარჯვენით მამისა, და ქვეყანასა ზედა წმიდასა შინა ზიარებასა საიდუმლოთასა. 20.2

კითხვა: რაოდენნი წელნი ადასრულნა ქუეყანასა ზედან? 21.1

მიგება: ადასრულნა ქუეყანასა ზედა ოცდაათცამეტი წელიწადი და სამი თვე. 21.1

კითხვა: რომელსა დღესა დამოეკიდა ჯვარსა და მოკვდა? 22.1

მიგება: წმიდასა და ღიღსა პარასკევსა. 22.2

კითხვა: რაჟამს იესო ქრისტე მოკვდა და უხრწნელი გვაში მისი საფლავად დადგეს განღობილი(127), სული მისი სად წარცდა? 23.1

მიგება: შთაქდა განღობილი ჯოჯოხეთად. 23.2

კითხვა: რასათვის შთავიდა ჯოჯოხეთად? 24.1

მიგება: სულთათვის მამადმთავართა და წინაწარმეტყველთა და მართალთა სულებისა, რომელთა ჰრწმენეს მათდა დასახსნელად და რომელნიცა ტყვე იყვნეს ეშმაკისა მიერ. 24.2

კითხვა: განღობილმან სულმან ქრისტესმან მეუფემან ჯოჯოხეთსა შინა მყოფნი ყოველნი დაიხსნა, ანუ არა ყოველნი? 25.1

მიგება: არა, არამედ მორწმუნენი და მომლოდნენი ქრისტეს მოსლვისანი 25.2

კითხვა: რაჟამს სულმან ქრისტესმან განათავისუფლნა ჯოჯოხეთით სულნი, ამის შემდგომად სად წარვიდა? 26.1

მიგება: თუსთა კორცთავე შორის მიიქცა, სადა მდებარე იყო წმიდა და უხრწნელი გვაში მისი (128) და კუალად ცხოველი, ვითარცა ღმერთი, აღდგა მკვდრეთით. 26.2

კითხვა: რომელსა დღესა აღდგა? 27.1

მიგება: შემდგომად სიკვდილისა მესამესა დღესა აღდგა განთიად ერთშაბათისა და გამოეცხადა მარიამს და მოციქულთა. 27.2

კითხვა: რომელსა დღესა ამაღლდა? 28.1

მიგება: აღდგომითგან მეორმოცესა დღესა ამაღლდა და შემდგომად მეათისა დღისა სიონს შინა გარდამოუვლინა სული ყოვლადწმიდა. 28.2

კითხვა: სიტყვსა ღმრთისა გარდამოსლვა ქალწულისა მარიამისგან, განწორციელება, ჯვარცმა, სიკვდილი და დაფლვა ნებსით იყო თუ არა? 29.1

მიგება: ჰე, ნებსით იყვნეს ესენი, რამეთუ თავს იხსნა სახიერებით კაცთმოყვარებისათვის და საღმრთოთა კორცთა მიუშვებდა ბუნებისა სჯულთაებრ. 29.2

კითხვა: აწ ამისათვის უწყით სიტყვად და მეორედ (129) მოსლვისათა, ცხადად მოვალს იესო ქრისტე, ანუ არა? 30.1

მიგება: ჰე, ჭეშმარიტად ცხადად მომავალ არს ჟამთა დასასრულთა გამოძიებად და მიგებად თუთეულთა საქმეთა, რომელნი ქმნეს სოფელსა შინა. 30.2

კითხვა: ყოველნივე იხილვენ კაცობრივ მეუფესა ქრისტესა, ანუ არა? 31.1

მიგება: ჭეშმარიტად იხილვენ განკაცებულსა სიტყვასა ღმრთისასა და თვითცა მითვე კორციოთა აღდგებიან, რომელნი აქა ემოსნეს და წარდგებიან შიშითა დიდითა წინაშე საყდრისა ქრისტესისა. 31.2

კითხვა: შემდგომად განსჯისა სადა წარვლენ? 32.1

მიგება: ცოდვილნი ჯოჯოხეთად, ცეცხლად საუკუნოდ გამოუწსნელად, და მართალნი აღვლენ საუკუნოდ სასუფეველად და ხილვა პირისა ღმრთისა ეხარების. 32.2

კითხვა: მეორედ მოსლვისა განსჯისა სამართალი (130) უნათგან ეგრეთ არს მართალთათვის და ცოდვილთათვის, აწ პირველი მეორედ მოსლვისა სულთათვის განსჯა არსაა, ანუ არა? 33.1

მიგება: არს ჭეშმარიტად. რაჟამს სული კაცისა განვალს ამიერ სოფლით, უთარისაცა მოქმედ არს, ეგრეთ მიეგება კეთილი, ანუ ბოროტი, რამეთუ მართალნი და ღირსნი და წმიდანი მსწრაფლ სულთა სასუფეველად აღვლენ და მეოხ არიან ჩვენთვის და ითხოვენ სოფლისათვის მშუდობასა, და რომელთაცა სცოდეს, არამედ მიიქცენ სინანულად და აღუარეს სულიერსა მოძღვარსა და აღთქმა ყვეს ცოდვათა მათთა და განწესებული კანონიცა შეიტკბეს დადებული მოძღვრისაგან, შესტირნეს და მჭურვალედ ევედრნეს მოწყალესა, ხოლო იწყეს კანონისაცა გულისმოდგინედ აღსრულება, გარნა უდრე კანონისა აღსრულებადმდე ეწია სიკუდილი (131) და ვერ უსწრო კანონისა სრულად აღსრულებასა, ესეუთარნი მყის სასუფეველად ვერ აღვალს, არამედ აქეთგან წმიდათა ეკლესიათა ვედრებითა და წმიდისა მსხვერპლისა შეწირუთა მღვდელმთავათაგან და მღვდელთა თუსთა

და მეგობართა ქველისსაქმითა და გლახაკთა ხვაიშნითა და მრავლითა კაცთმოყვარებითა ღმრთისადთა აღვალს სასუფეველად. 33.2

კითხვა: ხოლო რომელთა შუდნი მომაკვდინებელნი ცოდვანი სცოდეს, ანუ სრულიად, ანუ მოკლებით და ესენი აღუარნეს მოძღვარსა და აღთქმანიცა ყვნეს, გარნა კუალად მათვე ცოდვათა შინა აღერინეს და ეგვეითართა უცნაურად შეემთხვა საწყალობელად სიკვდილი? 34.1

მიგება: შიმე, ვითარცა თქვა ესევეითართათვს წინაწარმეტყველმან: სიკვდილი ცოდვილთა ბოროტ არსო, იგინი მსწრაფლ ეშმაკთა მიერ წარისხმიან და ჯ(132)ოჯოხეთად ბნელად გარესენელად მიიწევან, სადღა არღა არს გამოკსნა მუნით და მიეცეს საუკუნესა სატანჯველსა, რომელი განმზადებულ არს ეშმაკისათვის და ანგელოზთა მისთათვის, სადა მატლი მათი არა მოაკლდეს და ცეცხლი არა დაშრტეს, რამეთუ ესევეითართათვს მსხვერპლისა შეწირვა და მღვდელთაგან მართლმადიდებელთა მიცვალებულთა თანა მოკსენება მამათაგან არა გუსწავიეს, არამედ დაუტოებთ ესევეითართა განუსაზღვრებელსა მოწყალებასა და კაცთმოყვარებასა ღვთისა თანა. 34.2

კითხვა: ვინათგან ძემან ღმრთისამან ჯერ-იჩინა ჯვარცმა და სიკვდილი და დათხევა სისხლისა კაცთმოყვარებისათვის, რასათვს ყოველნი ქრისტიანენი სასუფეველსა არა აღვლენ? 35.1

მიგება: ამისთვის, რამეთუ არა ყოველთა ნებავს გულითა სასუფეველი და არა მოშიშ არიან ბრძანებისა ღმრთ(133)ისა, არამედ თვისსა ნებასა და ეშმაკის და სოფლის მოყვარებისა შედგომილ არიან და ამათ ესევეითართათვის დაეყენებიან შესვლად სასუფეველად. 35.2

კითხვა: რომელნი არიან იგინი, რომელნიც დასჯად და წარსაწყმედელად მიეცემიან? 36.1

მიგება: იგინი არიან, რომელნიცა ღმერთსა მძიმედ შესცოდებენ და ამისა შემდგომად უნანელად მოკედებიან. 36.2

კითხვა: თუ რად არს წარწყმედა, განგვმარტე. 37.1

მიგება: ესე არს განვრდომა ხილვისაგან პირისა ღმრთისა სასუფეველად და ჯოჯოხეთს ეშმაკისთანა საუკუნო სატანჯველი. 37.2

კითხვა: რაოდენსა ჟამსა იყოფებიან სატანჯველსა შინა? 38.1

მიგება: სამარადისო და ვიდრე უკუნითი უკუნისამდე. 38.2

კითხვა: რომელნიცა ჯოჯოხეთსა წარვლენ, სულით წარვლენ ანუ ჳორციით? 39.1

მიგება: (134)ჟამადმდე მეორედ მოსლვისა სულითა წარვლენ, ხოლო ჟამსა მეორედ მოსლვისასა სულით და ჳორციით. 39.2

კითხვა: ჟამთა მეორედ მოსლვისათა ყოველნივე კაცნი სწორედ აღღებებიან, ანუ არა? 40.1

მიგება: ყოველნივე სწორებით აღვსდგებით, არამედ წმიდანი შვენიერი იქმნებიან და დიდებულნი, ხოლო ცოდვილნი დუხჭირნი და დაბნელებულნი. 40.2

კითხვა: ვინცა ღირსებით გარდავლის სოფელსა ღმრთისა სათნოსა ცხორებასა აღასრულებს, იგი სამარადისოდ სად წარვაღს? 41.1

მიგება: სასუფეველსა აღვაღს და სამარადისოდ იხილავს ცხადად და ყოველთა წმიდათა თანა იხარებს. 41.2

კითხვა: ვინცა კეთილსა ქრისტიანობასა შინა მიიცვალება, სული მისი სად წარვაღს? 42.1

მიგება: უკუეთუ სად გარდაუვდია თავისისა ცოდვების(135) ვალი კანონითა: ესევეთარი მსწრაფლ აღვაღს სასუფეველად და უკუეთუ თვისითა ცოდვათა კანონი და სინანული ვერ აღუსრულებია, და წადილი აღსრულებისა ჰქონებია, და უწყია სინანულად და აღთქმა უქნია ცოდვათა და კანონისა აღსრულებადმდე გარდაცვალებულ არს, ესევეთარნი ღმრთისა მოწყალებისა რაღსამე აღავსა იმყოფებიან და ჰგებენ წყალობისმოყვარე ღმერთი. ხოლო აქეთგან წმიდათა ეკლესიათა მოხსენებითა მსხვერპლისა შეწირვითა და ქველი საქმითა მოყვასთათა და მეგობართათა კუალად მრავალი მოწყალება ღმრთისა აგებს მამულისათვის სასუფეველსა წმიდათა თანა. 42.2

კითხვა: სასუფეველად აღუსვლელობისათვის სულისა ვითარი სინანული აღასრულოს კაცმან სოფლად ცხორებასა თვისისა. 43.1

მიგება: მრავალი საკანონო ჯერ არს, რათა გარდაივადოს სატანჯველთა ჯორ(136)ცთათა ქველის საქმითა და მოწყალებითა, მარხვითა და ლოცვითა და შენდობისა მიღებითა. 43.2

კითხვა: რამე უნდა ყოს კაცმან მოშორებისათვის სასუფეველისა? 44.1

მიგება: განშორება ცოდვათაგან და ქმნა კეთილისა, ვითარცა თქვა წინაწარმეტყველმან:ცოდვა მოკძულე და მოკმაგე, ხოლო სჯული შენი შევიყვარე და ამისა შემდგომად მჭურვალედ ვედრება ღმრთისა დიდისა სიმდაბლითა. ესევეთარნი სასუფეველს კუალად სასოებენ, ვითარცა ითქვა, სული შემუსრული და გული დამდაბლებული ღმერთმან არა შეურაცხოს. 44.2

კითხვა: რა არს ცოდვა? 45.1

მიგება: რომელიცა საქმე საძაგელ არს წინაშე ღმრთისა და განამწარებს მას. 45.2

კითხვა: ვითარ იქმს კაცი ცოდვასა? 46.1

მიგება: ესეუთარად: რამეთუ რასაცა ღმერთი უბრძანებს და ამცნებს, მას არა ჰყოფს და რომელსაცა ღმერთი დააყენებს და (137) წინააღმდეგომ არს ღმრთისა დამ მას ჰყოფს. 46.2

კითხვა: რომელითგან დააყენებს ღმერთი, ანუ იმა ცოდვასა რა ეწოდების? 47.1

მიგება: საქმიერი ცოდვა, ესე იგი არს გარდამავლობად შჯულისა. 47.2

კითხვა: რაოდენისა მიზეზითა იქმნების ცოდვა? 48.1

მიგება: სამითა ამით: ფიქრითა, სიტყვითა, საქმითა. 48.2

კითხვა: სიტყვით და საქმით ცოდვა აღვლად იქმნების, ესე უწყი მე, არამედ ფიქრითა ვთარ იქმნების, ესე მაუწყე მე. 49.1

მიგება: და უფროსად ფიქრით იქმნების ცოდვა, არამედ არს ორგვარად: პირველად, რაჟამს ინებებდეს და სწადდესა რამე საქმე და ფიქრობდეს მას(138); მეორედ, რაჟამს მრავალჟამს იწვართნის და ზედადსხედა იგემონებდეს ავთა რათმე ფიქრთა. 49.2

კითხვა: რაჟამს უნებლიეთ ბოროტი ფიქრი მოუკდეს გულსა კაცისასა და არა ნებსით სცოდავს, ანუ არა? 50.1

მიგება: უკეთუ მკნედ ეცადოს ფიქრისა მის განსდევნასა, მადლსა და ღვაწლსაცა დიდსა მოიგებს, და უკეთუ მცირედ დაშვრეს მათისა განდევნისათვის, ესე აღუაროს მოძღვარსა, რამეტუ არამკნე იყო მათისა განდევნისათვის. 50.2

კითხვა: რომელნი ცოდვანი არიან წინააღმდგომნი ღმრთისანი და შესაწუხებელნი მისნი? 51.1

მიგება: რამეთუ არიან დიდნი მომაკვდინებელნი ცოდვანი. 51.2

კითხვა: თუ რასა ეწოდების მომაკვდინებელი ცოდვა? 52.1

მიგება: ამას ეწოდება, რომელნიცა ღმრთისაგან განგვაშორებენ და ღმრთისმოყვარებასა განკლ(139)იან ჩვენგან და ეს ჯოჯოხეთისა მკუდრად გამოგვაჩენენ. 52.2

კითხვა: რომელნი არიან იგი ცოდვანი, რომელნიცა არა არიან მომაკვდინებელნი, არამედ მცირედნი. 53.1

მიგება: რამეთუ არიან მცირედნი შესანდობელნი ცოდვანი, სხვანი არა მომაკვდინებელნი, ვინათგან მცირედნი ცოდვანი არიან და შესანდობლადცა მცირედნი. 53.2

კითხვა: რასათვის დაშვრეს კაცი მათს განშორებასა. 54.1

მიგება: ჭეშმარიტად დიდად განფრთხობა უკმს კაცსა ამათისა განგდებისათვის, ამისთვის, რამეთუ ღმრთისა საწყენი არიან და განმაგრილებელნი ღმრთისმოყვარებისანი და მომაშადებელნი ცოდვათა მომაკვდინებელთანი. 54.2

კითხვა: რაოდენნი ღვაწლნი და სათნოებანი არიან, რომელნიცა სამარადისოდ მიეგოს კაცსა შობისათვის სასუფეველისა ცათასა. 55.1

მიგება: (141)სამნი არიან ესე: საეწმუნოება, სასოება, სიყვარული. 55.2

კითხვა: რად არს სარწმუნოება? 56.1

მიგება: სარწმუნოება არს ღმრთისაგან მომადლებული ბრწყინვალება სულისა ჩვენისა, რომელიცა მტკიცედ ჯერ არს რწმუნება, რაოდენსაცა წმიდა ეკლესია ჩვენი აღიარებს, რამეთუ ეკლესიასა გამოუცხადა ღმერთმან საღმრთოთა წერილთა მიერ და არავს შეაცთენს, არამედ ნანდვლ უტყუარ არიან და უკეთუ ეჭვთ და ნაცილად ჰგონებდეს სარწმუნოებასა დიდად და მომაკვდინებლად შესცოდებს ღმერთსა. 56.2

კითხვა: რა არს საღმრთო წერილი? 57.1

მიგება: საღმრთო წერილი არიან, რომელთაცა სამშვნველი ყოვლისა მპყრობელისა აუწ(141)ყებს და აღაწერინებს წერილთა, რომელ არს ძველი წერილი-დაბადება, და ახალი სახარება და სამოციქულო, რამეთუ ესენი არიან კანონნი სარწმუნოებისანი. 57.2

კითხვა: უკეთუ სრულიად ვერ ირწმუნოს კაცმან, რაოდენნი საღმრთოა წერილთა შინა არს და ეკლესია აღიარებს, ესევეთარი დაისჯების, ანუ არა? 58.1

მიგება: ჰე, ჭეშმარიტად, დაისჯება ესევეთარი, ვნცა მცირედსაცა წერილისა სარწმუნოებისსა გარდამავალ იქმნება და ანუ აქვდეს ეჭვ რამე, ესე ეკმარების წარსაწმედელად სულისა. 58.2

კითხვა: სასოებისათვის იტყოდი, თუ რამე არს. 60.1

მიგება: სასოება არს ღმრთისაგან მინიჭება წყალობისა სასუფეველისა მიცემისა და იმედებულობა დაუსრულებელისა დიდებისა და კუალად ნიჭი მოსალოდებელისა წყალობისა, რომელიცა აღგუთქვა და მოველით მას. 60.2

კითხვა: (142) რომელნი არიან კეთილნი იგი საქმენი, რომელთაცა ღმრთისაგან ვსასოებთ. 61.1

მიგება: საუკუნონი ნიჭნი კეთილნი და იგინი, რომელნიცა მიგკვანებენ ცხოვრებასა საუკუნოსა. 61.2

კითხვა: სასოება რასაში ჯერ არს ქონებად ჩვენდა, ანუ რაოდენნი არიან? 62.1

მიგება: ოთხად განვყოფთ: ღთის ყოვლისმპყრობელობასა შინა; მოწყალებით კაცთმოყვარებასა შინა; დაუსრულებელად სახიერებასა შინა; ჩვენსა სასოებით და სარწმუნოებით ცხოვრებასა შინა. 62.2

კითხვა: ამათ ოთხთა სიტყვათა შინა რასათვის გვაქვდეს სარწმუნოებითი სასოება? 63.1

მიგება: ყოვლისმპყრობელობასა შინა ამისთვის, რამეთუ ძალ-უც მოცემად ჩვენდა(143); სახიერებასა შინა ამისთვის, კეთილის მომნიჭებელ არს და მოწყალებისათვის ესრეთ, რამეთუ უნებს წყალობა ჩვენი; და მორწმუნეობით ამისთვის, რამეთუ მიზეზით სარწმუნოებისათა მოგვანიჭებს მოწყალებათა ამათ. 63.2

კითხვა: თუ რასათვის ღმერთი მოგვანიჭებს საუკუნესა ცხოვრებასა და ნუ აქა სოფელსა ამას შეგვძენს კეთილთა? 64.1

მიგება: იესოს ქრისტეს სატანჯველისა და საკურველისა სიმდაბლისა მადლისათვის, ვნათგან გვრწამს და ვსასოებთ. 64.2

კითხვა: თუ კეთილნი საქმენი გვარგებენ ჩვენ რასმე? 65.1

მიგება: კეთილნი საქმენი დიდად შეგვწევან ამისთვის, რამეთუ მისისა სატანჯველისა მორწმუნე ვართ და ვსასოებთ და მოველით აღთქმულთა(144) მათ კეთილთა და დაუსრულებელსა დიდებასა, კეთილმოქმედებითა ჩვენითა მოგვებთა მისთვის სამარადისოდ

მკურვალთა გულითა ულოცუდეთ და შეესხნდეთ ლოცვასაცა სამეუფოსა მამო ჩვენოსა.
65.2

კითხვა: რად არს სიყვარული? 66.1

მიგება: პირველად სიყვარული ღვთისა დანერგილი გულსა შინა მორწმუნეთასა, ესე არს უხუ ნიჭი და წყალობა ღვთისა. ჯერ არს რათა გიყვარდეს ღმერთი უმეტესად ყოვლისავე, რაოდენი რა კვლგეწიფების, ყოვლითა სულითა და ძალითა შენითა და სიყვარულისათვის ღვთისა მოყვასიცა შენი შეიყვარო. 66.2

კითხვა: გამოაცხადე, თუ უთარ გუყვარდეს ღმერთი. 67.1

მიგება: ესრეთ, უთარმედ ღმერთი არათუ მხოლოდ სასუფეველისა მოცემისათვის გუყვარდეს, მხოლოდ რომელი აღგუთქვა და ზარტეხილ-გუყოფს(145) ჯოჯოხეთისათვის, არამედ ჯერ არს შეყვარებად ღვთისა დაუსრულებელისა სახიერებისა მისისათვის. 67.2

კითხვა: ვითარ შეყვაროთ ღმერთი უფროს ყოვლისა. 68.1

მიგება: ჯერ არს შევიყვაროთ ღმერთი უფროს ყოვლისავე და ამისა შემდგომად უფროს თავისგანცა ჩვენისა და ყოვლისავე, რისიცა მქონე ვართ, და გუყვარს უმეტესად. ჯერ არს აღირჩიოს დატევება და მოძულეება მათი, ვიდრე დატევება სიყვარულისა ღვთისა, შეცოდებისა მისისა ქმნა. 68.2

კითხვა: ვინა არს მოყვას ჩვენდა, რომლისა სიყვარულსა გუბრძანებს? 69.1

მიგება: იგინი არიან, რომელნიცა ქრისტეანედ იწოდებიან და ზიარ არიან სარწმუნოებისა ჩვენისა, სახე და ხატი ღვთისა და შენთანა აღმავალი სასუფეველად. 69.2

კითხვა: თუ უთარ ითქმის, შეიყვარო მოყვასი შენი, უთარცა თავ თვისი. 70.1

მიგება: ესე არს, ვითარმედ, რაოდენნი შენთვის გინებს კეთილი(146)სა დაქმე იგი, მოყვასისაცა გენებოს და რაოდენნი არაკეთილნი საქმენი შენთვის არა გენებოს, იგიცა არცა მოყვასთათვის გენებოს. 70.2

კითხვა: მტერთათვისცა ჯერ არს სიყვარული, ანუ არა? 71.1

მიგება: ჰე, ჭეშმარიტად. მტერიცა ჯერ არს შეყვარებად, ვითარცა ბრძანა უფალმან: გიყვარდენ მტერნი თქვენნი და აკურთხევდით მწყევართა თქუნთა და უკეთუ არა მიუტევნეთ კაცთა შეცოდებანი მათნი, არცა მამამან თქვენმან მიგიტევნეს შეცოდებანი თქუნენი. და რამეთუ მოყვასთა და მეგობართა და კეთილისყოფელთა ჩვენთათვის სიყვარული მსოფლიო არს და არარას სასყიდელსა მოგვცემს ჩვენ, ხოლო მტერთა და მოძულეთათვის სიყვარული ზეგარდმო და სიყვარულისათვის ღვთისა ვყოფთ და არს სასყიდელისა და ფრიადისა მადლისა მომნიჭებელი. 71.2

კითხვა: ვითარ ვსცნობდეთ სიყვარულსა ღვთისა და მ(147)ოყვასთასა, ჭეშმარიტად გუყვარსთ თუ არა? 72.1

მიგება: ღვთისა და ეკლესიის ბრძანების დამარხუთა ვსცნობთ. 72.2

კითხვა: რაოდენნი არიან მცნებანი ღვთისანი? 73.1

მიგება: არიან აონი:

მე ვარ უფალი ღმერთი შენი და არა იცოდე სხვა ღმერთი თუნიერ ჩემსა.

არა ჰფუცო სახელი ღმრთისა შენისა.

დაიმარხე დღე კურიაკე და დღესასწაული.

პატივ ეც მამასა შენსა და დედასა შენსა.

არა კაც კლა.

არა იპარო.

არა იმრუშო.

არა ცილი სწამო და ცრუდ უმოწმო.

არა გული გითქმოდე ცოლისა მოყვასისა შენისასა.

არა იმძლავრო რაოდენი რაჲ არს მოყვასისა შენისა. 73.2

კითხვა: რაოდენნი არიან ბრძანებანი ეკლესიისანი და (148) რომელნი? 74.1

მიგება: ექვსნი არიან და ესე:

წმიდასა კურიაკესა და საუფლოთა დღეთა მისვლა ეკლესიად და მჭურვალედ შევერდომა და დუმილით მოსმენა მსხვერპლისა საიდუმლოსა.

წმიდათა ორმეოცთა დიდთა მარხვათა დღეთა შინა ერთგზის კმევა საზრდელისა კმელისა რასამე და სხვათა დღეთა ოთხშაბათ-პარასკევისათა ეგრეთვე მარხვა, თუნიერ აღდგომისა შემდგომად ერგასისთა დღესასწაულისა, და სხვათაცა მარხვათა განწესებულთაებრ მარხვსა პყრობა.

უკეთუ წელიწადსა შინა მრავალგზის მოძღვარსა არ აღუაროს ოთხთა მათ მარხვათა წელიწადისათა, თანა-აც აღსარება ცოდვათა.

ვნებათა კურიაკესა დიდთა მარხვათასა თანამდებ არს ზიარება ქრისტეს საიდუმლოთა.

უწესოსა ჟამსა არა ქმნა ქორწილისა, ესე იგი არს ქრისტეს შობითგან უდრე ნათლისღებადმდე და ორშაბათით დიდმარხვთ, უდრეთ მას კურიაკედმდე. 74.2

კითხვა: რაოდენნი არიან საუფლონი ძაღნი? 75.1

მიგება: ოთხნი და ესენი: სიბრძნე, სიმართლე, ზომიერება, ძლიერება. 75.2

კითხვა: რაოდენნი არიან მცნებანი სახარებისანი? 76.1

მიგება: სამნი: ნებისით სიგლახაკე, სამარადისო უბიწოება, ჭეშმარიტი მორჩილება. 76.2

კითხვა(150): რაოდენნი არიან ნიჭნი სულისა წმიდისანი? 77.1

მიგება: შუდნი და ესენი: სიბრძნე, გულისკმისყოფელობა, წვრთნა, სიმკნე, მეცნიერება, ღმრთისმსახურება, შიში ღვთისა. 77.2

კითხვა: რაოდენნი არიან ნაყოფნი სულისა წმიდისანი? 78.1

მიგება: ათორმეტნი და ესენი: სიყვარული, სიხარული, მშუდობა, მოთმინება, სახიერება, სულგრძელება, (151) სიმშუდე, სარწმუნოება, ბრწყინვალება სულისა, ქალწულება, მრგვლიად შეწირვა ესე იგი არს ყოვლად და სრულიად გულითა კეთილითა ქმნა კეთილისა საქმისა, პატიოსნება. 78.2

კითხვა: რაოდენნი არიან ჳორციელნი კეთილის მოქმედებანი? 79.1

მიგება: შუდნი და ესენი: ჳმევა მშიერთა, სმევა მწყურვალთა, შემოსა შიშველთა, უცხოთა შეწყნარება, სნეულთა მოხილვა, ტყვეთა და საპყრობილეთა შინა ნუგეშისცემა. 79.2

კითხვა: (152)რაოდენნი არიან სულიერნი კეთილისმოქმედებანი? 80.1

მიგება: ექვსნი და ესენი: ეჭვთ მყოფთა სწავლებით მხილება, უმეცართა სწავლება, ცოდვლთა შერისხვა, შეცოდებულთა შენდობა, ჳირთ სულგრძელობითა მოთმენა, ვედრება ღვთისა ცოცხალთათვის და მიცვალებულთა. 80.2

კითხვა: რაოდენნი არიან მტერნი კაცთანი? 81.1

მიგება: სამნი ეშმაკი, სოფელი და ჳორცი. 81.2

კითხვა: რაოდენნი არიან მომაკვდინებელნი ცოდვანი? 82.1

მიგება: შუდნი: ამპარტავენება, ანგარება, სიძვა, მრისხანება, ნაყროვანება, შური, უღებება. 82.2

კითხვა: ამათნი წინააღმდეგომნი კეთილნი რაოდენნი და რომელნი არიან? 83.1

მიგება: სიმდაბლე, მოწყალება, მოთმინება, მარხვა, სიყვარული, სიმჳნე, სიწმიდე. 83.2

კითხვა: რაოდენნი ცოდვანი არიან წინააღმდეგომნი(154)სულისა წმიდისანი? 84.1

მიგება: ექვსნი და ესენი: სასოწარკვეთილება, თუნერ კეთილისა მოქმედებისა და ბოროტთა დაცადებისა სასოება ცხოვნებისა თვისისა, ჳეშმარტისა სარწმუნოებისა ბოროტად ცნობა, შური სხვისა კეთილსა ზედა, მყოვარ ეამ დაყოვნება ცოდვასა შინა, სიკვდილი უნანელად. 84.2

კითხვა: რაოდენნი არიან ცოდვანი ესევთარნი, რომელნი მოაწევენ რისხვასა ღვთისასა კაცთა ზედა? 85.1

მიგება: ოთხნი და ესენი: ნებსით კაცისკვლა, მამათმავლობა ბუნებისგარეგანი ცოდვაჲ, მძლავრება და უსამართლოება გლახაკთა ზედა, მუშაკთა სასყიდლისა არა მიცემა. 85.2

კითხვა: რაოდენთა ჳერ არს ჳსენებად სამარადისოდ? 86.1

მიგება: ოთხთა ამათ: სიკვდილი, განკითხვა საშინელი, ჳოჯოხეთად შთასლვა, სამოთხით გამოჳკვება.

ხოლო ჳერ არს, რათა ამათ ოთხთა სამარადისოდ იწერთნიდეს და ზედასა ზედან სულიერსა მოძღვარსა აღუარებდეს, საკანონოთა გარდიჳდიდეს დაუყოვნებელად და სამარადისოდ ილოცვიდეს და არა მიხედვდეს და ებაძებოდეს ბოროტთა უეთმე კაცთა და მათთანა ცხოვრებასა თვისსა შეუსწორებდეს. 86.2

კითხვა: რომელი არიან იგი ცოდვანი, რომელთათვის პირი უფლისა მიიქცევის მათგან ზიართა მას უსჯულოებისათა? 87.1

მიგება: ხუთნი და ესენი: რომელმან სხვათა ასწავოს ქმნა ცოდვისა, რომელსა სთნდეს სხვისი ცოდვანი, რომელმან არა დააყენოს სხვა ცოდვსქმნისაგან, უკეთუ ძალ-ედვას; რომელი თანაშემწე ექმნას ცოდვსა ქმნასა ზედა, რომელმან ბოროტად ქცევა თვისი სხვათა უჩვენოს. 87.2

კითხვა: ძალითა ჩვენითა შემძლებელ ვართ მოშორებასა ცოდვათაგან და კეთილისმოქმედებასა, ანუ არა? 88.1

მიგება: ჰე, ჩვენ ძლით იქმნების, არამედ ჯერ არს, რათა ვევედრებოდეთ უფალსა, რათა მოგვანიჭოს შეწევნა განშორებად ბოროტთა და მიგებად კეთილისა, რათა მტკიცე ზეგარდმო მადლი მოანიჭოს სულთა ჩვენთა, დაბნელებული სული ჩვენი განაბრწყინოს და მადლით [შვილ] ღმრთისად და მკუდრ სასუფეველისა გამოგვაჩინოს, და განგვაშოროს საშინელი მ(157)ახე ეშმაკისა - შუღნი იგი მომაკვდინებელნი ცოდვანი, რათა არა დავშთეთ განშორვებული ღმრთისაგან და დავეტევნეთ შეწევნისაგან მისისა. 88.2

კითხვა: რაოდენნი არიან საიდუმლონი ქრისტეს ეკლესიისანი? 89.1

მიგება: შუღნი ნაყოფიერნი მადლნი ზეგარდმონი:

პირველად ნათლისღება, რამეთუ ესე, არამედ მის ... მისგან განსწმედს, არამედ ქრისტეანე ჰყოფს; ცხება წმიდისა მირონისა, რამეთუ ესე სრული ქრისტეანედ და ცხებით შულ სასუფეველისად გამოაჩინებს; ზიარება საიდუმლოთა ქრისტესთა სულსა განსწმედს და ძედ სასუფეველისად და ზიარად უფლისად წარმოაჩინებს; აღსარება განსწმედელ არს, რომელი ვქმენით შემდგომად ნათლისღებისა და რამეთუ საბრძენი ეშმაკისანი ამის მიერ დაიკსნებიან და ოკერ იქმნებიან და არს საღბუნ ძლიერ წყლ(158)ულების ცოდვათა ჩვენთასა; ზეთისა კურთხეულისა წმიდისა ცხებასულისა სიკვდილისაგან იკსნის და მოატყევეს კორციელადცა სიმრთელესა; კვლთდასხმა საღმრთოსა მადლისაგან ძლიერ-ჰყოფს სულსა, რათა მდგდელმოქმედებითა თვისითა განსწმედდეს სულითა წმიდითა სულთა მოქენეთათა; ქორწინებისა საიდუმლო მადლსა ანიჭებს კაცთა, რათა ურთიერთარს მცველ იყვნენ ბოროტისა და კუალად სხმად შულთა, რათა აღზარდონ შიშსა შინა ღმრთისას, მშუღობასა სიყვარულსა და წესსა ქრისტეანეთასა. 89.2

კითხვა: სათხოველი ჩვენი უთარ მოულოთ? 90.1

მიგება: ქენებითა ღმრთისაგან, ლოცვითა და ვედრებითა. 90.2

კითხვა: ლოცვა და ვედრება ვალი არს, ანუ არა? 91.1

მიგება: ჰე, ჭეშმარიტად, ვალიდ-აც ... ლო(159)ცვა და ვედრება. 91.2

კითხვა: სამარადისოდ ჯერ არს ლოცვა, ანუ არა? 92.1

მიგება: მეუფე ქრისტე იტყვს წმიდასა სახარებასა შინა, მარადის ილოცვედით და ნუ დასცხრებით ლოცვსგანაო. 92.2

კითხვა: ვითარ ვყოთ, რაჟამს გვენებოს აღსრულება მცნებისა უფლისა ? 93.1

მიგება: ჯერ არს, რათა საქმესა და სიტყვასა ჩვენსა სადიდებელად ღმრთისა უკმოდეთ და გამოვეძიებდეთ, თუ დღესა მას რაოდენგზის ვსცით სიტყვთ ანუ საქმით, რათა ესრეთ გამოძიებითა აღუარებდეთ დღითიდღეთა ცოდვათა და არა ჯერ არს არა ჟამი და დღე უქმად და განურჩევლად გარდავლა თუნიერ ლოცვისა და კეთილთა რათმე საქმეთა. 93.2

კითხვა: რომელსა ჟამსა უმჯობეს არს ლოცვა? 94.1

მიგება: თავსა თვისისათვის საიდუმლოდ ლოცვა, ვითარცა თქვა უფალმან: დაჯაშ კარი შენი და ილო(160)ცე მამისა შენისა მიმართ. ესე ვითარნი და სხვანი ფსალმუნებანი, მუკლთადრეკა და ცრემლითა აღზავებულნი ლოცვანი, უმეტეს ღამე, განწესებულა, ვითარცა თქვა წინასწარმეტყველმან : შუაღამე აღვსდგი აღსარებად შენდა და კუალად: ღამესა არიპყრენით ჳელნი თქუენნი წმიდად უფლისა მიმართ, და უფალმან სახარებასა შინა: ილოცვედით და იღვიძებდით, რათა არა შეხვდეთ განსაცდელსა, ხოლო ეკლესიისა განწესებული ლოცვანი თვსთავე ჟამთა შინა ილოცვებოდნენ. 94.2

კითხვა: ვითარ განვეკრძალნეთ ვერეთ, რათა ლოცვთა სათხოველი ჩვენი შეისმინოს უფალმან? 95.1

მიგება: სარწმუნოებითა მტკიცითა, დიდად მკურვალედ სასოებითა, გონებისა განწმედითა და სულგრძელებითა, და მეოხად მოვაგვლენდეთ ყოვლადწმიდასა დედასა ღვთისასა შუამდგომე(161)სა და მეოხსა ჩვენთვის და შესავედრებელსა სულთა ჩვენთასა, და ამისა შემდგომად ყოველთა წუთსაცა მოვიტყენებდეთ სასოებითა მტკიცითა, რათა მეოხებითა ხსენებისა სახელისა მათისათა დაგუფაროს და მოგვანიჭოს სარწმუნოებითა სათხოველი ჩვენი. 95.2

კითხვა: რაოდენსა ეკლესია საყოველთაოდ ლოცვათა შესწირავს ამათ შინა, რომელი უზეშთაეს არს? 96.1

მიგება: ყოველთა ეკლესიისა ლოცვათა და შესაწირავთა წმიდისა და უსისხლოსა მსხვერპლისა შეწირვა უმაღლეს არს და უზეშთაეს. ჳორცისა და სისხლისა ქრისტესისა პურისა და ღვინისა სახესა ქვეშე, ვითარცა თქვა უფალმან სერობასა, ვითარმედ ამას ჳყოფდეთ მოსახსენებელად ჩემდა და რომელი შჭამდეს ჳორცსა ჩემსა და სუმიდეს სისხლსა ჩემსა აქვნდეს ცხოვრება სა(162)უკუნო და სასჯელსა იგი არა შეუდეს. 96.2

კითხვა: რომელსა ჟამსა ჯერ არს საიდუმლოსა წირვისა მოსმენა? 97.1

მიგება: ყოველსა კურიაკესა და საუფლოთა დღეთა თანამდევართ, და უკეთუ სხვათაცა დღეთა ისმენდი, კეთილსა იქმ. 97.2

კითხვა: ვითარ ჯერ არს მოსმენა წმიდისა ჟამისწირვისა? 98.1

მიგება: დიდისა კრძალვით და გონებისა განუბნეველობითა, შიშითა და მჭურვალთა სასოებითა და რათა არარად დაიდვას სხვა გულსა თვისსა, არამედ ამას იღვწიდეს, რათა ერთ-იქმნეს მღვდელისათანა ზიართა ღოცვასა და მადლსა ზეგარდმოსა. 98.2

კითხვა: ვითარითა ფიქრითა ჯერ არს დგომა ჟამსა წმიდისა წირვისასა? 99.1

მიგება: რათა თაყვანისცემდეს და მადლობდეს (163) საკურველისა მისთვის საიდუმლოსა და გამოსახვდეს ჟამსა მას, ოდეს მოსე ძელსა ზედა ამადლებითა გველისათა ისრაელნი მიხედვითა მისითა მოსრუსაგან განიკურნებოდეს, რომელიცა სახე იყო საიდუმლოსა ამას უჭეშმარიტესითა ამით მიხედვითა კორციითა ზვარაკისა მის წმიდისა დაკლვისა ქრისტესითა ძელსა ზედა, ვითარცა კენილი და შემუსრული გველისა მისგან სატანისა მიხედვიდეს რა საღმრთოსა ტრაპეზსა, კურნებასა ითხოვდეს სულთა და კორცთათვის და კუალად ცოცხალთათვის და მიცვალებულთათვის, რამეთუ არს შესაწირავ და უსისხლო მსხვერპლი აღთქმა ახალი, რამეთუ ვითარცა ძველსა სჯულსა ზვარაკი შეიწირვოდა კაცთა ცხოვრებისათვის, რამეთუ იგი ამას მოასწავებდა და შევსწირავთ უმანკოსა ტარიგსა ქრისტესა კორცსა და სისხლსა მისსა, ბრძანებითა ღმრთისათა და სიტყ(164)ვითა მღვდელისათა შეიცვალება პურისა და სახესა და ღვინისა სახესა ქვეშე, ხოლო ამას შევსწირავთ ღმრთისა მამისა წინაშე და ემოქნეობთ ღოცვით, რათა საიდუმლოთა ამით უმეტესად ამადლდეს მეუფება მისი და ღთაება ჩვენზედა, რათა გვხსნეს ჩვენ ცოდვითა ჩვენთაგან ხილულისა ამის ძისა მსხვერპლისა ხილვითა და მიღებითა შეგვაერთოს და გვხსნეს გარემოცულნი თითოსახეთა სოფლისა საცთურთა და ეშმაკისა საბრტყეთაგან, და რათა მიცვალებულთა შენდობა მომადლოს და ღირს-ყოს სასუფეველსა თვისსა. 99.2

კითხვა: წმიდა ჟამისწირვა რავდენ ნაწილად განიყოფვის და განუყოფელთა მათ ნაწილთა შორის ვთარ უკმს კაცთა დგომა? 100.1

მიგება: რამეთუ განიყოფვს ოთხ ნაწილად წირვა: (165) პირველი ნაწილი წირვისა არს დაწყებითგან პურისა და ღვინისა შეერთებადმდე ამათ ჟამთა შინა სინანულით და სულთქმით ჯერ არს დგომა ეკლესიასა შინა.

მეორე ნაწილი წირვისა არს პურისა და ღვინისა შეერთებითგან და განწმედით, უზეშთაესი ჟამი არს შინა განცუფრებულისა საკურველისა მის საიდუმლოსათვის, თანამდებ არს, რათა სურვილით მადლობდეს და სიმდაბლით თაყვანისცემდეს უფალსა ღმერთსა.

მესამე ნაწილი წირვისა, რაჟამს შეერთებულსა კორცსა და სისხლსა მიიღებს მღვდელი, ამათ ჟამთა სიყვარული ტკბილისა ქრისტესისა, რომელმან არა დაგუტუნა ჩვენ და არათუ მხოლოდ ჯვარს-ეცვა და მოკვდა სიყვარულისათვის ჩვენისა, არამედ დღითიდღე დაგვო კორცი და სისხლი თვისი საჭ(166)მლად, ტაბლა იგი ცხოვრებისა სისხლითა თვისითა განზავა და დაფარულსა საიდუმლოსა განკორციელებულსა ძესა ღმრთისასა ვხედავთ პურისა და ღვინისა სახესა ქვეშე და ვართ მსგავს [ქერობითა].

მეოთხე ნაწილი წირვისა არს სიწმიდით მიღებითგან მღვდლისა, უდრე დასასრულადმდე წირვისა, მაშინ დიდად მადლობად აღიძვროდეს და პირთა მიწათა შეასწორებდეს, თაყვანისცემდეს ესოდენთა ქველისმოქმედებათა ჩვენთათვის და ღოცვასაცა მას სამეუფოსა შესწირვიდეს მამაო ჩვენოსა. 100.2

კითხვა: რაჲ არს წმიდა ეკლესია და რასათვის წარვალთ მუნ. 101.1

მიგება: წმიდა ეკლესია სახლი არს ღვთისა და საყოფელი დიდებისა მისისა. ამისთვის მი(167)ვსწრაფვით მუნ, რათა უსმენდეთ საიდუმლოთა და მიუღებდეთცა და ულოცვიდეთ მას შინა ჳორცთა ჩვენთა შეწევნისათვის. 101.2

კითხვა: ვითარ უკმს კაცთა ღოგმა ეკლესიასა შინა და ანუ უნცა არამდუმარედ დგას, არამედ მოვალს განგრძობულისა გულითა მივალს საჩვენებელად, ამისთვის რასა იტყვი და მრავალმეტყველებ. 102.1

მიგება: ეკლესიასა შინა მისრული ქრისტეანე, ჯერ არს, რათა დგეს მღუმრიად, კრძალვითა და დუმილითა, უკეთუ არა ესეთ ყოს, ღმერთსა დიდად შესცოდებს და რისხვასა მისსა მიიღებს მადლისა წილ. 102.2

კითხვა: რაჲამს კაცსა ზედა ეშმაკისა საცთური მოიწიოს და შთააგდოს მძიმესა ცოდვასა შინა, რაჲმე უნდა ყოს. 103.1

მიგება: მსწრაფლ ჯერ არს განფრთხობა და მოქ(168)ცევა ცოდვისა მისგან, ევედრებოდის უფალსა და იტყოდის: ნუ გარემიქცევ პირსა შენსა მონისა შენისაგან, და: უფალო, ნუ გულისწყრომითა შენითა მამხილებ მე და ნურცა რისხვითა შენითა მსწავლი მე, და კუალად იტყოდის მიწყალესა და სხვათა სულიერთა ფსალმუნთა, სულთქმითა და შემუსრვლითა გულითა და კუალად ევედრებოდის და იტყოდის: ნუ მიტყვებ შეცოდებად შენდამი უფალო, ღმერთო ჩემო, პირისაგან უგუნურებისა ჩემისა, მიჳსენ მე და ყოს სულთქმა და აღიღოს კანონი სულიერისაგან მოძღვრისა თვისისა. 103.2

კითხვა: უკეთუ შთავარდეს კაცი იწროებასა და შეწუხებასა შინა, რაჲმე ჰყოს? 104.1

მიგება: ეგვეითარისა ჯერ არს, რათა დიდისა მოთმინებით და სულგრძელებით მოითმენ(160)დეს მწუხარებათა და მადლობდეს უფალსა და თქვას: უფალო, მე უმეტესისა მწუხარებისა და ტანჯვსა ღირს ვარ, ესენი არათუ კმა არიან ჩემდა, არამედ ცოდვათა ჩემთათვის კანონად მოუთვალავ, მოუთმენ სიყვარულისათვის შენისა, რამეთუ შენ ხარ ღმერთი, რომელმან რისხვასა შინა მოიხვნი წყალობა და კუალად [უსწრაფოს] რისხვასა შენსა მრავალმოწყალეებამან შენმან და იტყოდით ვედრებით ფსალმუნსა: რად მწუხარე ხარ, სულო ჩემო, და რად შემადრწუნებ მე, ესევედ ღმერთსა და აღუარო მაცხოვარსა პირისა ჩემისასა და იტყოდის სხვასაცა ფსალმუნსა: თმენით დაუთმე უფალსა და მომხედნა მე და ისმინა ღოცვისა ჩემისა და აღმომიყვანა მღვიმისაგან გლახაკობისა. 104.2

კითხვა: რაჲამს ქრისტეანე აღდ[გ]ეს ძილისაგან(170), რა ჯერ არს. 105.1

მიგება: ქრისტეანე, აღდგომილი ძილისაგან, განიფრთხოს რა ძილით, მადლობა შესწიროს უფალსა და განზრახვა ჰყოს, რათა ძილით აღდგომისა და მწუხრისა ჟამსა ძილისასა თაყვანისცემა შესწიროს დამბადებელსა, რათა დღისი და ღამისად სიკვდილი არა ეწიოს მსწრაფლ და უნანელად განუდეს ამიერ სოფლით. ამისთვის ჟამსა ძილით აღდგომისასა სამსა და უმრავლესსა თაყვანისცემასა და მუკლთდრეკით ვედრებასა აღავლენდეს სახიერისა მეუფისა და მადლობით ვედრებოდის და ითხოვდის, რამეთუ ჩვენთანა იყავ ჭირთაგან მიკსენ მე დღევრძელობით განმაძღვე და მიჩვენე მაცხოვარება შენი ,მეუფეო ჩემო და ღმერთო ჩემო, რათა მათ დღემრავლობისა ჟამთა შენანებასა ღირს ვიქმნე ცოდვათა ჩემთასა უნაჲ(171) აღთქმასაცა ჰყოფდეს განთიად და მიმწუხრ, რაოდენ ძალედვას და მეცნიერ იყოს ილოცვიდეს რათა არა შევარდეს განსაცდელსა, არამედ მკურვალთა მით ვედრებითა მისითა ჭირთაგან იკსნეს და მწუხარებათა მადლითა და კაცთმოყვარებითა ღვთისათა, ამინ. განსრულდა სადიდებელად ღთისა, ამინ. 105.2

იმის გამო, რომ ამ ბოლო ორ ხელნაწერს თავისი ძველბერძნული ორიგინალი არ მოეპოვება (ყოველი შემთხვევისათვის, ჯერჯერობით მაინც) და არ ხერხდება მათი მთლიანი, კომპლექსური ანალიზი, ჩვენ ისინი დანართში გადავიტანეთ.